ŠANGHAJSKÉ NÁDRAŽÍ

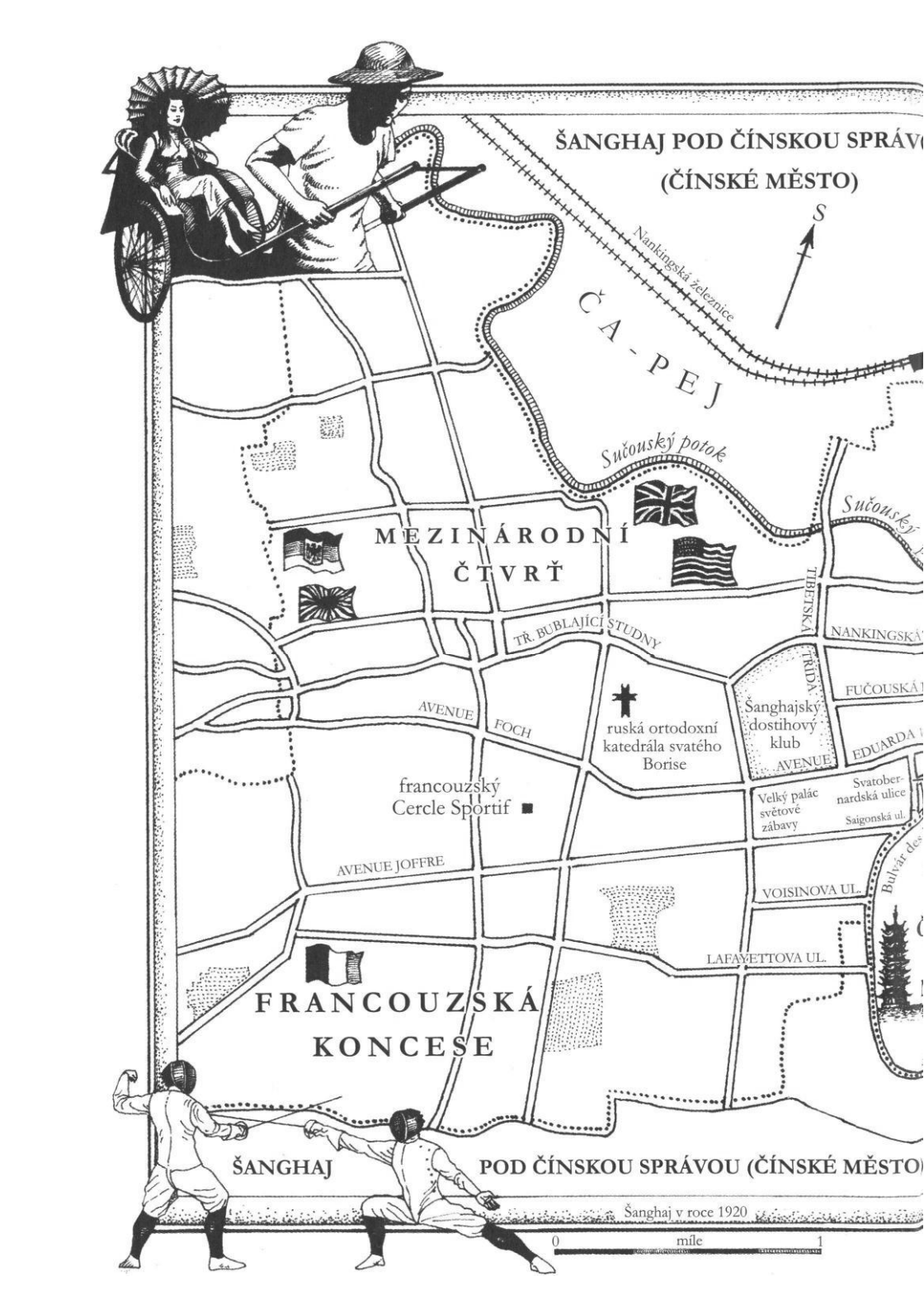

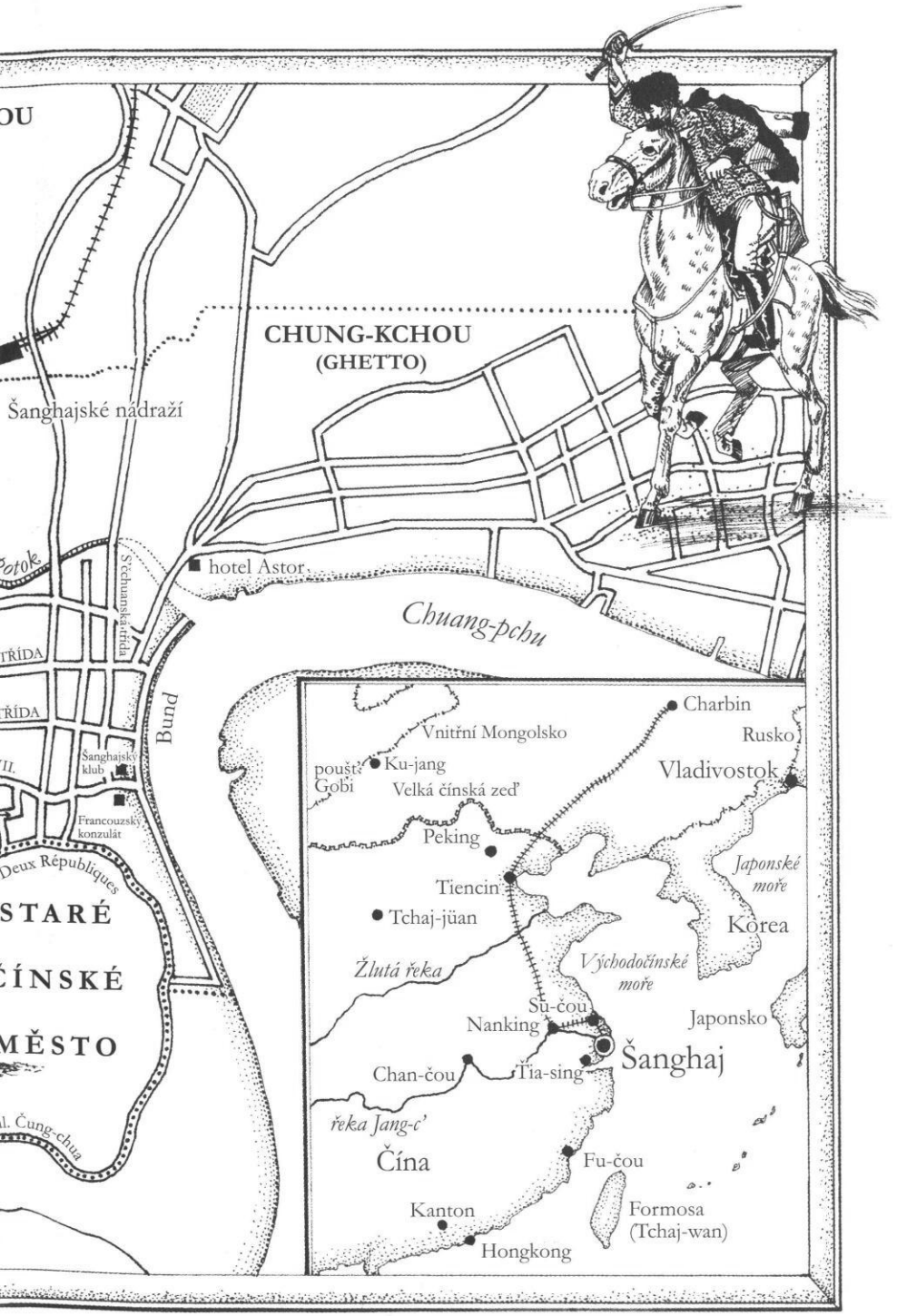
BARTLE BULL

ŠANGHAJSKÉ NÁDRAŽÍ

BARTLE BULL

Přeložila Petra Andělová

ŠANGHAJ POD ČÍNSKOU SPRÁV
(ČÍNSKÉ MĚSTO)
S
Nankingská železnice
ČA-PEJ
Sučouský potok
MEZINÁRODNÍ
ČTVRŤ
TŘ. BUBLAJÍCÍ STUDNY
TIBETSKÁ TŘÍDA
NANKINGSKÁ
FUČOUSKÁ
EDUARDA
AVENUE FOCH
ruská ortodoxní katedrála svatého Borise
Šanghajský dostihový klub
AVENUE
francouzský Cercle Sportif
Velký palác světové zábavy
Svatobernardská ulice
Saigonská ul.
AVENUE JOFFRE
VOISINOVA UL.
LAFAYETTOVA UL.
FRANCOUZSKÁ
KONCESE
ŠANGHAJ
POD ČÍNSKOU SPRÁVOU (ČÍNSKÉ MĚSTO)
Šanghaj v roce 1920
0
míle
1

Bartle Bull © 2003

Vydalo nakladatelství BB/art s.r.o.
ve spolupráci s nakladatelstvím Jiří Buchal – BB/art v roce 2008
Bořivojova 75, Praha 3
Copyright © 2004 by Bartle Bull
Chapter illustations and map by Pan Xing Lei
All rights reserved.

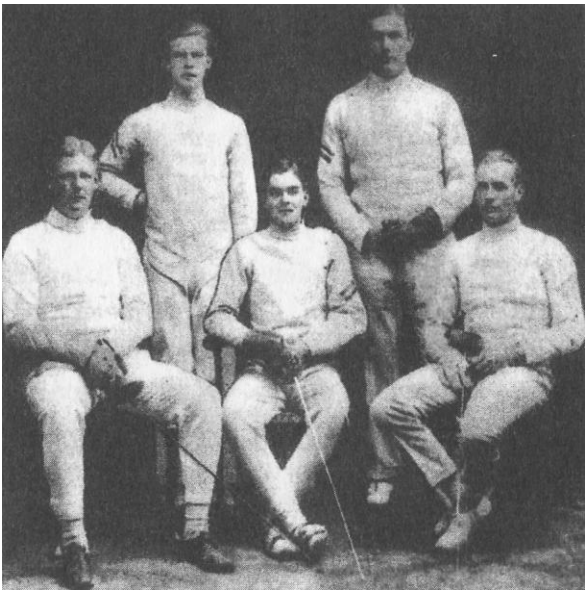
Z anglického originálu *Shanghai Station*
(First published in Carroll & Graf Publishers New York in 2004)
přeložila © 2008 Petra Andělová
Redakce textu: Marta Rottová
Jazyková korektura: Jan Řehoř

Tisk: CENTA, spol. s r. o., Vídeňská 113, Brno

První vydání v českém jazyce

ISBN 978-80-7381437-3

Strýci Michaelovi

Šermířský klub Oxfordské univerzity 1928

G. Toyne
(Chorpus Christie)

Michael Bull
(Magdalen)

J. W. Ogilvie (II.)
(Queen's)

J. K. V. princ Olav
(Balliol)

C. S. A. Simey
(Oriel)

Hlavní postavy

Michail Borodin – sovětský agent, Leninův člověk v Číně a poradce Sunjatsena, „otce“ čínské revoluce v roce 1911, která svrhla císařství

Billie Hudson – mladý anglický podnikatel a jezdec v Šanghaji

Jessica Jamesová – mladá dcera amerických misionářů dlouhodobě žijících v Šanghaji

Čankajšek – vůdce Kuomintangu, čínské Národní strany

Alexander „Saša“ Karlov – v roce 1918 sedmnáctiletý ruský kadet, syn hraběte Karlova

hrabě Dimitrij Karlov – chovatel koní a důstojník 5. husarského pluku carské armády

Jekatěrina „Káťa“ Karlovová – dvojče Alexandera Karlova

Pavel Krupotkin – majitel kasina Belle Aurore, příbuzný hraběnky Karlovové

Hak Li – přezdívaný Velké ucho, vůdce Zeleného gangu, největšího tchungu (tajné společnosti) v Šanghaji

Lilie – prostitutka z nevěstince madam Wongové ve Francouzské koncesi v Šanghaji

Vasilij Petrov – poručík 2. kopinického pluku carské armády

Viktor Poljak – ruský komisař, příslušník Čeky (sovětské tajné policie) a agent Kominterny (Komunistické internacionály)

François Ricard – osmnáctiletý syn kapitána Ricarda

Maurice Ricard – policejní kapitán ve Francouzské koncesi v Šanghaji

Ivan Semjonov – kozácký hejtman (ataman), který uprchl do Číny po porážce bílých v Rusku

Hideo Tanaka – syn japonského vyslance v Šanghaji

Mej-lan Wongová – majitelka exkluzivního šanghajského nevěstince

Andrej Jelcov – ruský důstojník a později rikša

1. kapitola

Voskresenoje, Rusko
září 1918

„Neohlížej se zpátky!“ Matka mu silně stiskla rameno. „Už to nikdy nebude stejné.“

Mladík si ale nedokázal pomoci. Přece jen se ve stísněné motokáře bez střechy otočil a zahleděl se skrze bledé, roztroušené obláčky kouře, které se vznášely nad obilným polem a prašnou cestou plnou výmolů. Kdesi v dálce, kam již lidské oko nedokázalo dohlédnout, hořely hospodářské budovy sousedního statku. Řidič sklouzl pohledem k Alexanderovi, zavrtěl hlavou a jel dál.

Za jejich zády se k nebi vzepjaly dva sloupy mnohem hustšího a tmavšího dýmu. Jeden z nich musel vycházet z jejich domu. Plameny šířící se z verandy a oranžerie se zakusovaly hloub a hloub do domu, postupně pohltily přijímací salon, obývací pokoj, kulečníkový sál a ložnice v horních podlažích. Ten druhý sloup dýmu znamenal, že hoří stáje, které bývaly od útlého dětství jeho domovem. Pět generací jeho předků v nich chovalo a šlechtilo černé koně pro jízdní gardu ruských carů.

Alexander se bál, že jeho kůň zůstal v plamenné pasti. Představoval si, jak Tajga frká a hrabe kopytem, jakmile ucítil kouř, a potom hlasitě ržá a kope do dřevěných stěn stání, jak se plameny šíří, ohnivé moře pohlcuje další a další slámu, až hřebci vzplane hříva a ocas. Tajga dostal jméno

podle hustých lesů táhnoucích se přes celou Rus od Tichého oceánu až k Baltu a v žilách mu kolovala krev divokých sibiřských koní. Někdy, když se dostali na otevřenou pláň a mrazivý vítr čechral hustou hřívu a ocas hřebce, Alexander cítil neklid, který zvířeti velel rozběhnout se a běžet bez přestávky, dokud se nevrátí do země předků.

Alexander byl hrdý na otcovu pochvalu. Hrabě říkával, že má dobré oko na koně. „Přesně jako dědeček," prohlásil jednou odpoledne, když si prohlíželi dvě jarní hříbata. „Stačil mu jediný pohled na hříbě, a hned věděl, jaký z něho bude dvouroček. Uměl bezchybně odhadnout, jak bude kůň vypadat i jak poroste."

„Míšo!" zakřičel Alexander na řidiče, zděšený představou, že by Tajga mohl uhořet zaživa. „Zastav! *Mamon*, prosím vás! Zpátky ke stájím!"

Alisa Karlovová se naklonila dopředu a znovu stiskla rameno sedmnáctiletého syna.

„Nemůžeme se vracet, Sašo," domlouvala mu tiše. Zelené oči se jí v nepřirozeně bledém obličeji třpytily slzami. „Na to už je pozdě. Podařilo se nám ujet na poslední chvíli."

I jemu se do očí nahrnuly slzy. Věděl, že má pravdu. Před pěti dny naposledy vyvedli koně na cvičiště, poté se konala poslední společná bohoslužba v kapli a vojenská akademie poblíž Kadnikova zavřela brány. Starší kadeti a důstojníci, kteří vedli jejich výcvik, odjeli bojovat proti svým soukmenovcům, proti rudým, ačkoli se po tři roky připravovali na válku s Němci a Rakušany. Oblečeni do zelených carských uniforem odvezli ze školy všechny vojenské zástavy, prapory, ručnice i strojní pušky.

Spolu s nimi do bratrovražedné války odešel i Alexanderův nejoblíbenější učitel. Italský mistr šermu Achille Angelo nebyl Rus a navíc byl na boj v poli příliš starý, ale i přesto šel. „Musím přece vidět, jestli jsem své chlapce něco naučil," prohlásil, když mu Alexander pomáhal balit zbraně. Před odjezdem daroval Alexanderovi starý fleret italské školy s rovným jílcem, mělkou číškou k ochraně ruky a dvěma prstenci vypodloženými kůží, aby zbraň pevně seděla v ruce. „Vezměte si můj Pulotti," řekl mu, „zasloužil jste si ho. Dejte ho tady do toho." Rozechvělýma rukama zasunul lehký fleret do plátěného vaku s koženým koncem. Tak rád by býval odešel se šermířským mistrem, ale věděl, že nemůže. Otec ho potřeboval doma co nejdřív, aby chránil Jekatěrinu a matku.

Kdykoli otec odjížděl do služby, poklekl na jedno koleno, položil mu dlaně na ramena a zadíval se mu do očí. „Postarej se o matku a Káťu, když tu nebudu," nakazoval mu. Dnes již Alexander věděl, že mu to říkával jen proto, aby si mohl připadat velký a důležitý a neplakal, když táta odjížděl, ale při posledním loučení pochopil, že to myslí doopravdy. Na důvěru, již do něho otec vkládal, byl hrdý, ale najednou dostal strach, jestli to dokáže. Začal se bát, aby otce nezklamal.

V posledních čtyřech letech viděl otce jen třikrát, když se vrátil domů na krátkou dovolenou nebo doléčit si zranění před dalším tažením. Naposledy, když odjížděl, se k němu ještě sklonil ze sedla, aby ho objal. „Ať už půjdu kamkoli, Sašo, neustále budeš se mnou."

Uplynul už víc než rok, co se Dimitrij Karlov vrátil zraněný z jatek u Lublinu v roce 1915, pro které se vžilo označení „lublinský mlýnek na maso". Vyprávěl synovi, jak Němci polními děly a strojními puškami zdecimovali celé ruské divize, pluk po pluku. Hrabě Karlov byl zraněný na začátku bojů, a tak jen bezmocně přihlížel, jak jeho muži a přátelé jeden za druhým mizí v ohlušujících výbuších. Tisíce neozbrojených rolníků čekaly v týlu, aby posbíraly boty a zbraně padlých, kopaly další a další hroby a nové zákopy. Když na ně přišla řada, připojili se k ruskému „řetězu", formaci mužů, kteří v dvoumetrových rozestupech pochodovali do palby strojních pušek, aby nasadili bajonety, pokud se dostali na padesát metrů od bojové linie.

„Němci použili železo a my lidi," řekl mu jednoho večera, když se napil, aby alespoň na chvíli zapomněl na hrůzy války. „Co si o nás ti chlapi jen museli myslet, když jsme je vedli jako ovce na porážku?" A potom ho těsně před vypuknutím říjnové revoluce odveleli čtyři tisíce mil daleko na východ do Vladivostoku. Od té doby ho Alexander neviděl.

Jen dvě stařičká děla ukořistěná Napoleonovi v bitvě u Borodina zůstala stát na stráži před akademií. Mladší kadeti a hrstka učitelů se rozjeli domů, každý sám a každý jak uměl. Starý učitel francouzštiny otevřel dveře dormitáře dokořán a s dojetím v hlase se s nimi rozloučil. *„Bon courage, mes jeunes. Sauve qui peut,"* zašeptal ke vzdalujícím se zádům. „Běžte, děti moje. Zachraň se, kdo můžeš."

Alexander měl štěstí. Domů se dostal bez větších potíží. Od hlavního štolby si koupil kobylu, jednu noc strávil v zájezdním hostinci a několik dalších v polích pod širým nebem. Vyhýbal se setkání s lidmi, na noc

tábořil daleko od cest. Doma, což bylo skoro dvě stě padesát mil na sever od Moskvy, se na první pohled nic nezměnilo.

„Mladý pane!“ vítal ho Míša pod schody před domem s úsměvem, z něhož bylo zřejmé, že se mu ulevilo, když ho uviděl. Právě doléval olej do nejoblíbenějšího motocyklu hraběte Karlova značky Panhard et Lavassor z roku 1912. Všechny kovové součástky se leskly jako paví pera.

„Všichni v pořádku?“ vychrlil na něho Alexander, když hodil vak s věcmi a druhý s fleretem do sajdkáry.

„Čekají na vás, mladý pane.“ Míša právě dotáhl šroub v palubní desce.

„Jak je na tom, Míšo?“ houkl přes rameno další otázku, když se hnal nahoru po schodech.

„Měla by nás zvládnout dovézt na nádraží.“

Jekatěrina, Alexanderovo dvojče, si právě balila malířské náčiní. Z obývacího pokoje k němu doléhaly tóny piana, matčina milovaného Pleyela. Nejspíš Mozart, pomyslel si. Jejich dům byl neustále plný hudby. Káťa se mu rozběhla vstříc přes přijímací salon a Alexander si v tu chvíli uvědomil, co se změnilo. Okenice zavřené, sbalené kufry u dveří a otcova nejoblíbenější anglická ručnice v koženém pouzdře opřená o zárubeň. Stál vedle majestátních kamen a cítil teplo, které sálalo z modrých holandských kachlů. Přehozy, které měly chránit nábytek, ho popudily.

„Sašo!“ vykřikla jeho matka a objala ho. „Díky bohu, že už jsi tady. Odjedeme Transsibiřskou za tvým otcem.“ Z jejího hlasu slyšel potlačované napětí a strach. Ošil se, když mu prsty prohrábla vlasy. „Okamžitě se musíš převléct z té příšerně špinavé uniformy.“ Ustoupila o krok dozadu a změřila si ho kritickým pohledem. „Stejně už jsi z ní vyrostl. Teple se obleč a vezmi si zimní boty. Musíme odjet co nejdřív.“

Alexander věděl, že jeho matka jen velice nerada opouští dům. Dokonce i v mnohem klidnějších dobách ji plesová sezona v Sankt Peterburgu a víkendy, které během léta trávili na letní chatě, přiměly vzdychat po pohodlí jejího domu.

„Promiňte, hraběnko,“ vpadl do salonu Míša. „Protože druhou motokáru někdo včera v noci ukradl, nemůžeme s sebou vzít všechno, co jste původně chtěla. Musím vědět, co si přejete naložit.“

„Chápu, Míšo,“ odpověděla tiše a trpce. „Vezmi tedy můj cestovní vak a tamty dva, prosím. Nezapomeň na ikonu a ručnici. Naskládáme ty věci na zadní sedadlo a stáhneme stříšku.“

Alexanderovi neuniklo, jak jeho matka vystrčila bradu a toporně se

napřímila, když se s lesknoucíma očima rozhlížela po salonu. „Všechno ostatní tady musíme nechat.“ Bez ohlédnutí odkráčela ke dveřím do kuchyně a políbila kuchaře a služebnou, kteří stáli plačící před nimi.

„Všichni ostatní, nová komorná a ostatní služebnictvo, jeden po druhém utekli,“ vysvětlila tichým hlasem synovi. Parkety na podlaze už se neleskly tak jako kdysi, když několik sluhů s plstěnými návleky na nohách klouzalo po dřevě jako po ledu a blýskalo podlahy, dokud se netřpytily jako led.

Jekatěrina celou cestu vzlykala za jeho zády. Tiskla se k matce, obě zachumlané do vlčích kožešin. „Už se tam nikdy nevrátíme,“ štkala Káťa do větru. „Viďte, že ne?“

„*Golubočka*“ zopakovala jejich matka dvakrát za sebou. „Holubičko.“

Alexander svíral ručnici v koženém pouzdře mezi koleny a strnule zíral na cestu před sebou.

Míša zvolil starou polní cestu, aby se vyhnuli návsi nejbližší vesnice. Nízké roubené domky se dvěma místnostmi, kamenným komínem a jediným oknem byly všude stejné, škvíry mezi trámy utěsněné blátem a mechem. V každém z nich se na cihlové peci a kolem ní k sobě noc co noc choulily tři generace rolníků, nemytých, ve špinavých pracovních šatech. Kromě pece je hřáli psi a potrhané ovčí kůže.

Trosky malého ortodoxního kostelíka svatého Vladimíra ještě doutnaly. Právě zprávy o požáru kostela přiměly hraběnku Karlovovou k odjezdu. Bachratá kopule se zřítila k zemi a drahé modré, zelené a červené tašky, dar Alexanderova děda, se rozbily na kusy. Negramotný pop s dlouhými vlajícími vlasy a vysokou čapkou zmizel beze stopy o týden dříve.

Na kraji vesnice se shlukl dav rolníků, kteří mlčky pozorovali, jak naložený a nablýskaný panhard poskakuje na výmolech a hroudách ztvrdlého bláta. Mnohé z nich Alexander znal dlouhé roky. Často se s nimi dával do řeči, když si vyjel na koni nebo některé potkal v neudržovaném jabloňovém sadu, kam si občas zajel pro jablko. Postavil se ve třmenech a utrhl si je přímo ze stromu.

Vesnice zůstala stejná, ale lidé se změnili.

Poprvé po letech zahlédl mezi špinavými tvářemi i obličeje mladších mužů. Z války proti Německu a Rakousku se vrátili *frontoviki* s vyhaslýma očima, kteří přežili jatka velké války. O další roky zestárli cestou domů, kdy se krčili na střechách přeplněných dobytčích vagonů a hladověli. Vraceli se v zavšivených kabátech a mnozí museli poslední desítky

kilometrů ujít pěšky. Úcta se vytratila a vystřídal ji hněv. Shrbení a zarostlí se opírali o vidle nebo motyky s dlouhými násadami a provázeli rachotící motokáru prázdným, lhostejným pohledem. Špinavými, záplatovanými kabátci škubal podzimní vítr. Všiml si i několika podsaditých žen v silných prošívaných tmavých šatech s velkými květovanými šátky, které si uvazovaly pod bradou. Pouze jediný stařík stojící stranou od ostatních smekl, když je míjeli. Na konci lidského chumlu štěkal a vzpínal se na řetěze vychrtlý pes.

Alexander věděl, že se Rusí šíří revoluce jako lesní požár. Některé oblasti a panství se ještě držely. Ostatní obsadili rudí nebo je zachvátilo násilí rolnické vzpoury. Obrovské nástěnné mapy ve štábu akademie, které zachycovaly podrobnosti krvavých bitev ve Flandrách a u Mazurských jezer, skončily srolované v koutě. Na jejich místo přišly mapy Matičky Rusi. Praporky označovaly města, která padla do rukou bolševiků. Týden po týdnu jich přibývalo, jak se boje šířily z Krymu dál a dál na východ, tisíce mil do vnitrozemí. Jako přílivová vlna před sebou hnaly tisíce a tisíce uprchlíků.

Znenadání zasáhl sajdkáru těsně vedle Alexanderovy matky kámen. Vyhublý mladík je vyprovázel výhružně zaťatou pěstí zvednutou k nebi.

„Kdo to byl?“ zakřičel Alexander a hraběnka ochranitelsky objala dceru kolem ramen. Vytáhl ručnici z dlouhou hlavní z pouzdra a nenabitou ji zvedl k rameni.

Několik vesničanů sebou trhlo a vytratilo se z dohledu. Zaslechli klení a nadávky dvou chlapů. Míša se sklonil a přidal. Panhard se s rachotem přehnal kolem hroznu otrhanců.

Alexander vrátil ručnici do pouzdra. Zaplavily ho hněv a lítost, jako kdyby stál nad otevřeným hrobem a čekal, až do něho spustí tělo. S jistotou věděl, že život, který znal, nenávratně patří minulosti, jejich země už nikdy nebude jejich zemí a domů se už nikdy nevrátí.

2. kapitola

Schoulený v rohu, mezi pytli s pískem, které chránily strojní pušku, Alexander konečně usnul, ukolébaný klapotem kol vlaku šinoucího se po Transsibiřské železnici. Opodál seděli zády ke směru jízdy tři kulometčíci s nohama nataženýma na dřevěné podlaze otevřeného vagonu a zírali na dvě koleje ztrácející se v nedohlednu na západě za nimi. Všichni měli na hlavách zelené čapky s červenou páskou a na sobě plandavou *gimnasťorku*, košilovou halenu, která připomínala rolnickou *rubášku* zapnutou u krku malými kostěnými knoflíčky. Dělili se o cigaretu, kterou starostlivě chránili dlaněmi před větrem. Tlumoky, bedničky s náboji a nábojové pásy se vršily na hromadách všude kolem. Jeden z nich po chvíli uřízl kus tučné klobásy a nabodnutou na hrotu bajonetu ji nabídl ostatním.

Alexanderova sestra v sousedním voze tiskla nos na malé okénko. Věděla, že bratrovi se cestování v jednom vagonu s vojáky vůbec nezamlouvá. Kátiny dlouhé tmavé vlasy byly stažené do dvou copů, které jí lemovaly tvář. Usmála se a zamávala bratrovi. Jeho obličej ale mezi pytli s pískem neviděla. Stejně jako Alexander měla i Káťa pravé oko víc do modra a levé do zelena. Nepochybovala, že bratr má o kolena opřenou otcovu těžkou anglickou pušku na medvědy.

Celé dny jeli skoro rovně nekonečnou sibiřskou tajgou. Tentokrát ovšem necestovali pohodlnými modrými vagony první třídy, kde nescházela knihovna a jídelní vůz, ale jejich matka si ani slůvkem nepostěžovala. Byla spokojená, že se jí podařilo utéct i s oběma dětmi a

míří na východ k manželovi. Nebyla první ženou v rodině, která musela podniknout tak dlouhou a nebezpečnou cestu na východ. Uplynul celý týden, než vlak konečně zastavil, aby doplnil vodu a uhlí v Zlatoústém, hraniční vesnici, a uviděli Pomník slz, který byl vstupní branou na Sibiř.

Vystoupili na peron, aby se trochu prošli. Alexander doprovázel matku a sestru, Míša s košíkem s obědem je následoval. Hraběnka Karlovová se zastavila u trojúhelníkovitého mramorového pomníku a tiše vysvětlila dětem:

„Právě tady vězni a vyhnanci, stovky tisíc lidí, opouštěli evropské Rusko.“ Položila dlaně na ramena svých dětí. „Právě tady jejich rodiny ztratily naději. Právě tady začíná Sibiř, nekonečné, ponuré vězení, domov Tatarů, sněhu, zlata, vrahů a medvědů.“ Odmlčela se. Váhala, jako kdyby se jí nechtělo pokračovat. „Většina z nich se nikdy nevrátila.“ Alexander věděl, že v tu chvíli myslí na prarodiče, děkabristy, stoupence dřívější aristokratické vzpoury, které v roce 1825 poslali do stále zmrzlé země tři a půl tisíce mil od jejich pohodlného života v Sankt Peterburgu.

Na jedné straně hrozivého pomníku stálo jediné slovo EVROPA, a na druhé ASIE.

Jejich matka poklekla u paty pomníku, sepjala ruce a zavřela oči. Káťa šťouchla do bratra a mlčky ukázala na zmrzlou, hrbolatou zem. Dvojčata klesla na kolena vedla ní. Alexander se ale nemodlil. Myslel na to, že jeho matka zdědila po prarodičích soucit a liberální postoj. S otcovým svolením nechala ve Voskreseném postavit školu a špitál pro rolníky. Kolena ho bolela a v duchu se musel ptát, jak asi bude vypadat jejich život, až se ve Vladivostoku setkají s otcem. Čeká jejich rodinu druhé vyhnanství?

Vstali a Káťa s Míšou prostřeli na kraji lesa deku. Všichni čtyři se podělili o poslední pečené kuře, ztvrdlý sýr a divoce rostoucí rybíz. Alexander měl stále hlad. Kéž by ještě měli nějaké *vareniki*, sladké třešňové knedlíky, kterými se živili první dva dny ve vlaku.

Po jídle si odskočil do lesa, aby ulevil plnému měchýři. Neslyšně se proplížil měkkým stínem bříz, ostražitý a ve střehu, jak ho otec učil, když spolu vyrazili na lov. Vzpomínal na to, jak vstávali za úsvitu, když se vydali na lov sluk a husí. Vybavilo se mu vzrušení a veselí týdenního lovu, na který se v kočárech, motokárách a saních sjeli přátelé rodiny, aby se smečkami chrtů barzojů štvali vlky a medvědy. Koně a psi hostů obvykle dorazili s psovody a štolby o několik dnů dřív. Nadháněči posedávali na stupátkách loveckých povozů a zajíci viseli zavěšení za zadní na tyči mezi

sedly.

Jeho otec si nikdy neliboval ve výstřednosti nebo okázalosti. Chtěl jen žít tak jako Alexanderův dědeček o půl století dříve – než dal car svobodu nevolníkům. Na dva tisíce duší, na dva tisíce lidí, kteří žili v klidu a míru ve Voskreseném a tvořili základ rodového majetku. V těch dnech znamenal odjezd do Sankt Peterburgu na zimu dlouhou kolonu vozů a kočárů. Silnice nebyly, cesty nestály za nic, a tak se muselo počkat, až řeky zamrznou a led bude dost silný, aby udržel povoz. Sluhové, domácí mazlíčci, nábytek, obrazy, hudební nástroje, sudy naloženého masa a zeleniny, bedny s čerstvou zvěřinou a ovocem putovaly do hlavního města jako karavana, která připomínala pohybující se vesnici. Děti s guvernantkami zachumlané v kožešinách cestovaly ve vlastním spacím kočáře, který táhlo šest koní. Na jaře se zase všechno vydalo zpátky na venkov s bohatými zásobami čaje, cukru, kávy, vína a svíček, které jim měly připomínat nádheru města na Něvě.

Takový životní styl byl velmi nákladný. Pozemky a dokonce ani stáje na jeho financování nestačily. Do historie rodiny patřily i dluhy. Jeho otec tuto pochybnou tradici ctil a matka kvůli tomu často lamentovala. „Staráte se víc o psy než o své dluhy, Dimitriji," plísnila ho jednoho večera hraběnka. Jen pokrčil rameny a zdvojnásobil sázku při vrhcábech. Obrovské dluhy zmizely spolu s výsadami, pomyslel si Alexander. Taky dobře.

Mladík se prodíral mezi padlými kmeny a větvemi, které činily z tajgy neprostupnou hradbu. V hloubi lesa vnímal ticho, které jako by patřilo do úplně jiného světa. Zvedl se vítr a větve zašelestily. Vítr mu připadal jako kus ledu, těžký a mrazivý. Věděl, že sibiřské národy se ledového větru obávají víc než sněhu či mrazu. „Když ze stromů spadne poslední list," řekl mu kdysi jeden lovec, „lesy vašeho otce začnou patřit vlkům."

Alexander si zvedl límec a otočil se. Jak se prodíral mezi padlými kmeny, jeho pozornost upoutala podivně bledá věc na zemi. Opřel se rukou o vytáhlý modřín a pátravě se zadíval skrz změť větví; některé byly živé, ale většina byla odumřelá.

Ta bílá věc byla lidská stehenní kost. Kolem se válelo ještě mnoho dalších, které patřily nějakým nebožákům, co minulou zimu zmrzli. Maso a šlachy čistě obrali vlci a lesní ptáci. Jako hypnotizovaný zíral na ty kosti a uvědomil si, že těch mrtvých tam muselo být mnohem, mnohem víc. Zvedl se mu žaludek a bouřlivě zvracel. Když už neměl co, otřel si ústa

hřbetem ruky a vyběhl z lesa. Chvíli váhal, než se matce svěřil s tím, co viděl.

„Sašo," domlouvala mu a něžně ho pohladila po bledé tváři. Šeptala, protože nechtěla, aby jejich rozhovor slyšela Káťa. „Těm mrtvým říkají sněženky. Vězni, kteří v zimě umrznou, se najdou až na jaře, když roztaje sníh, stejně jako ty první jarní kytičky. Proto jim tak říkají."

Tu noc, když ležel natažený na lavici na konci vagonu, nedokázal myslet na nic jiného než na ty kosti. Doléhal k němu šepot poblíž sedícího postaršího manželského páru, který hořekoval nad vším, co musel opustit, a obával se života na útěku a chudoby, které je čekaly. Nakonec usnuli přikrytí kabáty a přitisknutí k sobě, takže vypadali jako jedna bytost.

Alexander se natáhl po kabátu, který si pověsil na háček vedle okna. Vyndal z jeho kapsy německý nůž, který mu před třemi lety, když byl naposledy doma, daroval otec k Vánocům. Otvíral a zavíral nůž, zatímco vlak rachotil po kolejích, a přemýšlel o tom, jak bude vypadat jejich život. Možná dostane konečně příležitost bojovat po otcově boku, jezdit na koni a střílet stejně jako jeho starší spolužáci, bít se za cara, Rus a rodinu. Káťa mu řekla, že matka ví o mnoha rodinách, které uprchly před občanskou válkou do zahraničí. Někteří zamířili do Paříže, další do Varšavy a Stockholmu, jiní se vydali mnohem dál, až do Konstantinopole a Šanghaje.

Zpozorněl, když uslyšel nezvyklé zvuky. Přicházely z opačné strany vagonu. Kdosi tam chodil. Zaostřil a ve tmě rozeznal siluetu, která se uličkou pomalu blížila k němu. U každého lehátka se zastavila a sklonila se nad spícím pasažérem. Neznámý zvedl láhev k ústům a zhluboka se napil. Potom se znovu shýbl k dalšímu spáči. Co ten člověk dělá, neviděl. Když došel doprostřed vagonu, natáhl se po kabátě visícím mezi okénky. Prohledával kapsy. Zloděj? Alexander se ani nepohnul, ale pohled z něho nespustil.

Podivný noční návštěvník se zastavil u jeho lůžka a dlouho pozoroval mladíka, který ležel v jeho stínu. Potom se natáhl, aby prohledal kapsy visícího kabátu.

Alexander se jediným plynulým pohybem narovnal a bodl. Tenká čepel projela i silným kabátem neznámého a škrábla ho do boku. Přesně jak ho naučili v akademii, otočil ostřím a nůž bleskurychle vytáhl, připravený bodnout znovu.

Zloděj sebou trhl a překvapením se zajíkl. Ten zvuk skoro zanikl v rytmickém rachotu kol. Přitiskl si dlaň na zraněný bok. Stál tam a zpod

přivřených víček si měřil mladíka před sebou.

Zbloudilý paprsek světla se odrazil od čepele. Šedivé vlasy toho muže vypadaly v měsíčním světle jako přilba.

„*Suka!*“ zasyčel. „Čubko!“

Švihl láhví a zasáhl ruku, která držela nůž. Vštípili mu, že dobrý šermíř si nikdy nenechá vyrazit zbraň z ruky. Vydržel bolest a nůž nepustil. Zloděj se napřáhl k druhé ráně, když mu Alexander hlasitě pohrozil.

„Mám snad vzbudit všechny ostatní a říct jim, cos tady prováděl?“

Mladík vstal, nůž stále připravený k útoku. Rozhodně nechtěl probudit matku a sestru a zbytečně je lekat.

Ten chlap si odplivl, otočil se a tiše jako duch odešel.

Následujícího rána vlak zpomalil, když se blížil k zatáčce, která obcházela kopce. Náhle se skřípěním brzd zastavili tak rychle, že Káťa, která stála, upadla. Okno se roztříštilo. Uslyšela matku křičet: „Káťo!“ Střely trhaly tenké dřevěné stěny vagonu pro cestující.

Alexander se ve voze pro stráž překulil po podlaze. Kulometčíci kleli a opětovali palbu. Slyšel, jak se náboje zavrtávají do pytlů s pískem. Pevně svíral otcovu ručnici a opatrně vykoukl mezi dvěma pytli dopředu k čelu vlaku. Příď černé lokomotivy pohřbila změť kmenů a větví, které záškodnící navršili na koleje. Nad velkými hnacími koly stoupala oblaka bílé páry. Černý kouř z komína halil vagony za lokomotivou.

„*Bolševiki!*“ křikl jeden z kulometčíků. „Rudí!“

Alexander viděl, jak strojvůdce seskakuje na násep. Drobný muž zahodil lopatu a zvedl ruce nad hlavu. Vzdával se. Alexander si stačil všimnout, že má ruce úplně černé od uhelného prachu, když další dávka z kulometu urvala strojvůdci hlavu a mrtvé tělo se zhroutilo k zemi.

Z oken všech šesti vozů se sypalo roztříštěné sklo a odletovaly třísky. Zadíval se na sousední vagon a v duchu se modlil, aby matka i Káťa byly v pořádku. Chvíli váhal, jestli se rozběhne za nimi, ale nakonec usoudil, že bude užitečnější tam, kde je. Má přece výcvik a musí se chovat jako voják.

Cestující stříleli z pistolí dírami v oknech a vojáci opětovali palbu, ukrytí mezi vagony. Z obou stran se na ně z lesa valili útočníci. Otrhané rudé pobízelo a hnalo k vlaku několik lépe oblečených mužů na koních.

Všichni jezdci až na jednoho na sobě měli alespoň něco z uniformy. Alexander viděl, jak velitel vlaku zastřelil vůdce rudých a šavlí se zbavil dalšího, který se snažil vylézt na lokomotivu.

Zlomil pušku a zasunul dlouhý náboj do komory. Věděl, že střela takové ráže zastaví jakéhokoli člověka.

Voják, který stál nejblíž k němu, nebyl o mnoho starší než on. Padl na kolena a plazil se k bedničce s náboji, aby vypálil z kulometu další dávku.

„Nejdřív zabijte velitele," říkali mu v akademii. Alexander zamířil přes hledí na jednoho z jezdců. Stiskl spoušť ve chvíli, kdy se kůň otáčel. Puška ho kopla do ramene. Kůň dostal zásah do hlavy a padl na bok. Nohy zvířete sebou ve smrtelné křeči zaškubaly.

Zklamaný, že zasáhl koně a ne jezdce, znovu nabil. Jezdec se mezi tím dostal zpod padlého koně. Podsaditý muž měl na sobě prošívaný kabát s červenou páskou na rukávu. Byl to ten jediný bez stejnokroje. Na okamžik se mu zdálo, že se ten muž skrz hustou clonu dýmu dívá přímo na něho. S pistolí v ruce se rozběhl k vlaku.

Mladičký kulometčík vedle Alexandera se chytil oběma rukama za krk a padl naznak. Z krku mu stříkala krev.

„Hej!" křičeli na něj oba zbývající střelci. „Náboje! Náboje!" Alexander bezmyšlenkovitě, naučenými pohyby odpáčil bajonetem víčko z bedničky a naládoval mauser, zatímco kulometčíci nepřestávali střílet skrz hustý kouř.

Ohlédl se na sousední vagon. Rudí se hrnuli dovnitř na obou koncích. Musí chránit matku a sestru. Vybavila se mu otcova rada: *Ura! Do útoku! Na ně!* Hrábl po pouzdru s puškou, postavil se, nohy mu podklouzly po prkně kluzkém krví, ale rovnováhu neztratil. Rozběhl se oběma ženám na pomoc.

Vagon byl plný kouře, střelby a křiku. Uviděl Káťu, jak se zoufale brání rudogvardějci, který jí svíral obě ruce. Spěchal jí na pomoc, ale úzkou uličku zatarasily spadané kufry a bojující lidé. Jeden z cestujících, klenotník, se kterým se cestou spřátelili, vyprázdnil zásobník malé pistole do bolševika, ale vzápětí mu další zarazil do zad bajonet.

Slyšel, jak jeho matka křičí.

Míša ji bránil ze všech sil a rval se s hromotlukem v otrhaném tvídovém kabátě s rudou páskou na rukávu. Jeho jezdec! Rudogvardějec měl husté a zcuchané hnědé vlasy a hranatý, do bronzova opálený obličej. Zasekl se mu revolver. Pažbou udeřil starého sluhu ze strany do hlavy. Zapraštěla kost. Z ucha se mu vyřinula krev a stékala po krku.

Alexander v zoufalé snaze dostat se k matce přelezl tři lavice. „Už jdu, *maman!*" zakřičel. Třesoucíma se rukama vytáhl pistoli z pouzdra.

Násilník, který ohrožoval jeho matku, nereagoval na povely velitele, onoho rudogvardějce, kterého zranil klenotník, a obrátil se čelem k Alexanderovi. Na rtech se mu objevila růžová pěna, a poté se zraněný bolševik s prostřelnou plící zhroutil na okno. „Komisaři, pomoz mi!“ zasípal. „Viktore! Soudruhu Poljaku!“ Jak klouzal po okně na podlahu, zůstávala po něm na skle růžová šmouha, která matně připomínala úsvit.

Alexander zamířil podruhé, ale komisař ho jedním úderem do krku poslal k zemi. Mladík měl pocit, že ho musel udeřit kovovou tyčí. Při pádu narazil hlavou na lavici. Omráčenému chlapci vypadla pistole z rukou a mátožně vstal. Ve voze se stále bojovalo.

Hromotluk surově svíral matčiny ruce a snažil se jí servat prsteny. „Jak se opovažuješ!“ ječela na něj, když uviděla syna. „Alexandere!“ V potyčce s hrubiánem si roztrhla šaty. Mezi křídově bílými ňadry se jí pohupoval dlouhý perlový náhrdelník, který už nemělo co zakrýt. Ještě nikdy neviděl matku tak zneuctěnou. Věděl naprosto přesně, co by otec chtěl, aby udělal.

Zaslepený hněvem skočil na komisaře zezadu. Zahákoval mu krk paží a snažil se ho strhnout na zem. Upadli oba mezi lavice, rudogvardějec udeřil zády o stěnu. Jako v mlze Alexander vnímal, jak z kapsy mužova kabátu vypadla dýmka a během zápasu se zlomila.

Ten muž byl zhruba stejné výšky jako Alexander, ale mnohem silnější. Vstal a zoufale se bránícího mladíka, který mu visel na krku, zvedl také. Alexanderovi se mezi stěnou a lavicí zaklínila noha. Komisař ho dvakrát udeřil pěstí do obličeje. „*Svinja!* Svině mrňavá!“ zavrčel. Otupělý bolestí, s prasklým rtem a krví valící se z přeraženého nosu opět uslyšel matku křičet o pomoc.

„Pomoz mi!“

Pokusil se ho znovu chytit za krk, ale silnější komisař mu odtáhl ruce a přirazil mu je k hlavě. Zůstal úplně bezmocný. Cítil, že se mu každou chvíli musí zlomit vaz, jak mu tlačil hlavu ke straně a kroutil tělo dolů. Noha mu zůstala zaklíněná za lavicí. Hromotluk se na něho během zápasu svalil a ozvalo se zapraskání kosti. Alexander vyjekl bolestí a pokusil se zatnout prsty do komisařova krku. Rudogvardějec hrábl po pistoli a bezohledně praštil chlapce pažbou do spánku.

Omráčený Alexander slyšel matku vykřiknout: „Sašo!“

Omráčený úderem viděl, jak další z rudých vleče jeho sestru ke dveřím na konci vagonu. Jekatěrina škrábala jako divoká kočka a potom se vší silou chytila okraje lavice. Zbloudilá střela roztříštila okno vedle ní a

vzápětí se zvenčí ozval rachot střelby.

Káťa se držela lavice ze všech sil a nějakou dobu dokázala odolávat muži, který ji svíral v pase a snažil se ji odtrhnout. Nedokázal se k sestře dostat, aby jí pomohl. Bolševik prudce trhl a Káťa se pustila. Natahovala ruku k bratrovi. Její nehty mu poškrábaly dlaň, když se jí snažil chytit. Ječela a kopala, když ji vyvlékal z vozu.

„Káťo!“ křičel.

Otočil se, aby viděl, co se děje za ním. Z nohy mu vystřelila spalující bolest. Káťa se nepřestávala prát s únoscem, dokud ji jako pytel nepřehodil přes koně. Přitiskl ji na koňské plece a zmizeli v lese.

Zlost a hněv nad vlastní bezmocí ho přiměly, aby se pokusil uvolnit zraněnou nohu. Cítil, jak mu zlomená kost proniká masem, když se ji snažil trhnutím vyprostit. Chtěl vstát, ale noha ho vůbec neposlouchala. Byla spíš na obtíž než k užitku. Takovou bolest si nikdy nedokázal představit.

Viděl, jak matka vytáhla nůž, který měl útočník za opaskem. Neměla dost síly, aby čepel prorazila silný kabát. Komisař zaklel a surově jí trhl hlavou dozadu.

Alexander slyšel suché křupnutí, jako když se zlomí větev. Najednou zmalátněla. Její tělo se sesunulo k zemi a rudogvardějec je bezohledně odhodil tváří dolů do uličky.

V první chvíli nedokázal pochopit, co se stalo. Jeho matka prostě nemohla takhle zemřít. „*Maman!*“ zakřičel.

Natáhl se a popadl komisaře za kabát. Chtěl ho strhnout k sobě. Mladíkova bezmocného útoku si nevšímal a horečnatě si cpal perly do kapes.

Teprve když skončil s okrádáním mrtvé, obrátil se k Alexanderovi a trhnutím ho zvedl. Zraněným mladíkem, který ječel zlostí a bolestí, surově smýkal ze strany na stranu. Na okamžik se ale jeho tvář ocitla před Alexanderovou. Prudce a nečekaně ho udeřil čelem. Cítil na tváři mužovu neholenou tvář a zápach tabáku. Vzápětí mu rudý komisař třískl hlavou o stěnu a bezvládné tělo nechal spadnout do uličky.

3. kapitola

Alexander se probral na podlaze nákladního nebo možná služebního vagonu. Dveře na obou stranách byly otevřené dokořán. Zkusil se pohnout, ale bolest vystřelující z levé nohy ho úplně paralyzovala. Prkna pokrývala slaměná podestýlka. Ucítil důvěrně známý pach koňského potu a ostrou vůni zimního lesa. Za otevřenými dveřmi se černal kouř. Z hřebů na jedné straně vagonu visely roztřepené provazy na uvazování koní. Všude kolem leželi zranění lidé, sténali a křičeli bolestí. Otočil hlavu a uviděl další sedět opřené o zeď. I oni krváceli a čekali na ošetření. Poznal mezi nimi i kulometčíka ze strážního vozu. Někteří z mužů měli na sobě stejnokroj carských kopiníků. Před přepadením ve vlaku určitě nebyli.

Míša bez hnutí seděl mezi nimi, popelavě bledý, prázdné oči zírající do prázdna. Pod uchem, kam ho zasáhla pažba komisařovy pistole, měl velkou černou podlitinu. Boty mu sebrali. Chtěl na něho zavolat, ale v tu chvíli mu došlo, že starý sluha je mrtvý. Potom ucítil, jak ho uchopily cizí ruce, a musel zavřít oči, aby sebral všechnu sílu a nekřičel bolestí.

„Držte ho pořádně, sakra.“ Oparem bolesti pronikl nasupený hlas. Vykřikl, když mu kdosi stáhl kalhoty až ke kotníkům. Od kyčle dolů měl levou nohu jako v ohni. Pulzovala palčivou bolestí. Chtěl si zranění prohlédnout, ale cizí záda mu bránila ve výhledu. Viděl jen špinavé kalhoty shrnuté nad botami.

„Zlomená. Rupla těsně nad kolenem,“ konstatoval voják, který mu klečel na ramenou. „Vidíš? Tady! Kůži napíná roztříštěná kost. Budeš to

rovnat, než mu dáš dlahu?“

„Samozřejmě,“ zavrčel další netrpělivě. Jednou rukou chytil Alexandera za kotník a druhou mu přitlačil kyčel k prknu. „Přineste mi dvě pochvy a hněte se. Udělám z nich dlahy. Nemáme tady jen jeho.“

Alexander si kousal ret, až mu začala téct krev, rozhodnutý nekřičet a ignorovat bolestivé otřesy vlaku. Zavřel oči a z koutků se mu valily slzy. Před očima měl Káťu přehozenou přes koňské plece a v uších mu znělo křupnutí, které připravilo jeho matku o život. Na krku cítil surový stisk komisařových rukou, které mu chtěly zlámat vaz.

„Otevři pusu,“ přikázal mu ten, který mu klečel na ramenou. Natáhl se pro kožený pásek. „Vezmi si to. Zakousni se do toho. Jinak to nejde.“

„Tohle mu udělá dobře,“ ozval se kultivovaný hlas patřící vzdělanému člověku. Alexander otevřel oči, když mladý velitel vytáhl pásek. „Vypij to, chlapče.“

Lil Alexanderovi do krku vodku a zraněný mladík na něho jen nechápavě třeštil oči. „Vasilij Petrov. Druhý kopinický,“ představil se. Alexanderovi zaskočilo. Polkl. A potom ještě dvakrát. Destilát mu stékal po tvářích a na bradu. „A teď drž.“

Alexander přikývl, otřel si vodku hřbetem ruky a dal si pásek mezi zuby. Poručík Petrov se usmál a klekl chlapci na pravou polovinu těla. Oběma rukama mu přitlačil levý bok k zemi.

„Držte ho pořádně!“ houkl na ně ten, který byl nejspíš doktor. Uřízl kus provazu. Petrov a další dva tiskli Alexandera k podlaze. Doktor vzal Alexandera jednou rukou za koleno a druhou za kotník. Dvakrát za sebou zraněnou levou nohou trhl a trochu zakroutil. Alexander málem omdlel bolestí a zarýval zuby do pásku.

„Je potřeba srovnat kost a neprotrhnout kůži. Sníží se tak riziko zánětu. Nezbývá než se modlit, aby to byla čistá zlomenina bez úlomků,“ zabručel doktor a jemně položil mladíkovu nohu. „A taky musíme doufat, že to neodneslo koleno.“ Zabalil mu nohu do staré a potrhané košile a zafixoval ji mezi dvě kovové pochvy páskem a provazem. „Víc už v tuhle chvíli udělat nemůžu.“

• • •

O dva týdny později je ve Vladivostoku přivítal mrazivý vítr a přeplněné nádraží.

„Otce na peronu nečekej," domlouval mu Petrov laskavým tónem, když si všiml, jak Alexander nedočkavě vyhlíží z okna. „Nikdo neví, kdy který vlak přijede. Nejdřív budeme muset najít jeho pluk."

Alexander se domníval, že jeho otec měl vlastně ve válce s Němci štěstí. Viděl sice umírat příliš mnoho svých vojáků, ale vyhnul se jatkám u Mazurských jezer a Kerenského letní ofenzívě. A navíc se mu splnilo, co si přál: vedl své jezdce do poslední bitvy jízdy proti Rakousko-Uhersku. V duchu se ptal, jak se mu asi vedlo za občanské války. Zabíjet Rusy, byť ve jménu cara, mu zas tak hrdinské nepřipadalo.

Dvě berle stály opřené o mladíkovo sedadlo. Posloužily mu dobře, i když na něho byly příliš krátké. Původně patřily starci, který zemřel při útoku rudogvardějců. Alexander vstal a zhoupl se na berlích. Přes rameno mu na kusu provazu visel plátěný vak. Koleno a stehno měl pevně sevřené v provizorní dlaze, ale neustálé otřesy vlaku mu působily řezavou bolest. S každým drncnutím se mu vybavila matčina smrt a únos sestry.

Odkulhal za Petrovem na konec vagonu. Během dlouhé cesty přes Sibiř se spřátelili. Mladý poddůstojník se postaral, aby se Alexanderovi dostalo nejlepší dostupné péče a také nejlepší jídlo. Další z vojáků Alexanderovi pověděl, že Petrovův pluk ve válce s Německem padl skoro do posledního muže; Vasilij Petrov, sám zraněný, odnesl umírajícího staršího bratra přes celé bojiště, brodil se po kolena v blátě a marně hledal doktora. Vasilij Petrov, poslední žijící potomek nepříliš významné šlechtické rodiny, byl známý tím, že nedá dopustit na své muže a na svou balalajku.

Točila se mu hlava, když kulhal o berlích na peron a zvedal si límec, zatímco Petrovovi muži se hbitě řadili do formace. Mělo to svůj důvod. Každý měl přes levé rameno přehozenou srolovanou deku, rezervní boty a přilbu pověšenou pod pláštěm, jehož konce si zastrčili za opasek pod pravým ramenem. Petrov vydal povel a všichni uvolnili kabátce.

Alexander kulhal za vojáky, kteří volným krokem pochodovali ve dvojstupu. Nádraží na konci nejdelší železnice na světě zůstalo nedostavěné. Vysoko nad jejich hlavami se proti nebi klenula železná kostra haly. Nedokončené zdi z červených cihel po stranách působily bezútěšným dojmem.

Všude kolem něj byli samí vojáci. Tolik různých stejnokrojů Alexander neviděl ani v akademii. Jediné, co měli všichni společné, byla bílá páska na rukávech, čepicích nebo prýmcích. Někteří z nich byli Burjati, malí a podsaditý lovci z tajgy, s ošuntělými astrachánovými čepicemi a bandalíry

s klipsy na zásobníky zavěšenými přes prsa. Připomněli mu podsaditého komisaře z přepadení a toužebně si přál, aby zabili všechny bolševiky v Rusku.

„Nová sibiřská armáda," vysvětlil mu Petrov. „Ty barvy znamenají sníh v zimním lese. Ti s trnovou korunou se zúčastnili Ledového pochodu na Bajkal vloni v zimě. Chudáci. Mnozí z nich tam nechali prsty."

Nosiči s tmavými mongolskými tvářemi ustupovali kopiníkům z cesty. Přes ramena jim visely roztřepené provazy. Ženy s velkými vlněnými šátky na hlavách k nim napřahovaly ruce s košíky vařených vajec, malými zelenými jablky a bochníky černého chleba. Jedné z nich pomáhala dívka, která vypadala jako její dcera. Na nohou měla neforemné boty ze slámy a plsti. Její copánky mu připomněly Káťu.

Zastavili se u skupinky vojáků s těžkými tlumoky na zádech, na kterých trůnila srolovaná deka. Na hlavách měli khaki čepice s bílým a červeným překříženým pruhem.

„České legie," řekl mu Petrov. Jeden z důstojníků měl v pouzdře velkého mausera.

„Češi zajatí na západě," pokračoval Petrov. „Přivezli je sem, aby hlídali železnici. Celkem šedesát tisíc duší. Chudáci. Nevědí ani, kde jsou. Cestu od Bajkalu až sem si museli probojovat."

Petrov se zastavil u pamětní desky na počest zahájení prací na železnici, aby Alexanderovi dopřál krátký oddech. „Právě tady carevič roku 1891 položil první kámen."

„Pane Alexandere?" ozval se hluboký hlas. „Co se vám stalo s nohou?"

Mladík se otočil a uviděl Gregorije, otcova dlouholetého ordonance. Starý voják se usmál a potřásl mu rukou. „Váš otec mě každý den posílá na nádraží, abych vás všechny vyhlížel."

Ještě nikdy neviděl malého vojenského sluhu tak unaveného, tak vyhublého a vyčerpaného. Ani ve snu by ho nenapadlo, že jednou bude mít na sobě tak potrhanou a špinavou uniformu. Tvář mu rozryly hluboké vrásky, které připomínaly koleje v zaschlém blátě prašných cest u nich doma. Vzpomněl si, jak Gregorij doma ve Voskreseném nedočkavě čekal, až mu dovolí vyvést koně. Stával po boku jeho matky na schodech nad kruhovou cestou obklopenou keři s fialovými květy. Najednou měl před sebou jiného Gregorije.

„Jak se daří otci?"

„Pan major se má dobře, pane," zněla odpověď. „Kde jsou hraběnka a

vaše sestra?“

Alexander zaváhal. Lítost a smutek ho přemohly a na okamžik se přestal ovládat. Pracně vybudované zdání mužnosti vzalo za své. A to ještě nestál tváří v tvář otci.

„Cestou nastaly potíže,“ vložil se do hovoru Petrov. Podal Gregorijovi pušku v koženém pouzdře. „Všechno majoru Karlovovi vyložím.“

„Ano, pane.“ Znělo to pochybovačně. Starý sluha srazil podpatky a zasalutoval. „Seženu kočár, když chvíli počkáte, pane.“

Alexander a Petrov si razili cestu přeplněnou ulicí před nádražím. Po jedné straně stály nízké dřevěné domky s malými okny se zavřenými okenicemi a příkrými střechami. Na druhé se v dálce rýsoval obrys třípodlažních zděných a kamenných budov. Ve vzduchu byl cítit pach spalovaného uhlí a dřeva. Nad městem visel těžký mrak šedavého kouře. Copak tohle může být Vladivostok?

Stačil jediný pohled na skoro prázdnou cestu před nimi, aby Alexander přišel o další z pilířů, které podpíraly jeho dětskou představu, že on a jeho rodina jsou v bezpečí a patří k privilegované vrstvě mocné a vznešené říše. Vladivostok byl v jeho představách baštou carské moci na Dálném východě, přístavem, díky němuž mělo Rusko přístup ke dvěma oceánům, a výchozím bodem pro cesty do Japonska, jihovýchodní Asie a obou Amerik. Namísto slávy a majestátu viděl jen prašnou cestu, bídu a bláto.

Nedaleko nich se hloučky vojáků tísnily kolem otevřených ohňů. Někteří měli nohy obalené kusy hadrů, protože přišli o boty. Další podupávali, aby se zahřáli v hadrech sešitých z tlumoků, jež nahrazovaly vojenský stejnokroj. Podrážky mnohých bot vypadaly jako z kůry. Jeden z mužů snad vycítil Alexanderův pohled a otočil se. Po chvíli se opět obrátil tváří k ohni, protože usoudil, že od mladičkého mrzáka se stejně žádné almužny nedočká.

Alexander se odbelhal o kousek dál a opřel se zády o zeď. Uvědomoval si, že není úplně zdráv. Měl větší žízeň než obvykle a tváře mu žhnuly horečkou. Co udělá otec, až se dozví, že mu zavraždili ženu? A unesli dceru? A zmrzačili syna?

Z neveselých myšlenek ho vytrhl Petrov.

„Našel jsem něco, co nejspíš patřilo tvé matce. Schoval jsem ti to.“ Vasilij Petrov měl na sobě vojenský kabát vepředu zapnutý na dva knoflíky a vzadu stažený páskem. Zalovil v kapse. „Tohle jsme našli pod sedadlem. Bůh ví, kde skončilo všechno ostatní. Její snubní prsten vrátím

tvému otci.“

„Děkuju.“ Alexander si z natažené dlaně vzal čtyři perly. Vzpomněl si, jak matka ty perly milovala. Dědily se v její rodině. Nechal je proklouzávat mezi prsty a snažil se vzpomenout si, jak se jí třpytívaly na večerních šatech. Snažil se vybavit si teplo jejích dlaní. Schová je pro Káťu.

Otočil se k Petrovovi zády, opřel se o berle a zády k vlakům se rozplakal. Myslel na matku a na Jekatěrinu. Matka jim kdysi řekla něco, na co nikdy nezapomene. Lidé se rodí obvykle po jednom. Dvojčata jsou výjimečná. Dvojčata nikdy nejsou sama, i když je život rozdělí. Vybavilo se mu večerní koupání, když ještě byli malí a sedávali každý na jednom konci velké měděné vany naplněné teplou vodou, hráli si s mýdlem a posílali si lodičku, zatímco jejich *ňaňa* nahřívala ručníky na velkých kamnech v rohu. Káťa někdy v noci utekla ze svého pokoje a vlezla si k němu pod peřinu.

Opatrně uložil perly do kapsičky vesty a s hlavou plnou temných myšlenek sáhl do kapsy kabátu. Jeho prsty nahmataly hlavičku dýmky a zlomenou troubel. Znovu měl před očima, jak dýmka padá komisaři z kapsy a troubel se láme. Našel ji, když bezmocně ležel na lavici. Znovu a znovu ji studoval. Hlavička byla vyřezaná z jemu neznámého světlého dřeva a měla tvar lidské hlavy. Přičichl k ní a ucítil sladkou vůni, jenomže to už přijížděl Gregory, a tak Alexander zastrčil dýmku zpátky.

Jak se kočár blížil ke dlouhým cihlovým barákům, celý ztuhl. Jak to říct otci? Jak mu říct, že jejich dům lehl popelem, stáje také a že nemohl dělat nic než jen bezmocně přihlížet? Jak mu říct, že už nemá rodinu? Jak mu říct, že dělal, co mohl, ale stejně to nepomohlo?

Kouř z hořícího dřeva a pach koní ho zaštípaly do nosu, když Gregorij vjel na malý dvůr mezi baráky. Podél příjezdové cesty stály vyrovnané špitální vozy. Z jednoho z nich se vyřinula narůžovělá voda, když jeden z vojáků vyšplíchl ven kbelík. Další nakládali vidlemi seno do žebřin uvázaným koním. Všude kolem zdí se tyčily hranice palivového dřeva. Malá okna zakrývaly archy starých novin. Ve Vladivostoku patřila zima neodmyslitelně k životu. Vlajka Spojených států amerických třepotající se v rohu dvora Alexandera překvapila. Vybledlá plaketa hlásala označení jednotky: 31. pluk, U.S.M.C.

Gregorij otevřel dveře skoro až v rohu dvora a uctivě ustoupil stranou, aby Petrov a Alexander mohli projít dovnitř.

Mladý poručík šel první. Srazil podpatky a zasalutoval. Alexander se nemohl dočkat, až otce uvidí, ale zároveň ho děsila představa toho, co mu bude muset říct, a proto zůstal stát mezi dveřmi opřený o berle. Cítil se hrozně, nejhůř za poslední strastiplné týdny.

Od popraskaného zrcadla se k nim obrátil vysoký a štíhlý muž se širokými rameny a orlím nosem. Přes záda se mu táhla nepřehlédnutelná, čerstvá jizva. Na zdi mezi oknem a zahnutými rohy kozorožce byla přibitá černá medvědí kožešina. Z protější zdi jim hrozilo majestátní losí paroží a na zemi ležely opelichané vlčí kůže. V rohu kouřil otlučený samovar zakrytý místo pokličky velkým hrnkem. Na tácu vedle něj se ježily cukrové homole.

Ten muž měl polovinu tváře pokrytou holicí pěnou. V jedné ruce držel ručník a ve druhé rovnou břitvu. Vystouplé lícní kosti a tmavé kruhy kolem jasně modrých, daleko od sebe posazených očí vypadaly jako zaváté nečekanou sněhovou bouří. Hrabě měl na sobě záplatované jezdecké kalhoty 5. husarského pluku. Kdysi je zdobívaly sněhobílé lampasy. Byl hubenější, než si Alexander pamatoval, ale stále stejně sebejistý, svalnatý a s hrdým držením těla.

„Alexandere!“ Dimitrij Karlov se neovládl a vykřikl. Chvíli se jen upřeně díval na syna a vrýval si do paměti změny, které se s ním udály. Potom odložil břitvu mezi dvě prázdné láhve od vodky, hodil si ručník přes rameno a ráznými kroky překonal vzdálenost, která ho dělila od syna.

„Sašo!“ Vzal mladíkovu hlavu do dlaní a políbil ho střídavě na obě tváře. Opatrně, aby mu nepodrazil berle, ho objal.

Tak vřelé přivítání s otcem nepamatoval. Nedokázal ze sebe vypravit ani slovo. Nemůže mu přece říct, co všechno se událo od chvíle, co se viděli naposled.

„Co se ti stalo, chlapče? Matka a sestra čekají venku?“ Hrabě Karlov došel ke dveřím, vyhlédl ven, zavřel a položil ruce synovi na ramena. „Kde…“

Alexanderovi se zalily oči slzami. Přetékal smutkem, dojetím a strachem, že to na něm otec pozná. Před očima mu vytanula vzpomínka na matku – roztržené šaty, odhalená ňadra –, jak bojuje v železničním vagonu o život. Vidět její tělo měl právo jen a jen otec. Zoufale toužil vypudit tu vzpomínku z mysli. Nechtěl znovu slyšet zlověstné křupnutí, ani dokola prožívat smrtelné ticho a beznaděj, které ho zaplavily poté.

„Majore,“ zasáhl Petrov, „dovolte, abych vám podal vysvětlení.“

Poručík postoupil k hraběti Karlovovi. „Můj pluk, lépe řečeno to, co z něho zbylo, jel ve vlaku takřka v závěsu za tím, kterým cestovala vaše rodina. Jejich vlak napadli rudí. Po těžkých bojích se nám je podařilo zahnat. Vedl je politruk, kterého ti zmetci oslovovali komisaři. Napůl mrtvého velitele vlaku přikázal hodit do výhně pod kotlem lokomotivy.“

„Znáte jméno toho odporného ksindla?“ přerušil ho Karlov s napětím v hlase, z něhož se dalo vycítit, že ví, že nejhorší zprávy teprve přijdou.

„Jeden z těch, které se nám podařilo zajmout, vypověděl, že si nechává říkat Poljak. Viktor Poljak. Říká se, že patří k těm, kteří mají za úkol zabít všechny, které najde v týlu. Skutečný řezník, pane.“

Hrabě netrpělivě přikývl. „Kde jsou má žena a dcera?“

Z otcova hlasu slyšel napětí a jen silou vůle potlačovaný neklid. V tu chvíli úplně zapomněl na pulzující bolest ve zraněné noze.

„Poljak zabil vaši ženu, pane. Zlomil jí vaz, když se jí snažil sebrat šperky.“

Vasilij Petrov natáhl ruku a na natažené dlani podával hraběti snubní prsten. „Čtyři perly, které se nám podařilo ve vagonu najít, jsem už předal vašemu synovi, pane.“

Alexander sáhl do kapsy. „Sašo, ne,“ zarazil ho otec a zastavil jeho ruku. „Schovej je pro sestru.“

Petrov tichým hlasem pokračoval. Úmyslně mluvil pomalu, aby dal majorovi čas hrozné novinky vstřebat. „A Poljak také unesl vaši dceru, když před námi prchali.“

Hrabě Karlov se otočil zády k nim, oběma rukama se opřel o holou, neomítnutou zeď a sklonil hlavu.

Alexander, přesvědčený, že je to všechno jeho vina, a zahanbený tím, že jako jediný zůstal naživu, bezmocně zíral na otcova třesoucí se ramena. Zhoupl se na berlích, udělal jeden váhavý krok a položil otci dlaň na záda.

Hrabě Karlov se vzpamatoval, otřel si tvář ručníkem a znovu se obrátil čelem k Petrovovi. Stiskl Alexanderovi rameno a teprve potom se zeptal: „Kde jste pohřbili mou ženu?“

„Poblíž vesnice u trati, pane. Na její hrob jsme postavili kříž a dobře jsme ho zasypali kameny. Ostatní dopadli hůř.“ Odzátkoval placatku a nabídl hraběti. Karlov zavrtěl hlavou. Petrov pokračoval.

„Udělali jsme všechno, co bylo v našich silách, pane, ale tlačil nás čas.“ Petrov váhal. „Pohřeb se musel obejít bez rakve. Dostal jsem rozkaz udržet trať průjezdnou a to je s každým dnem těžší.“

Hrabě přikývl a znovu stiskl synovo rameno silnými prsty.

Alexander mlčel. Nechtěl, aby se otec dozvěděl zbývající podrobnosti. Vzpomněl si, jak Petrov přikázal svým mužům, aby mrtvým svlékli boty a kabáty a pohřbili je, a to včetně jeho matky, jen ve spodním prádle. „Jinak by je vesničané vykopali hned, jak bychom odjeli," vysvětlil mu. „A potom by je roztrhali jejich psi."

4. kapitola

„Už půjdeš na řadu, Sašo,“ upozornil ho následujícího rána otec. Stáli s Gregorijem poblíž můstku na palubě *Shermana*, amerického nákladního čtyřstěžníku. Kladky zvedající náklad skřípaly nad jejich hlavami. I přes bolest a výčitky, které ho tížily na duchu, ho slaný vzduch a první pohled na oceán přece jenom potěšily. Obdivoval mohutná děla křižníku *Carlise* kotvícího opodál. Tahle loď plula pod britskou vlajkou.

„Američané mají nejlepší doktory na Sibiři,“ utěšoval ho otec, „a řekli mi, že ti nejlepší z nejlepších jsou právě tady. Uvidíš, že i tebe dají dohromady.“

Alexander upřímně pochyboval, že bude kdy ještě normálně chodit nebo běhat jako ostatní. Otec do cizích doktorů vkládal příliš velké naděje. Možná neměl tak usilovně skrývat bolest.

Pozoroval hlouček amerických kulometčíků, kteří se pod ním na nábřeží přeskupovali. Těžké strojní pušky a děla táhly muly a obsluhovala šestice vojáků ve slušivých uniformách doplněných kožešinovými čapkami a rukavicemi. Bedny s municí, nebo se alespoň domníval, že je to munice, ležely přivázané na menších vozících. Vykládali další a další zásoby a zbraně, většinou zakryté těžkou zelenou plachtovinou, která se třepotala v silném větru. Zásoby a vyložený náklad hlídala stráž v modrých stejnokrojích francouzského vojska.

„Přiveďte syna, majore Karlove,“ pobídl ho doktor, který vystrčil hlavu ven. Chvíli si na denním světle prohlížel ruce a potom si je otřel do

zástěry. „Z důstojnické jídelny jsme na přechodnou dobu museli udělat operační sál. To víte, když je venku devět tisíc chlapů, někdo co chvíli potřebuje sešít.“

Tři Rusové následovali Američana dovnitř.

„Přinesli jsme malý dárek od lidu Rusi.“ Hrabě se usmál a pokynul Gregorijovi. Starý ordonanc se uklonil a rozprostřel na stůl ubrus, ve kterém přinesl několik džbánů černého kaviáru a šest láhví Abrau-Dursa. „Doufám, že vám naše krymská vína budou chutnat.“

„Děkujeme, majore.“ Doktor hbitě schoval láhve do skříňky. „Námořnictvo Spojených států zakazuje pití alkoholu na palubě, ale v daném případě se samozřejmě nejedná o pití, ale o lék.“

Dlouhý jídelní stůl pokrývaly sněhobílé ubrusy. Pokynuli Alexanderovi, aby se posadil na kraj. Už skoro zapomněl, jak vypadá čistý ubrus. Připomněl mu domov a služebné věšící velké, bílé lněné ubrusy na šňůry, aby uschly na slunci.

Pomohli mu zvednout zraněnou nohu nahoru a položit se. Zaťal zuby a pevně stiskl rty, když mu otec s Gregorijem sundávali boty a rozřízli kalhoty. Snažil se nedívat se na nástroje vyrovnané na servírovacím stolku opodál. Doktor zvedl jehlu a jeho asistent mu přitiskl na nos a ústa tampon napuštěný chloroformem. Začínal ztrácet kontrolu nad tělem a zaplavil ho neznámý strach.

„Není to sice moje odbornost, majore, ale uděláme, co bude v našich silách, abychom mu nohu zachránili.“ To byla poslední slova, která Alexander slyšel, než se o sedm hodin později probudil. Ještě večer byl po operaci otupělý, když seděl s nohou zvednutou na stole a tlustým obvazem na koleně. Když se nehýbal, noha nebolela, ale sebemenší změna polohy mu stále působila bolest. V otcově místnosti bylo teplo a zakouřeno, berle stály opřené o stojan na pušky, vedle nich visela balalajka a pouzdro s otcovými houslemi.

Zpočátku neměl hlad, ale jak se díval na holohlavého kozáka s rusými vousy, který míchal vonící směs v kotlíku, a ucítil vůni cibule, dostal pořádnou chuť k jídlu. „Bez špeku a zakysané smetany to není k žrádlu,“ bručel holohlavec. Podle červeného pruhu na kalhotách patřil ke kubáňskému vojsku.

Gregorij se s ním nehádal, nandal Alexanderovi na talíř brambory, cibulky a kusy tučného masa. Podle houbovité struktury a bílých žilek Alexander usoudil, že to musí být droby. Trocha zakysané smetany by

opravdu neškodila.

Potom chtěl ležícímu chlapci přinést hrnek čaje, ale zjistil, že voda je studená a uhlí v samovaru sotva doutná. Gregorij se shýbl pro botu opřenou o zeď. Obrátil holínku podrážkou nahoru a použil ji jako měch. Oheň se rozhořel. „Starý kozácký trik," prohlásil na vysvětlenou, když mu podával čaj.

Alexander rychle jedl a poslouchal hovor přítomných důstojníků. Místnost v sobě měla část kouzla lovecké chaty, kožešiny a paroží na zdi působily uklidňujícím dojmem, důvěrně mu zněly i výlučně mužské hlasy v pozadí. Už nebyl sám. Každý z těch, kteří se tísnili v místnosti, utrpěl nějaké zranění. Měl vojenský výcvik a zranil ho nepřítel v boji. Patřil k nim. Poznal, že otec je na něho hrdý, že pomáhal kulometčíkům nabíjet, i na to, že vystřelil z jeho pušky. „Vedl sis výborně, Sašo. Doneslo se mi, žes střílel jako pravý Karlov." Minulý týden bojoval s rudogvardějci i hrabě. Potyčka se odehrála u vesnice Novickaja, kde utrpěl lehké zranění.

„Ještě jeden měsíc, jako byl tenhle, a už nebudu vědět, jak někomu zakroutit krkem," stěžoval si hřmotný kozák. Měl na sobě jen pytlovité kalhoty a vysoké měkké jezdecké boty. Holohlavý rudovous mu právě myl zjizvenou hlavu houbou, kterou namáčel do kbelíku. Levá paže Ivana Semjonova Alexanderovi připadala jako pořádně silná medvědí tlapa, ale pravička a rameno jako by patřily nějakému obru dvakrát tak velkému, než byl kozák – obrovské svaly ztvrdly a zesílily dlouhými lety bojů a cvičení. Hejtmanův hustý knír nesl jasné známky přílišného holdování tabáku. Houba skončila v kbelíku. Chrstl veliteli do hrnku další dávku vodky a teprve potom pokračoval v očistě.

„Je tady sedmdesát tisíc Japončíků, Rumuni, Poláci, Kanaďani a dokonce i pár Italů, o kterých pochybuju, že by byli k něčemu užitečný. Většinou přišli bránit přístavy a pomoct nám zastavit rudý. Američani přišli zastavit Japonce. A všichni jen mlátí hubou. Nevydaj nám slíbený zásoby, i když nám to slíbili, a trčí v přístavech."

„Ještě jeden takový měsíc, Ivane," opáčil major Karlov, který na okamžik zapomněl, že jeho syn poslouchá, „a všichni budeme buď mrtví, nebo na lodích. Kdykoli zlikvidujeme nějaký jejich oddíl, Trockij vydupe ze země další a další. A jeden by řekl, že bude mít plné ruce práce na Donu a s Děnikinem na Krymu."

Dveře se rozlétly dokořán a bouchly o zeď. Dovnitř se přihnal závan mrazivého vzduchu, který z místnosti vymetl kouř a rozfoukal uhlíky v

samovaru. Přišel poručík Petrov.

„Další špatné zprávy.“ Zadupal, aby oklepal sníh z bot, a odložil si dlouhý, beránčí kožešinou podšitý kabát. „Děnikin ustupuje.“ Petrov si bez ptaní nalil sklenici čaje a odpovídal na otázky, které na něho pršely ze všech stran. „Britská flotila odveze jeho muže do Konstantinopole.“ Vasilij si ulomil kus cukru, stiskl ho mezi zuby a napil se přes něj čaje.

Semjonov zaklel a vztekle hodil čepici do ohně. „I kdybychom pozabíjeli ty bolševický hajzly na Sibiři do jednoho, nebude to k ničemu, když se na nás sesypou, jakmile se budeme chtít vrátit.“

„*Au lit*, Sašo,“ napomenul ho Karlov s vážnou tváří. „Na kutě. Doktor říkal, že máš spát co nejvíc. Ustelu ti.“

Alexander vytřel talíř kusem černého chleba. Nemělo cenu stavět se na odpor. Vstal a odkulhal do malé místnosti vedle. Petrov ho poplácal po rameni, když ho míjel. Zavřel za sebou dveře a zachumlal se do deky. Posadil se na postel, ale potom si to rozmyslel a lehl si na úzkou pryčnu. Z vedlejší místnosti přicházel spíš kouř než teplo. Dřív než sfoukl lampu, natáhl se pro jedinou věc, která stála na otcově nočním stolku vedle postele. Byla to stará, zažloutlá fotografie, z níž se usmívala jeho matka, Káťa a on na jednom z mnoha letních pikniků u jezera. Alexander věděl, že to všechno už nenávratně patří minulosti a že fotografie zachytila dávný sen.

Noha ho bolela méně, když si lehal. „Nečekejte, že ráno vstane a bude běhat jako dřív,“ varoval otce ten americký doktor. Noha ho bolela, když ležel ve tmě a poslouchal mužský hovor v sousední místnosti. Bavili se o ženách a hádali se kvůli válce.

„Admirál Kolčak je naše poslední naděje, ale je to šílenec,“ slyšel hřímat Ivana Semjonova. Jeho hluboký hlas s nezaměnitelným přízvukem si nemohl splést. „Vykřikuje, že je svrchovaným vládcem celý Rusi, ale už přišel i o Ural.“ Láhev se s třesknutím rozbila na kusy. „Jestli bolševici dostanou Omsk, spojenci odejdou a my jsme vyřízený.“

Potom se ozvala balalajka. Melodie se měnila a utichala, jako kdyby se hráč snažil co nejpřesněji vystihnout náladu. Nejspíš hraje Vasilij, domyslel si Alexander. Muži začali pobrukovat a podupávat do taktu, k balalajce se přidala domra, druh mandolíny, a housle, které zněly spíš jako cikánská kytara než jako první housle orchestru. Mužské hlasy se přestaly hádat a daly se do zpěvu. Mnohohlasý chorál rezonoval smutkem a silou zároveň. „Dvě srdce Rusi“, nejspíš to četl někde u Dostojevského. Stěny se

třásly, jak muži vedle řvali a dupali. Po tvářích se mu začaly kutálet slzy, když uslyšel housle hrát otcovu zamilovanou o osikách u Volhy.

„Poslední lov," řekl hrabě synovi. Zvedl Ryzce kopyto a stiskl je mezi koleny. V bledém ranním šeru musel mhouřit oči, aby našel kamínek, který koně tlačil, a vydloubl ho kapesním nožem. „Taky to může být vůbec naposled, co si kterýkoli z nás vyjede na koni Rusí."

Karlovovy vysoké jezdecké holínky se jen třpytily. Nahoře na každé z nich se blýskala bílá rozeta. Na sobě měl černou koženou kazajku střiženou jako tuniku a přes záda dva hnědé překřížené popruhy. Na náramenících se mu blýskaly dvě hvězdy a dva pruhy, označení hodnosti majora. Alexander slyšel, že rudí některým zajatým bílým důstojníkům přibili výložky hřebíky do lopatek, aby vojákům ukázali, že v nové armádě jsou si všichni rovni.

Brzy ráno si poručík Petrov vypůjčil od jednoho ze svých mužů kopí a teď seděl u ohně, brousil čepel a natíral ji sádlem.

„Můžu jet s vámi, otče?" žadonil Alexander. „Už mi sundali dlahy." Dech se mu u úst srážel do chomáčků bílé páry. „Už je to skoro pět týdnů."

Karlov neodpověděl a zkontroloval revolvery. Alexander ze zkušenosti věděl, že otec dělá, že neslyší, pokud se jedná o něco, co slyšet nechce. Na oranžovo-černou stužku na otcově tunice, Řád svatého Jiří v barvách ohně a smrti, byl zvlášť hrdý. Většina z těch, kteří jím byli vyznamenáni, se té pocty nedožila.

Díval se, jak desítka dalších důstojníků nasedla a přitáhla koním otěže. Koně frkali a podupávali. Většině z lovců visela přes rameno těžká vojenská ručnice. Všichni se chystali opustit Matičku Rus. Věděl, že chtějí ještě před odjezdem zasadit nepříteli poslední ránu. Zaútočí postaru, jako dřív, než bojiště ovládly německé strojní pušky. Hrdinové na koních se chystali ještě jednou vyzvat nepřítele. To ráno vyjížděli pomstít skupinu zraněných bílých, které zmasakrovali rudí u vesnice Polskaja.

Zajatého bolševika mučili, to slyšel, dokud jim neprozradil, ve kterém údolí partyzáni rozbili tábor.

„Můžu jet s vámi, otče?" zopakoval otázku, když Gregorij dával černé klisně do huby udidlo. Majestátní černá kobyla byla poslední ze šestice koní, které si otec odvezl s sebou na Východ. Alexanderovi se vybavilo to ráno, kdy je spolu vybírali. „Koním rozumíš, Sašo," pochválil ho tehdy hrabě, „ale pamatuj, že tentokrát jde spíš o odolnost než o krásu."

Rozhodl se, že to zkusí ještě jednou. „Už můžu jezdit, otče. Prosím. Dovolte mi jet s vámi.“ Tolik se chtěl rudým pomstít. „Noha už mě nebolí.“

„Je mi líto, hochu. To nepřipadá v úvahu. Dnes určitě ne.“ Přece neztratí jediného syna, jediného potomka a naději rodu. „Netušíš, co musíme udělat.“ Karlov zastrčil pistole do pouzder. „Ale jednoho zabiju za tebe, Alexandere.“ A tucet dalších za tvou matku a sestru, dodal hrabě v duchu. Vzedmula se v něm vlna nenávisti, kterou musel silou vůle potlačit. „Dohlédni, aby všechny naše věci v pořádku naložili na ledoborec.“ Vyhoupl se do sedla a vztyčil se ve třmenech. Postroj zavrzal.

„Ještě dneska vyplujeme do Šanghaje.“

V tu chvíli pochopil, že nikdo z nich nečeká, že by se po válce mohl vrátit domů. Bojovali nejdřív proti Němcům a vzápětí proti rudým od Polska až ke břehům Tichého oceánu. Každý den mluvili o tom, že jejich svět umírá. Nepocházeli ze stejných pluků, garda, husaři, kopiníci, dragouni. Bez stejnokrojů by vypadali spíš jako skupinka lovců vyrážejících na medvěda než jako trestný vojenský oddíl. Zaskřípalo železo, jak ještě naposled kontrolovali šavle a zásobníky. Vasilij Petrov nechal kolovat láhev vodky. Otec prohlédl všechny koně a výstroj. Tu přitáhl řemen, tam povolil přezku. Tak takhle jeho otec celé ty uplynulé roky žil.

Kopí měl jen Vasilij. Patka ratiště spočívala v úzkém koženém holstru vedle pravého třmene. Dumal nad tím, jestli chce Petrov vést útok tradičním způsobem. Vybavila se mu velká nástěnná malba v aule akademie. Kopiníci ženoucí se do útoku před Kutuzovovými šiky v bitvě u Borodina, kde padlo 25 000 mužů. V jednom rohu malby Francouzi bojovali s kozáky. Za jezdci čekala pěchota, Portugalci, Němci, Poláci a Francouzi Bonapartovy *Grande Armée*, aby se utkali s carským vojskem. Rus bojovala sama proti celému světu.

Ivan Semjonov měl v holstrech křížem přes prsa zavěšené dva obrovské mausery. Na sobě měl černou kozáckou burku, vlněnou tuniku bez rukávů s vlkem cenícím zuby na levém rameni. Z vysoké čepice z vlčí kůže mu visely dlouhé chlopně. V levačce třímal *nagajku*. Těžký bič zasvištěl pod břichem jeho perleťově šedé kobyly Osetry. Alexander věděl, že právě *nagajka* se stala příčinou nenávisti, jíž celé generace vzbouřenců plály vůči kozákům. Knuta s dlouhými prameny čistila cesty i ulice měst a udržovala carovým jménem pořádek.

„*À cheval!*“ dal povel major Karlov a pobídl Ryzku. „Na koně!“ Vyrazil do tajgy, aniž by se ohlédl. Alexander se díval za ním, dokud mu nezmizel z očí. Obdivoval lehkost, s níž otec zvíře ovládal, a samozřejmost, se kterou s kobylou splynul v jednu bytost. Ostatní vyjeli za ním.

Jakmile nechali úzké uličky města za zády, pobídli koně ke cvalu. Bez potíží projeli tři zalesněná údolí. Na mýtinách mezi zakrslými borovicemi ležela tenká vrstva třpytivého sněhu. U divoké říčky udělali krátkou zastávku, aby se koně napili a jezdci zkontrolovali postroje.

Poručík Petrov dvakrát hvízdl. Z lesa se vynořil zarostlý hajný. Stařík měl na sobě dlouhý zelený plstěný kabát, odznak funkce, která se v jeho rodině dědila po generace. Přes rameno mu visela otlučená puška, zlomená a hlavní dolů. „Pojed s námi,“ vybídl ho major Karlov a podal mu dvě mince, „ukážeš nám cestu.“

Lesník se vydrápal za Petrova a kůň se postavil do čela skupiny. Dál pokračovali mlčky. Drželi se říčky, dokud neuviděli úzké ústí dalšího údolí. Dusot koní zanikl v hukotu vody. Starý lesník po chvíli zvedl paži a mávl. Jezdci zastavili a seskočili z koní. Lesník ukázal na cestičku klikatící se před nimi a zmizel v hustém lese. Petrov vytrhl kopí z pouzdra a kývl na majora Karlova.

Hrabě ho poplácal po rameni a pokynul ostatním. Kozák tasil šavli, ostatní vytáhli pistole z pouzder. Karlov sám vždy čekal do poslední chvíle, než tasil zbraň. Majorova *šaška*, těžká orientální šavle, mu dál po východním zvyku visela přes levé rameno. Pobídl koně a všichni se cvalem rozjeli do úzkého údolí.

Cesta se záhy rozšířila. Z křoví vyskočil chlap a namířil na ně pistoli.

Semjonov viděl vojáka dřív, než stačil vypálit. Postavil se ve třmenech, napřáhl se a vší silou, jako když instruktor při cvičení půlí melouny, sekl šavlí. Čepel projela mužovým krkem a přesekla mu pravou klíční kost. Pistole spadla na zem a uťatá ruka i s ramenem zůstala bezmocně viset, držená jen látkou kabátu. Další jezdec ho zastřelil dřív, než stačil vykřiknout.

Vyřítili se z lesa se sluncem v zádech a vražedným hněvem v očích.

„*Ura!*“ řval kozák. „*Ura!* Na ně!“

Petrov po Semjonově boku pevně uchopil dřevec a pobídl koně.

Tábor před nimi byl větší, než čekali, a rozkládal se v místě, kde se údolí rozšiřovalo. Tábor bylo příliš honosné označení pro změť pokrývek,

chatrných stanů, povalujících se pušek a kouřících ohnišť. Karlov zahlédl na kraji jednoho z ohnišť ohořelé koňské kosti. Hlava se válela o kus dál. Hnědá kůže stažená z krku ji zakrývala jako prapodivná kapuce. U topolů na vzdálenějším okraji mýtiny byla ke kmenům přivázaná dvě téměř nahá lidská těla. Vypadala jako strašáci na poli, kteří mají plašit vrány. Po měsících bojů v občanské válce ho ten hrůzný výjev už nepřekvapoval.

Jezdci se hnali ležením, rudogvardějci mátožně vstávali a sápali se po zbraních. První útok jich několik smetl dřív, než se vzpamatovali. Střelba, křik a jekot raněných se mísily s hlukem boje. Karlov viděl, jak Vasilijovo kopí prasklo, když se zabodlo do těla jednoho rudogvardějce a srazilo potácejícího se muže do ohniště.

Major navedl Ryzku mezi dva největší stany. Vybledlou hnědou celtovinu drželo jen pár kolíků. Hrabě vyprázdnil revolver do bosých, rozespalých postav, které se snažily dostat ze stanů. Čtyři mrtví. Ani jeden z nich nebojoval jako voják. Šavlí vyřídil další dva. Kosil je jako zkušený farmář obilí, metodicky a bez větší námahy. Na bojištích Velké války nebylo tak snadné zabíjet. Dva rudí měli bledá těla, ale krky, tváře a ruce černé a rozežrané od uhelného prachu. Bolševici nejspíš posbírali ženisty v sibiřských dolech.

Rozjel se na opačný konec mýtiny. Cestou nabíjel a sledoval své muže bojující mezi stany. Jeden z nepřátel zvedl obě ruce nad hlavu, nejspíš se chtěl vzdát, ale Petrov mu ustřelil hlavu.

Dojel až ke dvěma zmrzačeným tělům. Oba muži byli mrtví, posetí řeznými ranami a spáleninami jako křesťanští svatí na starých ikonách. Seskočil na zem, odřízl je a položil na zmrzlé listí pod stromy. Mezitím se k němu připojila většina jeho mužů. Dech zrychlený bojem a námahou přešel v nenávistné chroptění, když si i oni všimli na mrtvých stop po mučení. Vrčeli jako rozzuření psi, když se rozdělovali do skupinek po dvou až třech mužích. Znovu se vyřítili na rudogvardějce, kteří už ale třímali v rukou pistole a bajonety. Dusot koní, klení a křik mužů, rachot střelby a sténání raněných zaplnily údolí.

Hromotluk, který silně krvácel ze zranění na hlavě, vytrhl z ohniště ohořelé poleno a udeřil jím poručíka Petrova do prsou, když se hnal na koni kolem něj. Mladík vykřikl a spadl z koně. Okamžitě se postavil na nohy s pistolí připravenou k výstřelu. Jezdec vedle něho padl, zasažený střelou z pušky. Opěšalý Petrov se musel bránit malému bolševikovi, který na něho útočil lopatou s naostřenými okraji. Kozáci a další jezdci bojovali

všude kolem. Další dva bílí padli. Po táboře pobíhali vyděšení koně bez jezdců.

Karlov, který si dokázal zachovat chladnou hlavu, se rozjel na pomoc Petrovovi a přiváděl mu koně. Zatímco čekal, až poručík nasedne, vrhl se na něho chlap s nasazeným bajonetem. Major uhnul na poslední chvíli a hrot ho sekl do tváře. Rozzuřený Semjonov vyřídil dalšího rudogvardějce ranou šavle. Hejtmanův kůň zaržál, když ho do plece zasáhla střela z pušky. Kozák se otočil a uviděl toho, který zmrzačil jeho koně. Zaklel a zraněného muže, který se horečnatě snažil znovu nabít, zabil jednou ranou šavle.

Petrov už seděl v sedle, když Karlov projel středem tábora a sebral rudý prapor, který vlál na stanovém kolíku. Dne přibývalo a rachot střelby sílil. Major tušil, že se trestná výprava může v kterýkoli okamžik zvrtnout v katastrofu. Krev, která mu stékala po tváři a krku, skoro nevnímal. Kdosi chytil otěže Ryzky a chtěl ho zastřelit, ale kobyla se vzepjala a útočník minul. Karlov ho zabil dvěma střelami, které mu ještě zbyly v druhém revolveru. Tasil šavli a zakřičel povel na bílé, kteří se ocitli v zoufalé početní nevýhodě, aby se stáhli. Petrov vyndal pravou nohu ze třmenu a pomohl opěšalému husarovi naskočit za něj.

Karlov opouštěl tábor jako poslední s rudým nepřátelským praporem u pasu. Do Vladivostoku se vracelo několik koní bez jezdců. Husar nasedl na jednoho z nich. Když cválali zpátky, otěže těch ostatních držel pevně v ruce. Hrabě si otřel krev z tváře ukořistěnou nepřátelskou zástavou.

Alexander stál na konci mola a sledoval Gregorije, jak úkoluje nosiče. Mnozí důstojníci a ještě víc mužů z otcova pluku nastoupí na palubu jednoho ze dvou ledoborců, kterým velel admirál Kolčak, než ho zajali čeští renegáti, kteří se přidali k rudým. Komunisté ho prý zastřelili, a než ho hodili do díry vysekané v silném ledu řeky Ankary, ukradli mu boty a řády. Vstup do přístavu hlídal dvojitý kordon Petrovových kopiníků. Jejich úkolem bylo udržet v přístavu klid, dokud dvě stařičké lodě nebudou připraveny vydat se na cestu do Východočínského moře. Spolu s tím, jak se k Vladivostoku blížili rudí a tisíce japonských vojáků netrpělivě čekaly, až jim město padne do rukou, brali ulice a přístav útokem hordy vyhladovělých, zubožených vojáků bez peněz a spousta těch, kteří chtěli krást. Mezi nimi skučeli a vyli prašiví toulaví psi. V přístavu čekaly stovky párů teplých bot, deky a zimní kabáty anglické provenience.

Murmansk už praskal ve švech. V každé kajutě se tísnily hloučky důstojníků, v úzkých chodbičkách se vršily ruksaky a zbraně. Jídelna a můstek byly plné popíjejících a kouřících mužů. Další oblehli zábradlí a mlčky zírali na město na holých kopcích za nimi. Z dálky slyšeli dunění dělostřelecké palby, které těžké mraky visící nad přístavem vracely ozvěnou. Na mrazem zhoustlé olejovité vodě pluly kusy špinavého ledu, které ze severu přihnal vítr. Za několik málo týdnů led přístav zadusí.

Alexander přešel po můstku na palubu, aby se přesvědčil, že všechno v otcově kajutě je na svém místě. Připadal si hloupě, že mu to tak dlouho trvá. V jedné ruce držel krátké berle a druhou se chytil nataženého lana. Jakmile se dostal na palubu, uslyšel, jak se nedaleko můstku kapitán hádá s důstojníkem od dragounů. Bělovousý námořník zocelený arktickými vodami očividně nechtěl čekat, až se ocitnou pod palbou.

„Vyplouváme okamžitě. Nehodlám tady čekat na Japonce.“ Kapitán se zahleděl na čtyři námořníky, kteří hlídali čtyři úvazy ze silných vlečných lan, jež poutaly *Murmansk* ke břehu. „Ani až dělostřelectvo rudých začne v noci s ostřelováním přístavu.“

„Ne, kapitáne,“ oponoval mu rozhodným hlasem důstojník. „Moji muži se ještě nenalodili a čekáme na skupinku důstojníků. Tato loď nevypluje, dokud všichni nebudou na palubě.“

„Loď pod mým velením vypluje, až k tomu dám rozkaz já.“ Kapitán si rozčileně odplivl a odešel. Alexanderovu pozornost v tu chvíli upoutal dusot kopyt. Najednou se o otce začal bát a strach ho poháněl zpátky na molo.

Poznal ho mezi ostatními skoro okamžitě. Hrabě vypadal unaveně a vyčerpaně. Šavli měl od krve a další zaschlá krev se mu černala na tváři a pravé ruce.

Kordon kopiníků se rozdělil, aby Karlova, Petrova, kozáka a šest dalších doprovodili k lodi. Koně měli přes hřbety deky, ale i tak se třásli. Nějaký husar vedl za uzdy dva další. Dav těch, kteří marně čekali na jakékoli volné místo na lodi, jim ustupoval z cesty, aby se za nimi vzápětí neprodyšně sevřel. Petrov mluvil se svými vojáky. Co jim říkal, Alexander neslyšel, ale i na dálku z něho sálalo vzrušení a vítězoslavná nálada.

Na kraji mola major seskočil z koně. Byl bledý a vypadal unaveně. Pravou tvář těsně nad čelistí mu hyzdila dlouhá a hluboká sečná rána.

Alexander chlácholil Ryzku. „Jste v pořádku, otče?“

„To nic není.“ Hrabě se zadíval synovi do očí. Ještě stále měl v očích

hněv a mračil se, jako kdyby nikdy nepoznal, co je radost. K sedlu byl kusem provazu přivázaný potrhaný červený prapor. Gregory nacvičeným pohybem uvolnil přezky a odnesl sedlo na rameni na loď. Tam, kde ještě před chvílí leželo sedlo, se z černého koňského hřbetu zvedaly obláčky páry.

„Jak to šlo, otče?“

„Špatně.“ Výraz tváře se ani trochu nezměnil a stále zůstával stejný. „Nestálo to za nic, ale alespoň jsme na rozloučenou zabili pár bolševiků, než nás zahnali do moře.“

Karlov se zadíval nahoru na vratký můstek a přeplněnou palubu. Od zábradlí ho pozorovaly stovky očí. Kapitán ledoborce si ho měřil nepřátelským pohledem a v jedné ruce držel megafon. Vedle něho postával hlouček námořníků v silných kabátcích.

„Potřebujeme dostat některé koně na palubu,“ zakřičel hrabě na kapitána a Semjonov zatím odváděl Osetru k vratkému můstku.

„Nepřipadá v úvahu,“ zahřměl kapitánův hlas z megafonu. „Nemáme ani místo, ani píci. Vyplouváme!“

„Přiveď ho k rozumu, Ivane.“ Karlov převzal otěže hejtmanova koně. Šedka krvácela ze zranění na pleci a na vratká prkna se jí nechtělo. Alexander přejel dlaní po ráně. Ulevilo se mu, když zjistil, že není hluboká, ale i tak potřebovala vyčistit a obvázat co nejdřív.

Kozák a další z důstojníků, kteří se právě vrátili z trestné výpravy, se chopili provazů a mířili na palubu. Semjonov s hrozivou *nagajkou* v levačce pravičkou pevně sevřel kapitánovo levé rameno a odváděl ho stranou jako vzpouzejícího se hřebce. Námořníkovi nezbylo než se podvolit. Zatímco ti dva mizeli za předním, krátkým stěžněm, vojáci u zábradlí se těšili na další divadlo.

Během několika minut se na molo snesly dva popruhy z celtoviny upevněné na silných provazech, aby vyzvedly koně na palubu. Pár koní byl v okamžiku nahoře. Vojáci začali táhnout ještě dřív, než námořníci zajistili smyčku kolem stěžně. Zbylé koně rozdělili mezi ty, kteří zůstali na molu.

Alexander se opíral o zábradlí na zadní palubě a díval se, jak mu Rus v podvečerním soumraku mizí z dohledu, když vplouvali do Japonského moře. Mimoděk se zachvěl při pohledu na tisíce bílých, kteří zůstali opuštění v přístavu. Poslední světla Vladivostoku se rychle ztrácela v houstnoucí tmě. Nad hladinou se neslo kvílivé troubení lodních rohů.

Nebylo to tak zlé, jako když opouštěl domov ve Voskreseném, ale ani

tak se Alexander neubránil pochybnostem, jestli svou zemi ještě někdy uvidí. Měl před očima obraz matky a Káti, které on a otec opouštěli. Matčina citlivá duše by se nikdy nesmířila s novým životem, který je čekal. Den za dnem to bylo horší. Nejspíš by trvala na tom, že neopustí ty chudáky v přístavu a podělila by se s nimi o všechno, co jim ještě zůstalo. Zlomilo by ji utrpení všech těch lidí okolo, ne útrapy, které by musela snášet ona. V duchu se ptal, jestli vůbec někdy potká tak citlivou a soucitnou ženu, jako byla jeho matka. Věděl, že Káťa má povahu skoro jako on. Ona přežije, říkal si. Sáhl do kapsičky a nechal perly klouzat mezi prsty. Nepochyboval, že jeho sestra ani v té nejhorší situaci neztratí odvahu. Kéž by věděl, kam ji komisař odvlekl. Modlil se, aby s ní zacházeli alespoň snesitelně. Káťa zdědila lásku ke koním a dar učit se cizí jazyky stejně jako on. Tolik milovala jízdu na koni bez sedla v cvičném kruhu! Vzpomínky jen přiživovaly plameny výčitek svědomí, které ho sužovaly kvůli tomu, že přežil, že pro ni nedokázal udělat víc, že nedokázal pomoci ani matce. Palčivá bolest v noze, když se na kluzké palubě pokusil přenést váhu na levou nohu, mu připomněla, že víc už pro ně udělat nemohl. Udělal všechno, co mohl. Zvláštní, pomyslel si, že někdy je i všechno málo.

Za jeho zády se shromáždili snad všichni vojáci, kterým se podařilo dostat se na palubu. Muselo jich být několik set. Skoro mlčky se dělili o cigarety a pití s pohledem upřeným k tmavému stínu, jenž zbyl ze Sibiře. Mrznoucí mrholení, které se snášelo na palubu *Murmansku* mířícího na jih do Šanghaje, nejspíš vůbec nevnímali.

5. kapitola

„Musí zůstat čistá, majore,“ upozornil ho lapiduch. Perořízkem uřízl černé nitě, které se Karlovovi ježily od brady k pravému uchu. Hrabě nevydal ani hlásku, když mu lapiduch šil hlubokou a dlouhou ránu na obličeji, jen podupával patami o podlahu.

Alexander stál zády k úzkým dveřím a bolestně si uvědomoval, že všechen majetek jeho rodiny se scvrkl na hromádku věcí, které ležely před ním: tři těžké vojenské kufry z celtoviny a kůže postavené u dveří, dvě fotografie a nejoblíbenější ikona jeho matky, otcovo holení s rovnými, ostrými břitvami, hřebeny vykládané slonovinou a kovové vojenské zrcadlo. Jediné okénko zamalované barvou s příchodem mrazivé noci zčernalo.

Dimitrij Karlov seděl na konci úzkého lodního lůžka. Vysoké, odřené kožené holínky u něho držely mlčenlivou stráž. Kožené pouzdro s jeho šavlí a Alexanderovým fleretem stálo opřené v koutě. Tmavé skvrny na něm byly od krve. V protějším koutě stála opřená lovecká puška.

Hrabě se napil a podal láhev se zbytkem tekutiny Gregorijovi. Vyndal z kapsy naditý kožený váček, vylovil z něho těžkou zlatou desetirublovku a vtiskl ji do dlaně lapiduchovi. „Buď tak laskav a každé ráno zkontroluj synovu nohu.“

Jakmile odešel, vysypal si Karlov zbývající mince na dlaň. Většinu z nich dal i s tlustým svazkem francouzských franků sluhovi. „Zašij je pod výstelku bot a nějaké do límce. Tam, kam jedeme, není zrovna bezpečno,

jak jsem slyšel.“ Potom se obrátil k synovi. „A vsadím se, že ze všech zlodějů v Šanghaji je ta ropucha Krupotkin, bratranec tvé matky, ten nejhorší. Vždycky měl slídivé oči a dokázal by najít kopějku i v hromadě hnoje.“

Alexanderovi se vybavily matčiny rozpaky a otcovo pohrdání, kdykoli se ve jménu rodinné soudržnosti pokusila potlačit nechuť k Pavlu Krupotkinovi. Vzpomněl si na ono letní odpoledne, kdy Krupotkin dorazil do Voskreseného na rodinnou oslavu. Alexander utíkal ke Krupotkinovu hnědému citroenu, aby mu otevřel dvířka. V první chvíli si myslel, že cítí pivní sýr nebo nějakou zkaženou zeleninu, ale jakmile otevřel dvířka dokořán, pochopil, že se ten puch šíří ze strýce samotného.

„Navlékl byste mi jehlu, pane Alexandere?“ požádal ho Gregorij, který v přítmí kajuty přivíral oči, aby lépe viděl. „Víte, jak jsem na tom s očima.“ Alexander udělal, o co ho poprosil.

Poté se vydal po železné podlaze na palubu. Hladovější než kdy dříve se postavil do fronty vojáků pomalu se sunoucí kamsi do tmy pro večerní příděl jídla. Houpání lodi je nutilo pracně udržovat rovnováhu. Důstojníci ani mužstvo celý den nic nejedli. Jen brzy ráno kousek tvrdého chleba a pár drobků sýra. V jídelně viděl Petrova a ostatní v mdlém světle hrát baccarat. Na stole ležely mince a velká mapa. Na krajích stály láhve. Dělali totéž, co bezpočet večerů před tím: pili, hráli a bavili se o prohraných bitvách a budoucnosti vlasti, kterou ovládli rudí.

Na přední palubě stály sudy s jablky a vyrovnané bochníky chleba. Každý dostal dvě jablka a odřízl si kus chleba. Alexanderovi při pohledu na jídlo zakručelo v žaludku.

„Do Šanghaje jsou to tři dny,“ zabručel voják před ním. V mrazivém větru podupával, aby se trochu zahřál. „Do té doby sníme koně.“

„To snad ne,“ ohradil se Alexander.

Voják se chraplavě zasmál. „Jednoho dne poznáš, chlapče, že jsou mnohem horší věci, než jíst koninu.“

Alexander si vzal příděl jablek a chleba a odkulhal s jídlem na zadní palubu. Na horní palubě stáli přivázaní koně a právě tam se také nacházely kajuty důstojníků a kapitánský můstek. Už dříve omyl hejtmanovu koni ránu mořskou vodou a Gregorij zvířatům udělal provizorní přístřešek z celtoviny.

Rozkrojil jablko napůl. „Tady máš, holka.“ Napřed Ryzku pohladil po hebkých pyscích, než jí dal půlku jablka. „A tohle je pro tebe, Osetro.

Udělá ti to dobře, uvidíš.“ Oběma zvířatům nabídl půlku jablka na natažené dlani. Posadil se na větrák mezi koni a zakousl se do zbývajícího jablka. Šťouchali do něj a škemrali o přídavek, a tak jim rozdělil i to zbývající.

Vzpomínal na vyjížďku s Káťou, na kterou vyrazili krátce před tím, než se vlády nad Voskreseným ujala zima. Krátký den rychle přecházel v noc, ale kdykoli chtěl sestře navrhnout, aby se vrátili, mávla na něho, že jedou ještě dál. Vrátili se až za hluboké tmy. Matka stála ve dveřích, hlavu zakrytou kapuci, obličej utopený ve stínu. Ruce se jí třásly zimou a strachem, když vzala jeho obličej do dlaní a beze slůvka výčitky nebo pokárání ho políbila na čelo. Nejprve jeho, a potom Káťu. „Je to moje vina, *maman,*“ vyhrkla Káťa, ale Alexander věděl své. Odpovědnost za sestru padala na jeho hlavu.

Probudili se do mrazivého, podmračeného rána. Na palubě ho vítal ledový vzduch prosycený solí. Na hlavním stěžni vlála carská zástava Romanovců.

Z vrcholků vln stříkala bělavá pěna a nad nekonečnou černí hlubiny se zvedaly tmavozelené hřebeny vody. Alexander se připojil k mužům na palubě. Podupávali, aby se trochu zahřáli, a tloukli lžícemi do kovových misek, zatímco čekali, až na ně přijde řada a kuchař jim z některého z kbelíků vydá porci řídké ovesné kaše. Alexander počkal na Gregorije, posadili se zády ke kovové stěně a zhltli chudou snídani. Vyhrnuli si límce, aby se alespoň trochu chránili před lezavou zimou, a pozorovali Koreu, která jim pomalu mizela z dohledu na západě. Gregory o Koreji nikdy neslyšel. Alexander očistil lžíci a myslel na pirožky, golubki, bliny a kachny nadívané rozinkami a vlašskými ořechy. Jakmile vojáci dojedli, Alexander s Gregorijem pečlivě vyškrábali všechny zbytky do dvou kbelíků a postavili je před koně.

O chvíli později Alexander uviděl otce a hlouček dalších důstojníků stát na můstku s kapitánem. Snažil se porozumět zvýšeným hlasům. Hádali se o cenu za přepravu a jídlo, nemohli se shodnout ani na tom, co bude, až *Murmansk* dorazí do Šanghaje.

„Chci mít loď prázdnou a připravenou vyplout den poté, co v přístavu vyhodíme kotvy,“ umíněně trval na svém kapitán. „Musíme odvézt nějaké zboží do Manily.“

„Tato loď je majetkem carské vlády,“ řval na něho Karlov, „a jakožto nejvyšší důstojník na palubě rozhoduji o tom, kdy a kam popluje.“

„A jak vystoupíme na břeh?“ zeptal se jiný. „Jako organizované, uniformované trosky původních pluků?“ odmlčel se. Nikdo neodpovídal, a tak pokračoval: „Nebo jako jednotliví utečenci, kteří prchají před bolševiky a škemrají o azyl ve Francouzské koncesi nebo v Mezinárodní čtvrti?“

Alexander se v duchu ptal, jestli je přivítají s otevřenou náručí, nebo s nenávistí.

„Francouzi nám pomůžou zhruba stejně jako ve Vladivostoku,“ zavrčel další. „Prodají nám deky a zimní kabáty, co nám Anglie poslala darem.“

„Vystoupíme na břeh tak, jak budou chtít,“ prohlásil třetí, unavený hlas. „Pokud nám to vůbec dovolí. Slyšel jsem, že takových, jako jsme my, se v poslední době nahrnulo do Šanghaje až příliš mnoho.“

„Rusové nám pomohou,“ vložil se do debaty Petrov.

Alexander měl pocit, že slyší hluboký kozákův smích.

„A jak asi?“ popíchl poručíka další důstojník. „Čím víc nás přijde, tím to budou mít ti, co už tam jsou, těžší.“

„Promluvíme si s těmi, co o tom rozhodují, až dorazíme do přístavu,“ uzavřel debatu hrabě. Z otcova hlasu zaznívala opilost. „Vystoupíme na břeh, jak se na vojáky sluší a patří. Každý důstojník zodpovídá za své muže.“

Skupinka mužů se vypravila pátrat po nějakém jídle v podpalubí. Alexander, zvědavý, co je dole, se zájmem pozoroval hladové muže, jak zvedají víko a lezou po žebříku dolů do tmy úzkým průlezem na zádi. Z otvoru se řinul slaný pach hniloby. Nahlédl dolů a prosebně se zadíval na otce. Major se opíral o zábradlí a dělil se s poručíkem Petrovem o doutník. Jednou rukou se ztěžka opíral o rameno mladšího muže. Alexander kývl hlavou k průlezu a mlčky žádal o svolení. Karlov jen pokrčil rameny.

Noha už tolik nebolela a chodilo se mu lépe. Odložil berle. Opatrně slézal dolů po kluzkých příčkách úzkého kovového žebříku.

Dole pod ním byla dvě tři stopy hluboká kaluž roztátého ledu a mořské vody. V sušších koutech se vršily hromady sušených ryb, převážně tresek a makrel. Podlaha byla kluzká jako úhoř. Ve vodě břichem vzhůru plavala leklá rybka. Slyšel, jak vlny narážejí do boku lodě.

Alexander se otřásl a podíval se nahoru. Dolů se snášela síť a v kruhovém otvoru viděl siluety hlav vojáků rýsující se proti temně šedému nebi. V ledové vodě čekali dva námořníci a několik vojáků s malými vidlemi. Všichni námořníci měli na nohou vysoké gumáky. Alexanderovy

oči už stačily přivyknout nedostatku světla a uviděl dva potkany, kteří je pozorovali z kovového výstupku.

„Chyť je! A máš večeři!“ křikl na něho voják. „Jdi po nich. Nečum. Hoď na ně síť.“

Alexander se váhavě pustil poslední příčky a vzal si síť. Znenadání uklouzl. Pravá noha se vymrštila vpřed a váha celého těla se přesunula na levou. Při pádu na zem mu od kolene ke kyčli vystřelila palčivá bolest. Dopadl na záda a ledová, špinavá voda se rozstříkla kolem. Zoufale tápal po síti. Plival a kašlal odporně páchnoucí slanou vodu. Kovové stěny odrážely salvy smíchu.

„Říkal jsem chytit, ne za nima lízt, ty blbečku. Hni se, chlapi maj hlad.“

Alexander jako ve snách zahákl paži za poslední příčku. Noha ho bolela a měl pocit, že ho při každém doteku látky studí led. Chytil síť oběma rukama a rozhodil ji. Vidle se zvedly do výšky a v síti uvízla zmrzlá ryba. Do obličeje mu s každým povytažením sítě stékala ledová voda. Ryby ho bolestivě pleskaly přes tvář a narážely do něj. Proklínal se, že tam vůbec lezl. Celkem čtyřikrát vytáhli síť na palubu a vojáci nahoře vysypali chycené ryby do prázdných kbelíků. Cestu úlovku na palubu sledoval jen poprvé, protože už nestál o další spršku slané vody do očí. Všichni se třásly zimou a čekali, až síť zase klesne dolů.

Konečně bylo po všem. Třesoucí se Alexander lezl nahoru až jako poslední, protože se bál, že by ostatní zdržoval. Nohy mu připadaly hrozně těžké a zimou je skoro necítil. Příčku po příčce se rukama vytahoval nahoru.

Otec čekal hned u průlezu. Alexander si z celého srdce přál, aby se za něho otec nestyděl.

„*Bien fait,* Sašo,“ přivítal ho a podal mu berle. „A teď běž do kajuty a převleč se do mých věcí.“

Alexander se ručníkem utřel dosucha a oblékl si nejstarší otcovu uniformu. V ramenou a bocích mu byla příliš velká, ale na délku mu seděla jako ulitá. Překvapilo ho to. Otec mu vždycky připadal tak vysoký a majestátní. Živě si pamatoval, jak mu jeho kabát vždycky připadal hrozně těžký, když mu ho po návratu domů chtěl úslužně pověsit. Brzy bude vyšší a silnější než jeho otec. Jen kdyby nebylo té zraněné nohy.

Dveře kajuty se otevřely a hrabě vešel. Z vojenského vaku vyndal láhev švestkové pálenky. „Musíš se naučit pít,“ prohlásil odměřeně.

Nalil pálenku do plecháčku a podal jej Alexanderovi. Sklo zazvonilo o kov. „Na Šanghaj!“ připil synovi a zhluboka se napil.

Alexander si v duchu umínil, že nebude kašlat ani lapat po dechu, a jedním douškem polkl polovinu tekutiny v plecháčku. Vytřeštil oči a zůstal sedět s ústy dokořán. Cítil, jak si kořalka propaluje cestu jeho vnitřnostmi.

Seděli vedle sebe na lodním lůžku a znovu se napili.

„Tam dole to byl skvělý výkon, Sašo. Ani jednou sis nepostěžoval na nohu.“ Hrabě sevřel synovi rameno a zadíval se mu do očí. „Tvá matka by na tebe byla hrdá,“ pokračoval. Bylo to vůbec poprvé, co se o ní zmínil. Ta slova naplnila mladíkovu mysl kaleidoskopem tisíců myšlenek a vzpomínek na domov a rodinu.

„A co Káťa, otče? Co uděláme pro ni?“

„Co bude v našich silách, hochu. Všechno, co půjde. Jestli ji odvlekli do Moskvy, Jekatěrina určitě narazí na některé z našich starých přátel. Jakmile to bude možné, rozjedeme se pro ni. Nebo někomu zaplatíme, aby ji našel.“ Znovu citelně stiskl Alexanderovo rameno. „V danou chvíli toho pro ni příliš udělat nemůžeme. Oba víme, že by matka i tvá sestra chtěly, abych se především postaral o tebe. Ty jsi jejich budoucnost.“

„To neříkejte, otče.“ Před očima mu defilovaly mučivé vzpomínky na to, jak to skončilo, když za ně obě naposledy nesl zodpovědnost. „Něco musíme udělat.“

„Byla to moje chyba, Sašo,“ vypravil ze sebe ztěžka hrabě. „Jen moje. Tvoje ne. Měl jsem vás všechny chránit a být s vámi.“

Překvapení a náhlé rozhřešení Alexandera na chvíli připravily o řeč. „Ne, otče. Vaše chyba to nebyla.“ Zavrtěl hlavou. „A co s tím komisařem?“

Karlovův hlas se změnil. Náhle připomínal sychravý a mrazivý sibiřský vítr.

„Najdeme Viktora Poljaka. Dávám ti své slovo, Alexandere. A až ho najdeme, komisař na vlastní kůži pozná trest, jaký popisuje Dante.“

Hrabě se unavenýma modrýma očima zadíval do synových. „A když ho nedostanu já, podaří se to tobě. Musíš to udělat i za mě, kdybych nemohl. Slíbíš mi to, Sašo?“

„Ano, pane.“ Mladík vážně přikývl, jako hypnotizovaný otcovým pohledem.

Karlov konečně pustil synovo rameno a poplácal ho po paži. „Nu, je načase, aby ses vypravil zpátky na palubu a pokusil se sehnat si něco k

večeři.“

Zatímco si Alexander oblékal husarský kabátec a sbíral berle, major naplnil plecháček. Mladík poprvé za celou dobu cítil, že se konečně stal součástí téhož světa jako otec. V obnošené uniformě si připadal jako veterán, jako jeho dlouholetý druh ve zbrani.

Na hlavní palubě se tísnili vojáci polykající řídkou rybí polévku a vařené, poloshnilé brambory. Alexander se zařadil do fronty za jednoho z těch, kteří odpoledne spolu s ním chytali v podpalubí ryby. Námořník se usmál a nejprve nalil chlapci, potom teprve sobě.

„Paren,“ pochválil ho a přidal mu další půlku sběračky navíc. „Chlapík.“

Alexander spolykal přesolené jídlo, jak nejrychleji dokázal. Jakmile dojedl, vydal se hledat prázdné sudy od jablek. Lžící vyškrábal lepkavou a sladkou hmotu, která ulpěla na dně, a rozdělil ji do dvou kbelíků pro koně. Měl jsem dát napřed koním a potom teprve jíst sám, pokáral se v duchu.

Ryzka zafrkala a trhla provazem, jakmile ho ucítila. Pohladil ji a vzápětí i Osetru. Zranění hejtmanova koně se hojilo dobře. Nejspíš díky slané vodě. Bez varování se mu zvedl žaludek. Sedl si na větrací průduch s hlavou mezi koleny. Pálenka, zkažené ryby a houpání lodi na něho bylo příliš. Prudce vstal a odkulhal se k zábradlí. Křečovitě sevřel kov a zvracel, až měl pocit, že každou chvíli musí vyvrhnout i žaludek. Odplivl si, otřel si ústa a zhluboka vdechl mrazivou slanou vůni Japonského moře. Hrozně se za nevolnost styděl a už si vůbec nepřipadal jako voják.

Pomalu se narovnal a vrátil se ke koním. Objal Ryzku kolem krku a zabořil tvář do její hřívy. Důvěrně známý pach a teplo koňského těla mu přinášely úlevu. Připomínala mu Tajgu a stáje tam doma. Stál mezi koňmi, každou ruku položenou na jednom z nich, a jejich těla ho chránila před štiplavým větrem. Najednou si připadal zvláštním způsobem očištěný a silný. Díval se na bledou brázdu, která zůstávala za lodí a mizela v noční tmě. Koleje se v dálce sbíhají, ale brázdy za lodí se od sebe stále vzdalují.

Myslel na Káťu a matku a cítil prázdno v duši. Tolik mu chyběly. Ale na druhou stranu byl rád, že ani jedna nemusí snášet strádání a útrapy cesty. Nebo je na tom Káťa ještě hůř? Ještě než nastoupil do akademie, stal se pážetem ve sboru pážat, carské vojenské škole pro důstojníky v Sankt Peterburgu. Teď byl za výcvik vděčný. V duchu děkoval za desetidenní zimní tábory, kdy spali ve sněhu jen v tenkých stanech, cvičili pořadová na zamrzlém jezeře a večer se po něm za svitu pochodní prohánělі na

bruslích. Tradice školy velela, aby se všichni kadeti vně školy chovali skromně, nosili obyčejné šaty a jezdili na saních tažených jen jedním koněm, a ne v *izvozčiku,* který táhlo koní několik. Výcvik se mu teď víc než hodil.

Jak tak vzpomínal na matku, najednou si uvědomil, že na palubě není jediná žena nebo dítě. Mužský svět byl drsnější a přímočarý, ale také méně veselý a neúplný. Dokonce i v akademii byly ženy: ošetřovatelky, posluhovačky, kuchařky, pradleny a také manželky instruktorů a jejich děti. Až do té doby si neuvědomoval, jak velice jejich přítomnost zjemňuje a zpříjemňuje den.

Na palubu na levoboku padl stín. Blížil se k němu nějaký muž, šel pomalu a přidržoval se zábradlí. Podle krátké tuniky a přiléhavých kalhot někdo od jízdy. Došel až na prodloužený výstupek zádi, přehodil nohy na druhou stranu, naklonil se nad vodu a za zády rukama pevně svíral kovové zábradlí.

Až příliš pozdě mu došlo, co se ten muž chystá udělat. Vyskočil a chtěl varovně vykřiknout, ale už bylo pozdě.

Ten muž se pustil a napřímil se. Chvíli tam v úplné tmě stál v pozoru s rukama připaženýma jako při slavnostní přehlídce. Alexander k němu kulhal, jak nejrychleji dokázal.

„Pane, prosím, to ne…“

Voják se ponořil do nekonečné tmy.

„Cušimský průliv.“ Major Karlov mhouřil oči a upíral pohled do dálky, směrem na východ k vycházejícímu slunci. „Japonsko máme po levici a Koreu po pravici. Právě tady nás japonské námořnictvo před patnácti lety porazilo na hlavu, Sašo. Ztratili jsme Mandžusko a jediný nezamrzající přístav na Východě. Válka začala bez varování o rok dřív, když admirál Togo zaútočil na naši flotilu v Port Arthuru. Naše válečné lodě klesly ke dnu, aniž by vypluly z přístavu.“

Karlov ukázal ke vzdálené linii na horizontu a pátravě se zadíval na syna, aby měl jistotu, že ho poslouchá a vnímá. „Právě v téhle válce padl při obraně jedné z pevnůstek otec tvé matky, tvůj dědeček. Japonci vedli válku jinak, úplně jinak. Byla to nová válka, kterou Evropa zažila až o deset let později.“ Karlov zavrtěl hlavou. „Těžká dělostřelecká palba, strojní pušky, polní telefony. Palebná síla najednou začala být důležitější než taktika. Měli jsme si z toho vzít ponaučení už tenkrát.“

Alexander přikývl. Seděl na větrací šachtě, berle položené vedle sebe.

Otcovy přednášky z dějin válek slýchal od dětství. Velice rád se dozvídal všechno, o čem otec vyprávěl, ale poučování mu vadilo.

„Po pádu Port Arthuru se naše Baltská flotila vypravila přes půl světa, aby se Japoncům postavila. Naše lodě mířily na sever, zhruba někam sem. Nemohly ale plout rychleji než ta nejpomalejší a nejstarší. Japončíci udeřili ze západu a vytvořili formaci ve tvaru písmene T tak, aby šest sedm jejich lodí mělo na mušce příď některé z našich. Ruské válečné lodi vplouvaly jedna za druhou do pasti jako ovce na porážku. Připadalo nám naprosto nemožné, že by nás ti žlutí ďáblové mohli porazit. A vidíš, teď už se roztahují na Sibiři.“

„To vím, otče.“

Hraběte Karlova dokázal nedostatek projevované úcty vždy spolehlivě rozčilit. Zlostně zahodil nedopalek do moře.

„Nejspíš ses tedy jako páže a mladší kadet naučil už úplně všechno, že?“

„Tak jsem to nemyslel, otče,“ omlouval se spěšně Alexander a cítil se provinile. Otec už od probuzení jistě stačil vypít jednu dvě skleničky.

„Kolik lodí jsme ztratili?“ vypálil na syna otázku.

„Všech osm, pane, a sedm z osmi křižníků. Deset tisíc mužů.“

Karlov přikývl. Jak se díval na syna, výraz jeho tváře se změnil. Palcem si přejel po rudé jizvě na tváři a upřeně se na chlapce zadíval. „Zůstaň tady, Sašo. Něco bych ti chtěl dát.“ Narovnal se a trochu se zakymácel, když vstával.

Když se major vrátil z kajuty, nesl s sebou hůl z tmavého tvrdého dřeva.

„Je na čase, aby ses zbavil berlí.“ Shýbl se a zvedl je. „Určitě nechceš, aby tě všichni litovali.“

Dřív než se Alexander na cokoli zmohl, hrabě hodil berle jednu po druhé do moře. „Stejně na tebe byly sakra krátké.“

Překvapený mladík vyskočil, ale už mohl jen bezmocně přihlížet, jak druhá berle šplouchla do vody a nekonečné, temné moře ji pohltilo. Jak mu to otec jen mohl udělat?

„Tak, a teď budeš chodit jako pravý ruský šlechtic.“ Podal mu hůl a pokračoval: „Patřila mému otci. Vždy si ji s sebou bával na cesty. Všude ji nosím s sebou, ale mám pocit, že ji potřebuješ víc než já. S tou holí budeš silnější, ne slabší.“

Alexander příliš rozhněvaný, než aby dokázal uvažovat, si neochotně vzal nabízený dárek. Roztřásly se mu ruce, když si prohlížel tu nádhernou práci a uviděl malou stříbrnou plaketu na hlavici rukojeti. Vzhlédl k otci a usmál se. Na destičce se skvěl erb Karlovů: dvouhlavý medvěd hledící dopředu i vzad stejně jako orel Romanovců. „Bude ti připomínat, že máš mít oči i vzadu," tak mu to kdysi otec říkal. Když bývali ještě malí, kreslívali s Káťou rodový erb tak, že jedna hlava byla její a druhá jeho.

„Stiskni to," pobídl ho hrabě, očividně potěšený synovou reakcí na dárek.

Alexander poslechl a stiskl stříbrný plíšek. Tiše jako had z trávy z hole vyjela krátká čepel. Na štíhlé zbrani zatančily sluneční paprsky, když jí otáčel zleva doprava. Šťastně se rozesmál.

„Otče! Děkuji vám."

„*De rien, mon petit.* Ber to jako dárek od dědečka. Chtěl jsem ti ji dát, když jsi vyhrál první cenu v šermu fleretem, ale to jsem byl daleko v Tannenbergu." Přísnou tvář hraběte prozářil úsměv, který patřil synovi. „A utíkal před Huny."

Alexander nedokázal usnout. Ráno už měli být v Šanghaji. V Šanghaji! Budou tam buď hladovět, nebo žít jako králové, nebo prostě zmizí, rozplynou se do ztracena. Dálný východ. Otec ve spánku chrápal a skřípal zuby jako zadřená lokomotiva. Alexander vzal do ruky hůl, kterou si opřel o lodní lůžko a hrál si ve tmě se stříbrným knoflíkem. V kajutě byla zima a z vlhkých šatů se linul nepříjemný zápach, který se mísil s vyčpělým pachem tabáku. Ležel na zádech na vojenské dece a čekal, až se za okénkem objeví první náznak přicházejícího úsvitu. Sepjal obě paže pod kolenem levé nohy a pokusil se ji silou ohnout, tak jako každé ráno, kdy marně čekal na sebemenší náznak, že už se rána zhojila. Tiše zaúpěl. Otec zachrápal a trhl sebou.

Alexander si zašněroval boty a teprve potom vstal. Hlava mu pulzovala bolestí. Pálenka. Vzal deku, opřel se o hůl a otevřel dveře.

Vykročil s holí v levé ruce a naučeným pohybem přenesl váhu na pravou nohu a hůl, aby se vyhnul bolesti, která stále číhala těsně nad kolenem levé nohy. Snažil se stát rovně a chodit co nejpřirozeněji, aniž by se kolébal jako mrzák o berlích.

Usadil se na stočeném, silném laně na přídi s bradou opřenou o rukojeť. Choval se jako zvědavé dítě, nová zbraň ho naplňovala pýchou a

nedočkavě ji zkoumal. Stiskl vypouklou plaketu a z duté hole vyjela stříbřitá čepel.

Na délku měřila přes jednu stopu. Měla trojúhelníkový průřez, ke špičce se zužovala a každá se tří stran se směrem ke středu trochu prohýbala. Jen špička byla ostrá. Byla to úžasná, vyvážená a lehká zbraň. Dalo se s ní sekat jako s šavlí a bodat jako s fleretem. Dědeček Karlov si ji nejspíš musel navrhovat sám. Jak se odpoledne dozvěděl, dědeček ji sice nosil všude s sebou, ale ukrytou čepel použil jen jednou, když ho brzy ráno u Padovy přepadli lapkové.

Alexander zalovil v kapse a vytáhl brusný kámen, který mu dal Gregori), plivl na něj a začal brousit špičku a čepele. Vzpomněl si na přednášku o historii osobních zbraní. V patnáctém století začaly sečné zbraně i přes nechuť Angličanů nahrazovat bodné. Meče musely ustoupit rapírům. Bojovalo se spíš v řadě než v kruhu, jak jim vysvětloval maestro Angelo. Z rapíru se vyvinul kord, oblíbená soubojová zbraň, rychlá, lehká a vhodná k sebeobraně, přesně jako tahle. Alexander se v duchu ptal sám sebe, jestli ji bude v Šanghaji potřebovat. Jeho otec to město nazýval džunglí.

Hubená večeře, která se skládala z vodové polévky z červené řepy a brambor, ho zasytit nedokázala. Měl hlad. Loď si razila cestu vlnami, kolébala se a otřásala, kdykoli se vodní stěna rozstříkla na oblak drobných kapiček. Na moře si už stačil zvyknout. Olízl si slanou vlhkost ze rtů. Jako tmavá, klikatá čára se na horizontu začalo rýsovat pobřeží Číny. Moře se zklidňovalo spolu s tím, jak se blížili ke břehu. Nebe nad Východočínským mořem se rozzářilo úsvitem. Na hřebenech vln se roztančily první sluneční paprsky, když *Murmansk* ostře zabočil na západ a zamířil k čínským břehům. Loď zpomalila, jakmile se přiblížili k hustému mlžnému oparu, který zahaloval široké ústí mohutné řeky. Na jižním břehu ústí rozeznával ostře řezané siluety mnoha lodí. Lodní roh truchlivě houkal, když *Murmansk* pomalu vplouval do delty Dlouhé řeky.

Jakmile se mlha trochu rozptýlila, Alexander se vydal na úzký špičatý a kovový výčnělek na přídi. Pevně se držel zábradlí. Za zády slyšel dupot stovek nohou a výkřiky mužů ženoucích se na palubu. Věděl, že chtějí vidět Bund, nejslavnější šanghajské nábřeží. Kéž by tu Káťa byla s ním. Nové dobrodružství by se jí jistě líbilo. Velmi často to byla ona, kdo vymýšlel nové hry a výpravy do hloubi lesa a do opuštěných hospodářských budov. Vzpomněl si, jak jednou, když ještě byli hodně

malí, v lese zabloudili. Sledovali stopy vlčice s mláďaty, které zůstaly otištěné v blátě u řeky. Přikradli se až k jejímu pelechu ukrytému ve skalní rozsedlině, kde našli dvě chlupatá šedivá štěňata. Vlčata spala stočená do klubíčka a přitisknutá k sobě, ale jejich matku nikde neviděli. Káťa ho vzala za ruku a odvedla ho mlčky opodál, aby vlčí rodinku nerušili. „Dvojčata," zašeptala mu do ucha.

Alexander jako očarovaný hleděl přes vodu. Úžasem málem přestal dýchat. Ranní paprsky se odrážely od střech bezpočtu budov. Vypadaly jako pozlacené, jako pyramidy náhle se zvednuvší z písku pouště. Na jediný prchavý okamžik na čínském pobřeží zazářila Šanghaj a ukázala nově příchozím svoji hezčí tvář. Tak tohle teď bude jeho domov.

6. kapitola

Jessica Jamesová konečně osaměla poté, co zamávala na rozloučenou rodičům, které starý Humber odvážel na nádraží. Opět se vydali na cestu po presbyteriánských misiích, ale ona se už těšila na úplně jiné dobrodružství.

„Vy jít dovnitř, miss?“ zavolal na ni sluha ze shora schodů. „Ne, Wu. Vyjedu si na kole.“ Stejně jako její matka se ani ona necítila příjemně v rikše, kterou namísto zvířete táhla jiná lidská bytost, i když věděla, že vlastně tomu chudákovi dává obživu.

Jessica se podívala na hodinky a přehodila nohu přes štangli pánského kola. Narazila si čepici hluboko do čela. Úplně zakrývala její tmavě plavé, nakrátko ostříhané vlasy. Tomu sestřihu se říkalo „etonský“. Jemné rysy a široká tvář, ze které se dívaly hnědé oči, působily něžně a mile. Jen plné rty dávaly tušit temperamentnější povahu. Kalhoty měla sepnuté, aby se jí nepletly do řetězu. Oblékla si pytlovitou modrou bavlněnou halenu, podobnou těm, jaké nosili kuliové, která spolehlivě zakryla obrysy její postavy. Plná ňadra, kterými ji příroda obdařila, ji zvlášť mezi útlými Číňankami uváděla do rozpaků. Doufala, že ji všichni budou považovat za chlapce, a tak se nenalíčila.

Krátce poté, co odjela, kolem jejich domu prohrkal do kopce vůz tažený koňmi. SAM JOE, BROADWAY, hlásal pozlacený nápis vzadu na voze, NEJLEPŠÍ OBCHOD SMÍŠENÝM ZBOŽÍM. Jessica nepovažovala pojmenování ulic po těch newyorských za nejlepší nápad. Broadway

pojmenovali již před mnoha lety, ještě dřív, než Americkou koncesi spolkla Mezinárodní čtvrť.

Jela z kopce Saigonskou ulicí až na mnohem rušnější Tibetskou třídu. Bavilo ji kličkovat mezi nosiči s bambusovými vahadly na ramenou, vyhýbat se troubícím autům a upoceným rikšům. Jessica celou cestu doufala, že na ni François Ricard bude čekat u mostu, jak slíbil.

Dojela až k Sučouskému potoku a zastavila před strmým kamenným mostkem. Její krásný francouzský spolužák přijde jako obvykle pozdě. A povede ještě nudnější řeči, pomyslela si. Jenomže to odpoledne chtěla přijít včas. Úplně stačilo, že byla „Evropanka“. A kdyby přišla poté, co začnou projevy, určitě by vzbudila víc pozornosti, než by jí bylo milé.

Dělnická shromáždění se vždy konala tak, aby se jich mohla účastnit ranní i noční směna, tedy mezi šestou a čtvrt na sedm odpoledne. A ten den se konalo jedno zvlášť důležité, protože na něm měli shromážděné oslovit proslulí odborářští vůdci až z Kantonu a Nankingu. Kvůli jejich bezpečnosti však jména ani jednoho z nich neoznámili předem.

Jessica si od pouličního prodavače koupila kornout pečených kaštanů, seděla na kole a pozorovala, jak se nosiči předhánějí, aby pomohli přeplněným vozům a kárám zdolat příkrý mostní oblouk. Pečené kaštany vždy lépe voní než chutnají, ale jí se líbila ta představa, že jí na ulici. Připadala si tak méně vykořeněná, méně odtržená od davu čínských dělníků.

O zábradlí vedle ní se opíral pouliční holič. Břitvy a vodičky měl vyrovnané jako vzácné šperky na kusu hadru u nohou. Břitvu si ostřil o kožený popruh přichycený u pasu. Zákazník seděl na stoličce před ním a další dva čekali kousek stranou.

Zpocená a rozehřátá jízdou si sundala čepici a potřásla vlnitými vlasy. Napadlo ji, co by asi říkala její matka a jak by se tvářili spolužáci, kdyby si nechala oholit hlavu.

Pozorovala nevysychající proud sluhů a úředníků, který se k ní valil po mostě. Levná pracovní síla z evropských rodin a podniků Mezinárodní čtvrti. Až příliš levná, napadlo ji. Proč mají jejich hladové děti žít v prachu ulice, když jiní Evropané v Šanghaji rozlévají šampaňské v Astoru a nechávají skoro plné talíře v Majesticu?

Zastavil u ní prodavač čaje. Na jednom konci jeho bambusového vahadla visela černá konvice a na druhé kulatý tác s modrobílými kalíšky. Usmáli se na sebe a ona si koupila čaj. Zatímco pila zelenkavou tekutinu,

zahleděla se do dálky k Čínskému městu a Ča-peji za potokem. Jakmile člověk přešel přes most, dokonce i vzduch byl najednou jiný: hustší a plný pachů, vůně jídla a smogu, jatek a vařeného tuku, výparů, zplodin a otrávené půdy. Někdy jí připadalo, že ten most je jako hráz, která zadržuje obrovské moře Číňanů. Jako kdyby někdo přehradil oceán a v uzoučké hrázi nechal jen jedinou propusť, kterou se řine voda na druhou stranu. Nebo jsou Číňané jako rozlícený drak spoutaný řetězy, jak jí onehdy říkal jeden z těch odborářů?

Už nemohla dál čekat. Postavila kalíšek zpátky na podnos, zkontrolovala čas na hodinkách a vyrazila do továrny. Předem věděla, že François si příjemně strávený večer představuje úplně jinak. Bylo mu skoro devatenáct a byl Francouz každým coulem. Určitě ho víc zajímají úplně jiné věci než problémy Číňanů.

Jak šlapala do pedálů, napadlo ji, že by jednoho dne mohla vyměnit Françoise za někoho jiného, možná staršího a zkušenějšího. Některé moderní ženy, jak se kdesi dočetla, a ne jen z bohémských kruhů, si užívají života stejně jako muži a snaží se osvobodit z pout společenských konvencí fyzicky i duševně. Mnozí muži byli samozřejmě proti, ale někteří zjevně ne. Někteří muži, alespoň to slýchala, dávají přednost zkušenosti před nevinností. Jessica tolik chtěla najít dost odvahy, aby se k takovému kroku odhodlala. Všechno údajně začalo v Paříži a tady koneckonců žila ve Francouzské koncesi. Líbil se jí vítr ve tváři, který s sebou přinášel příslib něčeho neznámého, a to jí dělalo radost.

Na kole si připadala svobodná a volná, když se vzdalovala od Mezinárodní čtvrti a mířila k továrně na Jang-c'-pchu. Cestou míjela zástupy Číňanů, převážně žen a dětí, které spěchaly k čadícím přádelnám v dálce. Každý dělník měl s sebou malý kulatý košíček, ve kterém, jak dobře věděla, bylo trochu studené rýže, bobová pasta a možná i kousek nasolené ryby. Aby udržely dělníky v práci, přádelny jim zdarma poskytovaly horkou vodu na čaj a na ohřátí rýže. Přádelny běžely čtyřiadvacet hodin denně bez jediného dne volna. Mnozí dělníci jedli tam, kde pracovali, přímo nad člunky a špulkami. Děti kojících matek tak celý den proležely na zemi u matčiných nohou. Jak smutné. V padesáti přádelnách pracovalo přes milion dělníků, kteří se střídali na nočních a denních směnách. Šanghajské továrny polykaly ženy a děti jako potravu, kterou potřebovaly, aby mohly běžet dál.

Cesta byla stále hrbolatější a užší, provoz slábl, zmizely motokáry i

koně. Každý člověk nebo povoz byly přetížené, jako kdyby všichni mířili za poslední zoufalou nadějí. Jessica si uvědomila, že ji obklopil dav běženců. Nebyli to dělníci. Viděla káry s osmi lidmi na plošině, kteří spěchali na směnu. Dělníci seděli po stranách a nohy jim visely dolů jen kousek nad prašnou cestou. Kuliové, kteří káry táhli, měli v obličejích žíly naběhlé jako provazy, náklad upevněný, čím se dalo, a ruce přivázané k řidítkům.

Poměry v přádelnách dobře znala a věděla, co má čekat, ale pohled na děti, které spaly na kárách, aby před další dvanáctihodinovou směnou nabraly alespoň trochu sil, jí přece jenom příjemný nebyl. Ty šťastnější pracovaly v přádelnách hedvábí, kde se dělalo jen za denního světla. Jenomže i tam stály ty děti dvanáct hodin před mělkou měděnou nádobou naplněnou vroucí vodou a čekaly, až kokony změknou, zatímco je rákosovou metlou honily kolem dokola. Potom dívka s napůl opařenými prsty vytáhla z každého kokonu vlákno a upevnila je na rám tak, aby se rovně navinulo na cívku. Tovární haly byly plné páry, která stoupala z vroucí vody, a bylo tam vedro jako v pekle, ale okna se nesměla otevřít, protože i sebemenší závan vzduchu by mohl jemná hedvábná vlákna zacuchat nebo přetrhat.

Děti si vydělaly zhruba patnáct centů za den, což byla přibližně polovina výdělku jejich matek. A čínský dolar měl poloviční hodnotu v porovnání s americkým. Z výdělku dětí mnohdy žila celá rodina. Jessiku napadlo, že tahle generace dívek se osvobodila z hrůz podvazování nohou, aby jedno fyzické trápení vyměnila za druhé, za otrockou dřinu v přádelnách a živoření v nevěstincích. Dokonce i v těch nejchudších rodinách podvazovali dívkám chodidla, aby je později mohli lépe prodat jako nevěstky nebo služky.

Rozrušená vlastní představivostí Jessica převáděla kolo přes násep a jednokolejku Nankingské železnice. Napravo zahlédla dlouhou kovovou skořepinu Šanghajského nádraží.

Cesta byla stále prašnější a hrbolatější. Natřásala se na sedle, kdykoli úzké pneumatiky narazily na hluboké koleje vyryté v uschlém blátě. Minula výrobní haly a sklady. Konečně se dostala k budovám podniku Čchin-sin, bavlněné látky a barvení, pod jehož střechami parní stroje poháněly na sedm tisíc vřeten. Ucítila štiplavý puch chemikálií. Řada lidí s plochými, tmavými obličeji a kruhy kolem očí stála frontu před vchodem. Někteří z nich měli na nohou odřené vysoké plstěné boty. Byli ozbrojeni

bambusovými tyčemi. Mongolové najatí, aby zastrašovali dělníky. Pomalou chůzí se k výrobní hale blížila skupinka podsaditých Číňanů. Na cestě zastavil náklaďák a z korby seskákali další, kteří se k nim připojili. Hrdlořezové z *tchungů*, usoudila Jessica, nejspíš členové Zeleného gangu, který držel v hrsti dělníky v textilním průmyslu, než vznikly odbory a komunistická strana. Pokračovala dál až na dvůr za výrobními halami, který odděloval přádelnu od sirkárny Sing-suo. Rezivějící stroje a odhozené, rozlámané bedny se povalovaly všude kolem. Dávala si dobrý pozor, aby si neprořízla pneumatiku, a raději kolo přes zaneřáděný dvůr převedla.

Jessica, napjatá očekáváním, cítila mezi shromážděnými dělníky vzrušení jako ještě nikdy dříve. Rozhlédla se kolem sebe a pokusila se odhadnout počet příchozích. Bylo jich tam zhruba čtyři sta a přibližně třetinu tvořily ženy. Padesát až šedesát dětí, nanejvýš jedenáct dvanáct let starých, se tlačilo v malých hloučcích mezi dospělými. Metaři, navlékači vláken a ti, co kontrolovali hladký chod strojů. Dívky i chlapci si mnuli oči zarudlé od prachu a výparů.

Dva muži v černém rozvinuli dlouhý červený transparent a zvedli ho nad hlavy na dvou tyčích. SVAZ DĚLNÍKŮ BAVLNÁREN A PŘÁDELEN, stálo na něm. Opřené o zeď se vlnily další čtyři svislé prapory: STÁVKA ZA JÍDLO; ROLNÍCI A DĚLNÍCI, SPOJTE SE; SMRT LICHVÁŘŮM A STATKÁŘŮM; BRATRSTVÍ S MOSKVOU. Dívala se, jak čtyři další odborářští činovníci zvedají prapory s hesly nad hlavu a mávají jimi. Pomalu a současně.

Několik Číňanů, kterým seděla na hlavách stejná modrá čepice jako Jessice, jí pokynulo, když hledala místo vzadu. Účastnila se už třetího dělnického shromáždění a velmi dobře věděla, proč ji tam rádi vidí. Pokaždé když začal kolovat košík, do kterého se vybíraly peníze pro stávkový fond, štědře přispěla. V duchu se ptala, co by si pomysleli farníci v Kalifornii, kdyby se dozvěděli, že jejich peníze určené na zvelebení presbyteriánských misií v Číně posloužily k lepší organizaci čínského proletariátu.

Každá následující schůze byla větší, hlučnější a lépe organizovaná než ta předchozí. Za chvíli vpadnou do ulic, pomyslela si, stejně jako jejich bratři a sestry v Sankt Peterburgu a Moskvě.

Na zkorodovaný tkalcovský stav pod horizontálně rozvinutým transparentem vylezl nějaký muž. Jessica v něm okamžitě poznala vůdce

bavlnářských odborů. Dav ztichl, jakmile začal mluvit. Z obou stran mu stál po boku další. Před těmi třemi si na zem stoupla řada osmi, možná deseti dělníků tváří ke shromážděným a s rukama založenými na prsou. Vůdce odborů mluvil kantonštinou. Její znalost šanghajštiny se sice výrazně zlepšila, ale ani tak nerozuměla všemu, co říkal. Dokázala v jeho proslovu rozluštit jen útržky vět.

„Doktor Sunjatsen… Sunjatsen… půdu pro rolníky… peníze pro dělníky… rýži pro děti… Šan-tung… trpasličí nájezdy.“ Dav se rozesmál, vyrazil několik povzbuzujících, souhlasných výkřiků. „Kuomintang… Čchen Tu-siou… stávka.“

Ucítila, jak se kdosi opřel o její kolo. Podívala se, kdo.

Hubená dívenka, tak nejvýš dvanáctiletá, svírala řidítko a kolo se s každým dalším záchvatem kašle otřáslo. „Bavlněné plíce“ se tomu říkalo. Záhy bude mít holčička plíce jako peřinu, plné bavlněného prachu, který vířila košťata zametačů. Usmála se na ni, když dívenka přestala kašlat a zadívala se na ni opuchlýma očima. Vypadala jako harlekýn, bradu a rty pokrývala červená a modrá barva mořidla používaného v továrně. Opětovala úsměv a strčila si dva modré prsty do úst, aby je sliny zbavily bolestivého nabarvení. Konečky prstů měla rozežrané do masa, oteklé a rozpraskané, loupaly se z nich cáry kůže a masa a vypadaly jako klubíčka malinkatých hádat. Mořidlo jí nejspíš už dávno sežralo nehty.

Jessice se udělalo zle a cítila se hloupě, když se podívala na vlastní hladké a upravené ruce. Podala dívce drobnou minci. Musela se soustředit, aby necukla rukou, když se jí dívenka dotkla. Zlobilo ji, že továrny zaměstnávají raději dívky než chlapce, protože mají šikovnější prsty a navíc je rodiny snáz postrádají.

„Soudruh Mao Ce-tung!“ Odborový předák se s otevřenou náručí obrátil k jednomu z mužů za sebou. „Vůdce našeho mládežnického hnutí a delegát prvního zakládajícího sjezdu Komunistické strany Číny.“ Lidé se tlačili dopředu, aby lépe viděli, a potom ztichli.

Po zádech jí přeběhl mráz. O tom muži se toho šeptem říkalo až příliš. „On je naše budoucnost,“ řekl jí jeden odborář.

Na tkalcovský stav vylezl štíhlý muž. Měl na sobě tradiční bílý oblek sepnutý na rameni. Napadlo ji, že Ježíš Kristus musel mít na sobě něco podobného, když promlouval k učedníkům v Getsemanské zahradě. Maův otevřený obličej měl tvar hrušky a působil čistě a nevinně, jak doslova seděl na vysokém stojáčku. Komunistický vůdce měl velmi výrazné obočí

a husté vlasy uprostřed rozdělené pěšinkou. Počkal, dokud odborář nesešplhal dolů a mírně se uklonil, když ho dav pozdravil.

Mluvil pomalu a tak tiše, že ho Jessica jen stěží slyšela. Shromáždění se tlačili dopředu. Na prašném dvoře se ozývalo šoupání slaměných sandálů. Rozuměla jen tu a tam nějaké slovo. „Mládež… sjednocení mas… dělníci a rolníci… ruská revoluce.“

A potom mnohem hlasitěji zahřímal: „Čekat znamená smrt!“

Uvědomovala si, že Mao je vynikající řečník a dokáže strhnout dav. Všichni zpozorněli. Řečník zvýšil hlas a mluvil o poznání rychleji.

„Pokud chceme reformy, musíme provést revoluci.“ Odmlčel se, aby nechal poslední slova vyznít. V nastalém tichu se dvorem rozlehl smích továrnou najatých pohůnků, kteří se poflakovali na druhé straně cesty. Mao pokračoval opět o poznání hlasitěji. „A pokud chceme, aby naše revoluce zvítězila, musíme se učit od Ruska.“ Další odmlka. „Mějte však na paměti, že revoluce není večírek. Revoluce znamená násilí.“

Potom se otočil zády ke shromážděným a pokynul poslednímu z trojice, který ještě nevystoupil. „Představuji vám soudruha z Moskvy, soudruha Michaila Borodina z Kominterny, Komunistické internacionály.“

Evropan v hrubé bleděmodré tunice vyšplhal nahoru na stav. Dlouhé uši, pohublá tvář, hluboké vrásky ve tvářích a nepěstěný, hustý knír, který mu zakrýval celá ústa až na malý kousíček uprostřed dolního rtu.

Jessica nevěřila vlastním očím. Tohle že je Michail Borodin, Sunjatsenův ruský poradce? Stejně jako ostatní shromážděné ji rozechvělo očekávání. Myslela na to, kolik statečnosti museli ti lidé mít, aby dokázali zažehnout revoluci v carském Rusku, a kolik nadšení a misionářského zápalu bylo potřeba, aby někdo dával v sázku život jen kvůli tomu, aby zasel semínko revoluce v Číně.

Borodin si založil ruce na prsou a pohledem pročesával dav. Ruce, částečně zakryté lokty, zatínal v pěst. A potom začal mluvit hlubokým, štěkavým hlasem. Před každou větou dělal pauzu. Na zemi pod ním stál tlumočník a překládal Borodinův projev do zpěvavě a hlasité šanghajštiny.

„Soudruzi a soudružky! Pracoval jsem s Vladimírem Leninem ve sklepě. Oba jsme měli inkoust na rukou a za zády nám rachotil tiskařský lis.“ Zvedl obě ruce nad hlavu, dlaněmi k davu. „Zatkla mě a uvěznila tajná carská policie a vypověděla mě z mé vlasti. Byl jsem i ve vězení v Londýně, kam mě zavřel Scotland Yard.“ Chvíli čekal, snad na reakci. „Stál jsem po boku dělníků v Petrohradě i Moskvě, v tureckém Istanbulu i

v americkém Chicagu. Pomáhal jsem zažehnout proletářskou revoluci v deseti zemích. Teď přišel čas, kdy revoluce musí vzplanout i v Číně.“

Nohy v sandálech začaly dupat. Transparenty se míhaly stále rychleji.

Borodin má naprostou pravdu, blesklo Jessice hlavou. Revoluce v roce 1911 sice svrhla mandžuskou dynastii, ale nepřinesla změny, které Čína nutně potřebovala. Ženám dál podvazovali chodidla a muži dál nosili mandžuské copy. Útlak, nelidské zacházení a korupce musejí být vymýceny i v té nejzapadlejší vesničce a v každém čínském podniku.

Mao Ce-tung přikývl a zatleskal, když Borodin poslední heslo zopakoval, tentokrát mnohem hlasitěji.

„Revoluce musí vzplanout i v Číně!“

Borodin zvedl pravici a ukázal na skupinku pohůnků za cestou. „Mnoho nepřátelských psů pracuje pro továrníky, lichváře a statkáře, kteří každého jednoho z vás zotročují.“ Rozhostilo se ticho, ve kterém se nad hlavy shromážděných zvedly ruce zaťaté v pěst. „V Moskvě nás v řetězech drželi kozáci. V Šanghaji jsou to tihle gangsteři!“

Jessica sklouzla pohledem k dívence vedle sebe. Pořád si cucala modré prsty. Jessice se oči zalily slzami, když začala hlasitě tleskat.

„Soudruzi a soudružky, přijel jsem do Šanghaje, abych vám pomohl provést revoluci v největší zemi světa!“

Zazněly výkřiky, ozval se potlesk. Dav, který se hrnul dopředu, jí vyrval kolo z rukou. Vzápětí si uvědomila, co se děje, když uslyšela duté rány obušků a svist bambusových tyčí. Mongolští pohůnci a hlouček gangsterů se vrhli na dělníky. Křičeli nadávky, bili lidi do hlav, lámali žebra. Tloukli kohokoli, kdo jim stál v cestě.

Jessica viděla, jak Borodin seskočil z tkalcovského stavu a ztratil se v úzké uličce mezi dvěma cihlovými továrními halami. Druzí dva řečníci a jejich ochránci ho následovali. Dělníci prchali za nimi. Jen málokdo se postavil na odpor.

V nastalé vřavě ji srazila k zemi rána, která přišla zezadu. Vykřikla bolestí, která jí pulzovala v rameni. Jak vstávala, uviděla, že ona dívenka leží na zemi pod nohama prchajících. Snažila se dostat ke křičícímu dítěti, ale lidská vlna, která se po útoku zvedla, ji strhla s sebou a unášela ji. Několika dělníkům se podařilo povalit jednoho Mongola a sebrali mu tyč.

Krčila se u zdi a pohledem marně hledala kolo a dívenku s modrými prsty. Protlačila se kolem hloučků zápasících mužů. Musela pryč. Odtáhla prázdnou bednu ke zdi, vylezla na ni a seskočila na menší dvůr na druhé

straně. Klopýtavě běžela prašnou cestou a co chvíli se ohlížela na potyčku, kterou nechala za zády. Všude kolem pobíhaly postavy v modrém. Několik lidí zůstalo ležet na zemi. Oběti násilí Zeleného gangu. Modlila se, aby se malé dělnici s modrými prsty podařilo dostat se včas pryč.

Už měla všeho toho násilí po krk. Už toho viděla dost. Otočila se zády k továrním halám a ze všech sil utíkala do bezpečí. Ohlédla se jen jednou. Cloumal jí hněv nad takovou bezohlednou krutostí vůči dělníkům, ale zároveň měla příliš velký strach, než aby se násilníkům postavila po jejich boku.

7. kapitola

„Vítejte v Čínské republice,“ přivítal kapitána ledoborce a tři ruské důstojníky zástupce správce přístavu, který seděl naproti nim u jídelního stolu, a postupně se všem mírně uklonil. Byl to Číňan nevelkého vzrůstu ve volných kalhotách a s nablýskanými západními botami na nohou. Modrý bavlněný kabátek s vysokým stojáčkem spínal velký knoflík ze spletených hedvábných šňůrek po straně na krku.

Alexander se opíral o okénko za otcovými zády. „Nejdřív musíš pochopit, jak to tady chodí,“ řekl mu otec. „Bude to pro tebe dobrá škola.“

„Jistě máte zlaté rubly, že?“ pokračoval čínský úředník. V jeho obličeji se při té otázce nezračilo vůbec nic. Tvářil se, že ho ze všeho nejvíc zajímá černý čaj, který mu po ruském způsobu naservírovali ve sklenici ve stříbrném kalíšku bez dna s ouškem. „Kapitáne? Pánové?“

„Zlaté rubly?“ zopakoval kapitán nevěřícně. „*Murmansk* je ledoborec a ne plovoucí banka. Odvezl jsem do Šanghaje svěřený náklad, a to tři sta čtyřicet mužů a dva koně. Nic jiného se mě netýká. Je to jen mezi vámi a těmito pány.“

„Zakotvili jste v ústí řeky Chuang-pchu, pánové. Tady nejste v žádné necivilizované končině. Jste v Číně. Zavítali jste do čtvrtého největšího města na světě. U nás platí zákony a život v přístavu se řídí danými pravidly.

A k těm patří i poplatky a cla.“ Položil hubené ruce na stůl a ze širokých rukávů mu vykukovaly jen špičky prstů. Nikdo se neměl k

odpovědi, a proto Číňan pokračoval.

„Nebo snad v Londýně či Sankt Peterburgu to tak není?“ Rozhlédl se kolem, ale v jeho očích se nezrcadlila ani výzva, ani výsměch. Zůstávaly lhostejné. „Existují jisté formality, které musíme vyřídit, než vystoupíte na břeh.“

„Slyšel jsem, že Šanghají je víc,“ uťal ho major rázně, ale nikoli nezdvořile. „Čínská. Francouzská. Mezinárodní. Uvidíme, co se dá dělat.“ Dimitrij Karlov nikdy neměl pochopení pro vydírání a v dvojznačné konverzaci si rozhodně neliboval.

Alexander vyhlédl oknem a uviděl, jak se k ledoborci blíží další loď. Když nablýskané plavidlo míjelo řadu válečných lodí kotvících opodál, na mosazném stěžni se zatřepetala francouzská trikolora. Šedé ledoborce, křižníky a minolovky, nad nimiž vlály vlajky Spojených států, Japonska, Německa, Francie a Itálie. Lodní roh francouzského ledoborce zatroubil, aby vzdal čest sesterskému plavidlu.

„Možná že byste raději dali přednost Manile, vážení pánové, tak jako mnozí vaši krajané, kteří se tak vyhnuli obtěžujícím formalitám u nás.“ Pokračoval Číňan. „Ostatní lodě bílých, například *Eldorado,* zamířily do Čching-chaje. Naneštěstí plavidlo zadržely naše úřady a dnes již víc než rok reziví v docích. Chudáci vojáci jsou stále na palubě a snaží se prodat militaristům alespoň poněkud obstarožní zbraně.“ Míchal čaj ve skleničce, ale ani jednou se nenapil. „Filipíny by možná…“

„O tom, kam *Murmansk* popluje, rozhoduji já,“ zasáhl kapitán.

„Samozřejmě,“ zdvořile se ukláněl úředník, „jakmile se ocitne zpátky na volném moři. A až budou vybaveny všechny formality. V první řadě je třeba zaplatit přístavní poplatek. Dále je mou povinností se vás zeptat, jestli máte na palubě zbraně nebo jiné zakázané zboží.“

Alexander ztratil o rozhovor zájem. Těkal pohledem po kajutě a díval se z okna, zatímco nepříjemná konverzace u stolu pokračovala. Dokonce si ze servírovacího stolku půjčil dalekohled.

Mezi *Murmanskem* a vysokými budovami lemujícími pobřeží kotvilo několik zámořských parníků. Snažil se spočítat, kolik jich je. A poznat vlajky, pod kterými se plavily. Nejbližší se jmenovala *Australská císařovna* a patřila Kanadské tichomořské plavbě. Za ní se na vlnách houpala *Nippon Fušimi Maru* a menší parník *Triestino* Pobřežní a orientální plavby, a další plavidla Messageries Maritimes, Hambursko-americké plavby, společnosti Dollar Line a Jardine. Mezi nimi se

proplétaly džunky a sampany naložené uhlím, vlečné a naváděcí čluny. U pobřeží se činila obrovitá rypadla a za nimi se černala mola a skladiště, nad něž vystupovala ramena nákladních jeřábů; nescházely ani mohutné vlnolamy, nakládací rampy a čadící tovární komíny. Zaostřil dalekohled a soustředil se na širokou nábřežní třídu, která se táhla podél celého přístavu. Alexander už se nemohl dočkat, až opustí loď, nasedne do člunu a všechno si prohlédne zblízka.

„Máme čas. Přijdu znovu zítra nebo pozítří, pánové. Co je to pár dnů pro vojáky, kteří již urazili tak dlouhou cestu?“ Číňan vstal. Odpovědi se nedočkal, a proto pokračoval: „Mohu vám snad připomenout, že jsme ve válce s Německem stáli na vaší straně. Ve Francii sloužilo na sto tisíc Číňanů. Spojenci jimi opovrhovali a používali je jen jako pomocnou sílu. Kopali zákopy a umírali v blátě. A teď vy přicházíte do Číny hledat u nás útočiště.“

Zatímco mluvil, klouzal pohledem z jednoho ruského velitele na druhého. „Už brzy s sebou přivedu výběrčího poplatků. Připravte prosím seznam cestujících a nákladu, všech zbraní a hotovosti na palubě. Potom se můžeme dohodnout, jak a kdy zavítáte do Číny. A samozřejmě až do té doby nikdo nesmí opustit loď.“ Uklonil se a mávl rukou směrem k moři. „Vše, co potřebujete, si jistě zvládnete obstarat na plovoucím tržišti.“

Alexander mu přidržel dveře. Čínský úředník odešel a dovnitř vstoupil hřmotný Evropan v uniformě. Na rukávu měl pásku a v levé ruce držel pár černých kožených rukavic. Následoval ho štíhlý Orientálec, rovněž v uniformě, s ušlechtilými rysy a výraznými lícními kostmi.

„Bienvenus à Shanghai!“ pozdravil pořízek a zasalutoval kapitánovi. „Vítejte v Šanghaji.“ Tmavomodrá uniforma s černými koženými pásy vypovídala o tom, že patří k francouzské policii. „Kapitán Ricard. *La Gendarmerie.* K vašim službám. Pokud souhlasíte, vybavíme pár formalit, kapitáne. Nejprve bych ale požádal o šálek kávy, pokud je to možné.“

„Omlouvám se, ale už žádnou kávu nemáme,“ opáčil ruský kapitán a postupně mu představil všechny přítomné důstojníky. „Mohu nabídnout čaj, vodku nebo trochu jablečné pálenky?“

„Ve Vladivostoku musí být v poslední době krušno.“ Francouz ukázal na jablečnou kořalku. „*Après le déluge*, nepochybně. Jako po potopě. Do Šanghaje teď přichází mnoho bílých, což jistě víte. Jen ve Francouzské koncesi jich žije odhadem dvacet tisíc.“ Alexander z něho měl nocit, že si připravuje půdu, aby mohl naplno říct, co chce. Ten člověk nejspíš nikdy

neměl nic do činění s lidmi, jako byl jeho otec. V duchu se modlil, aby hrabě nedal průchod svému pověstnému temperamentu.

„Kapitáne Ricarde, jsme velice vděční za pohostinnost, kterou vaše země nabídla našim krajanům, a to jak tady v Šanghaji, tak i v Paříži.“ Karlov hovořil pomalu a formálně, ale dal tomu *fonctionnaire* za vyučenou. Nalil dva kalíšky kořalky, jeden pro sebe a druhý pro něho. „Bratranec mé ženy, mé nedávno zesnulé ženy, již v Šanghaji žije dva roky, jak vím. Jmenuje se Pavel Krupotkin.“

„Princ Krupotkin? Opravdu tady žije. Proslýchá se, že princi patří… nebo přinejmenším řídí jednu z nejvyhlášenějších heren a kabaretů ve městě. Belle Aurore. Občas tam také zajdu.“

Alexander poprvé v životě slyšel tituloval matčina vzdáleného bratrance jako „prince“.

„Mohu se vás na něco zeptat, pane? Vy jste kozák?“ obrátil se francouzský policista na Ivana Semjonova s otázkou a s pohledem upřeným na šikmé pruhy na hejtmanově kabátci.

Obr váhal. Přemýšlel, jestli to byl jen dotaz, čistě ze zvědavosti, nebo jestli se za ním skrývá urážka.

„Až do morku kostí, kapitáne,“ odpověděl nakonec s úsměvem. Medvědí tlapy klesly na stůl. „Ale ne kozák ze stepi od Donu. Jsem z Kavkazu. Mám na palubě devadesát chlapů. Po sto let naše šavle a biče udržovaly v říši ve jménu cara klid a pořádek. Pokud bychom vám mohli být nápomocni tady, tak…“

„Na to máme Annamce, což je i seržant tady. Z Phnompenhu.“ Máchl rukou směrem ke štíhlému Asiatovi. „Pokud jde o něco vážnějšího, můžeme povolat dobrovolníky z domobrany v ostatních koncesích nebo požádat o pomoc Američany či Japonce, o Židech nemluvě. Dokonce i čínské úřady by poslaly někoho na pomoc.“

„Čemu dáváte přednost, kapitáne? Abychom na břeh vystoupili jako soukromé osoby, nebo jako vojáci?“ Do hlasu hraběte se vloudil odměřený tón. Pohrdání se ani nesnažil skrývat.

„V Šanghaji už to není, co to bývalo,“ nakrčil Francouz obočí. „Pro vstup na břeh je potřeba zvláštní povolení, a to je stále těžší získat. Ovšem Francie zde má smluvně zajištěné právo volně obchodovat již od roku 1844.“

„*Monsieur*“ zarazil ho Karlov, popuzený tím, že se Francouzi pokoušejí omezovat přístup Rusů do Číny, „o století dřív, než sem přišli

Francouzi, o více než jedno století dřív, než ve zdejším přístavu zakotvila první francouzská loď, když tady ještě nebylo nic než jen bažiny, ruské karavany obchodovaly v Pekingu, a to od roku 1716, kdy Petr Veliký vyslal do Číny poselstvo.“

Major Karlov, přivyklý mnohem krutějším soubojům, než byly ty slovní, si příliš pozdě uvědomil, že se nechal strhnout.

„Odpusťte, hrabě, ale na všechny Rusy, kteří jsou dnes v Šanghaji, byste rozhodně tak hrdý nebyl. Zhruba před rokem dorazili první. Přivítali jsme je jako vážené hosty. Věděli jsme, že je z vlasti vyhnala bolševická revoluce. Jejich nepřátelé byli naši nepřátelé. Šanghaj je město obchodu a všichni víme, jak bolševici obchodem opovrhují.“ Špička ukazováku francouzského policejního důstojníka objížděla okraj sklenky. „Nuže tedy, první bílí přišli jako vážení hosté, které z domova vyhnaly dočasné potíže. Jenomže časem jim došly peníze a nemají kam jít. Ve Francouzské koncesi žije v současnosti víc Rusů než Francouzů. Stovky vašich vojáků hladoví na ulicích, živoří jako nádeníci, kteří se snaží sehnat peníze spíš na pití než na jídlo, jak se zdá. Kvůli nim my všichni ztrácíme tvář. Některé ruské dívky jsou velmi, velmi rozverné.“

Ricard si olízl rty a výmluvně se zadíval na prázdnou láhev. „Velice rozverné. A s tím jde ruku v ruce zločin. Už se objevují i v mé agendě. A to nemluvím o kozácích. Dokonce ani v Šanghaji není možné úplně všechno.“

„Šanghaj si na nás zvykne,“ ujistil ho hejtman se zlým úsměvem.

„Uvidíme,“ pokrčil Francouz rameny. „Ve vojsku musí panovat kázeň, *monsieur*, a to i když ustupuje.“

„Před sto lety,“ vložil se opět do hovoru hrabě s milým úsměvem, „hladovějící francouzští vojáci strhávali šaty z vlastních raněných a požírali se navzájem, když Bonaparte krátce před Vánoci opustil své muže a jeho *Grande Armée* utíkala od Moskvy. Některé druhy ve zbrani si Francouzi jen narychlo opekli nad otevřeným ohněm tak, jako naši lidé koně. Další snědli, když umrzli ve sněhu, protože ti chudáci byli příliš zesláblí, než aby se dokázali ubránit zlodějům, kteří jim nejprve sebrali šaty a boty.“

Tentokrát Alexanderovi otcova přednáška nudná nepřipadala. V duchu se usmál.

Hrabě Karlov se významně odmlčel a pokračoval: „Možná jste měl možnost vidět úžasná díla majora du Faur? Za vašeho velkého ústupu

sloužil pod maršálem Meyem.“

Ricard bez jediného slůvka odpovědi vstal a vzal si od pobočníka čepici. Popelavě bledý a se stisknutými rty pleskl rukavicemi o stehno a vydal se ke dveřím. Karlov, očividně spokojený s malým vítězstvím, ho doprovodil na palubu. Jakmile osaměli, změnil téma hovoru.

„Vy a já bychom to snad nějak mohli vyřešit…,“ nadnesl smířlivě, jako kdyby chtěl Francouzovi dát najevo, že tak vzdělaný a kultivovaný člověk, jako je Ricard, přece vždycky musí najít společnou řeč s ruským aristokratem.

„Pokud máte v úmyslu žádat o povolení ke vstupu do Francouzské koncese,“ odpověděl kapitán pomalu a natahoval si při tom rukavice, „musíte být připraven na to, že po vás budou chtít podrobný soupis lidí, zvířat a majetku, které si chcete vzít s sebou. Ten spolu s vaší žádostí poputuje k francouzskému konzulovi. Udělám, co bude v mých silách. Jistě chápete, že se taková choulostivá záležitost může protáhnout a rovněž může být velmi nákladná.“ Začal pomalu sestupovat po žebříku a Karlov se vrátil do kajuty.

„Ten policajt musí vědět, že právě kozáci Napoleona pěkně prohnali,“ poznamenal Semjonov. „Patřilo mu to, všivákovi francouzskýmu.“

Hrabě pokýval hlavou. „Každá legrace něco stojí.“

8. kapitola

Bylo to snazší, než Alexander čekal. Asi hodinu po odchodu kapitána Ricarda dal Číňanovi v loďce desetirublovku a přitiskl si ukazovák na ústa. Přikrčil se mezi košíky se zeleninou pod bambusovou stříškou sampanu. Hůl si položil přes kolena a čekal, až vratký člun s plochým dnem přirazí ke břehu. Číňan chvíli zkoumal minci a potom přikývl. Zvedl veslo a odrazil od rezavějícího trupu *Murmansku.* Sampan si razil cestu vodou hnán pouze záběry toho jediného dlouhého vesla.

Alexander se ujistil, že má v kapse třicet franků a lístek s otcovým vzkazem pro Pavla Krupotkina. „Musím zůstat na palubě pro případ, že by se některý z těch zlodějů vrátil," vysvětlil mu otec. „Tebe, Sašo, kapitán postrádat nebude. Když tak řeknu, že sis šel dolů lehnout, abys ulevil zraněné noze."

Ruský ledoborec se mu ztratil z dohledu, jakmile sampan minul hranatou příď velké džunky, která se nad chatrným člunem tyčila jako španělská galeona. Ze zádi na ně zíralo obrovské modré oko.

S počínajícím večerem se nábřeží proměnilo v hráz světla. Alexander tolik umělých světel ještě neviděl. Některé budovy vypadaly jako menší napodobeniny paláců a vládních budov v Sankt Peterburgu. Další mu připomínaly honosné vily boháčů v Oděse. Na ulici se tlačilo tolik lidí, že Alexander ani neviděl vstupní dveře.

Jak se sampan blížil ke břehu, zdálo se mu, že snad i moře ožilo. Vesla, pádla, plachty a v některých případech dokonce i motory poháněly

nejrůznější plavidla a loďky, které zaplnily každičké volné místo na hladině. Proplétaly se kolem sebe, míjely se a hledaly cestu, aniž by se dotkly jedna druhé.

Další malé čluny se kolébaly uvázané u mola, přichycené ke kolíkům, patníkům a železným kruhům nejrůznějších tvarů a velikostí. Některé byly přivázané bokem k sobě a vypadaly jako plovoucí vesnice nebo prapodivný vodní tvor s několika nohama. Mezi sampany ležely natažené lávky a z každé lodi visely girlandy prádla, ryb a papírové lampiony popsané čínskými znaky. Na stísněných palubách se mihotaly ohně žhnoucí v hlubokých pánvích. Jakmile se dostal blíž, ucítil pach česneku a dřevěného uhlí. Slyšel, jak na ohni prská jídlo, ale na hlad musel zapomenout.

Většina sampanů měla na zádi jeskyni podobný přístřešek z ratanových rohoží upevněných k bambusové konstrukci. Zvědavě do jednoho nahlédl. Uviděl hrající si děti, kojence u prsu, starce polehávající na rohožích s dlouhými dýmkami. V dalším zahlédl hezkou dívku, přibližně stejného věku jako on, ve střevíčkách a přiléhavých hedvábných šatech. Nějaká stařena jí rozčesávala dlouhé černé vlasy. V jeskyňce za ní zářil růžový lampion, který osvětloval hromadu polštářů a podušek. Alexander se zachvěl. Dívka povytáhla nalíčené obočí a usmála se. Dvěma prsty se letmo dotkla dolního rtu a něco na něho zavolala. Nerozuměl jí. Lodník se zachechtal, zvedl ukazovák a dívka na něho vychrlila další zpěvavý příval slov. Minuli další dvě obytné lodě. Na první posedávala skupinka Evropanů ve večerních oblecích. Hráli karty a popíjeli. Alexanderův sampan je vůbec nezajímal. Na druhé visela cedule K PRONAJMUTÍ.

Minuli konec monumentální osvětlené pobřežní třídy. Stáčela se dolů k vodě. Zužovala se, ale byla skoro tak rušná jako říční hladina. Jak se blížili ke břehu, zaútočil na něho hluk jako padající stěna: pokřikování pouličních prodavačů, varovné výkřiky nosičů s dlouhými vahadly na ramenou, troubení, rachot kol, zvonění a hudba, babylon nejrůznějších jazyků a hlasů, ohlušující a ochromující.

„Sučouský potok," řekl lodník. Přirazil k širokým a nízkým kamenným schodům. Alexanderovi se do vystupování nechtělo. Číňan mu vtiskl do ruky malé žluté jablko a netrpělivě ho postrčil ke schodům.

Mladík se opřel o hůl, vystoupil na břeh a zamával mu na rozloučenou. Na pevné zemi si po dnech strávených na kolébající palubě připadal trochu nejistý. Opřel se o hůl plnou vahou, aby udržel rovnováhu, a zadíval se na

hučící ulici před sebou. Měl pocit, že se chystá skočit do hřmícího příboje.

Nahoře nad schody seděl nějaký stařec v modrém bavlněném kabátku a na klíně držel dřevěnou ptačí klec. Zpíval žlutému ptáčkovi, o kterém Alexander usoudil, že je to nejspíš nějaký druh skřivánka. Domácí mazlíček jako jinde pes, napadlo ho.

„Kasino Belle Aurore?“ zeptal se starého zpěváka, když přikulhal k němu. „Kasino Belle Aurore?“ Dočkal se jen bezzubého úsměvu. Odpověď nepřišla.

Rozhlédl se a uviděl ceduli s nápisem S’čchuanská třída. Vývěsní štíty mnoha obchodů s vertikálními nápisy přečíst nedokázal. Zlaté znaky na černém podkladu se matně leskly. Po chvíli zjistil, že chodníky a ulice splývají v jedno. Na každém kroku do něho někdo vrazil nebo se o něj alespoň otřel. Jen tak tak že neupadl na koš plný živých kachen. Jakmile se vzpamatoval, všiml si čtyř úplně nových dřevěných rakví. Ještě voněly čerstvou smůlou. Vzápětí ucítil něco kořeněného, co se smažilo ve vysoké vrstvě oleje, a hořce litoval, že nemá čas se zastavit a ochutnat. Hlad musel počkat. Nejdřív musel najít Pavla Krupotkina a jeho kasino.

Alexander byl vyšší než většina chodců, a tak si mírně zdviženou holí zjednal skoro volný průchod. Stále však musel každých několik kroků uskakovat před rikšou nebo nebezpečně přeplněnou károu. Číňané na nich vozili neuvěřitelné množství košíků a bedniček a ještě po obou stranách nad velkými dřevěnými koly seděli jeden dva lidé. Někteří rikšové mu připadali staří a nemocní. Na sedadlech pro zákazníky vozili balíky, štůčky látek a obrovské rance. Muži zapřažení do vozíků byli bosí a staří, měli ohnutá ramena a skloněné hlavy. Všiml si i několik naleštěných, zářivě žlutých rikš. Měly dokonce i střížky čisté a větší, gumovými pneumatikami opatřená kola a byly od pohledu lehčí. Jejich o mnoho mladší tahači měli na nohou cosi, co připomínalo plátěné pantofle. Číňané, které vezli, ať již to byl muž nebo žena, se vždy dívali jen přímo před sebe. Každá rikša měla vzadu za sedadly několik tabulek, které v angličtině, francouzštině a čínštině potvrzovaly, že její majitel má potřebnou licenci na provoz živnosti. Pomalu se k němu blížila rikša s bleděmodrou stříškou, na které se vpředu komíhal červený lampion. Uvnitř seděla štíhlá mladá žena. Černé a naolejované vlasy připomínaly lesknoucí se smaltovou desku. Zachytila Alexanderův pohled, ale ani se nepohnula. Tak průsvitnou kůži a jiskřivě červené rty nikdy neviděl. Je snad i ona na prodej? Zaplavilo ho vzrušení. Dokud nevypukla revoluce, zajímaly ho jen dvě věci: děvčata a

šerm.

Nedokázal z ní odtrhnout oči. Lekl se, když těsně za ním zatroubilo auto. Uslyšel skřípění brzd a raději se rychle vmísil do davu. Dvoudveřový studebaker ho minul jen těsně. „Pitomče!“ zařval kdosi anglicky. „V Šanghaji se jezdí vlevo!“

Došel na křižovatku s další velkou ulicí, Nankingskou. Zraněná noha volala po odpočinku, a tak se na chvíli opřel o nejbližší zeď. Chroupal jablko a pohledem klouzal po luxusu vystavovaném na odiv v okolních obchodech. Gramofony a desky se pyšně leskly za výlohou obchodu firmy S. Moutri Ltd., stříbro a křišťál nabízela firma Tchaj-čung a spol., golfové vybavení bylo k mání v Hall and Holtz, perly a diamanty v Sibiřském klenotnictví a o kousek dál nabízela firma specializovaná na kancelářské vybavení psací stroje a „zvláštní ceny pro školy a misie“.

Dva chlapci mu vtiskli do ruky nějaké letáčky. „Divadlo Victoria. Pola Negri v Zbláznění láskou“, zval ho první. „Loterie pro Rusy; 40 000 tiketů, první cena 20 000 amerických dolarů. Pořádá Mezinárodní výbor pro pomoc a repatriaci ruských běženců“, psalo se na druhé. Repatriace? Podivil se Alexander. Vzpomněl si na debaty ve Vladivostoku a potom na lodi: zůstat a bojovat, pokusit se zvrátit situaci v Rusku, nebo odejít a začít nový život. Zprávy o masových popravách a vyvražďování celých rodin, které prováděli rudí, rozhodly za ně a většina diskuzí začala být bezpředmětná. Nový život byl lepší než žádný.

Na vyvýšeném kruhovém ostrůvku uprostřed křižovatky stál obrovský Asiat v nažehlené uniformě, nablýskaných botách, s metály na prsou a červeným turbanem na hlavě. Řídil dopravu, udával směr dlouhým obuškem, který svíral v tlapě v bílé rukavičce. Alexander se neubránil obdivu vůči tomu muži. Nejspíš je z Britské Indie, usoudil.

Dojedl jablko a zahodil ohryzek. Šel se do obuvnictví zeptat na cestu a viděl, jak po ohryzku hladově chňapl nějaký bosý a otrhaný kluk.

„Pardon, *monsieur*,“ obrátil se na bělocha za pultem v pruhovaných kalhotách a černé vestě, *„Je cherche le Casino Belle Aurore, s'il vous plaît.“*

„Jestli sháníš dámičky, hochu, tak zahni doleva a pokračuj furt dál.“ Prodavač zažloutlým palcem zamáčkl nedopalek. „Tady se holt mluví anglicky.“

Všiml si Alexanderových rozpaků, a tak ho vzal za loket a doprovodil ho ke dveřím, kde mu pomaleji a spisovněji zopakoval svou radu: „Zabočit

doleva a potom pořád rovně. Až narazíš na Eduarda VII., jsi tam.“

„Eduarda VII., pane?“

„Na ulici po něm pojmenovanou, ne na krále.“

Netrvalo ani deset minut a byl na místě. Nejprve bez potíží našel avenue Eduarda VII. a vzápětí i rue du Consulat. Minul několik menších a mnohem klidnějších uliček, ve kterých ševelily stromy, jaké znal z obrázků pařížských bulvárů. Projeli kolem něho dva Evropané, drželi se toporně zpříma, oblečení *à l'Anglaise* na sporých nízkých koních s hustou hřívou. Neubránil se obdivu nad silnými krky a nohama zvířat. To nebudou klusáci, pomyslel si.

Zahnul na široký, rušný bulvár Joffre. Policisté v kónických bambusových kloboucích hlídkovali na ulici, ruce sepnuté za zády. Nejspíš také z Indočíny jako Ricardův seržant. Neměl by se některého z nich zeptat? Rus v Číně, který mluví s Annamci francouzsky? Jeden z nich se blížil k němu. Zasalutoval, když ho míjel.

„Deuxième à gauche,“ poradil mu. *„La Rue Lafayette.“*

„Druhá ulice doleva, Lafayettova.“ Majestátní dvoupodlažní vila, očividně přestavěná, aby vyhovovala vznešené klientele. Nade dveřmi svítil malými žárovkami vyvedený nápis CASINO BELLE AURORE. Alexander se upamatoval na vojenský výcvik ze školy a zastavil se, aby obhlédl terén, skrytý ve stínu stromů na druhé straně ulice.

Vchod hlídali dva vousatí kozáci. Na prsou blyštivá vyznamenání, vysoké jezdecké holínky naleštěné a k tomu výstřední, přezdobená parodie na vojenský stejnokroj. Čas od času před kasinem zastavila motokára nebo rikša. Většinou přijížděli Evropané, ženy zahalené šály v dlouhých hedvábných šatech, muži ve večerních tmavých oblecích nebo smokingu. Obvykle neřídili sami, ale nechali se přivézt řidičem a v patách jim kráčel podsaditý chlapík v nevýrazném, kvalitou mnohem horším obleku.

Alexander se konečně odhodlal vejít. Otřel si špičky bot a pokusil se ukáznit kštici hnědých vlasů. Urovnal si límec a uhladil kabátec oběma rukama. V kapse nahmatal zlomenou dýmku Viktora Poljaka a zamračil se. Dodalo mu to odvahu, kterou potřeboval. Přešel ulici a vystoupal po čtyřech schodech ke vchodu.

„Přejete si?“ jeden ze strážných mu zastoupil cestu. Druhý kozák si ho měřil opovržlivým pohledem, jako kdyby byl nějaký žebrák, kterého bude muset neprodleně odehnat.

„Přišel jsem předat vzkaz princi Krupotkinovi.“ Alexander cítil, jak v

něm stoupá vlna pověstného karlovovského vzteku.

„Princ je velice zaneprázdněný," pokusil se ho odbýt ten první.

„Jsem jeho příbuzný. Přináším vzkaz od hraběte Karlova." Alexander se prosmýkl kolem hřmotného muže do světlem zaplavené vstupní haly.

Silná tlapa ho zadržela a bolestivě mu trhla levým ramenem. Dotčený Alexander se prudce otočil, hůl svíral v obou rukou. „Dotkneš se mě a Ivan Semjonov ti urve hlavu."

„Semjonov?" oba znejistěli. „Hejtman Semjonov?" zeptal se ten druhý, aby se ujistil.

Minula ho žena v zelených hedvábných šatech se stříbrnou liškou přes rameno a s dlouhou černou cigaretovou špičkou ve druhé. Zastavila se a pohledem zkoumala oba kozáky i mladíka. Byla starší, možná dokonce přes čtyřicet, ale její příjemná tvář si stále ještě dokázala zachovat narůžovělou barvu vesnických děvčat u nich doma, mladistvou a hebkou. I postavu měla dívčí. Plná pevná ňadra pokaždé upoutala mladíkovu pozornost a v noci pak snil o tom, jak je laská na slámě opuštěné stodoly a svírá temněji zbarvenou bradavku mezi rty.

„Děje se něco?" zeptala se.

„Ten kluk…," zarazil se kozák.

„Jsem příbuzný prince Krupotkina, *ma'am*, a mám pro něho dopis od svého otce."

„Chápu." Usmála se, bezostyšně ho přejela pohledem od hlavy k patě. „Pojďte se mnou. Princ je v některém ze soukromých pokojů. Myslím, že hraje baccarat."

Alexander ji následoval po kobercem pokrytém schodišti. Neubránil se obdivu nad její elegantní chůzí na vysokých podpatcích a hrdým držením těla, které sevřené v korzetu připomínalo štíhlý komín parní lokomotivy.

Zastavila se před zavřenými dveřmi a jednu ruku mu položila zezadu na bedra. „Jsem Cornelia Litchfieldová. Dávej si na ty kozácké surovce pozor. Pavel je posílá, aby pro něho vymáhali dluhy. Nikdo se s nimi nechce setkat dvakrát." Neuniklo jí, že ho směs vůně jejího parfému a brandy okouzlila. „Možná bychom si mohli popovídat, až si promluvíš s princem."

Otevřela dveře a vešla do místnosti obložené dřevem a vyhřívané krbem v rohu. Muži u dvou karetních stolků vzhlédli. Čínská služka právě vysypávala popelníky. Udeřil ho do nosu zvláštní pach, který neměl s kouřem nic společného.

„Pavle, drahoušku,“ zaševelila Cornelia. Její slova patřila neuvěřitelně tlustému, holohlavému muži ve smokingu. „Tenhle úžasný mladý muž tvrdí, že je tvůj příbuzný. Proč jenom nevypadáš jako on?“

„Zavři dveře, Corny. Člověk nikdy neví, kdo by sem mohl vlézt.“ Dlaně na rameni si nevšímal. Krk i tělo měl třaslavé a skoro houbovité, beztvaré. Budil dojem, že kdyby si sundal oblek, roztekl by se v kaluž rosolovitého sádla. Odulá tvář Pavla Krupotkina se leskla potem a jedině v jejím výrazu nebylo nic měkkého. Zářila z ní malá a živá šedivá prasečí očka. Póry na nose vypadaly jako jizvy po neštovicích, velké a hluboké. Hladce oholenou hlavu hyzdila vystouplá červená jizva nad jedním uchem. Naklonil holou hlavu ke straně a řekl Alexanderovi jediné slovo.

„Krupotkin.“

„Alexander Karlov, pane. Mám pro vás dopis od otce.“ Sáhl do kapsy a zděsil se. Byla prázdná. Zkontroloval pro jistotu druhou a zase nic. Dopis pryč. Peníze pryč. „Okradli mě.“ Celý zrudlý se prosebně zadíval na Krupotkina a doufal, že mu uvěří.

„Kapsáři, to je jisté.“ Falešný princ pokrčil rameny. Očividně mu vůbec nezáleželo na tom, jestli lže, nebo mluví pravdu. „V Šanghaji okradou každého. Jediná možnost je okrást je jako první.“

„Můj otec a já jsme připluli včera z Vladivostoku. Hrabě zůstal na palubě s třemi stovkami svých mužů, Rusů a krajanů. Potřebuje vaši pomoc, pane, aby dostal povolení vystoupit na břeh. Proto mě za vámi poslal s dopisem.“

„A jak poznám, že je to pravda? Můžeš být kdokoli.“ Krupotkin si hřbetem ruky otřel ústa. „Den co den klepou u mých dveří neznámí hrdinové a údajní příbuzní a žebrají o pomoc. Kdo si myslí, že jsem? Je tohle kasino, nebo kostel? Vypadám snad jako kněz?“ Odulé tváře se roztřásly a zrudly. „Šanghaj je plná pobudů a zkrachovalých existencí.“

„Naprostá pravda, drahý,“ přitakala dáma a mrkla na Alexandera.

„Jednou jsme se spolu setkali, pane. Bylo to ve Voskreseném a byl jsem ještě malý.“ Alexander mu podával hůl. „Mohu to dokázat, pane.“

Krupotkin si od něho hůl vzal a pozorně studoval znak s dvojitou medvědí hlavou na stříbrné destičce. Uznale pokýval hlavou a věnoval chlapci mnohem zaujatější pohled. Alexander jen stěží dokázal uvěřit, že ta hrouda sádla před ním je pokrevně spřízněná s jeho zesnulou matkou.

„Kolik ti je, hochu?“

„Skoro osmnáct, pane.“ V tu chvíli pochopil, že onen těžko

definovatelný puch se line z jeho hostitele.

Krupotkin ho probodával pohledem prasečích oček. „Jak se daří mé drahé sestřence, tvé matce? Alisa byla pro tvého otce až příliš dobrá.“

„Zavraždili ji na Transsibiřské magistrále, pane,“ zašeptal. „A rudí také unesli mou sestru.“

„To ne.“ Krupotkin sevřel spánky v dlaních a poprvé dal najevo něco, co se s trochou dobré vůle dalo považovat za projev citu. „Ať shnijou v pekle, hajzlové! To je mi moc líto.“ Poškrábal se na jizvě za uchem. „Pokusím se zjistit, jestli by se pro tebe a tvého otce nenašla nějaká práce tady v kasinu. Mluvils o povolení ke vstupu na pevninu, že?“

Chvíli na něho nevěřícně zíral a nezmohl se na odpověď. Copak je vůbec myslitelné, aby jeho otec dělal nějakou podřadnou práci v kasinu?

„Ano, pane. Povolení ke vstupu pro jeho muže a přátele,“ řekl nahlas a dával si dobrý pozor, aby na sobě nedal znát, co se mu honí hlavou. „Podle všeho to má na starosti francouzský policejní důstojník, kapitán Ricard. Říkal, že vás zná.“

„A tak, Ricard! Toho známe velice dobře. Často a rád sází, ale na výhru čeká marně,“ zahlaholil Krupotkin. „A místo peněz mi tady nechává bezcenné směnky se svým podpisem. Zkusíme ho přimět, aby vyrovnal dluhy. Tvůj otec a jeho přátelé potom dorovnají zbytek. Napiš mi jméno lodi a uvidíme, jak vysoko si pan policista cení směnek se svým jménem. Povinnost, nebo peníze? V případě francouzského policajta je volba nasnadě.“

Krupotkin v kapse odpočítal hrst bankovek. „Půjčím ti, aby ses dostal zpátky na loď.“ Každou bankovku sežmoulal v prstech. „A snaž se, ať tě tentokrát nikdo neokrade. Tady seš ve Francouzský koncesi, chlapče. Baráky patří Evropanům, ale ulice Číňanům.“ Vytáhl z kapsy černý zápisník a zapsal si do něho chlapcovo jméno a částku. „A taky si kup něco na sebe. Pokud jsi vážně můj příbuzný, tak mi takhle po ulicích nechoď.“

Krupotkin se k němu otočil zády. Audience skončila. Alexander si ale všiml boláku, červeného a tvrdého jako ředkvička, který vykukoval zpod límečku.

Cornelia ho vyprovodila do haly. „Hádám, že jsem slavila úspěch,“ zašveholila a vzala ho za ruku. „Není odporný? A to se převléká pětkrát denně. Aspoň teď chápeš, proč musím pít.“

Dřív, než se vzchopil k odpovědi, ho s sebou odváděla chodbou.

„Že máš ale krásnou hůl.“ Vešli do místnosti s kulečníkovým stolem a dvěma nízko visícími lampami s látkovými stínítky.

„Jsi panic?“ zeptala se, když zavřela dveře.

Váhal.

„V Šanghaji se za nepolíbené platí příplatek,“ dodala. „Jsou tak vzácní.“

„Aha, panic.“ Zrudl, když mu její ruka vklouzla pod kabátec a špičkami prstů mu přejížděla po žebrech a břiše. Přestával být pánem svého těla. Zalapal po dechu, jako kdyby běžel do prudkého schodiště.

„Já…“ Vzpomněl si na otcův trik odpovídat na otázku otázkou, který ho rozčiloval. „A vy?“

„Samozřejmě.“ Cornelia ho přitiskla zády ke stolu. „Napořád.“ Jediné ramínko hedvábných šatů nechala spadnout z ramene a narovnala se. Šaty sklouzly na podlahu a plná, bílá ňadra se osvobodila ze sevření a zůstala viset v prostoru jako dva melouny na kmínku vinné révy.

„Líbej mě,“ zašeptala s naléhavostí v hlase. Uchopila levé ňadro do obou dlaní a navedla bradavku mezi Alexanderovy rty. Všiml si modravých žilek rýsujících se pod bledou pokožkou a potom zavřel oči a vyhověl jejímu příkazu. Tiskl ňadro oběma rukama a sál je jako cukrový špalek. V duchu se ptal, jestli to dělá správně.

Pohnula se a ňadro zmizelo, vyklouzlo mu z dlaní, když se začala spěšně potýkat s páskem. Knoflík odletěl. K hrudi se mu tiskla její prsa. Připadalo mu, že se topí v moři vůně jejího parfému a brandy. Natáhla se, ucítil její dech na krku a potom ho citelně kousla pod uchem.

Trhl hlavou. Naklonil se dozadu a opřel se jednou rukou o desku stolu, aby neupadl. Vzrušení ho uvádělo do rozpaků.

Cornelia zasunula předloktí mezi jeho stehna. Propnula nohy a tvrdě se k němu přitiskla.

„Aaa!“ vydechl mladík, upustil hůl a skácel se na záda na kulečníkový stůl. Snažil se nedávat najevo bolest, kterou mu působilo levé koleno vytočené v nesprávném směru.

Cornelia si nadzvedla spodničku a vylezla za ním nahoru. Osedlala ho, klečíc obkročmo na něm. Svět kolem něj zčernal. Paralyzovaný strachem a touhou, obavami, aby něco nezkazil, jen bezmocně svíral kožené kapsy na stranách stolu, zatímco Cornelia rozepínala knoflíčky jeho košile a líbala ho na břicho. „A copak je to tady? Je můj!“

Náhle se v hale ozvaly těžké kroky. Dveře se rozletěly dokořán. Stála v

nich tmavá, temná silueta muže.

„Princ si váš žádá v salonku, slečno Litchfieldová,“ zahlásil úsečně jeden z kozáků a rozsvítil dosud zhasnuté světlo na stropě.

„Pověz mu, že už jdu,“ odpověděla nevzrušeně, aniž by odtrhla pohled od Alexandera pod sebou.

Cestou zpátky k Sučouskému potoku se Alexander snažil najít kratší cestu na nábřeží, ale namísto ušetřeného času zabloudil. Záhy se ocitl v temné uličce se zlověstným názvem Krvavá. Vypadalo to, že se dostal do teritoria námořníků a povětrných holek. Námořníci vyzpěvovali, pili a zvraceli přímo na ulici. Z tmavých koutů a průchodů na něho anglicky, francouzsky a rusky pokřikovaly nejrůznější ženy. Dvě čínské prostitutky ho omotaly pažemi a snažily se ho odlákat kamsi do ústraní. Měly na sobě pestré, květované hedvábné šaty, které těsně přiléhaly k jejich štíhlým tělům. Alexander pro jistotu držel peníze v sevřené ruce zabořené v kapse. Jakmile zjistily, že nemá zájem, pustily ho.

Nutně si potřeboval odpočinout. Noha ho bolela od chvíle, kdy se svalil na záda na kulečníkový stůl. Ten den sice k venkovnímu posezení nevybízel, ale i tak se posadil v jedné pouliční kavárně. Le Chien Rapide tvořily všeho všudy čtyři kulaté stolky postavené na chodníku.

„*Une bière, s’il vous plaît, et une omelette de jambon,*“ objednal si. „Prosím pivo a omeletu se šunkou.“ Matka by ho za tu francouzštinu jistě pochválila. „*Baveuse,* ne moc propečenou.“

Před cihlovým domem přes ulici zastavila rikša. Dvě červené žárovky nade dveřmi osvětlovaly tabulku s nápisem LA SINGERIE.

Postarší Číňanka v kabátě s vysokým kožešinovým límcem pokynula rikšovi a čekala ve vozíku. Rikša doručil vzkaz. Jakmile se dveře otevřely, hluboce se uklonil a vešel.

„Vejce,“ oznámil mu číšník, který před něho položil talíř s omeletou posypanou sekanými lísky koriandru. Jakmile ucítil tu nádhernou vůni, ústa se mu zaplnila slinami. Vypadalo to na nejlepší jídlo za posledních několik měsíců. Zatímco polykal omeletu, vzpomínal na ubohou stravu ve škole, ve vlaku, ve Vladivostoku a na palubě *Murmansku.* Když dojedl, ještě vytřel talíř kouskem bagety.

„*Encore une omelette, s’il vous plaît.*“

Zatímco čekal, až mu usmaží druhou porci, pil už druhé pivo. Konečně si připadal jako pořádný chlap. Přinejmenším sám plnil svěřený úkol.

Snažil se porozumět hovoru, který vedl italský námořník se dvěma děvčaty u sousedního stolku.

„Tout ensemble,“ zopakoval hlasitě a zvedl tři prsty. *„Terzétti?* Dohromady, ano?“

Dveře Singerie se znovu otevřely. Ven se vykolébali tři podsaditý Číňané. Jeden z nich zamířil k rikše a postavil se mezi tyče. Drobná Číňanka se naklonila dopředu a cosi namítala, ale muž i přes její protesty uchopil tyče. Její křik upoutal Alexanderovu pozornost. Křičela a snažila se vystoupit. Zbývající pořízkové doběhli k rikše a jeden z nich ji bezohledně zatlačil dovnitř.

„Au secours!“ křičela, když se pokoušela vylézt na druhé straně. *„Au secours!* Pomoc!“ I druhý pokus vyšel naprázdno. Silné ruce ji neurvale zatlačily zpátky. *„Help!“* zaječela anglicky. A potom udělala něco nečekaného. Naklonila se dopředu a uchopila mužovu hlavu do obou rukou, jako kdyby ho chtěla líbat, ale její prsty připomínaly dravčí spáry.

„Aj! Aj-ja!“ zaječela, když padla zpátky. Po obou stranách mužova obličeje se táhly krvácející, hluboké škrábance.

Alexander vstal a o holi spěchal k nim.

„Co to děláte?“ houkl na Číňany. Žena znovu vyjekla. „Nechte ji.“

Jeden z hrubiánů ho prudkou ranou zasáhl do prsou, až se zapotácel. Zavrávoral, ale hůl ho zachránila. Ale to už se k němu hnal druhý, s obuškem připevněným koženým řemínkem k zápěstí. Alexander se ráně stačil vyhnout.

„Zbabělci!“ zařval a stiskl stříbrnou plaketu. „Šmejdi!“

Výpad, čepel se zaleskla u mužovy pravičky, projela rukávem a přeťala řemínek. Číňan zaječel. Obušek s žuchnutím dopadl na ulici. Násilník sice krvácel, ale to ho neodradilo, aby se na mladíka zuřivě vrhl. Jeden z jeho druhů uštědřil Alexanderovi ránu do spánku. Odpotácel se na chodník, dělaly se mu mžitky před očima, ale na mdloby nebyl čas. Šli po něm dva hrdlořezové.

Zatřásl hlavou, aby se probral, a přenesl váhu na levou nohu, aby na ně mohl zaútočit pravičkou. Srdce mu zběsile tlouklo a cítil, jak se mu maličko třesou nohy. Věděl, že pokud jde o fleret, téměř nemá soupeře. Vybavily se mu nacvičené pohyby a hodiny drilu, kdy měli zasáhnout a nabodnout jablko komíhající se ve vzduchu. Dokázal to jako jediný z ročníku.

Nakročil pravou nohou jako při duelu. Neohebnou levou sunul za

sebou jako kládu. Uvědomoval si, že ustoupit nedokáže, takže musí útočit jen dopředu. Švihl čepelí ze strany na stranu, jako při cvičném duelu.

Jeden z nich uskočil a vzápětí proti němu vyrazil s nožem. Alexander zvedl hůl a zapřel se o levou nohu. Útočník se napíchl na ostří a prosmekl se bokem kolem něho. Zaječel a upustil nůž. Alexander trhnutím vyprostil čepel a z otočky švihl po druhém, který už byl skoro u něho. Zasáhl ho do obličeje. Číňan vykřikl a zapotácel se. Přesekl mu nos. Alexander se snažil udržet si útočníky od těla čepelí. Pohyboval se plynulými, nacvičenými pohyby, na které se nemusel soustředit. Šermířský souboj v duchu rané italské školy, jen fleret místo rapíru v jedné ruce, dýka ve druhé. Třetí z hrubiánů vzal do zaječích.

Dveře Singerie se znovu otevřely a ven vyběhl rikša. Z čela mu crčela krev, kabátek měl roztržený. Se zavíráním dveří se nezdržoval a utíkal na pomoc své paní. Hrubián, kterého Alexander bodl, se nechal odvést svým zbývajícím druhem. Číňan s krvácejícím nosem na Alexandera cosi čínsky křičel.

Rikša se shýbl pro nůž a zastrčil si ho za opasek. Otřel si krev rukávem a chopil se držadel. Alexander si všiml, že rikša někde ztratil jeden slaměný sandál.

Mladík těžce oddechoval a musel se opřít o rikšu, aby ulevil palčivé bolesti v noze. „Jste v pořádku, *madame?*“ zeptal se. Všiml si delikátního oblouku obočí i droboučkých nožek spočívajících na stupátku. V nebesky modrých, vyšívaných hedvábných botičkách vypadaly jako drozdí vajíčka.

„Děkuji vám, pane,“ odpověděla bezchybnou francouzštinou. „Nejspíš jste mi zachránil život. Ti ničemové jsou nepřátelé mého patrona. Vylákali mě sem pod falešnou záminkou a pokusili se mě unést.“

„Rádo se stalo. Vždyť to bylo jen…“

„Ne,“ přerušila ho čínská dáma a zavrtěla hlavou s pohledem upřeným na ulici. „Zachoval jste se jako rytíř, a to je dnes vzácné.“

„Děkuji vám,“ zrudl Alexander.

„Tady. Má navštívenka.“ Ztišila hlas do důvěrného šepotu. „Navštivte mě, prosím.“

Dáma se neklidně rozhlédla kolem, když se v dálce ozvalo dvojí zapískání. „A teď rychle odejděte,“ pobídla ho a přejela mu špičkami zakrvácených prstů po tváři. „Policii je lepší se vyhnout.“ Vzápětí vydala strohý a úsečný příkaz rikšovi. Vozík sebou trhl a rozjel se potemnělou ulicí.

Alexander odkulhal zpátky do kavárny. Zakrvácenou čepel otřel ubrouskem a zasunul ji zpátky do hole. Číšník mu vyměnil ubrousek za čistý a tvářil se, že se nic výjimečného nestalo.

„*Bravo,*“ ocenil jeho výkon Ital u sousedního stolku. Alexanderovi se zdálo, že se usmívá. Celou dobu nehnul ani prstem, aby mu s těmi čínskými rabiáty pomohl. Mladík byl na sebe náležitě pyšný. Hlavou mu běžely vzpomínky. Jak střílel z otcovy pušky. Jak zahnal kapesním nožem zloděje ve vlaku. Jak pomáhal nabíjet strojní pušku. Přemýšlel o tom, jestli náhodou násilí nepřitahuje.

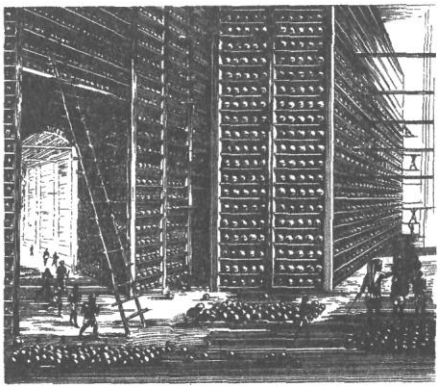
Pohodlně se opřel a posloužil si pivem. Zraněná noha sebou samovolně trhala. Číšník mu s hlubokou úklonou naservíroval druhou omeletu.

Dneska to nebyl špatný den, pomyslel si, když si z tváře utíral dvě kapičky krve. Anglická kurtizána na kulečníkovém stole, čínští hrdlořezové v temné uličce. Zatím si se vším poradil. A dobře. „Stávají se z nás nejspíš žoldnéři,“ komentoval by asi jeho dnešní dobrodružství otec, kdyby o něm věděl.

Zrovna když se v Krvavé ulici ozval dusot nohou dvou Annamců v policejních uniformách, si konečně přečetl, co stojí na navštívence, kterou mu dala ta čínská dáma:

PANÍ MEJ-LAN WONGOVÁ
KRAVATY NA ZAKÁZKU
VOISINOVA UL. 69
ŠANGHAJ

Vybavil se mu dotek jejích prstů. Připomínal pohlazení hedvábného střapce, nebýt ovšem od krve. Vázanky na zakázku? Znovu si připomněl, kde sedí. Temná ulička, prodejné holky a strach té ženy z policie. Dumal nad tím, co všechno madame Wongová asi dělá „na zakázku“… Musí za ní zajít, co nejdřív.

9. kapitola

„Klid!“ zakřičel Alexander. Přivíral oči před sluncem, jak se díval vzhůru, aby zachytil volný konec provazu, který se komíhal nad ním. Ryzka visela nad ním na plátěném popruhu upevněném pod břichem a na kladce ji pomalu spouštěli do čekajícího sampanu. Neklidné zvíře kolem sebe kopalo a marně hrabalo kopyty, aby našlo oporu. Alexander uklidňoval černou kobylu, když pomalu klesla na ploché dno člunu. Hladil ji po nozdrách a šeptem jí domlouval, aby se zklidnila, než ji zbaví popruhů.

„Klid, Ryzko, klid. Brzy budeš na břehu.“ Kozákův kůň už byl v bezpečí ve druhém člunu. Kvůli stabilitě nemohli naložit oba koně na jeden sampan.

Na palubě *Murmansku* se jeho otec loučil s posledními ze svých mužů, kopiníky, dragouny i husary. S každým si potřásl rukou, s některými se objal, s dalšími poplácal po ramenou, některé spolubojovníky políbil na obě tváře, než se přehoupl přes zábradlí. Gregorij hlídal hromadu jejich zavazadel v druhém sampanu a svíral Osetřiny otěže. Poručík Petrov mával Alexanderovi na rozloučenou. Vasilij tleskl, ukázal na břeh a zavolal něco, čemu jeho mladý přítel nerozuměl. Mladík si až příliš dobře uvědomoval, že osudy všech na palubě závisí na tom, jestli se majorovi podaří vyjednat pro ně povolení ke vstupu na břeh.

„Sučouský potok,“ upozornil Alexander otce o pár minut později. Nábřeží, k němuž se blížili, mu najednou připadalo důvěrně známé. Opět

ucítil štiplavý pach česneku a dřevěného uhlí, který neodmyslitelně patřil k přístavu.

„Už jsem na to trochu starý," zavrčel major Karlov, „abych začínal od nuly v pirátském hnízdě, jako je tohle. Děvka Východu, tak se říká Šanghaji."

Tón hlasu a třpyt v očích ho usvědčovaly ze lži. Byla v nich dychtivost mladého důstojníka, který vyráží na vojenské tažení do neznámých končin. Vysoké boty, shrnuté u kotníků, se blýskaly, jako kdyby se chystal do Zimního paláce. Na sobě měl opraný zelený kabátec, vykartáčovaný a bez jediného smítka, ale bez jakýchkoli označení hodnosti. Carský důstojník vždy chodí v uniformě, vzpomněl si Alexander na další poučku z akademie, dokonce i když je mimo službu.

Alexander už se nemohl dočkat, až vystoupí na břeh. Toužil po vzrušení a po boji. Chtěl prozkoumat každou šanghajskou uličku, každý zapadlý kout města. Za jediný den v Šanghaji získal se ženami víc zkušeností než za celý život v Rusku. Vzpomínal na dívku oblečenou do hedvábí v sampanu, na nalíčenou dámu v rikše i na Cornelii z Belle Aurore. Šarvátku s čínskými hrdlořezy otci zamlčel a o tom, že mu Mej-lan dala navštívenku, se také nezmínil. Otec mu kdysi kladl na srdce, aby měl na paměti, že jsou jistá dobrodružství, která si skutečný muž nechává jen pro sebe. Alexander usoudil, že právě tohle je ten případ.

„Alespoň že vystoupíme na břeh jako důstojníci," ulevil si hrabě.

Bosí chlapci se mohli přetrhnout, aby jim pomohli přivázat sampan k molu. Přes vodu vedla vratká lávka z prken sbitých hřeby, položených přes vyřazené čluny.

„Vezmu hejtmanova koně," nabídl se Alexander. Za otcova bedlivého dohledu bude muset převést neklidné zvíře přes lávku a na břeh po strmé rampě. Hůl mu při tom jistě bude dost překážet.

„Ne, Sašo. Osetra je tvá. Vyhrál jsem ji na Semjonovovi v kartách," oznámil mu otec lhostejným tónem. „Osedláme je ještě tady."

Úplně ho to vyvedlo z rovnováhy. Sedlal koně, zatímco Gregorij vykládal jejich zavazadla a dohlížel na to, aby je všechna naložili na dva trakaře s velkými dřevěnými koly.

Vzápětí vedle nich přivázali druhý sampan. Pod nákladem živých prasat se málem potopil. Ten puch mu připomněl chlévy u nich na statku. Mladá prasnice se ze všech sil bránila, když ji vlekli na kamenné nábřeží.

Vpovzdálí bez varování zahoukala tovární siréna, což stejně jako

nakládání a pach prasat ke klidu koní nijak nepřispělo. Alexander z nich cítil napětí a potlačovanou energii. Byli zvyklí na výběh a dril, ne na uzavřený prostor a nečinnost.

Major zaplatil lodníkovi a nasedl na Ryzku. Velká kobyla se třásla a opatrně zvedla přední nohu. Sampany se rozhoupaly, jak koně přešlapovali na místě a plašili se. Nosiči a kuliové v pytlovitých modrých bavlněných kalhotách je pozorovali z kamenného nábřeží.

Karlov neměl ve zvyku tolerovat vrtochy svých koní. Naklonil se dopředu a pobídl Ryzku ostruhami. Kůň vyskočil na nábřeží, jako kdyby dostal povel přeskočit překážku. Když podkovy dopadly na kameny, odlétly od nich jiskry. Dav toužící po zábavě, ale přece jenom obávající se velkého zvířete, se neochotně rozdělil. Major pokračoval v jízdě, aniž by se ohlédl.

Alexander věděl, že mu nezbývá než otce následovat. Osetra se třásla a škubala hlavou. Přitáhl jí uzdu a kůň přešel na druhou loď. Tam ale natáhla krk a odmítla pokračovat. Mladík vědomý si zvědavých a škodolibých pohledů ji přetáhl holí. Vzepjala se, vrazila mu do ramene a málem ho shodila do vody. Pevně sevřel otěže a povolil levý třmen. Osetra se plašila. Vystoupily jí žíly na krku. Lodník, očividně vyděšený, že mu kůň prokopne dno lodi, na něj cosi hulákal ze břehu. Alexander věděl, že Osetra není zvyklá, aby na ni někdo nasedal zprava, ale levou nohu nedokázal ohnout, takže mu nic jiného nezbývalo.

Pravičkou se chytil hřívy a vyhoupl se do sedla. Bylo to poprvé od chvíle, co si zranil nohu. Nečekal a hned pobídl zvíře patami. Osetra se dala do pohybu. Jednou klopýtla, ale potom s krkem nataženým dopředu vyrazila jako ze startovního boxu.

Otec na něho samozřejmě nečekal, a tak ho musel dohonit, což v tlačenici lidí nebylo tak jednoduché. Gregorij a dva kuliové s jejich věcmi pospíchali za ním. Dorazili k mostu, který vedl do Mezinárodní čtvrti a Francouzské koncese. Na bobku posedávající kuliové pískali a vykřikovali nabídky, za něž byli ochotní pomoci vytlačit vozíky a trakaře na strmý most. Karlov dal znamení jednomu z nich, aby pomohl kuliům vytlačit trakaře. Ten muž je poté odmítal opustit, což byl jasný signál, že ho přeplatil.

Alexanderovi se ulevilo, když otce dojel. Byl rád, že ho neztratil. Udržet krok s ostatními patřilo k výcviku.

„Kam jedeme, otče?“

„Někde musíme mít základnu, Sašo, odkud se vydáme na průzkum města.“ Hrabě se postavil ve třmenech a rozhlédl se. Oba, hrabě i jeho syn, byli v sedle doma. „A potom dáme Šanghaji vědět, že jsme dorazili.“ Alexander by býval rád věděl, co tím otec myslel. Z toho, co dosud v Šanghaji viděl, mu připadalo, že v tomhle městě je dost obtížné se jen protlouct a zůstat naživu.

Dvě hodiny projížděli klidnějšími ulicemi koncese a hledali přijatelné stáje a ubytování. Pár stájí, na které narazili, bylo plných závodních poníků. Dobré hotely byly příliš drahé. Alexandera postupně opouštěla naděje. Levou nohu měl dlouhou jízdou celou zdřevěnělou, a jakmile ucítil vůni pečených kaštanů, zakručelo mu v žaludku.

„Nejvyšší čas se napít,“ rozhodl Karlov, když zastavili bok po boku na roku dvou ulic. „Tohle příšerné město je snad zlý sen.“

Při pohledu na zubožené a otrhané Evropany v davu se Alexander zamračil. Většina z nich měla na sobě části carského vojenského stejnokroje. Žebrali s nejistotou a rozpaky těch, kteří na to nejsou zvyklí. Vyhublí a neoholení, nohy obalené hadry namísto bot. Někteří mu připadali opilí. Přiloudal se k nim jednooký vysloužilec s výložkami poručíka a snažil se jim prodat vyznamenání. Hrabě Karlov mu dal hrst drobných, ale medaile odmítl.

„Neměli bychom zajít za princem Krupotkinem a nechat si doporučit nějaké bydlení?“ navrhl Alexander, který si kvůli tomu vysloužilci připadal hloupě. Začínal si uvědomovat, o co všechno přišli. „Cestu ke kasinu znám.“

„Vážně? Tak ‚princ‘ říkáš?“ odfrkl si Karlov starší. „Krupotkinova pomoc je příliš drahá. Kapitán Ricard mě přinutil převzít záruku za hrst směnek. Musel jsem je podepsat výměnou za povolení ke vstupu na pevninu. Ještě jsme se ani nestačili rozkoukat a už vězíme až po uši v dluzích. Pěkný chytrák a vyděrač je tenhle náš příbuzný.“ Rozezlený tím pomyšlením, pobídl Ryzku ostruhami. „Ještě pořád smrdí jako žumpa?“

„Ano, pane.“

„Takže se to upocené prase vůbec nezměnilo. Jak ostatně pravil jeden z Ricardových krajanů, zloba je věčná. Myslím, že to byl Voltaire. Nebo Talleyrand? Francouzi vědí, o čem mluví, Sašo.“

„Ano, pane.“

Projížděli okrajovou částí čínského města po bulváru des Deux République a po třídě Čung-chua. Konečně v jedné boční uličce vybíhající

z Voisinovy ulice objevili zájezdní hostinec s červenou taškovou střechou a dlážděným, krytým dvorem. Na kamenných sloupcích vstupních vrat je vítaly dva páry šedivých mandarínských kachen.

„Nejvyšší čas sesednout," prohlásil major. „Radši tady než v podřadném evropském hotelu." Vjeli dovnitř a sesedli vedle nosítek, která stála v rohu dvora. Otec zamířil dovnitř, aby dohodl vše potřebné.

Jakmile byla dohoda uzavřená, otec a syn se posadili na úzké terase lemující dvůr. Hrabě poslal Gregorije pro cigarety a víno. Na stolku před nimi stály dvě láhve Cos d'Estournel. Čas od času pokynuli čínským hostům, kteří přicházeli a odcházeli. Číňané se místo odpovědi uklaněli. Alexanderovi připadalo vzrušující, že se ubytovali v čínském podniku a ne v evropském hotelu.

Hrabě otevřel jednu z láhví a nalil dvě skleničky. A potom řekl něco, co způsobilo, že z něho vyprchalo všechno nadšení.

„Sašo, doufám, žes pochopil, že jediný důvod, proč tak málo mluvím o tvé matce a sestře, je ten, že je to pro mě příliš bolestné."

Alexander cítil otcův zármutek, který dosud skrýval.

„Tvá matka byla v hloubi duše děkabristka, revolucionářka se soucitným srdcem. Věděls, Sašo, že manželky děkabristů musely v Rusku nechat děti, pokud chtěly následovat své muže do vyhnanství na Sibiři? A že každé jejich další dítě bylo považováno za nevolníka?" Dolil jim oběma. „Ale přes to všechno své muže následovaly." Stiskl synovo zápěstí.

„Právě takovou ženu potřebuješ, Sašo, až přijde ta chvíle, protože člověk nikdy neví, co mu život přinese. Pamatuj na má slova."

Pustil Alexanderovu ruku a pozvedl sklenku. „Tvá matka mi vyprávěla, jak tvé babičce v exilu na Sibiři přimrzaly vlasy k matraci, ale nikdy si ani slůvkem nepostěžovala. Stále zůstávala tím, kým byla. Uvnitř zůstala šlechtičnou, bez ohledu na okolnosti."

Alexander neodpovídal.

„Vím, jak ti Káťa i tvá *maman* chybí. Mně také, nemine den, abych na ně nemyslel. Napijme se na ně." Cinkl svou sklenkou o jeho. „Jekatěrinu budeme hledat ze všech sil, Sašo, ale stejně tak dobře jako já víš, že do Ruska pro nás není návratu."

Alexanderovi se zalily oči slzami. Káťo, kde jsi? Přemýšlel o tom vlastně celou dobu na moři. Je snad jeho sestra na Sibiři s hordou rudogvardějců jako táborová holka pro potěšení těch hnusných bolševiků?

Nebo ji komisař odvlekl do města? Nechal ji zavřít do vězení mezi zločince a nepřátele nového Ruska? Je v Omsku? Nebo v Moskvě?

„Dnes budeme jíst a pít," pokračoval hrabě po chvíli. „A zítra se musíme postarat o tři věci."

„O jaké tři věci?" chtěl vědět Alexander, který si v tu chvíli připadal jako otcův přítel. Seděl s ním u jednoho stolu a pil jako rovný s rovným, ne jako otec a syn.

„Najít si nějakou obživu, dostat ostatní na břeh a tebe do školy." Postupně vztyčoval prsty jeden za druhým. „Už jsem příliš starý, než abych si mohl dovolit otálet. Jestli se nám nepodaří začít hned, záhy bude na ulici o dva ruské žebráky umírající hlady víc." Karlov se odmlčel a zapálil si, než pokračoval.

„Nejspíš si myslíš, že už všechno víš, Sašo." Dolil sklenice. „Nuže tedy, tak mi pověz, po čem je v Šanghaji sháňka a co by mohl dělat vysloužilec, jako je tvůj starý otec?"

„Vždyť zvládnete všechno, otče. Prin… Krupotkin říkal, že by pro vás našel práci v kasinu."

„Cože?" Karlov zbrunátněl a praštil láhví o stůl. „Myslíš si, že bych snad mohl dělat krupiéra u té nenažrané ropuchy? Krupotkin je bratranec bratrance tvé matky a celá rodina jím odjakživa opovrhuje."

Alexanderovi nezbylo než dát otci za pravdu. Vybavil se mu ten odporný smrad. „Máte naprostou pravdu." Zívl. „Možná, že byste…"

„Umím jen dvě věci, Alexandere. Obojí jsem dělal od Vilniusu po Vladivostok a zůstaly mi jen prázdné ruce. Víš, které dvě věci to jsou?" Hrabě srazil pod stolem podpatky, až cinkly ostruhy. „Jezdit a zabíjet. A dávat rozkazy jiným." Otec se na něho zadíval a oči se mu třpytily. „Možná se nám podaří najít nějaký způsob, jak zpeněžit to, co umím."

Alexander se probudil dost pozdě. Gregorij a otec už byli pryč. Vypil trochu čaje a pospíšil si na dvůr. Nakrmil a napojil Osetru a potom se dal do čištění postrojů a zbraní, jako kdyby byli ve vojenském ležení.

Při práci myslel na to, co mu otec řekl o matčině rodině a vyhnanství. Věděl už dřív, že zhruba stovku děkabristů, důstojníků a naivních zastánců konstituční monarchie, kteří chtěli lepší život pro nevolníky a dělníky, poslal car do trestaneckých táborů na Sibiři. Jejich ženy, třpytivé ozdoby sanktpeterburských večírků, církev i stát prohlásily za vdovy. Jenomže Alexanderova prababička Jekatěrina stejně jako mnohé jiné manželky

děkabristů muže neopustila. Rozjela se za ním vlakem a na voze, část cesty za ním do divočiny musela ujít pěšky. Každý týden s ním směla strávit jen čtyři hodiny, a to ještě v přítomnosti stráží. Časem se podmínky ve vyhnanství zlepšily, a tak si nechali poslat knihovnu a cembalo. Postavili si malý dřevěný domek v Irkutsku na břehu jezera Bajkal. Oba potom vyučovali ve škole. Tamní Burjaty a méně vzdělané exulanty vyučovali dějinám, botanice a hudbě. Večer co večer jejich domek praskal ve švech a Jekatěrina spolu se studenty hrála Mozartovy skladby a na krku se jí třpytily milované perly, zatímco její manžel nahlas předčítal pasáže z Puškinových děl. Společně také pořádali amatérská divadelní představení tak, jako kdyby je měli vzápětí předvádět pro pobavení hostů na některém z velkolepých domácích večírků. Napadlo ho, jestli se mu vůbec kdy podaří najít ženu, jako byla jeho prababička.

Kolem poledne vjel na dvůr otec. Číňan, který tam zametal, na něho vykulil oči, jako kdyby uviděl bájného netvora.

„Nasedej, hochu," vybídl ho hrabě, který měl očividně lepší náladu. „Chci ti něco ukázat."

Bok po boku odjeli na okraj Francouzské koncese, kde zabočili na Svatobernardskou ulici, která ohraničovala staré čínské město. Před vchodem do velké dřevěné budovy na ně čekal Gregorij a dva Číňané. Jakmile sesedli, major zamířil právě k nim.

„Velká je dost," prohlásil. „Jen jestli je taky dost levná?"

Alexander se rozhlížel po prázdném skladišti, zatímco se dospělí dohadovali o ceně. Na podlaze vedle něho ležel polámaný dřevěný žebřík.

Obě dlouhé stěny, tak čtyřicet, padesát stop vysoké, byly od podlahy až po strop plné polic. Nahoře nad ním se rozprostírala pavoučí síť trámů a trámků podpírajících střechu. Nahoru se dalo vylézt jen po dřevěných kolících zaražených do zdi.

Dumal nad tím, jestli mu zraněná noha někdy dovolí vyšplhat tak vysoko. Nejspíš by ale stejně musel ručkovat. Z představy, že visí tak vysoko nad zemí, se mu sevřel žaludek.

Sklad byl cítit nezvyklým, nasládlým pachem. Jakmile ovšem došel dozadu, ucítil něco úplně jiného. Shýbl se a nabral do dlaní hrst hnědého prachu. Rozemnul ho v dlaních a přičichl. Čaj.

„Řekli mi, že tahle zřícenina je levná, protože smrdí," vysvětloval hrabě synovi. „Povídá se, že kdysi tady skladovali balíky opia o velikosti melounu, které přiváželi z Kalkaty a Madrásu. Potom je tady rozdělali a

uskladnili na těch policích támhle. Čas od času tady prý skladovali i čaj.“

Hrabě se pátravě zadíval na syna, aby se ujistil, že mu Alexander věnuje veškerou pozornost. „Britové, samozřejmě. Dováželi do Číny opium a vyváželi čaj. Kdybychom udělali totéž, nemusel car padnout. Obchod s opiem už ale není legální a navíc je to sem z doků příliš daleko.“

Alexander přihlížel, jak otec podepisuje směnku a odpočítává jedny z posledních franků a rublů, které jim ještě zbyly. Číňan si vzal peníze i směnku, uklonil se a odešel.

„Takže máme tři měsíce,“ povzdechl si hrabě. „Když už nestuduješ, hochu, tak zkrátka budeš vyučovat.“

„Nechápu, otče. Vůbec ničemu nerozumím.“

„Stáje, jezdecká škola a Salle d’Armes. Naučíme je, jak jezdí a bojují Rusové.“ Položil ruku na synovo rameno. „A taky dáme Angličanům to, co mají ze všeho nejraději.“

„Bar?“

„Ne, Sašo,“ usmál se hrabě. „Klub. Aspoň se přiučíš, jak to v obchodě chodí. Za chvíli dorazí tesaři.“

„Ne-dobrý! Ne, ne, ne!“ protestoval mistr tesař, když chtěl Gregory zapálit uprostřed haly na udusané podlaze oheň, aby staré skladiště vykouřil.

Číňan si zavolal tesaře, který vytahoval hřebíky, jež držely police. Do kbelíku cinklo několik hřebů. Alexander chtěl být po otcově odchodu užitečný a snažil se vytahovat hřebíky tak, aby se neohnuly a daly se ještě jednou použít. Prkna z polic skládali na hromadu. Později z nich postaví překážky nebo plot.

Tesař vyslechl příkaz od předáka a spěchal pryč. Za chvíli byl zpátky s trakařem plným zelených pichlavých větviček a páchnoucím pytlíkem odřezků. Ve všech rozích skladiště rozdělal malé ohýnky, a než nasypal zbytky do ohně, dovolil, aby si z nich dělníci vybrali kousky masa a všechno, co považovali za jedlé.

Alexanderovi začaly slzet oči, a tak se šel nadýchat čerstvého vzduchu na dvůr za skladem. Dělníci posedávali v podřepu, klevetili a jedli nudle s kousky rybího masa. Jídlo si z malých misek brali rukama. Ze všech škvír se brzy začal valit kouř. Alexander nepochyboval, že pichlavé větvičky odvedou svou práci. Těžký olejovitý dým přilne ke stěnám.

„Co to tady provádíš, ty syčáku?“ Hrabě seskočil ze sedla a hodil opratě Gregorijovi. „Ten puch musí být cítit až v Hongkongu. Vždyť to

smrdí víc než náš velectěný příbuzný. Jestli ta barabizna lehne popelem, lichváři nás zaživa stáhnou z kůže.“

„Chtěl jste, abych to vykouřil,“ bránil se Alexander.

„A mluvil jsem snad o vysmrdění?“

„Divoký česnek, bambus a vnitřnosti z prasete.“

Na něco takového mohou přijít jen Číňani, pomyslel si Karlov. „Doufej, že to funguje,“ pohrozil synovi a tím pro něho celá záležitost skončila. „Otevíráme ještě tenhle týden. V úterý. Právě jsem dal inzerát do *The North-China Daily News*. Už brzy budeš vyučovat *jeunesse d'orée*, zdejší zlatou mládež, jak se mají s grácií vzájemně pozabíjet.“ Pozoroval ohně s podivným výrazem ve tváři. „Zapamatují si to do smrti.“

„*À cheval*, Alexander!“ zahlaholil otec, když z něho po ránu stáhl deku, jako kdyby byli ve vojenském táboře a on byl jeho pobočník. „Vstávat, je pondělí ráno. Dnes musíme nakoupit koně a zbraně.“

Alexander, zvyklý na pomalé pracovní tempo doma na statku a ospalé pohyby rolníků, nevycházel z údivu nad tím, co všechno se dá za tak krátkou dobu stihnout. Energie šanghajských ulic se nějakým záhadným způsobem přelila i do Salle d'Armes. Starý sklad se změnil k nepoznání. Nové obložení, nové podlahy. Zbývalo už jen dokončit maličkosti. Až nazítří ráno začnou kolportéři prodávat noviny s jejich inzerátem, mohou přijít první žáci.

Alexander zkontroloval nové stáje. Zůstaly bez střech. „Mongolští poníci žijí venku ve stepi i přes zimu a drsné podmínky jsou jejich živel. Jsou jako vojáci. Hýčkej je a rozmazluj, a co z nich bude? Staré baby!“

Stání stloukli ze starých polic a táhla se po celé délce skladiště. Alexander si všiml krysích děr v rozích. Vychytralá zvířata se už stačila přizpůsobit novému uspořádání skladiště. Vybavil se mu pouliční prodavač pastí, kterému visela na bambusové holi přes rameno velká železa. Aby bylo každému na první pohled jasné, na co jsou, z jedněch visela za ocas mrtvá krysa.

Zadní část bude sloužit jako jízdárna. Nescházela v ní nová okna ani vysoké dveře, jimiž mohl pohodlně projet jezdec na koni. Přední část se měla změnit v šermířský sál. Do polic přibyly otvory a přeskupili je tak, aby se z nich staly důstojné stojany na flerety, šavle a kordy. Ze zdí trčely kolíky a hřeby, na které pověsí masky a vesty. Značky nakreslené uhlem na ostění označovaly místa, kam přijdou pověsit zrcadla. Podlahu

šermířského sálu stloukli ze zbývajících polic.

Asi osmnáct stop nad jezdeckým oválem vedla podél zdi úzká galerie, odkud se vcházelo do dvou ložnic nad šermířským sálem. Jedna pro hraběte, druhá pro jeho syna. Nad hlavním vchodem visel šarlatovo-zelený praporec majorova pluku. Původní police zůstaly jen úplně nahoře pod střešními trámy. Na zadním dvorku mezitím vyrostla menší vesnice. Třetí den se u dveří objevil kuchař v pytlovitých modrých kalhotách s pytlem dřevěného uhlí a dvěma hlubokými pánvemi. „Li," představil se, a tak mu tedy říkali.

Uběhlo jen několik málo minut a Li už připravoval jídlo pro dělníky. Od toho večera počínaje hrabě, Alexander a Gregorij každý večer jedli nudle s vepřovým nebo krevetami. Alexander neodolal a přidal si, i když oba starší muži už odsunuli misky na znamení, že mají dost.

„Až přijde Ivan, tak toho šikmoočku naučí vařit pořádné jídlo." Major vstal a zapálil si.

Následujícího dne ráno dorazila kuchařova žena Čung, zametla, uklidila a posbírala jejich špinavé prádlo. Její děcko si hrálo v prachu pod visícím prádlem. Za dva dny už měla rodina vratký přístřešek z bambusu. Rohože ze splétaných naštípaných pásků bambusu držely čtyři kolíky zapíchnuté do země. Střecha byla ze slaměných došků a kousků bambusu.

O hodinu později Alexander a jeho otec uvazovali koně u přeplněných stájí. Hraběti Karlovovi stačil jediný týden, aby si prošel všechny jezdecké školy ve městě.

„Tady je na prodej jen jedno," uvítal je Angličan s nohama do o, který jim přišel otevřít. Alexander ho v duchu odhadoval na vysloužilého žokeje, i když měl tvář rozrytou hlubokými vráskami jako námořník, kterému za léta strávená na moři sůl rozežrala kůži. „Čínští poníci. Žádní pořádní klusáci nebo závodní koně. Pojďte dál a podívejte se sami."

„Vyber koně," pobídl hrabě syna. „Já dohodnu cenu."

Alexander pochyboval, že je to moudré. Nejspíš by bylo lepší, kdyby si úkoly vyměnili. „Otče, možná, že by…"

„Vyber koně, chlapče!" Otcův hlas nepřipouštěl žádné další námitky.

„Poníci na prodej jsou támhle." Starý žokej ho vedl dozadu podél řady stání. „Většinou patří chlapíkům, co už odjeli, nebo těm, co neplatí za ustájení. Aby je mor sežral."

„Jací jsou čínští poníci?" zeptal se.

Stařík nevěřícně zavrtěl hlavou nad takovou donebevolající neznalostí.

„Ty seš snad griffin, mladej.“

„Co je to griffin?“

„V tomto případě nováček, zelenáč, prostě někdo, kdo je v Šanghaji poprvé a krátce. Většinou mladíci, co pustěj tatíčkovi žilou v kasinech, chvíli honěj povětrný holky a potom se vrátí domů, aby tam chcípli nudou. Griffinové ale říkáme i mladým koním. Každoročně se pořádají závody o Pohár griffinů. Odkud jsi?“

„Z Voskreseného. To je vesnice severně od Moskvy.“

„A čím se tady chce ten chlapík živit?“ Zeptal se starý žokej šeptem, když odsunoval zástrčku u jednoho stání. „Vypadá dost nafrněně.“

„Můj otec choval koně pro armádu… černé pro carskou osobní gardu. A sloužil jako major husarů.“

„Aha, už chápu.“ Starý žokej změnil názor, zasunul zástrčku zpátky a odvedl ho k dalšímu stání.

„Jaký je čínský poník?“

„V první řadě si zapamatuj jednu věc, mladíku. Poníci nejsou zmenšený koně, ale je to úplně jinej živočišnej druh. Tady jsou samí mongolský. Každý jaro přivážejí nový přímo ze stepí. Kupují se na aukcích a chovají pro závody, pro tah, jízdu, prostě jsou na všechno, na co si vzpomeneš. Sporý a vytrvalí. Umí běhat. Jsou rychlí a unesou velkou váhu. Navíc na těch krátkejch nohách obdivuhodně skáčou.“ Otevřel dvířka stání a popleskal svalnatý koňský zadek. „Když zestárnou, Žluťásci a Žabožrouti je vezmou pod nůž a sežerou. Samozřejmě že Žluťásci je vaří jinak než Frantíci.“

Alexander položil dlaň na bok zvířete a pomalu přejel od hlavy k zadku. Zkoumal, jaká má kopyta, svaly i zuby. Chrup měla ta kobylka mnohem lepší než její anglický majitel. Jakmile Alexander skončil se zevrubnou prohlídkou, starý žokej jí nasadil uzdu a přinesl lehké sedlo. „Chceš se na ní projet?“

„Nevadilo by, kdybych to zkusil bez sedla?“ Alexander podal Angličanovi svou hůl. Žokej mlčel a neříkal nic, když se mladík chytil hřívy a nasedl zprava.

Objel kruh, zkusil přejít z kroku do cvalu. Chtěl vědět, co všechno umí a jak reaguje na povely. Vyzkoušel ještě pět dalších poníků, zatímco jeho otec a starý Angličan pokuřovali a pozorovali ho. U všech zvířat zkontroloval chrup a nohy.

„Tyhle tři, otče,“ uzavřel a modlil se, aby se nespletl. „Tahle je

nejlepší. Můžeme na ní učit jezdit děti.“ Otec na sobě nedal znát sebemenší náznak nesouhlasu.

„Sto šedesát dolarů za všechny,“ prohlásil Angličan.

Hrabě odpočítal sto dvacet. „To by mělo stačit,“ prohlásil, „a čtyřicet za dvě starší uzdy a sedla.“ Podal mu sto šedesát.

Žokej si vzal peníze a potřásl si s ním rukou. „Měl byste toho kluka přihlásit na dostihy, ale nekrmte ho tolik. Už teď je kurva dlouhej.“

Hrabě Karlov a Alexander nasedli a vedli zakoupené poníky.

„Doufám, že jsem vybral správně, otče,“ hlesl Alexander cestou domů a nepochyboval, že otec určitě v duchu srovnává poníky s černými hřebci a klisnami ve Voskreseném.

„To uvidíme, Sašo,“ pousmál se hrabě, „ale ten malý Angličan si tím byl naprosto jistý.“

10. kapitola

Projednou byl Alexander vzhůru první. Ležel na zádech a v řídnoucí tmě poslouchal, jak jeho otec v sousední ložnici skřípe zuby. Znělo to, jako když se brousí stará orezlá šavle o kamenný brousek. Na zvuky a život v bývalém skladišti už si pomalu zvykal, ale stále mu chyběl sestřin smích a matčina hudba. V duchu se ptal sám sebe, jestli otec ještě někdy bude hrát na housle. Hrabě neotevřel pouzdro s houslemi od chvíle, kdy opustili Rusko. Housle nejspíš vyvolávají příliš mnoho smutných vzpomínek, usoudil. Matka si sice neustále stěžovala, že otci chybí cvik, ale i tak milovala, pokud opustil karty a připojil se k ní, když hrála na klavír Faurého nebo Mozarta.

Zavřel oči a začal klímat. Ocitl se zpátky doma, ráno dávno přešlo v dopoledne a on se povaloval v posteli s vědomím, že matka už dávno zařídila všechno potřebné, dohodla s kuchaři jídelníček, probrala se zahradníkem, kam a jaké přijdou květiny a rozeslala pozvánky na sobotní slavnost. Každé ráno psávala dopisy. Každé odpoledne hrála na klavír, Mozartovy skladby ovšem jen tehdy, když byla šťastná. Někdy děti rozmazlovala a nosila jim snídani do postele. Na stříbrném tácu kouřila čokoláda a voněly *blinčiky* se zavařeninou a kysanou smetanou. Cítil ty dobroty hned, jak otevřela dveře.

Jeho ložnice neměla strop a nad hlavou se mu rozprostírala dřevěná pavučina trámků pod střechou. Znovu a znovu se ptal sám sebe, jestli by tam dokázal vylézt a udržet se. Když se přitiskl ke stěně, namlouval si, že i

přes pach česneku a koní cítí nasládlou vůni opia. Takže dnes zahájí výuku v šermířské škole. Sáhl pod deku a přejel si oběma rukama po nahé levé noze. Připadala mu studená. Nad kolenem nahmatal otok a nad ním tuhou bulku. Lýtko i stehno mu připadaly menší a slabší než na pravé noze. Žaludek se mu sevřel úzkostí. Která dívka by stála o zmrzačeného šermíře? Může ho vůbec nějaká mít ráda takového, jaký je?

Zatím měli jen flerety a kordy. Otcova šavle byla příliš těžká pro výuku a sportovní zápolení, ale jinak to byla skvělá zbraň. A budila velký respekt. Poté, co zakoupili tři poníky, zastavili se v Hall and Holtz, obchodě, který v *The North-China Daily News* inzeroval prodej kriketových pálek a jezdeckých kalhot.

„Na co potřebujete v Sanghaji šavle, pane?“ zeptal se pan Hall, elegantně oblečený obchodník v bezchybně ušitých kalhotách a vestě.

„Pro Salle d’Armes,“ opáčil hrabě.

„Sál? Co prosím?“

„Pro výuku šermu,“ dodal Karlov na vysvětlenou a podal mu navštívenku. „Šerm bez šavle není šerm, ale balet.“

Alexander sice nesouhlasil, ale pokud šlo o zbraně, nemělo smysl něco namítat. Podle Alexanderova mínění lehká šavle na rozdíl od těžké, kterou používala jízda, vyžadovala techniku a zručnost stejně jako fleret.

„Na šavli je potřeba silná pravička,“ uzavřel debatu major.

Pan Hall pozorně studoval *carte du visite:*

SALLES D’ARMES
SVATOBERNARDSKÁ UL. 4
VÝUKA ŠERMU A JÍZDY
HRABĚ DIMITRIJ KARLOV
MAJOR, 5. CARSKÝ HUSARSKÝ PLUK

„Jste v Šanghaji nový, hrabě Karlove?“ chtěl vědět Hall. „Šanghaj je teď náš domov. Kdybyste byl tak laskav a poctil nás svou návštěvou… Zvu vás na skleničku.“

Jakmile vyšli ven, major vysvětlil synovi, co ho k tomu pozvání vedlo.

„Angličanům jdou skvěle tři věci: vysedávání v klubech, budování říše a pití. Háček je v tom, že za nic z toho nechtějí platit. Jsou nejradši, když jídlo a pití někdo platí za ně. Jsou to většinou skvělí hosté, vtipní, zábavní a umějí se chovat. Samozřejmě že nikdy nemluví jinak než anglicky.

Domluví se jen svou mateřštinou a o tom, že by se naučili jeden nebo nedejbůh dva další jazyky, nemůže být řeč. Takže si aspoň trochu vylepšíš angličtinu a naučíš se trochu čínsky.“

„A musím se ještě pořád učit francouzsky?“ Alexander si vzpomněl, jak se skřípěním zubů zůstával dlouho do noci v učebně s vysokým stropem ve starém paláci maltských rytířů, který věnoval pážecí škole car Alexander I. před víc než stoletím. Namísto aby se učil francouzské konjunktivy, zíral tabulkovým oknem na maltézský kříž nad kaplí v zahradě a představoval si slavné bitvy johanitů se Saracény.

„To samozřejmě ano, Sašo,“ zněla odpověď, *„pour te faire civiliser*, abychom z tebe udělali člověka. Musíš umět pořádně francouzsky, aby z tebe byl pravý šlechtic, ovšem ne tak dobře, aby tě ve společnosti považovali za Francouze.“

Hrabě Karlov vždy dával přednost ruské Moskvě před poevropštělým Sankt Peterburgem, kde mnozí jeho přátelé hovořili výlučně francouzsky. „Nezapomeň, chlapče, že sice musíš ovládat jazyk Paříže, ale vzorem pro tvé způsoby musí být Londýn, přinejmenším pokud jde o to hlavní.“ Karlov si vzpomněl na anglického hraběte, který přijel do Voskreseného na lovecký víkend a zůstal šest týdnů. Půjčoval si šaty svého hostitele a každé ráno chodil do kuchyně, aby si nechal připravit oblíbená jídla.

Cestou zpátky do jejich nového domova hrabě pokračoval. „Hall nám sice nesežene šavle, ale dodá nám klienty. A my dáme Angličanům, po čem tolik touží, a to další, nový klub.“

Vlak vzpomínek dorazil do cílové stanice. Alexander, rozechvělý z prvního dne šermířské školy, vstal a sešel dolů. Levá noha mu připadala ztuhlejší než kdy jindy.

Čung už stačila zamést a teď klečela na kolenou a pastovala podlahu v šermířském sále. Voda na čaj se začínala vařit. Li se se zjevným odporem naučil připravovat silný černý čaj, na kterém hrabě trval. Alexander si pomyslel, že další věc, kterou určitě co nevidět koupí, bude samovar.

Vyvedl koně ze stání a přivázal je k železným kruhům u stěny do ulice. Potenciální klienti a kolemjdoucí tak museli na první pohled poznat, kde jsou.

„Vylešti si boty, chlapče,“ ozval se úsečný příkaz, jakmile se otec objevil na schodech. „Jeden Angličan kdysi svému synovi napsal, že gentleman se pozná podle bot a prádla. Chesterton, myslím. Nebo to byl Chesterfield? Anglická jména mi připadají všechna stejná.“

Hrabě rázoval sálem a dohlížel na všechny přípravy. Byla to inspekce jako před bitvou. Čung přinesla pánev plnou horké vody a postavila ji na hrubý stůl v rohu zadního dvora. Nad ním visel starý opasek přibitý ke stěně. Hrabě několikrát obtáhl břitvu a rychlými, nacvičenými pohyby se oholil. Pospíchal, takže se řízl.

„Kruci, jsem nervózní jako panna, Sašo. Pojď sem a zbav mě těch hnusných nití. Nevypadají dobře a škodí obchodu.“

Alexander, sám hodně nervózní, vzal otce levou rukou za bradu a koncem břitvy přeřezal stehy zavázané na titěrné uzlíky. Potom pečlivě vytahal kousky černé nitě. Kapičky krve a drobná řezná ranka svědčily o důkladnosti jeho počínání.

„Promiňte, otče.“

Karlov pokrčil rameny a šplíchl si do dlaně trochu vodky, kterou si otřel tvář. „Dva talíře smažených vajec, prosím,“ houkl na Lia.

Alexander nic nenamítal, i když si zvykl na čínskou snídani, která se skládala z knedlíčků vařených v páře, koláčků s pastou ze sójových bobů a rýžové kaše s několika červenými papričkami.

Právě si sedli ke stolu, když se vrátil Gregorij a přinášel několik výtisků *Deníku.* Inzerát otištěný na šířku dvou sloupců v mnoha směrech připomínal majorovu navštívenku.

„Dej si trochu vajec, Gregoriji,“ vybídl ho Karlov. „Až dojíš, upaluj do redakce novin a objednej tam pět set kopií inzerátu. Ať ti dají účet.“

„Pět set?“ vyhrkl Alexander. „A není to trochu moc, otče? Potřebujeme jich tolik?“

„Přestaň už fňukat kvůli každému usmolenému rublu,“ napomenul ho hrabě. „Upotřebíme je všechny, uvidíš. A pamatuj, že platit budeme až pak.“

Alexander v duchu zaúpěl. Záhy budou mít větší dluhy, než měli doma.

A potom čekali, až přijde první klient. Čekali marně čtyři hodiny. Nikdo nepřišel.

„Poledne,“ oznámil mu otec, který si celou tu dobu hrál s uzdou. „Čas na skleničku.“ Nalil Alexanderovi malou skleničku vodky, aby nepil sám.

Semjonov za jejich zády zrovna vrčel na Lia u ohně. Když jeden hot, tak drahý čehý. Číňan se jen hrbil a tiše cosi mumlal čínsky, zatímco kozácký hejtman hřímal vysoko nad ním.

Postavil velkou pánev na kraj ohniště a foukl do uhlíků. Do Liova prskajícího oleje napadala hrst šedého popela. Potom hodil do své pánve

kus sádla a hlasitě čínskému kuchaři vysvětloval:

„*Chvorost,*“ zahřímal. „*Chvorost.*“ Semjonov vmíchal do mouky žloutky, cukr, špetku soli, trochu vodky a vanilku. Z prohněteného těsta vytvaroval tenké válečky a naházel je do rozpuštěného sádla. Jakmile válečky zhnědly, vylovil je z woku a posypal práškovým cukrem. Li nevěřícně kroutil hlavou a úpěl.

Přesně v tu chvíli vešel do šermířského sálu jednooký muž se třemi dalšími v závěsu. „Hrabě Karlov?“ zeptal se. Alexander v něm poznal žebráka, který se jim snažil na ulici prodat vyznamenání.

„Dovolte, abych vám představil své přátele, důstojníky 5. záložního pluku granátníků. Poručík Jelcov, Andrej Jelcov k vašim službám, majore.“

„Přeji dobrý den, pánové.“

Z otcova hlasu zaznívaly rozpaky a opatrnost. Snažil se nevnímat zoufalství v Jelcovově hlase a odmyslet si vychrtlé tváře všech těch mužů. Zmítali se mezi důstojností a zoufalstvím.

„Dobrý bože,“ šeptl Karlov synovi. „Takových jako oni tady musí být tisíce.“

„Hledáme práci, majore,“ pokračoval Jelcov, „a rádi bychom věděli, jestli vám můžeme být co platní. Umíme jezdit, šermovat, starat se o koně…“

„Je mi moc líto, pánové, ale zatím nic.“

„Třeba bychom mohli poklízet ve stájích…“

„Zatím mám pět koní a ani jediného klienta.“

Alexander věděl, že jakékoli místo si otec šetří pro Petrova a své muže, kteří stále zůstávali uvěznění na *Murmansku.*

„Jestli vás mohu poprosit, jděte na dvůr a dejte si alespoň dobrou ruskou snídani.“

Zhltli vajíčka a vepřové, ale snažili se, aby nevypadali moc hladově. Hrabě Karlov kontroloval stání, aby se vyhnul dalšímu nepříjemnému rozhovoru. Alexander se však dal s Rusy do hovora, zatímco jedli.

„Jak dlouho už jste v Šanghaji?“ zeptal se Jelcova.

„Skoro dva roky. Přišel jsem mezi prvními.“ Jelcov vytřel talíř kůrkou chleba. „Nemáme pasy ani konzulát, takže pro úřady neexistujeme. Jsme odkázaní na milost a nemilost Číňanů. Všechny ostatní Evropany, dokonce i Japonce, chrání právo extrateritoriality a podléhají zákonům své vlasti. Francouzské soudy pro Francouze…“

„Pokud si ovšem úplatky nezajistí beztrestnost," podotkl jeden z důstojníků. Zatímco mluvil, ťukal vidličkou o prázdný talíř. „Francouzské soudy jsou tu jen od toho, aby vymáhaly úplatky pro francouzskou policii." Zálibně se zahleděl k ohništi, ale Li už vytíral pánev hadrem. „Povídá se, že policejní prefekt je členem Zeleného gangu a drží ochrannou ruku nad obchodem s opiem."

Přistoupil k nim Semjonov, celý od mouky, a postavil na stůl mísu se smaženými zákusky.

„*Chvorost!*" vykřikl jeden z nich nadšeně a vděčně se na kozáka usmál. „*Spasibo.*"

„My, Rusové, jsme teď bez vlasti," posteskl si Jelcov.

„A to včetně tebe, mladíku," připomněl Alexanderovi druhý, když vstával od stolu. „A navíc rudí vysílají komanda, aby nás štvali jako lovnou zvěř."

„Mohu něco navrhnout, majore?" obrátil se Jelcov na Karlova, který se k nim konečně připojil. „S vaším dovolením bych připojil vaše jméno na seznam důstojníků v Šanghaji, který opatruje plukovník Trebinskij. Vaši přátelé vás tak snáz najdou, až přijedou."

„Tak by nás mohla najít i Jekatěrina, kdyby…," přerušil ho Alexander.

„Když budete tak laskav, poručíku." Karlov přikývl a probodl syna pohledem. „Je to od vás velice milé."

Vojáci poděkovali za pohoštění a zamířili k východu. Alexanderovi neuniklo, že otec postrčil Jelcovovi několik bankovek.

„Musíme vyřešit velké dilema, Sašo." Zavrtěl hlavou a posadil se na prázdný sud. V prstech držel láhev za zátku a kýval s ní ze strany na stranu. Připomínala ručičku metronomu.

„Když se nebudeme tvářit úspěšně, úspěchu se nedočkáme. Jenomže když se budeme tvářit úspěšně, znamená to pro nás výdaje, které si nemůžeme dovolit. Jako třeba ty vysloužilce."

„Co budeme dělat, otče?"

„Samozřejmě pořád totéž." Zadíval se na ulici, jestli neuvidí přicházet nějaké zájemce o šerm nebo jízdu. „Co uděláš, když nemůžeš udržet pozici ani se stáhnout? Co jsem tě učil?"

„Zaútočím!"

V půli odpoledne poté, co odmítli další skupinku Rusů, se bývalým skladištěm rozdrnčela siréna.

„Jdi se podívat, kdo to je, Sašo. Je načase, aby ses naučil říkat ne. Ne každý tě musí mít rád.“

Alexander opustil otce, který seděl se skleničkou v ruce na dvoře, a odešel se podívat ke vchodu.

„Promiňte,“ ozvala se úsečná angličtina. Nějaký muž si rukou clonil oči před prudkým sluncem a nakukoval do sálu. Z motokáry za ním vyskočila dívenka v hnědé školní uniformě. Alexander obdivoval temně zelený chandler se zvýšeným čelním sklem a širokou palubní deskou. Holčička si to namířila k nejmenšímu z poníků a pohladila ho po nozdrách. Muž se vrátil k autu a zatřásl spícím chlapcem, a teprve potom se věnoval Alexanderovi.

„Morty Hall mi řekl, že by se u vás mohly děti naučit jezdit.“

„Jistě, pane. Zcela určitě,“ odpověděl Alexander s úsměvem. „Jezdit, šermovat i starat se o koně.“

„Matyldě je deset. Po ponících doslova šílí. Harrymu je čtrnáct a potřebuji ho něčím zaměstnat, když zrovna není ve škole. Napadlo mě, že pocvičit se trochu v šermu mu jen prospěje.“

Unylý mladíček s panděrem hodným starce vylezl z auta. I on měl na sobě školní uniformu se znakem soukromé školy a při představování jen cosi otráveně zamumlal.

„Dobré odpoledne.“ Ve dveřích se objevil hrabě a uklonil se. „Vítejte v Salle d’Armes.“ Usmál se na obě děti, jako kdyby právě ony byly v danou chvíli ti nejdůležitější na světě.

„Morris Templeton,“ představil se Angličan a podal mu navštívenku.

„Dimitrij Karlov k vašim službám.“ Hrabě po vojensku srazil podpatky. Znělo to jako výstřel.

Alexander si vzpomněl na otcovu poučku: pravý hrabě se nikdy jako hrabě netituluje sám.

Karlov mu podal svou navštívenku. „Mohu se zeptat, kterou školu navštěvují vaše roztomilé děti, pane?“

„Oba chodí do Církevní,“ opáčil Templeton. „Moc je toho tam sice nenaučí, ale ta škola má dobré jméno a dosti dbá na kázeň.“

„Přesně to by potřeboval i můj chlapec,“ hrabě kývl hlavou směrem k Alexanderovi. „Muži z naší rodiny bez discipliny nikdy nic nedokázali.“ Karlov si vzpomněl, jak jako mladíček přišel o postavení osobního pážete, protože ho nachytali, když pil a hrál kostky ve věži. Bylo to jako kdyby car Pavel oblečený v hávu velmistra maltézských rytířů vystoupil z obrazu v

nadživotní velikosti a pronásledoval Karlova a jeho společníky ztichlými sály.

„Pokud váš chlapec umí alespoň trochu šermovat, v Církevní ho přivítají s otevřenou náručí," dodal Angličan. „Mistr šermu se nedávno vrátil do Londýna i s rodinou a školní družstvo má poněkud obavy z utkání s Lycée Français."

„S fleretem mu to docela jde," odpověděl Karlov. „Vyhrál dokonce školní přebor."

„Zmíním se o vás řediteli." Templetonův obličej se celý rozzářil. „Máte na výběr: buď Církevní, nebo Lyceum. Vždyť víte, jací Žabožrouti jsou. Přece byste nechtěl, aby váš hoch skončil zrovna u nich."

„Jsem vám velice zavázán, pane. Chcete začít s výukou dětí hned? Poník je osedlaný a váš syn může zamířit rovnou do Šermířského klubu."

„Do klubu? Výborný nápad, ale nic jsme si s sebou nevzali. Takže snad zítra po škole…"

„Vaše dcera se může projet na poníkovi, aby si na něho zvykla. A chlapci samozřejmě půjčíme fleret i polstr." Karlov se usmál na Matyldu.

„Chceš být první členkou Pony klubu, Matyldo?"

Na nás nikdy takhle milý nebyl, pomyslel si Alexander žárlivě. Jenomže otec se vždycky snažil zalíbit se ženám, ať už jim bylo osm nebo osmdesát. Každou dokázal přesvědčit, že je ta nejdůležitější a nejkrásnější bytost na světě.

„Tati, prosím," zaškemrala Matylda s rozzářenýma očima. „Můžu, viď?" Zadívala se na hraběte a zatahala otce za rukáv. „Tati, prosím."

Čínský řidič za jejími zády blýskal chandler vlhkým hadříkem.

Templeton zaplatil několik lekcí pro obě děti a potom se se šálkem čaje uvelebil u zdi, opřel se a sledoval, co se bude dít.

Během několika minut si Harry na sebe navlékl polstr, který visel na kolíku, a postavil se na jeden konec sálu. Alexander odložil hůl a opřel si ji v rohu. Vybral dvě masky, navlékl si bílou prošívanou vestu a ze stojanu vyndal dva flerety. Dotáhl Harrymu tkanice a ukázal mu, jak má před každým soubojem pozdravit protivníka. Zpočátku si připadal hloupě. Ještě nikdy nikoho nic neučil a noha mu bránila ustupovat. Nicméně usoudil, že když dokázal bodnout a zahnat na útěk hrdlořezy z ulice, dokáže i nezkušeného kluka naučit základy šermu.

Pokoušel se vzpomenout si na svou první lekci s Achillem Angelem v Kadnikovu. Po akademii se povídalo, že maestro Angelo musel utéct z

Itálie poté, co skoro zabil svého soupeře při jednom z posledních šermířských duelů. Prý se utkali v padoku za městským závodištěm. To, co Itálie považovala za zločin, Rusko vnímalo jako hrdinství.

Maestro Angelo přirozeně tíhl k italské škole, které dával přednost před francouzskou, ale snažil se kadety naučit to nejlepší z obou: přesnost zásahu a finesy francouzské školy, pohyblivost a útočnost školy italské.

Mnoho ruských důstojníků se do akademie vracelo ještě dlouhé roky po jejím absolvování, aby se pod vedením slavného maestra zdokonalili v šermu a osvěžili si polozapomenuté dovednosti. Ital často říkával, že šerm je „zrcadlem duše“, ve kterém se odráží všechny životní zkušenosti, protože žádná jiná disciplína nevyžaduje souhru inteligence, fyzické zdatnosti, kázně a nadání.

Také říkával, že v šermířském sále nesmí být slyšet hlas nikoho jiného než mistra. Alexander se rozhodl, že zahájí první hodinu slovy, která Achille Angelo převzal od jistého anglického lorda. Nebo jim to všem alespoň tvrdil.

„Nuže tedy, pojďme si popovídat s čepelí,“ vyzval Alexander mladého Harryho Templetona a položil chlapci dlaň na rameno.

„Cože, pane?“ divil se Harry.

„Nejprve si potřes rukou s fleretem, takhle, Harry, a postav se do výchozího postoje. Udělej to, co já.“ Alexander tušil, že se oba otcové snaží dívat se jinam. Jakmile si nasadil masku, nervozita byla tatam. Uvědomoval si, že nemůže ustupovat. Nohu měl v jednom ohni, jakmile se pokusil o úkrok.

„En garde!“ zavelel. A k čemu mi byl všechen ten vojenský výcvik? pomyslel si. Namísto abych bojoval s nepřáteli cara, svádím souboj s anglickým dítětem.

Harry prudce švihl, minul Alexandera a vzápětí si nechal zbraň vyrazit z ruky.

Alexander se pro ni shýbl a podal ji chlapci zpátky. Nedokázal si odpustit citát, který si vypůjčil z díla svého nejoblíbenějšího autora.

„Fleret je jako pták, Harry. Svírej ho v ruce příliš silně a rozmačkáš ho. Budeš-li ho držet příliš volně, uletí ti.“

Jeho student se ovšem Sabatiniovou radou neřídil. Vzápětí mu fleret opět obloukem vylétl z ruky a skončil na zemi. Zadýchaný a upocený Angličan se shýbl pro zbraň a začal znovu.

„Škoda že tak šikovný hoch, jako je ten váš, má chromou nohu,“

zašeptal Templeton. „Je to trvalé?“

„Nejspíš ano,“ povzdechl si Karlov.

„Jak se to stalo?“

„Nehoda na cestách.“

„Jsou tady výborní doktoři,“ pokračoval tlumeným hlasem Templeton, „zvlášť jeden dva Maďaři. Váš hoch je rychlý jako kočka a vypadá jako Douglas Fairbanks. Vsadím se, že zvládne skoro všechno.“

Pozdě odpoledne Alexander s otcem nasedli na koně a odjeli po avenue Foch z Francouzské koncese.

„Francouzi umějí žít,“ prohlásil Karlov, kterému se s penězi v kapse zlepšila nálada, „ale Angličané se umějí oblékat.“ Alexander to neslyšel poprvé. „Správný muž se učí oblékat v Londýně,“ dodal otec, „a pravá dáma v Paříži.“

Pomalu projížděli tlačenicí v ulicích Mezinárodní čtvrti, dokud je nezastavil majestátní vousáč s červeným turbanem na hlavě, který řídil dopravu.

„Sikh,“ ucedil Karlov nenávistně. „Zarostlí a zuřiví divoši, které Britové použili, aby nám ukradli Afghánistán.“

Postupně navštívili pánského krejčího, výrobce košil a ševce.

„Doporučil nás pan Morris Templeton,“ uvedl je všude hrabě a vnutil každému z čínských majitelů svou navštívenku. „A nejspíš znáte i našeho příbuzného, prince Krupotkina, že?“

„Jistě, hrabě,“ odpovídali s úklonou.

Karlov ohmatal vzorky látek, dlouhými, štíhlými prsty zkontroloval kvalitu stehů a kůže. Stejným způsobem zkoumal kvalitu srsti u psů, které hodlal připustit.

Nakonec objednal kalhoty, dva obleky, tvídové sako a večerní oblek pro Alexandera a druhý pro sebe. „Kabáty nepotřebujeme,“ prohlásil. „Už je prosinec a je docela teplo. Tihle lidé ani netuší, co je to pořádná zima.“

Jak se obával, Alexanderova levá noha zůstala o pár centimetrů kratší než pravá. Úprava oděvu byla zahrnuta v ceně. Než odešli od krejčího, major položil mistrovi na stůl poslední vybledlé a seprané husarské kalhoty. Rozpáral jeden šev, aby byla vidět původní barva a také barva lampasů. „A ještě jedny stejné, prosím,“ uzavřel objednávku.

U výrobce košil objednal košile anglického střihu a bílé blůzy v ruském duchu se stojáčkem, širokými rukávy a pěti knoflíky uprostřed.

„Nesmíme zapomenout, kdo jsme," vysvětlil synovi. „A navíc ruský styl svědčí našemu podnikání, Sašo, tedy pokud nebudeme otrhaní."

Jezdecké boty, vycházková obuv a shrnovačky pro oba z černé a hnědé kůže.

„Účet pošlete do Salle d'Armes," rozloučil se hrabě, když odcházeli.

„Není to všechno příšerně drahé, otče? Jak to všechno zaplatíme?"

„Právě proto jsem to objednal všechno najednou," vysvětlil mu hrabě zvesela. „Příště už by nám tolik na dluh nedali."

Karlov pevně chytil otěže a nasedl. „Potřebujeme uspořádat banket, abychom náš malý podnik se vší slávou otevřeli podruhé. Nebudeme čekat, až nás někam pozvou, a marně doufat, že si nás ti hlupáci oblíbí. Nebudeme žebrat u Jeho Výsosti Krupotkina o nějakou laskavost, ale jednoduše je všechny pozveme. Obávám se, že jediný problém představují hordy našich žíznivých krajanů."

A taky cena, kterou za to budeme muset zaplatit, strachoval se Alexander, když jeli po Fučouské třídě ke Caldbeck, Macgregor a spol., „OBCHOD VÍNEM A DESTILÁTY, ZALOŽENO 1864."

Alexander v duchu viděl matčin zamračený obličej a slyšel její námitky, když otec vybíral láhve kořalek a víno bral po bednách. Jeho matka nikdy neměla pro otcovu zálibu v okázalosti pochopení a neschvalovala jeho rozmařilá, sebezničující gesta. Raději by bývala všechny ty peníze dala na charitu a na pomoc potřebným.

Hrabě odešel od společnosti Caldbeck, Macgregor a spol. se dvěma láhvemi Beychevelle k večeři. „Na oslavu Šanghaje," prohlašoval. Stejnou značku vždy doma píval, když měl narozeniny. „Vždycky se mi líbila vinětа s lodí plující po Garonně. Připomíná mi Hannibalův přechod přes Rhônu," dodal. I tohle moudro už Alexander slyšel nejméně jednou. Když byl menší, otec mu vyprávěl příběhy o jeho slavném jmenovci a o Hannibalovi, dokud ho nezmohl spánek. Potom se mu zdávalo o krvavé porážce Peršanů a táborových ohních planoucích v Pyrenejích.

Karlov předal balík Gregorijovi a obrátil se na syna.

„Sašo, zítra se musíme zastavit v Belle Aurore a požádat našeho zpropadeného příbuzného, aby nám pomohl dostat zbývající husary na břeh. Radím ti, aby sis raději namočil kapesník v kolínské, než tam vyrazíme."

11. kapitola

„Vítejte v Belle Aurore, bratránci.“ Krupotkin vstal od hracího stolku, když Karlov s Alexanderem v nových černých večerních oblecích vešli do jeho *salon privé*. Když vcházeli dovnitř, kozák u vchodu srazil podpatky a podržel jim dveře.

Karlov tu hnusnou ropuchu naštěstí neviděl od začátku války s Německem. Doneslo se mu ale, že Krupotkin nadělal pěkné jmění na vládních zakázkách dodávek zdravotnického materiálu pro armádu, které jen výjimečně dorazily až na frontu. Zatímco jeho krajané umírali za Matičku Rus, Pavel Krupotkin oblékal pouze jedinou uniformu: tmavý žaket podnikavého obchodníka. Hrabě s ním nemluvil od chvíle, kdy Krupotkin přijel žebrat, aby mu hraběnka zařídila pozvání do Zimního paláce.

Karlov si uvědomoval, že v té hroudě sádla nejspíš dřímá stará zášť kvůli tomu, jak přezíravě se k němu při posledním setkání choval. Hodlal mu dát další lekci povýšeného chování Karlovců. Chtěl dostát své cti stůj co stůj, i kdyby ho to mělo stát poslední peníze. Navíc v něm klíčilo podezření, že Krupotkinovo postavení v šanghajské společnosti je natolik nejisté, že si nemůže dovolit dát průchod staré zášti. A to představovalo výhodu. Společenský žebříček starých časů nebyl úplně zapomenutý a jemu se hodilo odkázat opovrhovaného příbuzného do patřičných mezi a připomenout mu, kde je jeho místo.

„Dimitriji!“ Krupotkin popadl hraběte za ramena a dvakrát se k němu

naklonil, jako kdyby ho chtěl střídavě políbit na obě tváře. „Vítej, Dimitriji!“ Puch, který se z něho linul, hraběti připomněl dva dny staré mrtvoly na bojišti. Třaslavé obrovské břicho se k němu dvakrát přitisklo blíž, než mu bylo milé.

„Děkuji ti, Pavle, za laskavost, kterou jsi prokázal mému synovi.“ Karlov se poněkud odměřeně odtáhl a předal Krupotkinovi obálku, ve které byla většina hotových peněz, jež jim ještě zbývaly. Alespoň začnou nový život bez dluhů vůči té zrůdě.

Krupotkin otevřel obálku, zašilhal na peníze a jen pokrčil rameny. Předstíraná lhostejnost zakrývající hamižnost, pomyslel si hrabě, jak typické pro našeho drahého příbuzného. Oholená hlava majitele kasina se leskla potem jako vyhřezlý měchýř. Připadal mu tlustší a rosolovitější než kdy jindy. Z velkých pórů na nose mu vyvěraly kapičky olejovitého potu. Mlčky vytáhl z kapsy zápisník a přeškrtl částku u Alexanderova jména. Karlov si všiml mastných otisků, které zůstaly na obálce po Krupotkinových prstech.

„Věřím, že přijdeš na večírek, který pořádáme na oslavu otevření Salles d’Armes.“ Hrabě nepochyboval, že toho muže musí hrozně štvát, že se Karlovové uchytili v Šanghaji i bez jeho pomoci.

„*Naturallement.*“ Krupotkin se poškrábal na zarudlé jizvě za uchem. „*Avec le plus grand plaisir*. S největším potěšením. Vyrozuměl jsem, že máš hodně napilno, Dimitriji.“

„Ale, ale!“ přerušila nepříjemný rozhovor Cornelia Litchfieldová, která vplula do salonku a hbitě se do Krupotkina zavěsila. „Kdopak jsou tihle tví okouzlující přátelé? A, ne! Vždyť je to ten pohledný mladíček! A tohle je jeho bratr?“

Alexander se na ni žádostivě díval a v hlavě mu vířily vzpomínky a zklamání, které mu přineslo jejich poslední setkání.

„Dimitrij Karlov, *ma’am*“ představil se hrabě a uklonil se. Synovy rozpaky ho pobavily. Možná nastal čas, kdy se oba Karlovové budou líbit stejným ženám. Major opět obrátil pozornost ke Krupotkinovi.

„Rád bych s tebou probral, Pavle, jak bychom ty a já mohli společně pomoci našim krajanům, kteří jsou stále uvězněni na *Murmansku.*“

„Pojďme se napřed napít,“ mávl Krupotkin rozmáchlým gestem ke stolku s nápoji. „Promluvíme si. V první řadě o tvých dluzích.“ Tlusťoch obešel karetní stolek a svalil se do velkého křesla za ním. Hrabě ho se sklenkou v ruce následoval.

Karlov si uvědomil, co je slabina Pavla Krupotkina. Ve světě šanghajské smetánky nutně potřebuje jeho dobrozdání, že je skutečně princ. Nebo alespoň jeho mlčení. Stačí jediná věta, jediná poznámka jeho příbuzných, a dokonce i ve světě hazardu se z titulu, který mu zajišťoval alespoň trochu úcty, stane urážka. Nicméně pokud podpoří jeho lež, může z toho plynout i výhoda a trochu lesku pro Salle d'Armes.

„Partičku?" Krupotkin zvedl kožený kalíšek na kostky.

„Papírové rubly?" Karlov vložil jednu kostku do kalíšku. Věděl až příliš dobře, že papírové rubly jsou v Šanghaji prakticky bezcenné i to, že je falešný ruský princ nemůže odmítnout. Odpočítal pět bankovek jako základní vklad. „Dvě stě za bod?"

„Jak si přeješ," zavrčel Krupotkin a položil na stolek stejný obnos. Po prvním hodu kostkou ze slonoviny zdvojnásobil sázku. „Takže jsi převzal dluhy kapitána Ricarda?"

„Částečně." Karlov odpočítal další bankovky a pokračoval ve hře. „Jen pár směnek, které jsem mu podepsal, ale i to je víc než dost."

„Francouzský kapitán mi ovšem tvrdil něco jiného." Krupotkin hodil dvě čtyřky a získal dva cenné body. Kožený kalíšek nasál pach jeho potu. „A také se mi doneslo, že ses zaštítil mým jménem, drahý bratránku, když jsi ve městě nakupoval na dluh."

„Další chyba, Pavle." Hrabě se Krupotkinovi zadíval do očí. „Tvé jméno opravdu padlo, ale jen v souvislosti s doporučením, nikoli jako záruka dluhu." V danou chvíli začal hrabě litovat, že se vůbec o té ropuše zmiňoval. „Faktem ovšem je, že potřebuji tvou pomoc, abych přesvědčil Ricarda, že má pustit mé muže na břeh. Dlužíme jim to. Bojovali za nás za všechny."

„Vážně?" Krupotkin tázavě zvedl obočí. „Kolik jich je?"

„Přes tři sta."

Tlusťoch hvízdl a obrátil oči v sloup. „Tak to bude hodně drahé. Každý z nich bude živoucí dluh. Jsi ochoten poskytnout záruku za to, že všechno splatí?"

Karlov váhal. „Za ty z mého pluku ano. Za každého jednoho z nich. To je zhruba třicet lidí. A potom jsou tu ještě další dva, o které se musím postarat. Jeden kozák a Vasilij Petrov, poručík kopiníků, který na Sibiři zachránil mého syna. Za jejich dluhy ručím."

„Výborně, Dimitriji. Beru tě za slovo." Krupotkin se naklonil přes stůl a jeho obrovské břicho se rozlilo po hrací desce. Z úst mu páchlo jako z

otevřeného hrobu. „Pokusím se to zařídit. Samozřejmě se za ně budeš muset zaručit.“ Potřásl kostkou v kalíšku a přiměl hraběte zdvojnásobit sázku.

Karlov obrátil kalíšek a zalovil v kapse.

Krupotkin pokračoval v proslovu. „Jednu věc si ale musíš uvědomit, můj milý Karlove. Tohle není Petrohrad, a už vůbec ne Monte Carlo. Není žádný národ, žádná přízeň. Tady platí jen a jen peníze. V Šanghaji se dluhy musí platit. Do posledního sou. Do posledního centime. Dluhy určují, kdo kým je.“ Krupotkin uhladil špinavé, ohmatané bankovky a zastrčil je do kapsy. „Samozřejmě i já mám své závazky.“ Zvedl ruce a váhal, jako kdyby čekal projev úcty nebo uznání. „Jak myslíš, že se mi podařilo tohle všechno vybudovat za pouhé dva roky?“

„Tak to netuším.“ Hrabě pokrčil rameny. „Pověz mi to, bratránku, pokud chceš.“

„Pokud jde o peníze,“ zachrochtal Krupotkin, „nemám žádné příbuzné.“

„Jak říkáš, Pavle.“ Dimitrij Karlov už viděl příliš mnoho, než aby se nechal znepokojit někým takovým.

Chvíli oba mlčeli. Karlov sklouzl pohledem k baru, kde spolu rozmlouvali Cornelia a Alexander. Stáli těsně u sebe, zpola zakrytí velkým glóbem, který se otáčel v dřevěném stojanu.

„Tvůj otec je velice šarmantní muž.“ Cornelia se jakoby mimoděk zlehka dotkla Alexanderovy ruky. Stáli poblíž stolku s pitím a jeho otec na druhé straně salonku diskutoval s Krupotkinem. Dělalo mu to starosti. Cornelia vylovila z kabelky pudřenku a rtěnku. Nanesla si růž na rty, roztáhla je a stáhla a potom stiskla k sobě, jako kdyby líbala sama sebe. Pozoroval, jak se rty od sebe odlepují, když znovu promluvila. Povolovaly kousek po kousku a oddělovaly se jen neochotně.

„Matka vám oběma musí velice scházet,“ pokračovala v hovoru.

Alexander jen přikývl. Nechtěl se s touhle ženou bavit o matce. Z Corneliiných ňader cítil slabý závan parfému. Tak rád by do nich zabořil tvář. Zároveň ale nedokázal přestat myslet na otcův rozhovor s Krupotkinem. Princ se v penězích a obchodě určitě vyzná a je pěkně prohnaný. Otec má oproti němu výhodu pouze v tom, že je mužem činu a dokáže odhadnout, kdy a kolik je třeba riskovat. Navíc se umí postavit čelem k nepříjemnostem a těžkostem.

Cornelia se zastavila mezi Alexanderem a glóbem. Sehnula se, jako

kdyby na jižní polokouli hledala nějaký dávno ztracený kontinent. Jak se předklonila, přitiskla se zadečkem Alexanderovi přímo do rozkroku. Cítil, jak tvrdne a proniká do měkké škvíry mezi ženinými půlkami. Zavrtěla se zleva doprava a jeho vzrušení ještě vzrostlo. Ještě jednou se zavrtí, pomyslel si, a ostuda bude na světě. Cornelia se k němu ovšem vzápětí otočila čelem. Otírala se o něho bříškem a tiskla se k němu, když se narovnávala, ale prsty jedné ruky nepřestávala otáčet glóbem.

„Bangkok nikdy nenajdu," prohlásila, zamrkala na něho a odtáhla se.

„Princ říkal, že už jste si v Šanghaji stačil otevřít podnik, hrabě Karlove," zašveholila Cornelia, jakmile otec vstal a zamířil k nim. „Nějakou školu, že?"

„Měli jsme štěstí, že se nám podařilo prorazit," odpověděl Karlov a okamžitě poznal, s jakým typem ženy má tu čest. Odhodlané dobrodružky patřily k velkým výhodám přetrvávající britské říše. Představovaly neodolatelnou směs romantiky a pragmatičnosti. Jednu takovou kdysi poznal v Paříži. Mluvila o obrovských rodinných pozemcích v Argentině a Randu, ale účet z Vendome mu nechala s růží poslat na pokoj.

„Nejspíš byste mohl něco naučit i mě," významně zamrkala Cornelia a zatvářila se vážně.

„O tom silně pochybuji, *ma'am,*" usmál se Karlov. Nejprve dolil jí a potom teprve sobě. „Nicméně by mi bylo potěšením se o to alespoň pokusit."

Zatímco Cornelia flirtovala s otcem, Alexander se stáhl do ústraní. Připadal si hloupě a trochu žárlil. Ještě nikdy neviděl otce dvořit se jiné ženě než matce, ale věděl, že to se ženami umí. Nějakým záhadným způsobem si vždy dokázal získat všechny, od oslnivých krásek salonů až po *babušky* ve vesnici. Jak jen to dělá? Obvykle míval taktu jako slon v porcelánu, ale jakmile šlo o ženy, stával se z něho čarokrásný motýl.

„Karlovovský stisk," slyšel jednou říkat matku. Znělo to naprosto nezvykle dvojsmyslně.

„Asi se půjdu trochu projít, otče," vymlouval se. Chtěl jít za tou dámou z rikši, za madame Mej-lan Wongovou. „A potom se vrátím domů, pokud vám to nebude vadit."

„Samozřejmě že ne, Sašo." Otec mu vtiskl do dlaně hrst zmuchlaných bankovek. „A nezapomeň, zítra začínáš ve škole."

„Na to se zapomenout nedá, otče. Děkuji." Cestou ven se snažil srovnat dolarové bankovky. Skoro všechny byly vytištěné v Jokohamě, Německou

asijskou bankou nebo Hongkongsko-šanghajskou bankovní společností. Pořád nedokázal pochopit, jak mohou být všechny ty nejrůznější šanghajské měny závislé na mexickém stříbrném dolaru.

Za dvacet minut už stál na Bundu. Zastavil se, aby dopřál zraněné noze odpočinek, a chvíli se kochal pestrobarevným rejem na proslulém nábřeží, které ho poprvé okouzlilo za soumraku při pohledu z lodi. Přestal se zlobit na Cornelii za to, že dala přednost otci. Atmosféra nábřeží ho pohltila. Opřel se o pouliční lampu, aby unikl z tlačenice. Přistihl se, jak se dívá do usměvavé tvářičky procházejícího čtyř až pětiletého čínského chlapce s modrou čepičkou na hlavě, který seděl za krkem starého sluhy. Krčil drobný nosík, až se skoro ztrácel. To dítě bylo ztělesnění radosti. Alexander se zamyslel nad tím, kdy naposledy mu někdo věnoval tak upřímný úsměv.

Nábřeží bylo větší a velkolepější, než si původně představoval. Po pravici se táhla široká třída s dlážděným chodníkem, parkem a řekou Chuang-pchu. Všude vládl čilý ruch. Bund hýřil barvami, překypoval činorodostí a nejrůznějšími zvuky. Po levé straně se jako pevnost obchodu tyčily vysoké budovy z kamen a skla: monumentální banky, dómy proslulých obchodních podniků, věžovité hotely a nasvícené výlohy, konzuláty a vládní rezidence.

Narovnal se, dvakrát poklepal špičkou hole o zem a znovu se vydal na cestu. Nepospíchal a zkoumal všechno kolem sebe. Kdysi si představoval, že tak nějak bude procházet pařížskými ulicemi. Podívá se tam někdy? Uvidí vůbec někdy na vlastní oči bulváry, které jeho rodina obdivovala a milovala po generace? Vykračoval si hrdě ulicí, ale kromě žebráků si nejspíš nikdo nevšiml, že má na sobě večerní oblek.

Záhy zjistil, že mu pomalá chůze nesvědčí. Bylo to jako chtít se jen lehce osvěžit v rozvodněné řece. Aby se vyhnul neustálým štulcům, musel přidat do kroku a jít stejně rychle jako dav, který ho unášel. Ale i tak ho málem porazilo kolo s nákladem obrovských balíků v režném plátně. Rychleji než dav na ulici jezdily jen žluto-černé tramvaje. Neustále zvonily, když si razily cestu tlačenicí a proplétaly se mezi lidmi jako štiky říčním proudem. Blíž k budovám vládl větší klid, a proto zamířil tam. U zdí posedávali pouliční šarlatáni, nosiči přeskupovali zavazadla a pouliční kuchaři a prodavači se činili ze všech sil.

Ucítil vůni sádla a uslyšel, jak prská v pánvi, a to ho přimělo zastavit se nedaleko francouzského konzulátu. Na rohu si koupil tři kořeněné

knedlíčky servírované na kusu starých novin. Snědl je a potom ještě tři další. Starý kuchař měl na hlavě kónický klobouk z rýžové slámy pevně uvázaný pod bradou. Oči pod ním mu neustále slzely od páry a prskajícího sádla v pánvi.

V naději, že tam sežene něco k pití, vešel do nejbližšího domu, který mu zvenčí připadal jako hotel. Uniformovaný dveřník se právě věnoval jinému hostu, od kterého přebíral klobouk a plášť.

Jak procházel vstupní halou s vysokým klenutým stropem, uslyšel hlahol mužských hlasů z přilehlého sálu. Následoval proto dva další muže mířící ke dveřím a vzápětí se ocitl u nejdelšího barového pultu, jaký v životě viděl. Na černo-bílý granitový bar ho vzápětí natlačila skupinka Angličanů, kteří se shlukli za ním. Dřevěné větráky u stropu rozrážely hustý oblak kouře z cigaret, doutníků a dýmek.

„Dvojitý gin, whisky a sodu, brandy s vodou!“ Objednávky pršely na barmany rychleji, než je stačili vyřizovat.

„Sklenici červeného vína, prosím,“ ozval se pomalou angličtinou Alexander, když na něho konečně přišla řada.

„A vaše číslo, pane?“ dožadoval se upřesnění obsluhující Číňan.

„Číslo?“ podivil se Alexander a položil na bar peníze.

„Proboha, hochu, vezmi si to zpátky!“ zaúpěl rudolící Angličan s motýlkem. „Vždyť jsi v klubu, pro smilování.“ Odstrčil od sebe prázdnou sklenici a obrátil se na svého společníka. „Čert vem tyhle griffiny. Pořád se cpou, kam nepatří. Vůbec nechápu, proč je sem pouští.“

Alexander se hluboce styděl. Zastrčil peníze do kapsy a chtěl odejít, ale srazil se s mladým mužem přibližně stejného vzrůstu. Černé vlasy lesknoucí se brilantinou, rozdělené pěšinkou uprostřed, dlouhý úzký obličej a ohryzek výraznější než brada. Angličan, usoudil Alexander.

„Nic se neděje,“ prohlásil a chytil se Alexandera, aby neupadl. „Buďte mým hostem. Joe! Claret tady pro pána a sklenku šampaňského. Tak hop, hop, Joe!“

„Jistě, pane Hudsone.“

„Děkuji vám,“ hlesl. „Nevěděl jsem, že je tady klub.“

„Tohle je klub s velkým K, vážený. Šanghajský klub. Máme nejdelší bar na světě, sto a deset stop, a taky nejdéle trvající nudu.“ Mávl rukou směrem ke vzdálenějšímu konci. „Tchaj-pani sedí a vrčí u okna, nováčci jako my a vysloužilí úředníci, jako ten, co před chvílí mrmlal, si musejí pití vybojovat tady na tom konci.“ Při posledních slovech ztišil hlas.

Pozdě, pomyslel si Alexander.

„Neviděli jsme se už někde?“ Hudson se natáhl pro sklenici. „Na zdraví! A co ty? Nováček? Hádám další posila ruskýho týmu, ne?“

„Něco takového.“ Alexander pozvedl sklenku a v duchu děkoval otci, že má na sobě večerní oblek. „Alexander Karlov. Nedávno jsme s otcem připluli z Vladivostoku.“

„Doufám, žes tam viděl křižníky Královskýho námořnictva. Snažíme se vám pomáhat, abyste se zbavili Lenina. Děláme, co můžeme, od Archangelsku až po Krym, ale nejspíš je to stejně na nic.“ Zvedl ruku na znamení, že chce další pití. „Máme plný ruce práce s vlastní pitomou říší i bez starostí o tu vaši.“

„Sloužíš u námořnictva?“

„Bože chraň! Disciplína není pro mě. U námořnictva by mě každý ráno čekala devítiocasá kočka. Rodina mě sem poslala před třemi lety, abych se tady pokusil vydělat pár guineí.“ Nabídl Alexanderovi cigaretu ze stříbrného pouzdra. „Řekli mi, že to čas od času někdo z rodiny udělat musí. Deset let na Východě, obchod, nějaká ta továrnička, export-import, prostě něco, co nese, a člověk se může vrátit domů a koupit si pěkný venkovský sídlo. Chlapi se vracejí domů bohatí a dalších čtyřicet let jen marně sní o tom, co všechno tady nechali.“

„Slyšel jsem, že v Anglii je spousta koroptviček, nebo ne?“ Rozkašlal se a musel odložit cigaretu značky Tři hrady do popelníku.

„Cha! Cha!“ rozřehtal se Hudson, až mu ohryzek na krku poskakoval jako dětské jo-jo. „Tak to se ti povedlo! Tady se koroptvičky říká povětrným holkám, štětkám.“

„Chápu,“ pípl ostražitě Alexander.

„Tyhle čínský holky tě nechtěj jen potěšit. Nejde jen o tělocvik a konec. Nejde o to, že by to neuměly, to zas ne, ale prostě se chovaj jinak.“ Hudson se natáhl pro nové pití a napil se, než pokračoval.

„Holky doma dokonce ani neví, jak začít. Nebo jak skončit, když už jsme u toho.“ Sklepal cigaretu o tabatěrku. „Samotná představa, že do konce života člověka čekaj v posteli už jen samý Angličanky, je dost dobrej důvod k tomu, aby jeden utápěl žal v ginu.“

Pili spolu, klábosili a vyměnili si navštívenky.

„Takže umíš jezdit, Karlove? Pošleme tě na papírovej hon, jestli stojíš v sedle aspoň za něco. Je to jako na bojišti. Vloni mě málem zabili. Dostihy a papírovej hon jsou kromě holek to nejlepší, co může tohle město

nabídnout,“ uzavřel Hudson. „A, hele. Tamhle jsou další známí zoufalci. Překvapuje mě, že ještě stojí na nohou.“

„Děkuju,“ rozloučil se Alexander. Hudsonova společnost mu byla překvapivě příjemná. Nečekané změny tématu byly zábavné, ale přece jen trochu nudné. Alexander postavil prázdnou skleničku na bar. „Doufám, že si s námi přijdeš v pátek připít.“

„Počítej s tím. A nejspíš se za mnou potáhne tahle žíznivá cháska. Pití zadarmo vycítí až v Nankingu.“ K Hudsonovi se připojili tři další Angličani a začali se překřikovat při objednávání pití. Dokonale oblečení, ale hluční a rozjívení jako školáci.

„Na viděnou,“ zakřičel, ale Hudson už ho neslyšel.

Ulevilo se mu, když se ocitl zpátky na ulici a sám. Posilněný vínem pokračoval v procházce. Minul Banque de l’Indochine, Německý klub, podnik Butterfield and Swire a Rusko-asijskou banku. Na chvíli se zastavil, aby si přečetl, co stojí na mosazném štítku vedle vchodu do Ruské banky:

ŘEDITELSTVÍ
PAŘÍŽ, 9 RUE BOUDREAU
LONDÝNSKÁ POBOČKA
64 OLD BROAD ST., E. C.

V duchu se ptal, jak dlouho tam vydrží, když se rudí snaží uloupit všechno, co z carského Ruska zůstalo. Dokonce už i ruský konzulát zavřeli.

Začínala ho bolet noha, a tak si najal rikšu.

„Svatobernardská,“ zopakoval několikrát hlasitě. Když už se blížili k svítící Fučouské třídě, najednou změnil názor. Pití, které mu koupil Hudson, mu stouplo do hlavy a toužil po dobrodružství. Vytáhl z kapsy navštívenku, naklonil se dopředu a zabouchal holí na dřevo.

„Pardon,“ omluvil se, „Voisinova 69.“ Nebyl si vůbec jistý, co tam najde, ale vzpomněl si na něžný dotek té postarší čínské dámy a na její rikšu stojící přede dveřmi domu se dvěma červenými světly nad vchodem. „Voisinova 69.“

Na návštěvu k madame Wongové nepřijel ani první, ani sám.

V ulici parkovalo několik drahých automobilů a opodál stály dvě rikši, ovšem nikdo nezastavil přímo před vchodem do čísla 69. Cihlový dům

přiléhal stěnou ke svému zrcadlovému obrazu, po architektonické stránce se jednalo o podivnou směs čínského a západního stylu, který Alexander odhadoval na pařížský. Dveře a okna v bytelných rámech rozměrem odpovídaly evropským, ale střecha z červenohnědých glazovaných tašek měla prohnuté konce, které se ostře zvedaly jako na pagodách.

Vystoupal po schodech a uslyšel hudbu, která se linula otevřeným oknem. Fonograf hrál nějakou moderní a lehčí skladbu. Mosazný štítek vedle dveří hlásal: Kravaty na zakázku.

Dveře se otevřely a v měkkém, narůžovělém světle se zhmotnil hromotluk. Alexander ucítil parfém. Nebo to bylo kadidlo?

„Pane?“ Hromotluk byl dokonale oblečený. Nažehlené modré kalhoty a žaket, ale tvrdý pohled, hřmotná postava. Tmavší a plošší obličej svědčily o tom, že není Číňan. Mongol, usoudil. „Pane, pomoci vám jak?“

Uslyšel smích a dva halasící anglické hlasy, které vycházely z místnosti za vchodem. Sáhl do kapsičky pro navštívenku. Hromotluk mu vlastním tělem nenuceně bránil ve vstupu.

Za hromotlukovými zády se ozval úsečný příkaz v šanghajské čínštině. Ten muž měl na kořeni nosu několik stehů. Poznal v něm rikšu, který odvezl tu čínskou dámu do bezpečí. Mongol cosi odpověděl a ustoupil stranou. V pohledu, kterým si Alexandera změřil, se zračilo o poznání víc úcty.

Ve vstupní hale ho přivítala shrbená stařena oblečená v černém hedvábí. Z drdolu sněhobílých vlasů jí vyčníval dlouhý stříbrný hřeben, který nosila hrdě jako tiáru. Pronesla několik slov čínsky na uvítanou a překvapivě jemnýma rukama ho nasměrovala do jednoho ze salonků. Posadil se na křesílko z vyřezávaného růžového dřeva. Nábytek v salonku byl stejně jako dům směsicí čínského a západního stylu. Služebná přinesla právě zalitý, voňavý čaj a nalila mu bledou tekutinu do modro-bílého porcelánového kalíšku. Potom odešla a nechala dveře dovnitř pootevřené.

Přes zeď slyšel rozesmáté anglické hlasy, které se přely o to, jakou si pustí desku. „Něco amerického,“ chtěl jeden. „Irvinga Berlina.“ Škrábání jehly po desce a teprve potom se ozvala melodie „Tea for Two“. Dívčí smích skoro neslyšel. Jeho pozornost upoutaly kožené desky na stole před ním. Otevřel je.

Na prvním pergamenu byla perokresba mladé ženy, zjevně míšenky euroasijského původu. Velké západní oči Evropanek, jemné rysy tváře a závoj dlouhých černých vlasů splývajících z holých ramen, náznak křivky

nahých ňader, kterou surově uťal okraj stránky. V pravém dolním rohu stálo jediné slovo: Lara. Pod ním se skvěl červený otisk razítka umělce, který portrét namaloval. Alexander si s nemalým rozechvěním uvědomil, že vlastně zavítal do nevěstince. Vzpomněl si, jak se jeden ze starších kadetů v akademii hrdě chvástal prožitky z domu hanby, kam ho v Paříži vzal jeho strýc.

Nedočkavě obrátil na další stránku. Mladičká dívka, nejvýš třináctiletá, možná ještě mladší, štíhlá a vypadající dětsky až na nezvykle dlouhé a špičaté bradavky. Ani Číňanka, ani Evropanka. Siamka, nejspíš. Nebo Annamka? Jmenovala se Čola. Připadal si provinile, a tak raději otočil list. Sestry, usoudil, Číňanky, držely se za ruce, jednu z nich zachytil štětec z profilu, druhou z ánfasu, obě až po pás. Blatouch a Kopretina.

„Doufala jsem, že se zastavíte," ozval se ode dveří tichý hlas. „Jsem vám natolik zavázána, že nemohu ani spát při pomyšlení, jak moc vám dlužím. Nebýt vaší laskavé pomoci, už bych dnes nebyla mezi živými."

Alexander si připadal jako přistižený při špehování klíčovou dírkou. Spěšně odložil desky. Jak vstával, kolenem shodil prázdný čajový kalíšek.

„To nestálo za řeč, madame Wongová, vždyť…"

„Prosím, říkejte mi Mej-lan." Usmála se a jeho rozrušení si nevšímala. Při každém krůčku na titěrných nožkách musela dávat pozor, aby neztratila rovnováhu. Hopkala jako ptáček a posadila se na krajíček křesla. „Jak se vlastně jmenujete?"

„Alexander Karlov. Můj otec a já jsme právě připluli z Vladivostoku. Tehdy jsem byl na pevnině poprvé a…"

„Zachoval jste se tak rytířsky," zašeptala hedvábným hláskem, jako kdyby mu sdělovala nějakou důvěrnost. „To vy jste ti Karlovové z nové jezdecké školy a příbuzní prince Krupotkina?"

„Ano. Jak…" V inzerátu, který otec nechal otisknout v novinách, nebyla o Krupotkinovi ani zmínka.

Mej-lan se tvářila naprosto nevinně, ale Alexanderovi neunikly vědoucí jiskřičky v jejích očích. „Šanghaj má mnohá tajemství a k mé profesi patří je znát, ale nešířit je dál. Vím, že není snadné tady začít podnikat. Povězte mi, jak bych vám mohla pomoci?"

„Všechno je v nejlepším pořádku," zalhal a vybavily se mu obrovské dluhy, které nadělali.

„Pokud vám tedy nemohu pomoci," zašeptala, „třeba vás alespoň mohu potěšit. Neznám ale váš vkus." Štíhlým prstem ukázala na desky. „A jste

tak mladý. Osmnáct, devatenáct?“

„Skoro.“ Zrudl. Přesně, jak se dohadoval. Vede tenhle nevěstinec. Je zdejší madam. Mej-lan byla starší, než si původně myslel, ale věk by se jí hádat neodvážil. Jemná tvář nenesla žádné stopy vrásek ani zvětšených pórů a kůži měla hladkou a vypnutou.

„Mohu vám tedy poskytnout potěšení?“

Málem omdlel při té představě, víc zvědavý než vzrušený, vstal a zamumlal: „Raději někdy jindy, zítra mám školu.“

„Skvěle.“ Mej-lan vstala, zcela nevšímavá ke zvukům, které se ozývaly ze sousedního pokoje. „Musíte mi slíbit, že se zastavíte na čaj. Co třeba po škole, v brzkém odpoledni? Prosím přijměte mé pozvání a přijďte na čaj do sousedního domu.“

Alexander až příliš rychle souhlasil.

„Slibujete, že se nejpozději do týdne zastavíte?“

„Slibuji.“ V tu chvíli už věděl, že stejně nedokáže myslet na nic jiného. Uklonil se na rozloučenou a odkulhal ke dveřím.

„Lin vás zaveze domů.“

Noc mu připadala chladnější, když vyšel ven. Zastavil se nahoře na schodech a Lin odběhl pro rikšu.

Zatímco čekal, na ulici se objevila nosítka. Dva nosiči se pohybovali svižně a byli sehraní. Postavili nosítka na krátké nožky pod schody. První nosič úslužně přidržel záclonku. Neznámá mladá žena postavila jednu nohu na chodník.

Alexander zadržel dech. Měl před očima dokonale tvarované, štíhlé lýtko, za kterým následovaly zelené hedvábné šaty s rozparkem až do poloviny stehna, lesklé a pevně obepínající ženinu nohu jako rybí šupiny. Jakmile se vynořila z nosítek celá, narovnala se jako květina, která se vzpamatovává z poryvu větru. Vosí pas a krásná postava. Nad stojáčkem vykukovala elegantní šíje a oválný obličej s mandlovýma černýma očima a třpytivě červenými našpulenými rty. Hladké černé vlasy měla vyčesané nahoru a na temeni sepnuté do lesklého uzlu. Nedokázal od ní odtrhnout oči. Připadalo mu, že se zastavil čas. Stál tam bez dechu a bez pohnutí.

Na kratičký okamžik zachytil její pohled. Rychle sklopila zrak a on ustoupil stranou, aby mohla projít. Když prošla kolem, obklopila ho její vůně. Díval se, jak se za ní zavírají dveře. Zrychleně dýchal. Její krása mu učarovala. Vzpomněl si na to, co o čínských prodejných dívkách vykládal Hudson, a umínil si, že ji musí ještě jednou vidět.

V tu chvíli se k domu přiřítily dva černé chryslery.

„Hak Li!“ křičel kdosi z předního bočního okénka prvního auta.

„Hak Li!“

Oba nosiči vyskočili a uklonili se směrem k autům. Vzápětí se chopili prázdných nosítek a odnesli je na druhou stranu ulice, kde je znovu postavili na zem. Obě auta zastavila přímo před číslem 69. Lin čekal s rikšou o kousek dál a váhal.

Všechny čtyři dveře prvního auta se naráz otevřely a vystoupili z nich čtyři Číňané. Všichni měli na sobě černé pytlovité bavlněné kalhoty, saka západního střihu a na hlavách měkké plstěné klobouky. Potom se otevřela dvířka na straně spolujezdce u druhého auta. Vystoupil z nich zavalitý Evropan se zarudlou tváří, který dal čtyřem Číňanům nějaký povel šanghajskou čínštinou s těžkým ruským přízvukem. Měl na sobě oblek s šedým proužkem a bílou ruskou halenu. Na prsou měl jasně červenou skvrnu. Jeden z Číňanů vyběhl nahoru, právě když Alexander opírající se o hůl sešel dolů. Zbývající tři obstoupili auto. Jeden z nich vrhl na Alexandera zkoumavý pohled, když mladík vykročil na úzký chodník.

Rus otevřel zadní dvířka druhého chrysleru. Vážený pasažér vystoupil a narovnal se. Stál tváří k Alexanderovi. Ještě nikdy nikoho podobného neviděl.

V botách evropského střihu s vysokými podpatkem byl ten Číňan skoro stejně vysoký jako Alexander. V dlouhém modrém splývavém hedvábném rouchu vypadal, že snad ani nemá žádná ramena. Dlouhé a hubené paže mu visely podél těla a jedna z nich mu připadala delší než druhá. Oholená hlava připomínala tvarem slepičí vejce, které se nejprve nafouklo a potom protáhlo do délky. Jeho tvář měla barvu tepané mědi a pokrývaly ji jizvy od neštovic. Dlouhé zuby potřísnily žlutohnědé tabákové skvrny. Na okamžik se tomu muži zadíval do očí. Černé, hluboké a naprosto nečitelné. Podivný návštěvník nevěstince madam Wongové měl obrovské pravé ucho, dvakrát větší než levé. Alexander se zachvěl odporem a odtrhl od něho zrak. Zastavil se a nechal ho projít. To poslední, čeho si všiml, byly nejméně pěticentimetrové zakroucené nehty, které vyčnívaly z rukávů jako dravčí spáry.

Alexander cítil pohled toho podivného Číňana v zádech, když o holi kráčel k čekající rikše. Když míjel druhé auto, všiml si postavy zhroucené na zadním sedadle. Byl to nějaký Číňan v evropském obleku. Ruce měl svázané provazem. Pod uchem a na krku se mu černala zaschlá krev. Oči

měl zavázané páskou a druhá mu přidržovala roubík v ústech. Obě pásky potřísnila krev.

„Můžeme jet, pane?“ zeptal se rikša.

12. kapitola

„Ještě jednu jízdu, mistře Semove,“ škemrala Matylda Templetonová, když obrovitý kozák zamířil s jejím poníkem k východu ze Salle d’Armes. Při jízdě cumlala marcipánový bonbon v čokoládě.

„Budeš mě oslovovat ‚Se-mjo-no-ve‘, mladá dámo,“ vyčinil jí hejtman chraplavým hlasem a mračil se tak dlouho, dokud se holčička nezačala chichotat. Rozmazala si hustou ruskou čokoládu po bradě. „Se-mjo-nov. Nebo ti uříznu tu tvou roztomilou hlavinku.“ Poklepal dnem skleničky o rukojeť šavle. „Už je skoro čas na kozáckou jízdu.“

Galerie i oba konce bývalého skladu byly plné hostů. Přišli Templetonovi a čtyři jejich přátelé, Billie Hudson a hromada jeho rozjívených kamarádů, příliš mnoho Rusů, známých i neznámých, Němci i Američané, Italové a Portugalci. Ty všechny přilákaly letáky, které na ulicích, před kluby a v restauracích rozdávali husaři z Karlovova pluku.

Přišel i kapitán Ricard s nakynutou manželkou a pohledným plavovlasým synem, který byl přibližně Alexanderova věku. Doprovázela ho vysoká dívka s nakrátko ostříhanými, vlnitými světlými vlasy. Alexanderovi neuniklo, že ostatní se francouzskému kapitánovi vyhýbají. Zdálo se, že všichni mají pro toho Francouze namísto vřelých slov jen upjaté, formální fráze.

Mladý Ricard nebyl tak vysoký jako Alexander, ale měl robustnější postavu, široká ramena a silný krk. Na vestě měl znak šanghajského Lycée Français. I z parkurového kruhu si ale všiml živé, upřímné tváře té dívky,

jiskrných očí a milého, přirozeného úsměvu. Přistihl se, jak se na ni dívá a snaží se upoutat její pozornost. Jenomže namísto ní ho pohledem probodl mladý Ricard.

Před vchod se postavil vousatý Evropan. Prodával dvoudolarové tikety do loterie ve prospěch ruských běženců. „Tah pod dohledem francouzského soudu, rue Stanislas Chevalier," hlásaly losy, které prodával.

Na vyvýšeném stupínku v šermířském sále, vedle košíku s přerostlými zelenými a žlutými cuketami postávali Cornelia Litchfieldová a princ Krupotkin. Každý z nich si měřil přítomné naprosto rozdílným pohledem: Cornelia zvědavě a povzbudivě, Krupotkin nevraživě, s občasnými záblesky poznání a zášti. „Tady, Pavle, prosím." Cornelia podala Krupotkinovi naželený kapesníček, který vytáhla z kabelky z krokodýlí kůže. Princ si s ním otřel upocenou tvář a dlaně a potom ho zahodil do odpadkového koše.

Alexander ten podivný pár nespouštěl z očí. V jednu chvíli, na tom kulečníkovém stole, ho Cornelia milovala. Musela ho milovat. Zaplavily ho odpor a žárlivost při pomyšlení, že se jí dotýká Krupotkin. „Ženy dělají, co musejí," poučil ho jednou otec. „A my čas od času taky."

„Ahoj, ty tam! Ahoj, Karlove mladší!" zahlaholil Billie Hudson a hnal se k němu s cigaretou v jedné ruce a vysokou sklenicí ve druhé. „Tak tady vyučujete ty vaše ruský kejkle se šavlema." Zazubil se na něj. „Něco na tom musí bejt. V St. Claire jsem se dozvěděl, žes pobil všechny kluky ze šermířskýho klubu. Jak se zdá, jakmile si nasadíš masku, stává se z tebe pan Hyde. Povídá se, že se do každýho souboje vrháš, jako kdyby šlo o život."

„Někteří z nich jsou dobří," odpověděl mu. Co mu to říkal mistr Angelo v Kadnikovu? „Jakmile si nasadíš masku, skrz mřížku se musí blýskat soustředěný, ocelový pohled leoparda zavřeného v kleci."

„Jenomže Žabožrouti z Lycea budou tvrdej oříšek. Jsou sakra dobrý, když dojde na šavle." Hudson vyšplíchl trochu pití, když máchl rukou se sklenicí směrem k příteli. „Ještě žes posledně z klubu zavčasu odešel," protáhl. „Skončili jsme až příliš rozjařený na cucáka jako ty." Spiklenecky se k němu naklonil. „Začali jsme ve vší počestnosti tanečkem v hotelu Parian, a potom jsme pokračovali do Zimní zahrady a odtamtud do šantánů v v Krvavý. Nikdo, kdo skončil v yankeeským domě neřesti, to nikdy nepřizná. Holky jsou ze San Franciska, a to včetně té dračice *mama-san.*

Když se na tebe ty divoženky vrhnou, jsou horší než tlupa pirátů s nožema mezi zuby. Potěšení zůstává výhradně na jejich straně.“

Dřív než stačil odpovědět, Hudson se vypařil. Vzápětí komusi začal vykládat nesmysly o ponících a dolil si. Alexander se v myšlenkách toulal úplně jinde.

Co by tak Hudson říkal na jeho přátelství s madam Wongovou? Včera se u ní po škole zastavil na čaj. Pořád sice zůstával panic, ale Mej-lanino varování si zapamatoval. Pro nikoho není dobré zvyknout si na prostitutky. „Je to tak časté,“ povzdechla si, „u mužů, kteří si nejsou jistí sami sebou. Jejich koroptvička se stane jejich útočištěm, které jim dává falešnou jistotu.“ Uvědomoval si, že skrytě naráží na jeho kulhání. Začal být na jejích radách a přátelství stále závislejší. V duchu se ptal, jestli je Mej-lan ke všem tak laskavá a vlídná jako k němu.

Silou vůle se přiměl věnovat pozornost hostům. Otec od něho čekal, že bude pozorný hostitel. Hrabě Karlov se sice obvykle cítil lépe v uniformě, ale v nových botách, tvídovém obleku se vzorkem rybí kosti a bičem v levičce vypadal majestátně. Procházel halou, zdravil pány a líbal ruce vdaným ženám.

Jejich ruští hosté už stačili spořádat všechny *zakuski*, ančovičky, červený kaviár z lososa, nakládané houbičky, játrovou paštiku a filety z herinků naložené ve víně, dřív, než si stačil zobnout. A to se na důvěrně známá jídla z dětství tolik těšil.

Číňané v ruských halenách zapnutých na straně roznášeli podnosy s jednohubkami a pitím, vodkou a šampaňským, Pimmsem a singapurskou limonádou. Čtyři stoly postavené na vnitřním dvoře pokrývaly lahůdky oblíbené v Petrohradu a Pekingu. Na otevřeném ohni se peklo prase. Na uhlíky skapával tuk a prskal. Li se neustále dohadoval s korpulentní Ruskou s modrou zástěrou, jak nejlépe připravit kachny a vepřové, jak maso porcovat a servírovat. Semjonov ji varoval, že s Liem bude těžké pořízení. Křivonohý anglický žokej si olizoval prsty a vyškraboval zbytky sosu z rýh v desce stolu. Dva cikáni v měkkých kožených botách, širokých kalhotách a s červenými šátky na krku procházeli mezi hosty a hráli na kytary.

Přesně jak se obával, Rusové se vrhli na jídlo jako hejno kobylek. Navíc byli žíznivější než horda mladých Angličanů, kteří také pili, jako kdyby celou věčnost trpěli žízní na poušti. Pouze Angličané a jejich keltští příbuzní dokázali být opilí ještě před snídaní.

„Pošli Gregorije pro další víno a vodku," pobídl Karlov syna, protože se obával, že by mohla nastat trapná situace, až dojde pití.

„Pochybuji, že si můžeme další výdaje za pití dovolit, otče," ohradil se Alexander, i když i on si potají dopřál víc než dvě skleničky. „Na dluh už nám nikdo neprodá."

„Nebuď baba," vyjel na něho hrabě. „Připomínáš mi tvou zesnulou matku."

„Ano, pane." Kapitulovala by i jeho matka tak snadno? Rozkopl chomáček chmýří, který se utvořil na prkenné podlaze. Tak baba, říkal? Tak to se ještě uvidí, až se vrátí od madam Wongové.

„Omlouvám se, Sašo." Otec mu stiskl rameno v náhlém a vzácném návalu výčitek svědomí. „Musíme udělat dojem. O to jde. Druhou šanci nedostaneme. Tenhle večer je náš. Potřebujeme je ohromit, uspořádat představení, na které nezapomenou."

Hrabě se k němu otočil zády a zamířil ke schodům na úzkou galerii. Zůstal stát zhruba uprostřed, přehlížel dění pod sebou a zapálil si dlouhý doutník. Alexander vylezl po žebříku opřeném o zeď a zajistil provazy. Uprostřed zdi visela od stropu bílo-červeno-modrá vlajka carského Ruska. Zkřížené šavle a kopí pod ní jí dodávaly na vznešenosti. Všechno nakoupili za pár šupů. Hladovějící původní majitelé jim vše rádi a s vděčností prodali za pár dolarů. Na protější stěně visely vlajky Spojených států a evropských mocností.

Karlov zatahal za šňůru, která rozezněla velký mosazný lodní zvon na háku na zdi. Sál pod ním ztichl.

„*Soyez bienvenus!*" zahlaholil Karlov jasným, zvučným hlasem. „Buďte vítáni!" Gregorij a několik husarů začali odvádět hosty ke krajům sálu. „Vítejte v Salles d'Armes, dámy a pánové! A teď vám ukážeme, jak se jezdí a šermuje v carském Rusku."

Ze dvora se ozvala polnice. Dva husaři upevnili přerostlé cukety na pět provazů, které visely z trámoví pod stropem tak, aby v každém rohu a uprostřed byla jedna. Velké tykve se líně pohupovaly asi metr a půl nad podlahou, zhruba ve výšce hlavy.

Dva jezdci v parádních uniformách carské jízdy a s naleštěnými botami klusem objeli kruh. Všichni měli na sobě zelené péřové čáky. Alexander věděl, že na jejich parádní výstroj se musela složit nejméně desítka dalších.

Jezdci zastavili v protilehlých rozích, tasili šavle a pozdravili hosty. Potom pobídli koně a zakřičeli: „*Ura!*"

Rozjeli se proti sobě jako v bitvě a v plném trysku přiměli poníky udělat obrat a přitom sekli šavlí. Překvapení hosté se tiskli ke stěnám a uskakovali před odletující sprškou kousků cuket. Znovu vyrazili proti sobě a znovu s jistotou rozťali visící cukety. Dav zadržel dech, cukety se rozprskly na všechny strany a ozvaly se výkřiky plné obdivu.

Rychlejší z obou jezdců přiměl poníka k prudkému obratu a znovu se plným tryskem rozjel proti cuketě kývající se uprostřed. Druhý jezdec se rozjel za ním a přiměl poníka přeskočit přes zadek konkurenta. První jezdec rozhoupanou cuketu ve spěchu minul, ale druhý ji jednou ranou šavle rozťal napůl. Dav zaburácel nadšením.

Karlov znovu zazvonil.

„Chce si to někdo z našich vážených hostů zkusit?“ zeptal se, když husaři spěšně zavěsili na provazy nové cukety.

Tři mladí Angličané postrčili Billieho Hudsona do kruhu. Alexanderovi neuniklo, že celý zarudlý klopýtl.

„Hudson! Hudson!“ skandovali jeho přátelé. „Do sedla. Jeď jak ďábel!“

První z husarů sesedl a přivedl chvějícího se koně ke skupince mladíků. Jeden z nich převzal otěže a druhý pomohl Billiemu svléknout sako a vestu.

„Najde se ještě jeden jezdec?“ zavolal Karlov z galerie. „Dvě láhve šampaňského pro vítěze!“

Mladý Ricard udělal krok vpřed.

„Françoisi, ne!“ zarazila ho jeho kyprá matka. Zdálo se ale, že ta nakrátko ostříhaná dívka ho povzbuzuje, aby šel.

Hudson a mladý Ricard nasedli. Přátelé jim pomohli dotáhnout třmeny. Husaři jim půjčili šavle.

François ozkoušel váhu těžké šavle a otáčel s ní zleva doprava. Hudsona šavle nezajímala, protože potřeboval čas, aby našel ztracenou rovnováhu. Naklonil se, pohladil zvíře po pleci a sedl si dost dopředu.

Alexander tušil, že Hudsonovi by se líp jelo v sedle, a vycítil i jistotu mladého Ricarda. Nejspíš i on je členem šermířského týmu francouzského lycea. No, tak, Angláne, nedej se! povzbuzoval Alexander v duchu Hudsona. Jakmile pevně seděl, připadal mu jistější.

Karlov zazvonil potřetí.

Oba jezdci zamířili do rohu. Alexander věděl, že vůbec není snadné ovládat zvíře nohama a levičkou a těžkou šavlí v pravičce seknout po

tykvi. Uměl to, cvičil se v tom od mládí a toužebně si přál, aby se mohl předvést.

Otec to ale zakázal. Ani jeden z nich nesměl ten večer nasednout na koně ani vzít do ruky šavli. Kdyby byli příliš dobří, zahanbili by hosty. Kdyby se ukázalo, že je některý z hostů lepší než oni, nikdo by se u nich nechtěl učit.

Lodní zvon zazněl znovu. Mladíci pobídli koně patami a zvířata vyrazila vpřed.

Francouz byl příliš daleko od tykve. I když prudce trhl uzdou a naklonil se, cuketu minul. Angličan odhadl vzdálenost lépe, ale netrefil ji. Šavli vůbec neovládal a prudká rána málem zasáhla poníka do hlavy.

Dav hučel a povzbuzoval jezdce. Zvířata se plašila. Jezdci se otočili a znovu se rozjeli srazit první cukety. Tentokrát úspěšně.

Druhou tykev přesekli takřka současně a hned zamířili k poslední páté uprostřed.

Hudson k ní dorazil první. Zpomalil, zvedl šavli, ale váhal příliš dlouho. Poník se vzepjal.

Ricard ho vzápětí dohnal. Zablýskla se šavle. Neútočil na tykev, ale natočil se ramenem po směru úderu a kov zařinčel o kov. Znělo to jako výstřel z pušky.

Nevinná jezdecká soutěž se rázem změnila v boj s ostrými zbraněmi. Hudsonova šavle s řachnutím dopadla na podlahu. Ricard neváhal a dlouhým, plynulým sekem rozpůlil poslední tykev.

„Bravo, Françoisi!“ ozvalo se z davu, když mladík vyklusával kolem kruhu. „*Vive la France!*“

Zarudlý námahou bezohledně trhl uzdou a hodil otěže husarovi.

Alexander zapochyboval, jestli by nad Francouzem dokázal zvítězit. V duchu si přísahal, že bude jezdit lépe než Hudson a šermovat lépe než Francouz. Pokud šlo o souboj na šavle, potřeboval posílit pravé rameno a ruku. Musel jen doufat, že mu zraněná noha nebude příliš bránit v pohybu.

„Sašo, přines odměnu pro vítěze!“ zakřičel Karlov ze schodů. „Dvě láhve šampaňského pro vítěze!“

Hrabě se usmíval na hosty, ale ve vzpomínkách se vrátil k oslavám stého výročí založení pážecí školy. Bylo to v Peterburgu před sedmnácti lety. Šampaňské teklo proudem, po studeném občerstvení přípitek střídal přípitek. Do honosné budovy divadla se sjeli bývalí absolventi ze všech koutů říše, ortodoxní i katolíci, muslimové i buddhisti, důstojníci,

diplomati i ministři vlády. Na první pohled je spojoval pouze malý bílý smaltový maltézský kříž na levé straně hrudi. Hrabě velice litoval, že jeho syn nemohl školu dokončit.

Alexander až příliš dobře věděl, že šampaňské už dávno došlo, a proto ze sudu naplněného drceným ledem, ve kterém se chladilo bílé víno, vybral dvě láhve Meursaultu. Opíral se o hůl a kulhal přes kruh k vítězi. Dával si pozor, aby neuklouzl po kouscích rozsekaných cuket. Mladý Ricard se mu vůbec nezamlouval, ale chtěl se seznámit s tou dívkou.

„Gratuluji," popřál mu s nuceným úsměvem a podal mu láhve. „Je mi moc líto, ale…"

„Co to je?" ozval se hlasitě kapitán Ricard dřív, než si jeho syn stačil převzít výhru.

„Tak tomuhle Rusové říkají šampaňské?" připojil se jízlivě mladík. Prohrábl si světlé vlasy a v očích se mu třpytila škodolibost.

„A nejspíš stejně splácejí i dluhy," uzavřel kapitán s opovržením v hlase. *„Épouvantable!* Hrůza!"

Alexander marně hledal slova. Zrudlý hanbou postavil obě láhve ke zdi. Vzpomněl si na obrovské dluhy, které jeho otec za kapitána převzal, aby dostal své muže na břeh. Ne, nikdo takový ho urážet nebude. Vzchopil se a obrátil se k dívce.

„Alexander Karlov," představil se a zdvořile se jí uklonil. „Vítejte v Salle d'Armes."

„Děkuji." Usmála se a stiskla mu ruku dřív, než jí ji stačil políbit. „Jessica Jamesová."

Alexander se choval, jako kdyby tam mladý Ricard vůbec nebyl. Zářivě se na ni usmál a zadíval se jí do očí. Cítil v zádech její pohled, když kulhal přes sál k otci. Podle přízvuku usoudil, že je nejspíš Američanka.

„Gratuluji!" popřála Ricardovi, jakmile Alexander odešel. Políbila ho střídavě na obě tváře. „Byl jsi úžasný! S tou šavlí to bylo báječné, ale to víno sis měl vzít."

„Urazili nás," zavrčel. „Těmhle špinavcům rusáckejm se nedá věřit. Slibovali šampaňský."

Jessica ho zpražila pohledem. „Nepřipadá ti poněkud zvrácené dělat povyk kvůli vínu, když na ulicích umírají děti hlady?" A potom okamžitě změnila téma. „Možná by ti prospělo brát tady lekce jízdy."

„Jízdy? Nevidělas mě jezdit?" François o krok ustoupil a celý zrudlý ponížením schválně zvýšil hlas: „Ti Rusáci jsou nechutný! Všichni!

Nafoukanej hrabě, mrzák a žebráci v cárech uniforem! Kdo si myslí, že jsou? Ten chcípák na tebe tak vyzývavě civěl!“

Jessica se rozhlédla po sále a vyhledala pohledem Alexandera.

Konečně bylo po večírku. Alexander s otcem a několika přáteli seděli u dlouhého stolu na zadním dvoře. Kolem lampionu svítícího uprostřed stál vyrovnaný prstenec prázdných láhví.

Alexander seděl na prázdném sudu a zády se opíral o Osetřino stání. Hůlkami si hrnul do úst rýži s kousky masa z misky, kterou si přidržoval těsně u brady. Pozoroval Čung, která v kbelíku umývala skleničky. Na dalším ze stolů chrápal nějaký muž s tváří přitisknutou k mastné desce. Ostatní Rusové mlčky posedávali, kde se dalo, někteří s obličejem v dlaních, jako kdyby z nich s posledním přípitkem vyprchala všechna radost ze života. Smutek vystřídal veselí a rozjařenost jako mávnutím kouzelného proutku. Alexander nedokázal pustit z hlavy tu dívku. Hudson tvrdil, že je tak trochu bolševik, velice nezávislá a samostatná, jediné dítě misionářů ze Států.

„Podařený večírek, Dimitriji,“ ozval se Vasilij Petrov.

„Na mě moc tichej,“ přisadil si Semjonov, naložil si na poslední kousek ovocného koláče pořádný kopec zakysané smetany a nacpal si ho do úst. „Málo ženskejch.“

„Příště necháme moje kopiníky ukázat, co umí,“ pokračoval Petrov. „Ukážeme jim, jak se na Krymu loví divočáci. Vypustíme prase, a kdo ho zabije, ať si ho nechá.“

„Večírek splnil svůj účel,“ prohlásil Karlov. „Získali jsme několik nových klientů a ti lidé si pomalu začínají uvědomovat, s kým mají tu čest.“

Petrov vytáhl z vnitřní kapsy obálku. Už byla otevřená. Tiše zaklel, když se musel naklonit, aby písmo ve slabém světle přečetl.

„Špatné zprávy, tentokrát z Paříže,“ shrnul obsah listu, který podal Karlovovi. Pro ně pro všechny byly zprávy z Paříže skoro jako zprávy z domova. Víc ruských *émigrés* než do Šanghaje se uchýlilo jen do Paříže a Konstantinopole.

„Včera odpoledne jsem ho vyzvedl na Bureau de Poste,“ dodal Petrov na vysvětlenou. Všichni věděli, že francouzská pošta je nejlevnější. I když dopis mířil do kolonie, platilo se za něj stejně jako v rámci Francie.

Všichni zpozorněli a Petrov pokračoval. Alexander věděl, že každý

jeden z těch, co tam seděli, se už smířil s tím, že rodinu, přátele ani majetek, nic z toho, co zůstalo v Rusku, nikdy neuvidí. Pro mnohé Rusy byly boty to nejcennější, co jim ještě zůstalo.

„Lenin udělal toho polského řezníka, Dzeržinského, šéfem tajné policie, Čeka se jí říká. Agenti už vraždí bělogvardějce ve Varšavě a Helsinkách. Taky zabili dva důstojníky, co vedli nábor nových rekrutů pro Děnikina a Wrangela. Jejich nahá těla pohodili do Seiny nedaleko veřejnejch lázní *pour encourager les autres.*“

„Víte, co udělají příslušníkům carské gardy, který jim padnou do rukou?“ ozval se poručík gardy.

Karlov zavrtěl hlavou.

„Rudí nám říkají ‚bílé rukavičky‘, podle našich uniforem. Pokud chytnou gardistu, prořízno mu kůži a šlachy na zápěstích a ruce mu strčí do vroucí vody, aby mu z nich pak stáhli kůži jako rukavice, a potom ho tou kůží zadusí. Někdy si tu staženou kůži navlékají na ruce.“

Chvíli bylo ticho. Karlov jim všem dolil.

„Dzeržinskij se, pokud jde o mučení, začíná učit od Číňanů,“ pokračoval Petrov. „Tvrdí, že v tomhle oboru jsou Číňani mistry nad mistry.“

„Jeho psi brzy začnou čenichat a slídit i tady,“ poznamenal Semjonov a nevzrušeně si zapálil tlustý doutník.

„To máš pravdu.“ Karlov složil dopis. „Z moře nepřijdou. Přijedou vlakem. Po Východočínské železnici do Charbinu a odtamtud do Nankingu.“

„Nebo po Jihomandžuské,“ doplnil Petrov. „Měli bychom nechat všechna nádraží hlídat našimi lidmi.“ Li se protáhl za nimi se dvěma kbelíky tekutého odpadu a lidských výkalů, které postavil před vchod. V noci je vyveze fekální vůz. Jeho hodina už se blížila. Za úsvitu pak Čung omete sloupky košťátkem, mýdlovou pěnou a navlečenými lasturami s ostrými hranami.

„Sašo,“ Karlov se tvářil nezvykle smutně a vážně, když vracel dopis Petrovovi, „čas opustit bojiště. Sypej do postele.“

„Dobrou noc, chlapče,“ popřál mu Petrov. Alexander vstal, a příliš unavený, než aby se s otcem přel, poslechl.

Nebe začalo růžovět falešným příslibem úsvitu, ale Alexander věděl, že pozdní hodina není ten hlavní důvod, proč ho otec poslal spát. Nechtěl, aby slyšel to, co mělo následovat.

„Rudý pošlou agenty i do Šanghaje,“ slyšel na odchodu říkat kozáka. „Bude to kdo s koho. Buď my, nebo oni. Musíme je zabít dřív, než podřežou krky oni nám.“

• • •

Alexander se nad ránem probudil a nebylo mu zrovna nejlíp. To ta hudba! Večírek pokračuje, nebo se mu zdálo, že je doma na statku a rodiče hrají v hudebním salonku? Posadil se a podal si karafu s vodou. Zhluboka se napil přímo z láhve. Ne, nezdálo se mu to. Jediný nástroj. Housle. Tak se otec konečně odhodlal vyndat je z pouzdra.

Vylezl z postele a odešel z ložnice, ale jakmile dosedl na schody, housle zmlkly. Díval se na potemnělou jízdárnu. U vchodu uviděl stín. Kdosi se opíral o trám v úzkém pruhu mdlého světla, které se dovnitř dralo ze dvora. Sklenička cinkla o láhev. Přikradl se dolů a přikrčil se u zdi.

Salle d’Armes zazněly tóny Mozarta. Na melodii byl znát nedostatek cviku. Byla to matčina oblíbená sonáta pro housle a klavír.

Opatrně, aby nezpůsobil sebemenší hluk, se posadil a natáhl si bolavou nohu. Uvelebil se co nejpohodlněji to šlo, opřel se o stěnu a zavřel oči. Ve vzpomínkách se přenesl zpátky domů, do hudebního salonku. Intarzované stolky, empírové sofa a soudkovité stoličky z březového dřeva. Po tvářích mu začaly téct slzy. Melodie se tu a tam zadrhla a housle se odmlčely. Otec si nejspíš dopřál další lok vodky, nebo potřeboval přitáhnout strunu, nebo prostě zapomněl, co hrát dál. Hudba zmlkla celkem třikrát a potom se housle odmlčely úplně. Alexander se bál pohnout. Otevřel oči.

A potom uslyšel zvuk, který byl ještě bolestnější, ale zároveň krásnější než hudba. Potlačované vzlyky se rozléhaly ozvěnou ztichlým sálem. Jeho otec plakal.

Odplížil se zpátky nahoru do ložnice a vrátil se do postele.

13. kapitola

Stála v hustém oblaku dusivého zápachu, který vycházel z nedaleké koželužny, a čekala, až se otevřou dveře před ní. Výprava do Čínského města jí připadala tak vzrušující a nebezpečná zároveň. V hloubi duše měla strach z policejních agentů, a proto se pozorně rozhlédla a pročesávala pohledem úzkou uličku. Nic podezřelého, jen dvě děti, které si v prachu cesty hrály s želvím krunýřem.

Zaskřípala zástrčka a dveře se otevřely. Vyhlédla mužská hlava. Vzápětí zmizela a ozvala se tlumená čínština. Objevila se druhá tvář. Pokývnutí. Dveře se otevřely dokořán a Jessica vklouzla dovnitř. Jakmile vešla, uslyšela důvěrně známé rachocení tiskařského lisu.

Za dveřmi ležely vyskládané balíky letáků. Poznala čínské marxistické časopisy *Druhové* a *Komunista*, které uviděla na lavici. Stěny pokrývaly velké, plakátům podobné letáky s nápisem STÁVKA! V malé místnosti se tísnila desítka dělníků z přádelny a koželužny. Pach tiskařské barvy a rachocení lisu, které vycházely ze zadní místnosti, ji naplňovaly vzrušením. Do cesty se jí postavil nějaký Číňan. Scházela mu pravá ruka. Musela potlačit nutkání utéct, i když ho dobře znala.

„Vítej, soudružko,“ pozdravil ji.

„Dobré ráno, Line,“ odpověděla. Odborářský předák přišel o ruku jako dítě v jedné z přádelen v Ča-peji. Povídalo se, že malý Lin běžel podél přepravního pásu, který odnášel jeho urvanou ruku, a křičel bolestí, dokud se nezhroutil u tkalcovského stavu.

Jessica zalovila v kapse modrého bavlněného kabátku a podala Linovi pětadvacet dolarů, které postupně ukradla z peněz na provoz misie. Ustoupil a nechal ji projít.

U lisu stál starý tiskař a plynulými, zkušenými pohyby promazával válce. Neubránila se obdivu nad silou stroje, který dával život vznešeným myšlenkám. Na podstavci si všimla vystouplých písmen, která dohromady tvořila nápis Birmingham. Také anglickým dělníkům, kteří ho vyrobili, kapitalisté nepochybně odpírali zaslouženou mzdu. Pokynula tiskařově ženě, ale ta si jí ani nevšimla. Pokřivenými prsty dál třídila letáky a skládala je na hromádky. Jak dlouho už je uvězněná v koloběhu té jednotvárné práce?

Tři organizátoři stávky s červenými páskami na rukávech stáli k Jessice zády. Pozorně poslouchali instrukce Evropana v čepici ze silného tvídu, který seděl v rohu na malém stolku. Skupinku halil oblak dýmu. Tabákový kouř přehlušil i vůni barvy. Nasládlý dým jí příjemně voněl.

„Soudruhu," upozornil Lin Te sedícího muže, „tahle žena pomáhá našemu svazu. Slečna Jamesová z Kalifornie."

Evropan si změřil Jessiku zkoumavým, podezíravým pohledem. Vstát se neobtěžoval. O krok couvla. Připadal jí hezký. Mohutná, svalnatá postava připomínala nedobytnou pevnost, nakrátko ostříhané, husté hnědé vlasy a hranatý opálený obličej.

„Co tady pohledává?" zavrčel hlubokým hlasem pomalou kantonštinou se silným přízvukem, zatímco vyklepával dýmku.

Podle přízvuku poznala, že je Rus. Snažila se na něho nezírat. Skutečný komunista, revolucionář z Moskvy, možná přítel nebo druh ve zbrani Borodina či Trockého, nebo snad Lenina osobně! Soudruh, který musel urazit tisíce mil, aby přispěchal Číně na pomoc. Pomáhal potřebným tak jako její rodiče, ale bez prázdných náboženských frází. Chtěl pomáhat a zajistit zemi lepší budoucnost. Voják lidu, který by nespíš za to, čemu věří, položil i život. A co teprve nebezpečí, jemuž musel čelit doma i v Číně! Jessica velmi dobře věděla, že není moudré se na cokoli ptát a na jméno zvlášť ne. S nezištnou pomocí ruských soudruhů má Čína šanci provést revoluci a od základů se změnit k lepšímu. Určitě existuje nějaký způsob, jak by i ona mohla přispět svým dílem.

„Pomáhá nám roznášet letáky. Dostane se i tam, kam nikdo z nás nemůže," bránil ji Lin Te. Znělo to, jako by se sedícímu pořízkovi omlouval. „Policie ji neobtěžuje a slečna Jamesová je k nám velmi štědrá."

„Užitečné,“ přikývl Rus. Vyklepl zbytek popela z dýmky krátkým, tvrdým úderem hrany ruky. „Ať počká v chodbě.“

Igor Trebinskij se z hloubi duše styděl za záplatovanou halenu i děravé boty, ale vypjal hruď a narovnal se, když se blížil k frontě na jídlo v přízemí pravoslavné misie na rue Paul Henri. Vybledlé žluté pruhy jemu i všem okolo připomínaly, že býval důstojníkem 3. gardového pěchotního pluku.

V jeho věku, se špatnými zuby a nemocným žaludkem, mu mazlavý chléb a řídký boršč stačily k životu. Každé ráno zůstávala v umývadle krvavá voda a v nočníku krvavá stolice. Mladí na tom byli jinak. Chápal, proč si sáhli na život i proč se jiní válejí opilí ve stoce. On měl alespoň vzpomínky na dlouhý život, který prožil, a ty ho držely nad vodou. Když Igor Trebinskij dorazil na Šanghajské nádraží, stejně už mu mnoho života nezbývalo.

„Nepůjdete k nám, plukovníku?“ Pozval ho mnohem mladší muž a udělal mu místo ve frontě před sebou. Byl oblečený lépe než ostatní. Povídalo se, že jeho žena dostala práci jako tanečnice v jednom baru. „Připsal byste prosím mého přítele, Nikolaje Galičkova, na seznam důstojníků? Nikolaj Galičkov, poručík a velící důstojník Sedmé motostřelecké roty. Z Tiflisu. Auta se dvěma střeleckými věžemi. Určitě si na ně vzpomenete, pane.“

Dohola ostříhaný mladý muž s plochou, čtvercovou čapkou a v kožené bundě švédského střihu srazil podpatky a uklonil se. „K vašim službám, plukovníku.“ Tváře měl propadlé a klapky na uši, které ho měly chránit před rachotem střelby, ustřižené.

„Igor Trebinskij,“ představil se zdvořile. „Litevská garda.“

Trebinskij patřil k prvním bílým důstojníkům, kteří dorazili do Šanghaje, a našel smysl života v sepisování seznamů nově příchozích. Zároveň fungoval jako poste restante pro poštu, která nemohla být doručená. Dvě malé místnosti, které sdílel v čínské dělnické čtvrti s mnoha ostatními, byly plné lístečků se jmény a adresami ze všech částí Ruska. K drolícím se stěnám přitloukl tři košíky: Dělostřelectvo, Garda, Pohřešované manželky a děti. Postupně se zaplnily vzkazy a dopisy až po okraj. Někdy míval pocit, že je v nich soustředěná všechna bolest Ruska.

Zatímco se lidský had pomalu sunul kupředu, Trebinskij si nasadil brýle a vylovil z kapsy zápisník vázaný v plátně. V pravém horním rohu

měl velkou, pečlivě napsanou a zakroužkovanou číslici čtyři. Požádal mladého důstojníka, aby mu zopakoval potřebné osobní údaje. Plukovník byl hrdý na to, že se mu ruka při psaní nechvěje, i když oči už mu tak dobře nesloužily.

Jakmile dostali jídlo, odebrali se do rohu haly. Plukovník se posadil na kraj lavice, oba mladší důstojníci si sedli na podlahu a opřeli se zády o zeď. Zdvořile čekali s jídlem, dokud se lžíce nedotkla starcových úst. Skrz strop k nim doléhaly hlasy z chóru.

„Hledám ženu a dcery, plukovníku," vyhrkl poručík mezi hladově polykanými sousty. „Nejspíš pojedou vlakem přes Charbin."

„Mnoho rodin tam uvízlo," opáčil Trebinskij. „Zastavte se, prosím, za mnou zítra. Prohledám záznamy. Předpokládám, že vývěsky u kostela a noviny jste již prověřil."

„Ano, pane. Tak zítra," odtušil poručík. Chléb i polévka z jeho misky rychle zmizely.

„Plukovníku Trebinskij," oslovil ho muž s páskou přes oko. „Snad si na mne ještě pamatujete. Andrej Jelcov. Už nějakou chvíli tahám rikšu. Zmohl jsem se i na gumy a stříšku." Pokus o úsměv. „Mohl bych vás zavést domů, pane. Zdarma, samozřejmě, jen abych nevyšel ze cviku. Pokusím se neztratit. Učím se zdejší ulice."

„To je od vás nanejvýš milé a šlechetné," zněla odpověď. Plukovník vstal a srazil podpatky. Řídkou polévku dojedl, ale černý chleba ne. Rozloučil se se svými společníky. „Dobrou noc, pánové. Chléb už nedojím. Nerozkoušu ho. Pokud se neurazíte, poslužte si, prosím."

O půl hodiny později poručík Jelcov vysadil plukovníka před vchodem na zaneřáděný dvůr, ve kterém bydlel. Starý voják skoro nic neviděl. Za tmy už mu oči nesloužily. Opatrně se proplétal mezi harampádím ke schodům, které vedly do jeho špeluňky. Musel se vyhýbat visícímu prádlu, spícím psům a dětem. Čínské rodiny žily a živořily pod širým nebem. Cesta domů trvala dlouho a rozhodně nebyla jednotvárná.

Po schodech stoupal pomalu a rukou se přidržoval oprýskané zdi. Dírou v podrážce ho do chodidla píchaly úlomky omítky. Jeho spolubydlící dostal práci dveřníka někde ve Francouzské koncesi a celou noc nebude doma. Taky dobře.

Otevřel dveře, vešel, zavřel je za sebou a vyčerpaný po celém dni se o ně ztěžka opřel. Tma ho uklidňovala. Snažil se vzpomenout si, kam odložil svíčku. Zatímco přemýšlel, ucítil těžký tabákový dým. Sladčí a silnější než

kouř z cigaret, které kouřil jeho spolubydlící. A potom uviděl ve tmě žhnout dýmku. Kdosi seděl na podlaze před ním. Tak, a teď přišla řada na mě, pomyslel si, když se před ním zvedl temný stín.

S překvapující rychlostí a mrštností se shýbl k odřené pochvě opřené v rohu. Stačil si všimnout, že jeho drahocenné uhlí žhne v kamínkách opodál a z konvice se kouří. Sevřel jilec šavle a chystal se tasit. Důvěrně známé zaskřípění kovu o kov. Nestačil pohyb dokončit, protože ho silná ruka chytila za krk a surově jím smýkla na podlahu. Upadl na tvář a věděl, že si při pádu zlomil nohu v krčku. Vykřikl, když mu pevná bota dupla na pravičku a odkopla zbraň z jeho dosahu. Cítil tlak mezi lopatkami, když mu hromotluk dosedl na záda a tiskl mu tvář k hrubé podlaze. Zkroutil mu pravičku a sevřel loket mezi koleny.

„Vítej doma, plukovníku," zaskřehotal hluboký, zastřený hlas. „Už brzy doválčíš, bílá rukavičko." Trebinskij věděl, co bude následovat. Pevně stiskl zuby a vzápětí ucítil, jak mu ostrý nůž přeřezává kůži a šlachy na zápěstí.

„Všechny ty jména a adresy! Udělals za mě spoustu práce," chválil ho posměšně surovec, když mu násilím cpal ruku do vroucí vody. „Ale ještě je tu pár věcí, který nejsou v těch tvejch koších ani v notesech. Všechno mi povíš."

„Plukovník byl nahý," sděloval přítomným Vasilij Petrov s popelavě bledou tváří, když si sedal k ostatním ke stolu na zadním dvoře.

„Měl zlámaný vaz. Někdo ho pálil zaživa a mučil, než ho zabil. Pravou ruku mu stáhl z kůže a staženou kůži pohodil do koše s nápisem Garda společně s párem plukovníkových rukavic. Mrtvého ho vyvlekli z bytu a hodili do jednoho z fekálních vozů u Sučouského potoka. Tam nakládají výkaly a odvážejí je na venkov, aby je jako hnojivo prodali rolníkům."

„Plukovník Trebinskij byl jeden z prvních, kteří sem po revoluci přišli." Hrabě Karlov zavrtěl hlavou. „Právě on vedl seznamy všech důstojníků."

„Ty se taky ztratily," vyhrkl Petrov. „Jeho zápisníky, vyznamenání, korespondence z Paříže a Konstantinopole, všechno je pryč. Zbyla jen jeho šavle a potrhaná gardistická uniforma pověšená na hřebíku na dveřích."

„Chudák stará," povzdechl si Semjonov, „příliš opotřebovanej a zmoženej starejma ránama, než aby se bránil. Kéž by si místo něj přišli pro mě!"

„Trpělivost, Ivane. Brzy se dočkáš," Vasilij si nalil sklenku vodky a postrčil láhev po stole k hejtmanovi. „Teď mají všechna jména. Znají i adresy. Dokonce vědí i to, kdo, kde a s kým sloužil."

Semjonov si nalil a obrátil do sebe sklenku na jeden hlt. Ještě teď se v něm všechno vařilo zlostí, tak ho rozzlobili na setkání Výboru pro pomoc kozákům, které se konalo v obchodě se smíšeným zbožím na rohu Severní sučouské. Víc než stovka kozáků živořila na palubě parníku *Mongugai*, protože jim nedali povolení ke vstupu na břeh. Nedávno jich šestnáct převezli do nemocnice. Trpěli noční slepotou, důsledek bezpočtu dnů strávených v temnotě. Většina ostatních byla natolik podvyživená, že nedokázali strávit ani řídkou polévku rozdávanou charitou.

„Ať už plukovníka zabil kdokoli," prohlásil Karlov, „musíme ho zabít dřív, než dostane nás. Musíme se přizpůsobit jinému vedení války."

Li podal Gregorijovi talíř s kropenatými vajíčky vařenými natvrdo a nakládanou zeleninou, který majorův starý vojenský sluha postavil doprostřed stolu.

„Všiml si někdo v Trebinského bytě něčeho zvláštního?" zeptal se Karlov.

„Chudinská čtvrť, pane, každý zná každého, ale nikdo o nikom nic neví a nikdo nikdy nic nevidí," pokrčil rameny Petrov. „Starý čínský dům, s vnitřním dvorem a majitelem, který vybírá nehoráznou činži od rikšů, kteří se dělí o postel ve směnách, a pouličních holek, které se ještě nestačily vzpamatovat z poslední návštěvy u andělíčkářky. Vůbec nechápu, jak ho mohl najít."

„Dovolte, abych se tam vrátil a prohledal to tam. Vezl jsem plukovníka tu osudnou noc domů," ozval se Jelcov, který před několika měsíci ještě žebral na ulici a snažil se hraběti prodat svá vyznamenání. Jednooký poručík se začal živit jako rikša a vozil zákazníky Salle d'Armes. Zestárl, přibyly mu vrásky a zhubl, ale svaly měl pevné a mohl se měřit s kterýmkoli mladíkem Za těch pár měsíců se naučil znát každý kout a každou uličku v Šanghaji. „Promluvím si s ostatními rikši," nabídl se, posloužil si vajíčkem a skořápku rozbil o hranu stolu. „Rikšové vědí o všem, co se v Šanghaji šustne."

„Tohle by jim mělo rozvázat jazyk, poručíku," prohlásil Karlov a podal mu hrst bankovek. „Když se něco dozvíte, přijďte s tím za námi. Nesmíte se po stopě pustit sám. Nechci, aby vás někdo vysvlékl donaha a zlámal vám vaz dřív, než se dozvím, co jste zjistil."

14. kapitola

Ať už se ze školy vracel domů kteroukoli cestou, skoro nikdy se nezapomněl zastavit ve Voisinově ulici. Když náhodou vynechal, madam Wongová mu to nevyčetla, ale pokud přišel, pokaždé ho uvítala čajem a něčím sladkým, skotskými sušenkami nebo sladkostmi z jejího oblíbeného pekařství Reine Cladette z rue Batard.

„Poučila jsem se, že tihle Skotové jsou hrozně divní a chladní," lamentovala jednoho odpoledne nad sušenkami. „Tak zvláštní a tak studení. Životní síla jim nechybí, to ne, ale *mais pas de sensualité. Rien.* Naprosto postrádají jakoukoli špetičku citlivosti. Kdo jiný by také dokázal péct sušenky, které jsou drobivé a suché, ale přesto plné tuku?"

Návštěvy u ní patřily k jako tajným potěšením. Vyhledával její společnost nejen proto, že si vážil jejích rad a ženská společnost mu byla příjemná. Nepřestával doufat, že jednou u ní potká čínskou krásku, kterou viděl vystupovat z nosítek.

Zvlášť na jedno odpoledne se těšil. Mej-lan se ho před časem vyptávala, kdy má narozeniny. Řekl jí, že za pár dnů bude slavit svátek, který je v Rusku ještě důležitější než narozeniny.

„K osmnáctinám lze nevinnému chlapci darovat jen jediné," prohlásila. „Nastal čas, abych vás zasvětila do tajemství Kouzelné hory."

Poslala bělovlasou služebnou pro kožené desky a stojan. „Jmeniny nepochybně strávíte s otcem, ale narozeniny oslavíte, jak se na mladého muže sluší a patří tady, možná o den či dva dřív."

„*Mais oui,*“ odpověděl, „*certainement.*“ Představa, že konečně přijde o panictví, ho tak trochu děsila, ale zároveň už se nemohl dočkat a skoro každou noc se mu o tom zdálo.

„Tolik mě těší, že mluvíte francouzsky,“ zašeptala. „Francouzština je jediný správný jazyk květinového světa.“

Sluha v modrých šatech mechanicky obracel stránky v deskách umístěných na stojanu. Ani jednou nemrkl, ani jednou se nepodíval na portréty, které lhostejně obracel.

Mej-lan mu nalila čaj a vnutila mu koláčky. Chvíli věcně a obchodním tónem mluvila o přednostech té či oné koroptvičky. Někdy se do jejího tónu vloudil náznak citu, když hovořila o pokožce nebo zvláštnostech té či oné dívky. Jedna z nich poskytuje mužům rozkoš tak, že se nehýbe a tváří se jako mrtvá. Její zákazníci se pak ze všech sil snaží probrat ji k životu. Nicméně Evropané, a Američané zvlášť, vyhledávají to, co Mej-lan nazvala *complaisance*, pocit souznění, sdílené rozkoše a snahu poskytnout ji tomu druhému.

Jak ji poslouchal, připomínala mu chovatele psů nebo koní, vlídného a zdvořilého, ale přece jenom pána, který vyžaduje od zvířat poslušnost a pro ty neprodejné má jen málo pochopení. Znovu si vzpomněl na násilí před Singerie. K němu se chovala jen laskavě a vlídně, ale nepochyboval, že zatímco pro něj má samý cukr, v jiných situacích neváhá použít bič.

„Vyberte si, kterou chcete,“ vybídla ho. „Bude vaše celkem pětkrát. Kdyby vašich schůzek bylo méně, nic byste se nenaučil a dívka by o vás neměla zájem. Kdyby jich bylo víc, upnul byste se k ní. Dívka, kterou si vyberete, vás musí naučit si věřit, ale nesmí se stát vaším útočištěm v nouzi.“

Alexander se na okamžik zasnil. Krev se mu nahrnula do tváří, když si uvědomil tlak v podbřišku. „Děkuji mnohokrát. Pět schůzek.“

„Ta první vám dodá sebejistotu a bude jen pro vaše potěšení.“ Mej-lan se odmlčela. „V těch dalších čtyřech se naučíte, jak poskytnout ženě rozkoš. Žádný Angličan by to nepochopil, to je jisté, ale je to dar, ze kterého se budete těšit celý život, a ne jen jediný týden.“ Mej-lan se naklonila k němu a zadívala se mu do očí.

„A potom budete milovat ženy s vynalézavostí a uměním mandarína a vášní vašich krajanů. Vášeň samozřejmě musí vycházet z vás.“

„Já…“ Najednou si připadal bezradný a ztracený.

„Teď si ale musíte vybrat,“ vybídla ho a pokynula sluhovi, aby otočil

další list.

„Všechny jsou tak krásné," vysoukal ze sebe konečně, „ale není tady ještě jedna? Viděl jsem ji jednou vcházet do vedlejšího vchodu. Vystoupila z nosítek. A přibližně ve stejnou dobu přijel vysoký Číňan. Vlastně jich přijela celá skupinka ve dvou autech. Myslím, že jeho tělesný strážce byl Rus."

Vlídná tvář Mej-lan se při těch slovech změnila. Mateřskou něhu vystřídal hněv.

„Pan Hak Li," protáhla. „Dávejte si na něho pozor. Právě jeden z jeho nepřátel se mě snažil unést, když jsme se poprvé setkali. Pan Hak Li vládne takřka celému Čínskému městu a rozhoduje skoro o všem, co se tam stane. Mám štěstí, že jsme staří přátelé, protože květinový svět rozhodně není růžová zahrada, jak to možná zvenčí vypadá, ale spíš hluboká jáma plná jedovatých hadů. Jen v Šanghaji je na sedm set domů rozkoše. A jen minulý týden dva z nich lehly popelem a šest koroptviček zemřelo. Bez jeho ochrany bych tady už nebyla."

„A ta dívka?" naléhal Alexander.

„Hak Li má v rukou dluhy více lidí než kdokoli jiný. A v Šanghaji znamenají cizí dluhy větší moc, než jakou propůjčují pouhé peníze." Mej-lan se odmlčela a čekala, až si to její host přebere a pochopí.

„Ten muž je hlavou Čching-pangu, organizace, kterou nazýváte Zelený gang," pokračovala. „Přezdívá se mu Velké ucho nebo Pán hory. Nepřejte si dlužit mu peníze, byť jediný cent."

„Ale ta dívka, ta mu nepatří, nebo ano?"

„Ne, Lilie ne." Mej-lan zavrtěla hlavou. Něha se vrátila. „Řekla mi, že vás viděla. Připadal jste jí velice hezký."

Mej-lan varovně zašermovala ukazováčkem. „Řekněme, že má spoustu práce… kvůli jejímu ochránci, bohatému Skotovi, který je tchaj-panem velkého hongkongského podniku. Lilie bere každý den hodiny angličtiny a francouzštiny a bydlí v apartmá v hotelu Astor. Z oken má výhled na Bund."

„Měla na sobě zelené šaty."

„Pokud starý pán odjede za rodinou do Hongkongu, tak by to možná šlo. Uvidíme." Mej-lan pokynula sluhovi. „Prozatím si ale vyberte jinou koroptvičku pro příští týden."

Poslechl. Však už se brzy dočká.

Alexanderovi se začal líbit pravidelný denní program. Časně ráno vstal

a osedlal Osetru, aby ji projel dřív, než se ulice zaplní lidmi. Na ranní projížďky vyrážel s otcem, který často míval zarudlé oči. Pokud se jim podařilo vyrazit včas, zastavili se na čaj a čerstvý tmavý chleba v Café König. Usmrkaný klučina jim za pár drobných pohlídal koně, zatímco pili čaj a povídali si. Doma v Rusku nikdy neměl čas si s otcem v klidu promluvit. Hrabě byl buď ve službě kdesi daleko, nebo měl plné ruce práce na statku. Tady, v Šanghaji, se ale s ranní vyjížďkou obvykle zpozdili jen proto, že otec nepřišel domů včas, ale potom jim patřilo celé ráno, kdy cválali svěžím ránem ulicemi na odpočatých koních. V takových chvílích míval Alexander pocit, že spolu dokážou všechno na světě a nikdo je neporazí.

Alexander nikdy nevěděl jistě, co otce zdrželo mimo dům, jestli vášnivá debata s krajany nebo milostné dobrodružství s některou z vážených dam. Hrabě Karlov se záhy spřátelil s několika významnými čínskými rodinami. Dámy i pánové se oblékali podle poslední pařížské nebo pekingské módy, měli přehled o tom, co se nosí v Londýně nebo Nankingu. Doma ale obvykle nosili pohodlný, splývavý čínský oděv s vysokým stojáčkem, který muži v chladných večerech doplňovali vestičkou. Pokud si vyšli na večeři do Francouzské koncese nebo Mezinárodní čtvrti, do Ambasadoru na avenue Eduarda VII. nebo šli tančit do Café Majestic na třídě Bublající studny, dokázali plynule konverzovat v několika jazycích a oblékali se do večerních obleků západního střihu.

Hrabě Karlov považoval tyto čínské rodiny za mnohem otevřenější a přátelštější společnost než upjaté evropské obchodníky s jejich maloměšťáctvím a nudnými hovory o obchodě a rodině. Ženy mu připadaly chápavé a nevtíravě inteligentní, muži vzdělaní a se širokým spektrem zájmů.

Jednou ráno mu otec barvitě líčil události předchozího večera. Jeho hostitel byl majitelem pobřežní plavby a vášnivý sběratel starožitností, který se den co den oblékal do střízlivého obleku s vestou, z jejíž kapsičky mu vykukoval zlatý řetízek od hodinek. „V první chvíli jsem starého Kchunga nepoznal," začal své vyprávění hrabě. „Gerald stál u kamenných lvů u brány před zdí, která chrání jeho rezidenci. Chtěl mě formálně přivítat.

Stál tam, ruce založené v širokých rukávech modré hedvábné róby. Za branou na mne čekal úplně jiný svět, něco jako přepychové ruské venkovské sídlo, ale oni tam žijí po čtyři generace pod jednou střechou.

Jejich děd se tam odstěhoval před sto lety.“

Sluha se postaral o koně a Kchung ho vedl po bílými oblázky vysypané cestičce, po lávce pod pergolou ho vedl kolem červených pavilonků a malého chrámku obklopeného šedivými balvany a nevelkými, ševelícími bambusovými hájky. V jejich stínu čekaly dvě rikši a nosítka. O kousek dál bosý sluha leštil Paige Jewett. Bělovlasá hospodyně s podvázanými chodidly a širokou šerpou se jim uklonila a ustoupila z cesty, když překročili práh vlastního domu, dvoupodlažní budovy s prohnutou střechou a červeně nalakovanými dveřmi, sloupy a trámy. Podlaha z černých glazovaných dlaždic se leskla jako sklo. Tam na ně čekaly dámy ve večerních šatech, ale nikoli těch určených pro Cercle Sportif nebo plesový sál Astoru, ale nalíčené a s nefritovými jehlicemi ve vlasech jako víly z úplně jiné doby.

„A co jídlo, otče?“ vyzvídal Alexander.

„Vzpomínám si jen na dezert. Karamel a šlehaná smetana na nastrouhaných pečených kaštanech a drobném ovoci. Myslím, že tomu říkali Pekingský prach.“

Alexander si mlsně olízl rty.

„Ještě nikdy nikdo mě tak nepohostil,“ povzdechl si Karlov. „Tihle lidé jsou velice úspěšní a vyznají se v našem světě, Sašo, ale nikdy nezapomínají, kdo jsou, a my se musíme chovat stejně.“ Hrabě zavrtěl hlavou. „Samozřejmě že oproti nám mají k dobru něco, co my už nikdy mít nebudeme: staré dámy, které udržují rodinnou tradici. Ovdovělé tetičky a staré panny, které bydlí v paviloncích kolem dvora, celý den klevetí, odpoledne učí děti a po večerech pokuřují opium a hrají mažong a karty, někdy celou noc.“

Alexander se s otcem nikdy nebavil o ženách, ale hrabě si ho poslední dobou dobíral stále víc, i když se nikdy nedočkal jiné odpovědi než zarudlé tváře.

„Nemysli, že jsem si nevšiml, jak mlsně čenicháš kolem Cornelie,“ rýpl si otec jednou ráno nad čajem. „A to se raději nezmiňuji o té mladé Američance, které nadbíháš už od večírku. Musíš mít úroveň, Sašo. Chovej se jako Karlov.“

Jednou časně ráno Alexandera probudila bolest v noze. Otočil se na pravý bok a vzal z nočního stolku přelomenou dýmku toho rudého komisaře. Vzpomínal na matku, na Káťu a cestu po Transsibiřské magistrále.

Vybavil se mu přesně ten okamžik, kdy mu Viktor Poljak zlomil nohu. Oslepující bolest, zvuk praskající kosti těsně nad kolenem. Znovu se v něm vzedmul bezmocný hněv. Přičichl k hlavičce dýmky a ucítil těžkou, sladkou vůni tabáku. Vzpomněl si i na neuvěřitelnou sílu toho muže, se kterým marně zápasil ve vlaku. Myslel na komisaře, šerm, Françoise s jeho šavlí a všechno, co musí udělat. Uvědomoval si, že musí vybojovat mnoho bitev a že na ně musí být co nejlépe připravený. Vybavily se mu lekce mistra Angela v Kadnikovu.

„Nakonec je ruka a šermíř jedno," říkal mu štíhlý Ital. „Nohy, to je pohyblivost, ale čepelí vládne ruka. Žádné nohy se nevyrovnají rychlosti ruky, ale musí mít dost síly, aby mohla čepel držet zlehka. Musíš zbraň ovládat jen zápěstím a prsty."

Vstal a oblékl si kalhoty a košili. Bosky odkulhal přes galerii k žebříku připevněnému ke stěně. Musí posilovat ruce a paže. Když už se nemůže spolehnout na nohy, musí mít naprostou jistotu, že ho nezradí paže.

Vyšplhal nahoru a chytil se prvního nosného trámku. Páchl a klouzal v dlaních. Myši, ptáci a netopýři ho jistě používali dlouho před ním jako klozet. Než se ho znovu chytil, otřel si dlaně a rozhýbal dlouhé štíhlé prsty. Zhoupl se kupředu nad parkurový kruh. Visel dobrých patnáct metrů nad zemí. Kdyby spadl, zlomená noha by byla to nejmenší.

Díval se před sebe a ručkoval po trámech. Připadal si volný a ničím nesvazovaný. Chromá noha neznamenala nic. A potom ucítil ostrou bolest v levé dlani, kam se mu zabodla velká tříska. Snažil se tu bolest nevnímat a ručkoval dál. S každým dalším přehmátnutím si třísku zarýval hlouběji do masa. Bolest mu vystřelovala z dlaně až do podpaží. Soustředil se a bojoval s nutkáním se pustit. Hlasitě počítal každé přehmátnutí, kterým se posouval dál. Jedna. Dvě. Tři. Čtyři. Už je skoro u cíle.

Vtom si uvědomil, že na druhé straně žádný žebřík není. Bolest nepolevovala. Zhoupl se, aby se zdravou nohou opřel o jedinou, nejvyšší polici, která v bývalém skladišti zůstala. Pustil se a přikrčil se na ní jako opičák na větvi v koruně stromu. Ruce se mu nekontrolovatelně třásly vyčerpáním. Pohledem pátral po sešeřelém sále pod sebou.

Z police byl stále cítit nasládlý pach opia, které tam kdysi skladovali. Plivl si do bolestí pulzující dlaně a snažil se otřít lepkavou černou špínu do rukávu košile. Podařilo se mu zuby vytáhnout větší část třísky. Rýpal se nehty v ráně, ale všechny úlomky stejně nedokázal dostat ven. Dlaň mu krvácela a bolela ho čím dál víc. Znovu si otřel ruku do košile a pokusil se

sevřít trámek. Po několika minutách se narovnal, opřel se zády o zeď a pověsil se na trámek.

Cesta zpátky mu připadala snazší, jakmile se naučil využít zhoupnutí a nespoléhat se při pohybu vpřed jen na úchop. Pomalu sešplhal po žebříku a vrátil se do ložnice dřív, než se otec probudil.

Počínaje tím dnem se snažil vstávat dřív, aby měl čas procvičit si paže, než se vzbudí ostatní. Někdy zavíral oči, jindy se díval pod sebe, dokud se úplně nezbavil strachu. Jakmile se přestal bát, pohyboval se jistěji. Získal sebevědomí a často zůstal zkusmo viset nad sálem jen na jedné ruce.

Ve škole na něho čekalo několik nudných hodin a příšerný anglický oběd, který byl dokonce ještě horší než v Kadnikovu. Namísto boršče a knedlíků dostávali hnědé cosi a rýžový pudink. Při zvláštních příležitostech pak nadívané srdce. Náplň tvořily rozemleté zbytky předchozích jídel, přelité hustou bílou omáčkou, která jako sliz vytékala z přeseknuté aorty. No prosím, a to se Angličané posmívají Číňanům, že jedí opice a psí krev.

Výuka probíhala v angličtině, ale během přestávek a při obědě se dvorem a jídelnou rozléhala kakofonie nejrůznějších jazyků. Za dva měsíce si tam nenašel žádné opravdové přátele. Jeho spolužáci v posledním ročníku vytvářeli uzavřené skupinky, které pojila dohromady stejná národnost nebo sport. Byli jako námořníci jedné flotily sloužící na různých lodích. Jen Italové se přátelili s každým. Hluční a rozjívení se vychloubali úspěchy u děvčat a bavili se o jejich nohách a ňadrech, zatímco Angličané debatovali o kriketu a spřádali plány na tajnou výpravu do města, kde se hodlali přejíst masových knedlíčků. Nejspíš by se asi divili, kdyby věděli, odkud bere moudra, kterými je častoval.

Vlastně si ho nikdo nevšímal, dokud nepřišel na pořad dne šerm. Byl pro ně příliš starý, než aby se s ním spřátelili, příliš vysoký a pohledný, než aby mu nezáviděli. Na rozdíl do toho, na co byl zvyklý z akademie, Angličané považovali šerm za týmovou hru a Alexander nedokázal přijímat porážky ani se radovat z vítězství druhých.

Navíc nehrál ani ragby, ani fotbal, ani kriket, takže měl odpoledne volno a mohl odkulhat domů. Otec každé ráno, poté, co sesedl před školou, odvedl Osetru zpátky do stáje. Jen v pátek, když byl odpoledne na rozvrhu šerm, zůstával ve škole déle.

Vivien St. Clair zpočátku neskrýval zklamání, když uviděl mladíka, který se opíral o hůl. Mistr šermu byl štíhlý, bělovlasý muž s úzkou,

opálenou tváří a klenutým bílým obočím. Říkalo se o něm, že je napůl Malťan.

„Karlov, že ano?“ uvítal ho a přehodil si fleret do levičky, aby si mohl sundat rukavici a potřást si s ním rukou. Ostatní ho pozorovali, zatímco si oblékali bílé prošívané vesty. „Váš otec vyučuje šerm, jak jsem slyšel. Posadíte se a podíváte se, jak šermujeme u nás?“

„Ne, pane.“ Alexandera se dotklo, že ho považuje za neschopného mrzáka. „Doufal jsem, že se zapojím do hodiny.“

„Takže už jste někdy šermoval?“

„Tak trochu, pane, na vojenské akademii u nás doma, v Kadnikovu.“ Nemluvě o výcviku v pážecím sboru, kde je maltézští rytíři nutili cvičit bez masek a chráničů na hrotu.

„Výborně, Karlove. Začnete s Barinim. Výška pro vás bude výhodou.“ Podal mu svůj fleret a masku. „Barini, předstupte, prosím. Postavte se na kraj řady vedle *piste.“*

Jakmile deset chlapců ve dvou řadách po pěti zkřížilo zbraně, sálem se rozléhalo jen všem jazykům společné řinčení oceli.

Barini byl na šermíře příliš tlustý, ale se šavlí to docela uměl. Byl pomalý, ale měl sílu a nescházelo mu odhodlání vyhrávat. Kdykoli si sundal masku, aby si otřel tvář, objevil se zarudlý a upocený obličej. Alexander se podřídil: šlo o cvičení, a ne o souboj. Soustředil se na techniku a načasování útoků. Nesnažil se partnera porazit nebo mu dát najevo, že je lepší, i když nemůže ustupovat. Dokonce i při tréninku musí být každá rána míněna vážně.

„Úder, *coupé,* ústup, výpad, *dessous, coulée,“* udával tempo mistr, *„doublé, fleche,* otočka *a pris de fer.“*

Šermířské umění žádného ze spolužáků na něho dojem neudělalo, s výjimkou jednoho, Japonce Hidea Tanaky. Byl o rok mladší než ostatní, scházel mu cvik, ale měl přirozený talent a rychlou ruku. Snad i pro něho, jako pro příslušníka cizí, bojovné kultury, byl šerm víc než jen tělocvik. Hideo Tanaka byl synem japonského vyslance v Šanghaji. Po škole ho odvážel černý daimler, který čekával před školou. Někdy míval na kapotě malou vlaječku s vycházejícím sluncem.

O týden později Alexander St. Clairovi názorně předvedl, že se umí vypořádat s protivníkem. Odzbrojil a porazil dosavadního přeborníka školy v šermu fleretem pět jedna. Od chvíle, kdy opustil brány Kadnikova, se co do techniky nic nového nepřiučil. Změnil se ale uvnitř. Doba strávená s

otcem a ostatními vojáky, boj ve vlaku na Sibiři, ale i v šanghajské ulici ho změnily. To, co ostatní považovali za hru, pro něho byla smrtelně vážná věc.

Domů se většinou vracíval oklikou nejrůznějšími uličkami, aby chůzí procvičil nohu. Neustále objevoval nové věci, nad nimiž nevycházel z údivu. Stejně jako na bazarech byly i tady krámky nakupené podle profese. Po dvou týdnech už dokázal se zavřenýma očima poznat, v které z úzkých uliček je. Stačilo nasát vůni. Těžká kořeněná z obchůdků s kořením, pach škvířícího se oleje nebo sádla signalizoval restauraci, zvláštní vůně tabáku se nedala s ničím zaměnit, štiplavé výpary znamenaly koželužnu nebo barvírnu, uhelný prach a piliny obchod dřevem a uhlím.

Jednou odpoledne míjel otevřené dveře obchodu tabákem, Tabaqueriu Filipinu, v čísle 28 na Nankingské třídě. Zastavil se, aby si prohlédl zboží vystavené ve výloze: John Smith a sir Francis Drake na reklamě cigaret značky Tři hrady; cigarety Ifigénie, výlučně vyráběné v Káhiře a dovážené výhradním prodejci Kyriazi Freres a Wallem a spol., jak hlásal plakát; pro Balkan Sobranie zůstával Východ Východem a Západ Západem; cigarety Old Dominion z viržinského tabáku se nabízely kupujícím s obrázkem šklebícího se černého polního dělníka, který tvrdil: „Už jít, pane!“ Amerika musí být opravdu zvláštní země, pomyslel si.

To odpoledne tabáčnictví minul, ale měl v úmyslu se tam vrátit.

Následujícího dne vešel. Přivítal ho Hispánec s červeným fezem na hlavě. „Čím posloužím, pane?“ otázal se zdvořile, když na Alexandera přišla řada.

„Měl bych prosbu,“ začal nesměle a vytáhl z kapsy komisařovu zlomenou dýmku. „Mohl byste mi říct, co je to za tabák?“

Prodavač sevřel hlavičku dýmky v obou dlaních a doslova do ní strčil nos. Soustředil se jako sommelier oceňující víno. Dvakrát nasál vůni a potom se obrátil k zákazníkovi zády, aby prohledal police za sebou.

„Voňavý,“ mumlal si pro sebe, „velmi aromatický.“ Probíral se plechovkami cigaret, jeho prsty přeletovaly mezi vystavenými dýmkami a krabičkami se šňupacím tabákem. Sundal na pult kulatou čtvrtlibrovou plechovku, otevřel ji a přičichl k obsahu. Souhlasně pokýval hlavou, rozzářil se a podal ji Alexanderovi.

„Dolar dvacet,“ oznámil mu.

Ucítil tutéž sladkou vůni, svěží, nevyčichlou, která ještě nezhořkla popelem.

Alexander obrátil víčko, na kterém byl obrázek osmanského mamlúka se šamšírem.

„Směs firmy Telkhis," četl nahlas, „nejlepší směs dýmkového tabáku – sladká a osvěžující – Tabacco de Lux."

„Prodáváte hodně tohoto druhu tabáku?" vyzvídal Alexander s pohledem upřeným na výstavku dýmek.

„V současné době ne," zavrtěl hlavou prodavač. „Nejoblíbenější je mezi pány z Krymu."

Alexander si vybral dýmku z mořské pěny ve tvaru hlavy zlověstně se šklebícího Turka s turbanem. Zaplatil a vrátil se domů s dýmkou a plechovkou tabáku v kapse. Myslel na to, co ho v následujících týdnech čeká. Ten tabák mu bude připomínat, co musí udělat. Představoval pouto mezi ním a člověkem, kterého nenáviděl ze všech nejvíc. Snad mu ta vůně jednou pomůže najít a poznat toho komisaře.

Zdravá noha sílila a rostla, ale levá zůstávala stále stejná. Dokázal jí sice poručit, ale obvykle ne nadlouho a za cenu tupé bolesti. Věděl, že až vyroste, bude mít stejnou vysokou a šlachovitou postavu jako otec. Možná bude mít i jeho široká ramena.

Ten den se nedokázal soustředit na výuku. Na následující den připadaly jeho narozeniny a čekalo ho „zvláštní odpoledne" jako dárek od madam Wongové. Konečně bude v jejím domě víc než pouhým hostem „na čaj", který jen využívá pohostinnosti podniku. Myslel na to, kterou dívku mu madam vybere. Co když to bude Lilie?

A teď už se blížil.

Jakmile zabočil do Voisinovy ulice, šel stále pomaleji a potil se jako přístavní nosič.

Najednou si nebyl jistý, v kterém vchodu ho očekávají. Čím víc se k domu přibližoval, tím větší neklid a nervozitu cítil. Ze všeho nejvíc se děsil toho, že se bude muset svléknout a předvést. Měl strach, co poté ona dívka nahlásí Mej-lan. Býval by snad raději podstoupil další operaci, než aby se svlékl. Ale na druhou stranu měl pocit, že by si dokázal poradit s celým zástupem koroptviček. Nechtěl jen, aby se kdokoli dozvěděl, jestli se nějak ztrapní.

Podsaditý čínský dveřník čekal nad schody před hlavním podnikem. Pokynul mladíkovi na uvítanou a úslužně mu přidržel dveře.

„*Bonjour, monsieur,*" uklonila se bělovlasá dáma v černém, jakmile ho uviděla. „Dobrý den, pane." Předala mu obálku a malou krabičku ze

slonoviny. „*À la part de madame Mei-lan.* Od paní Mej-lan.“

Otevřel obálku a přečetl si vzkaz na kartičce. „Nechť Vám pomůže spojit Vaše dva světy v jeden.“

Odklopil víčko krabičky. Uvnitř na miniaturním polštářku z rudého sametu seděl medvěd vyřezaný ze zeleného nefritu. Údivem mu poklesla čelist a nevěřícně zavrtěl hlavou. Ještě nikdy od nikoho nedostal důvtipnější dárek. Možná by mu nějaký podobný dala matka, kdyby žila.

Tok jeho myšlenek náhle přerušil plačtivý výkřik, který přicházel z pokoje za zdí. Po něm následoval štěkavý příkaz v rozhněvané kantonštině, který zněl jako kulometná dávka, a zároveň tlumeně, protože byl určený jen uším toho děcka. Madam Wongová? Ta změna tónu v jejím hlase ho překvapila. A potom následovala dvě plesknutí, ostrá a rychle za sebou. Jako kdyby se rozbil talíř a po něm druhý. A potom plačtivé vzlyky plné strachu a bolesti.

Zatímco přemýšlel o tom, co právě slyšel, stará dáma v černém přerušila tok jeho myšlenek.

„*Mademoiselle vous attend dans sa chambre.*“ Ukazovala ke schodům za sebou a potom se se sepjatýma rukama uklonila. „Slečna vás čeká ve svém pokoji. *Numero trois.*“

Alexander zůstal stát jako přimrazený. Po chvíli se vzpamatoval, zasunul dárek do kapsy a zamířil po schodech nahoru. Na konci chodby seděla služebná a skládala ručníky. Na Alexandera se ani nepodívala. Vůbec ho nevzala na vědomí, pohled klopila k zemi. Váhal, než zaklepal na dveře s číslem tři. Žádná odpověď. Zkusil to ještě jednou. A zase nic. Bezradně tam stál opřený o hůl a zaobíral se myšlenkou, že se vrátí dolů. Mohl by to použít jako výmluvu, aby mohl odejít. Zabloudil pohledem ke služce. Kývla hlavou směrem ke dveřím.

Otočil porcelánovým knoflíkem a vešel do malé ložnice s velkou postelí s nebesy a hromadou měkkých polštářků a podhlavníků. Záclonky byly zatažené jen napůl. Na stolku hořely čtyři svíčky. Otevřel dveře do koupelny a ucítil svěží vůni jasmínu a santalového dřeva. Melodický, příjemný ženský hlas tiše prozpěvoval neznámou melodii v čínštině. Zavřel vchodové dveře a v duchu se ptal, jestli se hodí, aby vešel do koupelny. Na dveřích visely zelené hedvábné šaty. Zatajil se mu dech. S cvaknutím zasunul západku.

„Připojte se ke mně, prosím,“ vybídl ho dívčí hlas z koupelny.

Opřel hůl v koutě a odkulhal ke dveřím. Měl pocit, že musí každou

chvíli umřít.

Přes okraje obrovské porcelánové vany stojící na bronzových lvích tlapách se přelévala kaskáda bublin.

Liliiny hedvábně lesklé černé vlasy, mandlové oči a našpulené červené rty jako by v měkkém světle svíček pluly v oblaku voňavých bublinek.

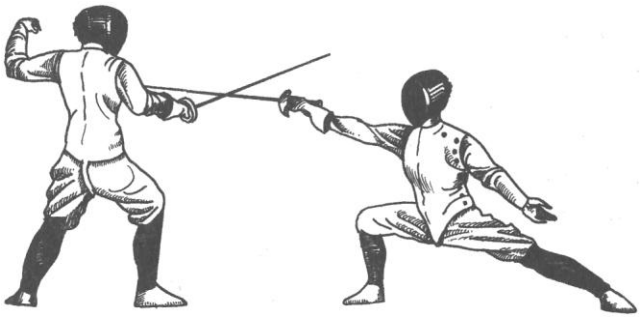
Ještě nikdy neviděl ani necítil nic tak nádherného.

„Prosím, odložte si na postel," vybídla ho zastřeným hlasem.

Svlékl se a vrátil se do koupelny. Zůstal stát ve dveřích natočený bokem k ní. Kvůli zmrzačené noze si připadal hrozně hloupě.

Upřeně se na něho podívala a v jejích očích se zrcadlil obdiv.

„*Mon dieu*! Úžasné! Pojďte ke mně." Z bublinek se vynořila štíhlá, krásně tvarovaná dívčí ruka a pohladila ho. „*Bon anniversaire, monsieur.*"

15. kapitola

„Vstávej, Sašo!“ Karlov kopl do nohy synovy postele. „Přijdeš pozdě na turnaj. Petrov už osedlal koně. Cestou si sníš dvě vejce natvrdo.“

„Omlouvám se,“ zamumlal ještě napůl spící a spustil nohy z postele. Byla sobota a den, kdy se konal každoroční turnaj v šermu, ve kterém soupeřila jeho škola s francouzským lyceem. Měl tu čest být kapitánem anglické školy. „Koná se na Cercle Sportif.“

„L’exctitude est la politesse des rois,“ připomněl mu otec. „Dochvilnost je ctností králů. Celý týden tě nemůžu dostat z postele a plouháš se jako mátoha. Nejspíš jsem mu neměl uspořádat ten večírek,“ zabručel si pro sebe dost hlasitě, aby ho Alexander slyšel „*Pirogov* bylo až příliš!“

Alexander vstal a opláchl si obličej studenou vodou z umývadla. Příliš toho skutečně bylo, pomyslel si, ale ne pirožků. Kdyby tak otec věděl! Ani v nejmenším nepochyboval o tom, že otec za mlada býval pěkný divoch, ale proti Alexanderovým dobrodružstvím by měl určitě námitky. Snažil se, aby jméno Karlov začalo mít v Šanghaji dobrý zvuk, a žádné synovy nepřístojnosti mu nesměly jeho úsilí kazit.

Alexander myslel na Lilii a litoval, že už ji nikdy neuvidí. Madam Wongová trvala na tom, že se s ní musí přestat vídat. „Lilie potřebuje svého tchaj-pana,“ vysvětlovala mu. „Díky němu může podporovat nemocné rodiče a sestry. Jak byste jí v tomto směru mohl pomoci vy?“

Když neodpovídal, Mej-lan pokračovala. „Lilie není paní svého času. Každý den musí chodit na lekce cizích jazyků. Musí se hodně učit. A po večerech, když ten Skot nevyžaduje její společnost, musí cvičit hru na klavír, až jí umdlévají prsty. Když se vrátí domů, musí mu přehrát, co nového se naučila.“

Alexander přemožený hořkou pravdou přikývl. Stejně jako otec a dědeček považoval peníze za něco, o co se nemusí starat. V Šanghaji začal chápat, že peníze jsou důležité. Peníze nepeníze, nepřestával doufat, že čas, který spolu strávili, pro ni znamenal skoro totéž co pro něho. Mej-lan mu ale opět dala studenou sprchu.

„Nezapomínejte, *mon petit*, že my ženy tuhle práci neděláme pro vlastní potěšení,“ upozornila ho skoro škodolibě.

„Nicméně Lilie si vás oblíbila,“ dodala. „Říkala, že mladí muži voní lépe.“

„Mladí muži?“ zopakoval nechápavě. „A je to pravda?“

„To nevím,“ pokrčila rameny madam Wongová. „Přidělovali mi jen samé staré.“

Zrovna se mu zdálo o Lilii, když ho otec probudil. Kdykoli se jí dotýkal, připadalo mu její tělo jako hebké, hladké, dokonale oloupané vejce natvrdo. Když ležel vedle ní a nabíral sílu, zavřel oči a ona ho hladila a vyprávěla mu zábavné příběhy zpěvavou a pomalou sučouštinou, aby jí rozuměl. Příběh o tygrovi, znesvářených křepelkách a zejména jeho nejoblíbenější o proradné vdově slýchal den co den. Nikdy ale nemluvila o sobě nebo svých závazcích.

„Prober se, chlapče.“ Otec mu podával čistou bílou košili.

„Budeš šermovat za nás za všechny.“ Z jeho hlasu bylo slyšet napětí. Oba věděli, co je v sázce. Pro oba Karlovy to bylo víc než jen turnaj dvou škol. V sázce bylo mnohem víc než jen dobrá pověst Salle d’Armes.

„Jenom ze šavle mám strach,“ přiznal Alexander.

„Šavle? Proč bys měl šermovat šavlí?“ zavrčel hrabě. „Stačí, že nemůžeš ustupovat při šermování s kordem a fleretem. Už to je dost těžké a šavle by znamenala velký nápor na tvou levou nohu. To nepřipadá v úvahu. Ať se šavle chopí ten pořízek Barini. Má na to postavu a nepotřebuje k tomu mozek jako na kord nebo fleret.“

„Budu muset, otče. Kapitáni obou mužstev se musejí utkat ve všech disciplinách.“

„Šílenství!“ štěkavé se zasmál Karlov a v duchu si vyčítal, že na syna

naložil takové břímě.

„Tak to ho musíš zabít při fleretu.“ Pokrčil rameny, jako kdyby si právě vzpomněl na drsnou a krutou tvář života. „A vlastně proč ne? Ve válce bojují i ranění.“ Stiskl synův krk silnými prsty. „Je to jen trénink.“

O čtyřicet minut později už byli na místě.

Projeli širokými vraty Francouzského klubu a koně nechali ve stájích. Karlov nesl synův kord a fleret ve svém koženém a potřísněném vaku. Prošli kolem krytého bazénu, kolonádou zastřešující vlastní klub a udržovanou zahradou. Doléhalo k nim ťukání kovových koulí. Čtyři postarší pánové hráli *boules.* Na stolku po straně stál podnos se sklenkami bílého vína. Jeden z hráčů si stěžoval na neupravený povrch.

„Klidně bychom mohli být v Bordeaux,“ poznamenal Karlov s úsměvem. „Sedni si tady na chvilku, Sašo.“

Alexander se posadil na železnou zahradní židli před tenisovým pavilonem. Karlov poklekl a zul synovi vysoké jezdecké boty, protože dobře věděl, jaké mu to činí obtíže. Otevřel vak a vyndal z něho boty na šerm. Klasické šermířské boty se vyráběly ze sobí kůže a neměly podpatky. Nazul je synovi a zavázal na dvojitý uzel. Potom podrážky jednu po druhé přetřel hrstí rozinek. Budou držet jako přibité, ale nebudou synovi působit další nepohodlí.

„Děkuji, otče,“ vydechl překvapený Alexander. Takhle by měl posloužit otci a ne otec jemu.

Oba vstali. Hrabě mu podal pytel se zbraněmi a sám se chopil jezdeckých bot. Na Alexandera znovu dolehla tíha zodpovědnosti.

V sále se mezitím shromáždil početný dav rodičů a hostů, kteří se rozesadili na stoličky podél černého gumového pásu vyhrazeného šermířům. Stoupenci a příznivci francouzského lycea na jedné straně, katedrální anglické školy na druhé. Annamci roznášeli kávu, čaj a sladké zákusky.

Jakmile uviděl *planche,* začal se soustředit tak, jak ho učil italský maestro. Musel být připravený a odhodlaný vyhrát, ale jeho duševní síla musela zůstat skrytá za maskou.

Zápolení mladších chlapců už pomalu končilo. Dva dvanáctiletí šermíři v bílých prošívaných vestách a kalhotách si vzdali čest. Potom zbraně nehlučně klesly hrotem k zemi. Ti určitě nebrali hodiny u maestra Angela, pomyslel si. „Ať soupeř slyší vaši zbraň,“ radil jim. „Nejprve projevte zdvořilost a potom zuřivost.“

Oba mladí šermíři si nasadili masky a zaujali pozici *en garde*. Alexander chápal jejich rozčilení. Boj na život a na smrt zůstal jako podtón i v cvičném zápase s kordem s chráničem hrotu na konci. Stačilo ho sundat a šlo o život.

Na obou koncích koberce stál rozhodčí, jehož úkolem bylo počítat zásahy. Uskakovali, postupovali vpřed a stahovali se spolu s oběma šermíři. Síly obou chlapců mu připadaly vyrovnané, ne-li úplně stejné. Postupovali a stahovali se po pásu, jako kdyby tančili zvláštní tanec, při němž se musejí vzájemně dotýkat čepelemi. Důvěrně známý třesk čepelí ho uklidňoval.

Nakonec se jeden z nich unavil. Jeho soupeř z lycea na něho tlačil a záhy získal pátý bod, který mu zajistil vítězství. Poražený sejmul masku a založil kord pod paží. Tvář měl zarudlou a zmáčenou potem. Ztěžka dýchal. Po chvíli váhání udělal krok vpřed a se stisknutými zuby poblahopřál vítězi. Kolem obou hochů se shlukli příbuzní a známí, aby jim gratulovali.

Alexander se neubránil obdivu nad tím, jak přirozeně a samozřejmě se otec dokáže pohybovat ve společnosti. Nebyli v Šanghaji ani tři měsíce, a už ho zvali na neformální zahradní slavnosti tamní smetánky. Připomínal mu barzoje, štíhlého, elegantního, ale nebezpečného, který se s nonšalancí sobě vlastní zahazuje se smečkou palácových psíčků, ačkoli on sám je vyšlechtěn a vycvičen k lovu. Jizva ve tváři mu na šarmu neubírala. Hrnuli se k němu muži i ženy, vlastně ženy především, a nemohli se dočkat, až budou představeni. Otec se usmíval, líbal podané ruce, vrýval si do paměti jména a tituly, naslouchal hloupým řečem s předstíraným soustředěním a zájmem. Tu a tam někomu předal navštívenku.

Alexander postával ve skupince starších žáků a šeptem si s nimi vyměňoval postřehy o soupeřích. Chlapci si vzájemně pomáhali se zavazováním ochranných prošívaných vest. Stačil mu jediný pohled, aby zjistil, že na opačné straně sálu se mužstvo francouzského lycea chystá na zápas stejně.

François Ricard stál k Alexanderovi zády. Vypadal starší a zralejší než ostatní hoši. Rozcvičoval se a svaly mu na širokých ramenou jen hrály. Rozkročil se a opakovaně se klouby propletených prstů dotkl nejprve jednoho a potom i druhého nártu. Vysoká dívka se zlatavými nakrátko ostříhanými vlasy si k němu razila cestu. Jessica Jamesová. Alexander byl moc rád, že ji vidí. Alespoň bude mít příležitost ukázat jí, co všechno umí.

Francouz se přestal rozcvičovat a na přivítanou ji políbil na obě tváře. Chvíli se spolu šeptem bavili a potom se mladý Ricard znovu pustil do rozcvičování. Dívka vypadala rozzlobeně, když od něho odcházela. Nejspíš si mě všimla, usoudil Alexander. A také že ano. Zamávala mu na pozdrav. Usmáli se na sebe. Vzala si z tácu šálek čaje a posadila se vedle Ricarda staršího, skoro doprostřed první řady příznivců lycea.

Policejní kapitán vzal hraběte Karlova na vědomí zdvořilou úklonou hlavy. Major seděl přímo naproti němu na opačné straně šermířského pásu. Při pohledu na Jessiku si vzpomněl na Lilii, na její něžnou, křehkou krásu, která jako by byla protipólem Jessičina nepěstěného půvabu. Vybavila se mu Lilie ležící na břišku v měkkém světle svíček. Její štíhlé prsty svíraly žebroví čela a černé lesklé vlasy rozhozené na polštáři připomínaly velký hedvábný vějíř. Zaoblený zadeček byl jako zralá hruška, sametově hladká a pevná na povrchu, ale šťavnatá uvnitř, která čeká jen na to, až ji někdo utrhne a zakousne se do ní.

Diváci ztichli. Začal první souboj družstev starších žáků. V souboji s flerety vítězil ten, který jako první nasbíral pět zásahů. A po něm měly přijít další dva s kordem a šavlí. Alexander bedlivě pozoroval možné soupeře, aby poznal jejich techniku. Pochopil, že spoléhají především na techniku a *élan.*

Všiml si i japonského vyslance, který nespouštěl svého syna z očí. Diplomat oblečený *tout à fait à l'Anglaise,* přesně podle anglické módy, měl na sobě kalhoty s proužkem, černé sako, bílou náprsenku a karafiát v klopě. Mladý Hideo Tanaka byl štíhlý jako proutek a zůstával odtažitý a zdvořilý, jako by povznesený nad legrácky a žoviálnost svých evropských a čínských spolužáků. Oba Japonci se chovali úplně stejně, jen mladší z nich hůř skrýval napětí. Alexander věděl, že se Hideo na každý souboj beze zbytku soustředí, má rychlou ruku a chladnou hlavu. Jako šermíř dokonale převzal techniku měkkého násilí. Tanaka vysvětlil Alexanderovi zásady *bušida,* kodexu válečníků, samurajů. Hideo vyhrál pět jedna, ale ani on, ani jeho otec na sobě nedali nic znát. V jejich chování či výrazu tváře se nezračila sebemenší stopa spokojenosti nebo nadšení. Tanaka mladší se nejprve uklonil poraženému a potom otci.

Lyceum vyhrálo všechny souboje na kordy, jednou prohrálo fleret a vedlo nad Alexanderovou školou tři ku jedné. Stáhl se mu žaludek. Vítězství školy měl ve svých rukách. Ranní rozhovor s otcem mu na jistotě nepřidal, i když ho major nepochybně chtěl povzbudit.

Došlo na šavle.

Barini, zpocený jako kůň, vyhrál souboj. „Bravo! Bravo!“ halasili Italové, odvěcí rivalové Francouzů. Štěbetali jako straky. Lyceum vedlo čtyři dva. Aby anglická škola zvítězila, Alexander nesměl ani jednou prohrát. Skutečně měl vítězství ve svých rukou. Domýšlel se, že mladý François by nejspíš hodně těžce nesl, kdyby ho tři nula porazil mrzák. I pro něho to tedy bude otázka cti.

Alexander vstal a s maskou v ruce odkulhal na koberec. Levé rameno sebou při každém kroku trhlo. Vnímal zašumění, které proběhlo mezi diváky. Vzpomněl si, co mu říkala Mej-lan: je výhoda, když vás soupeř podcení. Nesnažil se kulhání skrývat. Předal otci hůl a obřadně vyndal fleret maestra Angela, jeho nádherný Pulotti, z vaku. Sklouzl pohledem k Jessice. V jejím obličeji se zračilo překvapení. Stejně jako ostatní přihlížející, i ji překvapil kulhavý šermíř.

„A tak, jeden z těch taliánských mečíků,“ okomentoval Alexanderovu zbraň mistr šermu lycea. Potěžkal ji a potom si kapesníkem otřel dlaně. „Krátký jílec a prstencová záštita.“ Zavrtěl hlavou a zaklesl palce za opasek. *„On est à Florence ici?“*

„Tak mě to učili, *maître.*“ Alexander si upravil řemínek, kterým se zbraň připevňovala k ruce. V duchu se ptal, kolik soupeřů asi tenhle hejsek porazil v boji na život a na smrt ve vlaku nebo v pouličních šarvátkách. Maestro Angelo by ho vykuchal jako kachnu.

„Naše jilce jsou delší, pevněji sedí v dlani, nemají dvojitou záštitu a nepotřebujeme řemínky,“ prohlásil mentorským, povýšeným tónem, jako kdyby měl před sebou úplného začátečníka. „Což nám dává větší volnost pohybu, kromě jiného, samozřejmě.“

„A také menší razanci a přesnost při zásahu,“ přerušil jeho samolibý výklad hrabě. Jeho hlas nepřipouštěl námitky a čišela z něho nevole. Jeho rodinu nikdo nebude poučovat o výhodách a nevýhodách chladných zbraní.

Alexanderovi neuniklo, že kapitán Ricard a Françoisova dívka pozorně sledují slovní výměnu. Obával se jen, aby otec nedal průchod své pověstné prchlivosti. Navíc si dobře uvědomoval, že mu zmrzačená noha nedovolí naplno využít výhodu zbraně určené pro agresivní a výbojný styl šermu.

„Jak je libo,“ pokrčil Francouz rameny. „Šerm, samozřejmě,“ dodal hlasitě, aby ho všichni, a zejména kapitán Ricard slyšeli, „spolu s dalšími výdobytky civilizace zavedl ve vaší zemi až Petr Veliký, když se vrátil z

cest po vyspělejších zemích Evropy. Nepochybuji, že mladý hrabě Karlov ví, jak s tou zbraní zacházet.“

„Nejsem hrabě Karlov,“ ohradil se vzápětí Alexander. Viděl, jak se v otci vzdouvá zlost.

„Ale váš otec…,“ nechtěl se dát instruktor.

„V naší rodině, signore, titul přechází na syna teprve po smrti otce.“ Bezmyšlenkovitě přejel prsty po jizvě na tváři. „A jak vidíte, jsem dosud stále naživu.“

Alexander ucítil podivné mrazení v zádech. Vůbec si nedokázal představit, že by otec mohl být po smrti. Že by prostě nebyl. Život už mu i tak vzal víc než dost, když ho připravil o matku a sestru. Silou vůle potlačil chmurné myšlenky a soustředil se na probíhající hovor.

„U nás přechází titul pouze na nejstaršího syna,“ hrabě kývl hlavou směrem k Alexanderovi, „jenomže u vás je samozřejmě každý potomek hraběte hrabě a všichni synové hrabat hrabat jsou zase hrabata a tak dál.“ Pousmál se, aby zmírnil tvrdost pronášených slov a zdůraznil pohrdání. „Paříž se hemží hrabaty jako králíky.“

„V Moskvě dnešních dnů aby člověk šlechtice pohledal. Nejspíš už tam žádní nezbyli,“ vložil se do hovoru kapitán Ricard a naklonil se kupředu. „Mohu vám, hrabě Karlove, představit synovu přítelkyni, slečnu Jessiku Jamesovou?“

„*Enchanté,*“ uklonil se hrabě a kapitánovu urážku ignoroval. Zahleděl se dívce do očí, maličko se usmál a naznačil úklonu hlavou.

„Dobrý den,“ vyměnili si pozdravy Jessica s Alexanderem. Ještě žádná dívka mu nestiskla ruku tak silně. Kéž by jí býval mohl ruku políbit!

„Mademoiselle Jamesová přijela až z Kalifornie,“ vysvětloval s povzdechem kapitán Ricard.

„Její rodiče jsou misionáři odhodlaní povznést Číňany z nevědomosti a zaostalosti.“ Odmlčel se. „A to je tvrdý oříšek dokonce i pro Američany.“

Jessica se na něho zamračila.

„*Messieurs!*“ zazněl povel hlavního rozhodčího.

Alexander odkulhal na šermířský pás. Najednou se všechno změnilo: stal se středem pozornosti. „Naše šermířské umění,“ slyšel říkat Francouze, „se rodilo po staletí a zakalilo se v krvi padlých.“

François nastoupil na pás a prohrábl si vlasy. Rozhodčí se postavil mezi oba soupeře a začal obšírně vysvětlovat pravidla. Je to náhoda, že francouzština je jazykem šermu i prostituce? pomyslel si Alexander.

Rozhodčí pokračoval ve zdlouhavém výkladu pravidel souboje obou kapitánů mužstev. U fleretu se počítá jen zásah trupu, u kordu kterékoli části těla, u šavle zásah od pasu výš, a to jak čepelí, tak špičkou.

Alexander moc dobře věděl, že největší naději na vítězství má při fleretu. Ve vojenské akademii i u pážat se fleret považoval za vrcholné šermířské umění. Lehká zbraň ze skvělé oceli vyžadovala nejen jistou a rychlou ruku, ale i chladnou hlavu a bystrý mozek.

Alexander věděl, že už nikdy nebude tak dobrý jako dřív. Pravá ruka musí dohnat všechno, co na rychlosti a síle scházelo zmrzačené levé noze. Už nemůže spoléhat na nohy a útočit s rychlostí kobry. Nemůže ani rychle ustupovat, ani dotáhnout rychlý útok nemilosrdným nátlakem na soupeře. Může jen dopředu. Nepohyblivá noha představovala velkou nevýhodu, i pokud šlo o udržení rovnováhy. Už nikdy nedokáže provést svůj nejoblíbenější útok, *balestru*, skok s rychlým výpadem. Naopak při obraně se nesmí dopustit nejmenší chybičky. Tenkou čepelí před sebou musí postavit neproniknutelnou zeď. Útočit musí vytrvale a plynule tak, aby zatlačil soupeře do co nejnevýhodnějšího postavení. Musí se spoléhat jen na ruce. Je vyšší, a to znamená výhodu, pokud od sebe budou dál, ale nablízko je to nevýhoda.

Naštěstí již během hodin šermu, které dával v Salle, začal trénovat změněnou techniku. Navíc díky pravidelnému ranní cvičení na trámech mu zesílily paže i ruce. Pokud posiloval v bývalém skladišti, někdy zavřel oči a zůstával viset od stropu pouze na jedné ruce.

Dlužno ovšem dodat, že v uplynulém týdnu se věnoval jinému druhu fyzicky náročného tělocviku s Lilií. Neoslabily ho požitky v polštářích? Není to širé šílenství, aby se mrzák pouštěl do nejrychlejšího a fyzicky nejnáročnějšího ze všech sportů? Alespoň že pokud šlo o jízdu, zchromlá noha mu nevadila.

„Messieurs!“ Diváci zaujali svá místa. Alexander si navlékl vysokou šermířskou rukavici a procvičil prsty. Několikrát se zhluboka nadechl a vydechl, připravoval plíce na námahu, která znamenala znovuzrození i smrt.

Oba mladíci stanuli čtyři metry od sebe uprostřed pásu. Alexander si hořce uvědomoval, že oněch pět metrů, které zůstaly za jeho zády, pro něho zůstává navždy zapovězeným územím.

Stáli proti sobě, levou ruku svěšenou podél těla, a masky drželi za prošívané jazyky. Pravou nohu nakročenou a rameno vytrčené dopředu

tak, aby stáli proti sobě z profilu a představovali pro soupeře co nejmenší možný cíl. Špička levého chodidla směřovala doleva tak, aby spolu obě nohy svíraly pravý úhel. Tento postoj, kdysi přirozený a pohodlný, teď pro Alexandera představoval utrpení. Špička fleretu směřovala k zemi těsně vlevo vedle pravé nohy, aby mohli na povel pozdravit soupeře.

Alexander se Françoisovi díval zpříma do očí. Ohnul pravý loket, aby špička zbraně směřovala kolmo ke stropu a čepel mu zakrývala pravé oko. Francouz udělal totéž. Potom švihl fleretem tak, aby cestou zpátky k zemi zasvištěl. Jak říkával jeho učitel: „Předehra k šermířské symfonii."

Oba soupeři pozdravili rozhodčí a diváky. V otcově tváři viděl Alexander napětí, které vystřídalo uvolněnou společenskou nonšalanci. Alexander se rozhodl, že už se otcovým směrem dívat nebude.

Levou rukou si nasadil masku a přitlačil jazyk na zátylek. Překvapilo ho zjištění, že Francouz k témuž úkonu potřebuje obě ruce. „Urazil zbraň," jak říkával mistr Angelo, a to se nemá. Možná že se François nechtěl rozcuchat. Marnivost je slabost a ve vyrovnaném souboji je sebemenší slabost osudná.

Maska změnila jeho pohled na svět. Jakmile si ji nasadil, byl sám a soustředil se jen na souboj, který ho čekal, jako závodní kůň na překážkovou dráhu.

„En garde!"

Oba mladíci zaujali výchozí postoj, zbraň a tělo v zákrytu, špičku fleretu ve výši očí. Alexander se soustředil, aby na nic nezapomněl. Ohnul levičku za hlavu tak, aby připomínala „ocas štíra".

Cítil, jak se mu tělo chvěje napětím a soustředěním, nabité silou, která se měla posléze přetavit v útok tak jako při každém souboji.

„Prêts?"

„Allez! Šerm!"

François učinil výpad a čepele zazvonily.

Alexander jeho ránu odrazil, srazil soupeřovu zbraň a na okamžik ji zadržel prostředkem své čepele. Za okamžik povolil, zůstal klidně stát a čekal, až se François vzpamatuje.

Vybavily se mu šermířské lekce z akademie, kde do úmoru nacvičovali klamné výpady, přetlak, smykové i polokružné přenosy a protiúdery: *ripose, remise, redoublement, inquardata, passata sotto* italské šermířské školy. Všechny mu přešly do krve a přirozený instinkt mu velel zvítězit. Některé už nikdy nepoužije. Nepohyblivou nohu musí vyvážit o to

rychlejší ruka.

Krátkým předskokem se posunul vpřed tak, aby ztratil rovnováhu na co nejkratší dobu. Zmrzačenou nohu sunul za sebou, aby mu co nejméně překážela. Čepele znovu zazvonily jedna o druhou. Cítil, jak se ta soupeřova chvěje. Instinkt mu napovídal, že se François chystá udělat další výpad. Narušil mu plán dvěma krátkými přískoky vpřed a zaútočil ve chvíli, kdy Francouz napřímil zbraň a nakročil. Alexander se špičkou fleretu zlehka dotkl soupeřova ramene v jediném možném okamžiku, kdy může být každý šermíř po nezdařeném výpadu zranitelný. Vzápětí nechal paži klesnout a uvolnil se.

„Touché!“ potvrdil zásah nejbližší rozhodčí.

Oba znovu zaujali výchozí postoj a začalo druhé kolo.

Alexander okamžitě vyměnil uvolněný styl za zuřivý a rychlý nápor. Soustředil se jen na souboj. Vnímal pouze soupeřovu zbraň. Viděl jen Ricardův trup, který chtěl zasáhnout. Znovu zopakoval sérii rychlých a krátkých výpadů, aby vzápětí na Francouze přitlačil dvojitými. Uvědomoval si, že jeho soupeři nechybí síla, ale bojovný duch. Dokáže si však stejně jako on zachovat chladnou hlavu a beze zbytku se soustředit? Má tak dobrý odhad vzdálenosti, aby zůstal v klidu a měl neotřesitelnou jistotu, že ho soupeř nezasáhne? Uvědomoval si i to, že ve třetím kole už budou znát jeden druhého tak, že překvapení nebude možné.

Alexanderovy krátké výpady pršely na Francouze s přesností tikání metronomu. Soupeřovu zbraň ani na okamžik nenechal zahálet. Neustále ji cítil. Vnímal každý dotek čepelí: sílu, tlak i průbojnost úderů, ale i rostoucí podrážděnost, nejistotu a hněv, možná že i strach. Maestro říkával, že po pěti minutách souboje člověk zjistí o protivníkovi úplně všechno. S každým výpadem se oba mladíci posouvali dál a dál na Françoisovu polovinu *planche.*

Náhle pochopil, že jeho handicap, fakt, že nemůže ustupovat, neznevýhodňuje pouze jeho. Stejně jako on nemohl ustupovat, François nemohl postupovat. Aby mohl postoupit, musel by nejdříve Alexandera srazit na zem. Dokud tedy bude dost rychlý, aby mezi nimi udržel hrot zbraně, François se k němu nedostane, aby naplno využil fyzickou převahu.

V tu chvíli pochopil, že aby vyhrál, musí ze své nevýhody udělat nevýhodu soupeře. Zvítězit lze jen silou vůle. Musí šermovat s rozvahou a promyšleně. Musí mít dopředu rozmyšlené všechny kroky.

A potom nastala sporná situace, v níž rozhodčí přiřkl zásah pouze Françoisovi. Bylo to čtyři ku jedné. Alexander si znovu v duchu zopakoval maestrovu zásadu: nikdy se nenechat zviklat zdánlivou nespravedlností. Jakmile zazněl povel pokračovat v souboji, dvojitý útok střídal další dvojitý. V krátkých krocích vpřed mu zraněná noha nepřekážela. Zatlačoval Françoise stále dál a dál. Hodlal ho natlačit až na úplný konec pásu, aby nemohl ustupovat ani jeden z nich. Pro něho by to byla výhoda. Na rozdíl od Françoise na to byl zvyklý. Jakmile se mu podaří vyřadit ze hry nohy, bude záležet už jen na tom, kdo má rychlejší a obratnější ruku. Jenomže na to už nedošlo.

„Touché!“ oznámil rozhodčí pátý a poslední Alexanderův zásah. „Bod *pour monsieur Karlov et la Cathédrale.“*

Skóre se změnilo a lyceum vedlo nad anglickou školou už jen čtyři tři. Ještě ale zbývaly dvě zbraně.

Alexander si sejmul masku a odkulhal k otci. Všiml si, že ho Jessica Jamesová upřeně pozoruje.

Hrabě Karlov vyndal z náprsní kapsičky kapesník a beze slova ho podal synovi. Alexander si otřel tvář a vrátil fleret do vaku. Vytáhl kord a potěžkával masivnější zbraň. Kratší a stejně těžký kord nebyl jeho doménou tak jako fleret. Věděl však, že má na své straně výhodu. Vítězství ve fleretu mu dodalo sebevědomí, a to bylo velice důležité, protože v případě kordu se počítal zásah kterékoli části těla.

Zrovna když zaujal místo, aby před nadcházejícím měřením sil vzdal čest soupeři, všiml si Billieho Hudsona, který se vmáčkl do třetí řady sedadel příznivců anglické školy. Měl na sobě kostkované sako a poněkud neupravenou vázanku. Zvedl stříbrnou placatku k ústům a poté, co Alexanderovi na dálku připil, si přihnul. Hudson ještě nezapomněl na ponížení a porážku, které mu mladý Francouz uštědřil.

Situace se opakovala a rozhodčí opět Alexanderovi nepřiznal zasloužený bod. St. Clair vstal a hlasitě se ohradil. Nepomohlo to. Alexander dál pokračoval stejně jako u fleretu. Útok střídal útok. Soupeř si ani na chvilinku neoddechl a neustále musel odrážet seky i rychlé a razantní body. S kordem to však nešlo tak snadno jako s fleretem a noha mu překážela mnohem víc. Za stavu jedna jedna provedl klamný *feinte* a získal druhý bod.

Za mřížovím masky se potil a vdechoval odpařenou vlhkost.

A potom to bylo tři jedna pro něho, ale François vzápětí otočil skóre na

tři dva. Mladý Francouz přidal na razanci a útočil mnohem důrazněji, než když bojovali fleretem. Alexander se musel prohýbat a natáčet, protože platil zásah kterékoli části těla, tedy i do paže nebo nohy. Zmrzačená noha pulzovala bolestí. Připadalo mu, že se jeho levé koleno musí každou chvíli rozskočit. Kost mezi kolenem a kyčlí sálala jako rozžhavený železný prut, který se musí co chvíli propálit masem.

Za stavu čtyři tři pro Alexandera diváci ocenili jeho zásah uznalým potleskem. Dvojitý útok a… François tentokrát správně odhadl, co bude následovat, a jakmile se Alexander napřáhl, skóroval. Čtyři čtyři.

Nastal čas bojovat *con passione* a riskovat. *Na něj!*

Obě Alexanderovy paže vystřelily kupředu a za nimi následovala pravá noha. Riskoval, že při *appelu* ztratí rovnováhu. Levou nohu táhl za sebou a jediným plynulým pohybem provedl výpad s pravou paží ztuhlou v jedné přímce. Styděl se sám za sebe. Tak pomalý a křečovitý výpad snad v životě neudělal. K jeho nemalému překvapení se ale François nestačil krýt. Zasáhl ho do předloktí. Sejmul si masku a za potlesku příznivců své školy odkulhal k otci. Tvář měl zarudlou a zmáčenou potem. Vypadal, jako kdyby se právě vynořil z vody.

„Touché! Les épes pour monsieur Karlov.“ Vyhrál fleret i kord.

Alexander si uvědomoval, že další takový útok už udělat nesmí. Kdyby upadl, nejen že by ztratil potřebný bod, ale mohl by navíc utrpět velmi ošklivé zranění. Aby se z útočného postoje dokázal vrátit do postoje *en garde*, musel zatlačit ramena dozadu a stáhnout zpátky nakročenou pravou nohu, čímž se zcela odkryl a vystavil soupeři na milost a nemilost.

Skóre bylo vyrovnané. Čtyři čtyři. Zbývala už jen šavle. Diváci se vzrušeně nakláněli, aby lépe viděli. Otec seděl toporně vzpřímeně a na okamžik zavřel oči.

Alexander si znovu otřel tvář a vypůjčil si šavli od spolužáka. Snažil se soustředit a zmobilizovat zbytky sil. O tu anglickou školu v Šanghaji nešlo. Vůbec mu na ní nezáleželo. Bojoval za Rus a rodinu, bil se za svého otce.

Šavle mu připadala nepříjemně těžká. I na vzdálenost čtyř metrů viděl, jak se její modravé ostří odráží v očích soupeře. Při souboji na šavle platí nejen zásah hrotem, ale i čepelí. Vzpomněl si, jak bezohledně zacházel Ricard se šavlí v Salle, a zachvěl se. Musí se vzchopit. Musí všechnu sílu přenést do té lesklé čepele. Každý kousíček sil, který mu ještě zbyl, musí přejít do zbraně.

François Ricard zaútočil hned poté, co se pozdravili. Šermoval jako kozák, do každého úderu vedeného dolů a křížem dával sílu. Ucítil bolestivou ránu do levého kolene.

Jedna nula pro Francouze. Vzápětí Ricard získal další bod. Sál naplnily výkřiky obdivu.

Levá noha se mu třásla. Tak pojď, vyzýval v duchu soupeře. Používej ruce, ne nohy. François postoupil vpřed dalšími razantními seky. Alexander pokrčil paže a nechal ho přijít blíž. Jakmile se Francouz napřáhl, byl o zlomek vteřiny pomalejší, protože špatně odhadl vzdálenost, a Alexander ho zasáhl špičkou do paže. Dva jedna.

Souboj začal nanovo. François na něho tlačil a šavle se zkřížily uprostřed čepele. Udržoval kontakt a tlačil proti. Dělily je od sebe jen zkřížené čepele a ohnuté paže. Alexander vydržel nápor, i když jeho soupeř byl těžší a silnější. Připadalo mu, že do zmrzačené nohy mu někdo buší kladivem. Ricardovo ostří zavadilo o jeho rameno.

Tři jedna pro lyceum.

„Bravo!“ jásali Francouzi. „Bravo, Ricard!“

Alexander sklouzl pohledem do davu. Poprvé v životě uviděl v otcových očích zvláštní třpyt. Možná to byl strach. Usoudil, že nějak musí využít svou rychlost. Musí zaútočit dřív, než soupeř stačí využít svoji sílu.

Tentokrát postupoval vpřed krátkými kroky a úspornými seky. Každé třesknutí kovu o kov se sálem rozléhalo ozvěnou. François ustupoval a potom se napřáhl. Podařilo se mu ho zasáhnout dobře načasovanou ranou do předloktí.

Tři dva a po chvíli čtyři dva pro lyceum. Ještě jeden zásah a prohraje.

Alexander přestal cítit levou nohu. Už ji neovládal. Snažil se přenést váhu dopředu, rychle měnit úhel a sílu seků. Jeden krátký výpad střídal druhý, ostří naráželo na ostří, rychlost Alexanderových výpadů bránila soupeři využít sílu. Alexander vedl údery z ramene a poprvé se mu podařilo udržet si Françoise od těla tak jako při souboji s fleretem.

Jeho soupeř se ale poučil, postupoval vpřed krátkými přískoky a razantními seky zakřivené čepele. Nakonec přitlačil zbraň naplocho proti Alexanderově a přiměl ho k měření sil takřka *corps-a-corps.* Slyšel jeho přerývaný dech stejně jako svůj vlastní. François se vší silou opřel a odstrčil ho od sebe. Jeho šavle dopadla obloukem na soupeřovo rameno.

Alexander cítil, jak mu v noze něco prasklo. Zhroutil se na bok a snažil se nekřičet. Šavle zazvonila o podlahu. Maskou tvrdě udeřil o hranu pásu.

Skrz mřížku viděl, jak si k němu otec razí cestu. Jessica vyskočila z křesílka a přitiskla si obě ruce na ústa. Alexander zasténal a kousal se do rtu, aby nekřičel. Byla to dosud neznámá bolest. Bylo to, jako kdyby mu někdo vrazil kus rozžhaveného železa nad kotník a zatloukal ho dál do lýtka.

Po chvíli se přiměl posadit. Masku nesundal, aby nikdo neviděl, jak se mu tečou slzy a tvář má staženou bolestí. Doufal, že si všichni budou myslet, že prostě jen uklouzl.

„Nestalo se vám nic?“ Jessica se skláněla nad ním a za ní se shlukovali jeho spolužáci.

„To nic,“ odpověděl a snažil se, aby se mu netřásl hlas. Vědomě lhal. „Díky.“ Při sundávání masky si otřel obličej do rukávu.

François zlostně chytil Jessiku za rameno a odvedl ji pryč. Teprve potom se shýbl, aby soupeři potřásl rukou. Až příliš drsně.

„Blahopřeju,“ pogratuloval mu Alexander se strojeným úsměvem.

„Pět ku čtyřem. *Le Lycée a gagné!*“ vyhlásil hlavní rozhodčí výsledek turnaje. Diváci vstali a tleskali. „*Merci, messieurs, mesdames. À l’année prochaine!*“

Hrabě Karlov syna opatrně postavil na nohy. A Alexander se ho levou rukou chytil kolem krku. Hudson ho podepřel z druhé strany a pomalu opouštěli sál.

„Je mi to líto. Promiňte mi,“ zašeptal otci do ucha.

„Není co, Sašo.“ Hrabě zavrtěl hlavou. „Dělal jsi našemu jménu mnohem víc než čest.“

16. kapitola

„Dokud se ti noha nezahojí, tak jsi skončil s tou potřeštěnou ranní opičárnou,“ nařídil mu otec. Seděli na nové lavici poblíž vchodu do Salle d’Armes. „Doktor tvrdil, že s tím budeš muset na operaci, aby ti to pořádně sešili.“

„Už je to o moc lepší,“ dušoval se Alexander, překvapený, že otec věděl o jeho ranním tělocviku pod střechou a nezakázal mu to už dřív. Zmrzačená noha bolela stejně jako jindy, možná víc, ale tentokrát ne nad kolenem, ale nad kotníkem. Achillova šlacha celé měsíce atrofovala a nápor šermířského klání nevydržela. Praskla a lýtkové svaly se oddělily od patní kosti. Stáhli ji zpátky a sešili. I po čtyřech týdnech ale palčivě bolela při každém pohybu. Vzpomněl si, co slýchal vyprávět o otcově dětství.

„Copak vy sám jste jako kluk neběhal se zavázanýma očima po střeše stáje, otče?“

Jako kluk jsem dělal věci, které by i cirkusový akrobat považoval za ztřeštěné a satyr za pohoršující, pomyslel si hrabě a pokračoval v kázání dál, jako kdyby otázku neslyšel.

„Takže než se ti to zahojí, vyjedeš si na malý výlet vlakem do Mongolska pro nové poníky. Právě z mongolských stepí na okraji pouště Gobi pocházeli Čingischánovi koně a Mandžuové tam chovali ty své. Alespoň chvíli nebudeš dělat žádné vylomeniny a necháš tu svou nohu trochu odpočinout.“

„Ano, otče.“ Nadcházející dobrodružství mu připadalo vzrušující.

Překvapilo ho, že má odjet do Mongolska sám. Potom si vzpomněl, že vlastně i jeho otec v mládí odjel sám nakupovat koně do Polska. A stejně tak i jeho dědeček zamířil do světa, když mu bylo osmnáct. Celých devět měsíců jezdil po Itálii a namísto dopisů posílal domů bedny plné soch a obrazy, na nichž byly i zasněné nahé dámy, které zdobily kuřácký salonek ve Voskreseném. Mezi obrazy byl i jeden či dva natolik pobuřující, že se nehodilo vůbec je v domě pověsit, a ty našly místo v tmavém koutě vinného sklepa.

Alexander, kterému nadcházející dobrodružství dodalo sebevědomí, vytáhl plechovku s tabákem a začal si nacpávat dýmku. Sladká vůně tabáku se smísila s pachem koní a jinými vůněmi kouře, které ke stájím neodmyslitelně patřily. Nepochyboval však, že tu sladkou vůni dokáže rozpoznat mezi tisíci jinými.

„Nejásej předčasně," zchladil hrabě jeho nadšení. „Určitě nebudeš první Rus v mongolských stepích. Už před třemi sty lety vyslal car své muže do Mongolska."

„Kozáky, samozřejmě," zasáhl do hovoru Semjonov, když pokládal na stůl talíř s houbovými pirožky. „Během napoleonských válek jsme chovali mongolské poníky na Donu a potom jsme je zkřížili s anglickými plnokrevníky, aby byli větší."

„A taky jsme obchodovali s čajem mnohem dřív, než k němu Angláni vůbec přičichli," uzavřel přednášku Karlov, aniž by na kozákovu poznámku odpovídal. Semjonov stejně musel hned odejít, protože ho čekala další výuka šermu šavlí. „Stovky tisíc beden ročně, napěchovaných až po víka cihlami slisovaných čajových lístků, nejprve putovaly po moři z Fu-čou a potom na palubách říčních člunů a na hřbetech mul až ke Gobi, kde je přeložili na velbloudy, a potom se na vozech dostaly až do Ruska."

Alexander se natáhl a posloužil si jedním malým, křupavým zákuskem. Žvýkal a přikyvoval, zatímco otec hovořil.

Hrabě si posléze vzal složené noviny, které mu podal Vasilij Petrov. *Šangchajskaja zarja* v ruštině informovala převážně o nově příchozích, otiskovala hrůzy, které uprchlíci vyprávěli, a přinášela zprávy o dobročinnosti a mších pěti šanghajských ortodoxních farností. V malých inzerátech se objevovala jména těch, kteří pátrali po příbuzných a přátelích, jež mohli přežít rudý teror.

„Bolševičtí řezníci," prohlásil Vasilij a ukázal na jeden článek. „Čeka nařídila vystřílet všechny rolníky všude tam, kde nebyl odklizený sníh z

trati. Agenti rudých vraždí bílé v Paříži a Konstantinopoli.“

„Není důvod k obavám,“ uklidňoval ho Karlov, i když si myslel pravý opak. „V Šanghaji je nás příliš mnoho. Ti *duraki* by ani nevěděli, kým mají začít.“

„Čeka vydává noviny s názvem *Rudý teror*. Tady. Otiskli část z prvního čísla.“ Hrabě i jeho syn zmlkli, když Vasilij Petrov začal číst nahlas.

„Soudruzi! Stačí jen zajít do kuchyně podezřelého a podívat se pod pokličku jeho hrnce. Je-li v něm maso, potom je to nepřítel lidu, který patří ke zdi!“

Chvíli nikdo nepromluvil. Alexander si vybavil babiččino vyprávění o tom, že rolníci s výjimkou Vánoc a Velikonoc nikdy nejedí maso. Všechno, co měli, připravovali na lněném oleji. Zelí, pohanková *kaša* a černý chleba, nic jiného k jídlu neměli. O Velikonocích Káťa s matkou barvily vajíčka a ty pak rozdávaly vesnickým dětem. U Karlovů se po sedmi týdnech velikonočního půstu, kdy jedli jen skromně, nejprve v rodinné kapli konala velikonoční mše a po ní si všichni pochutnali na huse a seleti.

„Rudí jsou blíž a blíž,“ poznamenal Vasilij a předal noviny hraběti. „V Charbinu někdo zastřelil prince Ledjeva. Nájemní vrazi bolševiků odtamtud určitě zamíří do Šanghaje.“

„Už dávno jsou tady,“ opravil ho Karlov, odhodil noviny a ubalil si v prstech cigaretu. „Chudák Trebinskij. Nejednali s ním v rukavičkách,“ zamumlal si pro sebe.

„Čím dřív odjedeš, Sašo, tím levněji v Mongolsku nakoupíš dobré koně. Určitě mnohem levněji než od těch zlodějů na aukcích, kde musíme přihazovat proti tchaj-panům na Šanghajské koňské burze.“

Alexander věděl, že se jim daří stále lépe, ale tušil i to, že jejich dluhy rostou rychleji než zisky.

„Můžu odjet skoro hned. Školní prázdniny už jsou za dveřmi,“ prohlásil Alexander a zabafal z dýmky. Otec se patrně rozhodl jeho nový zvyk nekomentovat. Původně bílá pěnovka začala získávat bledě žlutohnědý nádech. „Kolik poníků potřebujeme?“

„Tak šest až osm pro nás, k tomu jednoho až dva na prodej. Hřebce ti samozřejmě v žádném případě neprodají, jen klisny a valachy.“ Hrabě začal naolejovaným hadříkem leštit uzdu. Ačkoli od chvíle, kdy otevřeli Salle, hrabě dělal ve stájích nejrůznější práce, Alexandera to ještě stále

překvapovalo. Doma v Rusku otce nikdy neviděl pracovat rukama. „Budeš potřebovat hromadu peněz, Sašo. Nejspíš si budeme muset půjčit na Salle. Potřebuješ s sebou stříbro. Nejlíp mexické dolary."

Za nimi se ozvala rána. Šavle udeřila o stěnu a s řachnutím dopadla na podlahu. Nějaký Angličan šťavnatě zaklel a strhl si masku. V obličeji byl rudý jako rak.

Alexander se otočil, aby viděl, co se stalo. Ivan Semjonov stál se šavlí na pásu a probodával žáka očima. Mladý muž ztěžka dýchal, shýbl se pro zbraň a znovu se postavil do střehu. Díval se na obrovitého kozáka pohledem člověka zavřeného v kleci s hladovými tygry.

„Klid, Ivane," zavolal hrabě rusky. „Tohle je výuka, ne válka. Pamatuj, že mrtví studenti neplatí." Karlov si zapálil cigaretu a znovu obrátil veškerou pozornost na syna. „Když odvedeš dobrou práci, budeme mít na co vsadit na dostizích."

A také koně na papírový hon, doplnil ho v duchu Alexander. O včerejší vyjížďce s Billiem Hudsonem se před otcem příliš nešířil. Poprvé od zranění seděl v sedle a z chudáka Osetry stříkala pěna jako z valchy.

„V Anglii pronásledujeme lišky, v Africe šakaly a tady, v Číně, se musíme spokojit s honem na cáry papíru," vysvětlil mu lapidárně Hudson nad smaženými kachními vejci a „černým sametem" předchozího dne ráno. „Papírový hon tady odstartoval před šedesáti lety. S tím nápadem přišli hoši, co bojovali na Krymu proti vám, Rusům. Vypadá to tak, že rozmístí po krajině kousky papíru jako po liščí stezce a potom se po ní rozjedou jako vzteklí se smečkami psů. Je to stejné jako u nás v Linconshire. Přípitky, nasupení rolníci a tak."

Billie si nalil šampaňské do sklenice s černým pivem. Černý samet. Alexanderovi se z té Angličany tak oblíbené třaskavé směsi, která je měla zbavit společenské únavy z nadměrného pití předchozího dne, dělalo špatně. Hudsona měl rád, ať už pil jakýkoli hnus nebo jakkoli přes míru.

Hudson přivedl oba Karlovy do Šanghajského klubu papírového honu, ale ani jeden z Rusů ještě nejel. Museli si počkat, až jim krejčí ušijí černé lovecké obleky. Jenom ostřílení členové, kteří několikrát zvítězili, směli chodit v červeném. Hudson se k této výsadě neskromně přihlásil, ale zarputile nazýval barvu privilegovaných „růžovou". To odpoledne Billie Alexanderovi ukázal trasu honu.

Oba mladíci vyrazili z města na sever do polí. Trasa honu zůstávala stále patrná podle útržků žlutých a modrých papírků. Zelená barva

označovala mosty, šarlatová brody. Hudson pobídl koně a vyrazil. „Ukážu ti, jak to jezdíme," zavolal přes rameno.

Hnali se tryskem přes rýžoviště i kamenité náspy a zákruty Nankingské železnice. Od koňských kopyt odletovaly drny a kusy suchého bláta. Minuli žlutý chrámek napůl schovaný v bambusovém houští a několik rolnických chatrčí obehnaných příkopem. U červené buddhistické svatyně se strmou střechou pokrytou glazovanými taškami zahnuli. Vrásčitá stařena na ně zůstala zírat v němém úžasu. Levé oko měla mléčně bílé jako vařený vaječný bílek. Tím pravým na ně vrhala pohled plný strachu a zášti, jako kdyby byli démoni z onoho světa.

Nebylo pro něho snadné držet s Billiem krok. Hudsonův koník měl krátké nohy, dlouhé tělo a masivní hlezna, tedy typické tělesné znaky mongolských poníků. Osetra rozhodně nebyla pomalá, ale pro takový druh závodu byla prostě příliš velká a těžká. Válečný kůň se na dostihy nehodí. Když se přiblížili k oblouku kamenného mostu, Alexander jí přitáhl uzdu.

„Na lišku!" zaječel Hudson přes rameno a šlehl poníka bičíkem. Na úzký kamenný most se na šířku vešel jen jediný jezdec. Alexader si zkoušel představit, jak to muselo vypadat, když se před mostem tísnily čtyři desítky přiopilých jezdců pobízejících koně ostruhami a biči. Odpověď se sama nabízela. Hudson se hnal přes most jako o život.

Nejspíš by ho předjel a mohutná šedka by menšího poníka vytlačila do strany, kdyby to muselo být. Hnali se vpřed těsně vedle sebe, Osetra o hlavu napřed. Vítězství měl na dosah. Až příliš snadná trofej, pomyslel si Alexander.

Naneštěstí si však teprve pozdě všiml vratkých nášlapných kamenů těsně před mostem. Osetřina levá přední noha podklouzla na kameni a kůň, setrvačností hnaný stále vpřed, upadl. Stalo se to na posledním schodu před vlastním mostem. Pravý třmen zajiskřil, když křísl o kámen. Jezdec i kůň skončili v řece. Voda sahala Osetře po břicho. Kůň bojoval s proudem a místy musel plavat. Doléhalo k nim Hudsonovo povzbuzování a rozjásané výkřiky, jakmile se s poníkem dostal bezpečně na druhou stranu. Osetra frkala a ošívala se, když vystupovala po mírném a pozvolném svahu z řeky. Z obou kapala voda.

„Trošku ti zvlhly boty, ne?" posmíval se mu Hudson.

„Pojmenovali jsme tenhle potok Rubikon. Po něm už není cesty zpátky." Poníkovi stříkala z koutků pěna.

„Těžko na cvičišti, lehko na bojišti," vyrazil ze sebe bez dechu

Alexander, šťastný, že sedí v sedle a nemusí se trápit se zmrzačenou nohou.

Pokračovali v jízdě přes malé rodinné hřbitovy s cypřiši a jalovci, jeli mezi poli bobů a bavlny, která v krajině vytvářela sytě zelené a hnědavé pruhy. Hrušňové sady vystřídaly ostrůvky zdupaného obilí v místech, kde se nedávno přehnal závod. Cvalem minuli rozzlobené vesničany, jejichž podmračené tváře plné hněvu Alexanderovi připomněly rolníky u nich doma. Hudson zastavil u kruhového, kamenného roubení studny. Kolem postávala čtveřice Číňanů ve vybledlých modrých bavlněných kalhotách a kabátcích. Jeden z nich vedl na provaze černé prase.

„Pokaždé jim slíbíme, že se vrátíme a odškodníme je za napáchanou škodu," vysvětloval Hudson, když uklánějícímu se muži nasypal do dlaní hrst mincí. „Jinak by na cestě kopali jámy a odnesli fáborky dřív, než by závod začal. Někdo by si mohl zlámat vaz nebo zchromit koně. A to je příliš vysoká cena za trochu zdupaného obilí."

Hrabě Karlov přerušil tok Alexanderových vzpomínek na včerejší vyjížďku.

„Mám dojem, že máš návštěvu, Sašo, pokud se nepletu."

Před vchodem do stájí zastavilo kolo. Mladá žena v jezdeckých kalhotách sesedla a opatrně opřela kolo o zeď. Na nosiči měla přivázaný podlouhlý balík.

„Dobré ráno, hrabě Karlove," pozdravila Jessica Jamesová. Na Alexandera se ani nepodívala.

„Dobré ráno i vám, mladá dámo." Hrabě vstal. „Na mého syna Alexandera si možná pamatujete. Toto je kopiník Vasilij Petrov a ten se šavlí se jmenuje Ivan Semjonov."

Alexander vstal a usmál se. Opíral se o hůl. Ještě si dobře vzpomínal na Jessičiny obavy a zděšení, když při šermířském turnaji upadl a zůstal ležet na pásu.

„Budete mě učit?" zeptala se a zpříma se na něho zadívala rozzářenýma očima. Viděl ji už několikrát, ale tentokrát si poprvé všiml stěží patrného líčení. „Ráda bych u vás brala soukromé hodiny."

„Obávám se, že vám za daných okolností nemohu vyhovět. V současné době hodiny šermu nedávám."

„Naučím vás, cokoli budete chtít, slečno," zaburácel Semjonov se šavlí v ruce. Šklebil se jako pirát.

„Děkuji za nabídku,“ odbyla ho s úsměvem Jessica, zatímco otvírala balíček, ze kterého vytáhla pár vysokých jezdeckých bot s protáhlou špičkou. „Ráda bych brala hodiny jízdy. Kovbojské boty budou vyhovovat?“

„V každém ohledu,“ vyhrkl Alexander, snad až příliš snaživě a překotně v naději, že si vybrala Salle hlavně kvůli němu. Moc dobře věděl, že otec by její výběr bot v žádném případě neschválil. „Začneme tady. Přejete si parkúr nebo jízdu v krajině?“

„Jízdu, prosím. Ráda bych si svého koně sama osedlala, pokud by to nevadilo. Jako malá jsem doma trochu jezdila.“

Doprovodil ji přes sál ke stájím. Vůbec mu nevadilo, že ho vidí kulhat s holí. Snad proto, že viděla, jak umí zacházet s fleretem a šermovat.

„Všichni se shodují, že jste úžasný šermíř,“ poznamenala cestou, jako kdyby mu četla myšlenky. „Doufám jen, že se vám nic vážného nestalo.“

„Děkuji za vaši starost, už jsem v pořádku,“ vyhrkl a přidal do kroku.

„Tu vůni miluju!“ vykřikla, jakmile vešli na dvůr. Zavřela oči a zhluboka se nadechla. „Připomíná mi Kalifornii a dětství. Koně jsem milovala odjakživa, ale pořád jsme se stěhovali z místa na místo, takže jsem nikdy žádného mít nemohla.“

Společně vybrali koně a sedlo. Než poníka osedlala, vyhřebelcovala mu záda a boky. Alexander jí vlastně ani pomáhat nemusel. Seděl na stoličce uprostřed parkúrového kruhu a díval se, jak krouží kolem něho.

„Máte dobrý posez,“ pochválil ji a musel zadržet dech, aby se nezajíkl, když se mu naskytl pohled na vysedávající dívku v přiléhavých kalhotách a tenké bavlněné blůzce, kterou napínala pohupující se ňadra, „ale paty tlačte dolů.“ I přes ty příšerné a naprosto nevhodné americké boty mu náhle připadala přitažlivější než kdykoli dřív. Poprvé si uvědomil, že vlastně má velice hezkou postavu. Na rozdíl od jiných žen se Jessica nesnažila oblečením podtrhnout křivky těla. Třeba se mu s ní podaří alespoň na chvíli zapomenout na Lilii.

Pozorně sledoval novou žákyni a radil jí, ale ani tak mu neuniklo, že před vchodem zastavila rikša.

Do sálu vešel nějaký Číňan v bavlněných kalhotách a černém saku evropského střihu. Zamířil přímo k Dimitriji Karlovovi. Zdvořile se uklonil a podal mu obálku. Potom se pozorně rozhlédl kolem a spočítal koně, šavle a výstroj. Všechno si poznamenal na kartičku z tuhého papíru.

Na dálku nedokázal rozluštit, co přesně si Číňan píše, ani neslyšel, co

bylo řečeno, ale otcův rostoucí hněv se přehlédnout nedal. Číňan dál pokračoval v soupisu majetku a hrabě odkráčel na dvůr, kde si sedl na sud a s láhví vodky v ruce znovu pročítal vzkaz, který mu Číňan přinesl. Odložil ho a vrátil se do jízdárny. Nezvaný host dál metodicky pokračoval v započaté práci.

Jakmile se ale dostal k šavli, která patřila hraběti, a začal ji vytahovat ze stojanu, Dimitrij Karlov ho zarazil.

„Jestli ji vytáhnete, budete ji muset použít."

V Číňanově tváři se zračil údiv a překvapení a nechal zbraň klesnout zpátky. „Plním jen přání svého pána," bránil se. Z jeho hlasu zaznívala směs odhodlání a strachu. „Pokud si přejete mluvit s panem Liem, je venku." Návštěvník se otočil a pospíšil si k rikše.

Hrabě Karlov rázným krokem zamířil za ním a venku musel přivřít oči před palčivými slunečními paprsky.

Před vchodem stálo zaparkované nablýskané černé auto. Postával u něho podsaditý Rus a kouřil. Podezíravě si měřil majora, který mířil ke chrysleru jeho pána. Chvíli váhal, než ještě naposled potáhl z cigarety a zadusil nedopalek patou. Karlov mu nevěnoval nejmenší pozornost a dál pokračoval k autu, i když ho pořízek následoval.

Zadní okénko se otevřelo. Rikša se pro jistotu vytratil.

„Dobré ráno, hrabě Karlove," ozval se z nitra vozu tichý hlas.

„Dobré ráno i vám," odpověděl major, ale úklonu hlavou tentokrát ani nenaznačil. V šeru vozu neviděl víc než jen náznak protáhlé a poďobané asijské tváře. „Pokud jste pan Li, tak vás musím upozornit, že váš člověk strkal nos do věcí, do kterých mu nic není."

Chvíli bylo ticho.

„Možná máme mnoho společného, hrabě Karlove," ozvalo se z auta.

„Váš podnik je tak trochu i můj. Nung se jen stará o záležitosti nás obou nedůstojné. Musím mít jistotu, že váš majetek stačí pokrýt vaše dluhy. Pochopte prosím, že je i v mém zájmu, aby se vám vedlo co nejlépe. V takovém případě dostaneme oba své peníze." Následovala další pauza. „Ovšem já ty svoje dostanu tak jako tak."

„Sbohem, pane," řekl hrabě Karlov do zavírajícího se okénka. Musel se hodně ovládat, aby nevybuchl, když se vracel do sálu. Zastavil se u vchodu a upřeně se zahleděl na syna, který poučoval mladou dámu v sedle. Mladík si to podle všeho užíval.

Alexander nechtěl, aby hodina skončila.

„Děkuji, Alexi,“ ukončila výuku Jessica a poplácala poníka po pleci. „Opravdu bych se moc ráda naučila dobře jezdit. Jednoho dne třeba budu moci naučit něco já vás.“

Sesedla a zaplatila hraběti pět dalších hodin předem.

„Co se děje, otče?“ vyzvídal Alexander, zatímco Jessica odváděla koně do stáje. Otec mu připadal přepadlý a rozrušený.

„Ten padouch, co si říká náš příbuzný, prodal naše dluhy čínským lichvářům. Chce mít svoje peníze co nejdřív zpátky a nechce se mu vydírat vlastní krev. Ta *svinja* prodala naše směnky jakémusi Číňanovi jménem Hak Li. Číňané s námi určitě nebudou jednat v rukavičkách. Domáhají se svého velmi bezohledně.“

Alexanderovi se úlekem zastavilo srdce, když slyšel jméno, jež patřilo Číňanovi s nepřirozeně velkým uchem, před kterým ho madam Wongová varovala.

Karlov vypil nalitou sklenku na jeden lok. „Už nám napočítali úrok. Ten chlap, co tu byl před chvílí, sem bude chodit každé dva týdny a bude chtít peníze. Troufám si tvrdit, že příště už tak zdvořilý nebude.“ Zasunul kartičku zpátky do obálky a zmlkl, když se k nim Jessica přiblížila na doslech. Rozhodně nehodlal svého syna znepokojovat nepříjemným rozhovorem, který měl s tím Číňanem v autě.

Alexander si vzpomněl na to, co mu Mej-lan o Liovi vyprávěla. Kdysi oba patřili témuž domu rozkoše a Hak Li se stal oblíbenou hračkou palácových eunuchů. Přísahal, že už nikdy nedovolí, aby se ho nějaký muž dotkl, byť by se mělo jednat o podání ruky. Otylí eunuši se nechávali do domu rozkoše nosit v rozměrných nosítkách, tlustí a třaslaví jako hroudy rosolu. Usušená varlata si všude nosili s sebou, pečlivě uložená v malých porcelánových dózách, které jim visely zavěšené na silné hedvábné šňůře u pasu. Ten prapodivný poklad jim měl zajistit, že se v příštím životě opět stanou celými muži. Po slovy nepopsatelném zneužívání, o jehož zrůdnosti něco málo vypovídalo i znetvořené ucho, které mu zhnisalo a nikdy se nezahojilo, Hak Li toho nejperverznějšího z nich zabil. Vyloupl mu oči a do prázdných důlků vložil seschlá varlata, aby varoval všechny, kteří by ho snad chtěli pronásledovat. Oční bulvy se posléze našly v porcelánové dóze nacpané mezi eunuchovými třaslavými půlkami. Nikdo se ho neodvážil pronásledovat a z té vraždy se stala legenda, která se o Velkém uchu tradovala od úst k ústům, mnohdy ve zkresleném a zveličeném podání.

Mej-lan vzpomínala i na příhodu, která se udála o mnoho let později.

Rozběsněný překupník opia, kterému Hak Li nechal zabavit celou zásilku, ho pronásledoval úzkou uličkou. Velké ucho, tehdy ještě mladík, neměl žádnou zbraň, a proto se nečekaně zastavil a sebral pouličnímu holiči břitvu. Pronásledovatel už nestačil zastavit a vrazil do něho. Hak Li mu jediným plynulým pohybem rozpáral břicho od pupku ke krku, otřel čepel do rukávu umírajícího muže, vrátil břitvu roztřesenému holiči a ještě se mu omluvil. Druhý den musel jít touž ulicí a holič se mu hluboce klaněl. Záhy nato začal půjčovat peníze na vysoký úrok a jeho první zákazníci byli právě z té uličky.

„Mohu vás doprovodit domů, Jessiko?“ nabízel se Alexander.

„Osetře přijde malá projížďka vhod a vašeho poníka bez potíží odvedu zpátky.“

„To by bylo úžasné! Kolo si odvezu zítra,“ dodala odměřeně, aby si nezadala. „Bydlíme kousek od rue Batard.“

Nasedli a Alexander jel první. Těšilo ho, že neodmítla jeho nabídku.

„Jsem příjemně překvapená, jak se tady vyznáte,“ lichotila mu, když zvolil správnou zkratku k jejímu bydlišti. Cestou se v Le Chien Rapide zastavili na čaj. Od svého prvního výletu na pevninu, kdy nedaleko zachránil madam Wongovou, Krvavou uličku nenavštívil.

„Ještě nikdy jsem tady nebyla,“ přiznala se s pohledem upřeným na Alexanderovy svalnaté ruce s dlouhými prsty spočívající na stolku. „Rodiče mi nakázali, abych se Krvavé uličce a všem, které jsou za Fučouskou třídou, vyhýbala.“ Zamračila se, jako kdyby ji ten rodičovský zákaz opožděně rozzlobil. „Jenomže já bych hrozně ráda viděla všechno a poznala celou Šanghaj. Zvlášť Čínské město, ale nikdo z mých přátel tam se mnou nechce jít. Prostě je vůbec nezajímá, jak skuteční Číňané žijí, jedí a tak. Znají jen sluhy a kompradory.“

„Co kdybychom se tam vypravili spolu?“ navrhl jí odvážně. Vlastně se mu líbilo, že touží po dobrodružství stejně jako on. Útok. Když nevíš, jak dál, tak útoč!, pomyslel si. *Ura! Na ně!*

Jessica se na něho zamyšleně zadívala a odpověděla až po chvíli. „Začneme v pátek,“ usmála se, „po mé hodině jízdy. Už se nemůžu dočkat.“ Nabídla si koláček z talířku před sebou. „Mohu vědět, co se stalo vaší matce, Alexi?“ snažila se, aby to neznělo moc zvědavě.

Váhal s odpovědí. „Ptám se jen proto, že vy a váš otec všechno tak úžasně zvládáte sami, jako kdybyste nikdy žádnou ženu ani nepotřebovali.“

„Dlouho jsem byl v internátní škole a otec sloužil jako voják daleko od domova, takže jsme zvyklí. Má matka zemřela v loňském roce během cesty do Vladivostoku.“ Víc jí toho říct nechtěl a nedokázal.

„To je mi moc líto,“ vyhrkla a vzala ho za ruku. V tu chvíli pochopila, že ta soběstačnost není tak samozřejmá a vítaná, jak by se na první pohled mohlo zdát.

Alexanderovu pozornost v tu chvíli upoutal podsaditý Číňan, který na něho upřeně zíral od dveří Singerie na druhé straně ulice. Opětoval jeho pohled a dal si s odpovědí Jessice na čas.

„Vrátíte se domů?“

„Do Kalifornie? V následujících třech letech určitě ne.“ Jessica si vzala další koláček a upatlané prsty jí zjevně vůbec nevadily. „Moji rodiče se nezastaví, kolik mají práce. Objíždějí misie a učí konvertity, snaží se, aby se Číňanům žilo lépe. Má matka se nedávno rozhodla bojovat proti dětské prostituci.“

Alexander v duchu tiše zaúpěl. Vybavily se mu kresby dívek, které si prohlížel u madam Wongové, a raději si ani nechtěl představovat, co se odehrává v tom domě přes ulici. Ten Číňan tam pořád stál s rukama založenýma na prsou a nespouštěl z něho oči. Konečně ho to přestalo bavit a zašel dovnitř.

„Některým holčičkám je dvanáct, možná třináct let,“ pokračovala neúprosně Jessica. „To je prostě příšerné. Prodávají je jejich vlastní rodiče, a do toho ještě gangy a militaristi, prostě hrůza,“ uzavřela a vyčítavě se na Alexandera zadívala, jako kdyby od něho čekala jinou reakci. Připadal jí tak přitažlivý! Doufala jen, že privilegovaný původ, aristokratická výchova a nedávné útrapy, které musel přestát, mu nezatvrdily srdce vůči strádání druhých. „Je to prostě příšerné, jak tady zacházejí se ženami. Hnus, kam se člověk podívá. Podvazování nohou, dětská prostituce, topení novorozených holčiček, konkubíny…“

„Novorozených holčiček?“ přerušil ji.

„Ano. Číňané to dělají odjakživa. Jeden italský misionář, otec Ripa, vypověděl, že v Pekingu svrhávají novorozené holčičky z městských hradeb. Jednou dokonce viděl, jak psi ohlodávají mrtvolku malé holčičky.“

„Kdy to viděl?“ Zděšení v jeho hlase nebylo hrané. V tu chvíli mu připomínala matku, která také soucítila se všemi trpícími ubožáky.

„Na počátku osmnáctého století, ale dochází k tomu stále.“ Jessica s tváří zalitou ruměncem si povzdechla a odmlčela se. „Dozvěděla jsem se

spoustu ohavných věcí. Mandaríni ohýbají záda svým synům, aby vypadali učeněji.“

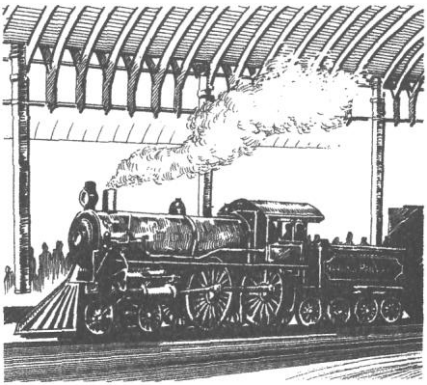
„Navštívila jste někdy Vnitřní Mongolsko?“ pokusil se změnit téma Alexander. No, alespoň že oba mají rádi koně a Šanghaj jim připadá jako jedno velké dobrodružství. Podvědomě se narovnal. „Příští týden tam odjíždím nakoupit poníky.“

„Ne, ale hrozně ráda bych se tam podívala. Musí to tam být hodně divoké. A Mongolové nikdy svým ženám nohy nepodvazovali.“ Vstala. „Raději už bych měla jít, Alexandere. Děkuji vám.“

„Bylo mi potěšením, Jessico.“ Kéž by ji mohl vzít s sebou.

Olízla si konečky prstů ulepené od cukru a chvíli si ho prohlížela.

„Říkej mi Jess.“

17. kapitola

Byli tam jediní Evropané a Jessica jediná žena. Číňané u okolních stolků je vzali na vědomí pouze očima, ale ani slůvkem nebo gestem nedali najevo, že si jich všimli. K nemalému překvapení číšníka to byla právě Jessica, kdo se s ním slušnou šanghajštinou domlouvala o menu, i když Alexander úmyslně vybral netypickou kantonskou restauraci, protože si osvojil alespoň základy kantonské čínštiny. Uprostřed mělkého a kameny obloženého jezírka uprostřed dřevěné jídelny dvě nehybné želvy čekaly, až na ně přijde řada. Oba ty chutné symboly dlouhověkosti se zdály být naprosto lhostejné k osudu, který je čekal.

„Pojďme si dát něco zvláštního," navrhla Jessica s rozpustilým úsměvem. Po druhé hodině výuky jízdy na koni měla hlad.

Alexander přikývl a Jessica objednala. Potěšilo ji, že to dovolil. Pozorovala ho a v duchu se ptala, co ji na něm tolik přitahuje. Vlastně neměli společného nic než touhu zjistit, co je obklopuje. Byla ráda, že Alexander zdědil po otci mužnou tvář a šlachovitou, vysokou postavu i že mu schází těžko popsatelná tvrdost, která probleskovala za galantním chováním hraběte. V očích žádného člověka ještě nikdy neviděla takovou tvrdost a odhodlání, které se blýskaly v pohledu hraběte Karlova, když se po rozhovoru s tím Číňanem v autě vrátil do jízdárny. Dřímalo v něm cosi divošského a surového, co hrozilo prodrat se na povrch. Tihle Rusové, ať už rudí nebo bílí, v sobě ukrývali zvláštní temnou stránku, která jí připomínala nespoutanou živelnost některých Američanů u nich doma.

Máme něco společného, usoudila, něco, co Evropanům a Asiatům chybí. Jenomže u Rusů nejde o zapálenost a nezlomnou energii průkopníků, uvědomila si, je to něco jiného, zlověstnějšího, nějaký druh hněvu. Alexander jí to možná pomůže pochopit.

„Chryzantémový čaj?“ zeptala se.

Alexander znovu přikývl a otřel si ruce nahřátým, vlhkým ubrouskem, ze kterého se kouřilo. Myslel si, že objednala sovu, chameleona a nějaký třetí chod, kterému nerozuměl, protože na to už jeho šanghajština nestačila, ale měl pocit, že to bude luskoun. Vlastně ho potěšilo, že Jessica při tak nezvyklé nabídce jídel nepiští a neomdlévá. Líbila se mu její odvaha a samostatnost, ale ty její spasitelské snahy už tolik ne. Její umíněnost vlastně obdivoval a připomínala mu Káťu, která také byla zvyklá prosadit svou. Jekatěrina si ho vlastně pořád dobírala provokativními názory. Byla jako šermíř, který naoko skloní roztřesený kord, aby se soupeři dostal na kobylku. Schválně ho provokovala, aby ho přiměla hlouběji se zamyslet nad tím, proč s ním vlastně nesouhlasí. Ať už je to jak chce, uzavřel úvahu Alexander, je příjemné povídat si s dívkou o samotě. Ženská společnost mu prostě byla milá.

Jídelní hůlky se záhy roztančily nad jídlem, vyzobávaly kousky úhořů a čtverzubců, nasekané kachní vnitřnosti a kousky masa ze selečích nožiček ve švestkové omáčce. Jedli, pili čaj a usmívali se na sebe, povídali si o zážitcích ze školy, o koních, rodičích a přátelích, Kadnikovu i San Francisku. Smáli se a po chvíli už ani nemluvili, jen se smáli.

Mimoděk ho pohladila po ruce a jeho tělem se rozlilo teplo. Jaké by to bylo zkusit s ní některé z rafinovaných něžností, do kterých ho za dlouhých odpolední po škole zasvětila Lilie? Ještě pořád nevěřil, že to s Lilií se opravdu stalo. Že se mu to jen nezdálo. Vzpomínky na ni pomalu bledly, přicházely z dálky jako úryvky krásné melodie, která ho sice stále dojímala, ale už nevěděl, jak skončila nebo začala.

Usoudil, že Jess je nejspíš ještě panna. Copak by se dívka jako ona vůbec někdy propůjčila k něčemu takovému? Už stačil poznat, že si Jess zakládá na tom, že je moderní a emancipovaná žena. Mohlo by se její volnomyšlenkářství rozšířit i na vskutku odvážné polohy a praktiky při milování? Co by asi tahle Američanka řekla, kdyby jí navrhl, ať spolu zkusí „ďáblův uzel“?

„Moji rodiče odjeli do Nankingu. Jsou pořád někde na cestách,“ posteskla si a vytrhla ho z úvah. Vycítila, jak velice mu schází ženská

společnost. „Otec se strachuje o osud misií a nemocnic. Všude na venkově zuří válka militaristů, každý bojuje s každým, a teď se okolí Šanghaje snaží ovládnout kuomintangská vojska.“

„Jestli si myslíš, že tady je to zlé,“ popíchl ji Alexander, „tak to srovnej s tím, co se děje u nás doma. Sověti sepisují seznamy a zabíjejí všechny, kteří s nimi nesouhlasí. Dokonce se vraždí i mezi sebou. Každý den se od uprchlíků dozvídáme o dalších a dalších hrůzách, o vraždách a bezpráví se píše i v dopisech, které přicházejí z Paříže.“

Pozorně ho poslouchala. Láska k vlasti dodávala jeho slovům na naléhavosti. Bílí Rusové doufali v návrat cara, marně se upínali k vidině obnovení starých pořádků. Chtěli pravý opak toho co ona. Doufala jen, že Alex tím jejich křižáckým duchem příliš nenasákl.

„Rudí začali nejprve se šlechtou a důstojníky,“ pokračoval, „a potom přišli na řadu kněží a ti, které označují za příslušníky buržoazie, a následovali anarchisti a potom socialisti. A teď už došlo i na mužiky, bohatší rolníky a dokonce i na bolševiky.“ Odmlčel se a jednou větou shrnul svůj názor na revoluci: „Komunisti jsou zvěř.“

„A co nevolníci?“ zaútočila na něho. Jessica se musela držet, aby na něho zlostně nevybafla, že si bílí za všechna ta dlouhá století, kdy utlačovali a vysávali lid, zaslouží, co je potkalo. „Nebyli vaši rolníci něco jako otroci?“ rýpla si. „Všem musí být jasné, že se jim teď žije mnohem lépe.“

Alexanderovi se sevřel žaludek. Nechtěl se s ní hádat, ale podobné řeči nemohl vystát. Rudí zničili jeho rodinu i vlast. Jenomže jak to má té dívce vysvětlit tak, aby pochopila? Co by asi říkala, kdyby viděla tmavé a ubohé chatrče rolníků ve Voskreseném na jedné straně a pečlivě vycíděné kotce, skvěle vybavenou kovárnu, třpytící se kapli a zahradní pavilonek, které patřily k jejich světu tamtéž? Považovala by bídu a luxus za odpudivé protiklady, nebo by pochopila, že se i tak rozdílné světy mohou doplňovat a harmonicky existovat vedle sebe?

„Nevolnictví jsme zrušili dřív než vy otroctví,“ odsekl jí naštvaně. „Ale bolševici teď plní tábory na Sibiři novými otroky, zatímco my dva tady vysedáváme a jíme.“ Neřekl jí ještě ani slovo o tom rudém komisaři, který zabil jeho matku a unesl mu sestru, ale tou vzpomínkou mu zhrubl hlas a tón nabyl na hořkosti.

„Dobrá,“ stáhla se Jessica, ale bez boje se vzdát nehodlala, „o tom vážně nic nevím, ale tady v Číně nejsou komunisté tak špatní.“ Tak trochu

lhala, protože i k ní se donesly nějaké zprávy z Ruska, které ji zneklidnily. Nepřestávala doufat, že snad alespoň ty nejhorší se nezakládají na pravdě. „Rudí v Číně se snaží jen o to, aby konečně skončila tyranie statkářů, lichvářů a militaristů. Někdo s tím konečně musí skoncovat.“

„To už říkal Sunjatsen a Kuomintang se snaží…“

„Alexi, vždyť Kuomintang a Čankajšek jsou ze stejného těsta jako ti vydřiduši,“ povzdechla si. „Copak to nevidíš? Jsou jedna ruka s militaristy a s těmi jejich bandity, co se ještě oddávají kanibalismu. Víš vůbec, že vystavují srdce a játra zabitých nepřátel v řeznictvích? Někdy dokonce rozsekají a nasolí mrtvá těla padlých a nechají je na slunci uležet, než je opečou. To se nedávno stalo v Sao-jau. Francouzští misionáři to viděli.“

„Jess,“ začal Alexander, ale zarazil se, když mu její prsty sevřely zápěstí. Chtěl se jí zeptat, proč rudí zavádějí čínské mučení v Moskvě. K čemu potřebují tak nelidskou krutost? Zhluboka dýchal a pokoušel se uklidnit, zatímco ona pokračovala.

„Jen univerzitní studenti spolu s odbory a Mao Ce-tungem chtějí něco změnit. Dokáží to jen komunisti,“ zopakovala umíněně. Napila se oslazeného čaje, tváře jí hořely vzrušením a hlas jí přeskakoval. Věděla, že s ní nesouhlasí, ale rozhodla se i přesto říct, co měla na srdci. „Příště spolu půjdeme na jejich schůzi a uvidíš sám.“

Chystal se ji odmítnout, ale v tu chvíli si všiml, jak její ňadra napínají tenkou látku, když se rozčílila. Okamžitě zapomněl na hádku i jídlo. Jess měla štíhlou postavu, ale příroda na ní nešetřila, jak říkával Semjonov. Neuvěřitelně pitomé politické názory té Američanky ho zarážely a rozčilovaly zároveň, ale dal na otcovu radu: buď a nebo – vyhraješ hádku, ztratíš dívku.

„A další chod jsou kuřecí pařátky?“ zeptal se. „Nebo smažená holubí vejce?“

„Radši bys měl sníst všechno, co ti přinesou,“ doporučila mu a uvolnila se, jako kdyby právě slezla z barikády. Usmála se, znovu rozhodnutá být na něho milá. „Vždyť přece už zítra odjíždíš do Mongolska.“

U stolu za Jessičinými zády hlasitě a hltavě obědvali čtyři muži. Mlaskali, když si pochutnávali na smažených cvrčcích, a srkali rýžové víno z malých stříbrných kalíšků. K jídlu přikusovali drobné ptáčky z vařené rýže zabalené v listech. Číšník se ze všech sil snažil vyhovět, pobíhal kolem stolu a naléval jim do modro-bílých misek nějakou omáčku. Potom položil na stůl mísu s polévkou, v níž plavala zvířecí tlapa. I na

dálku viděl zahnuté drápy, které se ve vývaru blýskaly. Střelil pohledem k Jessice a byl rád, že jí tahle drobnost unikla. Vzápětí číšník zvedl velký tác, který zakrýval díru v desce stolu, a obložil otvor mističkami, ve kterých byl nejspíš koriandr, zázvor a něco, co vypadalo jako paprikový, pálivá pasta.

„Máš moc zvláštní oči," navázala Jessica. „Hrozně neobvyklé. Levé je tak zelené."

„Moje sestra má úplně stejné," odpověděl bezmyšlenkovitě a vynadal si za to. „Moje dvojče Káťa," dodal na vysvětlenou a při vyslovení sestřina jména ucítil ostrou bolest. Smutek a stesk přicházely nečekaně ve chvílích, jako byla tato.

Vzápětí mu ve výhledu zabránil další číšník.

Číšník poodstoupil a zakryl mu výhled. Všiml si ale, že k onomu stolu spěchá druhý s něčím prapodivným, co nesl v ubrousku. Dolů viselo cosi, co nápadně připomínalo kočičí ocas. Alexander se snažil zjistit, co to je, když se číšník sklonil nad stolem, aby tu věc strčil do otvoru ve stole.

„Kde je tvá sestra?"

„To nevíme. Někde v Rusku." Zvláštní, že ani okamžik nezapochyboval, že Káťa je pořád naživu. „Bolševici ji unesli."

„To je mi moc líto," zašeptala a vzala ho za ruku.

„Káťa je v něčem stejná jako ty," pokračoval po chvilce váhání. „Také se pořád trápí kvůli všem, kteří trpí. Nejspíš to zdědila po matce." Jenomže bolševici naneštěstí obrátili čistý a nezištný soucit naruby a znetvořili ho do podoby surové doktríny, pomyslel si. A Jessica se jím podle všeho už také nakazila.

V tu chvíli se od sousedního stolu ozvaly potěšené výkřiky a oba číšníci ustoupili. Uviděl opičku s dlouhým ocasem uvězněnou v dřevěné kleci pod stolem. Pracky pokryté řídkými chlupy mělo zvířátko svázané za zády a dlouhým ocasem bezmocně tlouklo do klece. Oholené temeno lebky vykukovalo dírou ve stole jako skořápka natvrdo uvařeného, obrovského vejce. Pod bílou čepičkou se táhla vlhká, červená linka jako tenoučký náhrdelník.

Jeden z číšníků se sekáčkem v ruce se naklonil nad stůl. Alexander znechuceně sledoval, jak odsekl vrchní část lebky zvířete a položil ji temenem dolů na připravenou misku. Jeden ze stolovníků vyjedl hůlkami zbytečky mozku, které na kosti zůstaly. A potom se všichni čtyři naklonili kupředu, aby dlouhými porcelánovými lžičkami vydlabali mozek ještě

živého zvířete. Dávali najevo, jak jim naservírovaná lahůdka chutná, mlaskali a nešetřili uznalými poznámkami.

Zpod stolu se ozývaly zmučené skřeky.

Alexander se upřímně zhrozil. Myslel si, že opice nejdřív něčím omámí a umlčí, než je začnou jíst.

Jessica se otočila, aby viděla, co upoutalo jeho pozornost. Právě v tu chvíli nesl jeden z Číňanů k ústům lžičku plnou bílé mozkové hmoty a ještě pulzujících žil.

Opička zaúpěla, když si druhý Číňan nabral další lžičku mozku.

„Ne! To nemůžete!“ zaječela, vyskočila od stolu a tiskla si dlaň k ústům. „Zab ji! Zab ji!“ vypravila ze sebe, znovu si přitiskla dlaň k ústům a vyběhla ven.

Alexander vstal a šel za ní.

Našel ji, jak se naklání přes zábradlí venku a zvrací do noci. Nechtěl ji přivádět do ještě horší situace a cítil se provinile kvůli tomu, co se stalo. Po chvíli váhání se vrátil do jídelny. Vestoje dopil čaj, omluvil se za její chování a zaplatil účet.

„Jak jsi jen mohl? Tos mi udělal schválně, že ano?“ vybafla na něho, jakmile vyšel ven. „Chtěls vědět, jestli mě to vyděsí, že mám pravdu?“ Tvář měla bledou a oči se jí blýskaly hněvem.

„To ne, Jess,“ bránil se. „Nevěděl jsem, že dnes večer budou servírovat opici. Ale přiznávám, že jsem tušil, že by mohli podávat něco, co by ti mohlo připadat nechutné. Měl jsem pocit, že přesně to jsi chtěla.“

„Přesně. Přesně proto naprosto souhlasím s komunisty,“ odsekla s tváří zkřivenou zlostí. Skoro křičela a najednou mu připadala hrozně ošklivá. „Všechno to barbarství už musí skončit. Všechno. Prodávání dětí. Jedení živých zvířat. Popravy. Kanibalismus. Rudí s tím vším skoncují.“

Hořkost a lítost se v Alexanderovi přetavily ve slepý hněv. „Ve vlaku na Sibiři jsem na vlastní oči viděl, jak tvoji milovaní komunisti hodili zraněného bílého důstojníka do topeniště v lokomotivě.“

Jessica na něho vytřeštila oči a chystala se něco říct, ale nepustil ji ke slovu.

„A proč si myslíš, že bolševici zavádějí čínské mučení v Rusku? Proč vraždí a surově mučí lidi?“

Stiskla rty a zlostně zavrtěla hlavou. „To už je moc.“ Celá se třásla. „To už je příliš. Jdu domů.“ Otočila se k němu zády a zvedla ruku. Jedna rikša popojela k ní. Vylezla nahoru a bez jediného slova odjela.

Šanghajské nádraží připomínalo hemžící se mraveniště, plné cestujících, nosičů, vojáků, pouličních prodavačů, zlodějů a žebráků. Každý se snažil dosáhnout svého tak bezohledně, jak Alexander viděl jen v Šanghaji. U nich doma se rolníci a nádeníci dřeli na polích, unavení, opotřebovaní a zasmušilí, a doufali jen v to, že lopotná práce bude zítra možná lehčí.

Díval se, jak kolem něho spěchá vyhublý stařík se slaměnými sandály na nohou. Záda měl ohnutá skoro rovnoběžně se zemí, naložený jako mula se plahočil s těžkým balíkem režného plátna. Kožený řemen, který mu přidržoval náklad na zádech, svíral nejen v obou rukou, ale i v zubech.

Vasilij Petrov nesl Alexanderův vak a doprovodil ho až k vagonu první třídy. Mladík už se nemohl dočkat, až bude konečně vlastním pánem. Prohlédne si Čínu ubíhající za okénkem vlaku jako film, potom ho přívoz dopraví na druhý břeh Jang-c'-ťiangu, aby na konci cesty smlouval jako cikán s mongolskými chovateli koní.

Vzpomněl si na dávno ztracený svět, kdy naopak k nim na statek na jaře přijížděli chovatelé a nákupčí, aby získali další černé koně z jejich stájí. Matka každého z nich přijala s pohostinností, kterou byl jejich statek široko daleko pověstný. Podávalo se studené pečené maso a víno z Krymu, které uzrálo na vinicích rodinných přátel. Nažehlené lněné ubrusy, francouzský porcelán a jídlem se prohýbající stoly s jarními květinami vítaly nákupčí u ohrad. Znovu měl před očima matku v dlouhých letních šatech s vysokým stojáčkem, jak s vlídností zářícíma zelenýma očima uvádí hosty na místa. Poté následovaly procházky v anglickém parku, čaj a poezie v zahradním pavilonku. Na noc hosty uložili, kde bylo místo. Mladé muže na široký a nízký otoman v tureckém salonu, který nechal jeho dědeček zařídit v osmanském stylu poté, co Rusové dobyli Kavkaz. Někteří ovšem zůstali vzhůru až do rána, pili a debatovali nad kostkami v kuřáckém salonku ve společnosti vodních dýmek s dlouhými troubeli.

Sluhové a ordonancové spali na slamnících přede dveřmi místností, kam se ke spánku uložili jejich pánové.

Alexander se posadil na sedadlo v prázdném kupé, povzdechl si a zatáhl za silný kožený řemen, aby stáhl okénko. Vzpomněl si na roztříštěné okno vlaku na Sibiři a to, jak se musel bezmocně dívat, jak rudý komisař odváží Káťu přehozenou jako pytel přes hřbet koně. Zavrtěl hlavou, aby odehnal mučivé vzpomínky na poslední jízdu vlakem. Vzpomínky na ni se vracely příliš často.

Vasilij stál na peronu pod oknem, kouřil a vybledlé modré lampasy 2. kopinického pluku na opraných, starých kalhotách nebyly už skoro znát. Připadal mu starší, zamlklejší a méně sebejistý, než když se poprvé setkali na Sibiři. Pro jistotu zkontroloval přezku na opasku s penězi. Držela pevně. Váha stříbrných dolarů v něm mu připadala uklidňující. Vstal, naklonil se ven a opřel se rukama o parapet.

Uviděl, jak si davem razí cestu vysoká dívka s košíkem v ruce. Všimla si Petrova a spěšně přistoupila k Alexanderovu oknu. Sotva popadala dech. Jakmile ji Vasilij uviděl, mávl rukou a poodešel stranou.

„Omlouvám se za včerejší večer," vyhrkla a zadívala se mu upřeně do očí. „Prostě jsem to nedokázala snést."

„Nemám tě proto rád o nic míň," ujistil ji, potěšený, že přišla. Líbila se mu. Zadýchaná, tváře červené, oči třpytící se vzrušením.

„Taková Čína prostě je," dodala, „jen ty a já to vidíme každý jinak." Stoupla si na špičky a položila mu dlaň na předloktí. „Omlouvám se, nebyla to tvá vina."

Kývl hlavou směrem ke košíku. „Jedeš snad se mnou, Jess?"

„Ne, ale napadlo mě, že bys cestou mohl mít hlad." Usmála se a zvedla k němu piknikový košík. „Navíc jsme včera tu večeři vzali hodně zkrátka."

„Radši ani nechci vědět, co je uvnitř," dobíral si ji a postavil košík na sedadlo za sebou.

„Barzoj na sladkokyselo," odpověděla a ze všech sil se snažila se nesmát. „Jak dlouho budeš pryč?"

„Asi dva týdny." Koutkem oka zahlédl, že do kupé přistoupil další cestující. „Bude to tam bez tebe pusté."

„Mongolsko je pusté pořád," bránila se, ale ta lichotka jí udělala radost. Chtěla mu říct, že se jí po něm bude stýskat, ale namísto toho vyhrkla: „Kup mi tam poníka, ano? Prosím! Zaplatím ti ho, až se vrátíš."

Lokomotiva dvakrát zahoukala. Dveře se s řachnutím zavřely, vlak se roztřásl a s trhnutím se rozjel.

„Na shledanou, Alexandere Karlove."

Vzpomněl si na jednu z mnoha rad, které mu při odpoledních čajích udílela Mej-lan. Ženu vždy opouštěj tak, abys v ní zanechal mlhavou vzpomínku na cosi nedokončeného. Sklonil se a pohladil ji konečky prstů po tváři a přitáhl si ji k sobě. Zadíval se jí do očí a poprvé ji políbil na ústa. Na rtech jí pohrával zasněný, trochu obdivný a trochu roztoužený úsměv.

„Na shledanou, Jess."

Jen tam stála a dívala se za ujíždějícím vlakem, nemávala. Vykláněl se z okénka, dokud mu nezmizela z dohledu.

Krátký osobní vlak pomalu vyjel z nádraží. Po obou stranách minul další vlaky. Vepředu viděl změť výhybek a návěstidel.

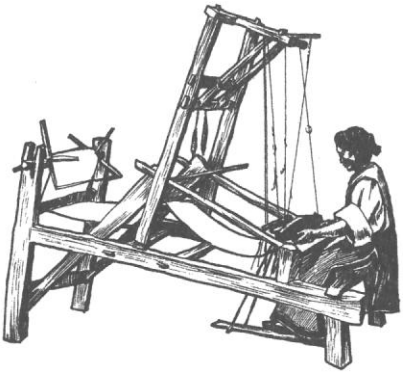
Napravo stál prázdný dobytčí vagon, stání polámaná, podlaha rozbitá a znečištěná. A po něm další a další, až na ten poslední. Tlačily se v něm jedna na druhou holčičky, možná deseti, možná jedenáctileté, všechny napůl nahé, vyhublé a roztřesené zimou.

„Můj ty bože," uklouzlo Alexanderovi, který si v tu chvíli vzpomněl na to, co mu říkala Jess. Zhrozil se představy, jak by mohla dopadnout jeho Káťa.

Osobní vlak projížděl tak blízko, že obličejíky vyhladovělých holčiček zarámované oknem vypadaly jako strašidelné obrazy rozvěšené na zdi. Natahovaly vychrtlé ručičky skrz stání a němě prosily o jídlo. Natáhl se a do jedné z těch dlaní upustil drobnou minci. Nehty další napřažené ruky mu poškrábaly předloktí, jak sebou vagon trhl a nabral na rychlosti. „Mně taky!" vykřikla čínsky.

„Venkovanky," poznamenal Angličan, který s ním sdílel kupé. „Rolníci na severu hladoví kvůli rozsáhlým povodním. Umírají hlady. Rodiny prodávají dcery za deset dolarů na práci do továren a nevěstinců. Nic nového. To se děje pokaždé, když přijdou hubené roky." Vstal a zavřel okno. „Naši čínští přátelé jsou posedlí pannami a s trochou kuřecí krve mohou být panny skoro donekonečna." Vytáhl z kapsy stříbrnou placatku potaženou kůží a klesl na sedadlo. Sklouzl pohledem k piknikovému košíku vedle Alexandera a zatřásl placatkou. „Nedáte si aperitiv?"

„Jsem vám zavázán, pane," odpověděl a vděčně se zhluboka napil. Nejspíš si přihnul víc, než velela zdvořilost, ale v tu chvíli mu na tom nezáleželo. Při pohledu na ty vyhublé a zubožené holčičky se mu v hlavě vyrojily děsivé představy týkající se Kátina dalšího osudu. Unaveně si položil ruku na košík. Přinutil se myslet na Jessiku. Rozhodl se, že ji po návratu získá.

18. kapitola

„Tak snad abychom to dojedli, ne? Tedy pokud proti tomu nic nemáte. Jídlo se tady rychle kazí.“ Alexanderův spolucestující si posloužil posledním kouskem pečených kachních prsíček z košíku. „Už brzy budu vystupovat. Budeme v Su-čou. Říká se mu Benátky Východu. Najdou se ovšem i tací, kteří mu přezdívají Čínské Athény.“

Angličan opatrně vzal špičkami prstů kousek křupavé kůžičky, která mu upadla na vestu, a z výšky si ji pustil do úst. „Samozřejmě že v mém případě je program jasný. Továrny na hedvábí, večírek na člunu na jezeře a potom výprava za nočňátky. Nejhezčí holky v Číně jsou v Su-čou. Sučouské krásky jsou pojem. A jaký! Ale vy jste na takové radovánky nejspíš ještě příliš mladý, ne?“

Když Alexander neodpovídal, pokračoval. „Císaři si vybírali kurtizány právě v Su-čou.“

„Nejsou to kormoráni?“ Alexander ho skoro neposlouchal, zcela zaujatý pohledem z okna zastavujícího vlaku.

„Říkal jsem kurtizány, ne kormoráni,“ opravil ho nevrle. „Vlastně bych měl spíš říct souložnice.“

„Nejsou to kormoráni?“ zopakoval Alexander, pyšný sám na sebe, že se tomu tlachalovi dokázal vzepřít.

Široké sampany s plochým dnem brázdily hladinu oválného zeleného jezera u trati. Na přídi každé lodě seděla na bidýlku řada černých ptáků s dlouhými krky a plovacími blánami na nohou. Na protější straně jezera

rylo v zelené trávě stádečko hnědých a růžových prasat.

„Á, jistě. Správně, jsou to kormoráni, mladý muži. Loví ryby. Jsou chytří a stejně dobře vycvičení jako sokoli. Ten kruh, co mají na krku, jim brání spolknout ulovené ryby. Takže jim nezbývá než vypoulit oči a vyvrhnout je jako ústřice. Sežerou jen ty nejmenší a to jim stačí, aby nechcípli hlady.“

Rybář s košíkem mezi koleny šťouchl nejbližšího ptáka do prsou koncem bambusové hole. Kormorán se vznesl do vzduchu, zakroužil a střemhlav se vrhl do vody. Kousek od něho se vynořil jiný pták a zběsile tloukl křídly. Odletovaly z něho kapky vody, která ve slunečních paprscích jiskřila. Jakmile dosedl na bidýlko vedlejší lodi, rybář mu nemilosrdně stiskl vypouklý, barevný vak pod zobákem. Kormorán zaskřehotal, otevřel zobák a vyvrhl do košíku ještě živou rybu.

„Ženský a zvířata umí Číňáci vycvičit nejlíp na světě. Nikdo to neumí tak jako oni.“ Obchodník hedvábím zavrtěl hlavou. „Kdo by taky měl tolik trpělivosti?“ Prohraboval se v piknikovém košíku. „Nevadilo by, kdybych ochutnal ještě tohle?“ Vytáhl z něho čokoládový koláček. „Máte tam dva stejné.“

„Prosím, poslužte si,“ vybídl ho Alexander, i když mu stále kručelo v břiše.

„A měl byste vidět ty holky u tkalcovských stavů. Tkají přímo na podlaze v těch jejich zablešených chatrčích, ale nikdy nezapomenou mít po ruce misku s vodou, aby neušpinily látku.“ Angličan si olízl prsty. „Cvakání se ozývá celý den. Cvak, klap. Jako když paličkami tluče. Cvak, klap. Civilizovaný člověk by to nevydržel ani poslouchat. Dobrá tkadlena udělá za den až pět stop brokátu. Pět stop látky dobrý yard široké. To nikdo jiný nedokáže. Většina ženských se večer nedokáže ani narovnat, ale ráno zase usednou ke stavu a s prvním světlem pokračují v práci.“

Vlak zastavil ve stanici na severním předměstí hradbami obehnaného města. Na přeplněném peronu postávaly skupinky kuliů s popruhy přes rameno a malé vozíky a káry se zapřaženými oslíky se zvonci na krku.

„Pokud budete vystupovat, podám vám zavazadla oknem,“ nabídl se Alexander, když obchodník hedvábím se supěním sundal dva těžké kufry z police nad hlavou.

„Vřelé díky,“ zafuněl Angličan, nasadil si klobouk a uhladil vestu. „Jsem vám zavázán. Víte, ty oslíky tady mají proto, že uličky starého města jsou příliš úzké pro kočáry i rikši.“

Alexander, vděčný za trochu klidu a ticha, podal upovídanému spolucestujícímu oknem kufry. Rozloučili se pro jistotu dvakrát. Kolem vagonů první třídy se tlačil dav prosebníků a misionářů, kteří rozdávali cestujícím náboženské letáčky. Alexander si ze zdvořilosti také jeden vzal – od čínského studenta, který doprovázel bílé misionáře.

„Sučouská univerzita," hlásala titulní strana, „vzdělávací instituce metodistů ze Spojených států." Vzpomínal na Jessiku a v duchu se ptal, jestli jsou její rodiče také metodisti. Nebo říkala, že patří k presbyteriánům? Kdyby tak tady mohla být s ním. Zatímco vlak stál ve stanici, snědl zbylý čokoládový koláček, sežvýkal patku bagety a kousek sýra. Ze Sučou měl pokračovat dál až do Nankingu.

Konečně se ozvalo zahoukání. Dveře se s bouchnutím zavřely a vlak se trhnutím rozjel. Alexander vstal a vyklonil se z okénka, aby si prohlédl obrovskou pagodu, která se tyčila vysoko nad městskými hradbami, a také starobylé kamenné mosty klenoucí se přes kanály a říčky obklopující město. Vtom si všiml muže s dřevěným vahadlem na ramenou, ze kterého viselo za nohy tak dvacet nebo třicet živých kuřat.

Vzhlédl a uviděl, jak se z opačného směru pomalu blíží jiný vlak, který mířil ze Su-čou do Šanghaje. Pohyboval se trhaně a skoro zastavil, když se oba vlaky míjely na rovnoběžných kolejích. Na prvních vagonech bylo napsáno Charbin a na dalších Nanking. Většinou se jednalo o vagony třetí třídy, dobytčí a nákladní vagony, rozvrzané a rozbité. Ve všech se tísnili vyhublí Číňané s propadlými tvářemi. Poslední dva vozy patřily první třídě a v každém kupé seděli pouze jeden či dva cestující, většinou běloši nebo Japonci.

Lokomotiva v protisměru ubrala páru a zpomalila, zatímco ta jejich nabírala rychlost. Alexander pozoroval mizející tváře v protijedoucím vlaku, které defilovaly za okénkem jeho kupé.

Na okamžik se ocitl tváří v tvář muži kouřícímu dýmku. Hřmotný chlap s hranatým obličejem hrubiána a rozcuchanou kšticí hnědých vlasů. V kupé seděl sám.

Alexanderovi se zastavilo srdce. Díval se, jak mu ta tvář pomalu mizí z dohledu. Oba vlaky zrychlily.

Zešílel snad? Zamrazilo ho v zádech a celým tělem mu projel chlad.

Ne. Nespletl se. Byl to on. Rudý komisař, Viktor Poljak.

Otočil se od okna, trhnutím otevřel dveře a hnal se úzkou uličkou. Zbytečně. Když konečně doběhl ke dveřím na konci, vlak už jel příliš

rychle, než aby zvládl vyskočit. Navíc Poljakův vlak už dávno zmizel z dohledu.

Opřel si čelo o skleněnou výplň dveří a zavřel oči. Cítil, jak mu zběsile buší srdce. O téhle chvíli se mu zdálo, když bezpočet nocí ležel v polospánku, neschopný usnout. Potřeboval jen dostat druhou šanci, aby se tomu komisaři pomstil za matku, za Jekatěrinu i za sebe. Celý se třásl, když se pokoušel si představit, co by na jeho místě udělal otec. „Trpělivost, Sašo," napomínal ho jednou při lovu, když mu už čekání připadalo příliš dlouhé. „Trpělivost je nejlepší zbraní lovce."

Pomalým krokem se vrátil zpátky do kupé, právě když se vlak vydal podél Velkého kanálu, který vedl na sever do Nankingu.

„Mohl byste si prosím dát své věci nahoru?" ozval se ženský hlas s těžkým přízvukem, ve kterém Alexander rozeznal americký. Dvě malé rusovlasé děti, holčička a chlapec, seděli tiše proti sobě u okna. Žena označila stránku, k níž dočetla, záložkou a kývla mu na pozdrav. Alexander zvedl Jessičin košík a dal ho na polici. Četla Bibli svatou, kterou chránil plátěný obal s velkým křížem a nápisem „Čínská vnitrozemská misijní nemocnice".

Alexander se posadil naproti misionářce a snažil se soustředit na to, co musel udělat. Určitě musí poslat otci telegram a varovat ho. A také zkrátit výlet do Mongolska, co nejvíc to půjde. Potom ale začal pochybovat. Opravdu to byl Poljak, koho zahlédl oknem? Nebo trpí stihomamem a vidí Poljaka v každém hnědovlasém hromotlukovi kvůli tomu, co se mu stalo cestou přes Sibiř?

„Čas na modlitbu, děti," vybídla je žena.

„Omluvte mě, prosím," zvedl se Alexander. „Zajdu si na oběd."

Když zavíral dveře, viděl, jak obě děti poklekly na podlahu, sepjaly ruce a opřely si lokty o sedadlo. Usmál se a vybavila se mu jeho vlastní netrpělivost, když je, jeho a Káťu, matka jako děti nutila odříkávat dlouhé modlitby. Možná by měl být rád, že je Jess posedlá politikou a ne náboženstvím, že věří v Marxe namísto v Boha.

„Přejete si obědvat?" přivítal ho kultivovaný čínský *maitre d'hotel* a odvedl ho ke stolku pro dva po levé straně zakouřeného jídelního vozu.

Naproti němu seděl podsaditý muž se zarudlou tváří. Střelil pohledem k mladíkově holi. „Doufám, že vám nevadí, že budete sedět u jídla zády po směru jízdy?" zeptal se ten muž s těžkým německým přízvukem a potom se naklonil přes stůl, aby složil výkresy, které si rozprostřel po celém

stolku.

„Ale vůbec ne," ujistil ho Alexander, vzal si od číšníka menu a usmál se na něho.

„A doufám také, že nemáte nic proti francouzskému vínu," pokračoval Němec a nalil mu do skleničky bílé burgundské. „Frantíci tady byli dřív, takže žádné víno od Rýna tady neseženete."

„Chutná skvěle," pochválil víno Alexander, potěšený, že dostal skleničku.

„Francouzi vozí do Číny víno," usmál se Němec, „ale my sem vozíme stroje."

„Stroje?" zeptal se, aniž by vzhlédl od menu.

„Stroje všeho druhu. Mlýny a lisy, na semena i na boby, generátory, parní turbíny, tkalcovské stavy i baličky cigaret pro továrny. Jediné, co neumíme udělat, jsou kokony bourců." Odmlčel se a oběma jim dolil. „Jak daleko cestujete?"

„Do Nankingu," odpověděl, „a odtamtud dál do Tchaj-janu."

„Do Tchaj-jüanu? *Mein Gott!* Vždyť to už je skoro ve Vnitřním Mongolsku!"

„Jsou cestou nějaké telegrafní stanice?" vyptával se Němce.

„Spousta," zavrčel Němec, „ale skoro žádná není v provozu. Stejně jako v Itálii. Popravdě řečeno, spojení tady fungovalo za Čingischána, v nějakém čtrnáctém století, lépe než dnes."

„Když myslíte," opáčil a rozhodně tím nechtěl vyprovokovat další přednášku. Užvaněný Angličan byl na jeden den až dost. Poučování a mentorování si užil doma.

„Inu, jistě," nedal se zviklat Němec. „Chánovi běžci a jezdci nosili zprávy dnem i nocí od jedné stanice ke druhé, přes celou step. Měli na sobě zvonečky, které cinkaly, a tím upozornily dalšího běžce, že má převzít štafetu. Váček s poštou si předávali jako kolík. Ani chvilka nazmar. Ovšem kdyby zvonečky zmlkly, zaplatili by za to hlavou."

„Děkuji," hlesl Alexander, když se jeho sdílný spolustolovník podělil o zbývající víno.

„Nejdřív si užijete při přechodu přes Žlutou řeku. Stará dobrá Chuangche se vylila z břehů a zaplavila polovinu provincie Šan-si. Slyšel jsem, že už je to podeváté, co řeka změnila řečiště a našla si jinou cestu k moři. Miliony těch žlutých hajzlíků se utopily nebo trpí hladem."

Němec zamával na číšníka. „Červené!" poručil si a zazvonil lžící o

láhev. Potom se znovu věnoval Alexanderovi. „Raději byste měl jíst, dokud máte co. Doporučuji anglickou masovou polévku a směs grilovaných mas. Až nám to přinesou, rád si s vámi vyměním játra za klobásku.“

„Směs mas na grilu, prosím,“ objednal si Alexander. Vzpomněl si na masovou polévku, kterou dostávali ve škole každé pondělí, a spěšně dodal: „Bez polévky, prosím.“

Později si na Němcovo varování vzpomněl ještě mnohokrát, když seděl s vakem na klíně na přeplněném sampanu, a kam oko dohlédlo, byla jen zaplavená pole. Pomalu tekoucí voda měla žlutohnědou barvu a zhoustla splavenou spraší.

Sampan minul nějaké nářadí a otrhané čapky kuliů pohupující se na hladině. Jen tu a tam se nad hladinu žlutohnědého moře zvedal kopec, obvykle obležený hrozny Číňanů ve vybledlých bavlněných kalhotách a kabátcích. Muži měli na hlavách špičaté kónické slamáky a ženy zase přes čelo uvázaný pruh bílé látky. Když sampan proplouval kolem, mnozí mávali vším, co měli po ruce, prosili o jídlo a pomoc. Na vrcholcích některých kopců se ježily chatrné bambusové přístřešky a malé domky z šedivých cihel a s okrovými střechami, které svítily nad vzedmutou hladinou vody.

Alexandera nemálo překvapilo, že koryto řeky je i za normálního stavu výš než okolní pole a vesnice. Vyvýšené hliněné břehy Žluté řeky se táhly krajinou jako dvě mohutné zdi. Záleželo jen na množství srážek, jestli bude provincie hladovět, mít dost vláhy nebo se ocitne pod vodou. Zaskřípal zuby, když kus dál od lodi proplulo obličejem dolů nahé nafouklé dětské tělíčko. Několik potkanů s dlouhými vousky se vrhlo do vody a zdálo se, že závodí, který bude u mrtvolky dřív, aby si urval největší díl masa.

Asi po hodině plavby sampan přirazil k vesnici na kopci obehnané vysokým hliněným valem. Loď se pomalu sunula ke břehu. Podíval se dolů a uviděl veliké oranžové stonožky a černé štíry, jak se snaží dostat na břeh a hemží se na listech kapradí, které se jako suknice vznášelo na hladině. Dlouhý zelený had proplaval kolem s hlavou zvednutou nad vodu. V tlamě se mu zmítal vypasený černý brouk.

Sampan narazil na břeh. Alexander vyskočil na rozměklou půdu a ztěžka se opřel o hůl. Opatrně si razil cestu mezi vyrovnanými řadami

malých dýní a vodního špenátu. Vyhnul se stařeně, která se hrbila nad políčkem, sbírala je a ukládala do šátku, který jí visel z ramenou. Jen otočila hlavu, ale nenarovnala se. Dívala se spíš skrze něho než na něj.

Prohlédl si ostrovní vesničku. Byl tam jediný bílý cizinec. V patách mu šla skupinka dětí. Nežebraly a byly vyhublé jako loutky. Došel až na tržiště uprostřed vsi, sevřené mezi hliněnými zdmi.

Na jedné straně ležela desítka vychrtlých psů s olysalými kožichy, vystupujícími žebry a nohama svázanýma slaměným povříslem. Nad nimi visely stažené mrtvolky koček zavěšené za ocasy na tyči. Šedivé klubko potkanů v koši naklonilo dočasné vězení ke straně. Co chvíli se košík zatřásl v důsledku zuřivého boje uvnitř.

Alexander si pomyslel, že už opravdu viděl dost, aby s konečnou platností zahodil dětské střevíčky. Udělalo se mu tak zle, že přestal vnímat mučivý hlad. Rychle odcházel z tržiště. Těsně před tím, než zabočil do úzké uličky, aby se vrátil zpátky na loď, minul řeznický stánek. Na pultu ze štípaného bambusu ležely vystavené velké kusy tmavě červeného masa. Bylo mu jasné, že to není vepřové ani skopové. A zrovna tak dobře věděl, že Číňané v této oblasti neznají hovězí. Můj ty bože, z čeho to může být? Střelil pohledem za pult, když šel kolem. Z koše stojícího na zemi vyčnívaly dlouhé kosti, které musely být stehenní.

Nezvedl se mu žaludek, i když si myslel, že by měl. Přemýšlel o vší té hrůze, kterou prožil od chvíle, kdy opustil akademii. V danou chvíli ho trápila pouze jediná věc. Znovu si představil rozmazanou tvář za oknem jedoucího vlaku. A najednou si byl naprosto jistý, že to musel být on: rudý komisař.

19. kapitola

V Tchaj-jüanu začínal úplně jiný svět. Mongolští velbloudáři s dlouhými holemi posedávali vedle svých zvířat a čekali na náklad zboží a zavazadel, aby se vydali na dlouhou zpáteční cestu do Vnitřního Mongolska k Malé Gobi. Další sundávali ze hřbetů klečících velbloudů těžké koše naložené uhlím a vápencem. Hustá srst zvířat začínala plstnatět a s blížícím se jarem vypadávat. Alexander zkoumal velbloudy stejně jako koně. Neuniklo mu, že hrby mladších a zdravých zvířat jsou vzpřímené, tučné a pevné. Jednoho zchromlého velblouda právě prodali na maso.

Potuloval se po tržišti pod širým nebem a záhy pochopil, že proso je na severu stejně důležité jako bambus na jihu. Ženy z něho na ohníčcích, živených kořeny téže rostliny, dělaly koláče nebo pudink, které prodávaly hladovým zákazníkům. Ti jídlo snědli rukama vestoje. Muly a poníci se živili prosnými plevami. Stáda ovcí zadržovaly osm až deset stop vysoké ohrady z prosné slámy. Děti posedávaly na zemi, vyráběly z kratších stébel košťata, která se snažily prodat kolemjdoucím. Při představě, co by asi Jess říkala na jejich práci, se usmál.

Pozoroval tmavé Mongoly, jak nosí kůže, kožešiny a balíky vlny od stánku ke stánku a vyměňují je s čínskými obchodníky za boty a sedla, balíky silné plsti, skleněné lahvičky a mosazné buddhy. Další vyměňovali ztvrdlé ovčí kůže za naběračky a měděné kotlíky, pytlíky soli a mouky. Čínští koželuhové vzápětí nakládali kůže na dvoukolky.

Pach čerstvé krve a výkalů spolu s nářkem poražených zvířat přivedl

Alexandera ke skupince řezníků, kteří poráželi ovce a porcovali je úspornými, přesně mířenými ranami vojáka, který uvízl v bitvě proti beznadějné přesile.

O kousek dál visela na bambusové tyči řada ptačích klecí. Ptáčci zpívali jako o život, lhostejní k masakru, který se odehrával přímo před jejich očima. Bělovlasí muži tiskli uši ke klecím, poslouchali a tu a tam jim splynul ze rtů trylek, který měl ptáky povzbudit k lepšímu výkonu. Alexandera napadlo, že by cestou zpátky mohl otci jednoho koupit. Nepřipadalo by mu to jako dárek pro starce?

Překvapilo ho, že narazil i na čínského kupce, nejspíš někdejšího kompradora jednoho z mnoha ruských obchodnických rodů, který prodával homole ruského cukru a ruské boty, japonské vějíře a zápalky. Vypadalo to, že jediné, čím se tady dá platit, jsou stříbrné mince všeho druhu.

Pozoroval kypící život kolem sebe, ale neuniklo mu, že ho pozorně pozoruje skupinka lámů. Všichni čtyři měli široké a tmavé mongolské tváře, ale na sobě měli dlouhá roucha tibetských mnichů a na hlavách vysoké úzké klobouky se zvednutými chlopněmi. Probírali se růženci, a jakmile se podíval jejich směrem, sklopili zrak nebo uhnuli pohledem. Kráčeli pomalu a důstojně. Tak je to přece jen možná pravda, že buddhismus zkrotil divoké válečníky a udělal z nich beránky, neschopné bránit se početnějšímu sousedovi.

Došel ke skupince otlučených nákladních aut obležených houfy ovcí. Zprohýbané pláty plechu dveří a korby byly orezlé a poškrábané, jako kdyby je někdo několikrát přejel drátěným kartáčem. Husté kožichy zvířat byly plné písku. Opatrní kupci jednou rukou ohmatávali vrstvu tuku na krku zvířat a druhou bečícím ovcím prohmatávali boky.

Stál tam a díval se, jak Číňané v dlouhých róbách licitují s mongolskými řidiči o každou ovci. Doneslo se mu, že pokud jde o obchod, jsou Číňané a Mongolové rovnocenní soupeři. O Mongolech se říkalo, že dokáží usmlouvat cokoliv, ale Číňané jim přitáhli otěže všemožnými přirážkami a úroky z drobných půjček a dluhů. Jsou snad on a otec cosi jako Mongolové a Hak Li čínský komprador? Alexander si vzpomněl na Krupotkina, když zahlédl postaršího Číňana zapisovat si částku, kterou právě převzal od nějakého Mongola. Ten stařík stále nosil copánek, který Mandžuové zákonem nařizovali, ale revoluční vláda po roce 1911 jiným zákonem zakázala.

Obcházel nákladní vozy, zkoumal technický stav každého stroje a

odhadoval výšku postranic.

„Mongolsko? Ku-jang?“ zeptal se řidiče, který stál na korbě chevroletu a špičkou boty se snažil strhnout vysokou vrstvu ušlapaných ovčích bobků. „Ku-jang, koně koupit. Vrátit Tchaj-jüan-fu?“

Za dvě hodiny byly všechny ovce prodané a Alexander seděl na korbě, opřený zády o kabinu. Řidič a dva další Mongolové seděli vepředu. Natáhli za kabinou kus plachty a na další kus stejně špinavé a páchnoucí si sedl. Vůbec nepochyboval, že se jí záhy přikryje, aby ho alespoň trochu chránila před štiplavým větrem a mrazem.

Víc než deset hodin si razili cestu proti nárazovému, mrazivému větru a nadskakovali na výmolech prašných cest. Kdykoli auto zastavilo, Alexander přivřel oči bolavé od prachu a marně doufal, že uvidí telegrafní stanici, z níž by mohl poslat otci zprávu ohledně komisaře.

Večer řidič na kraji cesty rozdělal oheň. Opekl na něm nad čadícími stonky divokého česneku tučná skopová žebra, která nechal kolovat spolu s láhví hustého, kyselého mléka. Alexander si pomyslel, že ještě nikdy snad nejedl nic lepšího a nepil nic horšího, když si olizoval tuhnoucí lůj ze rtů. Podělil se s těmi muži o jeden z otcových doutníků. Po jídle se všichni čtyři natáhli na korbě pod přístřeškem z plachtoviny. Nasládlý pach ovcí přehlušil puch, který se linul z jeho společníků. Usnul, zatímco oni si ještě povídali a smáli se.

V noci ho probudilo bubnování a skřípění písku, který bušil do postranic jako krupobití. Plachta se nadouvala a sténala jim nad hlavou jako v bouři. Vstal a slezl dolů, aby si ulevil. Překvapil tlustého sviště, který stál na stráži před doupětem.

Noc byla mrazivá a nebe plné hvězd. Ze severovýchodu se hnal stále silnější a ledovější vítr. K vlídnému šanghajskému podnebí to mělo hodně daleko. Vichr hnal písek přes pláň, v níž tušil začátek náhorní plošiny. Teď už chápal, proč je barva na autě oprýskaná a proč měly ovce kožichy plné písku. A nejspíš také to, proč mají Mongolové úzké oči a vystouplé lícní kosti.

Vydrápal se zpátky na korbu a zalehl ke svým chrápajícím druhům. Dírami v nadouvající se plachtě probleskovaly hvězdy. Už zítra by měli projet branou ve Velké čínské zdi a vstoupit na území Vnitřního Mongolska, do divoké země za hranicí, pravlasti válečníků na koních. *Mong,* jak věděl, znamená odvaha. Už se nemohl dočkat, až nasedne na koně.

Stočený do klubíčka na vymrzlé páchnoucí korbě nákladního auta se v duchu ptal, jestli měl jeho otec alespoň mlhavou představu o tom, co ho na cestě za koňmi čeká. Zimou nemohl spát. Nejspíš to ale věděl, usoudil Alexander, kterého stále nepřestávalo rozčilovat, že telegrafní úřad v Nankingu byl zavřený a kvůli tomu ještě neodeslal naléhavou zprávu otci do Šanghaje. V Nankingu ho ovšem ujišťovali, že telegrafní spojení funguje i do Mongolska, takže tam určitě najde stanici, odkud bude moci poslat otci zprávu.

Zatlačil na stisknuté zuby poníka a podařilo se mu zasunout palec druhé ruky mezi tvrdé dásně mladé kobylky. Hůl si opřel vedle bytelného kolíku s dlouhou koženou smyčkou na konci, kterou používali na dva chycené hřebce. Kolem ohrady se tísnily kruhové plstěné stany. Tři malí kluci, ne víc než sedmiletí nebo osmiletí, závodili na protější straně ohrady. Měli jen kusy provazu místo otěží a uzdy a žádná sedla, ale vůbec jim to nevadilo.

Chundelatá mongolska kobylka házela hlavou ze strany na stranu a urputně se bránila udidlu. Dlouhá černá hříva a ocas poletovaly ve větru, který se přihnal ze stepi. Po zimě strávené na drsných mongolských pláních měla srst hrubou jako medvědí chlupy a podsadu huňatou a hebkou.

Alexander se rozhodl nevšímat si nesouhlasného mumlání Šarů, kteří ho pozorovali. Kloub palce zasunul do díry po vytrženém zubu a čelisti se s lusknutí otevřely. Nasadil jí uzdu a zapnul sponu. Shýbl se pro skoro olysalou ovčí kůži, která visela na ohradě, a položil ji na poníkova záda. Po páteři se jí táhl úhoří pruh, pás delší a tmavší srsti.

Na ovčí kůži usadil dřevěné sedlo. Kobylka celou tu dobu vyhazovala zadníma nohama. Příkré mongolské sedlo bylo zdobeno tepaným stříbrem. Stehenní opěrky svítily červeně a žlutě. Ze stříbrných kotoučů, které zdobily zadní část sedla, visely dlouhé střapce. Poníkovi se u nozder srážela pára, když Alexander přehodil tenké otěže ze surové kůže přes hrušku.

Jeden z Mongolů přistoupil a podržel zvíře za uzdu. Kolem ruky měl obtočený dlouhý bič. Byl to týž chlap, který mu předtím vysvětloval, že koně jsou hubení kvůli dlouhé a krušné zimě ve stepi. Alexander zavrtěl hlavou a muž odstoupil. Jeho tvář zůstávala bez jakéhokoli výrazu. Nešlo o to, že by jim chtěl dokázat, že si s koněm dokáže poradit. Potřeboval se přesvědčit, že si s koněm dokáže porozumět.

Z udusané suché pláně se zvedl oblak písku a jeho zrnka bičovala ohradu a všechny, kteří byli v ní. V dálce se nakupily temné sněhové mraky, které se hrnuly z nebe jako těžké bouřkové plachty. Po chvíli mraky zakryly i bílé hory, které na horizontu držely mlčenlivou stráž. Kam až oko dohlédlo, neviděl jediný strom nebo keř, jen chomáče tuhé trávy s drobnými modrými a žlutými červnovými kvítky. Vybělené kostry ovcí a koní ležely roztroušené po divokých pastvinách mongolských chánů. Věděl, že jezdecké umění má své počátky právě kdesi na těchto holých pláních, které se táhnou tisíce kilometrů na sever od Kavkazu.

Neviděl žádné mnichy. Náhle si byl jistý, že Čingischán by ještě dnes mohl v těchto divokých končinách verbovat jezdce pro své hordy. Tak jako kdysi by s lehkostí napínali tětivy luků, v době míru ledabyle přehozené přes rameno, aby se hnali s větrem v zádech, každý se třemi čtyřmi poníky na řemenu, aby se řítili stepí až k Dunaji. Plátky syrového masa pod sedly by během jízdy prosolil koňský pot. Vysedáváním v tvrdém sedle by je rozmělnili na kaši a snědli tak, jak byly, syrové po tatarském zvyku.

Majitel kobylky, skoro tak vysoký jako Alexander, si přitáhl ke krku vysoký límec obnošeného plstěného kabátce podšitého kožešinou. Zašpičatělá kožešinová čapka, která ho chránila před zimou, na dálku zářila rudým hedvábím a zlatou šňůrou. Za širokou hedvábnou šerpou kolem pasu měl na boku zastrčený pár kožených rukavic. Tupé špičky vyšívaných plstěných bot, které se hodily snad jen k jízdě, směřovaly vzhůru. Stejně jako všichni ostatní měl daleko posazené, šikmé oči a tvář zbrázděnou rýhami vrásek. Zdálo se, že nevnímá nic jiného než ruského chlapce, který se chystá vyzkoušet jeho koně. Dlouhá suknice *délu* pleskala ve větru. Kolem něho čenichal obrovský černý pes, který měl kožich jako medvěd.

O kousek dál podupávaly čtyři kobylky a tři vykastrovaní koně, přivázaní k dřevěné postranici nákladního auta. Na korbu se jich nemohlo vejít víc než osm. Už si byl skoro jistý, který z nich bude pro Jessiku. Mladý valach, který nepotřebuje pevnou ruku jezdce. Klidné a ovladatelné zvíře jí pomůže proniknout do tajů jezdectví.

Poníci s krátkýma nohama, vysocí tak dvanáct až čtrnáct dlaní, měli mohutné hlavy a široké plece, ale dlouhá těla a vynikající proporce. Dva hřebci přivázaní ke kolíkům ohrady naneštěstí nebyli na prodej. Prodat hřebce znamenalo prodat podnik, prodat Mongolsko cizinci. Alexander se

zamyslel nad tím, jestli může být pravda, že mandžuští císaři po generace odváděli největší hřebce do Číny, aby mongolský chov ztratil na výšce a mohutnosti.

Modlil se, aby otec schválil jeho volbu a cenu, za kterou nakoupil. Kobylka, na kterou se chystal nasednout, byla podle jeho názoru nejlepší ze všech. Hnědošedé zvíře mohlo být tak o dlaň vyšší než ostatní, ale stejně mohutné. Do husté hřívy jí kdosi vpletl několik purpurových hedvábných stužek. Červená šňůra zdobila i ocas zvířete. Alexander doufal, že se mu podaří zakamuflovat zájem o zvíře, když si ji nechá až na konec.

Když upevňoval podbřišník, uklidňoval ji tichým pomlaskáváním. Kožený pás byl lesklý a hladký, s léty ztmavl potem mnoha koní. Přitáhl ho. Vzhledem k tomu, že majitel kobylky byl zhruba stejné výšky jako on, s upravováním délky třmenů se nezdržoval. Zvedl otěže a zkontroloval sedlo. Majitel souhlasně přikývl, když vložil pravou nohu do třmene a vyhoupl se na koně. Tvář se mu zkřivila bolestí a námahou, když musel přehodit zmrzačenou nohu přes vysoký oblouk sedla. Mongolové zvědavě poodstoupili.

Jakmile kobylka ucítila na hřbetě váhu jezdce, sklonila hlavu a chvíli váhala. Přešlapovala z nohy na nohu. Potom natáhla krátký krk dopředu, jako kdyby se chtěla natáhnout po pamlsku, a vyrazila vpřed. Alexander ještě stále nestačil zasunout levou nohu do třmenu.

Až k horám na horizontu se před ním rozkládala jednotvárná step, která je pohltila jako klidná mořská hladina. Zavlnila se a zavřela se za nimi. Mrazivý, štiplavý vítr mu bičoval tělo i tvář zrníčky písku a sněhem. Alexander okamžitě pochopil, že zvíře nedokáže ovládat, a tak ho nechal, ať si běží. Otěže ale z rukou nepustil, aby kůň věděl, že se nevzdal. Nohy měl přece jenom delší než majitel a levou nohu do třmenu dostat nedokázal. Ani se o to nijak usilovně nesnažil; namísto toho vyvlékl z třmene i pravou nohu a snažil se ovládat zvíře stiskem stehen.

Jak se hnal tou holou plání, najednou zmizely ploty, nebylo žádné Mongolsko, žádná svízelná cesta zpátky do Šanghaje, žádné dětství, ztracené v krvácejícím Rusku, ani žádný Poljak. Neexistovalo nic, jen vítr a souznění s koněm.

Kobylka se hnala vpřed mnohem déle, než si Alexander myslel, že může vydržet. První zlostný cval po chvíli vystřídal plynulý, vytrvalý běh. Sněhem pokryté hory v dálce se nepřibližovaly, ale vánice sílila. Po nějaké

době přestal cítit tvář i ruce. Naklonil se dopředu, aby neztratil rovnováhu, a sklonil hlavu, aby se chránil před větrem. Kobylka zamířila po pozvolném svahu vzhůru a Alexander položil mrazem ztuhlou pravou ruku na plece koně. I přes ledovou krustu cítil teplo sálající z koňské kůže. Běžela jako bezchybně seřízený stroj, který spotřebovává jen tolik paliva, kolik nezbytně potřebuje.

Před nimi se jako sečná rána zející v krajině objevila říčka. Za ní uviděl topolový a olšový háj, který se táhl snad až k úpatí hor. Připomnělo mu to zimy ve Voskreseném. Přivíral oči před hustou vánicí a vzpomínal na dlouhou cestu vlakem přes Rusko, na husté lesy bez konce, na sibiřskou tajgu. Se sněhem ve tváři a koněm pod sebou měl pocit, že by se mohl rozjet domů.

Na chvíli se nesoustředil, a to se mu málem stalo osudným. Kobylka uklouzla na zmrzlém svahu, který končil v řece. Mrazem ztuhlé ruce zareagovaly příliš pomalu a nestačil jí včas zvednout hlavu. Poník upadl a Alexander vylétl ze sedla.

Otřesený z pádu se chvíli kutálel, dokud se mu nepodařilo se zastavit a posadit se na tvrdé zemi. Boty až po kotníky vězely ve sněhu. Chvíli zmrzačenou nohu vůbec necítil. Otřel si tvář ztuhlýma rukama a rozhlížel se po kobylce.

Poník stál u řeky. Celé tělo mu pokryl sníh, od nozder až po ocas. Hruď se namáhavě zvedala a klesala. Otěže bezvládně visely k zemi a jejich konce unášel proud. Kobylka opatrně sehnula hlavu a pátrala pysky po místě, kde si je neporaní o led, když se bude chtít napít. Pod kopyty koně vykukovaly sněhem pocukrované výhonky jakési rostliny, možná divoce rostoucí rebarbory, protože se místy červeně leskly.

Alexander pomalu vstal. Celé tělo měl ztuhlé a nechtěl poplašit koně. Poslední, o co stál, bylo pronásledovat kobylku zasněženou stepí. Jako lovec opatrně kulhal ke břehu řeky, ne přímo ke koni, ale kousek před něj. Zdálo se, že si ho nevšímá, ale přesto o několik kroků ustoupila, když se dostal blíž k řece. Ani se na ni nepodíval a zvedl si límec, když se přihnal další nápor sněhové bouře. Zvíře se uklidnilo. Cítil, že pomalu ztrácí z rukou všechen cit.

Alexander věděl, že dobrý kůň, přes veškerou sílu a nezkrotnost, je v první řadě společenský tvor. Dobrý kůň vyhledává společnost jiných koní a lidí. Nepochyboval, že tahle kobylka je jeden z nejlepších koní, jaké v Číně viděl. Zůstali sami daleko ve stepi, bičovaní sněhovou vánicí. Přijde

k němu sama, když jí to dovolí.

Vzpomněl si, jak se doma vždycky těšil, až udeří zima, a nemohl se dočkat, až napadne sníh. Potom pomáhal štolbům zapřáhnout *trojku* a na saních pak poslouchal cinkání zvonků, když klouzaly po čerstvě napadaném sněhu. Zabalení ve vlčích kožešinách jednou s Jekatěrinou přijeli na oběd a našli otce, jak se s lesníkem sklání nad tělem velkého černého medvěda. Oba muži se zručně oháněli stahovacími noži, levou rukou odhrnovali hustou černou kožešinu a pravou uvolňovali kůži od masa. Na tak velké zvíře tam bylo jen málo krve, která obarvila sníh a vypadala jako velký rudý květ. Cestou domů míjeli dva dřevorubce, kteří se uctivě uklánělí, když je minuly nádherné saně. Nepěstěné vousy jim ztuhly v les rampouchů.

Alexander seděl v saních a hrdě se vypínal, aby ho všichni viděli. To bylo jeho Rusko.

Hladový a prokřehlý na kost prohledával kapsy, dokud nenašel dvě scvrklá žlutá jablíčka, která si koupil na trhu v Si-ningu. I přes hukot větru za sebou uslyšel zafrkání. Otočil se a uviděl kobylku stát necelé tři metry od sebe. Udělal několik kroků k ní a na natažené dlani jí nabízel jablíčko.

„Tajgo," lákal ji tiše a vzpomínal na Tajgu, kterého nechal doma. „Tajgo."

Kobylka ohrnula horní pysk, zafrkala a vzala si nabízené jablko.

Alexander se shýbl pro otěže a ztuhlými prsty jí přitáhl podbřišník.

O pár minut později už seděl v sedle a cválal zpátky k ohradám. Tentokrát měl vítr i sníh v zádech. Minul shluk zakrslých vrb a vyplašil stádečko antilop, které vypadaly jako přízraky. Kéž by s sebou měl pušku, třeba lehký Mannlicher ráže 6,5 mm, kterou mu dal dědeček z matčiny strany. Jakmile se zvířata dala do běhu, sníh z nich spadl.

Mongolové se zdáli být překvapení, že ho vidí. Věděl ale, že oni sami jsou zvyklí závodit ve stepi na vzdálenost deset až třicet mil. Usmlouval slušnou cenu za Tajgu, sedlo a uzdu. Vysoký majitel přijal těžké stříbrné mince, ale hrdost mu nedovolila, aby si je přepočítal. Jeho hřebec stál osedlaný opodál.

Alexander pomohl odvést poníky na korbu.

Před odjezdem ho pohostili plátky studeného masa a *kumysem.* Kvašené kobylí mléko ho pálilo v krku a v břiše příjemně hřálo.

Jakmile se počasí alespoň trochu umoudřilo, vydali se zpátky, tentokrát jinou cestou. Vraceli se jen dva, Alexander a řidič. Tentokrát na něho

zbylo místo v kabině. Cestou minuli vybělenou kostru velblouda.

„Telegraf," dožadoval se Alexander opakovaně a po nějaké době skutečně zastavili u telegrafní stanice obehnané hliněnou zdí. Nejprve se cítil provinile jen kvůli tomu, že nic neudělal, když rudého komisaře poznal, ale teď k tomu ještě přibyly výčitky svědomí, že nedokázal otce včas varovat.

Za zdí našel tři jurty s dřevěnou konstrukcí a stěnami ze silné světlešedé plsti zatěžkané velkými kameny, aby střecha odolala i silnému větru. Opodál stála bryčka s vysokými koly a plstěnou stříškou. O telegrafní sloup stála opřená léty a počasím oprýskaná vývěsní cedule.

„Císařská telegrafní stanice", stálo na ní vybledlou latinkou. Vzpomněl si na otcovu přednášku a zahřálo ho u srdce, že Rusové byli v tomhle koutě světa mnohem dřív než Angličané.

Poštmistr vítal Alexandera u vchodu. Za jeho zády přežvykovalo několik velbloudů a jačí kráva. Po celém dvoře se válely hromady skořápek vlašských ořechů. Dívka s mongolskými rysy seděla na stoličce a dojila krávu do hliněné dížky. Ženiny ruce se úplně ztrácely v dlouhé a husté srsti.

„Telegraf, Šanghaj, prosím?" požádal Alexander a před očima mu znovu vyvstala Poljakova tvář.

Podsaditý muž v dlouhém dvouřadém červeném rouchu se omluvně usmál a zavrtěl hlavou. Odvedl Alexandera do malého přístřešku uprostřed a pyšně mu ukazoval přístroj. Vysvětlil mu, že spojení naneštěstí přerušili bandité, kteří skáceli telegrafní sloupy kvůli dřevu na topení. Hned jak se podaří vztyčit nové sloupy, spojení bude obnoveno. Nebude to dlouho trvat, ujišťoval ho ten muž, protože za poškození a krádež telegrafních sloupů stanovila čínská vláda hrdelní trest.

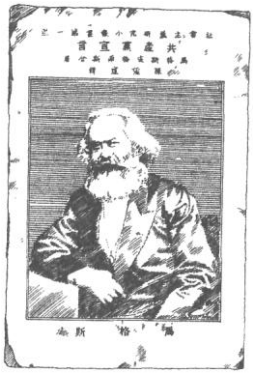
„Čaj," prohlásil muž v červeném velitelsky a pevně sevřel Alexanderovu paži. Řidič je následoval. Hostitel je odvedl do největší ze tří jurt. Uprostřed kočovnického obydlí žhnula hromádka sušeného velbloudího trusu, která dávala světlo a teplo. Podlahu pokrývaly kusy plsti, sešité dohromady a naskládané na sebe. Hostitel jim ukázal na dva čtvercové vlněné koberečky. Na nízkém stolku mezi nimi ležel měděný modlitební váleček a podél zakřivených stěn stálo několik sedel a hrstka menších truhel.

Hostitel postavil doprostřed žhnoucích uhlíků trojnožku, na niž umístil konvici s vodou, přisypal hrst čaje a hroudu másla. Seděli se zkříženýma

nohama na červeno-žlutých poduškách a pili čaj, který jim hostitel na znamení pohostinnosti osolil. Poté následoval hustý jogurt pokrytý vrstvou sladké smetany. Oba Mongolové hlučně jedli a probírali při tom kvalitu trávy ve stepi. Jakmile dojedli, pohostil je kalíškem kořalky. Jediné, čím se mu za pohostinnost mohl odvděčit, byl poslední doutník.

Ještě téhož odpoledne chevrolet minul kolonu kár tažených osly. Připomněly mu čtyřkolové káry, na kterých rolníci u nich doma sváželi sklizené obilí. Na každé se vezl jeden dlouhý telegrafní sloup položený křížem přes nákladní plošinu, v mnoha případech vypodložený kůžemi. Záhy uviděli i kotouče drátů čekající u cesty. Pro Alexandera to však už bylo příliš pozdě.

Vlastně byl moc rád, že se do Mongolska podíval. Nejen proto, že měl konečně příležitost ukázat otci, že je schopen stát na vlastních nohou, ale hlavně kvůli stepi, koním a syrové kráse té pustiny, které mu připomněly domov. A přesto se do Šanghaje těšil. Skoro jako kdyby se vracel domů.

20. kapitola

„Kdo je?“ zaduněl nepřátelský hlas zpoza bytelných dveří v patře. Vzduch na schodišti zhoustl jemným prachem z dílny v přízemí, kde se šily jutové pytle na rýži a koření.

„Soudruh,“ zavolala dívka. Musela zvýšit hlas, aby překřičela lomoz, který se ozýval z nedaleké kovárny. Muži posedávající na bobku opravovali pánve a kbelíky, kov nahřívali nad malými ohníčky živenými dřevěným uhlím.

„Soudruhu! Jsem Jessica Jamesová! Američanka. Nesu ti dva dopisy z tiskárny.“

Viktor Poljak otevřel dveře, které vedly do úzké chodby. Zády se přitiskl ke dveřím, aby Jessica mohla projít. Místa tam bylo tak málo, že se o něho skoro otřela. Komisař měl na sobě šedivé kalhoty z hrubé látky s vysokým pasem stažené širokým koženým opaskem. Všimla si vystouplého břicha, silných paží, svalnatých ramen a hrudi porostlé černými chloupky. Když se protahovala kolem něho, ucítila nemytý pot, jehož štiplavý pach pronikl i sladkou vůní tabáku. Bylo na něm cosi hrozivého.

„Sedni si,“ vybídl ji a ukázal na jedinou dřevěnou stoličku v místnosti. Stála u malého okénka v hlavě nepovlečeného slamníku položeného přímo na podlaze. Kouřil a sledoval dění na ulici, uvědomila si. Nad slamníkem visela na zdi úzká a dlouhá police. Uviděla revolver, láhev čirého alkoholu, rýžovou misku, několik dýmek a pár knih. Na konci visely dva

filety sušených ryb tak jako na trhu.

Ze zdi nad policí se na ně díval muž s hustým bílým plnovousem. Na řetízku na krku měl zavěšený monokl. Vedle byl ještě jeden menší portrét proplešatělého muže se špičatou bradkou, úzkou tváří, malými ústy a tenkými rty. Oči s těžkými víčky za kulatými brýlemi patřily sveřepému člověku, jehož odhodlání hraničí s fanatismem.

Jessica si náhle v dlouhé, nažehlené sukni a kožených střevíčkách, které jí *a-ma* před odchodem starostlivě naleštila, připadala hloupě. Koutkem oka zahlédla na podlaze výtisk *Aurory*, teoretického časopisu pekingských komunistů.

„Karel Marx?“ zeptala se a ukázala na větší z obou portrétů. Na stoličce se jí nesedělo nijak pohodlně.

„Jistě,“ zabručel Poljak a nalil vodku do čínského čajového kalíšku bez ouška.

„A ten druhý?“

„To je něco jako kardinál marxismu. Muž, který udržuje plamen revoluce u nás doma. Jsem jedním z jeho kněží.“ Poljak se na portrét ani nepodíval a celou dobu propaloval Jessiku pohledem.

„Jeho jméno je Felix Dzeržinskij. To on založil Čeku a stal se otcem rudého teroru. Lenin řekl, že potřebujeme najít jakobína. Našli jsme ho. Dzeržinskij je náš Robespierre. Náš Savanorola. Někdo by řekl náš Torquemada.“

Komisař se nejprve napil vodky a teprve potom pokračoval. Kázal se slepou vírou jako vizionář. „Jak o něm ostatně řekl jeden z jeho nepřátel: to on udržuje plamen fanatismu, aby nevyhasl. Kdykoli začnu umdlévat, vzpomenu si na něho tak jako jiný na Ježíše Krista.“

„A kde bere takovou sílu?“ chtěla vědět Jessica.

„Když v sedmnáctém přišla revoluce, právě mu prodloužili trest o šest let. Čekalo ho dalších šest let těžkých prací. Než ho zavřeli, byl Dzeržinskij polský šlechtic.“ Poljakovi se zrychlil dech. Obdiv k tomu muži z něho přímo sálal. „Mládí prožil v podzemí varšavské citadely a v moskevském vězení Butyrka. Teď žije jako mnich v Lubjance, kde také tvrdě pracuje. Spí na podlaze své kanceláře s telegrafem vedle hlavy a odmítá jíst cokoli jiného než černý chleba a brambory, tak jako nejchudší dělníci. Ráno vykašlává krev.“

„Setkal ses s ním někdy?“ Zadívala se na portrét a náhle měla pocit, že je Dzeržinskij s nimi v místnosti.

„Jednou jsem ho viděl. Bylo to po výslechu. Byl vyčerpanější než vězeň, který už se neudržel na nohou. Slyšel jsem, jak říká: ‚Nechceme spravedlnost. My chceme vyrovnat účty.‘ A to je základ náboženství podle Dzeržinského.“ Poljak zmlkl, jako kdyby se lekl, že toho na sebe prozradil až příliš.

„A teď mi pověz něco o sobě, zatímco budu jíst. Jmenuju se Radinskij. Viktor Radinskij.“ Podal jí kalíšek, vytáhl zpoza opasku nůž a uřízl si několik kousků sušené ryby, které dal do misky na rýži.

„Brzy začnu navštěvovat zdejší univerzitu.“ Napila se kořalky. Snažila se nedat na sobě nic znát, když si alkohol propaloval cestu jícnem do žaludku. „Moji rodiče jsou misionáři. Presbyteriáni.“ Hřmotný Rus zastrčil nůž zpátky do pouzdra, aniž by se obtěžoval nejprve otřít čepel. „Pořád jsou někde na cestách, takže se nemusím nikomu zodpovídat z toho, kde jsem a proč.“ Pozorovala ho, jak jí. Misku si držel až příliš blízko úst a rýže mu padala z hůlek, které používal jako lžíci. Křivé zuby měl zahnědlé od tabáku. „Snažím se pomáhat, předávám vzkazy a funguju jako spojka mezi dělníky a odbory.“

„Holub.“

„Prosím? A tak, poštovní holub, co nosí zprávy.“

Poljak přikývl a otřel si ústa hřbetem ruky.

„Trochu ryby s rýží?“ nabídl jí a podával jí misku a hůlky. „Už jsi jedla?“

„Děkuji, nebudu,“ bránila se. Ještě jednou si srkla vodky a odložila kalíšek na zem. „Vlastně jsem dneska ještě nejedla.“ Pohled jí sklouzl na mohutné svaly na předloktí ruky, kterou jí podával misku.

Vzala si ji a snažila se, aby nepoznal, že se jí štítí. Jeho prsty se dotkly jejích. Za ulámanými nehty měl černou špínu. Na jeden lok dopil vodku a nalil novou, zatímco Jessica oďobávala přesolené jídlo v misce upatlanými hůlkami.

„Četlas Marxe?“ zeptal se Poljak vlídnějším hlasem. Podal jí kalíšek s vodkou a natáhl se pro dýmku.

„Jenom *Kapitál,*“ pípla mezi opatrnými doušky. Už si na štiplavou chuť vodky začínala zvykat. „Nedávno jsem ho dočetla. Včera jsem si koupila *Manifest.* Měl podle tebe pravdu? Zničí se kapitalismus sám?“

„Na tom vůbec nesejde,“ prohlásil Poljak a klesl na slamník vedle ní.

„Další revoluce dá Marxovi za pravdu. A nám ušetří padesát let. To je náš úkol v Číně.“

Nacpal si dýmku tabákem z kulaté krabičky a upěchoval ji palcem. Jessiku zaujala hlavička ve tvaru maurské hlavy.

Cítila, jak ji vodka rozehřívá zevnitř. Vzrušovalo ji pomyšlení, že už je tak blízko revoluci. Poprvé za celý život měla pocit, že není zbytečná, že nemarní čas ve škole, na modlitbách, skládáním obvazů nebo domácími pracemi na misii. Stejně zbytečné bylo i přesvědčovat starce, aby si neoplachovali podpaží močí. Stovky milionů Číňanů musely být osvobozeny od trojího vykořisťování: od statkářů, lichvářů a kapitalistů. A toho mohla docílit pouze revoluce. Položila hůlky přes misku a přijala znovunaplněný kalíšek. Z dýmky stoupaly obláčky hustého kouře, i když mluvil. Připomnělo jí to portrét Lenina, který kdesi viděla.

„Když jsem byl kluk, všechno vypadalo beznadějně. Zdálo se, že se nikdy nic nezmění. Rusko bylo tak obrovský a útlak všudypřítomnej.“ Poljak se opřel o stěnu a zhluboka potáhl z dýmky, přičemž se poškrábal na břiše. „A teď nás sotva pár tisíc změní celej svět.“

„Chci být užitečná.“

„V dnešním Rusku se najdou holky ne starší než ty, některý dokonce ze šlechtickejch rodin, a někdy jsou právě tyhle ty nejužitečnější.“

Jessica se v duchu ptala, jestli má na mysli nějakou konkrétní ženu nebo čin, ale nahlas se nepřiměla tu otázku vyslovit a Poljak mlčel.

„Odkud jsi?“ odvážila se po chvíli prolomit ticho.

Natáhl se pro láhev a znovu dolil, než odpověděl.

„Můj otec makal jako přístavní dělník v Petrohradu, dokud ještě byla práce. Někdy čekal celý dny jako tažnej kůň v chlívě, jestli pro něj bude práce, dokud někdo nepřišel a nepřikázal mu, co má dělat. V našem novým Rusku bude mít práci každej.“

Pokrčil rameny a pokračoval. „Mámu jsem nikdy nepoznal. Utekla od nás chvíli potom, co jsem se narodil. Tatík měl možná až moc tvrdou ruku. Říkal mi, že pokaždý, když se jí dotkl, ječela, že ji znásilnil. A co čekala, že s ní bude dělat?“ Poljak se odmlčel a tázavě se zadíval na Jessiku, jestli nechce něco říct. Potom se napil přímo z láhve.

„Když byla v docích práce, otec býval sedřenej, vyčerpanej a vzteklej. Když nebyla, byl hladovej a zoufalej. V létě, když bylo levné jídlo, nakoupil pytle řepy, brambor a cibule. Než jsme se v zimě prokousali na dno zásob, většina zeleniny už byla dávno shnilá. Snědli jsme ji i tak. Někdy byl ovšem příliš opilej, než aby ji zvládnul uvařit.“

Zvučný hlas Viktora Poljaka ji fascinoval. V malém pokojíku se

rozléhal jako dunění bubnu.

„Nakonec mu bedny s municí, co se vysypaly z prasklý nákladní sítě, zlámaly nohy. Neměli jsme žádný peníze, neměli jsme ani na jídlo, ani na doktora, dokonce ani na vodku nebo pořádný berle ne.“ Poljak na jeden lok vyprázdnil kalíšek a hned si nalil nový. „Udělal jsem mu berle z rozlámanejch přepravních beden, kterejma jsme si v zimě topili. Když se opil, musel jsem mu je sebrat, aby mě nemohl mlátit po hlavě.“

Jessice začínalo být z kouře a alkoholu mdlo, ale nadšení ji neopouštělo. Připadalo jí, že s tímhle mužem se konečně dostane k jádru toho, čemu chtěla zasvětit život. Konečně se dostane k tomu, co je skutečně důležité. S její pomocí přijde změna rychleji.

„Jsi připravená nám pomáhat?“ zeptal se, obrátil dýmku a vyklepal z ní vyhořelý tabák na podlahu. „Jsi připravená bejt víc než holub?“

„Ano,“ vyhrkla nedočkavě. Uvědomovala si, že už jen stěží drží rovnováhu na vratké stoličce, a tak se napila jen opravdu maličko.

„Čeká mě dlouhá cesta. Charbin. Nanking. Peking. Potřebuju tady někoho spolehlivýho, co by mi posílal zprávy, organizoval schůze a překládal.“ Odmlčel se. „Jak jsi na tom se šanghajštinou?“

„Výborně a trochu umím i spisovnou čínštinu.“

„Dobře. To co ti teď řeknu, už nikdy nebudu opakovat.“ Zadíval se jí upřeně do očí. „Tahle práce je nebezpečná. Čím víc budeš vědět, čím víc toho pro nás uděláš, tím nebezpečnější to pro tebe bude.“

„Náboženství je opium lidstva,“ napsal před mnoha lety Marx a zjevně měl naprostou pravdu, pomyslel si Viktor Poljak několik dnů poté, co z jeho stísněného jednopokojového příbytku odešla ta mladá Američanka. Rus se krčil za platanem a poslouchal zpěv, který k němu doléhal z kostela svatého Mikuláše. Zpěv byl připomínkou nejpevnějších pout, která jeho zemi svazovala v dobách nevolnictví. Vzhlédl k cibulovité kopuli a vyplivl žlutou tabákovou močku. Pro Viktora Poljaka ten chorál nepozdvihoval ducha a nepřinášel radost, ale znamenal pro něho hymnus tyranie a hladu. Ortodoxní církev hlásala, že je car bohem vyvolený vládce Rusi. Synod a patriarchové byli v jeho očích jen pijavice a prodejné děvky.

Vzpomněl si na jinou neděli kdysi dávno. Třásl se zimou, prokřehlý na kost na sněhem pokryté ulici Petrohradu a pozoroval popy na schodech kostela, kteří vítali boháče přicházející na velikonoční bohoslužbu. V naději, že dostane pár drobných, se malý Viktor spolu s ostatními dětmi

rozběhl k nim. Vznešeným dámám pomohli vystoupit ze saní. Kráčely opatrně, jako kdyby měly strach z každého zmrazku na cestě. Potom se dámy shlukly v hloučku a čekaly na ostatní. Zachumlané v dlouhých kožichách klevetily. Následoval jejich doprovod v těžkých černých vlněných pláštích s astrachánovými límci. Stařeny s ohnutými zády a s vlňáky na hlavách před nimi těžkými košťaty zametaly sníh. Mše a zpěv pro malého Viktora znamenaly jen prodlužování mučivého hladu. Jakmile bohoslužba skončila, utíkal spolu s ostatními dětmi za kostel do farní kuchyně, kde se zadarmo rozdávala polévka. Rvali se o místo ve frontě jako smečka hladových vlčat o mršinu, protože věděli, že se na všechny nedostane. A právě tam, ve frontě na polévku, čtrnáctiletý Viktor Poljak málem zabil prvního člověka. Jeho kamaráda zachránil jen zásah dvou dospělých, kteří z hochova krku odtrhli Viktorovy prsty.

Poljak si zvedl límec, aby se chránil před teplým šanghajským deštíkem, a stáhl si širokou krempu klobouku do čela. Už zase čekal za kostelem, ale tentokrát ne kvůli tomu, aby dostal sběračku řídké bramborové polévky, ale aby pokračoval v životním díle. Felix Dzeržinskij požadoval rudý teror a teror měl také dostat. Tahle hnízda revanšistů se objevovala ve velkých městech všude na světě. Každé z nich představovalo útočiště nepřátel revoluce, hnisající vřed, zdroj nepřátelské propagandy, peněz a lidí, kteří hrozili zničit všechno, čeho bolševická revoluce dosáhla. Kdekoli se objeví opozice, říkával Lenin, musí pocítit hněv lidu. Viktor Poljak sice bojoval sám a daleko od domova, ale byl rozhodnutý svůj úkol splnit.

Každá emigrantská rodina, každý bílý, musí pocítit pěst rudého teroru. S každým mrtvým bude revoluční násilí blíž svému cíli. Každý akt násilí musí být stejně účinný jako všechny kroky plánovaného hospodářství, tak jako kolektivizace zemědělství a znárodňování továren. Je třeba zlomit ducha všech bílých v každém městě na světě, kde se schovávají, od Seiny až po Chuang-pchu. Dzeržinskij říkával, že je musí neustále ničit strach. Rudí si musejí počínat jako netopýři lovící noční hmyz v naprosté tmě. Musí zničit všechny naděje na kontrarevoluci. Nesmějí jim dovolit, aby se opevnili, aby si vybudovali nové říše v malém, které by se stejně jako carská Rus opíraly o šlechtu, důstojníky a církev. Rodiny bílých emigrantů musí trpět tak, aby zalezly zpátky do svých děr jako vyděšené krysy.

V Šanghaji bylo v tomto směru spoustu práce a on na ni byl sám. Ve městě nebylo žádné zastoupení sovětského Ruska, ale přes dvacet tisíc

bílých revanšistů. V Šanghaji vzniklo nové Malé Rusko, jehož srdcem se stala avenue Joffre: pět ortodoxních kostelů, dvoje noviny, školy a restaurace a k tomu teď nově přibyl Šanghajský dobrovolnický sbor složený z bělogvardějců. Většina jeho krajanů ovšem jen nečinně přihlížela a byla k ničemu stejně jako doma. Jejich ženy se dřely jako kuliové bez ohledu na někdejší společenské postavení a třídní původ. Ty mladé a hezké dělaly, co se nabízelo, ty staré a ošklivé, co mohly, vedly pekárny a kosmetické salony, učily jazyky a hudbu.

Ženy, jak věděl, musejí být benzinem poháněj ícím motor revoluce, a to jak tady, tak i doma. Jak pravil Borodin: čím hůř se s nimi zachází, pokud jsou z řad proletariátu, nebo čím zhýčkanější a odtrženější od reality jsou, tím jsou tvárnější.

Poljak vytáhl z kapsy dýmku a vzpomínal na malou Karlovovou, kterou unesl na Sibiři. Ta byla zralá jako šťavnatá slíva dozrálá na slunci, a to jak fyzicky, tak i ideologicky. Tu první noc, když se v provizorním táboře v lese třásla zimou v chumlu s ostatními zajatci, jí přinesl kus chleba a hrnek polévky, stejný příděl, jaký dostávali i jeho muži. Počkal, až dojí, a potom ji chytil za zápěstí a odvlekl ji hlouběji do lesa. Tam ji přinutil, aby si vedle něho sedla na starý kabát a vypila s ním jeho poslední láhev vodky. Mlčela, dokud ji nezačal osahávat a trhat z ní šaty. To začala ječet a rvát se s ním tak, že ho veškerý chtíč přešel. Zbytek noci provzlykala a třásla se. Čtvrtého večera už ji ani nemusel zbít, aby se mu podvolila. Nejspíš už si zvykla. Ležela jako prkno, lhostejná a toporně natažená, ale nebránila se.

Dva měsíce se nic nedělo. Jakmile začalo tání, začala Karlovová chodit na dříví a pomáhat kuchařům. Každý večer se ještě před jídlem účastnila politického školení u ohně. Musela dopodrobna vyprávět všem ostatním o utrpení rolníků na jejich panství. Přiznala, že v zimě musela její komorná vstávat ještě za tmy, opustit vlastní malé děti a sněhem se plahočit do panského domu, aby v Kátině ložnici zapálila v krbu. V době, kdy se blížili k Moskvě, se už vášnivě zapojovala do debat a podle všeho upřímně odsuzovala útlak, kterého se dopouštěla její třída. V noci mlčela a stále se nehýbala, ale už alespoň přestala zatínat ruce v pěst, když si ji bral.

Myslel na to, jaké by to s ní bylo teď. Hlavičkou dýmky si přejel po straně nosu. Smolné dříví hoří líp.

V Moskvě dal Jekatěrinu Karlovovou do školy pro zvláštní kádry, pod jiným jménem samozřejmě, aby ji nikdo nenašel, kdyby ji snad hledal.

Byla to úplně jiná škola než ta pro mladé komunisty. Bylo to něco víc. Z této akademie měli vzejít noví sovětští agenti, muži i ženy, kteří zasvětí životy boji za lepší svět. Z rodin kontrarevolucionářů jich pocházela jen hrstka. Vůbec se nebránila, když jí vlastníma rukama uvázal kolem krku červený komsomolský šátek, než ji vyfotografovali do alba. Nejspíš šok z fyzického spojení s ním zpřetrhal poslední pouta s minulostí. Věřil, že Jekatěrina Krassilnikovová bude jednou, až noblesní způsoby vystřídá revoluční zápal, tou nejlepší z nejlepších. Když odjížděl do Číny, neměla ani radost, ani si nezoufala. Zůstala lhostejná jako sklenice vlažného čaje. V duchu se ptal, jestli není těhotná. Jaké by to bylo stát se otcem?

Déšť zhoustl a vítr nabral na síle. Poljak zastrčil dýmku do kapsy a došel až ke zdi kostela. Přikrčil se za přístěnky pro kola. Jeden byl pro děcka navštěvující nedělní školu. Schoval se v něm před deštěm a nepřízní počasí.

Během čekání myslel na ty, kteří v uplynulém roce v sibiřském Jekatěrinburgu prokázali, že jim nechybí odvaha ani pevné nervy. K městu se blížily oddíly bělogvardějců a Čechů v marné snaze zachránit a osvobodit carskou rodinu. Povraždili je všechny v jednom sklepě. Nejen cara a jeho ženu, ale i jeho čtyři hezké dcery a nemocného synka. Mělo to v sobě kouzlo nevratného. Zabili i děti, takže žádná ze stran už nemohla couvnout, ani kdyby chtěla. Všude byla cítit jejich krev, vyprávěl mu jeden z těch hrdinů revoluce, lepkavá a hustá se vysrážela na podlaze a na stěnách jako kusy jater. Naštěstí se svěřený úkol podařilo dokončit hned následujícího dne, kdy rudogvardějci pobili dalších pět potomků Romanovců a carevninu sestru v nedalekém Alapajevsku. Bílým nesměla zůstat žádná „živá zástava“, k níž by se přimkli. Na tom trval Lenin osobně.

V menším měřítku platilo totéž o ruské komunitě v Šanghaji. V rušném městě nebylo snadné identifikovat vůdce, ale seznamy plukovníka Trebinského mu hodně pomohly. Poljak si sáhl na vyboulenou kapsu, aby se ujistil, že zápisníky té bílé rukavičky má pořád v bezpečí u sebe. Několik dnů mu to sice trvalo, ale nakonec našel odstrašující příklad, který hledal: vnučku generála Rikovského, jednoho z posledních velitelů nepřátel revoluce, který bojoval na Krymu. V tu chvíli se na rohu objevily dvě holčičky, držely se za ruce, smály se a poskakovaly. Obě měly na hlavách šátek. Blížily se k přístřešku. Poljak si nebyl jistý, která z nich je dítě, které si vyhlédl.

„Angelika?“ zeptal se tak tiše a vlídně, jak jen dokázal, když obě holčičky zaběhly pod stříšku a oklepávaly ze sebe vodu. „Angelika Rikovská?“

„Tady, pane,“ odpověděla jedna z nich, možná dvanáctiletá, a podívala se mu zpříma do očí. Usmívala se a oči jí zářily. „Já jsem Angelika Rikovská.“

Napřáhl se a jednou ranou poslal druhé děcko k zemi. Dívenka zavrávorala, upadla a zůstala ležet vedle pokácených kol. Nehýbala se. Jedna bota se jí vyzula a zůstala ležet tam, kde holčička ještě před chvílí stála.

„Co to děláte?“ křičela Angelika. Poljak ji chytil za krk. Šátek se snesl do bláta. Hrábl do košíku, popadl provaz a dvakrát ho obtočil dítěti kolem krku. Holčička zmlkla. Drobnými prstíky a s tváří zarudlou nedostatkem vzduchu zápolila s provazem. Utahoval dvojitou smyčku tak dlouho, dokud nepřipomínala úvaz na gumovém balonku.

Konec provazu přehodil přes trám nad hlavou. Musel si stoupnout na špičky, aby ho tam pevně uvázal. Angeličiny nohy bezmocně kopaly ve vzduchu, oběma rukama si nepřestávala bezmocně drásat krk. Tvář jí začínala otékat a oči vystupovat z důlků. Po chvíli sebou nohy přestaly zmítat, vytřeštěné oči pohasly a ruce bezvládně klesly podél těla.

Poljak obrátil pozornost k druhé holčičce, která stále v bezvědomí zůstávala ležet na zemi. Musí dokončit, co začal. Nebude to trvat dlouho. Shýbl se k druhému děcku a za nohu bez boty je odtáhl za hromadu popadaných kol. Sehnul se podruhé a vtom uslyšel povykování a smích ostatních dětí. Všechny je pozabíjet nezvládne. Poljak s kletbou na rtech vstal a pospíšil si do vedlejšího přístěnku. Nasedl na první kolo a rozjel se po kluzké dlažbě co nejdál od rue Corneille právě ve chvíli, kdy se zpoza rohu kostela vynořil hlouček rozesmátých dětí.

Jessica zahodila letáky, které nesla, a přitiskla se zády ke zdi. Kdesi v dálce se ozvala střelba.

Jako přílivová vlna se kolem ní valil dav běžících demonstrantů. Utíkali opačným směrem, než měla původně namířeno ona. Viděla, jak si cestou strhávají z rukávů rudé pásky a zahazují je. Další v běhu odhazovali transparenty a letáky. Najednou byla ulice plná poztrácených slaměných sandálů. Nějaký muž, který krvácel z tržné rány na rameně, se ztěžka opřel o zeď na protější straně ulice a zavřel oči. Pomalu se sesunul k zemi. Na

zdi po něm zůstala krvavá šmouha. Chtěla se k němu rozběhnout a pomoci mu, ale neodvážila se. Majitelé obchodů už dávno zajistili dveře a zabednili okna. Nebylo kam se schovat. Připadala si bezmocná a všem na očích, odhodlání postupně vytlačoval strach.

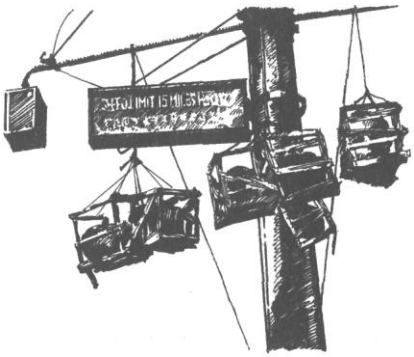
Zpoza rohu se vynořil kordon Annamců s obušky a pistolemi v rukou, kterým velel francouzský důstojník. Policisté postupovali vpřed stejnoměrným krokem jako dobře naolejovaný stroj. Dav utíkal před nimi. Důstojník zapískal a zvedl pistoli. Annamci začali střílet. Dva dělníci zůstali ležet v prachu. Mnoho dalších i přes utržená zranění běželo dál. Důstojník dvakrát zapískal. Policisté se roztáhli po celé šířce ulice ještě daleko za Jessikou. Řada se rozestoupila. Objevili se tři Evropané na koních ve vojenských stejnokrojích a za nimi několik nákladních aut s vojáky na korbách. Koně zneklidnil zvuk brzdících a zastavujících aut. Jessica se vyděsila. Poznala stejnokroje anglického pluku Šanghajských dobrovolníků. Na autech vlály malé britské vlaječky.

Jeden z těch chlapů na koních je nejspíš Alexanderův kamarád Billie Hudson. Copak si ti jinak milí a civilizovaní mladíci neuvědomují, jaké násilí páchají jejich vojáci a jakého příkoří se dopouštějí na nevinných Číňanech, na těch tisících dělníků a dělnic z přádelen a jejich hladovějících rodinách? Všichni si nejspíš myslí, že vojenské sbory jsou další druh nebezpečného sportu, něco jako kriket nebo papírový hon. Jenomže teď je používají stejně jako car kozáky, aby chránil vládnoucí třídu před zubožených kulii, kteří na ně dřou. Jessica si v duchu přísahala, že udělá cokoli, aby to barbarství zastavila.

Proběhli kolem ní poslední demonstranti. Podpírali se, klopýtali a padali. Náhle se z úzké uličky vynořila skupina Číňanů. Hnali se přímo proti těm ubožákům. Nejspíš rváči a stávkokazové na výplatní pásce Zeleného gangu nebo některé jiné triády, která je jedna ruka s Kuomintangem a militaristy. Násilníci byli ozbrojeni dlouhými tyčemi a zahnutými, krátkými meči se širokými čepelemi. Na rohu, kde ulička ústila na hlavní třídu, postával další gangster s černým americkým mafiánským kloboukem na hlavě a v ruce držel namířený revolver. Práskl výstřel a hrdlořezové se vrhli na prchající.

Hrůzou paralyzovaná Jessica jen bezmocně přihlížela, jak lidé padají pod ranami holí k zemi a další kosí výstřely. Vysoký hubený kuli chtěl pomoci kamarádovi, ale jakmile se shýbl, dostal ránu holí zezadu do krku a do hlavy. V dešti ran jí vzápětí zmizel z očí.

Dav řídl. Muži s meči metodicky kosili demonstranty jako sekáči přerostlou trávu. Meč se zableskl nad hlavou, obloukem zasáhl dělníka, který zavrávoral a skácel se k zemi. Jeho hlava se odkutálela na druhou stranu ulice, kde zůstala ležet na tváři. Jessica zavřela oči. Omdlela a sesunula se na zem.

21. kapitola

„Ty! Ty a ty!“ Alexander ukazoval špičkou hole na muže, které si vybral ve shluku nosičů a nádeníků, kteří se tlačili u brány. „A ty!“ Rozhodl o posledním ze šťastlivců poté, co Nankingský expres před hodnou chvílí zastavil na Šanghajském nádraží.

Odvedl všechny čtyři muže až k prvnímu nákladnímu vagonu. Podstrčil hlídači menší obnos a odsunul zástrčku, která zajišťovala dveře uprostřed vozu. Pomalu je otevřel a z jasného světla vstoupil do skoro dokonalé tmy dopravního vagonu. Do nosu ho udeřil nezaměnitelný pach koní. Připomnělo mu to zimu u nich doma, když přicházel za koňmi do stájí, protože napadlo příliš mnoho sněhu nebo byl příliš velký mráz, než aby mohli cvičit venku. Čím víc sněhu napadlo, tím pronikavější byla vůně koní. Sedával ve stání s Tajgou a krmil ho jablky, která přinesl ze sklepa, a vyprávěl mu o tom bílém nadělení venku.

Alexander neměl nejmenší pochybnosti, že páchne mnohem hůř než dobytčí vagon. Poslední noc spal na Nankingském nádraží vedle poníků, protože se obával zlodějů a také proto, že chtěl, aby si na něho koně zvykli. Moc toho nenaspal. Většinu noci probděl a přemítal o tom, co ho po návratu do Šanghaje čeká. Zvlášť mu nešel z hlavy komisař a naléhavá potřeba varovat otce.

A potom se mu vybavila Jess, její živá tvář, vzrušující postava a děsivě zvrácené politické názory. Z hloubi duše doufal, že je odlišný pohled na svět nerozdělí. Obdivoval její odvahu a její odhodlání stát se moderní

ženou. Kéž by neobdivovala ty, které on nesmiřitelně nenáviděl, a nepřikláněla se k levicové politice, jíž se podle toho, co se mu doneslo, nakazila i Paříž. I přes to všechno v sobě Jessičin postoj ke světu měl něco shodného s postoji jeho matky a babičky. Nacházel v něm soucit s trpícími a dokonce i náznak nezlomnosti a neústupnosti, jímž se ženy děkabristů tolik odlišovaly od všech ostatních.

Nakonec se v polospánku a ve snu vrátil v úvahách k Lilii a znovu se trápil odmítnutím, které přišlo po milostném naplnění. Chodí to tak jen v květinovém světě, nebo i v normálním životě? Ať tak či tak, nedokázal uvěřit, že by jí po tom všem zůstal lhostejný. Že by jí na něm vůbec nezáleželo. Ležel na slámě vedle koní a snil o poslední, páté schůzce s Lilií. Tentokrát si nesvlékla obepnuté zelené šaty. „Dnes odpoledne mě musíš milovat tak, jak jsi mě viděl poprvé," zašeptala a dodala, „v zeleném hedvábném *čchi-pau.*"

Nejprve ho svlékla a vzrušila jazykem a plnými, měkkými polštářky rtů. Povytáhla si těsné šaty, aby si na něho mohla sednout, zády k jeho obličeji. Dosedala neskutečně pomalu. Než ho konečně přijala, dráždila ho a stupňovala jeho vzrušení nečekanými pohyby pánve nahoru a dolů. A potom se otočila čelem k němu, aniž by přerušila tělesné spojení a sklonila se nad ním. Voněla po jasmínu. Husté černé vlasy jí zakrývaly tvář jako neproniknutelný smuteční závoj. Zlehka se dotkla rty jeho ucha. „Na shledanou, Alex-san," zašeptala a dosedla naplno. Celé jeho tělo se napjalo a prohnulo, jako kdyby vybuchlo. Zelené šaty na jedné straně povolily ve švu a praskly až vysoko nad pas.

O týden později prosil madam Wongovou, jestli by si nemohl koupit ještě jednu schůzku s Lilií, až bude její skotský tchaj-pan zase v Hongkongu. Mej-lan ale rázně zavrtěla hlavou. „Nepleťte výuku dohromady s románkem," řekla mu vlídně, ale důrazně. „Jste ještě příliš mladý a silný, abyste si vypěstoval závislost na květinkách. To je slabost, která je obvyklá u pánů, kteří si z nějakého důvodu nejsou jistí sami sebou." Oba věděli, na co naráží.

Vzpomněl si na krutý rozhovor, který následoval. Ponížený tou vzpomínkou toužil věřit, že Lilie ho přece jen považuje za něco víc. Zkusil naléhat na madam ještě jednou.

„Co si vlastně myslíte?" obořila se na něho s netrpělivou břitkosti v hlase, kterou od ní nikdy dřív neslyšel. „Že se s vámi scházela pro vlastní potěšení? Muži jsou pro ni práce, miska rýže pro rodinu." Mej-lan

rozčileně dupla titěrnou nožkou v brokátovém střevíčku. „Proč muži pořád musejí chtít něco víc? Proč pořád musejí chtít uspokojovat svou domýšlivost? Když půjdete do restaurace, budete také trvat na tom, aby vás ta ryba, kterou vám naservírují, milovala, než ji sníte?“

„Chápu,“ zamumlal neochotně. „Nemyslel jsem to tak. Jen…“

„Myslíte, že jsem měla na vybranou, když mě matka v deseti prodala? Měla jsem na výběr ještě míň než děcko, které se ve škole učí abecedu a násobilku, a to jsem se musela učit úplně jiné věci.“

Alexander cítil zášť, která z Mej-lan tryskala, zatímco pokračovala.

„Bylo mi jedenáct, ještě jsem ani nebyla žena, ale už jsem uměla masírovat a všechno ostatní, když mě odvedli do temné místnosti. Ve světle lampionů tam jako nebožtík ležel tlustý mandarín. Tělo měl odulé a plné záhybů jako jadeitový buddha. Skoro se nepohnul, když jsem mu vtírala do kůže nahřátý olej a rozmasírovávala svaly, abych mu rozproudila krev. Kdykoli jsem ho zvlášť potěšila, pozvedl dlouhou opiovou dýmku, aniž by otevřel oči.“

Alexander mlčel a Mej-lan se pomalu uklidňovala. Opět se jí vrátila její obvyklá vyrovnanost a pokračovala mnohem tišším a uvolněnějším tónem.

„Jak by dívky vůbec mohly dělat to, co dělají, kdybyste jim nebyli lhostejní? Muži sem chodí, aby bez potíží získali ženu. A potom najednou chtějí mít potíže. Chovají se jako umíněné děti, čekají, že dáme jejich životům smysl. Jenomže mé dívky musí být otrlé jako doktoři. Pokud jsou příliš útlocitné, nemohou tuhle práci dělat.“

Alexander zavrtěl při té vzpomínce hlavou a vstal. Rozpomněl se, že za celou tu dobu Lilie o sobě mluvila jen jednou. „Myslíš, že bych mohla být filmovou hvězdou?“ zeptala se ho, když se kritickým pohledem zkoumala v zrcadle, obě ňadra zakrytá dlaněmi. „Jak bych vypadala ve filmu?“ Až příliš dobře, pomyslel si.

Jenomže teď byl zavřený v jednom vagonu s osmi poníky, kteří neklidně naráželi do stěn a škubali řemeny, za které byli přivázaní. Na podlaze ležela sláma, koňské koblihy a pod nohama čvachtala voda vylitá z dřevěných věder. Zašel dozadu pro balík čerstvé slámy a rozsypal ji na peron před vagonem. Pomalu procházel kolem poníků, cestou na ně mlaskal a šeptem je uklidňoval, hladil je po plecích a dával jim pamlsky na napřažené dlani.

Potom se vrátil pro dřevěnou ptačí klec, která visela od stropu. Ptáček seděl na podlážce, nehýbal se a mlčel, vystrašený pachem a dlouhotrvající

tmou. Zahvízdal na něj, ale hnědý zpěváček neodpovídal. Vynesl klec na peron a svěřil ji nejstaršímu z nosičů. Starý Číňan se usmál a zabrnkal na mříže klece jako na housle. Alexander se vrátil, aby vyvedl ven Tajgu.

„Tajgo, Tajgo," šeptal jí s obličejem zabořeným do husté hřívy, než rozvázal uzel, který ji držel u zdi. „Tajgo," zašeptal jí, když ji vzal těsně u huby a vyváděl ji na peron. Předal otěže nejsilnějšímu z nosičů. „Podrž ji, přivedu ostatní."

Jednoho po druhém vyvedl koně ven, dokud každý z vyděšených nosičů nehlídal dva poníky. Naposledy vynesl příkré mongolské sedlo a vydělanou ovčí kůži, aby Tajgu osedlal. Povolil si levý třmen.

„Držte se těsně za mnou," přikázal nosičům a povel ve zkomolené čínštině doprovodil výmluvným gestem. Sám vedl jen Tajgu a volnou rukou se opíral o hůl. „Jeden za druhým, v řadě." Vak s věcmi nechal nést starci, jemuž před tím svěřil klec s ptákem. Hrdý na to, co dokázal, vedl nepočetnou karavanu ulicemi a uličkami Čínského města a Ča-pejí až k Sučouskému potoku.

Před nádražím to vřelo, jako kdyby si tam dala dostaveníčko celá Čína a všechny profese. Na káry se nakládaly koše s kdákajícími a skřehotajícími ptáky, které se vršily jeden na druhý v těsném sousedství balíků nejrůznějšího druhu a obsahu. Nosiči vyvažovali těžký náklad na vahadlech, než si je zvedli na ramena. Prodejci vedle pyramid melounů a stohů obyčejného porcelánu pokřikovali na kolemjdoucí a smlouvali o co nejvyšší cenu. Slaměné sandály se prodávaly přímo z proutěných košů a nakládaná zelenina z glazovaných džbánů.

Alexander kráčel v čele malé karavany a vedl neklidná zvířata prachem rušné cesty. Minuli řemeslníky, pouliční doktory a mastičkáře, muže zabrané do hazardních her a holiče, všichni se snažili vydělat si na živobytí v bambusových stáncích s doškovými střechami. Ucítil vůni dřevěného uhlí, česneku a oleje. Po mongolské pustině byl rád, že je zpátky v rušném městě. Vrátil se domů.

Snažil se chovat jako zkušený důstojník, a tak co chvíli dělal přestávky, kontroloval zvířata i lidi, kteří šli husím pochodem za ním. Jen jeden z nich málem poníky nezvládl, čímž si vysloužil příval obhroublých kleteb od zubaře, který právě komusi trhal zub starodávnými zahnutými kleštěmi.

Nosič s klecí šel na konci. Ptáček se zahnutými pařáty držel bidýlka v houpající se kleci a pozoroval město kolem sebe.

Alexander vyměnil kuliovi vzpouzejícího se koně za klidnějšího a

nasedl na Tajgu. Rozhodl se vjet do Salle d'Armes na koni. Po jízdě ve sněhové bouři, již zažil na pusté mongolské pláni, Tajze věřil. Cítil ale napětí a potlačovanou energii zvířete, které toužilo se rozběhnout, naplnit plíce vzduchem a protáhnout svaly po dlouhé nečinnosti. Před očima mu vyvstal děsivý obraz jako vystřižený ze zlého snu: Tajga ženoucí se přeplněnými šanghajskými ulicemi a další koně běžící za ní.

Něžně pohladil kobylku po nozdrách a zkontroloval uzdu, maličko zatáhl, aby se poník nesplašil. Jednou nebo dvakrát ji vyděsilo houkání lodního rohu nebo zaječení poblíž. To potom trhla hlavou a chtěla vyhazovat. Alexander nehodlal dát zvířeti volnost, a to tím spíš, že se blížili do honosnější části Ča-peje u Sučouského potoka a k Mezinárodní čtvrti.

Na lampách nad hlavou uviděl viset cosi, co ho překvapilo. Vypadalo to jako ptačí klece. Když ale přijel blíž, spatřil, že v těch klecích nejsou ptáci. Zakrvácené hlavy na ně zíraly otevřenýma očima, některé s kusem rudé látky nacpané v ústech nebo v kleci. V duchu se ptal, jestli s tím náhodou nemá něco společného Hak Li.

Děsivé lidské pozůstatky, ono svědectví politického násilí v ulicích Šanghaje, mu připomněly, co musí udělat po příjezdu domů jako první věc. Zaplavilo ho vzrušení, když zahýbal do Svatobernardské ulice a uviděl vchod Salle d'Armes.

„Vítej doma, Sašo!" vykřikl hrabě Karlov na přivítanou, přispěchal k němu a podržel Tajze hlavu, aby Alexander mohl sesednout. Sevřel syna v medvědím objetí a mlaskavě ho políbil na obě tváře. Z jeho dechu cítil vodku. Otec mu připadal mnohem starší a unavenější, než když ho opouštěl, a to nebyl pryč ani tři týdny.

„Ta šedka vypadá na skvělého běžce. Ty bývají nejlepší."

Hrabě přejel dlaní po přední noze zvířete a obdivně se zastavil u černého zbarvení nad kopyty. „Skvělé vybarvení. Plece jako býk. Jak se jmenuje?"

„Tajga, otče," vyhrkl Alexander šťastný, že je doma a s otcem.

„Běhá jako vítr. Ve stepi."

„Tak Tajga, říkáš?" Karlov se usmál na syna. „Přihlásíme ji na závody," dodal a vyplatil kulie. „Odpočiň si vzadu a já se na ně podívám. A co je tohle?" Ukázal na ptačí klec, jejíž nedobrovolný obyvatel se právě rozezpíval.

„Dárek pro vás, otče. Mongolský slavíček."

„Takže jsem podle tebe osamělý starý Číňan, který potřebuje alespoň nějakou společnost?“ zeptal se hrabě trochu podrážděně. „Liovi se určitě bude líbit.“

Alexander se usmál, ale cestou ke stáním, když odváděli koně na zadní dvůr, mu úsměv ztuhl na rtech.

„Otče, musím vám něco říct,“ vyhrkl. „Několikrát jsem se snažil poslat telegram, ale spojení nikdy nefungovalo.“

Karlovovi staršímu neunikla změna tónu synova hlasu. Předal otěže Gregorijovi a upřeně se Alexanderovi zadíval do očí.

„Co se stalo, chlapče?“

„Viděl jsem ho, otče.“ Měl pocit, jako kdyby měl v žaludku těžký kámen. „Komisaře. Viděl jsem Viktora Poljaka, který zabil matku a unesl Káťu.“ Mluvil jako o překot, aby se zbavil té tíhy a předal břemeno někomu jinému.

„Viděl jsem ho z okénka vlaku v Nankingu, mířil do Šanghaje. Kouřil dýmku. Musí být tady.“

Alexander se nadechl, aby mohl pokračovat a osvobodil se od výčitek svědomí, které ho sužovaly kvůli tomu, že komisaře viděl, poznal a nic neudělal. „Ty vlaky se míjely moc rychle. Nestačil jsem vyskočit a pronásledovat ho.“

„V pořádku, Sašo,“ uklidňoval ho otec tichým, důrazným hlasem. „To není tvoje práce. Účty musí zaplatit tvůj otec.“ V obličeji byl křídově bledý – až na vystouplou, temně rudou jizvu. „Zatímco jsi byl pryč, děly se tady odporné věci. Zajímalo by mě, jestli v tom měl prsty.“

„Co se stalo, otče?“

„Další vražda, malá Angelika Rikovská, generálova vnučka.“

Ve velkém šoku, v hloubi duše přesvědčený, že dívenku zabil Poljak, znechucený sám sebou, že tomu nedokázal zabránit, Alexander dlouho marně hledal slova.

„Mohl to být on?“ vysoukal ze sebe konečně. „Mohl ji zavraždit ten komisař?“

Hrabě pokrčil rameny. „Angeliku někdo oběsil.“

„Musíte se přestat trápit kvůli té vaší noze,“ domlouvala mu Mej-lan. „Když na ni pořád myslíte, upozorňujete tím na ni ostatní. Nedělejte to, a budou se zaměstnávat vlastními problémy a ne tím vaším.“ Naklonila se a dolila mu čaj. Na rtech v bezchybně upravené tváři jí pohrával plachý

úsměv. „Neurazila jsem vás, doufám?“

„Ne,“ ujišťoval ji Alexander a zrudl, protože lhal. Její slova se ho dotkla. „Samozřejmě že ne. Jak na ni ale nemám myslet?“

„Udělejte to tak, aby se z vaší nohy stala přednost. Aby pro vás znamenala výhodu v očích mužů i žen. Muži vás budou podceňovat a žádné ženě, která vás bude mít ráda, vadit nebude. Nejsme tak povrchní jako vy, muži.“ Madam Wongová se odmlčela. „Naším prvořadým zájmem je bezpečí, a to znamená peníze, obvykle někoho jiného.“

Alexander jen mlčky přikývl a vůbec si nebyl jistý, jestli chce slyšet víc. Od jejich posledního rozhovoru už Mej-lan nepovažoval za jemnou, vlídnou a milou dámu, za kterou ji měl zpočátku.

„Musíte najít způsob, jak s tou vaší nohou žít tak, abyste byl díky ní zajímavější a přitažlivější, a ne naopak,“ pokračovala nemilosrdně. „Chovejte se, jako kdyby vám na tom postižení vůbec nezáleželo. Nesnažte se ten problém překonat za každou cenu.“

Mej-lan zvedla z čajového stolku malý porcelánový zvoneček a dvakrát zazvonila. „Chápete? Nesmíte být na sebe tak tvrdý. Každému je úplně jedno, co máte za problém. Proč by se také měl někdo cizí zajímat o váš problém?“ Do jejího hedvábně zpěvavého hlasu se vloudil tvrdý tón. „Tak třeba já. Zamyslete se nade mnou. Věříte, že jsem tak čilá a hbitá, jak bych si přála?“

Objevila se služebná.

„Sundej mi botičky a rozbal mi nohy,“ přikázala jí madam Wongová.

Za okamžik se služebná vrátila s polstrovanou nízkou stoličkou a Mejlan si na ni položila pravou nohu s titěrným střevíčkem. Služebná jí opatrně zula červený brokátový pantoflíček a odvinula dlouhé obinadlo z bílého hedvábí. Alexander se snažil dívat se jinam.

„Prosím, mladý pane Karlove, nemusíte se kvůli tomu cítit nijak trapně.“ Mej-lan se mu posmívala. Kývla a služebná odešla.

„Udělali mi to, když jsem byla ještě úplně malá, někdy v padesátých letech minulého století.“ Usmála se na něj. „Tedy přibližně v době, kdy dal náš císař Evropanům bažinu, na které vyrostla dnešní Šanghaj, a cizí piráti zřizovali své smluvní přístavy. V těch dnech měly naše podvázané nohy osm stupňů krásy.“ Mej-lan se zadívala na zmrzačené chodidlo a zakroužila kotníkem nejprve na jednu a potom na druhou stranu. Bylo v tom něco marnivého. „Všichni to dělali. Říkalo se, že chudé dívky se tak snaží vyrovnat bohatým a bohaté kurtizánám.“

Naklonila se a natáhla k Alexanderovi ruku.

„Prokažte mi prosím jednu malou laskavost.“ Z jejího hlasu opět odkapávala profesionální něha a vlídnost. „Nebuďte tak odtažitý. Musíte to pochopit. Sáhněte si, prosím, na můj zlatý lotos. Je to velice citlivé místo. Skrze ně vnímám všechno.“

Alexander váhal.

„Jsou dokonalé. Ne jako kachní hňápy některých žen. Když jsem bývala mladá, nosila jsem na patách malé stříbrné zvonečky, abych přilákala pozornost,“ pokračovala tiše a vážně. „A na pantoflíčkách jsem mívala hedvábné motýlky s perličkami místo očí. Křidýlka se jim třepotala, kdykoli jsem udělala krůček.“ Mej-lan si povzdechla jako zamilovaná školačka. „Muži umírali touhou, jakmile uviděli mé nohy. Ovšem kdykoli jsem potřebovala odejít z domu, tak mě služebná musela nosit na zádech, než jsem se zmohla na nosítka.“ Zamilovaně se na Alexandera podívala, jako kdyby i on patřil do zástupu jejích marně vzdychajících obdivovatelů.

„Vezměte mou nohu do dlaně, prosím. Měla by to být rozkoš pro nás oba. Musíte pochopit, *mon cher*, že je to můj dárek vám.“ Dokonalý oblouk obočí se zvedl. „Je to nejvyšší stupeň důvěrnosti.“

Alexander neochotně poklekl. S veškerou něhou, jaké byl schopen, vzal zmrzačené chodidlo opatrně do obou dlaní. Připomínalo mu ptáče, které vypadlo z hnízda, co našel v lese. Drozdí mládě nebylo větší než jeho palec. Měkké a bezmocné.

Mej-lan zavřela oči a zvedla bradu.

Tak hebkou kůži ještě nikdy neviděl, natož aby se jí dotýkal. Byla tak jemná a tak hladká, že snad ani nemohla patřit živému tvoru. Připadala mu tenčí než hedvábí, průhledná jako sklo žárovky. Její chodidlo neměřilo na délku víc než čtyři palce.

Na dotek cítil křehké kosti klenby ohnuté dozadu jako kostra miniaturní ptačí klícky. Drobné hrbolky a vystouplé hrany v místech, kde byly kosti kdysi zlomené nebo stlačené, byly na omak zřetelné. Čtyři menší prsty zakrněly ve shluk droboučkých hrášků ohnutých pod klenbu. Vypadaly jako titěrné nožky mořského plže vykukující z ulity. Jen palec, trvale ohnutý v prvním kloubu, nepřišel o nehet.

Snažil se nevnímat zápach, pronikavý, zvláštní a nikoli nepříjemný. Ještě nikdy tak zřetelně nevnímal tělesný pach Číňana. Lidem ze Západu Číňané vždy páchli méně než stejně upocený nebo nemytý Evropan.

„Děkuji vám,“ zašeptala Mej-lan a Alexander opatrně položil její nohu zpátky na stoličku. „Dělalo se to pro potěšení mužů, ale žádný Evropan si nikdy nepřál dotýkat se zlatých lilií nebo je ucítit. Před tím, než jste přišli, než po pádu dynastie před deseti lety zavládly nové pořádky, muži staré Číny je považovali za vůni rajské zahrady rozkoše.“ Mej-lan se usmála, jako kdyby byla znovu mladá a nepředstavitelně žádoucí.

„Vůně nemytých podvázaných nohou, pronikavá a plná jako ta linoucí se z francouzského sýra na slunci, je vzrušovala,“ pokračovala bez uzardění. „Naše zmrzačené nožky, růžové a sevřené jako lotosové poupě, byly symbolem sexuality. Lotos vyrůstá z bahna, ale jeho květ je nádherný a čistý.“

Alexander vstal a posadil se zpátky do křesílka. Mej-lan znovu zazvonila. Služebná jí vyměnila obinadlo a nazula pantoflíček.

„Musíte udělat následující, mladý pane Karlove, a to přestat bojovat se svým zraněním a snažit se šermovat. Tím všechno jenom zhoršujete. Soustřeďte své síly na to, co umíte a co vám jde, a tak vyniknete. Z vaší nevýhody se stane výhoda a budete nejlepší z nejlepších.“

„Víte…“ Alexander se odmlčel a zavrtěl hlavou.

„Prosím, poslouchejte.“ Zadívala se mu do očí a usmála se. „Jsem nejspíš tak pošetilá! Proč by měl ruský mladík v plné síle jako vy poslouchat čínskou stařenu jako já?“

„Prosím, pokračujte, poslouchám vás.“

Jemně zavrtěla hlavou. Ještě ho toho musí tolik naučit. „Vy, Evropané, plýtváte lidmi, kteří mají nějakou vadu. Snažíte se je zbavit všeho, co není obvyklé. Chcete je vyléčit, namísto abyste z jejich postižení udělali výhodu. Schováváte je za cenu vlastních ztrát, odsuzujete je k živoření po špitálech a zavíráte je do zvláštních domů. V Číně pro takové lidi najdeme uplatnění. Najdeme uplatnění pro všechno. V zásuvkách lékáren je na dva tisíce nejrůznějších bylin a přípravků, mořští koníci, zkameněliny, kůra i hmyz. Pro nás nic není bez užitku a všechno je potrava.“ Starostlivě dolila oba šálky a pokračovala.

„Vy zavřete slepce v domě. My ho naučíme masírovat, aby zúročil dvě výhody, které má oproti těm, kteří mají zdravé oči. Protože nevidí těla zákazníků, zůstává za všech okolností diskrétní. Zachovává jejich soukromí, i když se jich dotýká. A druhou výhodou je fakt, že slepci mají mnohem citlivější hmat než ti, kteří vidí. Kdo jiný by se na masírování hodil lépe? Každý slepec je mistr doteku. Vidí skrze prsty a dokáže najít i

to nejskrytější bolavé místo hluboko ve svalu. Může se mu zdravý člověk vyrovnat?“ Mej-lan udělala významnou pauzu. „A co je zmrzačená noha oproti slepotě?“

„Jistě nic,“ šeptl Alexander zahanbený vlastními myšlenkami a chováním. „Víte…“

„Myslím, že to pochopíte mnohem lépe, když uvidíte něco, co slovy nedokážu popsat. Až nastane úplněk, můj řidič vás odveze na Želví pláž. Je to na sever od Šanghaje.“

„A co tam uvidím?“

„Želvy. Po sedmi letech putování mořem se samice vracejí na tutéž pláž, kde se vyklubaly z vajec do teplého písku. Vracejí se na stejné místo, kde vyhrály svůj první závod o život poté, co se vyklubaly ze skořápky a běžely k vodě, aby se dostaly do bezpečí mořských vln dřív, než je rackové a ještěrky sežerou. Říká se, že aby našly tu pravou pláž, roky sledují měsíc a plavou za ním mořem jako ztracení milenci. Možná vás naučí to, co stará žena nedokázala.“ Odmlčela se. „Na pláži ovšem nesmíte do ničeho zasahovat, ať už uvidíte cokoli.“

„Směl bych vás o něco požádat, *mama-san?*“

„Samozřejmě. Nikdy nemůžete chtít tolik, abych splatila svůj dluh vůči vám. Kéž bych se vám někdy mohla dostatečně odvděčit.“

„Chtěl bych využít služeb malíře, který pro vás kreslí portréty květinek. Chtěl bych, aby pro mě namaloval portrét jednoho muže, kterého potřebuji najít.“

„To nestojí za řeč,“ mávla rukou Mej-lan, aniž by se obtěžovala vyptáváním, proč a čí podobiznu chce. „Právě teď v sousedním domě maluje jednu z nových venkovanek. Je to tiché a dobře vychované dítě ze Su-čou. Pokud ještě chvíli počkáte, bude vám vzápětí k dispozici.“

„Tak tady jsou, otče.“ Alexander se o čtyři dny později tvářil spokojeně, když pokládal na stůl na zadním dvoře dva objemné balíky vytištěných portrétů.

Hrabě si vzal jeden list a pozorně studoval černobílou tvář.

„Tak tohle je náš komisař,“ prohlásil a podal po kopii Semjonovovi, Petrovovi a Jelcovovi. „To je Viktor Poljak.“ Zadíval se na syna a s důrazem na každém slovu se zeptal:

„Je to skutečně on, Sašo? Jak moc je ten portrét věrný?“

„Hodně,“ zněla odpověď. „Nechal jsem ho namalovat celkem třikrát a

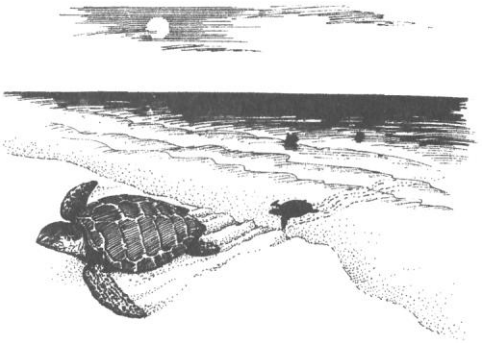
tahle podobizna přesně odpovídá tomu, jak si ho pamatuji, otče. Dokonce i výraz očí sedí.“

„Pánové,“ oslovil hrabě přítomné, „nastal čas pro *règlement des comptes*, vyřizování účtů. Musíme najít Poljaka dřív, než zabije další z nás. Buďte opatrní. Stačí si vzpomenout na plukovníka Trebinského. Nechceme už žádné další zlámané vazy nebo ruce stažené z kůže.“ Vytáhl z balíku letáčků další a podal ho Vasilijovi. „Prosím, poručíku, zajděte s tím za malou Bukovskou. Uvidíme, jestli je to týž chlap, který na ně číhal v přístěnku na kola.“

„Jistě, majore.“

Dimitrij Karlov potom předal nenačatý balík Andreji Jelcovovi.

„Buďte tak laskav, Andreji, a rozdejte to rikšům. Řekněte jim, že ten, kdo nás k němu zavede, dostane dvacet dolarů… ovšem za předpokladu, že to zůstane jen mezi ním a mnou.“ Instinkt lovce hraběti Karlovovi napovídal, že ten zmetek nebude daleko.

22. kapitola

Ležel na břiše v ostré trávě a z nízké písečné duny pozoroval Východočínské moře. Jessica kousek od něho měla tvář postříbřenou modravým světlem měsíce. Zmocnil se ho pocit, že jsou na světě úplně sami. Klidná hladina se jen tu a tam zavlnila mírnou vlnkou, která se zašuměním zapěnila na písku. Na horizontu svítil měsíc, dokonale kulatý a bílý jako talíř, a jeho obraz se odrážel ve vodě. Z měsíce vycházel sloupec světla, zlatavého uprostřed a stříbřitě modravého na okraji, který mířil po hladině přímo k němu a vypadal jako úzká cestička do nebe.

Pod paží položenou přes Jessičina záda cítil, jak se jí zvedá a klesá hruď. Po chvíli ji roztřásl chlad noci. Nazvedl se, sundal si sako a přehodil jí ho přes ramena, i když odmítavě brblala. Potom se překulila na bok, jednu ruku mu podsunula pod hlavu a druhou ho hladila po tváři.

„Kdy už budu smět jezdit na svém poníkovi?“

„Až budeš hodná na svého učitele jízdy.“

„Alexandere!“ Přitáhla si ho k sobě. „Alexandere.“

Oči se jí třpytily, rozšířené očekáváním, když se jeho tvář blížila k její. Políbili se a přitiskli se k sobě. V nočním chladu jejich těla přitisknutá na sebe příjemně hřála. V dlani cítil měkkou vybouleninu jejího boku a mírnou prohlubeň kolem páteře. Důvěrné sblížení v něm vyvolávalo obavy. Nechtěl na ni příliš tlačit, protože se obával odmítnutí, a na to ji měl příliš rád. Jenomže na krku cítil její horký dech. Vytáhla mu košili z kalhot a přejela mu studenou dlaní po zádech. Vzrušilo ho to. Musela to

cítit i přes látku, ale neodtáhla se.

Najednou ležela na něm. Proti jasnému nočnímu nebi viděl jen tmavou siluetu hlavy. V očích se jí třpytilo měsíční světlo, když se na něho zadívala očima plnýma touhy. Překvapila ho. To nečekal.

„Zůstaň, jak jsi," přikázala mu věcně, „ať tě mohu líbat po svém." Zaváhala. „Ty jsi také nikdy…?"

„Nikdy."

Její rty se oddělily od sebe, maličko se usmála, podložila mu hlavu svou dlaní, sklonila se k němu a druhou rukou začala zkoumat jeho břicho a klouzala níž.

„Dobrý bože!" vykřikla a zahleděla se na moře. „Dobrý bože!" Sklouzla z něho. Převalil se na břicho a zklamaně se zadíval na moře. Nechtělo se mu uvěřit, že ho něco připravilo o vrcholný okamžik splynutí s ní. Po takové době, kdy už měli tu chvíli na dosah, když si byl naprosto jistý, že sdílí jeho vzrušení a zapomněla na všechny ty nesmysly, které je rozdělovaly! Kdy budou mít znovu takovou příležitost?

Pruh měsíčního světla na hladině prořízl dlouhý temný stín.

Vypadalo to jako krovky obrovského brouka nebo hřbet indického nosorožce, odráželo se od toho světlo jako od přízračného temného krunýře ďábla, a ten tvor byl tím větší, čím víc se blížil k pláži. Kolem nohou želv se tvořily bělavé drobné víry v místech, kde mocnými záběry rozrážely vodu. Nejprve se objevila jedna a hned za ní druhá a další. Vypadalo to jako invaze prehistorických tvorů na pevninu.

Obrovská želva se zastavila na hranici přílivu a namáhavě se vlekla o kousek dál, z dosahu vln. S hlavou vztyčenou se sunula pískem, dokud neměla jistotu, že je na suchu. Určitě měřila víc než metr a půl na délku a co chvíli musela odpočívat, vyčerpaná vlastní vahou. Ještě nikdy neviděl žádného tvora, který by se dobrovolně trápil mimo svůj živel. Je na tom ta želva stejně jako on bez hole?

Jessica se mu zadívala do očí a vzala ho za ruku, která bez hnutí spočívala mezi nimi v písku. Zaplavilo ho uspokojení. Cítil její blízkost, dotýkal se jí a společně sdíleli totéž, byť jiné, vzrušení.

Mlčky pozorovali pachtící se mořské tvory zpoza ševelících čepelek ostré trávy. Želva se pomalu sunula k nim. Zůstávala za ní rozrytá, skoro metr široká stopa s hlubokými rýhami po stranách v místech, kde se silné želví nohy zabořily do písku. Po chvíli uslyšeli šustění, jak silné nohy rozhrnovaly písek, a namáhavé, přerývané chrčení, ze kterého zaznívalo

vyčerpání. Konečně se dovlekla přes nízkou dunu do mělkého dolíku, kam voda nikdy nedosáhne a kam bude den za dnem pražit slunce.

Zastavila se a odpočívala. Po chvíli začala zadníma nohama odhrabovat písek a lopotně hloubit dolík pod zadní částí krunýře. Vystrčila hlavu kupředu a natáhla hubený krk k nebi v bezhlasém výkřiku. Zoban na konci želví tlamy se otevřel jako zobáček hladového ptáčete opuštěného v hnízdě. Do vyhloubeného dolíku začal stékat rosolovitý proud vajíček a kašovité hmoty, která je obalovala. Nakonec se šplouchnutím vypadla snůška vajec. Následoval další rosol. Jessica mu stiskla ruku.

Obrovitá želva natáhla silné nohy do stran a zahrabala snůšku pískem, který nakonec důkladně udusala. Znovu si musela odpočinout, vyčerpaná námahou. Měsíc ozářil velkou želví hlavu a potom se vydala na zpáteční cestu ke stoupajícímu přílivu. Roztáhla všechny čtyři nohy, zvedla se a posunula se o kousek kupředu. Před každým dalším krokem musela odpočívat a nabírat sílu. Na pláži bylo kromě ní ještě osm devět dalších želv v různé fázi kladení snůšky, některé právě vylézaly z vody, další hloubily hnízdo, jiné zahrabávaly snůšku.

První želva konečně dosáhla hranice přílivu. Zatáhla nohy a čekala.

O přední část krunýře se roztříštila vlnka. Znovu se objevila želví hlava na dlouhém krku, zakývala se zleva doprava, jako kdyby vítala dotek moře. Další vlna jí skropila krunýř a přelila se přes ni, a po ní další a další, až se krunýř opět temně leskl, zbavený veškerého písku. Konečně ji pohltilo moře. Vysunula nohy a zabrala. Vystřelila vpřed jako úhoř, opět silná a majestátní, opět ve svém živlu, a vracela se zpátky do hlubin.

Jessica pustila Alexanderovu ruku. Otočil se a zadíval se jí do očí. Třpytily se slzami. Vzlykla, a jakmile ji objal a přitiskl k sobě, rozplakala se.

Zvedli se. Alexanderovi se v písku nešlo zrovna nejlíp. Jessica se protáhla a zahleděla se na mořskou hladinu.

„Ne!“ vykřikla. „Ne! To nesmí!“ Bez varování se rozběhla na pláž.

Alexander se otočil a uviděl, kam běží. Tři muži v pytlovitých kalhotách vykasaných ke kolenům se pokoušeli převrátit na záda vyčerpanou želvu, která se dovlekla k moři. Dva z nich byli vyzbrojeni dlouhými holemi, třetí velkým sekáčkem.

Alexander si připadal zbytečný a neužitečný, když kulhal pískem až na hranici tvrdšího, mokrého, aby se neochotně vydal k nesourodé čtveřici. Uviděl další dvě skupinky Číňanů, kteří lovili bezmocné želvy. Za dunami

na ně čekala prázdná kára.

Prvním dvěma se podařilo zasunout dlouhé hole pod želví krunýř, když k nim doběhla křičící Jessica. Naklonili obrovské zvíře na bok a snažili se ho překulit na záda. Třetí z nich bušil do spodní části krunýře tupou stranou nástroje. Pláží se rozlehly dunivé údery. Želva padla na záda, ale to už u nich byla Jessica. „Dost!“ křičela na ně nepříčetná vztekem.

Muž se sekáčkem se napřáhl, aby usekl želvě hlavu ve chvíli, kdy ji vystrčí z krunýře. Jessica do něho vší silou strčila. Zaklel, zavrávoral a upadl přes převrácené zvíře. Jeden z dalších přetáhl Jessiku přes záda holí.

„Táhni!“ Alexander zvedl hůl s těžkou hlavicí a udeřil toho muže do spánku. Upadl a zůstal bez hnutí ležet. Třetí Číňan zaútočil na Alexandera tyčí a bodl ho tupým koncem do břicha. Zapotácel se a lapal po dechu. Muž se sekáčkem se s klením hrabal na nohy.

Napřáhl se, ale byl pomalý. Z hole vyjela čepel a Alexander bodl.

Muž zaječel bolestí, když mu kord probodl pravé předloktí. Alexander vytrhl čepel z rány a sekáček spadl do písku.

Ve stejnou chvíli se ale Jessica shýbla pro tyč a zasunula ji pod krunýř. „Pomoz jí!“ přikázal Alexander nezraněnému Číňanovi, jehož ohrožoval zbraní. „Pomoz jí!“ zařval na něho znovu. Želva s žuchnutím dopadla zpátky na břicho.

Alexander se rozhlédl po pláži. Další dvě skupiny lovců napjatě sledovaly, co se děje. Ten s probodeným předloktím na ně cosi zaječel. Pomalým krokem se vydali k nim.

Jessica zvedla tyč. Alexander se shýbl pro sekáček a pravou rukou ochranitelsky objal Jessiku kolem třesoucích se ramen. Číňané na ně pokřikovali výhružky a stále se blížili.

Z vrcholku nejbližší duny prásknul výstřel. Řidič madam Wongové mával tvrďákem a křičel. Lovci želv udělali čelem vzad a rozběhli se ke káře. Jakmile si byl jistý, že už se nevrátí, zahodil sekáček do vody.

„Byla jsi úžasná, Jess.“ Když se škrábali na dunu, sevřel její třesoucí se ruku ve své.

„Ty taky, Alexi. Jsem ráda, že umíš tak dobře šermovat.“

„Veškeré díky patří mému dědečkovi,“ zašeptal jí do ucha. „To byla jeho hůl a jeho nápad s tím ukrytým kordem. Použil ji jednou v Padově.“

Stiskla mu ruku a povzdechla si. „Člověk jim to nemůže mít za zlé. Nejspíš jsme je připravili o živobytí.“

Na vrcholku duny se zastavili a ohlédli se. Stoupající příliv už pohltil

želvu, o niž bojovali s Číňany. Zahlédli jen velký, temný stín těsně u hladiny, když poprvé zabrala, aby záhy zmizela v temných hlubinách.

Andrej Jelcov si s úlevou uvědomil, že jeho lopotná dřina se už chýlí ke konci. Opřel se o oje rikši, prohnul záda a uvolnil ztuhlé svaly na nohou. Vzpomněl si, že pod sedátkem ještě zůstalo několik portrétů, které nestačil rozdat. Vzal dva z nich, poskládal je a zastrčil po jednom do sandálů. Chodidla měl v jednom ohni, jako kdyby celý den běhal po hřebíkách. Záda ho bolela, jako kdyby mu je v bedrech pálili žhavým železem.

Už se stačil na vlastní kůži přesvědčit, že tahle práce je jen pro mladé, stejně jako válka. Spolu s tím, jak stárli, potřebovali čínští rikšové stále více rýžového vína a opia, aby alespoň trochu zmírnili chronickou bolest. Čím víc jim ubývalo sil, tím víc rostly jejich dluhy, takže nemohli ani přestat pracovat, ani se vzdát ničivé závislosti. Po čase přestali stačit těm mladším, kteří vydrželi pracovat déle, a tak potřebovali víc a víc opia, aby se mohli ulicemi plahočit dál. Jelcov věděl, že stejný osud čeká i na šanghajské prostitutky, ať již Rusky nebo Číňanky. Od hrstky bohatých zákazníků postupně klesly k množství chudších spolu s tím, jak se o slovo začal hlásit věk a práce si vybírala svou daň.

Rozhodl se, že ještě naposledy, ostatně tak jako obvykle, zkusí štěstí u Vídeňské taneční zahrady na rohu třídy Bublající studny.

Opilí pánové z lepší společnosti dávají nejvyšší spropitné, zejména když opouštějí večírek v doprovodu některé z mladých a půvabných hostesek. Pokaždé ho ale píchlo u srdce, když tou chichotající se kráskou byla Ruska.

Únavou se sotva vlekl a dorazil o několik minut pozdě. Lotyšský dveřník, který mu za drobný úplatek dodával zákazníky, už byl pryč. Jelcovovi se ulevilo, když před setmělým vchodem uviděl siluetu čekajícího muže. Vypadal jako vousatý kněz v bílé sutaně, což v noční Šanghaji nebyl nijak neobvyklý zákazník. Andrej zaklel, když se ze stínu stromů oddělila jiná rikša a rychle mířila k čekajícímu. Kněz ale konkurenta odbyl mávnutím ruky a pokynul Jelcovovi. Nejspíš si všiml, že je Evropan. Kněz, očividně katolický, a ne pop, byl hřmotné postavy a spěšně si vylezl na sedátko, jakmile rikša zastavila.

„Monsieur?“ zeptal se Jelcov. „Kam to bude, otče?“

„Číslo čtyři, Svatobernardská,“ zněla k jeho nemalému údivu odpověď.

Rikša drkotala ztichlými, skoro liduprázdnými ulicemi noční Šanghaje.

Andrej se snažil nevnímat palčivou bolest, která mu vystřelovala z chodidel. V jednu chvíli měl pocit, že slyší šustění papíru.

Konečně zahnuli do požadované ulice. Zastavil poblíž vchodu do Salle d'Armes.

„Prosím půl dolaru, otče." Jelcov se chystal otočit hlavu, když mu silné ruce sevřely krk.

Mej-lan měla naprostou pravdu, pomyslel si Alexander. Hlavu měl plnou Jessiky a želv, když pomalu kráčel domů po dlouhém večeru na pláži poté, co ji doprovodil. Měsíc rychle zapadal. Na horizontu se objevil první světlejší pruh světla. Fekální káry vyzvedávaly poslední kbelíky a u dveří domů, které obhospodařovaly, zůstávala stát prázdná dřevěná vědra. Alexander se zastavil u obchodu s kořením, aby si nacpal dýmku. Pohroužený v myšlenkách kouřil a pokračoval v chůzi. Sladká vůně tabáku ho výjimečně nenutila myslet na Viktora Poljaka.

Život bude opravdu mnohem snazší, když se bude pohybovat ve svém živlu a dělat, v čem je opravdu dobrý. Jeho otec našel cestu, jak toho dosáhnout, a nejspíš se mu to i podařilo, i když se na ně stále ze všech stran valí dluhy. Mej-lan měla naprostou pravdu. V sedle je jako želva ve vodě, ale při šermu jen upozorňuje na svou slabost, tak jako želvy, které se plahočí pískem po pláži.

Rikša stojící u vchodu Salle d'Armes ho překvapila. Podle střížky poznal, že patří poručíku Jelcovovi. Je to on, ten spící muž na sedátku?

„Andreji!" zavolal na něho. Žádná odpověď nepřicházela. Zastrčil vyhořelou dýmku do kapsy a zamířil k rikše.

Nemýlil se. Byl to Jelcov. Mrtvý a s hlavou vyvrácenou v podivném, nepřirozeném úhlu. Ruskou halenu měl roztrženou, kolem hlavy mu kdosi omotal otěže, a jak mu násilím rval udidlo do úst, zurážel mu zuby. Skelné oko na něho upíralo nevidoucí pohled a na podlážce se válelo několik pomačkaných letáků.

Alexander se začal bát o otcův život a spěchal dovnitř. S taseným kordem kulhal nahoru po schodech. Z ložnice k němu dolehlo důvěrně známé skřípání zubů, které znělo, jako kdyby otec ve spánku drtil mezi zuby kameny.

Hlasitě zabušil na dveře. „Otče!" zavolal, než vešel. Otec se okamžitě probral. Vyskočil jako probuzený leopard dřímající na větvi stromu. Jako při poplachu ve vojenském táboře měl v mžiku v ruce nabitý revolver a

mířil na vetřelce. Alexander mu mezi dveřmi přerývaně vysvětlil, co se stalo Jelcovovi.

„Tak se na to podíváme, Sašo," pronesl pevným, sebejistým hlasem a vydal se za synem po schodech, aniž by se obtěžoval převlékat se z noční košile.

Hrabě sejmul z přítelovy hlavy uzdu, předal Alexanderovi pistoli a zvedl štíhlé, šlachovité tělo do náruče.

„Už brzy na ně dojde," ucedil.

Alexander se v duchu ptal, jestli to vraždění vůbec někdy skončí.

23. kapitola

„Musíte mě vzít s sebou,“ dožadoval se Alexander, když hrabě a Semjonov mlčky čistili a olejovali revolvery na stolku na zadním dvoře. „Prosím.“ Sedmiranné nábojové válce ležely na naolejovaném kusu hadru mezi otevřenou krabičkou s náboji ráže 7,62 mm a talířem pelmeňů posypaných čerstvě nasekanou koprovou natí.

Alexander věděl, že toho večera povede jeho otec lov na Viktora Poljaka. Šanghajským rikšům rozdali stovky portrétů rudého komisaře a slíbili odměnu dvacet dolarů komukoli, kdo je diskrétně přivede na jeho stopu. Několik hlášení už měli. Navíc den před tím hysterická mladá Bukovská Vasilijovi potvrdila, že ten muž na portrétu je vrah, který připravil o život její kamarádku Angeliku.

„Ne, Sašo. *C’est à moi.*“ Karlov přivřel oči a podíval se skrz dlouhou hlaveň nagantu k jasnému nebi. „To je můj úkol… za tvou matku. Nikdy by mi neodpustila, kdybych dal kvůli pomstě v sázku tvůj život.“

Alexander tiše reptal, ale otec bez ohledu na zjevný nesouhlas pokračoval.

„Dneska v noci prohledáme jedno po druhém všechna místa, kde údajně komisaře viděli. Musíme na noční směnu do továren v Ča-peji, do dělnické ubytovny, na molo a dokonce i do kasina.“

„Dnes v noci se toho v Šanghaji bude dít mnohem víc než jen náš lov na vlka, majore,“ vložil se do hovoru Petrov, který čistil zakrvácenou uzdu, kterou vrah nasadil Jelcovovi, aby se jim vysmál. „Policie má

pohotovost a dobrovolnické sbory byly povolány do zbraně už ráno. Lehká jízda, Americký sbor, Židovská jednotka, a dokonce i Japonská.“

„Jak ses to dozvěděl?“ žasl Karlov.

„Jeden starý husar z Ruského sboru mi to pověděl. Jsou jediní z dobrovolníků, kterým musí město zaplatit, ale přesto je povolali. Vidíte sám, že je to vážné. Očekávají se nepokoje v Čínském městě. Kuomintang vypravil z Nankingu dva vlaky plné vojáků a triády mají napilno už celý týden. Určitě to nějak souvisí s komunisty a těmi řečmi o generální stávce.“

„Co mají triády společného se stávkou?“ chtěl vědět Alexander, maje na paměti Jessičin nezdravý zájem o blaho proletariátu. Vzal si další taštičku z nudlového těsta plněnou najemno nasekaným hovězím, namočil ji do malé mističky s kysanou smetanou a uznale pokýval hlavou směrem k Semjonovovi.

„Než se do toho vložili rudí, triády měly pod palcem odbory a cechy, měli dělníky v přádelnách v hrsti,“ vysvětloval mu Petrov. „A teď kvůli komunistům přicházejí o peníze i vliv.“ Pokrčil rameny. „Takže není tak těžké uhodnout, na čí stranu se přidají, že?“

„Nejlepší chvíle, abychom toho komisaře zabili,“ pokýval hlavou Karlov. „V tom zmatku nikomu jeden komunista scházet nebude, kdyby se na nás usmálo štěstí a toho hajzla bychom konečně dopadli.“

Alexander si uvědomoval, že otec ví mnohem víc, než říká nahlas. Bylo veřejným tajemstvím, že se bílí Rusové stali přirozenými spojenci Kuomintangu a tchaj-panů, kteří se snažili zlikvidovat komunisty. Čím víc budou rudí ohrožovat bohatství Šanghaje, tím víc se jejich nepřátelé semknou.

„Jestli Poljaka dopadneme, chlapče, kus ti ho přineseme,“ zazubil se na Alexandera Semjonov. „Pohřby našich přátel už mě začínají unavovat. Nejdřív plukovník, potom Jelcov a ta Rikovských holčina. Na mě je to moc dlouhý, je tam moc vousatejch popů, až moc kadidla a modlení. To nikomu nemůže dělat dobře na duši.“

Kozák vmáčkl náboje do mauseru a otřel si olej ze špiček prstů o boty. „Nejvyšší čas poslat pod zem pár rudejch. Za ty hajzly se aspoň nikdo nebude modlit. Mělkej hrob je pro ně až dost.“

• • •

„Už mám toho ječení až po krk,“ ulevil si hrabě Karlov o několik hodin později. Před ústy mu žhnul rudý oharek doutníku a patou jedné nohy a rameny se opíral o zeď opravny kol za sebou. Po zemi se povalovalo nejrůznější harampádí, zkroucená řidítka, kola, kusy řetězů a kosti nějakého zvířete, nejspíš prasete.

Tlumené výkřiky a vzlyky nějakého muže bylo slyšet i přes zeď. Usoudil, že toho ubožáka, údajnou spojku rudých, nejspíš mučí dráty z výpletu kola. Chytili ho se dvěma balíky *Proletáře*, časopisu šanghajských komunistů, které měl přivázané na nosiči kola a schované pod bambusovými vrši. Mám to vůbec zapotřebí? ptal se sám sebe a v ústech cítil pachuť zvětralé vodky. Mám zapotřebí dohlížet na hrdlořezy, co mučí kulie ve slumech, abych mohl pronásledovat vraha své ženy? Opravdu se musím kvůli tomu, abych dostál své cti, tolik ponižovat? Někdy mu život připadal k nesnesení, jindy k smíchu. Výsady a násilí, to byl líc a rub jeho života. Jak asi skončí? Nebál se smrti, jen byl zvědavý.

Vzpomínal na ples v Zimním paláci, kterého se zúčastnil jako čerstvý absolvent pážecího sboru, když byl zhruba v Alexanderově věku: celé akry mramorových podlah lesknoucích se jako dívčí oči, dva smyčcové orchestry simultánně hrající Liszta na obou koncích tanečního sálu, náhlé ticho, které se rozhostilo při vstupu carevny, jež majestátně proplouvala mezi řadami uklánějících se důstojníků a šlechtičen, stovky hostí, všichni našňořeni jako do opery. Ještě po letech měl před očima světlo lustrů, jejichž obraz klouzal po naleštěné kůži bot. A také si pamatoval měkké ticho a klid dvora, který zasypával sníh, o několik hodin později. Koním v zápřazích kočárů stoupala z nozder pára a sníh zůstával ležet i na dekách, které měli přehozené přes hřbety. Nebesa, pomyslel si smutně, jak málo z toho zůstalo. Jaký život to zdědí můj syn?

Na druhou stranu musel přiznat, že se naučil nacházet radost a zadostiučinění, ať už mu život ukazoval tu či onu tvář, v tvrdé a surové realitě vojenských tažení i v luxusu a poklidném, tradičním běhu dní u dvora a ve Voskreseném. Snad se i Alexander naučí nacházet štěstí v obou těch protikladných světech.

„Zajdi tam, Ivane, a zjisti, jestli už vědí, co jsme potřebovali. Jinak ho ti řezníci zaživa rozsekají na malé kousky jen proto, že nemají dnes večer jinou zábavu.“ Karlov zašlápl nedopalek. „Vloni v S’-čchuanu rozřízli zajatým nepřátelům ramena, do ran zastrčili svíce a přinutili je klečet před oltářem. Jakmile dohořely až ke kůži, rozsekali je na kusy.“

„Člověka to zahřeje u srdce,“ zabručel kozák. O pět minut později se vrátil. Křik a vzlyky ustaly.

„Řekl, že rudý Rusové přespávaj v někdejším opiovým doupěti za cigaretovou továrnou v opačný části Ča-peje. Schůze pořádaj v prázdným skladišti v sousedství.“ Hejtman nakopl ulomené sedátko, které s řachnutím narazilo do zdi. „Organizují stávkující do skupin, co mají za úkol obsadit určité ulice. Totéž jako dělali u nás doma.“

Karlov se Semjonovem po boku se vydali přes ulici a za roh k vyšší budově, před kterou čekalo staré taxi. Na zadním sedadle pochrupoval ruský řidič.

„Voloďo, vstávej!“ Major bouchl pěstí do kapoty.

Potemnělé ulice a uličky byly skoro liduprázdné. Na cestu jim svítil jen jeden funkční světlomet starého auta. Tu a tam se v jeho záři mihla postava. Od nádraží na severu uslyšeli střelbu.

„Jsme skoro na místě,“ upozornil Karlov řidiče. „Vrať se do postranní uličky vedle továrny a zhasni světla. Zůstaň za volantem. Nech motor běžet a zadní dvířka otevřená.“ Z druhého podlaží továrny se na ulici linulo světlo.

„Přišli jsme pozdě, majore,“ povzdechl si Semjonov, když vešli do úzké chodby. „Hrdlořezové triád nás předběhli.“ Těžké dveře někdejšího opiového doupěte visely vyvrácené na jednom pantu. Ve vzduchu byl cítit štiplavý zápach barvy. Udeřil je do nosu ještě dřív, než vešli dovnitř.

S revolverem v pravé ruce se Karlov levičkou opatrně dotkl čerstvého nátěru. V přítmí musel přivřít oči, aby rozeznal odstín. Konečky prstů měl zelené. „Zelený gang tady nechal svoje znamení.“ Vešli. „A ne zas tak dávno.“ Byl to ten pacholek Hak Li, blesklo hraběti hlavou. Ten, co koupil moje dluhy.

Oba Rusové se na chvíli zastavili a počkali, až jejich oči přivyknou tmě. Palandy v řadách kolem stěn vrhaly dlouhé stíny.

„Kurva!“ zaklel Semjonov, když zakopl o nějakou věc ležící na zemi. „Čubčí syni!“

„Vyvlečeme ho ven,“ rozhodl Karlov pro případ, že by mrtvé tělo patřilo Poljakovi, „a podíváme se, co je zač.“ Chtěl sice komisaře dostat živého, aby z něho vypáčil, co se stalo s Káťou, ale na druhou stranu by ho raději viděl mrtvého, než aby ho nenašel vůbec.

Semjonov popadl mrtvolu za kotník a odtáhl ji do kaluže světla, které dovnitř dopadalo z továrny. Byl to mladý Číňan, bez bot a v opraném

modrém bavlněném kabátku a kalhotách kuliů. Kolem vyhublého levého předloktí měl uvázanou červenou pásku. Pravou mu usekli v lokti, předloktí a ruka chyběly.

„Jedna čistá rána. Vypadá to, že si libujou ve starejch dobrech širokejch čepelích.“ Semjonov poklekl vedle mrtvého a zkoumal ránu se zaujetím a pozorností odborníka. „Tak asi před hodinou. Ještě je cejtit čerstvá krev.“

Kozák vstal a oba se vrátili dovnitř. Hrabě škrtl dlouhou zápalkou a v jejím světle se rozhlíželi po úzké místnosti. Na lehátkách ležela další mrtvá těla, která tam jejich vrazi ve spěchu pohodili. Po zemi se válely krví potřísněné letáky a rudý prapor.

Na jednom z chatrných lůžek hrabě objevil malý zápisník. Zastrčil ho do kapsy a posvítil zápalkou do tváře mrtvého. Jediný běloch mezi mrtvými. „Podívej se na tohohle,“ vyzval Semjonova. Kozák vylovil z kapsy portrét Poljaka a za vlasy zvedl mrtvému hlavu blíž ke světlu zápalky. Načrtnutou podobenku mu druhou rukou přidržoval co nejblíž tváře.

„To není Poljak,“ prohlásil zklamaně Karlov. „Ale podle košile a rysů tváře je to Rus. O jednoho soudruha míň.“

Vraceli se přes celou Šanghaj zpátky domů, rozladění neúspěchem. Chtěli se vyhnout shluku hořících dělnických baráků, ale nepodařilo se jim to, protože okolní uličky zatarasily hromady beden, převrácené autobusy a tramvaje. Po šanghajské policii nebo hasičích nebylo nikde ani stopy. Hustým dýmem se jako duchové míhaly postavy. Vedle barikád leželo několik mrtvých.

Ze sousední uličky se vyřítil nějaký chlap a vší silou udeřil do čelního skla dlouhou tyčí. Semjonov vystřelil právě ve chvíli, kdy se sklo roztříštilo na tisíce střípků. Karlov zavřel oči, jakmile se mu do tváře zabodl první z nich, ale to už bylo pozdě. Auto smykem zatočilo a odhodilo útočníka, který vzápětí zmizel v temné uličce.

„Zavez nás k doktorovi Juchkinovi, Andreji.“

„Avenue Foch. Mám střep v oku.“ Zakryl si poraněné levé oko dlaní, aby nemrkal. Mezi prsty mu po tváři stékal tenký pramínek krve.

O dvě hodiny později našli Alexandera čekat před Salle d’Armes s pistolí v ruce.

„Dobrý lov, otče?“ vyhrkl s očekáváním a nedočkavostí v hlase, jakmile otec vystoupil z Morrise. A potom uviděl černou pásku, která

zakrývala otcovo levé oko. Věděl, že nemá smysl se na zranění vyptávat. Stejně by se nic nedozvěděl.

„Dneska ne, Sašo.“ Hrabě zavrtěl hlavou a vyndal z kapsy odřený zápisník. „Náš komisař dnes v noci přišel o pár soudruhů a našli jsme *carnet*, který nám pomůže chytit další.“

„Vodku!“ dožadoval se hlasitě Semjonov a rázným krokem mířil na zadní dvůr. Gregory spal s hlavou na stole. Nebe nad nimi začalo blednout a rozjasňovat se.

„Dobré ráno, pane,“ ukláněl se Li na prahu chatrného příbytku.

„*Čcha?* Čaj?“ Shrnul hadr, který zakrýval ptačí klec a zavěsil ji na tyč vedle pánví. Pak vyměnil ptáčkovi vodu v malé porcelánové mističce. Mongolský slavíček poposedával na bidýlku, mrkal, třepal křídly a chystal se ke zpěvu.

„Vodku, omeletu s rajčaty, čaj,“ poručil si Karlov, vyčerpaně se sesunul na židli a revolver položil před sebe na stůl. „Jestli mohu prosit, Li.“

Zrovna si zuli boty, když se v sále ozvaly další hlasy. Gregorij sebou trhl, ale hned se vzpamatoval a přinesl tác s láhví vodky a několik malých štíhlých skleniček.

Přišel Vasilij Petrov a dva další.

„Dobrý lov, Vasiliji?“ zeptal se Karlov a připálil si nabídnutou *papirosku* z krabičky ruských cigaret s dutinkou na konci. „Neutekla ti ta smečka psů ze Zeleného gangu?“

Petrov chvíli mlčel, jako kdyby se mu do odpovědi nechtělo. „Zabili jsme pár rudejch, ale samí Číňany. Většinou šlo o odborový předáky. A taky jednoho studentskýho vůdce,“ pokračoval. „Tenhle blábol jsme našli u něj. Měl pod košilí další plátek šanghajskejch bolševiků! Musíme najít tu zpropadenou tiskárnu a zarazit to.“ Vasilij upustil výtisk *Nového mládí* na stůl a teprve potom si nalil.

„Ti pacholci naši pomoc vůbec nepotřebovali, ale svůj díl práce jsme odvedli, abychom jim ukázali, co v nás je. Příště nás pozvou zas. Moc dobře ví, koho mají zmáčknout. Ti šťastnější vyvázli jen s bitím,“ znechuceně si odfrkl. „Svlíkli je od pasu dolů a mlátili bambusovými holemi tak dlouho, dokud neměli stehna na kaši.“

„Starobylý způsob,“ okomentoval to hrabě jízlivě. „Číňané zkrátka ctí tradice.“

Pozoroval Čung, která servírovala omelety a vařené brambory jeho

přátelům a taštičky v polévce jeho synovi. Alexander hltal jídlo jako vyhladovělý kuli. Hrabě si uložil do paměti, že musí dohlédnout na to, aby ten hoch úplně nezvlčil. Na jeden lok vypil nalitou vodku, a než se dal do jídla, zalistoval notesem. Obrátil několik stránek a v přibývajícím světle je jediným zdravým okem pozorně studoval.

„Všechno je zašifrované. Samá čísla, žádná písmena, ale vypadá to na dosti primitivní kód," dodal. „Poradíme se s matematikem na Akademii svatého Borise." Karlov podal notýsek synovi.

„Když sloužil v armádě, rozlouskl i německý kód."

Alexander vyklepal notýsek. Na poslední stránce byla k deskám přišpendlená fotografie lícem dolů. Vytáhl špendlík a obrátil ji. Rozklepaly se mu ruce.

Z fotografie se na něho dívala dívka s dlouhými černými vlasy. Měla pohublý obličej a na sobě neforemnou, špatně ušitou dělnickou halenu. Kolem krku měla uvázaný komsomolský šátek. Na černobílé fotografii to nebylo vidět, ale mohl odpřisáhnout, že ta dívka má jedno oko zelené a druhé modré.

„Copak, Sašo?" Otec si upravil řemen a natáhl se pro fotografii. „Viděls snad ducha?"

„Přesně," vydechl a podal mu snímek.

„Káťa."

Viktor Poljak zavrtěl hlavou a zaklel, když se začetl do prvního z dopisů, které mu přinesla ta americká holka. Jessica si už stačila na vodku zvyknout. Dopíjela druhý kalíšek a přitom ho pozorovala od okna. Odhodil dopis na zem a načmáral si několik poznámek do notesu, který původně ležel na polici nad slamníkem.

„Připravená?" zeptal se úsečně.

„Samozřejmě," odpověděla. „Na cokoli. Co bych měla udělat?"

„Jakmile se do toho dáme," začal pomalu s papírem v ruce, „hrozí nebezpečí nám oběma."

„Můžeš mi věřit, Viktore," vyhrkla nedočkavě a odložila kalíšek na parapet.

„Výborně. Někdy mi připomínáš jednu mladou soudružku, kterou jsem také zasvěcoval do revolučního boje." Odmlčel se a pozorně se na ni zadíval.

„Pojď sem," nařídil jí a plácl dlaní do tuhého slamníku vedle sebe,

„sedni si a podíváme se, jestli to zvládneš. Včera mi revanšisti ukradli notes s kódy. Budeme muset vymyslet jinou šifru.“

Jessica si vzala několik listů papíru a psací podložku. Poslušně se posadila tam, kam jí ukázal. Rozhodla se, že se Viktora nebude vyptávat, koho mu připomíná. Začetla se do zpráv. K jejímu překvapení byly napsané docela slušnou angličtinou. Z obsahu sdělení ji zamrazilo. Poljak seděl vedle ní, zahloubaný do druhého dopisu. Zdálo se, že její přítomnost vůbec nevnímá.

Levou paží jí přejel po ňadrech, když se natahoval pro láhev vodky stojící na podlaze. Znejistěla, ale uklidnila se, když se nedělo nic dalšího. Jen si nalil, napil se a podal jí kalíšek. Potom škrtl zápalkou a přidržel ji u dopisů. Na zem se snášely černé kousíčky shořelého papíru.

Celé dvě hodiny tam seděli vedle sebe, popíjeli vodku a dávali dohromady nový kód.

„Takže teď víš víc, než bys měla.“ Ještě jednou prolétl očima šifru a položil papíry na polici. „Víc, než tušíš. Ocitla ses ve vážným nebezpečí.“

Točila se jí hlava a cítila pach nemytého těla. Zaostřila na tvář Viktora Poljaka. Děsilo ji a těšilo zároveň, že oni dva spolu sdílejí tak důležité tajemství.

„Po mně už jdou,“ řekl jí. „Včera mě málem dostali. Ještě budou mít možnost na vlastní kůži poznat toho, co zaveď rudej teror v Šanghaji.“

„Můžeš mi věřit,“ zopakovala.

Chytil ji za vlasy, zvrátil jí hlavu dozadu a tvrdě ji políbil na ústa.

Jessica pevně stiskla rty k sobě, ale nepustil ji, dokud nepovolila a jeho tlustý jazyk jí neucpal ústa.

Cítila nepříjemný pach vodky, rybiny a tabáku. Stále ji tiskl k sobě. Snažila se ho odstrčit, ale vůbec nic si z toho nedělal. Najednou jí neurvalá ruka začala šátrat pod suknì. Chtěla se mu vykroutit. Jeho prsty si záhy našly cestu pod kalhotky a jediným trhnutím jí je stáhly ke kotníkům. Shodil ji na záda a zabořil hlavu mezi její stehna.

„Ne!“ křičela, chytila ho oběma rukama za vlasy a snažila se mu hlavu odtáhnout. Ani tentokrát si z jejích protestů nic nedělal. Cítila, jak ji neoholená tvář škrábe na vnitřní straně stehen, když do ní pronikl jazykem. Kopala a křičela.

Poljak vstal a rozepnul si pásek. Ztěžka na ni dolehl. Křičela, bránila se a tloukla ho pěstmi do zad. Nakonec to vzdala a přitiskla si ruce na oči. Přišla o panenství s pocitem, že si ji vzalo nějaké divoké zvíře. Poljak

zachroptěl a překulil se i s ní na dřevěnou podlahu.

Když skončil, vstal, povytáhl si kalhoty, se zapínáním se neobtěžoval, posadil se na stoličku a v prstech kýval prázdnou láhví.

„Vítej v táboře revoluce, soudružko.“ Díval se na ni chladně a lhostejně. „Teď jsi jedna z nás. Tělem i duší.“

Třásla se, když si sedala. Strach, bolest, ponížení a hněv ji zalévaly ve vlnách. Dívala se na něj a s nemalým zděšením si uvědomila, že Viktor Poljak nemá nejmenší výčitky svědomí kvůli tomu, co jí udělal. Ani trochu se nestyděl.

Vstal, došel ke slamníku a znovu ji zalehl.

„Ne!“ zaječela. Znechucená a rozezlená tou zradou se do něho pustila pěstmi a nehty. Podařilo se jí vysmeknout se zpod něho a vytrhla nůž, který nosil za pasem. Špičku mu přitiskla k břichu, když se ji snažil strhnout na sebe. Pustil ji a odskočil.

„*Suka!*“ zasyčel. „Děvko jedna,“ zopakoval nadávku a zvedl stoličku. „Dej sem ten nůž!“

Jessica vstala, v rychlosti si natáhla kalhotky a pootočila sukni. Dýchala přerývaně a rychle, když couvala ke dveřím. Stisknuté rty měla skoro bílé hněvem. Otevřela si a hodila nůž do opačného rohu místnosti, než stál Poljak. Postavil stoličku na zem a odplivl si dřív, než za ní bouchly dveře.

24. kapitola

„Pořád je trochu divoká, otče.“

„A kdo, Sašo?“ Hrabě Karlov, jehož hubená tvář zůstávala napůl skrytá za clonou tabákového kouře, se tvářil smrtelně vážně. Alexander ale za tím příkrým tónem tušil vlídný zájem a dokonce i pobavení. Černou pásku už sice nenosil, ale musel často mrkat, protože v poraněném oku mu po skleněných střepech stále zůstaly dvě krvavé podlitiny.

„Mluvil jsem o kobyle, otče, ne o dívce,“ upřesnil Alexander s téměř stejně vážným výrazem jako otec.

„Vždyť je to totéž, chlapče.“ Karlov vstal a nalil si hrnek čaje ze samovaru. Korunovaný hnědou anglickou konvicí měl kovový válec čestné místo vedle stolu poblíž kuchyňského ohniště. Mnoho bývalých vojáků se složilo, aby hraběti mohli dát ke jmeninám samovar, po kterém toužil. Chtěli mu tak poděkovat za pohostinnost, kterou jim Salle poskytovalo. Časem si na samovar zvykli i Li a Čung a používali ho.

Otec se posadil zpátky ke stolu a otevřel *North-China Daily News* s datem 20. července 1919. Alexandera zaujal palcový titulek *V Moskvě se rozhořely boje mezi bolševiky a anarchisty.*

Malá Lu si hrála pod Karlovovou židlí, cosi si kreslila do prachu špičkou staré majorovy ostruhy. Kulatý obličejík Liovy dcerky zářil nadšením, a když se usmála, šikmé oči se změnily v uzoučké čárky. Možná mu ta holčička připomíná Káťu. Alexander ještě neviděl, aby se někdo

staral o děti s takovou láskou jako Číňané. Musel se v duchu ptát, jak je možné, že milující rodiče prodávají nebo dokonce zabíjejí své dcery. Ještě si dobře pamatoval, jak Jessica soptila, když mu ukazovala fotografie malých dívenek, které kdosi v jedněch čínských novinách nabízel na prodej. Dobíral si ji sice, ale zároveň obdivoval její nezlomný americký optimismus, ono hluboce zakořeněné přesvědčení, že všechno lze zlepšit.

„Tajga běhá ještě líp," pokračoval Alexander, „ale je hrozně těžké ji přesvědčit, že je to můj závod a ne její. Pokaždé vyrazí jako střelená hned po startu."

„Možná má hunské předky," pokrčil rameny Karlov. „Maďarky se taky dostanou do varu dřív, než změkne tuřín v hrnci." Sehnul se a zatahal děcko za ucho. Lu potěšeně vypískla.

„Bude skvělá, otče, ale na první závod bych na nás moc nesázel." Pořád musel myslet na to, že Tajga je kvůli němu v nevýhodě, protože nemůže správně rozložit svou váhu. Ostatní jezdili ve třmenech, naklonění dopředu, ale jeho zmrzačená noha nutila sedět zpříma. Navíc delší levý třmen ho sváděl k tomu, aby přenášel váhu doleva.

„*Trop tard,* Sašo. Příliš pozdě. Už jsem vsadil. V sobotu jsem na psích závodech většinou vyhrával. A to přišlo na padesát tisíc lidí." Hrabě pokrčil rameny. Každý den je hazard. „Jsme v Číně, Sašo, v ráji sázení. Číňané sází na všechno, počínaje úrodou čili papriček po zápasy cvrčků."

„Tak prosím řekněte ostatním, ať to s výší sázek nepřehánějí." Vybavili se mu všichni ti bývalí vojáci, kteří přežívali ze dne na den, leštili boty a tahali rikši. Každý den si jeden nebo dva přišli od jeho otce půjčit pár dolarů. Mnohokrát jich nejmíň tucet přespávalo na podlaze v jízdárně, i když věděli, že s východem slunce musí být pryč a nikdo tam nesmí strávit víc než dvě noci. Tiše zaúpěl, když si uvědomil, že ti všichni na něho vsadí poslední cent. „Ať raději nesázejí na vítězství, otče."

Vstal a odešel do spižírny vzadu na dvoře, kousek od Liova příbytku. Vzal si dvě mrkve a s uzdou v druhé ruce zamířil k Taižinu stání. Zatímco kobylka přežvykovala, zvedl jí jednu po druhé všechny čtyři nohy a očistil jí kopyta. Vyhřebelcoval ji a potom pomalu přejel dlaněmi po jejích nohou, aby cítil každou kost, každou šlachu a každý sval. Byla ve skvělé formě, celá se jen leskla, ale možná měla o pár kilogramů víc, než bylo nutné. Ve stání se jí zmocňoval neklid. Byla plná energie, nakrmená bílým jetelem a vojtěškou. Teď už Tajgu důvěrně znal a zvykl si na její malé oči, které patřily k typickým znakům mongolských poníků, jimž ovšem všichni

v Šanghaji říkali čínští. Stejně jako Mongolové, i jejich koně měli malé oči kvůli neustálému větru a poletujícím zrnkům písku.

„Projedu ji," oznámil otci, když vyváděl Tajgu kolem něho.

„Do Poháru griffinů zbývají jen dva dny," upozornil ho hrabě, i když věděl, že to synovi připomínat nemusí. „Tak ji neužeň."

Alexander nasedl a cvalem dojel na roh Svatobernardské ulice. Potom rušnou ulicí pokračoval až k Confiserie Charlotte. Čekal za hloučkem štěbetajících francouzských školaček, až na něho přijde řada. Jakmile si ho všimly, začaly po něm koketně házet očima a chichotat se. Uvádělo ho to do rozpaků, ale zároveň mu jejich zájem lichotil. Rozhodl se ale, že zůstane jen u *„Bonjour, mesdemoiselles"*. V jedné z těch mladičkých koket poznal šestnáctiletou sestru Françoise Ricarda, který ho porazil při šermířském turnaji. V tu chvíli si uvědomil, že od té noci na pláži Jess neviděl. Nepřišla dokonce ani na poslední hodinu. Začalo mu to dělat starost.

Koupil likérovou bonboniéru a rozjel se do Voisinovy ulice. Chlapci u dveří předal otěže a vtiskl mu do dlaně drobnou minci. Na rohu stály dva americké automobily, které svědomitě leštil podsaditý, podmračený Číňan.

Madam Wongová ho přijala vzápětí.

„Quelle gentillesse!" zajásala. „Jak milé!" a rozvázala stužku. *„Des bonbons superbes."*

„De rien." Když mu nabídla, vybral si čokoládové srdíčko. „Jak úchvatný dráček," dodal, obdivuje její zelené hedvábné šaty.

„Šaty s vyšitými draky nosím, abych potěšila cizince. Očekávají je u nás." Mej-lan pokrčila rameny. „Slyšela jsem, že v sobotu pojedete velký závod."

„Nevěděl jsem, že se zajímáte i o dostihy."

„Řekl mi to jeden starý přítel. Za okamžik sejde dolů."

Alexander se v duchu ptal, co se asi nahoře odehrává. Při vzpomínce na Lilii a její plné a našpulené rudé rty si povzdechl. Jeho hostitelka, která na sobě málokdy nechávala znát nějaké pocity, mu připadala jako na trní. Dřív než stačil odpovědět, se za dveřmi ozvaly kroky.

Do místnosti vstoupil vysoký Číňan. Byl vyšší než ti, se kterými se Alexander dosud setkal. Ihned ho upoutalo naběhlé pravé ucho a vzpomněl si, kde toho muže viděl. Vybavila se mu zkroucená, zakrvácená postava na zadním sedadle velkého černého chrysleru. V chodbě zůstal stát pořízek v evropském obleku, který v obou rukou svíral klobouk.

„Dovolte mi, abych vám představila svého mladého ruského přítele," zašveholila Mej-lan. „Alexander Karlov." Rozpažila obě ruce a naznačila úklonu hlavou. „Pan Hak Li."

„Dobré odpoledne, pane Karlove." Číňan se sotva znatelně uklonil, ale ruku mu nepodal. Sípal, jako kdyby mu docházel dech. Tuberkulóza, pomyslel si Alexander, onen „bílý bič" Číny. „Již jsem se seznámil s vaším otcem, hrabětem Karlovem."

„Dobré odpoledne, pane," uklonil se Alexander maje na paměti, že právě tenhle člověk stojí na vrcholku pyramidy lichvářů, kteří teď vlastní otcovy směnky. Při bližším pohledu byl Hak Li ještě podivnější než zdálky. Zpod klasické čínské róby z modrého hedvábí mu vykukovaly špičky nablýskaných černých jezdeckých bot. Měl podlouhlou tvář barvy ojíněné mědi rozrytou jizvami. Černé oči obklopovalo žlutavé bělmo protkané sítí červených žilek. Na hlavě měl posazenou kulatou čapku z modrého hedvábí.

Všichni tři se posadili a služebná nalila čaj. Chvíli všichni mlčeli. Alexander vnímal nepřirozené ticho i pronikavý pohled těch černých očí, které ho pozorovaly jako oči dravého ptáka. Když Hak Li sáhl po kalíšku s čajem, aby se napil, Alexander ho napodobil. Musel se nutit, aby příliš okatě nezíral na neuvěřitelně dlouhé, zažloutlé nehty staršího muže.

„Připadá vám Šanghaj snesitelná?" Číňan zhluboka dýchal a hovořil pomalou, zkomolenou angličtinou. Potom přikývl, aniž by z Alexandera spustil oči. Hromotluk v chodbě potichu zavřel dveře zvenčí.

„Šanghaj je teď naším domovem."

„Madam tvrdí, že jste nejlepší v šermu a jízdě na koních."

„Živí nás to stejně jako před tím v Rusku."

„Mej-lan mi vyprávěla, že jste jí zachránil život."

„To snad…" Alexander nevěděl, co říct, a jen nerad se odmlčel. Konverzace vedená podivnou směsicí zkomolené angličtiny, šanghajštiny a francouzštiny byla mnohem příjemnější než hrozivé ticho předtím.

„Kdysi ona zachránila ten můj." Syčivý šepot skoro nebyl slyšet. „Takže jste splatil můj dluh vůči ní, který jsem já vyrovnat nedokázal." Zadíval se na Mej-lan a jeho tvář najednou vypadala docela příjemně. V tu chvíli z něho vyzařovala náklonnost a vřelost. Hak Li vzápětí obrátil pozornost zpátky k němu a Alexandera napadlo, jestli ti dva byli kdysi milenci.

„V Číně je třeba platit i staré dluhy."

„To v Rusku také,“ řekl nahlas a doufal, že tenhle podivný Číňan, Pán hory, tím neměl na mysli dluhy, které nadělal jeho otec.

„Existuje mnoho způsobů, jak splácet dluhy,“ pokračoval Hak Li a ticho, které se po jeho slovech rozhostilo, ho očividně potěšilo. Chvíli si je vychutnával a potom pokračoval.

„Doneslo se mi, že v sobotu pojedete Pohár griffinů. Říkali mi, že máte vynikajícího koně, kterého jste si v Mongolsku sám vybral z mnoha jiných.“

„Bude to její první závod,“ vyhrkl spěšně, „a můj vlastně také.“

„Mám pro dostihy slabost. Kdybych nebyl takový boháč, udělaly by ze mě chuďase.“

Alexander netušil, jestli to myslel vážně nebo jako vtip. Děsila ho představa, že si na něho tenhle Číňan také vsadí a přijde o peníze. Nejspíš by se potom začal domáhat okamžitého zaplacení otcových dluhů, a to by je srazilo na kolena. Na druhou stranu, pokud ho od takové sázky odradí a vyhraje, tak to bude ještě horší, protože Hak Li rozhodně nepatří k lidem, kteří by jen tak mávli rukou nad promarněnou příležitostí. Znal rikši, kterým rozdrtili kolena za to, že si chtěli najmout vozík u konkurence.

„Jak ta vaše Tajga poběží?“

„Běhá skvěle, pane, zvlášť na startu, ale závodit neumí a já vlastně také ne.“ Překvapilo ho, že Hak Li zná dokonce i jméno jeho koně. Musí mu donášet někdo z jejich dodavatelů, nebo ho možná někdo sleduje při ranních projížďkách.

„Pokud umí běhat, mladý muži, a pokud vy skutečně jezdíte tak dobře, jak mi říkali, tak byste měl tříčtvrtku s přehledem vyhrát.“ Hak Li sklouzl pohledem k Mej-lan, která přikývla. Alexander si byl jistý, že Haku Li nikdy neodporuje.

„Kdybych byl váš bratr,“ zasípal Li, „jak byste mi poradil, pokud jde o sázku na vás?“

„Kdybyste byl můj bratr, pane, tak byste nejspíš seděl na jiném koni a chtěl mě porazit.“ Alexander se začal usmívat, ale včas se zarazil.

„Kdybych byl váš bratr, co byste mi poradil, pokud jde o sázku na vás?“ zopakoval Číňan otázku.

„Pane, ono…“ Uvědomoval si, že mu uhýbání a vytáčky nepomohou. Zachránit ho mohla jen pravda, a možná ani ta ne. „Poradil bych vám, abyste na Tajgu vsadil, ale ne na vítězství.“

Čekal na odpověď, ale žádná nepřicházela. „Samozřejmě je třeba brát v

úvahu i stav dráhy," dodal, „a ostatní koně."

Alexander dosud neviděl, aby Evropané a Číňané byli takhle jednotní. Nejpevnější pouto, které stmelovalo obyvatele Šanghaje, nebyla příslušnost k lidskému druhu, ale hamižnost a hazard. Číňané a Evropané mohli chodit po stejných ulicích, dýchat týž vzduch, jíst stejné jídlo, někdy i spát s týmiž milenkami, ale pokud nešlo o sázky, patřili do různých, oddělených světů.

Tisíce lidí se shlukly kolem stánků a na ústředním trávníku, kde se obvykle hrál kriket a pólo. Angličané posedávali na skládacích stoličkách a pozorně studovali tikety nad skleničkou alkoholu v oddělení pro členy. Na trávníku korzovali páníčkové s pudly, teriéry, ovčáckými psy a pekinézy, kteří nezapřeli národnost majitele. Chůvy tlačily tmavě modré kočárky, čínské *a-ma* vlekly skotačící děcka za ruku. Čínští obchodníci se oblékli po anglickém vzoru nebo do tradičních čínských oděvů, většina ovšem oba styly zkombinovala. Majitel přádelny, ve které za nesnesitelných podmínek dřely desetileté děti s do krve rozedřenými prsty, si vykračoval středem v proužkovaných kalhotách a modrém kabátku. Shýbl se, usmál se a dal hrst sladkostí francouzským dvojčatům. Šlo o první závod Šanghajského dostihového klubu v nové sezoně. Na programu byly překážkové a rovinové dostihy.

Alexander stál vedle otce na tribuně pro členy klubu a litoval, že jeho závod je až ten poslední, takže z dostihů patrně nebude mít nic. Nechal Jessice vzkaz v naději, že by mohla také přijít, ale žádné odpovědi se nedočkal. V poslední době se mu skoro vyhýbala. Při posledním setkání byla podivně odtažitá, popudlivá a duchem nepřítomná. Dokonce ho ani nepolíbila na tvář. Obával se, jestli tehdy na pláži nezašel příliš daleko, i když to vypadalo, že chce totéž, co on. Trápí ji něco? Nepřihodila se jí nějaká nepříjemnost? Nebo její rodině?

Hrabě Karlov se nesl hrdě a důstojně, pod milým úsměvem probleskovala tvrdost. Na sobě měl keprové kalhoty a přes ruskou halenu s vysokým stojáčkem a knoflíčky mírně vlevo od středu strohý tvídový kabátec. Ležérně uvázaný šátek na krku doplňovala drobná žlutá růžička v klopě.

Dámy, které se s ním přicházely pozdravit, obvykle držely v rukou divadelní kukátka a jejich doprovod se věnoval seřizování dalekohledů. Hraběti se na krku houpal těžký šedý vojenský dalekohled německé

výroby, který zabavil německému důstojníkovi poblíž Osterode. Velké čočky měly velitelům přiblížit nepřátelské formace a umožnit jim identifikovat cíl dělostřelecké palby.

Alexandera brzy začaly unavovat dokola omílané řeči a povzdechy nad bortící se pověstí Rusů, kterým kazili dobré jméno nejen nevěstky a podvodníci, a dělali tak vlastně ostudu i všem Evropanům ve městě. Otcova grácie a šarm výmluvně vypovídaly o tom, že ne každý Rus je ubožák. Hrabě měl pro falešná hrabata a knížata honosící se mnohdy kuriózními tituly a řády jen mlčenlivé pohrdání. O Velikonocích během nekonečně dlouhé mše v katedrále svatého Borise, kde na chóru zpívali ti nejlepší zpěváci z celé Šanghaje, právě když kostelní lodí zahřmělo: „Kristus vstal z mrtvých, radujte se!“, uslyšel stařičkou hraběnku Pilskou klevetit. „Jen se podívejte na toho ďábla Karlova,“ říkala právě své společnici, „za mlada měl v Sankt Peterburgu tu nejhorší pověst!“ Hraběnka se v Šanghaji živila jako učitelka hudby a hry na klavír. Co pamatoval, hraběnka Pilská stále někoho oplakávala. I tentokrát přišla na mši oblečená v obligátní černé s několika krajkami. „Ale musí se nechat, že všem tady kolem umí dát jednoznačně najevo, že Rus je pan Někdo.“

„Karlove,“ oslovil hraběte nějaký Angličan, „nejspíš byste se nám hodil při pólu. V úterý vyrážíme na *Ruské císařovně* do Hongkongu vyhrát Keswick Chalenge Cup. Moc by se nám hodil šikovný hráč.“

„Děkuji za nabídku, ale obávám se, že mám v Salle povinnosti,“ zněla odpověď. Alexander uhnul pohledem, aby se neprozradil, protože znal pravdu. Otec by mohl mít vážné potíže při návratu do Šanghaje, protože neměl pas.

„Zatracená škoda, že výbor zakázal křížence,“ stěžoval si Morris Templeton s ginem v ruce. „Hlavní smysl závodů je přece vylepšit chov. Tak proč bychom nemohli poníkům přidat trochu na výšce a rychlosti, ne? Stejně nikdo pořádně neví, co je čínský poník za rasu.“

„Kecy,“ zahřímal jiný Angličan se zarudlou a lesknoucí se tváří stíněnou kloboukem. „Výbor ví proč. A poníky prověřují v jednom kuse, na dostihy i papírový hon. Asi třináct dlaní vysoký, chlupatý s ošklivou hlavou a prasečíma očkama. To je standard. Mongolský, samozřejmě. Kdyby na trať vyběhlo cokoli jiného, znamenalo by to konec amatérských závodů. A tady zkazilo celou podívanou,“ uzavřel výklad. „Chlapče! Dva dvojité giny se střikem limetkového džusu.“

„Nervózní?“ zeptal se hrabě syna, jakmile osaměli.

„Ano, pane.“ Kéž by tak mohl vysedávat v sedle s otcovou sebejistotou a grácií. „Je mi líto všech, co kvůli mně přijdou o peníze.“

„To jistě není příjemné,“ opáčil hrabě, který syna nikdy nešetřil. „Tvé obavy jsou určitě na místě.“ Vytáhl z kapsy hrst zmuchlaných bankovek. „Proč si nejdeš taky vsadit na dostih, abys věděl, jaké to je, když člověk prohraje?“

Některé koně a jezdce znal. Hodlal rovnoměrně rozdělit celou částku na všechny závody, ve kterých poběží. Postavil se do dlouhé fronty a čekal. Dva Číňané přímo před ním v oblecích s vestou, nejspíš příručí v některé z velkých britských firem, pečlivě studovali rozpis závodů a vypsané kurzy a počítali možné výdělky a ztráty na počitadle.

Jejich metodičnost udělala na Alexandera dojem. Změnil původní rozhodnutí. Vsadí jen na Pohár papírového honu. V tomto závodě směli běžet jen poníci, kteří absolvovali v uplynulé sezoně nejméně dva papírové hony a oficiální dostih vyhráli maximálně jednou.

Tajga měla za sebou jen jeden papírový hon. A příliš se na něm neblýskla. Vyrazila příliš rychle, klopýtla u brodu a překážela v cestě hrstce zkušených jezdců, z nichž jeden patřil k váženým a důležitým klientům Salle d’Armes. „Klid, Karlove!“ zahřímal ten Angličan jako generál na bojišti. „Klid!“

Alexandera i jeho kobylu vyděsilo takové množství poníků roztroušených na desetimílové trase závodu. Tajgu lekaly smějící se hloučky na pohřebních mohylách u nejnebezpečnějších úseků, kde zvědavci pokřikovali a smáli se nešťastníkům, kteří nástrahu honu nezvládli. Jeho i Tajgu rozčilovali koně bez jezdců a vzpínající se zvířata, mátly je falešné stopy, kterými se vesničané mstili za podupanou úrodu. Místy skrz oblaka zvířeného prachu vůbec nic neviděli. Norský rejdař si při ošklivé srážce s japonským vyslancem na břehu vydřího rybníčku zle pochroumal páteř. Jednoho zchromeného poníka musel jeho pán zbavit trápení pistolí. U mostu zvaného Železná páteř, nebezpečného kvůli vypadaným kamenům, rozčilení rolníci hrozili jezdcům motykami a lili na ně páchnoucí obsah fekálních kár.

Pro jeho otce byl papírový hon příjemnou zábavou. V růžovém kabátci, který připomínal jeho předchozí vítězství, se hrabě po startu prohnal zmatečným davem jako nůž máslem, čínské rolníky rozprášil jako turecké pomocné sbory, tu a tam se zastavil, aby zadržel splašeného koně, případně sesedl, aby pomohl zpátky do sedla dámě v nesnázích. Pro

všechny ostatní jezdce byl papírový hon nebezpečná a nesmírně vzrušující zábava, pro hraběte Karlova jen neškodný a vybledlý stín mnoha prohraných bitev.

Tak typicky anglické, zhodnotil závod Alexander, když se pomalu vracel domů s frkající a zpěněnou Tajgou pod sebou. Původně to měla být jen zábava a hra, ale nějak se to zvrtlo. Jak ostatně tvrdil jeho otec: Britové udělají z války sport a ze sportu válku. „S Anglány máme společnou jen lásku ke koním a dobrému pití," slýchával často opakovat otce. „Anglán se potřebuje napít, aby si dovolil nějaké vzrušení. A časem taky proto, aby usnul. Copak nás takoví lidé mohou pochopit? Jak by takoví jako oni mohli porozumět ruské duši?" Alexander poslušně přikyvoval a vzpomínal na matčino varování, že melancholie a vášeň jim proudí v žilách spolu s krví.

Jeden poník Alexandera při papírovém honu zvlášť zaujal. Divoká noc sice shodil svého jezdce u Suezského skoku a závod nedokončil, ale připadal mu lepší než Zlato pouště s kapitánem Sassoonem v sedle, který si dojel pro vítězství.

Alexander došel k okénku a všechny peníze vsadil na Divokou noc. Potom odešel do vážnice. Se 167 librami měl deset přes předepsanou váhu. Když opouštěl vážnici v zeleném hedvábném dresu, uslyšel jásot. Divoká noc vyhrál Pohár papírového honu. Kurz byl tři ku jedné. Taková výhra potěší. Hrabě na něho čekal u Tajžina boxu. Starostlivě kontroloval udidlo i sedlo. Třmeny nechal tak, jak byly, nestejně dlouhé.

Zrovna když podával otci tiket, do stájí vplul Krupotkin s Cornelií.

„Zase další hazard, bratránci?" Alexander si všiml hnízda nových, čerstvých vřídků vykukujících zpod límce na krku. Vypadaly jako hrst zralých červených lesních jahod.

„Dobré odpoledne," pozdravil odměřeně hrabě, rozladěný tou připomínkou starých dluhů, a dál se věnoval Tajze.

„Bratránci! Fuj! Ten kbelík chcanek jí musí platit hodně štědře, že s ním zůstává," ulevil si poté, co Krupotkin s dámou zmizeli z doslechu. „Jak se určitě na vlastní kůži přesvědčíš, až budeš starší: největší potíž s chozením do společnosti tkví v tom, že člověk potkává spoustu lidí, o které vůbec nestojí, a jen málo těch, se kterými by se vidět chtěl."

Alexander, duchem nepřítomný, přikývl. Závod mu dělal větší starost než Krupotkin. Celý rozechvělý vyvedl Tajgu z boxu.

„Zlom vaz, můj chlapče." Dimitrij Karlov si vzal od syna hůl a

poplácal ho po zádech. „Jedeš za nás za všechny.“

Přesně to Alexander v danou chvíli vůbec nechtěl slyšet. Pomalu jel na start, cestou chlácholil Tajgu mlaskáním a tichými slůvky, hladil ji po pleci, aby se nebála, když vtom uviděl Billieho Hudsona. Jeho přítel měl smůlu a kůň ho shodil hned v prvním závodu. Billie se opíral o hůl a bavil se s Jess. Snažil se být zábavný a dělal různé obličeje, aby dívku rozesmál. Alexandera zalila vlna žárlivosti. Hudson zvedl hůl, zamával na něho a zakřičel cosi, co Alexander neslyšel. Jessica mu také zamávala a poslala mu vzdušný polibek. „Promiň, že jsem ti neodpověděla,“ zakřičela. Takže je snad všechno v pořádku, pomyslel si s nadějí.

Na startu se seřadilo třináct koní. Alexander se už dřív šel podívat, jak vypadá dráha. Tráva byla ještě vlhká po včerejším dešti a klouzala. Pomalý a obtížný povrch ale mohl být pro Tajgu výhodou. Znal jen dva z jezdců: svého japonského spolužáka Hidea Tanaku a Françoise Ricarda na Espritovi. Mladý Francouz musel mít stejně jako on hodně přes váhu. Vybavila se mu Françoisova bezohledná jízda v Salle. Má sílu, je ctižádostivý, ale jezdit neumí. Tanaka, vážný jako vždy, se ohlédl a odpověděl na Alexanderův úsměv zasalutováním. François se ale tvářil, že ho nevidí.

Těsně před tím, než se zvedl praporek, Tajga vyhodila do strany. Věděl, že ji zpočátku bude muset mírnit, protože rozhodovat se bude až v poslední třetině závodu.

Hnala se vpřed i tak. Po několika krocích přešla do trysku a dostala se do vedení spolu s krémovým poníkem britského námořního důstojníka. Zbývajících jedenáct koní zůstalo za nimi a rozdělilo se do dvou skupin, které jako by závodily mezi sebou. François Ricard zůstal o několik délek za ním a snažil se dohnat náskok bičem a ostruhami.

Zbývalo jim ještě půl míle a Alexander se snažil zpomalit, aniž by s kobylou musel bojovat. Nechtěl zbytečně plýtvat silami zvířete. Mírně se zaklonil. Zdálo se, že poslechne. Krémový poník se dostal do vedení a Tajgu začalo dohánět čelo první skupiny. Držel se na vnitřním okruhu. Uši mu zaléhaly povzbuzováním a halasem přihlížejících. Alexander koutkem oka zahlédl, jak se François ohání bičem a tlačí se doprostřed, když bok po boku vbíhali do zatáčky. Krémový poník jim všem pořád ukazoval záda. Alexanderovi létaly do obličeje drny a tráva.

Tajga, naštvaná, že ji ostatní dohánějí, přidala. Alexander cítil, jak se chvěje udidlo, a potom vyrazila tak jako tehdy ve stepi. Nebránil jí, snažil

se jí pomoci a udržet vyrovnaný krok. Zvedl bič a zlehka ji švihl po pravé pleci, ale jen tolik, aby jí pomohl udržet rovnováhu a přímý směr.

Překvapil ho pohled na štíhlého žokeje na hnědákovi, který se tlačil vedle Françoise. Krémový poník už vedl jen o hlavu a hnědák stále dorovnával. Jeli plec vedle plece, takřka třmen na třmeni. François pobízel poníka ostruhami. Objevila se krev. Jakmile se dostali do poslední části závodu, Alexander se naklonil kupředu.

„Běž, Tajgo, běž!“ zakřičel. Kéž by mohl jezdit jako dřív v krátkých třmenech. Naklonil se nad krk, tvář zabořenou ve vlající hřívě. Splynuli v jednu bytost, jejich srdce tepala ve stejném rytmu. Cílem proběhli o hlavu dřív než François.

Najednou se u zábradlí začalo něco dít.

Nějaký malý psík vběhl na dráhu a dlouhé vodítko táhl za sebou. Alexander přitáhl napravo. Pod zábradlí se shýbl blond chlapec, který se chtěl rozběhnout za psem. Zůstal však zaraženě stát, ohnutý pod zábradlím nešťastně zíral na poníky, kteří se s dusotem přehnali kolem. Kokr se zastavil uprostřed dráhy a zvedl hlavu. Tajga klopýtla, upadla a Alexander vylétl ze sedla přímo pod kopyta dobíhajících koní.

V první chvíli nic neviděl. Zatmělo se mu před očima a vyrazil si dech. Ucítil ránu do ramene a potom další do kotníku, jako kdyby ho někdo praštil sekerou. Poslední koně se přehnali přes něho. Pokusil se posadit a chytit dech. Svět kolem vnímal neuvěřitelně jasně. Zamrkal a uviděl, jak do Tajgy narazil další poník a padl k zemi. V pravém kotníku mu začala pulzovat tupá bolest. Ještě než znovu ztratil vědomí, uviděl, jak k němu běží otec s Jessikou v patách.

25. kapitola

„Ještě jeden den, tati,“ prohlásil sebevědomě Alexander, když ho otec tlačil na proutěném kolečkovém křesle s vysokou opěrkou na zadní dvůr, „a už tu zpropadenou věc nebudu potřebovat.“ Měl štěstí, že se mu nestalo nic vážného. Z ošklivě vyhlížejícího pádu si odnesl jen vymknutý kotník a pohmožděné rameno. „Aspoň že Tajze se nic nestalo.“

„Škoda že tu hnědou bestii nezadupala do země,“ zabručel otec. „Podle mě jsi vyhrál, jenže opilí Angláni se usnesli, že to bylo nerozhodně.“

„Kdykoli můžu běžet znova,“ ujišťoval ho, „a slibuju, že Šanghajské derby vyhraju.“ Na noze měl čínský pantofel a na druhé nablýskanou holínku. Už na dálku cítil smažené maso, které zlátlo v pánvi pod hejtmanovým bedlivým dohledem.

„Už brzy máš jít za doktorem Danzingerem, Sašo. Chce ti otevřít levé koleno, aby se podíval, jestli se dá ještě něco dělat.“ Malá Lu seděla hraběti u nohou a sypala mu písek na špičky naleštěných bot. „Už je načase, abys byl úplně v pořádku.“

„Nejsem si jistý, jestli to vůbec má cenu zkoušet, otče,“ bránil se Alexander, kterému se další operace z hloubi duše příčila. Byl přesvědčený, že zmrzačenou nohu už nikdy pořádně neohne. Měl ji kratší a neustále ztuhlou. Naučil se s tím žít, naučil se chodit o holi a díky radám Mej-lan už mu to nevadilo. „Vždyť i Danzinger říkal, že neví, jestli s tím vůbec něco svede.“

„Kde ses naučil odmlouvat?“ okřikl ho otec, kterému se představa té

řezničiny příčila ještě víc než synovi. „Prostě na tu operaci půjdeš, i kdybych tě tam měl dovléct," zakončil rázně a zastavil s kolečkovým křeslem v čele stolu. Čung za ním žehlila otcovu nejlepší košili a občas na ni plivla, aby nakrčenou látku snáz rozžehlila.

„Horší už to nebude, Sašo, a i kdybys tou nohou potom mohl hýbat jen o trochu víc, všechno by bylo snazší. Chirurgie dělá zázraky a Němci patří k nejlepším doktorům. Vždyť také měli spoustu příležitostí se to pořádně naučit."

„Otče," ozval se Alexander, který chtěl co nejrychleji změnit téma a znal způsob, jak spolehlivě odvést otcovu pozornost k něčemu jinému, „jak budeme pokračovat při hledání Poljaka? Nebude v Šanghaji na věky, a jestli se nám ho nepodaří chytit, Káťu nikdy nenajdeme."

„Najdeme ho, chlapče." Hrabě mávl na Gregorije. „Víme, že se šanghajští komunisté mají sejít s rudými agenty z Ruska. Právě tak ho chytíme. A potom mi bude potěšením vymáčknout z něj všechno, co ví. Nepochybuju, že mi Ivan bude ze všech sil pomáhat. Zatím na jeho otázky odpovídali všichni."

„Majore?" Gregorij vypadal po večerní směně v ruské restauraci unaveně.

„Dvě skleničky a láhev chlazeného Montrachetu, jestli mohu prosit."

„Rýže hotová," oznámil jim Li, čímž chtěl říci, že už má uvařeno. Alexander se v duchu ptal, kolik z toho, co usmlouvá na dodavatelích, si kuchař nechává.

„Obíd, pane?" ukláněl se Li. Položil na stůl dvě mělké misky, jednu s pálivou sladkou omáčkou a druhou se zelnými závitky, které se hodily k vínu, a potom rozdal talíře.

„Až to dojíme, Li, tak nám prosím přines ty své čínské blinčiky."

„Palačinky, otče, říká se…" Alexander se odmlčel, když uviděl přibližující se postavu, která k nim mířila přes jízdárnu. Nechtěl, aby ho někdo viděl v kolečkovém křesle. O zraněný kotník vůbec nešlo. Připadal si jako mrzák. Kdyby neměl nepohyblivou nohu, nemusel by sedět v kolečkovém křesle a stačily by mu berle.

„Dobré odpoledne, pánové," pozdravila Jessica a položila na stůl kytici žlutých růží. Děsilo ji pomyšlení, co by asi Karlovové udělali, kdyby se dozvěděli o rudém komisaři a její spolupráci s komunisty. Zadívala se na Alexandera. V jeho očích se zrcadlila vřelost a radost, že ji vidí. Ji samotnou už pomalu opouštělo rozhodnutí nenechat na sebe už žádným

mužem sáhnout. Vzpomněla si na to, co četla o moderních, emancipovaných ženách z Paříže. Jaké by to bylo s něžným milencem, kterému by na ní záleželo?

Viktor ji odpuzoval, ale ideu revoluce stále považovala za skvělou. Usoudila, že pro dobro věci zapomene na odpornou zkušenost a přenese se přes nenávist k muži, který může pomoct změnit Čínu k lepšímu. Cítila, že ji to změnilo. Nešlo jen o ztrátu panenství, ale Viktorova lhostejná hrubost se dotkla její sebeúcty a důstojnosti. I přes odpor, strach a bolest se rozhodla, že na znásilnění zapomene a bude s ním dál pracovat.

„Vítejte, slečno Jamesová," přivítal ji Dimitrij Karlov a vstal. „Vaše přítomnost promění náš skromný oběd v hostinu. Ještě jednu skleničku a další talíř, Čung, prosím. A vázu."

„Komu mám dát tu kytici?" zeptala se nahlas, držíc růže mezi nimi.

„Myslím, že se otci moc líbí, Jess," rýpl si Alexander nadšený, že přišla. Jeho otec si dokáže poradit i s těmi nejsvéhlavějšími kobylami a nejvrtošivějšími dámami. Každou dokázal zkrotit a okouzlit. Jessičina odtažitost Alexandera rozčilovala.

„Jistě," zašveholila Jessica, vytáhla z kytice jednu růži a podala ji Alexanderovi, všechny ostatní předala hraběti. „Půjčila jsem si otcovo auto. Napadlo mě, že bych mohla vzít našeho žokeje na vyjížďku." Seděla mezi nimi a v duchu porovnávala jejich orlí nosy.

„Jak se daří rodičům?" zeptal se hrabě, přičichl k růžím a předal je Čung.

„Včera jsem dostala zprávu z Tiencinu. Znělo to spokojeně. Ředitelství cel otce požádalo o výklad Starého zákona v čínštině."

„Pojedou do Pekingu?" divil se naoko Alexander a ve skrytu duše doufal, že to Jessičiny rodiče udrží co možná nejdéle mimo Šanghaj. Jessica mu připadala opět ve své kůži, i když se stále vyhýbala sebemenšímu doteku nebo polibku. Kdyby ale byli sami, třeba by mu dala příležitost dokončit, co začali tehdy v noci na pláži.

„To nevím, Alexi," odpověděla upjatě. Tvář se jí stáhla obavami. „Pořád slýchám příšerné věci o tom, co se děje misionářům, když militaristé a jejich bandy přepadnou vesnici. Kdesi v Ťi-linu chytili jednu misionářku z vnitročínské misie, rozřízli jí břicho a dělali s ní strašné věci, než chudinka zemřela."

O tom slyšel i Alexander. Povstalci namotali střeva té nebohé ženy na naviják, kterým před jejíma očima pomalu otáčeli. Celá vesnice se musela

dívat, jak umírá.

„V Číně člověk nikdy neví, co je pravda a co ne," zasáhl rychle do rozhovoru v naději, že se mu podaří odvrátit blížící se hádku, „nebo kdy se to stalo." Oprávněně se obával, že otec přestane být pozorný a zábavný hostitel, jakmile Jessica začne každou hrůzu, o které se kde doslechla, používat k obhajování nutnosti světové revoluce. Nebo že by se mýlil? Vždyť to je přece otcova poučka: nikdy se nepři s žádnou ženou.

„Vy dva se mnou nejspíš nebudete souhlasit," spustila Jessica a zadívala se na hraběte, „ale právě kvůli tomu se v Číně musí všechno změnit. Pokud se všechno nezmění od základů, nikdy se těch surových starých pořádků nezbavíme. Revoluce je prostě nutná."

„Li, přines prosím vepřové a *blinčiky,*" štěkl hrabě na kuchaře a otočil se čelem ke kuchyni. „Papričky nenos, aby nám vzácný host nezrudnul."

Kolem stolu se rozhostilo ticho. Všichni tři si uvědomovali, že musí bezodkladně změnit téma.

„Chtěla bych ti něco ukázat, Alexi," oznámila Jess poté, co mu pomohla nasednout do zeleného humbleru a naložila jeho berle. „Je to sport, který nemá nic společného s bojováním ani s týráním koní. Skutečně jen hra."

„Kohoutí zápasy?"

„Nebuď směšný." Stiskla knoflík zapalování a držela ho, dokud motor nenaskočil. „Rozuměls mi velmi dobře."

„Znamená to snad, že neschvaluješ, co s otcem děláme?" Už ho vážně naštvala. Týrání koní? Ještě když nasedal do auta, myslel jen na to, kde a kdy ji políbí. Jenomže Jess vyšplhala zpátky na barikádu a zatroubila do útoku. Řídila jako bankovní lupič v americkém gangsterském filmu, troubila jako o život a kličkovala mezi kárami, nosiči a rikšami.

„Obdivuji vás oba, protože jste skvělí v tom, co děláte," odpověděla smířlivě. „Jenomže někdy, když se dívám, jak ty a otec máváte šavlemi a cvičíte koně, zvlášť on a ten druhý starší Rus taky, vypadá to, že jim vůbec nezáleží na tom, co právě dělají, protože u toho nikdo neumírá. Nikoho nezabijí, takže se to nepočítá." Kulie s vahadlem plným pánví, který jim hrozil zaťatými pěstmi a zlostně si uplivl, když ho míjeli, si rozhodla nevšímat.

„Myslím, že za to mohou ty vaše boty. Proč vy Rusové musíte pořád nosit naleštěné vysoké holínky? Vždyť to vypadá, že jste kdykoliv připraveni rozjet se do boje."

„Můj otec je voják,“ odpověděl nedůtklivě, „i když už nemá vlast, za kterou by mohl bojovat.“ Rozhodně se nehodlal omlouvat ani za to, jaký vedou život, ani za to, co ztratili. „Kéž bych byl víc jako on.“

Jessica se otočila čelem k němu a probodla ho pohledem.

„Jsi až příliš jako on.“

„Zastav, prosím,“ vyzval ji odměřeně, rozhodnutý okamžitě vystoupit. „Prosím, zastav.“

„Cože?“

Dřív než stačil odpovědět, Jess zahnula na otevřenou pláň za městskou elektrárnou. Uviděl dva hrozny bělochů, kteří se tlačili u drátěné sítě na jednom konci otevřeného hřiště. Vyšlapané cestičky v trávníku vytvářely velký čtverec s malými čtvercovými kusy plsti přichycenými k zemi. Někteří měli kožené rukavice a chytali do nich bílý míček, další mávali dřevěnými pálkami.

„To je baseball,“ řekla s úsměvem a bojovnost ji opustila.

Alexander, ještě stále naštvaný, mlčel, když mu pomáhala vystoupit z auta.

„Tak, Alexi, dej mi ruku kolem krku a opři se o mě.“ Podala mu berli. „U nás doma hrají baseball všichni. Je to jediná týmová hra, která se obejde bez násilí.“

Pozorně se zadíval na muže, kteří nečinně postávali v rohu s velkými koženými rukavicemi na levé ruce. „Kdybych si mohl vybrat, dal bych přednost honu na jezevce. Billie a jeho přátelé dnes vyrazili se psy a s lopatami ještě před úsvitem.“ A určitě si s sebou nezapomněli vzít jednu nebo dvě láhve ginu a nejspíš vyrazili rovnou z nějakého nočního tahu. Přes Jessino rameno viděl, jak se jedno družstvo rozprchlo po hřišti poté, co jeden z hráčů hodil míček.

„To je nechutné. Chudáci jezevci nemají žádnou šanci.“

„Že ne? Tak to pověz těm psům, co jim rozervali krky.“ Díval se, jak hráč máchl pálkou a trefil míček, který odlétl mnohem dál, než by ho kdy dokázal hodit. Další se pro něj rozběhl a vzápětí jej hodil spoluhráči, zatímco jiný se za hlasitého povzbuzování diváků rozběhl po vyšlapané cestičce. Z davu zaznívaly rady i urážky.

„Jezevci, zvlášť velcí samci, mají kůži tvrdou jako nosorožec a zuby ostré jako tygr. Jejich čelisti mají stisk silnější než mráz na Sibiři. Hrabou rychleji než šest chlapů s lopatami.“

„Zase se mě snažíš rozzlobit. Jak se ti to může líbit? Vždyť je to

příšerné!“

Alexander spokojený s tím, čeho dosáhl, se rozhodl hádku ukončit.

„Kdo hraje proti komu?“ zeptal se a zlehka se o ni opřel. Většinu váhy nesla berle. Bylo to poprvé od oné noci na pláži, co mu dovolila, aby se jí dotkl. „A odkud vlastně jsou?“

„Družstvo v poli jsou námořníci z Karolíny a mariňáci z dělových člunů, co hlídkují na Jang-c’. Ti v šedém na pálce jsou ze Šanghajského amatérského baseballového klubu. Nikdo jim ovšem neřekne jinak než Yankeeové. Klub má přes pět set členů, převážně amerických obchodníků s bavlnou, nákupčích hedvábí a misionářů. Hrají ale i čínská družstva.“

„Opravdu?“

„Příští týden hrajeme s Japonci z Jihomandžuské železnice. Nedávno porazili Formosu. Tomu na pálce se přezdívá Král králů. Odmítá hrát v sobotu, takže tým kvůli němu ztratil spoustu zápasů, ale je to nejlepší baseballista v celé Asii.“

„Opravdu?“

Zkoumavě se na něho zadívala. Nebyla si jistá, jestli ho to skutečně zajímá, nebo je jen jízlivý. Dokonce i ten protivný tón musel zdědit po otci.

Pálka znovu zasáhla míček. Diváci jásali a povykovali. Hra pokračovala.

„Ze síní Montezumy až po břehy Tripolisu,“ skandovala skupina Američanů v modrých uniformách. Někteří se na dálku zubili na Jessiku. Potěšilo ho, že se schválně dívá jinam.

Byl pyšný na to, že je tam s ní, a začal pozorněji sledovat hru. Koutkem oka zahlédl, že se jí v očích třpytí slzy.

„Zastesklo se ti po domově?“

„Takhle bych to zrovna neřekla, ale nejspíš ano,“ opáčila tak trochu vzdorovitě. Nebylo to jen tím, že jí baseball připomněl domov. Zubící se vojáci jí připomněli ten otřesný zážitek s Viktorem. „Někdy se ptám, proč jsme vlastně všichni tady. Vždyť na nás vůbec nezáleží. Stejně tady nic nezmůžeme. Naše Šanghaj není skutečná Čína. Všechno je tak snadné v porovnání s vnitrozemím.“ Zadívala se mu zpříma do očí. „Proč ses vlastně ptal, Alexi? Copak tobě se nikdy nezasteskne po domově?“

„Den co den,“ odpověděl tiše a sklopil oči.

„Pojďte si k nám sednout, vy dva,“ volal na ně jeden z námořníků, vstal a obdařil Jessiku zářivým úsměvem.

Alexander se v duchu ptal, jestli za to pozvání vděčí berli nebo dívčí společnosti.

„Děkujeme," přijala nabídku Jess a oba si sedli. „Dá se tady někde koupit pár baseballových rukavic, míček a pálka? Chtěla bych svého… přítele naučit hrát."

„Vypadá, že už to zkoušel," poznamenal námořník rozverně a kývl hlavou směrem k berli. Alexander se tomu vtipu zapomněl zasmát.

„Moc se omlouvám. Tady, vezměte si tenhle," stáhl se mladík a podal mu míček.

„A co ten zbytek?" Usmála se na něho Jess. „Nenašel by se pár starých rukavic?"

Alexander už se stačil přesvědčit, že Jessica vždycky dosáhne svého. Ne koketerií jako Francouzky, ale naprosto otevřeně. Samozřejmě že by jí koketerie ani přímočarost nebyly k ničemu, kdyby nebyla tak hezká.

„Víte, slečno, to bude potíž," mrkl na ni námořník, „protože to je majetek námořnictva Spojených států, ale zítra odplouváme do Manily, a tam mají rukavic, míčků a pálek, že by to stačilo pro celou národní ligu. Filipínci ale kradou jako straky. Třeba by se kvůli vám mohl ztratit pár rukavic navíc."

„Samozřejmě za ně zaplatíme," skočila mu do řeči Jess.

„To asi nepůjde, slečno. Když rukavice nebo pálku ztratím, není to nic světoborného, ale kdybych je prodal, půjdu do chládku."

„Jsem vám velice zavázán," vložil se do hovoru Alexander. „Jmenuji se Alexander Karlov. Toto je Jess Jamesová."

„Snad ne dcera toho lupiče z Minnesoty?" zavtipkoval znovu námořník a stiskl podané ruce.

„Spíš Robin Hood v sukních a z Missouri," opravila ho Jessica.

„Budete mít čas zajít s námi po zápase na skleničku?" přerušil je Alexander, který netušil, o kom je řeč a co je na tom tak k smíchu.

„No, rád bych, ale nemyslím, že by se slečně líbilo tam, kam chodíme my, chlapi. Krvavá a tak."

„Zbožňuje to tam," ujistil ho Alexander dřív, než Jessica stačila odpovědět. Jistě, úmyslně si ji dobíral, ale zároveň byl hrdý na její odvahu a samostatnost. Vytáhl z kapsy dýmku a začal si ji nacpávat.

„Myslel jsem, že vojáky nemáš ráda," rýpl si Alexander poté, co jejich nový známý popadl rukavici a utíkal do pole.

„Není voják, ale námořník."

„Někdy si říkám, jak je vůbec možné, že jsou i inteligentní ženy občas tak pitomé,“ prohlásil s vážnou tváří, jako kdyby se jí právě svěřoval s problémem, který ho trápí už roky. Mlčela. Zapálil si dýmku.

„Tys to někdy hrála, Jess?“

„Tak trochu,“ odpověděla rozpačitě. „V Americe hrají dívky softball. Tohle je tvrdší verze pro chlapy.“

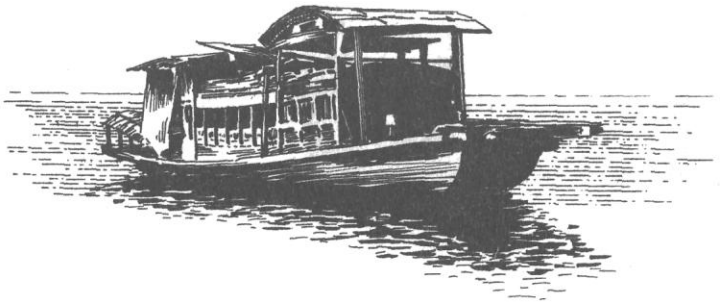
Alexander otáčel míčkem v prstech a kouřil.

„Mohl by z tebe být skvělý chytač. Máš tak krásné a silné ruce.“

Oba si uvědomovali, že si ten druhý okamžitě vzpomenul na jeho zmrzačenou nohu. Váhal, jestli jí má říct o chystané operaci. Rozhodl se, že prozatím o tom pomlčí.

„Líbí se mi, jak ten tvůj tabák voní,“ vyhrkla bez přemýšlení. „Taková sladká vůně.“

Zrudla a odmlčela se, protože si uvědomila, kde už tu vůni cítila a kdo kouří stejný druh tabáku. Možná je zkrátka mezi Rusy oblíbený. Ona sama přece Viktorovi koupila plechovku Telkhisu.

26. kapitola

„Takže dneska v noci, majore,“ uzavřel unaveně Vasilij Petrov, klesl na stoličku a natáhl se pro vodku. „*Sobaki* se seběhnou na výletní loď na Jižním jezeře. Zjevně se bojí razie, a proto se už nechtějí scházet ve Francouzské čtvrti.“

„Kdo všechno tam bude, Vasiliji?“ Hraběti se ulevilo, že je Saša neslyší, protože ani na okamžik nezapochyboval, že by chtěl jít s nimi. Nejspíš šel s tou Američankou někam na večeři, možná k Pařížanovi na *diner dansant*, kde to za tři dolary rozhodně není drahé. Ta Jamesová sice neměla žádné vychování ani pořádné vzdělání a připadala mu trochu moc přízemní, ale přinejmenším to nebyla Číňanka. Její naivní soucit s trpícími mu připomínal názory žen v manželčině rodině. Rozhodně jí ale nechybělo to podstatné, co je nutné k tomu, aby člověk mohl začít žít nový život na místě, jako je Šanghaj: odvaha.

„Kolik jich tam bude?“ upřesňoval si Karlov dřív, než Petrov stačil odpovědět.

„Šest těch hajzlů, pane. Organizátoři z Ligy socialistické mládeže a dva kočující řezníci z dálněvýchodního byra Kominterny, Nikolskij s nevinnou tvářičkou a náš přítel Poljak.“ Petrov je ve svém živlu, pomyslel si hrabě, zase je z něho odhodlaný voják, jehož životem je boj. Přestal být neužitečný uprchlík, ztracený kdesi v Číně. Ačkoli se o tom zřídkakdy zmínil, major Karlov nepřestával být Petrovovi vděčný za to, že se o Alexandera postaral na Transsibiřské železnici.

„Zelený gang nám podal pomocnou ruku," pokračoval Petrov. „Sampany a přípravy okolo, ale tentokrát chtějí, abychom špinavou práci udělali my."

„Bude mi potěšením," zavrčel Semjonov.

„Snad abychom raději šli," vybídl je Vasilij. „Ještě se musíme na ten večírek obléct."

„Li!" zavolal Karlov kuchaře. „Půjč nám tři čepičky, prosím, a nějaké staré kabátky a kalhoty." Kéž by měl víc času a mohl s sebou vzít o dva tři spolehlivé muže víc. Komisaře chtěl za každou cenu dostat živého, aby se od něho dozvěděl, co je s Jekatěrinou.

Zatímco si všichni tři čistili zbraně, Li přinesl oblečení. Jen Petrov, pohublý steskem po domově, se z nich tří vešel do kalhot i kabátku. Karlov si oblékl Liovy záplatované kalhoty. Nohavice končily vysoko nad kotníky, když si je stáhl v pase kusem provazu. Usoudil, že u rybáře to není nic divného. Semjonov si na oholenou hlavu narazil kuchařovu čapku a zašklebil se, když uviděl seprané modré oblečení. „To je tak pro dítě," brblal, když si zouval vysoké holínky, které ke kozákům neodmyslitelně patřily.

Do hodiny už parkovali poblíž tržiště v Ťia-singu a na rybářskou osadu na jihu Šanghaje se snášel soumrak. Hrabě zamířil do čajovny U Zlatého zajíce a ostatní čekali venku. Připadal si v těch čínských hadrech hloupě, ale jestli mu má ta maškaráda dopomoci k pomstě, tak ze sebe rád bude dál dělat kašpara.

Kolem stolků posedávali na lavicích karetní hráči a kouřili dlouhé bambusové dýmky s kovovými hlavičkami a náústky. Rozhlédl se kouřovou clonou a zaposlouchal se do pleskání karet a cvakání mažongových kamenů. Tohle rozhodně nebyl Bund. Podmračení číšníci roznášeli bílé kalíšky z levného porcelánu s levným čajem, který vařili z prachu vymeteného ze skladišť a rozlámaných čajových lístků.

V rohu místnosti se nacházel box oddělený zábradlím. Postávali tam majitelé cvrčků s malými krabičkami s mnoha otvory a dychtivě sázeli na souboj hmyzích gladiátorů, který se odehrával na kulaté desce stolu mezi nimi. Někteří olizovali klícky nebo na ně rytmicky ťukali, aby povzbudili bojovníky čekající uvnitř.

Právě vášeň pro hazard měl Karlov na Číňanech nejraději, ale tentokrát silou vůle odolal a nevsadil si.

Hubený Číňan ve společnosti dvou dalších na něho z protějšího rohu

zamával a pokynul mu, aby šel k nim. Přisedl si.

„Můj ctěný strýc mne poslal, abych vám byl nápomocen.“ Hubený Číňan, který vstal a uklonil se mu, mu připomínal jeřába. Vytáhl ruce z dlouhých rukávů a po západním zvyku mu potřásl rukou. Propadlé tváře měl plné jizviček po neštovicích, zplihlý knírek a prsty potřísněné tabákem.

„Váš strýc?“ zeptal se Karlov.

„Můj strýc je ctihodný Hak Li. Máte štěstí, že vaši nepřátelé jsou i jeho nepřáteli,“ odpověděl zkomolenou angličtinou, zatímco jeden z jeho společníků souhlasně přikyvoval. Nicméně nelze mluvit o štěstí, když má ten žlutý ďábel moje směnky, pomyslel si Karlov. Zrovna včera se dozvěděl, že Hak Li je známý nepříjemným zvykem posílat rakve úhlavním nepřátelům a neplatícím dlužníkům. „Jang vám dá rybářskou džunku. Čchin se postará o vaše auto. Na lodi je jen pět mužů, ne šest. Dva z nich jsou vaši krajané.“

„Jak poznáme jejich loď?“

„Je dlouhá a červená. Má zvednutou střechu s prohnutými okraji ze štípaného bambusu, kterou podpírají lakované sloupky. Na každé straně má osm čtvercových okének.“ Zastrčil ruce do rukávů a pokračoval mnohem ostřejším tónem. „Mám vás požádat o jednu věc.“

Hrabě povytáhl obočí.

„Můj strýc nemá levici v lásce, a proto prosím, abyste prolili krev na bubny.“

Karlov přikývl. Ten slovní obrat už znal. Šlo o způsob, jak vyjádřit, že nemají brát žádné zajatce. A v dnešním Rusku, pomyslel si, je rytířskost mrtvá stejně spolehlivě jako Ivan Hrozný, takže se tam děje totéž. I na jeho rukou ulpěla krev. Už nikdy nebude mít čistý štít. Vzpomněl si na umučené a zabité zajatce. Dokonce ani tažení do Střední Asie a krvavá válka proti Turkům nebyly tak nelítostné a kruté jako poslední dva roky občanské války.

„Až dokončíte práci,“ pokračoval Liův synovec, „tak bude nejlépe, když pozhasínáte na lodi všechna světla a uděláte do dna díru. Pokud zavřete všechny dveře, loď se v tichosti potopí i se všemi hosty uvnitř.“

„Budeme potřebovat pomoc pana Janga, abychom se k ní dostali,“ namítl Karlov s dětinským nadšením v hlase. Janga tím ovšem vůbec nepotěšil.

„Jak si přejete.“ Hubený Číňan zpražil Janga pohledem. „Měli byste jít.

Strýc vzkazuje, abyste byli opatrní.“

Hak Li nechce přijít o své peníze, pomyslel si Karlov, když s Jangem a Čchinem v závěsu mířili k autu. Jang navedl Semjonova na severní břeh jezera. Rybářské loďky kotvily uvázané u kůlů, kuliové vykládali úlovek a dávali sušit sítě. Další se připravovali na noční lov. Na sampanech svítily papírové lampiony a vařila se večeře.

S čapkami na hlavách, v nepadnoucích bavlněných kabátcích se slaměnými sandály, které jim byly malé, na nohou a se zbraněmi zastrčenými za pásek pod košilí všichni tři Rusové následovali Janga k rybářské bárce, na níž v podřepu posedávali dva bosí rybáři. Loď byla o trochu větší než všechny okolo a muži měli kalhoty vyhrnuté nad kolena. Jeden z nich je několika slovy přivítal. Na přídi ležela složená velká síť. Jang a všichni tři Rusové si vyhrnuli kalhoty a přešli po prkně na palubu. Karlov si uvědomoval, že tady mu budou všechny zkušenosti nasbírané v bojích k ničemu. Jeho jedinou výhodou bude moment překvapení.

Rybář odvázal sampan a kapitán dlouhým bidlem s hákem na konci odstrčil loď od kamenného mola.

Napětí, které zavládne před každou bitvou, vlilo Dimitriji Karlovovi novou energii do žil. Vítal ten důvěrně známý pocit, jenž sebou přinášelo blížící se nebezpečí. Tentokrát se ale nechystal do boje. Neměl se bít jako voják, ale přišel vraždit. Ačkoli… má víc než dobrý důvod zabíjet. Bude brát životy ve jménu své rodiny, ne pro čest a slávu Romanovců.

Vzpomněl si na svou první bitvu v Rumunsku v sedmdesátém sedmém. Tehdy byl nedočkavý sedmnáctiletý kadet, který se bál víc toho, že něco zkazí, než nepřítele. Na nohou měl nové holínky, které mu otec koupil v Paříži. Turci na ně čekali na pozadí pestrobarevných stanů a korouhví, zády k Dunaji a Bulharsku. Husarský pluk vyrazil jako na přehlídku, kopiníci vpředu, další na obou křídlech, kozáci a dragouni, moře černých, zelených a bílých. Tiché skřípání kožených postrojů, cinkot ostruh a šavlí, frkání a dusot koní, které připomínalo začínající lavinu kamení. Zahlaholily trubky, jízda přešla do cvalu a nakonec se v plném trysku vyřítila vpřed. Právě vražedného šílenství kavalerie se carovi nepřátelé děsili nejvíc. Toho rána vyráželi muži i koně svěží a nezranění, zbraně se třpytily a každý kousek postrojů i bot se leskl, pečlivě nablýskaný. Po střetu s nepřítelem ti, kteří přežili, muži i koně, vypadali, jako kdyby je někdo vytáhl z jámy plné bláta a krve. Na světě neznal zvuk, který by člověka rozechvěl víc než cinkání třmenů tryskem se ženoucí jízdy. Jeho

otec, sám zraněný u Redanu u Sevastopolu, mu říkával, že ruské jízdě se může se ctí postavit jen těžká britská kavalerie, kterou viděl bojovat na Krymu.

Hrabě Karlov sklouzl pohledem ke slaměným sandálům a bledým kotníkům nad nimi a znovu se zamyslel nad tím, proč tam přišel a co ho čeká. Poklepal na kostěnou pažbu pistole.

Jezerní hladina se třpytila odleskem světel ze břehu a bezpočtem lampionů z plujících lodí. Byla klidná, jen tam, kudy tekl proud vody napájející velký kanál na jihu, se mírně čeřila. U jižního břehu kotvila dlouhá obytná či zábavní loď. Přivřel oči, aby lépe viděl stíny míhající se za závěsy.

Seděl na zádi sampanu, Petrov se Semjonovem se uvelebili uprostřed loďky pod bambusovou stříškou. Semjonov si neopomněl vzít s sebou pověstný *kindžál*, jehož rukojeť mu trčela za provazem, který si vzal místo opasku, jako obludně zvětšený filetovací nůž. Dlouhá rovná čepel této kozácké zbraně však měla sloužit úplně jinému účelu. Z okrajů přístřešku visely hrozny nalovených ryb, převážně okounů. Major se naklonil a tiše připomněl svým přátelům: „Pamatujte, že chci Poljaka živého.“ Obával se zejména Semjonovovy pověstné zuřivosti.

Jang postával vedle Karlova s krátkým veslem v podpaží. Kapitán a druhý rybář začali na boku rozhazovat sítě. Proud sílil spolu s tím, jak se blížili ke středu jezera. Kapitán zavěsil na levobok rybářskou lampu, která se kývala v rytmu vln. Noční hmyz přilákaný světlem se škvířil a prskal v plameni.

Křižovali jezerem a pomalu se blížili k zádi zakotvené červené zábavní lodi.

Karlov sáhl pod košili a sevřel pažbu revolveru. Teď už zřetelně viděl muže stojícího na palubě s pistolí za pasem. Stráž rudých se opírala o stěnu dlouhé kajuty. Ten muž kouřil a pozoroval jezerní hladinu.

„Urvala se!“ zaječel kapitán sampanu čínsky. Jeho hlas se rozlehl nad ztichlou hladinou jako prásknutí biče. Ležel na přídi a snažil se rukou zachytit síť. Ječel na druhého rybáře: „Hni se, ty opičáku!“

Velká síť se rozvinula a proud ji unášel k jihu. Viděli jen bambusové plováky na hladině, které se stále vzdalovaly.

Kapitán se natáhl pro hák, ale síť už byla příliš daleko a blížila se ke kotvě rudé zábavní lodi. Číňan se natáhl a zasekl hák do oka kotevního řetězu. Pohybem vody se síť přiblížila k levoboku. Jang mířil za ní a

navedl sampan blíž k zakotvené lodi. Strážný vytáhl pistoli, zašermoval jí ve vzduchu a křičel na kapitána, ať okamžitě odrazí.

Ten ale utíkal na příď, kvílel a ukazoval na síť. Těsně před tím, než se obě lodě srazily, strčil hraběti do ruky hák. Ozval se dutý náraz. Kapitán dál vytahoval z vody síť, čímž se sampan dostával blíž a blíž k zábavní lodi. Strážný se naklonil kupředu a dál hulákal na kapitána, ať okamžitě zmizí.

Karlov ho hákem chytil pod kolenem a strhl ho do vody mezi lodě o zlomek vteřiny později, než bylo potřeba. Muž v pádu vystřelil a zasáhl kapitána sampanu do břicha. Hlídač se zamotal do sítě, ale po chvíli se mu přece jenom podařilo vystrčit hlavu nad hladinu. Semjonov zavrčel a vrazil tomu muži kindžál do týla. Smrtelně zraněný muž sebou křečovitě házel v krvavé vodě, když mu kozák stlačil hlavu pod hladinu a otáčel dlouhou čepelí, než ji vytrhl z rány.

Na zadní palubu vyběhli dva ozbrojení Číňané právě ve chvíli, kdy Karlov s Petrovem přelézali bort. Hraběti spadly z nohou neforemné a příliš malé slaměné sandály. Dřív, než k nim stačil Semjonov přeskočit, sampan se odpoutal a zmizel ve tmě.

Kozák se napřímil na zádi sampanu. *„Čort vozmi!“* zaklel, když po jednom z ozbrojenců hodil nůž. Oboustranná čepel se tomu muži zabodla hluboko do stehna ve chvíli, kdy Karlov vypálil z nagantu. Semjonov měl také pistoli v pohotovosti, ale střílet nemohl. Spolu s tím, jak se zvětšovala vzdálenost mezi oběma loděmi, hrozilo nebezpečí, že by ve tmě mohl zasáhnout některého z přátel.

Na palubě zábavní lodi se mezi tím odehrála přestřelka mezi Petrovem a nezraněným Číňanem, který mu bránil ve vstupu do kajuty. Ve dveřích se náhle objevil Evropan s krátkou dvouhlavňovou pistolí v ruce a namířil na Karlova. Hnědovlasý muž měl chlapecky milou tvář s výrazem znuděného školáka.

„Majore, pozor!“ vykřikl varovně Vasilij. Pistole mu vypadla z prstů a zhroutil se na palubu na kolena. Karlov se otočil a uviděl, jak nějaký Číňan přikládá hlaveň revolveru Petrovovi do týla a tiskne spoušť.

Ve chvíli, kdy zahřměl výstřel, Karlov současně s oním Evropanem vypálil. Dostal zásah do nohou a do břicha. Ztěžka dopadl na palubu. Nohy necítil. Vasilij Petrov plul tváří dolů na hladině. Sám zasáhl útočníka do prsou. Ten zavrávoral a složil se na záda.

Hrabě sklouzl pohledem ke krvavé kaši v místě, kde měl ještě před

chvílí břicho. Už viděl dost smrtelných zranění, aby je poznal. Připadal si jako starý vlk, kterého nikdy nedostali lovci, ale nakonec uvízl ve starých rezavých železech. Povzdechl si a zmobilizoval poslední zbytky sil, aby neomdlel. Litoval, že má bosé nohy. Voják umírá v holínkách.

Na palubě se objevil další hřmotný Evropan v typické ruské haleně. Překročil mrtvého druha a vykroutil mu zbraň z prstů. Ode dveří kajuty se rozhlížel po palubě.

Karlov se pokoušel vzchopit se. S vypětím sil si přitáhl revolver. Najednou mu připadal neuvěřitelně těžký. Kéž by dokázal ještě jednou vystřelit! Měl pocit, že z dálky slyší hlahol trubky pobízející kavalerii do útoku.

„Poljak," vydechl tiše, když hromotluk přistoupil k němu a vystřelil dřív, než Karlov dokázal stisknout spoušť. Uviděl oslnivý záblesk a ohlušila ho dunivá rána. Připadalo mu, že těsně vedle něho vybuchl granát.

Poljakův výstřel mu skoro oderval pravou ruku v rameni. Zasípal a začal se dusit krví, která se mu valila do plic. Jeho poslední myšlenka patřila Alexanderovi. Díky bohu, že nešel s námi.

Rudý komisař došel až k hraběti a prázdnou pistoli odložil na zábradlí.

„Konečně jsi mě našel, majore Karlove," posmíval se mu. „Obávám se ale, že po tom, co se ti stalo s nohama, už nikdy jezdit nebudeš." Shýbl se a vyprostil nagan ze zakrvácené části ruky, která bývala Karlovova. Prohlížel si masivní revolver a zkontroloval nábojový válec.

„Mimochodem, s tvou Káťou jsem si docela užil," vysmíval se mu dál, když si zastrkoval revolver za opasek. Karlovova krev mu potřísnila kalhoty. „Cestou do Moskvy jsem si s ní užíval, kdykoli jsem měl čas a chuť."

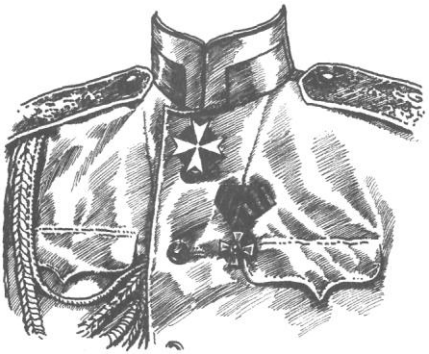
Ze rtů hraběti splynula krvavá pěna, jak se pokusil něco říct. Jen podle lesku v očích bylo znát, že ještě žije.

Poljak poklekl k hraběti a vzal jeho hlavu do dlaní, které mu přitiskl na lícní kosti. Silné prsty mu tiskly spánky.

Dimitrij Karlov propaloval komisaře nenávistným pohledem a z koutku úst mu vytékal pramínek krve. Pokusil se zvednout levou ruku a odstrčit ho.

„Už brzy zabiju i tvýho syna," zasyčel mu do ucha a mírně mu pootočil hlavu doleva. „A to bude konec Karlovů."

A potom prudce trhl hraběti hlavou doprava. Ozvalo se lupnutí, jako když práskne bič, když hraběti zlámal vaz.

27. kapitola

Spodní část rakve halil prapor s dvouhlavým carským orlem a červeno-zelená zástava husarů. Horní polovina zůstala odkrytá. Hrabě měl oči zavřené a jeho oblíbená kolínská přehlušila jakékoli stopy pachu rozkladu. Přicházely desítky truchlících, z nichž někteří bývali jeho přátelé, další ne, aby se po ruském zvyku sklonili nad rakví a políbili Dimitrije Karlova na čelo pod štólou.

Alexander odmítl kosmetické služby firmy Lafont et Humaine. Nejžádanější pohřební ústav ve Francouzské koncesi přijímal za své služby nejen peníze, ale i šperky a jiné cennosti. Povídalo se, že mají víc než jen jeden sejf nacpaný k prasknutí náušnicemi, zlatými tabatěrkami, smalty a brožemi, které by dodaly lesku všem hostům na plese v Carském selu. Monsieur Humaine dokázal udělat z vyschlé stařenky růžolící mladou princeznu a z udřeného dědka silou kypícího gigola. Odmítl je, a tak ruský vojenský lékař jen vyčistil rány a sešil zmrzačené tělo Dimitrije Karlova poté, co čistě odřízl pahýly, které zbyly z končetin.

V nenalíčené tváři zesnulého se zrcadlilo, kým byl a jaký život vedl. Ve smrti měl tváře propadlejší než zaživa, ale výrazné rysy, klenuté, husté obočí, vystouplé lícní kosti a orlí nos neztratily nic ze své osobitosti. Na tvářích zůstaly jasně patrné jizvy utržené za občanské války. Posmrtná bledost dala vyniknout i starším zraněním, která zaživa zůstávala ve stínu živých očí: památka na šrapnel z Polska, jizva po kulce z Ukrajiny, zhojená rána po bajonetu od Tannenbergu.

Zelená tunika byla sepraná a vybledlá, ale čistá a bezchybně nažehlená. Na hrudi se mu třpytil Kříž svatého Vladimíra a Řád svatého Jiří spolu s malým bílým maltézským křížem Sboru pážat. Pravý rukáv měl přišpendlený k rameni a vysoké, naleštěné jezdecké holínky, jejichž cíděním strávil Alexander celé hodiny, spočívaly v dolní části rakve. Nohavice kalhot zůstaly prázdné, ale u pasu se mu blýskala přehlídková slavnostní šavle. Alexander usoudil, že otcova těžká služební šavle ještě najde jiné uplatnění. Alexander zůstal sám a osamělost na něho těžce doléhala.

Hrál si v Salle d'Armes s malou Lu, když se Semjonov v pozdním dopoledni vrátil s otcovým tělem v náručí. Čung odešla na trh a Li se vypravil do lékárny, aby si koupil prášek z hadů na vítr v kostech, jak nazýval revmatismus. Seděl na zadním dvoře a psal vzkaz Jess, kterou už zase víc než týden neviděl. Lu, která si až do té chvíle spokojeně hrála u jeho nohou, začala fňukat, jakmile se od vchodu ozvaly těžké kroky. Potom se usedavě rozplakala.

Alexander vstal a otočil se ve chvíli, když Semjonov a dva další vešli na dvůr a na denním světle se objevila zakrvácená deka, z níž vyčnívaly dvě bosé nohy. Obřadně položili ostatky mrtvého na stůl. Alexander vykřikl: „Tati!", strhl krví nasáklou látku a přitiskl obličej k otcově tváři. Objal zmrzačené tělo a otřásaly jím vzlyky. Tvář měl náhle kluzkou zpola zaschlou krví a slzami.

Ivanovi se konečně podařilo Alexandera od mrtvého odtrhnout, zabalil tělo do čisté přikrývky a odnesl je spolu s parádní vycházkovou uniformou zesnulého hraběte. Alexander se zhroutil na stoličku vedle potřísněného stolu. Ruce, tvář i košili měl samou krev. Otcovu krev. Tázavě se zadíval na podmračeného kozáka.

„Poljak, udělal to Poljak," procedil mezi zuby Semjonov. I on měl pláčem zarudlé oči. „Skoro jsme ho dostali, ale ten parchant zabil tvého otce dřív, než jsem stačil cokoli udělat. Střelil ho a zlámal mu vaz." Povzdechl si. „Je to moje vina. Nebyl jsem jim nic platnej, protože jsem zůstal trčet na sampanu, kterej proud odnášel pryč. Když jsem se ještě s pár chlapama vrátil, rudý už byli pryč. Vasilijovo tělo už nikdy nenajdeme."

Alexander mlčel. V duchu se vrátil zpátky do Voskreseného na poslední piknik v anglické zahradě. Naškrobené ubrusy a dečky, naleštěné stříbro, víno, limonády a koše plné lahůdek na ně čekaly na břehu potoka.

Jeho matka si nepřála žádné služebnictvo, a tak jí otec vyhověl. Káťa se rozběhla na louku natrhat květiny a Alexander se vydal do remízku, aby prozkoumal stopy zvěře a nasbíral do ubrousku houby. Novou brokovnici ráže .410 mu s sebou vzít nedovolili. Po chvíli se vrátil k potoku a chystal se házet kamínky po divokých kachnách, když na mýtině uviděl otce a matku tak, jak je nikdy předtím neviděl. Objímali se na dece jako mladí milenci.

Ve svíčkami osvětlené chrámové lodi katedrály svatého Borise se vznášel dým z kadidelnic. Vousatí popové v černých sutanách stáli na stráži u pokladniček pro chudé a kývali kadidelnicemi na dlouhých stříbrných řetězech. Smuteční hosté mnoha národností si vyměňovali klípky a vypadali tak trochu nepatřičně na starobylém obřadu nedávno zaniklého impéria. Čínská *čchi-paa* s vysokými stojáčky, bílé japonské námořní uniformy ve francouzském stylu a bezchybně padnoucí obleky Britů.

Jessica, s matčiným šátkem na hlavě a v tmavých šatech, zůstala stát stranou. Dojatá zpěvem nejslavnějšího šanghajského chóru se mlčky dívala, jak Alexander prochází špalírem smutečních hostů. Cítila se provinile za to, co o jeho otci řekla a co k němu cítila.

Alexander měl unavené oči a v obličeji se mu zračilo vyčerpání, ale lícní kosti jí náhle připadaly výraznější. Dívala se, jak líbá ruce, nutí se k úsměvu a plní svou povinnost. Připadalo jí, že stárne před očima.

Jakmile se tu strašnou zprávu před třemi dny dozvěděla, rozběhla se za ním. Věděla, že neměl nikoho jiného než otce. Našla ho sedět na podlaze otcovy ložnice, jak soustředěně leští jezdecké boty hraběte. Vzhlédl, když zavrzaly dveře, duchem nepřítomný. Oči se mu zalily slzami, když ji poznal. Pochopila, že ji potřebuje. Sedla si vedle něj, objala ho kolem ramen a po chvíli už vzlykala i ona. Úplně zapomněla na předsevzetí, že se jí v dohledné době žádný muž nedotkne.

Katedrála byla plná lidí. Rusové, někteří v uniformách, další v těch částech vojenského stejnokroje, které jim ještě zbyly, hovořili tlumenými hlasy o starých časech a o jiném světě. V přítmí a mdlém světle svíček si člověk snadno dokázal představit stejnokroje v plném lesku, nezašívané, neseprané, s třpytícími se vyznamenáními a řády i to, že car vší Rusi stále vládne.

Jejich dámský doprovod, často ženy s mnoha křížky na zádech, se držely zpříma jako čestná stráž, i když jen hrstce z nich ještě zůstaly perly

nebo krajky, jimiž se mohly ozdobit, a s grácií podávaly pánům k políbení ruce s pár kapkami parfému na zápěstí. Mladší ženy, mezi nimi mnohé proslulé ruské krásky, další generace těch, kteří přežili rudý teror, klevetily v hloučcích, pomlouvaly sokyně a soupeřky a porovnávaly šaty.

Ivan Semjonov a další dva hřmotní vousatí kozáci postávali v rohu úplně vzadu a mezi zuby drtili kletby a mumlali slova pomsty. Jejich vysoké naleštěné jezdecké boty s ostruhami se leskly i v přítmí kostela. Vypadali, že každou chvíli vyběhnou s válečným pokřikem ven, nasednou na čekající koně a rozjedou se vykonat pomstu, kterou vrahovi slibovali.

„Sakra škoda že v těchhle slovanských příbytcích božích nemaj lavice," zahuhlal Billie Hudson svému společníkovi z klubu. Ani jeden z nich nebyl střízlivý. „A koukni na ty vousáče v černém. Vypadaj jako druidové. Tohle slovanský tajemno s kouřem a mumláním je horší než katolická mše."

„Nic z toho už na Matičce Rusi nenajdeš," opáčil Hudsonův společník. Zívl a opřel se o kamenný pilíř. Nevšiml si, že mu na rameno skapává vosk.

Bělovousý patriarcha v šarlatovém rouchu visícím ze svěšených ramen se postavil na kněžiště a pozvedl berlu se stříbrnou hlavicí. Diákon zvučněji než vyvolávač v aukční síni odrecitoval liturgii dlouhých modliteb a čtení v církevní slovanštině. „Dejž spočinouti v kruhu svatých, ó Pane, tvému služebníku, který zesnul." Čas od času ho podpořil chór, zvučné tenory se nesly ke kamenné klenbě příčné lodi. Zpěv, další modlitby a kázání.

„Dobrý Bože Všemohoucí," zašeptal dosti nahlas Hudson, „člověk by pohřbil rychleji celý pluk. Copak se dá spát vestoje?" odmlčel se, rozhlédl se kolem a ztišil hlas. „Jen se podívej na ty ruský víly! Nádhera! K nakousnutí! Kéž bych si mohl dvě nebo tři dovolit."

Jeho přítel se zadíval na rusovlasou dívku a obrátil oči v sloup, jako kdyby ho někdo škrtil. „Každá z nich by ti ve vteřině zlomila srdce a připravila tě o všechno zlato, a to včetně zubů. Támhletu krásku můžeš mít v kabaretu Delmonte. Deset centů za tanec. Mají otevřeno až do rána. Nechápu, jak to vydrží."

Zádušní mše skončila. Alexander zůstal stát nad schody s patriarchou po boku. I když přijímal kondolence, nedokázal uvěřit, že je otec opravdu po smrti a že zůstal úplně sám. Na Káťu už neměl sílu vzpomínat. Připadal si prázdný a vychladlý, ale vědomí toho, co musí udělat, mu dodávalo sílu

a jistotu. Vzpomínal, jak ho otec objal, když se konečně dostal k němu do Vladivostoku, i na to, jak se zpočátku s tímhle městem rvali o přežití.

„Děkuji vám plukovníku. I vám, *ma'am,*“ odříkával nahlas a přál si, aby mu po boku stála Káťa. „Otec by byl poctěn, že jste přišli.“

„Japonsko stojí při vás,“ ujišťoval ho vyslanec Země vycházejícího slunce. Štíhlý diplomat přišel v civilním oblečení, černý klobouk a bílé rukavičky držel v levé ruce.

„Velmi s tebou cítím, Alexandere,“ kondoloval mu formálně Hideo Tanaka s úklonou hlavy. Šel krok dva za otcem. „Máš náš upřímný soucit i úctu.“

„Ozvěte se, hrabě Karlove, kdybyste cokoli potřeboval. Kdybych pro vás mohl něco udělat, neváhejte si říct,“ říkal mu starý otcův přítel s malým bílým maltézským křížem na prsou, jemuž Dimitrij Karlov půjčil víc, než sám měl, a potom ještě jednou tolik. „Váš otec byl poslední skutečný aristokrat.“

„Doufám, že se k nám připojíte v Salle d'Armes, majore,“ odpovídal Alexander na všechny vřelé projevy soustrasti stejně. Snad by se otci líbila pohřební hostina, kterou nechal připravit. Kaviár a šampaňské, na dluh samozřejmě, asi tak by si to nejspíš představoval. Najednou ucítil nepříjemný zápach. Ani se nemusel otáčet, aby poznal jeho zdroj.

„Drahý bratránku,“ zahlaholil Pavel Krupotkin. „Určitě za mnou musíš zajít a trošku se pobavit u mě v kasinu hned, jak ti skončí smutek.“ Odmlčel se a se zavřenými ústy si zhluboka říhl. Otřel si rty kapesníčkem a pokračoval: „Co takhle zítra odpoledne?“ Alexanderovi v tu chvíli ze všeho nejvíc připomínal pytel shnilé cibule, který kdysi našel v temném koutě bramborového sklepa. Dokonce ani po zimě vyhublé krysy se ho nedotkly.

„Vím, jak obrovskými dluhy zatížil tvůj otec stáj. To je nad tvé síly, věř mi. Dokonce ani střecha nad hlavou ti nebude patřit dlouho.“ Mluvil s ním jako s umíněným dítětem. Napadlo ho, že by to pro něho mohla být výhoda.

Cornelia Litchfieldová přišla v černých, ale vyzývavých šatech. Postavila se do řady za Krupotkina. Hluboký výstřih si alespoň částečně zakryla šálem a trochu se od prince odtáhla. Alexander měl pocit, že na něho mrkla, když si během Krupotkinova proslovu utírala oči.

„Tak rád bych ti pomohl, hochu, vážně moc rád. Nerad vidím rodinu v nesnázích. Nemůžeme dopustit, aby na jménu tvého otce ulpěla hanba.

Musíš mi dovolit, abych od tebe koupil Salle d'Armes, abych ti alespoň trochu ulevil od dluhů." Naklonil se k Alexanderovi blíž a šeptl mu do ucha: „Vlastně nemáš na vybranou."

„Děkuji za vaše modlitby," pronesl Alexander zvučným hlasem a odtáhl se. Z tónu jeho hlasu ani výrazu tváře se nedalo nic vyčíst. Naznačil vojenský pozdrav, ale ruku mu nepodal.

„Dej vědět, kdybych pro tebe mohla něco udělat," zašeptala mu Cornelie s vlhkými a lepkavými rty těsně u ucha, když ho líbala na tvář. Díval se za ní a potěšilo ho, že Jessica stojí až na konci zástupu kondolujících. Doufal, že ho doprovodí domů. Jak se k němu blížila, otočil se a naposledy se zadíval otci do tváře.

„Vy vsegda budětě jezdiť verchom so mnoj," zašeptal. Pořád budete jezdit se mnou.

Kordon husarů vzdal svému majorovi naposledy čest, když vynášeli jeho tělo z katedrály. Většinou to byli ti, které hrabě víc než před rokem vysvobodil z ledoborce. Měli za sebou roční vyčerpávající a nekonečný boj o přežití v Šanghaji. Alexander věděl, jak by to podle tradice mělo vypadat. Přišli by v parádních uniformách a rozestavili by se v řadě na tři kroky od sebe, zády ke kostelu, ruce v bílých rukavičkách složené za zády. Vyhublým a neholeným husarům už zůstaly jen zbytky uniforem, někomu čapka, někomu pár odřených bot, dalšímu opasek nebo šavle. I tak se ale všechny knoflíky třpytily a kůže leskla. Mnozí z nich několik dnů nejedli. A všichni budou mít žízeň. Však se brzy nají a napijí na pohřební hostině v Salle d'Armes. Dva annamští policisté všechno zpovzdálí sledovali.

Přes ulici parkovaly dva velké černé chryslery a nosítka se záclonkami. Hřmotný Číňan v proužkovaném obleku a s tvrďákem na hlavě se opíral o druhé auto. Zapálil si cigaretu, aby se mu smuteční hosté řinoucí se z katedrály lépe počítali.

28. kapitola

„Viktore, ne!“ Jessica se na něho ostře podívala a jen s obtížemi se jí podařilo uvolnit uvězněnou ruku. Měla týden na to, aby si od něho odpočinula. Odjel do Nankingu, kde prováděl nábor nových kádrů pro boj s Kuomintangem. „Už jsem ti to říkala posledně. Nebude se to opakovat. Byla jsem opilá a tys mě znásilnil.“

„Znásilnil?“ zabručel Poljak, který seděl na stoličce pod oknem, a vzhlédl k ní. Přendal si kalíšek s vodkou do levé ruky a dva prsty pravé zaklesl za pásek jejích cyklistických kalhot.

„Znásilnil?“ zopakoval opovržlivě. „Jako kdybych slyšel mámu. Všechny ženský jsou stejný.“ Dvěma neurvalými trhnutími si Jessiku přitáhl k sobě. „Vždyť se ti to líbilo.“

„Nech toho, Viktore!“ okřikla ho důrazně. Teď už se vážně zlobila. Nalité vodky se ani nedotkla. „Není to pravda.“ Bránila se ze všech sil. Rukou se chytila parapetu, pevně odhodlaná, že tentokrát už to nedovolí. „Moc dobře víš, že jsem nechtěla. Znásilnils mě.“

Poljak pootočil hlavu a zabořil obličej do jejího klína. Zuby a jazykem se dobýval přes látku a hlasitě mlaskal.

Jessica neměla kam ustoupit. Švihla pravičkou a udeřila ho porcelánovým kalíškem do spánku.

„*Suka!*“ vyjekl a pustil ji. Vstal, s třísknutím postavil svůj kalíšek na parapet a chytil se za ucho. „Americká kurvo!“

Rudá jako rak a ztěžka oddechující Jessica před ním couvla ke zdi.

Poslepu nahmatala hrdlo láhve a pevně je sevřela, připravená rozbít mu ji o hlavu a začít křičet o pomoc z otevřeného okna.

Poljak výhružně postoupil k ní. Svaly na krku měl napjaté a prsty na napřažené pravé ruce zahnuté, jako kdyby se ji chystal popadnout za krk.

V jednu chvíli měla strach, že ji chce uškrtit. Silné prsty se blížily k jejímu krku. Včas se ale zarazil a zaťal obě ruce v pěst. Díval se na ni, jako kdyby odhadoval cenu dobytka na trhu. Vyškubl jí láhev, napil se, dolil si a odložil ji na zem, aniž by jí nabídl.

Zkřížila ruce na prsou a snažila se zklidnit dech. „Hnusíš se mi, Viktore. Vrátila jsem se jen proto, že věřím, že děláš dobrou věc.“ Mluvila pomalu a tak klidně, jak jen dokázala. Stálo ji hodně úsilí nedat na sobě znát hněv. „A věřím v totéž co ty.“

Poljak pokrčil rameny a poškrábal se v rozkroku. „Jsi prostě příliš buržoazní. Stejně jako tví pitomí rodiče.“

„Kdybych byla jako moji rodiče, tak bych tady nebyla. Viktore, pomohu ti splnit úkol. Pomohu ti s tvým posláním. Na ničem jiném nesejde. A vůbec, stejně ti na mně nezáleží.“ V hloubi duše věděla, že je to pravda, ale potěšilo by ji, kdyby jí to vyvracel. I přes to, že jí byl fyzicky odporný, nepřestávala ho svým způsobem obdivovat. Uhnul pohledem a mlčel. Čerstvě narostlou a pečlivě zastřiženou špičatou bradkou jí připomínal muže, který osvobodil Rusko, kam přijel vlakem z Finska. Kromě vousů je spojovala i odvaha, víra v lepší svět a život zasvěcený boji za něj, mnohdy daleko od domova. Viktor Poljak jí v mnohém připomínal Vladimíra Lenina. Nejspíš měli i stejnou povahu. I o Leninovi se říkalo, že je tvrdý a nelítostný člověk.

„Vezmi to zadním východem,“ poručil jí a podal jí tři obálky, „a přines mi odpověď od Ng Chan-ťuna.“

Nenáviděla ho do morku kostí, ale kvůli poslání, které plnil, ho nemohla opustit. Není vůbec snadné organizovat dělnické hnutí a inteligenci, když člověka pronásleduje Sûreté a hrdlořezové militaristů. Každých několik dnů musel změnit adresu i vzhled. Na té současné mu neustálý rachot a zvuky z hrnčířské dílny nedovolovaly pořádně usnout. Večer co večer se scházel s jinými lidmi, se stranickými kádry, marxisty z řad čínských intelektuálů a dělnickými vůdci nejen ze Šanghaje, ale i z ostatních velkých měst. Radil i tak význačným lidem, jako byli Liou Žen-ťing, Čang Kuo-tao nebo Pao Chuej-seng. Všichni ve jménu nového, lepšího světa riskovali životy.

Ještě stále byla přesvědčená, že má velké štěstí, protože se mohla stát součástí těch změn a mohla se podílet na něčem tak důležitém a převratném. Jenom pomyšlení, že slouží revoluci, činilo ponížení a surovost toho muže alespoň snesitelnými.

Rodiče ji učili, že všechno lidské utrpení je ztělesněno v životě a smrti Ježíše Krista, a Jessica začínala znásilnění vnímat jako pouto, které ji vázalo k Číně, a zejména k čínským ženám. Tak jako mnozí jiní revolucionáři, a to včetně Viktora, i ona musí čerpat sílu z bolesti a hněvu.

Znásilnění byla sice nechutná a do jisté míry i demoralizující zkušenost, ale Jessica přesto příliš nelitovala, že přišla o panenství. Nechtěla si ovšem nahlas přiznat, že ji Viktor Poljak opravdu znásilnil, protože pravý revolucionář přece násilí na svých spolupracovnicích nepáchá. No, alespoň se tím vyřešila otázka věnečku, té staromódní, maloměšťácké pověry, která zaměstnávala všechny její přítelkyně. Snad si napříště bude moci užít fyzické splynutí tak, jak by moderní žena měla, bez výčitek a bez nepříjemností. Svým způsobem to možná bylo zasvěcení. Uvědomovala si, že teď už na to, co se stalo, pohlíží jinýma očima. Teď chtěla jen začít na poli milostného života znovu a s čistým štítem, aby se přestala cítit zneuctěná a pošpiněná.

Vybavilo se jí krátké objetí s Alexanderem v katedrále po pohřbu, všechno to, co cítila, když ho viděla osamělého sedět na podlaze otcovy ložnice a čistit majorovy staré holínky. Poprvé se jí zmocnila touha dát všechno jedinému člověku, a ne se po drobkách rozdávat ve jménu Boha všem jako její rodiče. Uvědomovala si, že na takovou zásadní změnu není připravená. Problém netkvěl v tom, že by si nedokázala vybrat, jestli stráví zbytek života s Alexanderem nebo Viktorem. Potíž byla v tom, že nechtěla ani jednoho z nich s konečnou platností vyhnat ze svého života, ne proto, jací jsou, ale kvůli tomu, co představují.

Litovala, že neztratila nevinnost s Alexanderem. Byla by to pro ně oba úplně nová zkušenost. Ačkoli… kdo ví? Navíc se Karlov nikdy nesměl dozvědět, co se stalo a s kým, protože tak by vystavila Viktora nebezpečí. Alexander by se mu jistě chtěl stůj co stůj pomstít, aby dostál své ruské cti.

Naštěstí už se od Viktora stačila naučit, že odchod není radno prodlužovat. A tak poslechla, bez váhání a bez rozloučení. Na odchodu zahlédla na hřebíku na dveřích viset bílou kněžskou sutanu. Přes dvorek plný střepů a rozbitých misek své nové kolo raději přenesla. Do košíku uložila školní knihy převázané koženým řemenem. Každý dopis schovala

v jiné knížce. Nebezpečí jí přinášelo příjemné vzrušení. Dobrodružství ji vždycky lákalo. Někdy se ptala sebe sama, který z těch dvou životů, které vedla, by si vybrala, kdyby musela. Odpověď neznala, ale byla šťastná a hrdá na to, že je dokáže skloubit a žít oba.

Nasadila si modrý baret a rozjela se přeplněnou uličkou. Mezi přízemními cihlovými domky vlálo vyprané prádlo. Dlouhá, úzká obinadla, používaná ke stahování nohou, jí připadala jako ztělesnění utrpení. Cestou se zastavila u dvou stánků s jídlem. Koupila si rýžové koláčky a nějakou smaženou zeleninu, jíž pouliční kuchař zprudka opražil ve vroucím oleji, který mu na pánvi co chvíli vzplanul.

Mířila na první udanou adresu, do domu obchodníka ovocem na ulici Feng-pang, a myslela na Alexandera. Vídali se teď zase častěji. Těšilo ji to. Po smrti otce ji potřeboval, protože zůstal na světě úplně sám. Navíc musel nést břemeno, které bylo nad síly jakéhokoli osmnáctiletého mladíka. Doneslo se jí, že jeho otec zemřel opravdu ošklivou smrtí, ale Alexander jí nechtěl říct jak. Připadalo jí, že stejně jako všichni Rusové v Šanghaji má i Alex nějaký nedokončený úkol, který musí stůj co stůj splnit. Snad je k tomu hnalo nějaké těžko popsatelné zoufalství, které si nosili hluboko v sobě. Věděla, že opustil školu, aby se mohl věnovat stájím. Obrovské dluhy, které nadělal jeho otec, se už v Šanghaji staly veřejným tajemstvím. Nějaký zbohatlík, který nadělal peníze hazardem, o něm dokonce tvrdil, že je typickým příkladem všech těch fatalistických emigrantů.

Alexander se zemřelému hraběti podobal den ze dne víc. Nešlo jen o fyzickou podobu, ale i o způsob chování a vystupování. Připadal jí mnohem sebejistější a začal být maličko výstřední. Doufala, že spolu s tím zdědil po otci i schopnost přežít v těch nejhorších podmínkách, aniž by trpěl a strádal tak, jak by se dalo očekávat. Alexander byl čím dál sveřepější a pohlednější. Nikdy ho nevídala jinak než bezchybně upraveného. Boj o přežití ho neděsil, ale vzrušoval. I to na něm obdivovala. Ptávala se sama sebe, jestli se jí vůbec někdy podaří najít způsob, jak skloubit lásku ke Karlovovi s tím, co považovala za své poslání.

Rozhodla se. Až vyřídí pochůzky, zajde za ním. Třeba se jí ho konečně podaří svést. Možná že potom už nebude spojovat milování s bolestí a ponížením, ale s potěšením. Konečně bude moci začít žít naplno jako moderní žena. Nejspíš bude plachý a zdrženlivý milenec, nezkušený,

samozřejmě, ale určitě se k ní bude chovat s úctou.

„Které patro?“ zeptala se, když se domluvili, že se sejdou ve Velkém paláci světové zábavy na avenue Eduarda VII. Ještě stále žasla nad podivným uspořádáním zděděným z koloniální éry: jižní strana majestátní třídy byla francouzská, a to nejen podle jména, ale i co do úřadů, které tam sídlily, zatímco severní byla anglická. Dokonce i jméno psali po svém a cedule hlásaly Eduard VII. Francouzská policie řídila dopravu v západní části a policie z Mezinárodní čtvrti ve východní.

Šanghaj ve světě proslula neutuchajícím shonem a Velký palác byl tepajícím srdcem města, jakousi prapodivnou kombinací Danta a Breughela. Palác měl celkem šest podlaží a každé nabízelo jiný druh rozptýlení. Čím výš, tím divočejší a hlučnější. Alexander s Jessikou se tam scházeli podruhé. Poprvé si dali schůzku v prvním patře mezi kouzelníky, ptačími klecemi, akrobaty a automaty na mince. Průzkum prvního patra je natolik vyčerpal, že se rozhodli, že si ta vyšší nechají na jindy.

„Co druhé?“ navrhla. Napadlo ji, že by se mohli sejít v některé z tamních hlučných restaurací, protože jinak celé druhé patro praskalo ve švech porodními bábami, lazebníky, prodavači cvrčků a kuplíři. Porodní báby prý také dělaly andělíčkářky.

„Čtvrté,“ zněla odpověď. Proplétala se davem na širokém schodišti, které samo o sobě představovalo rušnou obchodní třídu. Smlouvalo se tam, uzavíraly se sázky, ozýval se smích i kletby. Ve třetím podlaží si udělala krátkou přestávku. Poodešla kousek stranou, aby nepřekážela. Vytáhla z kabelky novou rtěnku a nalíčila si rty. Vedle ní se nabízely na prodej moderní splachovací toalety, vyrovnané jedna vedle druhé. Mladí a obtloustlí Číňané nadšeně ukazovali kolemjdoucím, jak ten moderní zázrak funguje. Stáhli si kalhoty ke kolenům, aby předvedli, v jakých pozicích a posezech se toaleta používá. Otočila se k nim zády a zdolávala poslední schody, které ji dělily od čtvrtého patra.

Zadýchaná a rozehřátá schody se najednou ocitla uprostřed oblaku dýmu. Vůně kadidla se mísila s tabákovým kouřem. Rozhlédla se, ale nikde ho neviděla. Jednou rukou svírala hrdlo váčku s penězi, když se proplétala mezi střelnicemi, ordinacemi lékařů praktikujících tradiční čínskou medicínu, masážními lavicemi a hracími stolky. Hostesky v přiléhavých *čchi-paech* měly křiklavě rudé rty. Některé si nechaly po vzoru filmových hvězd nakadeřit vlasy trvalou ondulaci, jiné nosily vlasy sčesané dozadu a napomádované. Rozhodně z ní nebyly nadšené. Dívky si

ostentativně nevšímaly svých krajanů, ale snažili se upoutat pozornost rudolících skupinek rozesmátých Evropanů, kteří je okukovali, vázanky povolené a saka svlečená, hozená přes rameno.

V tom uviděla Alexandera. Připadal jí tak silný a elegantní. Vysoký a štíhlý, jako býval jeho otec, s černou, lesklou vycházkovou holí. Na sobě měl krémové kalhoty a sněhobílou ruskou halenu. Vysoké boty se jen třpytily. Orlí nos se jí na něm moc líbil.

Postával u menšího čtvercového parketu a pozoroval Billieho Hudsona, jak tančí na jazzovou hudbu. Billieho partnerka byla očividně míšenka. Přesně takové měl Billie nejraději, napůl Thajka nebo Khmerka a napůl Číňanka. Tanec je očividně bavil a co víc, zjevně v sobě našli zalíbení. Hudson křepčil s štůskem předplacených tanečních kuponů v křivých anglických zubech. Záviděla jim.

Přistoupila k Alexanderovi a oběma rukama ho objala kolem pevného pasu.

„Víno koupit ty mi?“ zašeptala mu do ucha zkomolenou angličtinou. „Malá sklenička pro chodná cholka?“

„Ne-e.“ Zavrtěl hlavou, aniž by se na ni podíval. „Já počestná choch. Nepít s cholčina.“

„Slyšela jsem něco úplně jiného, hrabě Karlove,“ ohradila se, když se otočil a políbil ji na tvář. „Jedna známá mi řekla, že tě viděla vcházet do jistého domu ve Voisinově ulici, kam počestní hoši nechodí.“ Zašermovala mu ukazováčkem před nosem. Kéž by znala pravdu! „Styď se.“

„Mladý muž v mém postavení má mnoho povinností,“ odpověděl a ani se nezačervenal. Z jeho dechu cítila alkohol. „Udivuje mě, že o takových domech vůbec víš.“

Vzal Jessiku za ruku a odváděl ji mezi tatéry a prodavači losů do přilehlé restaurace, která byla stylizovaná jako vězeňská cela. Na zdi visely tři dřevěné límce a orezlé trestanecké řetězy. U rohového stolku čínský jasnovidec četl anglickému námořníkovi z ruky budoucnost. Nějaká dívka, podle vzhledu Ruska, stála za ním a masírovala mu krk. Dostává se i Alexanderovi takové péče a pozornosti?

„Co si dáme k jídlu, Jess?“ zeptal se jí poté, co objednal vodku. „Co třeba nějakou místní specialitu? Co živá myší holátka?“

„Nebuď nechutný.“

„Ale jdi, Jess, vždyť je to přece tak čínské. Navíc se říká, že jsou myší holátka výjimečně chutná, protože do misky nepustí ani chlup, stejně jako

například princ Krupotkin.“

Proti své vůli se musela smát. Rozdílná barva Alexanderových očí ji nepřestávala fascinovat.

Dopili a objednali si další. Alexander začal mít pocit, že je život příliš krátký a že musí zkusit všechno, co se dá. Fatalismus, který odmítal, mu dodával sílu. Připadalo mu, že útok jízdy, o kterém otec mluvíval, už začal. Trubky zahlaholily, koně se rozběhli, třmen vedle třmenu, nezastavitelná vlna, která se žene vpřed zvítězit nebo zemřít a smete všechno, co jí stojí v cestě.

„Rodiče jsou stále na cestách?“ zeptal se. „Pořád zachraňují Čínu?“

„Pořád jsou někde pryč,“ odpověděla. „A co ty, pořád zachraňuješ Salle d’Armes?“

„Doufám.“ Vzpomněl si na vzkaz, který poslal Haku Li, a zamračil se. „Dělám, co můžu.“ Modlil se, aby druhý rozběh dopadl tak, jak předpověděl. Steeplechase se odhadovala snáz. Běželo méně koní a jen málokterý uměl skákat. „Právě jsi mi vnukla nápad.“

„Vážně? A dostanu provizi, když to vyjde?“

„Jess, chtěl jsem po tobě snad někdy pokutu za špatný nápad?“ Usmál se, ale ona se dál zarputile mračila.

„Pokud chci Salle zachránit, tak z toho musíme udělat něco na způsob tady toho blázince. Pořád se musí něco dít. Jen se rozhlédni kolem. Namísto abychom každé odpoledne odvedli poníky do stání a uložili šavle do stojanů, bychom měli pokračovat nejrůznějšími závody a soutěžemi. Chtělo by to něco, na co se dá sázet.“

„Dobrý nápad,“ pochválila ho a zamyslela se. „Je to sázení opravdu nutné? Vždyť sázky už zničily život tolika čínským rodinám.“

Tak, kdo je horší? Hak Li, nebo Jess? ptal se v duchu Alexander a to srovnání ho pobavilo. Usmál se sám pro sebe.

„Ještě dvě skleničky, prosím,“ objednal, i když Jessica ještě neměla dopito. „A k jídlu prosím raky, rýži a zelí, jakkoli ho tady připravujete.“ Zakřenil se na svou společnici. „Zelí, to je pro Rusa důležitější než chleba.“ Jeho otec to často říkal a Alexandera to pokaždé popudilo.

„Budeš pořád takový, Alexi?“

„A jaký bys chtěla, abych byl?“

„Pořád stejný,“ odpověděla po chvíli. „Více méně.“ Vzala hůlky a štípla ho jimi do tváře. „Ne, aby ses moc změnil.“

„Neboj.“ Usmál se a položil dlaň na její ruku. Potom se napil vodky a

zadíval se jí do očí.

„Rád bych tě dnes pozval k Mandarínským kachničkám.“

„Co je to zač?“ vyzvídala. Pití jí stouplo do hlavy. Ještě štěstí, že ji Viktor naučil, jak pít.

„Je to tradiční čínský hostinec, kousek od Voisinovy ulice. Právě tam jsme s otcem strávili první noc v Šanghaji.“

Váhala. Pozvání ji zarazilo svou otevřeností. Vždyť ho koneckonců přišla svádět, nebo ne? Byla připravená začít znovu. Chtěla prožít něco výjimečného, na co by ráda vzpomínala, co by jí vymazalo z paměti onu odpornou zkušenost s Viktorem.

„Byl jsi tam od té doby ještě někdy?“

„Ne. Schovával jsem další návštěvu na výjimečnou příležitost.“ Zlehka jí poklepal na hřbet ruky. „A pro dceru Jesseho Jamese, toho slavného amerického lupiče, není jen tak něco dost dobré.“

„A můžu se napřed najíst?“

„Číšníku!“ Alexander zamával rukou a málem převrhl skleničku. „Číšníku! Co je s naším jídlem? A rád bych u vás koupil láhev vodky, prosím.“

„Věděls, že Číňané považují mandarinské kachničky za symbol věrné a nehynoucí lásky?“ Sevřela jeho ruku v dlaních. Alexander zavrtěl hlavou.

O dvacet minut později už seděli v rikše. Když bral Jessičin obličej do dlaní, aby ji políbil, uviděl na konci uličky zářit měsíc. Byl skoro v úplňku a zaléval ulici měkkým světlem jako obrovský lampion. Políbil ji a vzpomněl si na onu noc na želví pláži. Doufal, že tentokrát bude jejich společná noc vypadat jinak.

„Myslel jsem, že jsi panna,“ zašeptal do ticha noci. Skrz žaluzie se dovnitř dralo měsíční světlo. Oba byli proužkovaní. Jessica alespoň na chvíli zapomněla na politiku a agitace zůstala zapomenutá na podlaze spolu s jejími šaty. Při milování mu váhavě vycházela vstříc, neobratná, spíš náruživá než stydlivá. Však to příště bude lepší. Toužil po tom, o čem mu vyprávěla Mej-lan. Po oné zvláštní směsi vášně a vzrušení, která přináší touhu a uvolnění zároveň.

„Byla jsem panna,“ potvrdila s nohama na jeho ramenou. Milování s Alexanderem bylo úplně jiné než s Viktorem a úplně jiné, než čekala. Mnohem vynalézavější, mnohem ohleduplnější a rozhodně ne nezkušené. Alexander hledal potěšení v její rozkoši, a to od mladého milence

rozhodně neočekávala. Jako kdyby jí četl myšlenky. Jemně navlhčil špičku ukazováčku mezi jejími rty a dráždivé pomalu jím obkroužil Venušin pahorek. A potom prst vystřídal jazyk.

„Taková malá sopka, řekl bych," zašeptal, když se roztřásla. „A máš hned tři," dodal po chvíli a začal se věnovat nejprve jedné a posléze i druhé bradavce.

„Jsi jedno velké překvapení, Alexi," vzdychla a zavřela oči, když se opět soustředil na první objevenou sopku. „Kde ses to naučil? Měla jsem tě za slušného hocha, co… ach, ano. Ano."

Zvedl hlavu. „Chodil jsem na vojenskou akademii! Byl jsem kadet!"

„Mám dojem, žes musel brát hodiny někde v Šanghaji," zavzdychala. „Miluju tvoje ruce."

Připadalo jí, že její tělo musí každou chvíli explodovat. Celá se třásla a to chvění vycházelo odněkud z hloubi jejího těla a šířilo se jako kruhy na vodě. Zajíkla se a málem ho skopla z postele. Nedal se odradit a pokračoval, nedovolil jí uniknout z vln rozkoše, které ji zaplavovaly jako příliv.

„Ach, Alexi, ne, ne, dost." Chytila ho za vlasy nad ušima a zvedla mu hlavu. Přitiskla jeho obličej na svůj, neschopná přijmout další vzrušení a rozkoš. Na jeho ústech i rukou cítila svůj pach. „Ne, už ne, prosím, už to nevydržím." Znovu se zajíkla, zavřela oči a zalapala po dechu. „Prosím, už dost." Zvrátila hlavu do polštářů a otevřela oči. Upřeně se na něho zadívala a potom zašeptala:

„Máš jazyk jako satyr."

Lehl si vedle ní a v duchu děkoval Mej-lan za to, co pro něho udělala.

Jessica se posadila do tureckého sedu a zády se opřela o zeď. Její dech se pomalu zklidňoval. Najednou si hrozně chtěla povídat. Důvěrnost a sblížení ji zaskočily. Potřebovala získat zpátky alespoň kousíček sebe sama. Měla by se nad sebou zamyslet. Co se to s ní stalo? Zkusmo zavrtěla prsty na noze.

„Nepřipadá ti ohavné, co Číňané dělali a někde ještě dělají malým holčičkám? Myslím podvazování nohou, když jim ohnou prsty pod chodidlo a stáhnou patu pod kotník. Jejich nožičky pak vypadají jako jelení nebo prasečí kopýtka."

„To jsem nevěděl," zalhal, odhodlaný nehádat se s ní. Vzpomněl si na Mej-lan, která byla tolik pyšná na své malé nožky.

„Jenom v Číně nemohou malé holčičky běhat a hrát si a dospělé ženy

pořádně chodit. Slyšela jsem, že je ty nohy nikdy nepřestanou bolet. A někdy jim dokonce uhnijí.“

Instinktivně se od něho odtáhla. Vlastní pocity a chování ji mátly. Uvědomovala si, že s ním najednou takříkajíc není paní ve vlastním domě. Cítila, že slova, která právě padla, rozbila atmosféru sblížení na kusy. A nejspíš je to dobře, pomyslela si. S Viktorem ji o sebekontrolu připravilo jeho násilí, ale s Alexem to bylo jiné. Tentokrát to vycházelo z ní samé, ale i to ji děsilo, možná mnohem víc.

„Samozřejmě že podvazování nohou mělo a má sloužit především pro potěšení mužů,“ pokračovala neúprosně, „a přikovat ženy mezi čtyři stěny.“

Alexander vycítil, že Jessica hledá v těch řečech únik před důvěrností. Popudilo ho to. Vzpomněl si na Lilii, na to, jak po milování zůstal ležet s hlavou v jejím klíně, její hedvábné vlasy ho příjemně lechtaly na rameně, jak se zavřenýma očima sbíral síly a odpočíval, zatímco mu její chladivé prsty přejížděly po rtech, hladily ho a Lilie mu tichým, melodickým hlasem znovu a znovu vyprávěla příběh o nemravné vdově, který pojednával o shledání syna se zmizelým otcem, zastavárníkem v Nankingu. Lilie před důvěrností neutíkala, ale snažila se, aby kouzlo okamžiku trvalo co nejdéle. Intuitivně se přizpůsobovala jeho náladě, nikdy ho k ničemu nenutila, nikdy ho neodmítla. Nejspíš právě to Mej-lan mínila, když mluvila o návykovosti květinového světa.

„Číňanům prý zmrzačené nohy připadají vzrušující,“ vedla Jessica dál svou. „Věří, že ženy, které kvůli podvázaným chodidlům musí chodit jinak než ty zdravé, mají větší a měkčí stehna a vagínu pevnou jako panny.“ Uvědomovala si, že z jejího hlasu zaznívá pobouření a hněv, který se stupňuje. Uvědomovala si i to, že schválně volí tvrdá slova, aby se s ní hádal.

„A je to pravda?“ zeptal se bez zájmu.

Probodla ho pohledem, zaskočená a rozhněvaná na nejvyšší míru. Poví mu všechno a pěkně od plic.

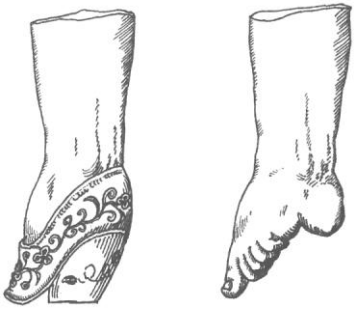
„Číňané ty jejich zmrzačené nožky cumlají, cpou si je do tváří jako syslové. Koušou do nich, olizují je a vůbec se nestarají o bolest, kterou tím té ženě působí. Někteří je prý nutí, aby do nich zmrzačenou nožkou pronikaly zezadu. Umíš si to představit? A také existují speciální maličkaté kalíšky, které se akorát vejdou do jejich brokátových pantoflíčků, aby z nich mohli pít. Někdy prý pijí i vodu, ve které se nožky omývaly.“

„Jess, jak můžeš mít ráda Čínu, když všechno čínské tolik nenávidíš?“ Popudilo ho to. Ten další politický výlev mu ubližoval. Stejně se prý cítí žena, když se jí muž po milování nevěnuje. Jessica Jamesová musí prostě všechno obrátit vzhůru nohama – namísto mužovy cigarety ženiny politické řeči.

„Jak to? Vždyť mám Čínu ráda.“

„Nenávidíš ji. Nenávidíš čínské jídlo, čínské zvyky i politiku,“ prohlásil a vstal. Shýbl se pro kalhoty. „Nenávidíš čínské kurtizány, čínskou korupci, čínská předměstí, čínské továrny, protože v nich pracují děti, čínské rikši, protože je tahají starci.“ Dopnul si košili a obul se.

„Nic čínského se ti nelíbí, Jess. Cožpak to všechno není Čína?“ Stál opřený o dveře, holí ťukal do podlahy a díval se, jak se ve spěchu obléká. „Čína je pro tebe jen hřiště. Snažíš se všechny změnit, chceš, aby všechno dělali podle tvého gusta, chovali se tak, aby se ti to líbilo. Jenomže Čína není ani kostel, kde bys mohla kázat, ani špitál, kde musí všichni poslouchat, ani hřiště, na kterém se můžeš vyžívat při rozdmychávání revoluce, sakra.“

29. kapitola

„Jsi poslední, kdo ho viděl, Ivane.“ Alexander přistrčil kozákovi starý letáček. „Vypadá pořád stejně?“

Semjonov se napil a podržel si portrét před očima.

„Je to on. Skoro přesný, jen teď má delší vlasy a tlustší krk. A taky vousy. Samozřejmě žádnej plnovous, ale jen takovou kozí bradku jako ten šmejd Lenin.“ Zatahal se za hustý mroží knír.

„Poljak je šmejd, ale je to kus chlapa.“ Odložil letáček a dopil. „Stejně velkej jako já, možná větší.“ Zpod hustého obočí se na Alexandera dívaly krhavé oči.

„Je to moje vina.“ Semjonov lítostivě zavrtěl hlavou. „Měl jsem přeskočit za tvým otcem a Vasilijem. Nešlo to. Proud mě moc rychle odnesl pryč.“ Nalil si další skleničku a potom pokračoval.

„Slib mi, chlapče, že ho nebudeš chtít vyřídit beze mě.“

Alexander mlčel. Kozák si už podruhé a nahlas dával otcovu smrt za vinu a chtěl po něm týž slib. Uvědomoval si, že se Semjonov ve jménu otcovy památce cítí povinován ho chránit. Jenomže on měl také svoje povinnosti: chytit rudého komisaře a zachránit Salle d’Armes. Znal jen jediného člověka, který mu v tom mohl pomoci.

„Pokusím se, Ivane.“

O půl hodiny později už stál před tabáčnictvím na Nankingské třídě a doufal, že se mu tam podaří nalézt stopu, která by ho snad mohla dovést k Viktoru Poljakovi. Tabákem provoněný obchod měl rád. Za výlohou

lákaly zákazníky nově přivezené coronas značky Jean Valjean.

„Dobrý den, seňore," pozdravil. „Prosil bych směs Telkhis. V plechovce. Čtyři unce, prosím."

„*Con mucho gusto,*" zněla odpověď. „S největší radostí." Prodavač si narovnal fez. „Jeden dolar a dvacet centů, prosím."

„Mohl bych se na něco zeptat? Prodává se hodně? Nekupoval ho u vás nedávno někdo?"

„Tenhle týden určitě ne. Odpusťte mi mou upřímnost, pane, ale pro většinu uprchlíků je příliš drahý," odpověděl s pohledem upřeným na Alexanderovu halenu s nabíranými rukávy. „Vzpomínám si ale, že před pár dny ho tady kupovala nějaká mladá dáma. Podle přízvuku Američanka."

„Velice vám děkuji," rozloučil se Alexander. Že by Jessica? Že by mu chtěla koupit dárek? Ta představa ho potěšila, ale i přes to se zamračil. Odkud zná jeho značku? Možná jí to prozradil otec už někdy dřív. Ne, to není pravděpodobné.

Vyšel na ulici a nasedl na Osetru. Kobyla byla mnohem klidnější než Tajga, po výstřelech z děl a bojích, kterými prošla, jí hluk ulice nemohl rozházet. Alexander svíral hůl v podpaží jako turnajový dřevec a pomalu se blížil k Voisinově ulici. Byl vděčný, že jsou ulice Francouzské čtvrti osázené platany, jejichž koruny poskytovaly vítaný stín. Trochu ho zklamalo, že se výprava do tabáčnictví minula úspěchem. Pořád nebyl Poljakovi ani o krok blíž.

V duchu si znovu vybavil poslední rozhovor s Mej-lan. Poprosil ji o pomoc, i když nerad.

„Potřebuji vaši pomoc, abych našel Rusa, který zabil mého otce a matku a unesl mou sestru."

„Sama vám v tom pomoci nemohu," odpověděla, „ale udělám totéž, co vy. Zbavím jednoho starého přítele tíživého závazku a dovolím mu splatit dluh."

Už když přijížděl, všiml si dvou čekajících chryslerů a věděl, že Hak Li dorazil k Mej-lan před ním. Jestli vůbec někdo dokáže najít Viktora Poljaka, tak je to Pán hory. Zelený gang má čtyři tisíce členů, kteří ho poslechnou na slovo.

Na posledním schodu postával Liův osobní strážce. Už se sice několikrát viděli, ale tentokrát poprvé vzali jeden druhého na vědomí pokývnutím hlavy. V hale hořely vonné tyčinky. Hak Li na něho čekal v

jednom ze salonků. Byl sám.

„Dobré ráno, hrabě Karlove. Smrt vašeho otce mne velice zarmoutila.“ Číňan napůl vstal a uklonil se mu. Zorničky měl větší a oči se mu leskly víc než jindy. „Bylo mi řečeno, že bych vám mohl být nápomocen. Bude mi ctí.“

„Byl bych vám velmi zavázán,“ odpověděl. Liovy dlouhé zažloutlé prsty uchopily leták. „Tohoto muže potřebuji najít. Zabil oba mé rodiče a unesl mou sestru.“

Hak Li se zaklonil a pozorně studoval tvář na portrétu. „Výrazný obličej. Chcete ho živého, nebo mrtvého?“

„Živého. Musím z něho dostat, kde je má sestra.“

„To není nic těžkého,“ odpověděl Hak Li, jako kdyby ho právě požádal o nějakou banální věc. „Najdu vám toho muže. Pro vás z toho žádné závazky vůči mně neplynou.“

„Děkuji vám. Udělal bych cokoli, abych ho našel.“

V Liových očích se zatřpytil zájem. „Opravdu?“ Naklonil hlavu ke straně. „Opravdu cokoli?“

„Ano, pane,“ nezaváhal Alexander. „Úplně cokoli.“

„Za tuhle službu po vás nic nežádám. Jistě víte, že to nedělám pro vás, ale kvůli madam Wongové, jíž se cítím zavázán.“ Číňanovo dlouhé roucho se zachvělo jako opona, když narovnal hubená a svěšená ramena, jako kdyby chtěl vyrovnat výškový rozdíl mezi ním a mladým Rusem. „Udělám to rád. Komunisti jsou i mí nepřátelé. Spolupracuji s velitelem vojenské akademie Whampoa, generalissimem Čankajškem. Jak ostatně sám říká: všichni nepřátelé Číny jsou jako nepříjemná vyrážka, jen komunisti paralyzují srdce Číny. Je lepší teď pozabíjet pár Rusů, než aby později muselo zemřít mnoho Číňanů. Zabiješ-li učitele, co budou umět žáci?“

„Máte naprostou pravdu, pane.“ Alexander pocítil obrovskou úlevu, jako kdyby se právě dozvěděl, že celá Čína stojí za ním.

„V první řadě potřebuji další kopie toho portrétu.“

„Kolik?“

„Dvě stě.“

„Samozřejmě,“ přikývl Alexander, „budete je mít ještě dnes.“

Hak Li pečlivě složil leták a zastrčil ho do rukávu. „Nicméně vy a já musíme vyřešit ještě jeden problém.“

Toho okamžiku, který nutně musel nastat, se Alexander děsil. Hromada dluhů a bezpočet směnek, které podepsal jeho otec. Do konce života se mu

je nepodaří splatit.

„Doneslo se mi, že jste ukončil studium.“

„Ehm, ano.“

„Nelitujte toho. Nejen ve škole vás naučí, co potřebujete znát,“ prohlásil Hak Li konverzačním tónem. „Já sám neumím číst ani psát. Nikdy jsem nechodil do žádné školy, a přesto mě francouzský generální konzul právě jmenoval členem jejich *Conseil Municipal*, a to umím francouzsky jen pár slov.“

A mně se zase doneslo, že jste tu poctu s díky odmítl a naopak jste nabídl veliteli francouzské policie vstup do Zeleného gangu, aby držel ochrannou ruku nad vaším obchodem s opiem, pomyslel si mladík. „Víte, mám teď mnoho povinností,“ navázal Alexander nahlas. „Musím se postarat o stáje a…“

„Vaše stáje ani váš vyhlášený šermířský sál, které se staly srdcem Malého Ruska v Šanghaji, vám ve skutečnosti už dávno nepatří,“ přerušil ho Hak Li. „Den co den za mnou chodí věřitelé vašeho otce a snaží se mi prodat dluhy, které váš otec nadělal. Cizí směnky mají cenu jen pro někoho, kdo dokáže přimět dlužníka, aby zaplatil. A tvrdí mi, že v tomto směru mám větší naději na úspěch než oni. Už teď mám směnky na víc, než kolik stojí vaše stáje, koně i šavle.“

Velké ucho sípal, a když se nadechl, aby pokračoval, ozval se hvízdavý zvuk. Chystal se na dlouhý proslov. Mej-lan Alexandera upozornila, že Hak Li rád poučuje. Když má člověka rád, udělá mu dlouhou přednášku, a když ne, přesvědčí o své pravdě jinak. „Naslouchejte mu s úctou,“ doporučila mu. „Nechte ho mluvit. Čím déle bude poučovat, tím méně bolestné pro vás bude to, co bude chtít.“

„Dluhy za ječmen a seno. Dluhy za víno, vodku, sedla a podkovy, dluhy u krejčích a ševců za obleky, další za petrolej do lamp a kaviár a dokonce i za nákup skladiště jako takového.“ Rozpřáhl ruce, jako kdyby chtěl naznačit, že dluhy nemají konce a směnek je tolik, že je nelze ani spočítat. „Vlastně tím posledním jmenovaným to všechno začalo. Prodal mi ho princ Krupotkin. Některé ze směnek nesou podpis vašeho otce, jiné jsou jen seznamy dodavatelů. A ještě něco. Ti, kteří nad ránem vyvážejí kbelíky, už tři měsíce nedostali žádné spropitné.“ Tón jeho hlasu zněl náhle ostřeji a přísně. V rozrušení se zatahal za ucho a zhnisaný absces pukl.

„Copak Rusové věří, že každý den vyvážíme splašky jen proto, že nás

to baví? Šanghaj je vyhlášená kvalitním hnojivem, které je bohaté na živiny a slavné jako město samo. A čím jsou výjimeční Rusové? Co proslavilo je?“ Odmlčel se, protože se znovu potřeboval nadechnout. Z jeho hlasu slyšel hořkost a dokonce i náznak pohrdání, a to ho zneklidnilo.

„Vaši hrdí krajané v celé Šanghaji se tváří, že jejich dluhy neexistují, zatímco jejich krásné sestřičky se prodávají v domech rozkoše mnohem podřadnějších a ubožejších než je ten v sousedství.“ Další pauza a další zahvízdání. „I kdybyste prodal úplně všechno, sál, stáje, všechny koně do jednoho a každou šavli, nezůstalo by vám vůbec nic a ještě byste mi dlužil. A přece jste vy a váš otec žili jako páni na vysoké noze, jako kdyby vás revoluce nepřipravila o všechno.“

Tón, jakým mluvil o jeho otci, se Alexandera dotkl a popudil ho, ale uvědomoval si, že je to zkouška. Toporně se napřímil a mlčel. Číňan měl vlastně pravdu. Vzpomněl si na nezaplacené účty za školu, které byly v porovnání s dluhy, jež nadělal otec, naprosto směšné. Trpělivě čekal, až bude Hak Li pokračovat.

„Neberte to jako urážku, ale je potřeba, abychom si rozuměli. Číňané si velice váží synovské oddanosti. O vašem otci jsem se dozvěděl jistou věc, která mne přivedla na myšlenku, že bych s jeho synem mohl uzavřít obchod: váš otec vždycky držel dané slovo.“ Hak Li se sípavě nadechl a poškrabal se dlouhými žlutými nehty na zarudlém a zbytnělém uchu.

„Nuže tedy, co s tím uděláme, mladý pane hrabě?“ Číňan se zkoumavě zahleděl pod nehet, aby zjistil, co si to vlastně z ucha vyškrábl.

„Udělám, co bude v mých silách, abych všechny dluhy splatil, pane,“ ujišťoval ho Alexander. „Salle d’Armes se v poslední době daří, zvlášť naše kluby začínají vydělávat, a dá se očekávat, že zisky porostou. Mám několik dalších nápadů. Příští týden poprvé začneme s boxem. Námořnictvo každé země postaví svého šampiona. Účast přislíbili i Japonci… v muší váze, samozřejmě.“

„A to znamená další sázky,“ pokýval hlavou Li a v očích mu zajiskřilo.

„Potřebuji jen trochu času.“

„Trochu času?“ Tentokrát z jeho hlasu zaznívalo pobavení. „Čas jsou peníze. Čas je to nejcennější, co máme. Čím déle máte dluhy, tím jsou větší. Možná se vám podaří vydělat dost, abyste nedělal další dluhy, ale nevěřím, že byste kdy měl tolik, abyste mohl splatit ty staré. I s úroky, samozřejmě.“ Hak Li zavrtěl podlouhlou hlavou na hubeném krku, ale oči z Alexandera nespustil.

„V dluzích se vyznám stejně dobře jako vy v koních, nebo jako rolník v půdě, či někteří muži v ženách. Dluhy jsou můj život. Jistě, půjčovat peníze je snadné, ale získat je zpět, to už je umění. Vím, jak vymoci dluhy z různých druhů lidí, ať už slibují nebo se vymlouvají na cokoli. Věřte mi, že každý nakonec zaplatí.“

Alexander mu věřil. „Víte…“

„Pokud jde o vás, tak jenom dřít nestačí. To ostatně stačí jen málokdy. Šanghaj je plná těch, kteří dnem i nocí tahají rikši, aby si odpracovali dluh. Dřou dnem i nocí, běhají do úmoru kvůli vidině vlastního vozíku. Jenomže časem zestárnou a ubyde jim sil. Jen tak tak vydělají na úroky z dluhů. Stačí mi jeden pohled na jejich oteklé nohy a ohnutá záda, abych věděl, kolik mil ještě uběhnou.“ Sípavě si odkašlal. „Ne, ne. Ve vašem případě musíme najít jiné řešení.“ Odmlčel se, aby nechal vyznít dopad svých slov.

„Nevím, jak bych…“

„Koně!“ prohlásil hlasitěji, jako kdyby mu vidina zisku dodala sil. „Koně. Jak už víte, dostihy jsou má slabost a už mě nebaví prohrávat. Šanghaj je ráj, pokud jde o sázky. Můžete sázet na všechno od koní přes cvrčky a baseball až po vývoj cen na burze. Když jsem byl mladší, ještě mladší než vy, vydělal jsem si tu a tam pár měďáků… Mej-lan by určitě nechtěla, abych vám popisoval jak… pořád jsem měl hlad, živil jsem se ukradenými melouny a plesnivou rýží, abych mohl vydělané peníze vsadit.“

Alexander mlčel, když Velké ucho hvízdavě sípal a sbíral síly k dalšímu proslovu.

„Jenomže koním i přes veškerou snahu vůbec nerozumím. Nevím, na čem záleží, aby ten či onen vyhrál dostih. Není to ve velikosti, síle ani rychlosti toho zvířete. Čím to je?“ položil mladíkovi řečnickou otázku. „Koním jsem se rozumět nenaučil, ale naučil jsem se rozumět hazardu, potom přišlo půjčování peněz a nakonec vymáhání dluhů. Ale zpátky k vám. Říká se o vás, že koním rozumíte jako nikdo jiný v Šanghaji.“

Alexander si uvědomil, že člověk, s nímž právě mluví, má mnohem složitější a barvitější minulost než většina protřelých Rusů, které znal.

„Takže byste mi třeba mohl poradit, pokud jde o dostihy. Koně jsou zase váš život. Co já vím? Stačí pár slov o jezdci, koni nebo stáji. Nebo ještě lépe, můžete dát na váš instinkt a spolehnout se na štěstí. Rád bych si s vámi popovídal o nadcházejícím Šanghajském derby,“ pokračoval Hak Li. „Za to jsem ochoten smazat vaše dluhy. Jistě, abychom na ně mohli

zapomenout úplně, tak vás čas od času požádám o něco většího, ale nikdy o nic, co by bylo nad vaše síly.“

Alexander raději ani nechtěl domýšlet, co to znamená. Co by na to řekl otec? Hrdý, ale praktický, elegantní, ale tvrdý, lehkovážný a zodpovědný zároveň dokázal proplouvat úskalími života, aniž by i přes obrovské dluhy ztratil svoji nezávislost.

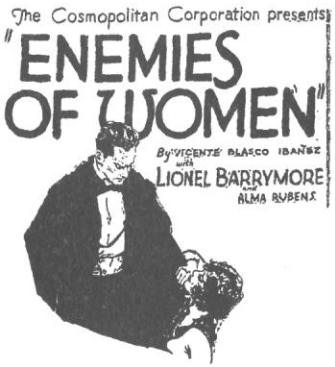
„Potřebuji čas na rozmyšlenou,“ zašeptal.

„Čas? Kdo si může dovolit luxus čekání? Copak vy sám si nepřejete, abych ohledně té druhé záležitosti, o které jsme mluvili, začal okamžitě jednat? Kdo vám ho najde, až ze Šanghaje odjede?“

„Máte pravdu, pane, ale podle mě je mezi těmi dvěma záležitostmi přece jenom rozdíl.“

„Možná ano, možná ne. Na tomto světě všechno souvisí se vším. Pokud se dohodneme, jak naložíme s vašimi dluhy a ohledně vašich rad, pokud jde o koně, tak si budete moci ponechat stáje a mně bude potěšením vám pomoci zjednat klid a mír pro vaše předky.“

Klid a mír, to jistě, pomyslel si. Mrazilo ho v zádech, když pomyslel na to, co všechno by po něm tenhle bezohledný a krutý Číňan jednoho dne mohl chtít.

30. kapitola

„Nemám moc času, Viktore," vysvětlovala Jessica, zatímco mu stříhala vlasy holičskými nůžkami, které si přinesla z domova. Překvapilo ji, že si sám dokázal obarvit vlasy.

Teď jí dokonce i stříhání připadalo jako nepříjemně důvěrná záležitost. Byl jí odporný, ale chtěla mu pomáhat při plnění jeho úkolu a zároveň se vyhnout čemukoli osobnímu.

Tušila, že nad Viktorem se stahují bouřková mračna. Že má horkou půdu pod nohama, se dalo snadno poznat z jeho nového ubytování a ze spěchu, s jakým změnil adresu. Páchlo to tam česnekem a žluklým olejem. Místnost neměla žádné okno, byla to jen tmavá špeluňka nad tkalcovskou dílnou v chudinské čtvrti na čínském břehu Sučouského potoka. Žádné sušené ryby pověšené na polici, žádné portréty Dzeržinského a Marxe v rámečkách na zdi. Po ruce měl jen revolver a dýmku. Na stolečku mezi nimi ležela jen plechovka Telkhisu, naolejovaný hadřík a krabička s náboji.

„Dneska jen jeden vzkaz," řekl jí.

„Samozřejmě, Viktore. Kolo mám dole."

„Buď opatrná a doruč ten dopis dřív, než se rozběhneš na tu pitomou schůzi."

„Kéž bys mohl jít se mnou," povzdechla si, i když věděla, že to vůbec nepřipadá v úvahu. „Spolek odpůrců podvazování nohou chce Čínu změnit do pětadvaceti let. Osvobození žen pomůže i naší věci." Naštval ji.

Odložila nůžky. Už se ho nehodlala nikdy dotknout a ostříhané vlasy mu ometla z nahých ramen špinavým ručníkem. „Myslela jsem si, že komunisti jsou proti podvazování nohou a všem dalším zlořádům, které dokáže vykořenit jen revoluce," dodala umíněně.

„Samozřejmě že jsme proti podvazování nohou a všemu tomu ostatnímu," ujišťoval ji s netrpělivostí v hlase, jako kdyby domlouval paličatému děcku, „vždyť to přece víš. V první řadě je ale nutné vybudovat kádrovou základnu a chopit se moci. Nejprve musíme zvítězit ve velkých bitvách, soudružko, a teprve potom si můžeme nadělat další nepřátele maličkostmi."

Jessica to sice chápala a obdivovala jeho rozhodnost, ale ani ta nedokázala zaplašit všechny její obavy.

„Viktore, co se děje?" zeptala se po chvíli. „V *Deníku* jsem četla, že policie zatkla některé odborářské vůdce, a taky jsem slyšela, že Zelený gang je jedna ruka se Sûreté a Čankajškem."

„Co bys řekla?" Vstal a oblékl si společenskou košili. Na ramínku na zdi visel tmavý oblek a pod ním bílá sutana.

„Věznění patří k naší práci. Docela dobře bys v kriminále mohla skončit i ty."

„Já?" Ta představa ji vyděsila a zaskočila zároveň. „A za co?"

Pokrčil rameny. „Za cokoli. Za to, co by si na tebe vymysleli, nebo za to, cos doopravdy dělala."

Nejspíš mě hodlá vyměnit za nějakou povolnější, když mu to se mnou nevyšlo, pomyslela si. Hnusil se jí, ale právě jeho rozhodnost a schopnost okamžitě jednat ji na něm fascinovaly. Potřeboval ji, ale nestál o potíže. V porovnání s ním se Alexander někdy choval jako malé dítě.

„Lev Trockij byl ve vězení skoro dvacetkrát," pokračoval Poljak. „A dneska? Namísto živoření v nevytápěný cele zamořený štěnicema a plný krys někde v Oděse velí Rudý armádě z obrněnýho vlaku, kde má nejen tiskařskej stroj, ale i telegraf, knihovnu a vanu."

Právě takhle si Viktor nejspíš představuje luxus, napadlo ji. Nedokázala už vnímat svět jeho očima a stále víc se klonila k Alexanderovu úhlu pohledu.

„Jsou mnohem horší věci než vězení," uzavřel proslov Poljak, pokrčil rameny a podal jí naškrobený límec. „Pomoz mi s tím."

Připadala si jako podivný kříženec komorné a maskérky na divadle. Navíc páchl.

„Můžu ti nacpat dýmku, než půjdu?“ Stiskla víčko, které odskočilo. Chtěla mu dát najevo, že nestojí o další odcizení. Obřad spojený se zapalováním dýmky si zamilovala. Vlastně dýmka byla to jediné, co se jí na něm líbilo. Nějak k němu patřila. Dýmka a revolucionář neodmyslitelně patří k sobě. Stalin a všichni ostatní sovětští vůdci také kouří dýmku.

„Ale ne abys to odbyla,“ napomenul ji s bradou vystrčenou dopředu, bojoval s vázankou a knoflíčky. „Nesmíš tabák moc upěchovat.“

Rozhodla se, že ho nechá, ať si s vázankou poradí, jak umí. Škrtla sirkou o zeď a vtáhla dlouhý modravý plamínek do nacpané hlavičky. Sladce vonící dým jí naplnil ústa. Ještě několikrát potáhla, dokud se hlavička nerozehřála, a podala mu ji. Připadala si jako indiánský náčelník, který uzavírá mír.

Poljak si vzal dýmku a pozoroval ji skrz kouř. Potom si sedl na stoličku a začal čistit pistoli.

Zamrazilo ji v zádech. Najednou jí připadalo, že teď od něho hrozí nebezpečí i jí. Zastrčila nůžky do kapsy. Vstala, pokynula mu, vzala dopis a odešla. Pospíchala, protože nechtěla zmeškat schůzi na misii a doufala, že se jí podaří vidět Alexe. Protlačila kolo kolem hroznu žen, které se prohrabovaly v odpadu z dílny a hledaly hadry na úklid i na podrážky. Potom nasedla. Zatímco šlapala do pedálů, přemýšlela o tom, co mají rudí společného s bílými. Co vlastně spojuje revolucionáře a šlechtice? Uvědomila si, že kromě vodky je to ještě vášnivost a pohrdání hodnotami buržoazie.

Před čajovnou U Zeleného draka v Lafayettově ulici stály dva černé chryslery. Hned vedle seděl chráněný mříží pouliční směnárník. Oba řidiči měli plné ruce práce s vozy, které prohlíželi, čistili a opečovávali jako stájníci carský zápřah. Alexander věděl, že Hak Li má ve zvyku každý týden pořádat slyšení někde jinde. Před sousedním obchodem stála vyrovnaná řada rakví, které připomínaly mažongové kameny. Vůně čerstvého dřeva mu připomněla den, kdy před deseti měsíci poprvé vystoupil v Šanghaji na břeh. Čajovna byla plná. U zadních stolků se ozývalo cvakání kamenů, muži klábosili nad čajem a karty pleskaly jedna o druhou. Vědělo se, že tahle čajovna patří Zelenému gangu, takže tam byl klid a mnohem větší ticho než v kterékoli jiné z těch, co znal.

Čistič uší soustředěně přivíral oči za skly kulatých brýlí, když se věnoval zákazníkovi na stoličce před sebou. Na čajovém stolku si na

kousku brokátu rozložil všechny svoje titěrné nástroje. Zákazník měl hlavu nakloněnou napravo a odborník na čištění uší držel v jedné ruce nablýskanou špachtličku a v druhé tenkou stříbrnou tyčinku, kterou tomu muži vyndával maz z ucha. Zákazník měl zavřené oči. Mohlo by se zdát, že spí, kdyby mu z nosních dírek nestoupaly proužky dýmu.

Přede dveřmi do soukromé části čajovny uviděl stát Liova tělesného strážce. Obličej hřmotného Rusa připomínal kamenné tváře vypasených buddhů, které stejně jako jeho halil kouřový opar. U zdi trpělivě a mlčky čekal zástup lidí. Nikdo z nich nevěnoval pozornost *mama-san*, která kolem prošla se šesti mladičkými dívkami. Pomalu prošla celou čajovnou, ale udala jenom jednu. Hezká, asi dvanáctiletá dívenka, křiklavě nalíčená a napudrovaná, s vlasy lesknoucími se želatinou, v přiléhavých saténových šatech trpělivě čekala za svým zákazníkem, který ještě nedohrál karetní partii. Nebylo na ní nic dětského.

Vzpomněl si na Mej-lan a její poznámku o tom, jak jsou zákazníci ze Západu překvapení a potěšení, když se dočkají toho, co Číňané považují v květinovém světě za samozřejmost. Ochoty, pokory a lichocení, schopnosti vcítit se do mužovy nálady. „To všechno a ještě hebkost naší kůže," vysvětlovala, „po tom Evropané prahnou." Alexander se zamyslel nad tím, co asi hledají bohatí Číňané u bílých nevěstek v proslulých domech rozkoše s dívkami přivezenými z Ameriky. Možná pravý opak? Bílé nevěstky jsou starší a určitě ne tak poddajné, možná Číňany láká odlišná barva pleti, jiná vůně, jiné tělo. Kdo ví?

„*Dobroje utro,* hrabě Karlove," pokynul mu bodygard a naprosto ignoroval zástup čínských informátorů a prosebníků. „Pan Hak Li má právě jednání s dlužníkem." Kývl směrem ke dveřím za sebou. „Jakmile skončí, očekává vás."

Vzápětí vyšel ven podsaditý Číňan, který vedl jiného, mnohem hubenějšího a menšího, za loket. Všichni čekající se v tu chvíli dívali jinam. Ten menší se třásl a po tvářích mu tekly slzy. Pravý rukáv měl mokrý a vysoko vyhrnutý. K hubené ruce si tiskl zakrvácený kus hadru. Na podlahu skapávaly červené kapičky.

Tělesný strážce pokynul Alexanderovi, aby šel dál. Mladík se zastavil na prahu, aby si jeho oči přivykly přítmí. Jediné světlo bylo to, které se dovnitř prodralo škvírami mezi žaluziemi. Rozhlédl se po místnosti. Ucítil slabou růžovou vůni, která se linula z vykuřovadla v rohu.

U zdi na dvou stejných červených lakových stolcích stála velká

akvária. Nahoře se u hladiny usadil zelenkavý proužek řas. V jednom z nich se prohánějí malé rybky s hadími hlavičkami. Vypadalo to, že je právě někdo vyrušil. Rejdily v zarůžovělé vodě a zdálky vypadaly jako jeden tvor. V druhém akváriu uviděl velkou, válcovitou rybu, skoro metr dlouhou, která odpočívala na dně se sebejistotou nažraného tygra. Zjevně se jednalo o dospělý exemplář menších rybek v sousedství. Velká ryba otevřela ústa a ukázala mu les jehličkovitých zubů na úzké, protáhlé čelisti. Na třetím stolečku stálo kulovité akvárium se zlatými rybičkami a hned vedle řídký bambusový koš, ve kterém se svíjela nějaká havěť. Žáby! Jsou to žáby, uvědomil si. Zdálo se mu, že všechny mají zlámanou pravou zadní nohu. Jsou na tom stejně jako já, pomyslel si. Na víku vyhrávalo serenádu několik cvrčků, kteří se měli na pozoru, aby se neocitli příliš blízko hladových žab. Nad malým stolkem visel na háčku podběrák ze štípaného bambusu s příkrými stěnami.

„Vítejte, mladý hrabě," ozval se Hak Li. Otevřel kulatou plechovku s americkými cigaretami a postavil ji na nízký stolek před svým vyřezávaným křeslem z tvrdého dřeva. Alexanderův zájem o obyvatele akvárií mu neunikl. Nespouštěl z hosta oči, ani když na ně ukázal.

„To jsou moji vymahači dluhů," vysvětlil, zjevně potěšený, že může mladíka poučovat. „Říkáme jim hadohlavci. Z těch malých se připravuje skvělá polévka, která starci, jako jsem já, dodává sílu. Ty větší mám raději smažené nebo uzené. Angličané jim tuším říkají francké ryby. Sežerou všechno, na co přijdou. Dokonce i svůj potěr. Napadnou i kořist větší než jsou samy. Třou se jen s těmi, které jsou stejně velké. Pokud je partnerka menší, počkají, až se vytře, a potom ji sežerou. Jakmile dostanou hlad, nezbyde v rybníčku nebo tůni nic živého. Jsou schopné urazit za potravou i dvě tři míle po souši."

Starý Číňan si povzdechl. „Nechtěl bych být v kůži člověka, který jim usnul v cestě. Mé dlužníky vyhlídka na bližší seznámení s nimi také nejspíš netěší," dodal.

„Chápu," odtušil Alexander a vybavil se mu roztřesený Číňan s mokrým rukávem a krvácející rukou.

„Nenakrmil byste je? Dneska jsem jim dopřál jen pár malých soust. Rozrušilo je to a navnadilo." Hak Li ukázal na koš s žábami. „Ušetřil byste mě nepříjemného vstávání."

„Samozřejmě," souhlasil Alexander bez váhání. Hadohlavci by se žab stejně dočkali a rozhodně nehodlal popudit svého hostitele tím, že by

odmítl vyhovět jeho vrtochu. Maje na paměti krvácejícího dlužníka, sundal z háčku podběrák a vytáhl z koše žábu. Z tlamy jí ještě vyčnívala půlka cvrčka. Dřív než stačila z podběráku vyskočit, žbluňkla do akvária s menšími rybkami. Voda se zčeřila, jak se všechny rybky vrhly na nebohou žábu. V místech, kde ještě před okamžikem udělala poslední tempo, zůstala jen změť růžových bublin.

Napadlo ho, co by asi na tuhle libůstku říkala Jessica. Oklepal kapky vody z podběráku a pečlivě ho pověsil na místo. Teprve potom se posadil do křesílka naproti Haku Li. Číňan spokojeně pokýval hlavou a dál se šťoural v uchu. Alexander raději zabloudil pohledem k vykuřovadlu.

„Všiml jste si mého starého vykuřovadla," ozval se Li po chvíli. „Nevyhaslo od chvíle, kdy ho před třemi sty lety odlili. Je jako srdce starce. Jakmile jednou vychladne, už ho nic a nikdo neoživí."

„Hoří i celou noc?"

„To nikdy. Do popela z kadidla se na noc zasype žhnoucí kus uhlí. Má jen tolik vzduchu, aby žhnulo, ale nevyhořelo. Vydrží doutnat i několik dnů. Na horký popel se pak položí kousíček santalového dřeva, které se ohřívá a žár je pomaličku stravuje. Mám čtyři taková vykuřovadla, na každém z míst, kde pracuji, jedno. Připomínají mým lidem, že nesmějí zapomínat na mé zájmy, ani když tam nejsem."

„Už je máte dlouho?" vyzvídal Alexander.

„Ne, jen jedenáct let. Dostal jsem je jako úhradu jednoho zvláštního dluhu," dodal na vysvětlenou Velké ucho. „Měli bychom se ale věnovat jiným věcem. Díky vám se mi steeplechase začíná opravdu líbit."

„Měl jsem prostě jen štěstí, pane," namítl Alexander, „zvlášť pokud šlo o sázku na Prince waleského. Pokud jde o Hardoonův handicap zítra nebo Bostonský pohár, nemám se čeho chytit." Úmyslně se díval jinam, když si Hak Li soustředěně pohlížel černý strup, který si vyškrábl z ucha.

„Derby bude za pár dnů," pokračoval zdánlivě lhostejně. „Třeba budete chtít vyhrát."

„Udělám, co bude v mých silách, pane," ujistil ho Alexander, maje na paměti slib, který dal otci.

„Možná přijdete na to, že chcete raději skončit druhý nebo třetí, ale to dnes není na pořadu dne," uzavřel Číňan. „Mám pro vás návrh," pokračoval hlasem, který připomínal šelestění listů ve větru, „návrh, který jak doufám přijmete, čímž se budu cítit poctěn."

Alexanderovi se stáhl žaludek obavami a pátravě se zahleděl do

nemrkajících černých očí.

„Chtěl bych být vaším společníkem, ne vaším neodbytným věřitelem," prohlásil Hak Li, který si proslov zjevně předem dobře promyslel.

„Stáje si vedou dobře," odtušil Alexander. Vybavila se mu Mej-lanina rada, aby nikdy neuzavíral žádnou dohodu, pokud nezná všechny podmínky. Nejprve ať mu Hak Li sdělí všechno, a potom se uvidí. „Čekáme na zápis do Pony klubu. Máme před sebou rušnou sezonu."

„To všechno vím. Box, šermířské turnaje, ukázky soubojů, dražby poníků. Doneslo se mi, že ve vašem Salle d'Armes je živo dnem i nocí stejně jako v Paláci zábavy."

„To byl také můj záměr," připustil Alexander. „Včera došlo na můj v současné době nejoblíbenější sport: soutěž v hodu nožem mezi mistry bojových umění a vrhači nožů z devíti zemí."

„Úžasné!" vyhrkl Hak Li s nadšením a jiskrou v oku. „Vrhání nožů! V mládí mi to s nožem docela šlo. Říkali o mně, že jsem byl hodně rychlý." Velké ucho skromně sklopil oči.

„Také jsem to slyšel, pane," přikývl Alexander. „Házelo se do lukostřeleckých terčů v jednom rohu šermířského sálu, ve druhém se přijímaly sázky a vyplácely výhry, uprostřed se podávalo občerstvení."

„Škoda že jsem to neviděl," povzdechl si Hak Li upřímně. „Kdo vyhrál? Snad ne některý z těch japonských opičáků z toho jejich Bušidó klubu?"

„Japonec sice porazil Gurkha i kozáka, ale na cikána z portugalského cirkusu nestačil. Ten si ve finále poradil i s korejským mistrem bojových umění. Cikánovi se podařilo naházet tři nože do podkovy za méně než deset vteřin."

„Na vašem místě, mladíku, bych se to začal učit. Kdo ví, kdy se vám to bude hodit."

„Už jsem začal," připustil Alexander. „Beru lekce u toho korejského mistra. Cikán se bohužel vrátil i s cirkusem do Macaa."

„Mladý hrabě Karlove, podařilo se vám něco, co jsem až dosud považoval za zhola nemožné, a to přinést do Šanghaje dosud neznámý hazard." Natáhl se pro plechovku s cigaretami a pokračoval.

„Nové věci ode mne odhánějí stáří. Nedávno jsem začal investovat do filmu a divadel. V Šanghaji jsou všechny novinky." Přidržel si plechovku u nosu a chrochtavě vdechl tabákovou vůni. Alexander si vybavil všechno to frkání, plivání a chrchlání na ulicích i v jídelnách. Číňané to zjevně

stejně jako šťourání se v uchu nebo v zubech nepovažovali za neslušné.

„Má snad Hollywood něco, co my ne?“ Hak Li zalovil v rukávu a vytáhl nějakou kartičku. „Tady. Abyste mohl kdykoli jít do některého z našich divadel, ať už do Isis nebo Carltonu.“

„Děkuji vám, pane,“ Alexander si vzal kartičku a uložil ji do kapsičky. Ještě pořád měl před očima soutěž pěveckých sborů. Soutěžili Velšané, Američané a Rusové. Příručí ve vypůjčených šatech, vyhladovělí důstojníci v uniformách, dva vousatí popové v sutanách a další ruští zpěváci, celkem třicetihlavý sbor, dojali všechny přítomné k slzám. Francouzský porotce po právu přiřkl vítězství Rusům, ale Američané si stěžovali a tvrdili, že Francouz byl zaplacený a rozhodnuto bylo ještě dřív, než otevřeli ústa. Teď už chápal, proč Hak Li sází i na pěvecké soutěže.

„Zítra večer pořádáme představení jenisejských kozáků, jízda na koni a tanec,“ lákal Číňana Alexander. „Celkem čtyřiadvacet skvělých jezdců, kteří dokáží vestoje tančit v sedle cválajícího koně. A potom samozřejmě ruský buffet.“

„Samozřejmě,“ zopakoval Pán hory. „To všechno vím, ale než se do toho pustíte, přál bych si vás vidět bez dluhů. Vezměte mě jako tichého společníka vaší Salle d’Armes, a tím se smažou všechny vaše dluhy do posledního centu.“

„Jak byste si to představoval, pane?“ vyptával se Alexander a doufal, že proslulá upovídanost přiměje hlavu Zeleného gangu prozradit něco víc.

„Samozřejmě mám na mysli rovnocenné partnerství. Půl na půl.“

„Čtvrtinu, pane?“ Copak se s takovým člověkem dá uzavřít rovnocenné partnerství?

„Třetinu,“ rozkašlal se Hak Li, kterého smlouvání očividně pobavilo.

„Dohodnuto, pane,“ odsouhlasil nabídku Alexander. Ruku mu ale nepodal. Mej-laniny rady byly k nezaplacení. Zbavil se dluhů a ještě získal ochranu zadarmo. Zelený gang a francouzská policie představovaly dostatečnou záruku, že se ho nikdo nepokusí vydírat.

Ozvalo se dvojí zaťukání na dveře. Nepochybně smluvený signál. Alexander vstal. „Bylo by mi ctí vás přivítat v Salle,“ řekl na rozloučenou. Zdržel se déle, než předpokládal, a bál se, že přijde pozdě na schůzku s Jessikou. „Ještě je tu ovšem ta druhá záležitost, které se týkala naše dohoda.“

„A, jistě. Hlava Poljaka výměnou za vaše poradenství ohledně koní. Váš rudý přítel je stále v Šanghaji, ale nedávno pobýval i v Charbinu a

Nankingu, jak mi hlásili. Pořád jsou s ním nějaké potíže. Hází kameny do klidných tůní a víří kal. Před dvěma dny už jsme ho skoro měli, ale někdo ho varoval. Z brlohu v Ča-peji utekl jen tak tak.“

Alexander se uctivě omluvil. Zatímco spěchal na schůzku s Jess, myslel na to, že čas neúprosně běží a Poljak už mohl ze Šanghaje zmizet. Musí pomstít rodiče a zjistit, kde je Káťa. A může vůbec nejdůležitější úkol, který má, přehrát na někoho jiného?

Samozřejmě přišel na misii pozdě, ale ještě nebylo po všem. Ženy tam stále ještě byly, a to jak plamenné misionářky, tak i ty, které chtěly zachraňovat nebohé oběti zavrženíhodného zvyku podvazování nohou.

Postarší Číňanka s rozbalenou zmrzačenou nožkou seděla na vysoké stoličce uprostřed nízkého pódia. Vypadala jako zraněný pták. Obvykle se na tom pódiu odehrávala dětská představení, četly se příběhy z Písma a vystupoval sbor Mladých čínských křesťanských konvertitů. Dívala se do země a tiše hovořila. Její slova překládala žena stojící vedle ní. Jessica.

Alexander se posadil do zadní řady a natáhl si nohu do uličky. Vytáhl z kapsy dýmku a znamení jedné z žen u pódia mu neuniklo. Vzápětí si k němu přisedly dvě Američanky s proutěnými košíky na milodary, které chtěly vylákat z dojatých diváků. Jedna z nich ukázala na dýmku a zavrtěla hlavou. Zasunul nezapálenou dýmku mezi zuby.

„Matka mi začala podvazovat chodidla, když mi bylo šest,“ překládala Jessica. Ženy v předních řadách si cosi zapsaly do notýsků. „Každý den mi utahovala obinadla víc a víc, sešívala je. Palce mi to ohýbalo nahoru, jako výhonky mladého zázvoru, paty mi obinadla naopak tlačila dolů.“ Fotograf si začal chystat trojnožku a fotoaparát.

„Jednou týdně mi namáčely nohy do moči, aby mi změkly kosti. Když to nepomáhalo, strčily mi je do čerstvého opičího lejna.“

Zděšené publikum zalapalo po dechu. A přijde další výčet hrůz, pomyslel si Alexander. Vzpomněl si na Mej-lan. Moč, vysvětlovala mu, byla mladých chlapců a vždycky zabrala.

„Nutily mě chodit, i když mne chodidla bolela tak strašně, že jsem nemohla jíst ani spát. Pokud jsem si v noci obinadla povolila nebo zula botičky, ráno mě za to potrestaly a svázaly mi nohy ještě pevněji. Každé dva týdny mě přinutily obouvat malinkaté pantoflíčky. Plakala jsem, ale matka mě okřikla, že když nebudu mít droboučké zlaté lotosy, které se vejdou do dlaně, tak si mě žádný bohatší muž nevezme.“

Jessica dál hřímala z pódia a stará žena sotva slyšitelně šeptala a kývala

zmrzačenou nožkou ze strany na stranu. Uvědomil si, že je to nacvičené představení. Místy měl pocit, že překlad předbíhá výpověď. Zkoumavě se zadíval na Jessiku. Obdivoval její samostatnost a její soucitná povaha se mu líbila, ale pořád nechápal, kde se v ní bere všechna ta zloba a revoluční zápal. Najednou mu připadalo, že to dělá kvůli sobě, a ne pro oběti. Vypadalo to, že ona je potřebuje víc než ony ji. Hrála naučenou roli, úlohu podobnou spasitelskému mesiášství jejích rodičů. Snaží se jim dokázat, že je lepší než oni? Proč to dělá?

„Brzy mi chodidla zhnisala a o sedmých narozeninách jsem přišla o dva prsty na levé noze."

Jessica očividně zadržovala slzy, když mluvila o utrpení té staré ženy.

„Kdykoli jsem snědla nějaké maso nebo rybu, nohy mi otekly a začaly hnisat. Zasypávala jsem si je kamencovým práškem, aby mi nekrvácely."

Alexander v tichosti vstal, hodil do jednoho z košíků pár drobných a odešel.

Před budovou misie a Metodistickou dívčí školou měly čínské holčičky hodinu tělocviku. Mohlo jim být tak kolem deseti. Stály na jedné noze v řadách po čtyřech až pěti. Nažehlené modré uniformy měly přepásané zářivě bílou stuhou. Holubička. S hlavami zvednutými k nebi plynulým pohybem spojily ruce nad hlavou v půvabném oblouku, aby se dotkly špičkami prstů.

Alexanderovi se ulevilo, jakmile se zbavil stísněné atmosféry v misii, a klesl na nízkou dřevěnou lavičku. Od pouličního prodavače si koupil kalíšek zeleného čaje. Na opěradle uviděl přišroubovaný mosazný štítek.

Stalo na něm:

DAR ČÍNSKÝM DĚTEM
OD CHLAPCŮ A DÍVEK
PRVNÍ METODISTICKÉ CÍRKVE
PALO ALTO, KALIFORNIE

Jak asi takové Palo Alto vypadá? Všiml si i toho, že hlavy šroubů rozklepali, aby se nedaly vytáhnout a destička ukrást. Přemýšlel o tom, co Američany žene k jejich chorobné potřebě pomáhat i těm, kteří o to nestojí? Co by asi dělali, kdyby nikde žádní trpící nebyli?

Konečně se ve dveřích misie objevila Jessica a přisedla si k němu. Byla celá zarudlá.

„Proč jsi tak rychle odešel?“

„Hrozně nerad tě vidím naštvanou,“ odpověděl, „a také jsem se cítil hloupě kvůli té staré dámě.“

„Ta je zvyklá,“ opáčila. „Vlastně je to její práce. Každý den někde vypráví totéž. Potřebujeme ji, aby nám pomohla s tím skoncovat. Na venkově ještě místy holčičkám mrzačí nohy v naději, že tak získají na ceně a budou je moci lépe prodat jako služky, nevěstky nebo vedlejší manželky.“

„Nejspíš je to musí hrozně bolet, když po těch letech sundají obinadla a snaží se normálně chodit,“ poznamenal. Provokoval ji schválně. Nedodal ale, že to všechno nejspíš dělá jen proto, aby měla sama ze sebe dobrý pocit, aniž by se ohlížela na to, jak musí být těm starým Číňankám.

„Učíme je, jak to dělat postupně, aby je to tak nebolelo. Prý to není tak zlé, nebo to alespoň říkají. Japonci odvedli na Formose pořádný kus práce a podařilo se jim tenhle ohavný zvyk vymýtit.“

„To jako myslíš surové tresty pro každou starou paní, kterou chytí s brokátovými pantoflíčky?“

„Alexi…“

Poklepal na mosaznou destičku na lavičce mezi nimi.

„Nepatřila Kalifornie kdysi Rusku?“ zeptal se nevinně. „Tak jako třeba Aljaška. Možná jsi původem Ruska a tím by se vysvětlovalo, proč tě utrpení tolik přitahuje.“

„V žádném případě, Alexandere.“ Zavrtěla hlavou. Proč musí pořád být tak jízlivý? „Kalifornie není ruská a nebyla. Jen na severu kdysi Rusové měli pár obchodních stanic, nic víc.“

Z otevřených oken školy k nim dolehl dívčí zpěv. Děti za doprovodu klavíru jasnými hlásky v šanghajštině zpívaly: „Vpřed Kristovi vojáci, pochodujte jako do války.“

„Tyhle holčičky měly štěstí,“ prohlásila Jess. „Odpoledne je čeká výuka šití na šicích strojích a…“

„Co bys řekla večeři?“ přerušil ji. Kéž by aspoň na pár dnů zapomněla na politiku! „Nechceš někam zajít? Nebo bys raději do kina? V Isis dávají nový film s Lionelem Barrymorem.“

„Jak se jmenuje?“

„Nepřátelé žen, s Barrymorem a Almou Rubensovou. Je to o ruské revoluci.“

Zkoumavě se na něho zadívala. Nebyla si jistá, jestli ji zase nechce

vyprovokovat. „Raději bych viděla nějaký z těch nových čínských filmů, co se točí v Šanghaji," řekla. „Většinou jsou o chudých venkovských dívkách, které odešly hledat štěstí do Šanghaje. Pojďme radši napřed na tu večeři."

Alexander mávl na nejbližší rikšu.

Jess vstala a poslala ji pryč. „Můžeme jet na kole. Půjčím ti nějaké." Jenomže všechna kola až na to její byla dívčí. Alexander se omluvně usmál, zahvízdal a tleskl. Rikša se vrátila.

„Jsou věci, které nedokážu, Jess," upozornil ji spíš pobaveně než naštvaně, „a jednou z nich je jízda na kole. Rikša je pro mě cosi jako nutný převoz nemocného. Jeď pomalu, budeme se držet za tebou."

Jessica, rozzlobená, že obrátil její neústupnost ohledně rikši proti ní, se rozjela k Francouzské čtvrti.

Začali čajem. Napětí trochu polevilo a ledy začaly tát. Už se naučil, že musí trpělivě čekat, aby měl Jess takovou, jaká se mu líbila.

Zatímco ho zavalovala přívalem nářků na příšernou situaci na venkově, pokud jde o gramotnost dívek a žen, Alexander myslel na dostihy a tip, který dal Haku Li. Modlil se, aby to vyšlo. Už od rána přemýšlel o tom, co by asi otec říkal na dohodu, kterou uzavřel s Hakem Li. Dal by přednost přežití, nebo by dál hrál vabank? Odpověď znal. Člověk se pozná podle toho, jak sedí v sedle, tvrdíval jeho otec. Určitě by volil nezávislost. No, alespoň že jejich Salle d'Armes nespadlo do klína Krupotkinovi. To by ho otec nejspíš tam nahoře proklel.

„Posloucháš mě vůbec, Alexi?" Už se uklidnila a prohrábla si vlasy a potom ho pohladila po ruce. „Máš tolik práce, že tě skoro nevidím, a na misii jsme se neměli ani čas pořádně přivítat." Naklonila se přes stůl a políbila ho.

Zlehka ji konečky prstů pohladil po tváři a políbil ji na rty. Vzápětí mu v mysli cosi vybuchlo. Trhl sebou, jako kdyby se spálil.

Tu vůni znal. A věděl, kdo ten tabák kouří.

„Jessiko," oslovil ji vážným tónem. „Kdes byla? A s kým?"

„Jak to myslíš? Viděls přece… v misii."

„Z tvého dechu cítím tabákový kouř, je to dýmkový tabák." Probodl ji pohledem. „Je to Telkhis. Kdo kromě mě ho kouří?"

Nedokázala ze sebe vypravit slovo. Dívala se na něho a v mysli jí začala klíčit děsivá představa.

„Znám jen jednoho člověka, který ho kouří," pokračoval pevným a

nesmlouvavým hlasem. „A je to vrah. Zabil mého otce i mou matku. Jmenuje se Viktor Poljak a vím, že teď je někde v Šanghaji.“

Přitáhl si ji k sobě přes stůl, svíral jí hlavu v dlaních a nosem se skoro dotýkal jejích úst. Dvakrát zkusmo nasál a prudce vydechl. Bránila se.

„Jdu pryč!“ Zalila ji hrůza, když jí do sebe začaly zapadat jednotlivé dílky skládačky a její dva životy se začaly slévat v jeden.

„Jak to, že je z tebe cítit kouř?“ Pustil její hlavu a pevně ji sevřel zápěstí. „Bylas s ním, že? Muselas ho líbat dost vášnivě, abys načichla kouřem.“ Napůl vstal a zatřásl jí. Ostatní hosté na ně zírali s otevřenými ústy, vidličky, nože, lžíce i jídelní hůlky se zastavily napůl cesty.

„Samozřejmě! Je to Poljak! To všechno jsi dělala pro tu svou všivou revoluci, že ano? Nebo se snad pletu, Jessiko?“

„To bolí,“ postěžovala si. Snažila se vyprostit z jeho sevření a uvědomovala si, že dvojí život skončil. Musí si vybrat. A to hned. „Žádného Poljaka neznám.“

Zalovil v kapse a podržel jí před obličejem Poljakův portrét.

„Tak je to on, nebo ne?“ Uhladil leták na stole. Přísně se na ní zadíval. „Kde je?“

Zírala na kresbu před sebou a nedokázala se přimět se jí dotknout. Jenom účes neodpovídal, ale jinak to byl on. Viktor zabil Alexanderova otce?

„Nemůžu… Nesmím… Nejde to. Viktor by nikoho nezabil,“ ohradila se, i když věděla, že to tak není. Aby splnil úkol, zabil by bez váhání klidně i ji. Znásilnil ji a vůbec ho to netrápilo.

„Jessiko, prosím, řekni mi to. Kde je? Zabil mou matku a mého otce. Je také jediný, kdo ví, kde je má sestra. Jestli mu pomůžeš utéct, nikdy Káťu nenajdu.“

Zavrávorala a bylo jí na omdlení. Další dílky zapadly na místo.

„A co tě vede k tomu, že ví, co je s Káťou?“

„Našel jsem její fotku v jeho šifrovacím zápisníku.“

Náhle pochopila a to poznání ji ochromilo. Vybavila si, jak pomáhala Viktorovi s novým kódem, šifrovali čísla a písmena do šanghajštiny, aby nahradili kód, o který přišel. Celou tu dobu Alexander a jeho otec mluvili právě o tomto muži, jemuž chtěla pomáhat, dokud Čína nebude svobodná.

Alexander vstal.

„Pokud ho chráníš, zabíjíš tím mou sestru.“

Jessičino váhání jím otřáslo. Díval se na ni, cítil, jak mu krev pulzuje

ve spáncích a oči se mu zalévají slzami hněvu. Potřeboval zmobilizovat všechny síly, aby se ovládl a nekřičel.

„Všem ostatním se snažíš pomáhat, Jess. Pomáháš lidem, které neznáš a kteří o tvou pomoc možná vůbec ani nestojí. Proč nechceš pomoct i mně?“

„Sedni si, Alexi.“ Šeptala a hlas se jí zlomil. Bylo rozhodnuto. Neměla na výběr. „Prosím.“

S tváří křídově bílou poslechl. Ruce se mu třásly.

Nechtěla si přiznat svou vinu. Nemohla.

„Povím ti to, Alexi. Bůh mi odpusť.“

31. kapitola

„Může to být šance, jak ho dostat, Ivane,“ zašeptal Alexander kozákovi. Slib, který dal otci na lodi cestou do Šanghaje, nebyl zapomenut. Přísahal mu, že pokud otec nebude mezi živými, tak matku pomstí on.

Stáli za vchodem v řeznictví na rohu úzké uličky. Mezi kývajícími se čtvrtkami prasat a uzenými kachnami na dlouhých bambusových tyčích pozorovali dění na ulici. Kachny visely za krky vyvrácené dozadu, takže háčky nebyly potřeba. Vůně uzeného masa, které se lesklo, natřené sezamovým a palmovým olejem, se nedala snést. Kručelo mu v břiše. Na stísněném dvorku se mačkaly a štěbetaly ještě živé kachny. Praly se mezi sebou, zatímco se blížil neúprosný osud v podobě staršího muže s třaslavým břichem, který seděl na nízké stoličce. Sáhl do hejna, zakroutil kachně krkem a oškubal ji. Kolem stoličky se vršily hromádky peří.

Hejtman s Alexanderem sledovali dva Číňany, kteří se k nim blížili s naloženým trakařem. Kolečko skřípalo pod vahou obrovských balíků hadrů přivázaných provazy.

Alexander věděl, že dva další zabijáci Zeleného gangu čekají na palubě sampanu z druhé strany baráků pro případ, že by se Poljak pokusil uprchnout po Sučouském potoku. Další dvojice hlídkovaly v uličce.

Alexanderovi se sevřel žaludek, když trakař zastavil před vchodem do tkalcovské dílny. Skoro ho zatarasil. Jeden z Číňanů začal povolovat provazy a druhý skládal balíky ke dveřím. Zničehonic tasili pistole a

vběhli do úzké budovy.

Uslyšel třesknutí jediné tlumené rány. Se Semjonovem v patách se rozběhl za nimi. Dostali se ke schodům, když barákem zaduněly dva další výstřely. Byly hlasitější a hlučnější než ten předchozí. Zmrzačená noha Alexanderovi bránila vyběhnout po schodech nahoru. Kozák ho odstrčil a s pistolí v ruce vrazil do pokojíku nad schody jako první.

V zadním rohu ležel tváří k zemi mrtvý čínský mladík. Tělo, které sebou trhalo ve smrtelné křeči, leželo mezi balíky *Nového mládí*, časopisu pekingských komunistů, a letáků Svazu barvířů. Krev, která vytékala z rány v prsou a krku, třísnila papír.

Páchlo to tam rybinou, tabákem a střelným prachem.

„Proč jsi ho zabil?“ rozčiloval se Alexander s krátkým kordem v ruce.

„Teď už nám neřekne, kam zmizel Poljak.“

„Střílet první,“ zavrčel jeden z gangsterů a otřel revolver do sutany, která visela na hřebíku na dveřích. „Dlouho nepřítel. Čas zabít.“

„Mistr Li by nám neodpustil, kdyby se dozvěděl, že jsme ho našli a nevyřídili ho,“ vysvětloval druhý, který se shýbl pro malou černou pistoli mrtvého. S cvaknutím otevřel zásobník a vysypal si zbývající náboje do dlaně.

Měl vztek na ně i na sebe. Poljak mu unikl jen o vlásek. Když kulhal ze schodů, zaplavilo ho hořké zklamání z neúspěchu. Uvědomoval si, že rudý komisař nebude čekat, až se ho znovu pokusí zabít.

„Slyšela jsem, že váš podnik jen vzkvétá,“ nadnesla konverzačním tónem madam Wongová a nabídla Alexanderovi čaj a sušenky.

„Jde to,“ odpověděl. „Někdy mám ale pocit, že vydělávám na vašeho přítele.“

„A kdo ne?“ opáčila nevzrušeně Mej-lan a mávla slonovinovým vějířem.

„Včera mi udělal nabídku. Mé dluhy výměnou za tichý podíl v Salle d’Armes. Navíc chce, abych zítra ráno předvedl co nejrychlejší trysk, ale při závodech v sobotu dojel jako druhý nebo třetí. Chce, abych prohrál derby.“

„Proč mu nevyhovět? Copak na jednom závodě tolik záleží?“

„Slíbil jsem otci, že Tajga vyhraje letošní derby.“ Zatím se ještě nerozhodl, co udělá. Ještě nevěděl, jestli vyhoví Haku Li, nebo jestli udělá to, co by udělal jeho otec: pojede a bude se rvát o vítězství jako ruský

šlechtic a důstojník bez ohledu na důsledky.

„Vaše synovské oddanost vás ctí, ale váš ctěný otec by to jistě pochopil. K vítězství vede mnoho cest. Pokud prohra na derby zachrání váš podnik, pomůže vám chytit nepřítele a pomstít rodinu, bude to ještě porážka?“

„Můžu prohrát, aniž bych cokoli z toho, o čem jste mluvila, získal,“ namítl Alexander a posloužil si dalším žebrovaným oválkem. Vychutnával si mandlovou vůni francouzských sušenek. „A všichni naši přátelé, všichni ti chudáci, co nemají co jíst, vsadí na vítězství Tajgy. A stejně nikdo neví, kde Poljak je.“ Od okamžiku, kdy se Hak Li zmínil o tom, že by Poljak mohl chtít ze Šanghaje zmizet, cítil, že ho tlačí čas. S každým dnem se jeho naděje, že se mu vraha rodičů podaří chytit, zmenšovala.

„Když člověk někoho pronásleduje, vždycky je o krok za ním.“

„A jak ho mám chytit, aniž bych ho pronásledoval?“ Jakmile ta slova vyslovil, litoval podrážděného tónu. Otec ho učil, že na lovu vlka je nutné vyrazit po stopě hned za úsvitu, aby ji nezasypal nový sníh.

„Musíte ho lovit jako žena, ne jako muž,“ pokračovala Mej-lan trpělivě, snažíc se uchlácholit jeho hněv. „Musíte ho přimět, aby přišel on k vám. Až se příště dozvíte, kde ten vrah je nebo jak ho vylákat z jeho doupěte, najděte návnadu, po které skočí a přijde k vám.“

Alexander přikývl. Jessica. Netušil sice, jak a o co ji požádá, neměl jasno v tom, co k ní cítí, nevěděl jistě ani to, jaký vztah ji pojí s rudým komisařem. Je to jen její pomatený zápal pro revoluci, nebo je v tom něco víc?

„Děkuji vám,“ rozloučil se a vstal.

„A až toho nebezpečného člověka najdete,“ připojila Mej-lan poslední radu, „bojujte s ním vašimi zbraněmi, ne těmi jeho. Vzpomeňte na želvy. Musíte se s ním utkat ve vašem živlu.“ Alexander se při vzpomínce na medvědí tlapy, které mu ve vlaku drtily krk, zamračil. Jakou zbraň proti němu zvolit?

Cestou domů myslel na derby, které se mělo běžet už za tři dny. Ten závod mohl rozhodnout o jeho budoucnosti v Šanghaji. Ztělesňoval dilema, před kterým stál: buď to, co chce, nebo povinnost.

Šlo o čest, ta byla jádrem problému. Buď pojede jako šlechtic a důstojník, nebo bude podvádět. Na jedné straně stály kompromisy a ústupky nutné k tomu, aby pomstil rodinu, a na druhé příjemný nový život, možná s Jess, pokud se té pomsty vzdá. Pokud se bude dál snažit

dopadnout vraha rodičů, bude se víc a víc zaplétat do sítě podvodů a špinavostí. Pomsta, nebo příležitost začít znovu? Uvědomoval si, že přílišné lpění na minulosti by mohlo zničit jeho budoucnost. Jistě, nebýt Jekatěrinina únosu, rozhodovalo by se mu snáz. Tahle rána se ještě nezacelila.

„S váma je dneska legrace jako v márnici," zahlaholil Hudson. Zvedl se od stolu a přidržel židli další Jessice, statné růžolící dceři anglického rejdaře, který zavítal i s rodinou na návštěvu Šanghaje. „Láska, nebo válka?"

„Těžko říct," odbyl ho Alexander a střelil pohledem po Jessice. Ještě stále se nevzpamatoval ze zjištění, že celou tu dobu Poljaka znala a stýkala se s ním. I kdyby nakrásně přijal její vysvětlení a smířil se jejími silně pomýlenými politickými názory, na vůni Telkhisu z jejího dechu zapomenout nemohl. „Nelíbala jsem ho," opakovala mu stále dokola. „Jen jsem mu někdy zapálila dýmku." Tak důvěrnou služebičku ale jemu nikdy nenabídla. Snažila se mu pomoct a on se snažil uvěřit jejímu vysvětlení.

„Od všeho trochu, Billie," odpověděla současně s Alexanderem a citelně ho pod stolem kopla.

„Špatná noha," upozornil ji.

Jazzový orchestr začal hrát Nagasaki a Hudson odvedl svou Jessiku na oválný taneční parket ve druhém podlaží Cercle Sportif.

„Nažhavená holka a dynamit, víc než tuhle noc nebudeš mít," krákoral zpěvák z pódia, „tam kdesi v Nagasaki, kde chlapi žvejkaj tabák a ženský z nich ždímou prachy."

U sousedního stolu seděla skupinka Číňanů v evropských šatech, která popíjela šampaňské. Upravení, nonšalantní a naprosto přirození v nejnovějších modelech ušitých podle posledních trendů udávaných pařížskými a londýnskými salony. Kchungovi, uvědomil si Alexander a vstal, aby otcovy přátele pozdravil. U jednoho z nejžádanějších stolů v rohu naproti dveřím seděl kapitán Ricard s rodinou a francouzským konzulem. Alexanderovi bylo jasné, že François nebude zrovna nadšený, když ho uvidí v Jessičině společnosti. Vlastně to samo o sobě je důvod otevřít láhev šampaňského.

„Proč si Billie musel přivést zrovna holku, která se jmenuje stejně jako já?" rozčilovala se Jessica, jakmile se vrátil ke stolu. „Dělá mi to schválně nebo co?"

„Třeba je to opravdu kvůli tobě," dobíral si ji Alexander a snažil se

nesmát, ale oči ho prozradily. „Možná že i Jess II. přijela spasit Čínu.“

Zle se na něho podívala a zavrtěla hlavou.

„Tak to abych si našla Alexandera II.“

Jakmile se vyměnil orchestr, od stolků vstávaly další a další páry. S naškrobenými límci, černými vázankami a černými vlasy lesknoucími se olejem rozdělenými uprostřed na pěšinku nastoupilo na pódium jedenáct Filipínců a vzápětí se ozval foxtrot Blue Skies.

„Carlo!“ Alexander zamával na jednoho z nejvyhledávanějších a nejslavnějších šanghajských sommelierů. Říkalo se o něm, že do Šanghaje přišel už kdysi dávno poté, co za podivných okolností prchl z malého evropského knížectví, po němž si vzal jméno, kvůli podvodům v kartách.

„Hrabě Karlove,“ uklonil se úslužně. Na tituly nikdy nezapomínal. „Beychevelle, pane?“

„Dnes večer ne, Carlo. Rád bych ale poslal dvě láhve Heidsiecku na stůl kapitána Ricarda s vřelými pozdravy a omluvou za prodlení. Děkuji, Carlo.“ S těmi slovy předal sommelierovi jednu ze starých otcových vizitek.

„Copak ty vážně nikdy na nic nedokážeš zapomenout?“ Jessiku jeho gesto překvapilo a zarazilo ji o to víc, když se rozpomněla na šermířskou soutěž a Françoisovy nevhodné poznámky ohledně ceny pro vítěze.

„Kéž bych to uměl,“ usmál se na ni, ale z očí mu sálal smutek. Díval se na ruce položené na stole a myslel na to, proč vlastně Jessiku ten večer pozval na schůzku.

„Jess, potřebuju, abys mi ještě jednou pomohla s Poljakem.“

Zavrtěla hlavou. „Už nevím jak. Poslední adresu, kterou jsem znala, jsem ti řekla.“ Svým způsobem se jí ulevilo, že Alex Viktora nenašel. Všimla si vrásek na čele a kolem úst, které Alexanderovi propůjčovaly vzhled mnohem staršího muže, když se na něco urputně soustředil.

Žízeň po pomstě ho připravovala o radost mládí a znovu rozdmychávala hrůzy, které prožila generace jeho otce. „Myslela jsem, že mě chceš požádat o tanec.“

„To taky, ale vážně potřebuji tvou pomoc. Neznáš sice jeho novou adresu, ale určitě si pamatuješ některá jména nebo adresy, kam jsi doručovala jeho vzkazy a dopisy. Pomoz mi. Potřebuju mu poslat vzkaz a něčím ho vylákat na schůzku.“ Vzal ji za ruku. „Prosím, Jess. Kvůli mé unesené sestře. Jak by asi bylo tobě na jejím místě?“

„Chápu,“ odpověděla. Už věděla, co musí udělat, i když se jí zrada

příčila. V duchu se ptala, jestli Viktor znásilnil i Jekatěrinu. Určitě ano. „Slibuju, že udělám, co bude v mých silách.“

„Děkuji,“ stiskl jí ruku. „Promiň mi, ale nemůžu čekat. Musím Poljaka chytit dřív, než ze Šanghaje zmizí.“

Jeho urputnost ji zneklidňovala. Chtěla, aby se usmíval, aby zmizely ty tvrdé linky kolem úst. „Hrají *Tea for Two.*“ Vztáhla k němu obě ruce. „Mohu vás požádat o tento tanec, hrabě Karlove?“

Jeho tvář se trošku rozjasnila. „Pro banditovu dceru cokoli.“

Tančili, dokud hudba nezmlkla, což se stalo ve tři hodiny ráno. Poodstoupili od sebe. Stiskla Alexanderovu ruku a zadívala se mu do očí. Tváře měla zarudlé. I přes zmrzačenou nohu tančil skvěle, jako některý ze slavných ruských gigolů, a ona měla pocit, že je jedinou ženou na světě. Možná na tom měla svůj podíl i atmosféra v Cercle Sportif. Aby hosté mohli tančit až do svítání, vzduch ochlazovaly fontánky. Jessica byla ráda, že se protentokrát nesnažila svého partnera při tanci vést. Natáhla ruku a upravila mu drobné růžové poupě v klopě.

Alexander na sobě cítil pohled Françoise Ricarda, který právě opouštěl parket s kyprou matkou. V rohu jejich stolu už čekal kbelík s ledem a za ním usmívající se Carlo.

„Viktor se snažil spojit s jedním mužem, ale nikdy se mu to nepovedlo,“ zašeptala. Váhala, jestli má prozradit jméno, které by určitě zabralo.

„Neslyšel by Poljak i na vzkaz od tebe?“

„Nejsem si jistá.“ Zavrtěla hlavou. „Viktor už mi nejspíš nevěří. Neozval se mi. Ale tomu člověku poslal opis nové šifry.“

„Kdo je to, Jess? Pověz mi to.“

Váhala. Nechtěla mu prozradit jméno muže, na němž podle ní závisela lepší budoucnost Číny. Stáli tam, dívali se na sebe a taneční parket se dál postupně vylidňoval. Jessice se vybavil hřmotný Rus, kterého viděla a slyšela v přádelně, než se strhla potyčka.

„Michail Borodin,“ hlesla. „Leninův člověk v Číně.“

„Přeji dobré ráno, pane,“ pozdravil Alexander. Samotného ho překvapilo, že se na schůzky U Zeleného draka začíná těšit.

Hak Li držel v levé dlani dvě cigarety. Skoro prázdná kulatá plechovka stála na stolku před ním. Soustředěně rozpáral dlouhým nehtem ukazováku tenký cigaretový papírek. Zkoumal tabák, který se mu vysypal do dlaně

jako nějaký podivný exemplář z hmyzí říše, a potom ho promnul v dlaních. Na zem se snesly žmolky nařezaných tabákových lístků. Alexander pozoroval hadohlavce v akváriích, zatímco Pán hory udělal z obou dlaní misku, do níž zabořil nos, a zhluboka vdechoval vůni tabáku, dokud nezačal kašlat a sípat.

„Zdravím vás, mladý hrabě," ozval se konečně hubený Číňan. „Doneslo se mi, že jste dnes ráno uháněl jako o život." Spokojeně pokýval hlavou. „Všichni mluví jen o čase, v jakém jste rozběh zaběhl."

„Vážně?"

Hak Li znovu přikývl. „Jednomu z těch hochů jsem půjčil své hodinky."

„Tajga běhá skvěle," potvrdil jeho slova Alexander. Až příliš skvěle.

„Pamatujte, jak má běžet při derby," připomněl mu Číňan. „Druhá nebo třetí."

Alexander se mu zadíval do očí a vytáhl z kapsy saka složený lístek. Rozložil ho. Už se od Velkého ucha naučil, že požadavky musí předložit na začátku rozhovoru.

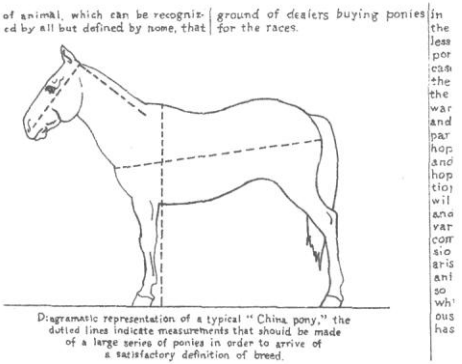
„Tady je seznam šesti míst, kam si Viktor Poljak chodil vyzvedávat vzkazy. Pouliční jídelna, lékárna, dvě rybárny, jedno krejčovství a čajovna. Můj komisař má slabost pro ryby a často mění převleky." Alexander mu podal lístek a doufal, že Jessin seznam není příliš zastaralý.

„Ti lidé a jejich rodiny," povzdechl si gangster a zastrčil seznam do rukávu, aniž by se na něj podíval, „ještě budou litovat, že z hlouposti a nevědomosti pomáhali nepříteli Číny."

„Prosím o strpení, pane. Potřebuji vaši pomoc. Je nutné ta místa sledovat, dokud se Poljak neobjeví. Pokud bych se o to pokusil já nebo mí přátelé, okamžitě by poznal, že po něm jdeme." Vzpomněl si, jak nepatřičně vypadali se Semjonovem v řeznictví. Museli být nápadní jako dva bílí velbloudi mezi stádem ovcí.

„Samozřejmě," odpověděl Pán hory. „Pro mé lidi je to běžná rutina. Umějí to, jsou na to zvyklí, když nahánějí mé dlužníky. Ale co uděláte, až se objeví?"

„Pošlu mu vzkaz, který s největší pravděpodobností zabere."

of animal, which can be recognized by all but defined by none, that

ground of dealers buying ponies for the races.

Diagramatic representation of a typical "China pony," the dotted lines indicate measurements that should be made of a large series of ponies in order to arrive of a satisfactory definition of breed.

32. kapitola

„Je to těžší, než jsem si myslela, Alexi," posteskla si Jess a zavrtěla hlavou. Odložila tužku a zakousla se do tradičního ruského tvarohového koláče. Před ní ležely popsané papíry, na kterých se snažila vzkřísit nekomplikovaný kód, jenž pomáhala Viktorovi sestavit a dvakrát ho opisovala. „Na všechno si nevzpomenu, ale podle mě by to mělo stačit."

„Zatím toho necháme," uklidňoval ji, potěšený tím, co zvládla. Její schopnost zapamatovat si podrobnosti na něho udělala dojem. „Vrátíme se k tomu později s čistou hlavou." Rozložil arch papíru a postrčil ho k ní. Jejich ruce se dotkly. Bylo to příjemné a uklidňující. „Zatím se pojďme věnovat tomu vzkazu. Toto je můj návrh." Vypadá unaveně, pomyslel si, její obvyklá činorodost je ta tam. Neustále musel myslet na to, jaké povahy vlastně byl její vztah s komisařem.

Ucítil, jak ho něco tahá za nohavici. Podíval se dolů a uviděl malou Lu, která se křečovitě držela jeho holínky a snažila se vstát. Shýbl se a pohladil děvčátko po hlavě. Nad desku stolku se pomalu vyhoupl kulatý dětský obličejík jako vycházející slunce na horizont. Alexander jí podal kousek koláče a holčička se dál věnovala své oblíbené hře.

„Ty jsi zešílel." Jessica byla křídově bílá a papír jí vypadl z prstů. „Jestli Viktor uvěří, že je to opravdu vzkaz od Borodina, udělá to, co po něm chce. Začne vraždit bílé, kteří v Šanghaji něco znamenají." Vybavil se jí tvrdý tón Viktorova hlasu a třpyt v očích, když mluvil o Dzeržinském a

rudém teroru. „A ze všeho nejdřív půjde po tobě, kvůli tomu, kdo jsi a z jaké rodiny pocházíš, a potom si vezme na mušku tvé přátele.“

„To jsem chtěl.“ Vzpomněl si na radu madam Wongové. Našel návnadu, po níž Poljak určitě skočí. Jessičino zděšení jen potvrzovalo, že se Mej-lan jako obvykle nemýlila.

„Alexi, prosím.“ Vzala ho za ruku a stiskla ji ve své. „Zabije tě, já ho znám. Ruskou šlechtu nenávidí.“

„V tom jsem s tebou zajedno.“ Tvář mu potemněla hněvem, když mu před očima vyvstalo otcovo zmrzačené tělo a znovu uslyšel křupnutí, když tehdy ve vlaku zlámal jeho matce vaz. „Nepochybně se o to pokusí. V každém případě ale nezmizí ze Šanghaje, aniž by mi přišel dát sbohem.“

Jessica zavrtěla hlavou. Okusovala konec tužky a znovu se zamyslela nad šifrou.

„No a zatím,“ pokračoval a vstal, aby se šel věnovat koním, „připravím Tajgu na zítřejší závod.“

Vůni čerstvé slámy a koňských koblih přehlušil podivný, štiplavý zápach. Takhle smrdí jen Krupotkin, pomyslel si. Při zvuku nepříjemného hlasu, který mluvil nezvykle tiše a skoro důvěrně, se otočil.

Všude kolem vládl čilý ruch: stájníci a trenéři pobíhající z místa na místo, podupávající koně, vyvolávači a sázkaři, prostě hluk a hlahol vzrušeného davu, který se těšil na nejvýznamnější událost sezony v Dostihovém klubu. Poslední, co potřeboval, byly hloupé řeči a nátlak Pavla Krupotkina.

„Vsadil jsem na tebe hotové jmění, bratránku. Hromadu peněz,“ vydechl přerývaně falešný princ, který se potil námahou, již pro něj představovala cesta k boxům. „Tolik jsem ještě nikdy na nikoho nevsadil.“

Zmlkl a tázavě se na Alexandera zadíval. Očividně od něho čekal ujištění, že se mu sázka vyplatí. Ústa měl mírně pootevřená. V koutku úst měl chuchvalec bělavého slizu, který vypadal jako nedovařený bílek, který se vyřinul z puklé skořápky. „Jak dneska poběží ta tvá kobylka?“

Alexander sklouzl pohledem k Cornelii Litchfieldové v zelených vyzývavých šatech. „Dobré odpoledne vám oběma,“ pozdravil je a vybavila se mu slova, která mu přiopilá Cornelia na jednom večírku zašeptala do ucha. „Jakmile budu mít našetřeno, odejdu od něj. Naneštěstí jsou mé záliby stále nákladnější.“

„Dobré odpoledne, hrabě,“ pozdravila, naklonila se přes nízké hrazení

boxu a políbila ho na tvář. Vůně jasmínu na kratičký okamžik přebila Krupotkinův odporný puch. Není divu, že spotřebuje litry parfému. „A hodně štěstí.“ Zlehka ho pohladila po tváři. „Tradiční barvy vám sluší.“ Vzápětí se otočila ke svému doprovodu.

„Pavle, tady, prosím.“ Podala mu čistý bílý kapesníček.

„Je to pravda?“ dorážel Krupotkin, který jí kapesníček skoro vytrhl z ruky, jako kdyby ho její péče popuzovala. „Prý tvoje Tiga zaběhla včera ráno nejrychlejší naměřený čas.“

„Tajga,“ opravil ho nedůtklivě Alexander. Ještě stále se nerozhodl, jak poběží, a na princovy řeči neměl náladu ani čas.

„Jmenuje se Tajga, drahý,“ snažila se zmírnit příkrost odpovědi Cornelia.

„Nepoučuj mě, když jde o koně, Corny,“ utrhl se na ni Krupotkin, aniž by se na ni podíval. Otřel si ústa a vychrlil na Alexandera další příval slov. Očividně pospíchal, aby stačil zjistit všechno, kvůli čemu za ním přišel, než ho někdo vyruší. „Mám si na tebe vsadit ještě víc, bratránku? Je jisté, že vyhraješ?“

„Tajga má skvělou formu,“ potvrdil mu Alexander po pravdě. „Je na vrcholu sil. Podívej se sám a rozhodni se, jak myslíš.“ Krupotkin byl jediný, kterého mu ze všech těch, co na něho vsadili, nebylo ani trochu líto. „Každý den je lepší a lepší.“ Tajga stále zůstávala srdcem i tělem poníkem ze stepi, ale příkladná péče a dobrá píce její skvělé běžecké vlastnosti jen posílily.

„Nuže dobrá,“ zafuněl Krupotkin, „dám na tebe. Vsadím na ni celé Kasino. A většinu peněz na Zlato pouště.“ Poskvrněný kapesník odhodil na zem, kterou stájoví pomocníci, *ma-fu,* pravidelně zametali rýžovými košťaty.

Krupotkin se naklonil k Alexanderovi tak blízko, že se ho nosem skoro dotýkal. Když otevřel ústa, bylo to, jako když se zvedne víko z žumpy.

„Koukej, abys mě nezklamal, bratránku.“ Vzal Cornelii za loket a razil si cestu k okénku, kde se přijímaly sázky.

Alexander pohladil Tajgu po nozdrách. Ještě stále nevěděl, co udělá: jestli dodrží slib daný otci a zvítězí, jestli zvolí život, jaký by chtěl, nebo prohraje, aby pomstil rodiče a udržel si mocného spojence, kterého potřeboval, aby neprohrál svou budoucnost. Pokud se rozhodne prohrát, tak ne ze strachu z Velkého ucha, ale proto, aby dostál slibu, který otci dal, a kvůli tomu, čemu je rodině povinován.

Zatímco stájník vyváděl Tajgu, dorazila Jessica.

„Je mi jasné, že dneska na tebe budeme všichni pyšní," řekla na přivítanou a vzala ho za ruku. „A tvůj otec by byl ze všech nejvíc." Dav za nimi hučel stále víc. Vzrušení vrcholilo.

„Díky, Jess." Políbil ji, vděčný za to, co pro něho udělala, aby našel komisaře. Miloval ji za to.

Ještě naposledy zkontroloval nestejnou délku třmenů, předal jí svou hůl a vyhoupl se do sedla. Vzpomněl si, jak mu otec pomáhal, když se chystal na svůj první závod.

„Snaž se tentokrát zůstat v sedle," napomenula ho s úsměvem. „Zlom vaz."

Vycítil napětí Tajgy. Šeptem jí domlouval, skloněný k jejímu krku a hladil ji po pleci.

Ma-fu je odváděl na start. Zaplavilo ho nedočkavé očekávání. Derby bylo nejdůležitějším a největším závodem sezony. Pomyšlení, že se bude muset rozhodnout, ho mučivě tížilo. Instinkt mu velel jet s větrem o závod a vyhrát, ale rozum mu našeptával, že pokud se vzepře přání Haka Li a Velké ucho přijde o vsazené peníze, potrestá ho a pomstí se mu za ztrátu tváře, kterou kvůli němu utrpěl. Zničí Salle d'Armes, nedovolí mu dopadnout Viktora Poljaka. Pán hory to neudělá kvůli penězům, o které by přišel, ale proto, že by to považoval za urážku, za plivnutí do tváře, za nedostatek povinné úcty.

Zatímco se stavěl do řady spolu s jedenácti dalšími na startu, tlak v hrudi sílil, až skoro nemohl dýchat. Všechny boxy byly obsazené, střed dráhy rozryla kopyta. Ze všech stran se na ně valil hluk. Dav tlačící se za plotem připomínal obrovskou nestvůru, která vylézá z doupěte. Po nočním dešti zůstala tráva vlhká a kluzká. Klouzal pohledem po neklidných ponících, které jezdci jen tak tak zvládali udržet v klidu. Některá zvířata poznával a stejně tak i hrstku jezdců: Hideo Tanaka, François Ricard, Billie Hudson, kapitán Sassoon. Zdravili se a odhadovali síly.

Co mám udělat? Mohu zvítězit a dostát slovu, které jsem dal, a potom se pokusit zmírnit následky, které s sebou vítězství jednoznačně přinese?

Praporek klesl a koně vyrazili. Poslední myšlenka, která mu probleskla hlavou, když se Tajga vyřítila z boxu, byla, že otec jede s ním.

Tajga se spolu s dalšími dvěma koňmi, slavným Zlatem pouště kapitána Sassoona a poníkem, jehož jméno ani jezdce neznal, dostala do vedení. Alexander ji trochu držel zpátky, ale to by udělal, i kdyby chtěl

vyhrát. Jenomže nikdy nevyhraje, když ji nechám, aby běžela zběsilým tempem, jak by chtěla.

Po prvním kole je začal dotahovat Tanaka, tlačil se do vedoucí skupiny vnitřní stopou. Alexander dal Tajze volnost. Jestli se zmýlil a kobylka i tak vyhraje, zaslouží si to.

Cítil, jak se jí dme hruď. Energie se přenášela ze zvířete na jezdce otěžemi i tělem. Dala do toho běhu celé srdce. Cválala, jako kdyby byla opět volná a nezkrocená uprostřed mongolských stepí a štiplavý, mrazivý vítr jí cuchal hřívu. V oblouku neztratila skoro nic. Zběsilé tempo dokázal držet jen poník kapitána Sassoona, který stál vysoko ve třmenech, nakloněný daleko dopředu, nohy zalomené v kolenou, hlavu skloněnou, ruce vpůli koňského krku. Kéž bych mohl jezdit jako on, zatoužil Alexander marně.

Tajga se držela ve vnější stopě, co nejdál od Zlata pouště, stále o půl hlavy před ním. Zahlédl lesknoucí se kaluž před nimi a potom zdvižený bič. Hideo Tanaka se nehodlal vzdát. Drobný Japonec vypadal jako skřítek. Jeho hnědka byla menší než Tajga, ale měla mohutné plece a hruď. Od kopyt běžících koní odletovaly nášlapky bláta a kousky drnů. Tanaka se konečně protlačil vedle něho, a když byl tak půl délky před nimi, jeho poník zkřížil Tajze dráhu.

A potom se to stalo. Hnědka uklouzla na mokré trávě a svalila se Tajze do cesty.

Dřív než Alexander stačil cokoli udělat, Tajga narazila do ležícího zvířete. Vzepjala se ke skoku, který nedokončila. Alexander vylétl ze sedla, ramenem prorazil dřevěný plůtek a dopadl mezi ječící diváky.

Pomohli mu vstát. Opřel se o sloupek. Hlavu měl podivně lehkou.

„Jste v pořádku, pane?“ ptal se ho s účastí v hlase vysoký britský policejní důstojník, který si pospíšil k němu a podepřel ho.

„Děkuji, ano. Myslím, že ano,“ vysoukal ze sebe. A potom sklouzl pohledem k dráze.

Tajga ležela na boku, kopala kolem sebe, frkala, ržála a snažila se vstát. Její ocas bičoval zdupanou trávu. Hnědka už stála na nohou, švihala ocasem ze strany na stranu a hrabala kopyty. Hideo Tanaka, pokrytý blátem a samá tráva, se pokoušel koně uklidnit.

Alexander kulhal k ležící Tajze a důstojník zabránil ostatním, aby se vyhrnuli na dráhu. Z dálky k němu doléhal dusot ostatních poníků. Země se chvěla údery kopyt.

Tajga tloukla hlavou ze strany na stranu. Zaržála a napjala svaly a pokusila se vstát, jakmile se k ní přiblížil.

Když vstávala, uviděl roztrženou kůži na pravé přední noze, ze které vyčnívala zlomená kost. Okamžitě pokrčila zraněnou nohu, jakmile se kopyto zlehka dotklo trávy. Bolestně zaržála.

„Ne, Tajgo, to ne!“ zajíkl se. Objal ji kolem krku a zabořil hlavu do husté hřívy. Jásot davu, který vítal vítěze dostihu, k němu doléhal jen tlumeně a z velké dálky. Tajga mu tiskla nozdry do boku. Cítil, jak se třese.

Britský důstojník pomalu došel k němu.

„Přejete si, abych to udělal za vás, pane?“ zeptal se vlídně a v ruce držel tasený revolver.

Alexander mlčky zavrtěl hlavou. Objal Tajgu a pohladil ji po hebkých nozdrách. Přitiskl tvář na její a zavřel oči. Udělal krok zpátky a vzal si od Angličana revolver.

Tajga otočila hlavu za ním, jako kdyby ho prosila o pomoc. Odjistil zbraň a zamířil doprostřed mezi oči a uši. Přitiskl ústí hlavně k jejímu čelu, aby měl jistotu, že rána bude smrtelná. Stiskl spoušť. Tajga jako by trhla hlavou do strany a potom mu klesla na bok k nohám. Hustá hříva mu zakryla špičky bot. Alespoň že jí ještě jednou nechal cválat s větrem o závod.

Cítil, jak si důstojník bere pistoli zpátky z jeho ruky. Slyšel, jak kdosi vykřikl. Neviděl nic a nikoho, oslepený slzami, které se mu řinuly z očí. Uvědomoval si, že ho Billie sevřel v objetí. Vzlykal a nedokázal přestat. Spolu s Tajgou zemřelo příliš mnoho. Jejich hrdé začátky v Šanghaji, dobrodružství v Mongolsku a příjezd zpátky, to všechny zemřelo spolu s ní.

33. kapitola

„Dokázala jsem to,“ vychrlila na něho skoro bez dechu. Seskočila z kola, oči doširoka rozevřené, a zasypala ho přívalem slov. „Dokázala jsem to. Našla jsem kulie, který nechal vzkaz pro Viktora v jeho oblíbené rybárně v uličce u Čchang’anské třídy.“

Alexander ji něžně pohladil po tváři a políbil ji a potom odvedl její kolo do jízdárny.

„Bůh ti žehnej, Jess.“ Opřel kolo o zeď a objal ji. „Zasloužíš si skleničku.“ Byl šťastný, protože mu připadala spokojená, dokonce nadšená tím, co pro něho dělá. Pohltilo ji to a stala se součástí jeho plánu. Možná že i ona má v sobě kuráž a odhodlání žen děkabristů.

Seděli na zadním dvoře a popíjeli vodku s limetkovým džusem z ruských skleniček na čaj. Z otlučeného samovaru stoupala pára. Každý den se víc a víc podobá otci, pomyslela si. Uvědomovala si, že by ho určitě potěšilo, kdyby se naučila vařit, ale rozhodně nemínila strávit zbytek života v kuchyni přípravou složitých ruských jídel.

„Alexi, musíš být opatrný. Myslím to vážně. Viktor po tobě půjde a vyrazí na lov dřív, než si myslíš.“ Sklouzla pohledem k jízdárně. „Kde je Ivan? Měl by být u tebe, a nejen on, ještě pár dalších, dokud to neskončí.“

„Začneme dělat manévry a Poljak nikdy nepřijde.“ Alexander zavrtěl hlavou. „Tvůj přítelíček dokázal přežít carské vězení i občanskou válku, uniká triádám, militaristům a Sûreté jen proto, že na sebe neupozorňuje.“

„Už to není můj přítel,“ ohradila se. „Vlastně ani nikdy nebyl.“ Ulevilo

se jí, jakmile se jednou rozhodla, ale ještě pořád nebyla úplně přesvědčená, že udělala správně.

„Vždyť víš, že se ti snažím pomoct.“ Hodila modrou dělnickou čapku na stůl a pohodila hlavou.

„Omlouvám se, Jess. Nemyslel jsem to tak.“ Připili si. Samozřejmě věděl, že mu radí dobře. Pokud je Poljak stále ještě v Šanghaji, určitě nebude ztrácet čas. Otázkou zůstávalo, koho z důležitých bílých si vezme na mušku jako prvního. Pokud někoho zabije, bude to Alexanderova vina. Mladý hrabě měl ale neodbytné tušení, že Poljak bude chtít začít právě s ním. Jednou ranou by tak zničil rod Karlovů a tlukoucí srdce Malého Ruska.

„Jess, slibuju, že budu opatrný.“ Přikryl její ruku dlaní. „Nezapomínej,“ dodal tiše, „že jsem byl u toho, když mé matce zlámal vaz.“

Napila se a dál mlčela.

„A ty na sebe také musíš dávat dobrý pozor,“ připomněl jí. „Nejspíš už ví, že jsme přátelé.“

„Mně se nic nestane,“ namítla. „Rodiče se vrátili a chtějí, abych s nimi odjela na týden do Hongkongu. Na nějakou konferenci ohledně křesťanského vzdělávání Číňanů. Číně by to mohlo hodně pomoct.“ Z výrazu její tváře Alexander usoudil, že by raději zůstala s ním.

„Ctěný pan Hak Li na vás čeká ve vedlejším salonku,“ oznámila mu madam Wongová. Na stolku před ní ležel portrét maximálně desetileté dívky s kulatým obličejem a plochým hrudníčkem. „Kladl mi mnoho otázek. Opravdu se o vás velice zajímá.“

„To nepochybně,“ opáčil poněkud nezdvořile Alexander. A má k tomu dobrý důvod rovnající se třetinovému podílu v Salle, pomyslel si. „Doufám, že ho výsledek derby příliš nerozzlobil.“

„Prohrané peníze vás trápit nemusí. Tady jde o něco úplně jiného. Pro Haka Li je důležité pouze jedno, a to osobní vazby, kterým se v čínštině říká *kuan-si.*“

Ozvalo se zaklepání. Ruský bodyguard otevřel a nakoukl dovnitř. Dal Alexanderovi znamení kývnutím hlavy. Mladík vstal a políbil Mej-lan na tvář.

„Nezranil jste se, můj mladý hrabě?“ zeptal se Hak Li na úvod, jakmile Alexander dosedl na židli vedle dveří.

„Ne, pane. Ale přišel jsem o koně.“

„Nepochybuji, že příští jaro najdete v Mongolsku víc takových, jako byla ona.“

„Pokusím se,“ odpověděl. Doufal, že někde v mongolských stepích na něho čeká druhá Tajga.

„Pokud takového koně najdete, kupte ho s mým požehnáním.“ Hak Li se naklonil dopředu. „A příští rok vyhrajeme nebo prohrajeme derby společně.“

Alexanderovi se napjaly svaly na krku. Takže to ještě neskončilo.

„Omlouvám se, že jste kvůli mně prohrál.“

„To se stává,“ pokrčil rameny Velké ucho. „Než jsem se spojil s vámi, prohrával jsem vlastně pořád. Nicméně o velké peníze přišli kvůli derby i jiní, a to vždy znamená jistý zisk a příležitost.“

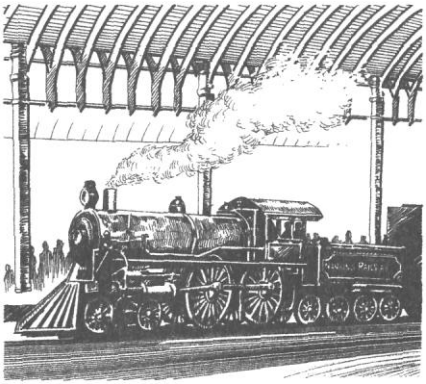
„Příležitost?“

„Mluvím o vašem příbuzném, o Pavlu Krupotkinovi. Z prince se stal úplně jiný člověk. Z věřitele se přes noc stal dlužníkem.“ Hak Li se odmlčel a několikrát se hvízdavě nadechl. „Koupil jsem princovy směnky, což jsem neudělal poprvé, a zdá se, že Belle Aurore přešla do jiných rukou.“ Velké ucho zvedl ty své s dlouhými žlutými nehty hřbetem k Alexanderovi. „Možná byste také chtěl mít v kasinu podíl.“

„To zní zajímavě,“ odtušil Alexander. Byla to lákavá představa, ale přesto váhal. Co za to bude chtít? „Teď čekám, kdy mě Viktor Poljak poctí svou návštěvou.“

„Chápu, hrabě Karlove. Jakmile budu vědět víc, ozvu se vám,“ ujistil ho Pán hory. „Jistě není nutné, abych vás upozorňoval, že byste se měl mít na pozoru, že? Chcete, abych vám vypomohl? Mohu postrádat muže, kteří jsou v podobných záležitostech velice zběhlí.“

„Děkuji vám, pane,“ opáčil Alexander, „ale domnívám se, že tohle je výhradně ruská záležitost.“

34. kapitola

Před vchodem do Salle d'Armes bublal motor zaparkovaného auta. Alexander měl najednou pocit, že má místo žaludku kámen. Postával vedle Osetry v temném koutě jízdárny a hladil ji po hebkých nozdrách. Chvíli neviděl vůbec nic. V kapse měl stále lístek se vzkazem od Haka Li: „Přijde dnes v noci."

Ve vchodu se náhle objevila temná silueta, která se několika pomalými, opatrnými kroky posunula do přítmí rozlehlé haly. Alexanderovi připomínala medvěda, který se krade nočním lesem. Vetřelec se zastavil. Přivřel oči a zadíval se na pruh mdlého světla, které dovnitř dopadalo od lampy na zadním dvorku a vypadalo jako světlo vzdáleného majáku navádějícího lodě do přístavu. Neznámý se snažil zjistit, jestli je v jízdárně sám, a potom pokračoval v chůzi a zamířil doprava.

Alexander slyšel, jak pod mužovou vahou zavrzaly schody, když stoupal do pokoje, který býval otcovou ložnicí. Zavrzaly dveře. Těžké kroky postupně utichaly. Alexanderovi přeběhl mráz po zádech. Na kratičký okamžik ozářilo vchod do ložnice světlo, když neznámý škrtl zápalkou, aby si posvítil. Využil toho a vyhoupl se do vysokého mongolského sedla. Přiměl Osetru, aby zůstala nehnutě stát. Ve stájích zafrkal poník.

Znovu se ozvaly kroky, které tentokrát mířily do jeho staré ložnice. Ve tmě se zableskla další hořící zápalka. Tušil, že se vetřelec zastavil nad schody a snaží se zjistit, jestli je někdo v hale. Možná jen čeká, až jeho oči

přivyknou tmě.

V nejvzdálenějším rohu sálu se Alexander nakláněl dopředu s tváří zabořenou do koňské hřívy a uklidňoval Osetru hlazením po pleci. Ozvaly se těžké kroky. Vetřelec si byl jistý, že je tam sám. Alexanderův okamžik přijde, jakmile nezvaný host sejde ze schodů.

Alexander pevně sevřel jilec otcovy těžké jezdecké šavle. Temná postava zamířila do středu sálu. Alexander si znovu připomněl, že ho nesmí zabít, ale jen zranit a odzbrojit, aby se dozvěděl, co se stalo s Káťou.

„Ura!“ zakřičel, vztyčil se ve třmenech a patami pobídl koně. Ozvěna bojového pokřiku carských vojáků rezonovala halou a mísila se s dusotem kopyt. Alexander zvedl šavli nad hlavu a útočil jako kozácká jízda.

Ve tmě se ozbleskl výstřel právě ve chvíli, kdy čepel zasáhla cíl. Osetra dostala zásah, uvědomil si. Vzápětí otočil zápěstí a stočil čepel dolů. Cítil, jak šavle proniká něčím měkkým, když třeskl druhý výstřel. Viktor Poljak zařval jakousi kletbu. Z dřevěného, stříbrem pobitého sedla odletěla sprška jisker.

Osetra zaržála a vzepjala se, vyrazila kupředu. Narazila do zdi. Alexander spadl, zraněnou nohou se udeřil o stěnu a při pádu ztratil zbraň. Snažil se popadnout dech a vstát. V přítmí uviděl běžící postavu, která se zastavila ve vchodu a dvakrát vystřelila jeho směrem.

Kulky se zaryly do stěny kousek vedle Alexandera, který znovu nasedal.

Když dorazil ke vchodu, uslyšel jen dvě slova, která vetřelec křikl na řidiče, než za ním bouchly dvířka a auto se rozjelo.

„Šanghajské nádraží!“

Vůz nabíral rychlost a hnal se po Svatobernardské ulici. Alexander ho pronásledoval na koni. Po několika ulicích to vzdal. Osetra se třásla. Ve dne možná, ale v liduprázdných nočních ulicích Šanghaje neměl nejmenší šanci, že se mu auto podaří dohnat dřív, než dorazí na nádraží. Rovněž neměl nejmenší naději doběhnout muže, který by z něho mohl vystoupit dřív, než naskočí do vlaku. A i kdyby se mu to nakrásně povedlo, neměl žádnou zbraň, jen malý kapesní nůž s krátkou čepelí, zatímco Poljak, byť zraněný, má pistoli.

V takovou hodinu odjížděl jenom jediný vlak: Nankingský expres.

Zahnul doleva a štval Osetru prázdnými ulicemi na předměstí. Na nebe právě vyšel srpek měsíce.

Záhy se dostal na otevřené prostranství, do oblasti, které členové

Šanghajského klubu papírového honu říkali „hrabství Rubikon“. Jednalo se o obdělávaná pole na severozápadě města, kde již mnohokrát skákal při honu přes násep kolejí. Pobídl Osetru a v měsíčním světle zamířil k trati. Rychle se blížil k ostré zatáčce poblíž potoka, kde všechny vlaky zpomalovaly. Přitáhl koni uzdu a zadíval se k městu, které nechal za zády. Šanghaj v dálce vypadala jako kopule světla, která se stydí před měsícem a schovává se před ním. Připadalo mu, že je úplně sám, osamělý bojovník uprostřed široké stepi.

Po chvíli se od Šanghaje oddělil kruh jasného světla, který se k němu šinul po kolejích, a spolu s tím, jak se blížil, rostl a zvětšoval se. Nad ním k nebi barvy seprané černi stoupala oblaka těžkého kouře.

Odvedl Osetru k trati těsně před zatáčku. Pomalu cválali po mírném svahu náspu a vlak byl stále blíž. Hladil kobylu po krku a myslel na otce. Vznešený a hrdý voják v sedle, ne zmrzačená troska, kterou z něho udělal Poljak. Ucítil pod prsty zasychající krev v místech, kde ji škrábla Poljakova kulka. Rozhněvalo ho to. Vysoké sedlo ho možná zachránilo před zraněním břicha.

Vlak začal zpomalovat a Alexander pobídl kobylu ke klusu. Jak se vlak blížil, přiměl koně ke cvalu a potom k plnému trysku, jakmile se kolem nich s rachotem přehnala lokomotiva, která chrlila hustý dým a vypadala jako netvor z dávných časů. Kolem něj řinčely osobní vagony. Osetra zvyklá na dělostřeleckou palbu a hluk bitev se nebála a pokračovala v běhu podél tratí.

Jakmile se objevil poslední nákladní vagon, Alexander natočil Osetru čelem k vlaku, dokud neměli rachotící kola přímo pod sebou. Vyvlékl levou nohu z třemene a natáhl pravou ruku tak jako hráč póla, který se chystá k ráně. Sevřel madlo a ucítil trhnutí. Visel za ruce a kůň se ztrácel ve tmě. Pravou nohou se mu podařilo nahmatat schůdek a opřít se o něj, ale levou se bolestivě uhodil o vagon. Nedokázal ji ohnout v koleni a skoro ji necítil. Bál se, aby se mu bezvládná noha nedostala do kola.

Přitáhl se. Podařilo se mu dostat se nahoru a otevřít dveře. Horní polovinou těla přepadl do temnoty nákladního prostoru a zůstal ležet.

Otočil se naznak a nabíral síly. Jestli se ve svém odhadu nemýlil, tak je opět v jednom vlaku s Viktorem Poljakem. Tentokrát ale jejich střet musí dopadnout úplně jinak.

Posadil se a opřel se o dřevěnou bednu. Škrtl sirkou. Lodní kufry s kovovými zámky, další převázané řemeny, kožené krabice na klobouky a

dlouhé pytle na golfové hole. Zklamalo ho, že neviděl žádné zbraně. Uvažoval o tom, že prohledá některé kufry. Když bude mít štěstí, najde pistoli nebo možná alespoň velký nůž. Poljak byl sice zraněný a Alexander měl mnohem víc síly, než když spolu zápasili naposledy, ale i tak si uvědomoval, že pokud jde o hrubou fyzickou sílu, bude mít rudý komisař nejspíš navrch.

Začal vstávat a vzápětí se znovu zhroutil na podlahu. Z nohy mu vystřelovala nesnesitelná bolest.

Zůstal sedět a sbíral síly, soustředil se jako před šermířským zápasem. Snažil se vytěsnit z mysli všechno nepodstatné a myslet jen na to, co musí udělat. Do Nankingu je to dlouhá cesta. Modlil se, aby si nohu nezmrzačil ještě víc, aby mu zranění nebránilo udělat, co musí. Vzpomněl si na Mejlan a to, co mu říkala o postižených. Nebojovat se zraněním, ale využít je ve svůj prospěch. A přesně to udělal. Napadl ho na koni a se šavlí v ruce. Neuspěl.

„Kdybyste byl sokol, hopkal byste po poli, abyste chytil myš?“ zeptala se. „Ne. Udeřil byste jako blesk z nebe. A kdybyste byl had, tiše byste se k ní připlazil a udusil ji.“

Myslel na to, co bude dál, jestli se mu podaří Poljaka zabít a přežít. Slíbil si, že jestli se vrátí do Šanghaje, bude se mnohem víc snažit dodat dosaženému úspěchu patřičný lesk. Jízdárna a šermířský sál se stanou základem něčeho většího a možná začne nový život s Jess. Však on už najde způsob, jak se zbavit Haka Li. A samozřejmě ještě musí najít Káťu.

Vstal. Měsíční světlo, které se dovnitř hrnulo otevřenou horní polovinou dveří, mu stačilo, aby kapesním nožem dokázal otevřít zámek na vaku s holemi. Takovou věc s sebou vláčí jen Angličané, pomyslel si. Usmál se při vzpomínce na Billieho Hudsona, který si mezi jednotlivými odpaly zdatně přihýbal z placatky. Vybral si těžkou hůl s mosaznou hlavou, kterou použil jako oporu. Odkulhal do přední části vagonu, levou nohu skoro vlekl za sebou, od kolene dolů ji vůbec necítil a koleno měl v jednom ohni.

Vypadalo to, že dveře jsou zajištěné zvenčí. Uvolnil horní polovinu dveří, otevřel ji dovnitř a namáhavě přelezl na malou plošinku na druhé straně. Měl před sebou můstek a vagon druhé třídy. Nad opěradly se kymácely hlavy cestujících, které v mdlém osvětlení vypadaly jako hlavičky loutek. Očistil si sako a roztržené kalhoty, otevřel těžké dveře a vešel do vozu.

• • •

Skupinka čínských obchodníků na něho vrhla překvapené pohledy od mažongu, který hráli na převrácené bedně. Jakmile je minul, uslyšel za zády překotné ševelení polohlasem pronášených poznámek.

Další vagon byl první třídy s oddělenými kupé a polstrovanými sedadly proti sobě, která se dala roztáhnout. Pospávali na nich unavení průvodčí v bílých kabátcích a modrých kalhotách. Pomalu kulhal úzkou uličkou podél oken a nakukoval do všech kupé. Že by Poljaka zase ztratil? Týraný bolestí v noze, napětím a strachem ze selhání prošel další vagon a po něm ještě jeden, ve střehu, smysly zbystřené jako vlk, který se v měsíčním světle vydal na lov.

Následoval jídelní vůz. Zastavil se u umývárny na začátku vagonu. Cítil známou vůni dušeného hovězího a pekingské kachny a… Telkhis.

Nahlédl do jídelny a pročesával ji pohledem. Nástěnné elektrické svícny vrhaly měkké, růžové světlo na tváře stolovníků a odrážely se na pozadí nocí zčernalých oken. Číšníci roznášeli jídlo z kuchyně na druhém konci. U stolů seděli skoro samí Evropané a jen hrstka Číňanů. Mnozí kouřili a se skleničkou v ruce studovali jídelní lístek. Jednomu právě přinesli konvičku s kávou a zapaloval si cigaretu. Nikoho s dýmkou ale neviděl. Poljak tam nebyl. Vrátil se do chodbičky a znovu nasál vůně, které ho obklopovaly. Uvědomil si, že aromatický dým tureckého tabáku vychází ze záchodku, ne z jídelny.

Opřel se zády o dveře a stoupl si na špičky, aby dosáhl na žárovku u stropu. Vyšrouboval ji a v úzké chodbičce zavládla tma. Potom otevřel těžké dveře za sebou a zajistil je golfovou holí, aby se nezavřely. Rachot kol zesílil. Přesunul se ke dveřím záchodku, opřel se zády o dveře vedoucí do jídelny a čekal. S cvaknutím otevřel kapesní nůž.

Uslyšel téct vodu a ozvalo se hrdelní zakašlání. Dveře se otevřely a Viktor Poljak vyšel do zšeřelé chodby s hořící dýmkou v koutku úst. Pravý rukáv saka mu zplihle visel podél těla a ruku měl zavěšenou mezi dvěma rozepnutými knoflíčky zakrvácené košile. Hřmotná komisařova postava vyplnila skoro celou uličku.

Alexander se na něho vrhl.

Poljak zachroptěl a zavrávoral. Dveře za ním povolily a upadl na záda na kovový můstek mezi vagony. Alexander ležel na něm a přitiskl mu špičku nože ke krku.

„Kde je má sestra?“ zasyčel. „Cos udělal s Káťou?“

„Karlov! Ty chudáčku pitomá!“ Poljak ho chytil za pravé zápěstí a udeřil jím o hranu železného můstku. Malý nůž odletěl do tmy.

Pravou rukou mu projela ostrá bolest. Musí udržet Poljaka pod sebou, přišpendleného k zemi, aby nemohl využít fyzickou převahu.

Jenomže to nedokázal. Poljak se zapřel nohou o zárubeň a převalil se na mladíka. Zalehl ho pod sebou. Bezmocný Alexander se ze všech sil bránil, ale z Poljakova medvědího sevření se vyprostit nedokázal. Zoufale chtěl toho muže zabít, ale nedokázal se ani pohnout.

Hlava mu visela zvrácená dozadu přes okraj můstku. Rachot kol pod ním ho ohlušoval. Poljak seděl obkročmo na něm a svíral mu hlavu oběma rukama. Ze zraněné komisařovy pravičky mu do očí a úst stékala teplá krev.

„Mladý hrabě Karlov, že?“ posmíval se mu Poljak přerývaně. „Káťa? Tak Káťa! Tvoje sestra mě miluje. Stala se jednou z nás a v Moskvě se jí dostane zvláštního výcviku.“

Začal mu kroutit hlavu doleva, ale v pravé ruce už neměl sílu a dlaň kluzká krví nedokázala udržet pevný úchop. „Kdybych tě dneska nezabil já, tak Jekatěrina Krassilnikovová by to jednoho dne nepochybně udělala.“

Alexander cítil, jak se mu napínají svaly na krku. Zprudka vydechl a pokusil se levačkou odtrhnout Poljakovy prsty.

Komisař si jeho snahy zdánlivě vůbec nevšímal a s vyceněnými zuby a ústy dokořán mu dál kroutil hlavou.

Alexander zamrkal a přivřel oči. Přes Poljakovu krev, která mu natekla do očí, neviděl. Levá ruka mu sklouzla z kovového můstku. V zoufalé snaze se ubránit tomu muži vyplivl jeho krev, sebral poslední zbytky sil a vzepjal se. Podařilo se mu vecpat pravé koleno pod komisařovo třaslavé břicho. A potom nahmatal nějaký horký předmět. Poljakova dýmka.

Sevřel ji v dlani. Cítil, že svaly na krku každou chvíli povolí a nevydrží ten hrozný nápor. Držel dýmku za troubel jako dýku a žhnoucí hlavičku vrazil do komisařových otevřených úst. Ihned poté pustil troubel a vší silou praštil Poljaka do čelisti. Rozšklebená ústa se zavřela a žhnoucí hlavička zůstala uvězněná za rty.

Poljak pustil Alexanderovu hlavu a vyskočil. Zaječel. Křik zanikl v rachotu kol. Vyplivl dýmku a několik úlomků zubů, když ho Alexanderova noha zasáhla do rozkroku.

Viktor Poljak zavrávoral a přepadl z úzkého můstku. Mohutné tělo s

žuchnutím dopadlo na pražce. Rudý komisař ještě jednou zaječel a zmizel pod koly jedoucího vlaku.

35. kapitola

Před vchodem do Salle d'Armes zastavila dvoje nosítka. Dovnitř vešel hřmotný muž v proužkovaném obleku a rozhlédl se po jízdárně. Prohledal i ten nejzapadlejší kout jako deratizátor, který pátrá po zapomenutém myším hnízdě. Jakmile se zevrubnou prohlídkou skončil, dal pokyn nosičům, kteří pokračovali dál přes pilinami pokrytý sál na zadní dvůr.

Alexander vstal od dlouhého stolu a odešel ke dveřím přivítat hosty, kteří se záhy měli připojit k ostatním. Ivan Semjonov si dal na oblečení záležet. V Šanghaji se do kozáckého stejnokroje oblékl vůbec poprvé. Hustý knír si nechal čerstvě zastřihnout a naškrobenou zástěru pověsil na hřebík.

Mezi Hideem Tanakou a Billiem Hudsonem seděla Jessica Jamesová. Dívala se, jak odchází, a neuniklo jí, že se kulhání vůbec nepokouší zakrývat. Líbily se jí vysoké nablýskané holínky i nabíraná, sněhobílá ruská halena. Ramena v ní měl nějaká širší. V duchu si blahopřála, že zašla ke kadeřníkovi a poprvé za dlouhou dobu si na sebe vzala šaty, které si nechala ušít podle obrázku v módním žurnálu na avenue Foch. Cítila se v nich nějak jinak. Doufala, že ji po obědě Alexander pozve nahoru. Byla pyšná na všechno, co dokázal, ale nemohla se zbavit pocitu viny, přestože Viktorovy smrti nelitovala. Jen toho, že nedokončil poslání, které v Číně měl.

Alexander uspořádal první banket v ruském venkovském stylu, o

kterém jeho otec snil. Takové se možná konaly v jejich sídle ve Voskreseném. Snažil se, aby dělal čest oběma rodičům. Doufal, že tenhle druhý domov neztratí jako ten první.

Vyšívané ubrusy, broušené sklo a stříbrné příbory, to všechno pocházelo z tajných zásob Sibiřského kožešnictví na avenue Joffe. Vedle stříbrných nožů ležely slonovinové hůlky se stříbrnými čepičkami. Ve dvou stříbrných nádobách s ledem se přikryté nažehleným ubrouskem chladily láhve Beychevelle. Ve třech velkých vázách voněly žluté růže. Opodál stály mističky s hustou kysanou smetanou. Bílé kartičky s dvouhlavým medvědem a jménem hosta čekaly na ubrouscích na sedmi křesílkách. Jedno zůstávalo prázdné. Čekalo na jeho sestru Káťu. Alexander si vryl do paměti jméno, které mu před smrtí prozradil Poljak: Jekatěrina Krassilnikovová.

Gregorij stál u stolu, otevíral druhou láhev šampaňského a vzpomínal na dlouhá odpoledne ve Voskreseném. Potěšilo ho, že prvním příchozím chutnali *zakuski*. Žíznivý Anglán a mrňavý Japončík zhltli pelmeně a nakládaná rajčátka jako vyhladovělí vlci. Nenechali ani sousto, jako kdyby týden nejedli. V menším kbelíku s ledem se chladila láhev vodky. Major většinou naléval svým hostům sám.

Li se pro jednou nehádal a poslušně připravoval v čínských pánvích ruská jídla. Stroganoff a marinovaná žebírka voněla z hlubokých pánví pálivou paprikou, hořčicí a česnekem. Na kraji otevřeného ohniště zatím čekal chřest ve vaječné omáčce a dozlatova upečené kachničky, které hejtman vyplnil nádivkou z rozdrobeného černého chleba, vlašských ořechů a rozinek. Koláče s broskvemi a chlazené šodó odpočívaly pod ubrousky na servírovacím stolku.

Gregorij sklouzl pohledem k samovaru, usmál se a souhlasně přikývl, když si Čung vzala starou holínku, aby rozdmýchala uhlíky.

Alexander dokulhal k prvním nosítkům a odhrnul záclonku.

Madam Wongová se chytila a pomaloučku vystoupila. Nikdy si neuvědommil, jak je malá a křehká. Z druhých nosítek se vynořil Hak Li v dlouhé modročerné tradiční róbě a pátravě se pronikavýma černýma očima rozhlížel kolem. Vypadal jako obrovský havran, který hledá ponravy.

Hak Li byl se svým společníkem spokojen. Vyslechl si, co se stalo v Nankingském expresu, a poslal dva zkušené muže pro komisařovo tělo. Po návratu mu ohlásili, že našli spoustu krve a ujetou levou ruku v kolejišti. Velké ucho nakrmil Poljakovou končetinou věčně hladové hadohlavce.

Dočista obrané kosti velké ruky zůstaly ležet na dně akvária jako němá výhružka všem, kteří nechtějí platit. Vlak nejspíš táhl jeho tělo ještě několik mil, takže z něho zbyly jen cáry. Možná že ho někde zakopali vesničané, kteří si nepřáli mít oplétačky s policií kvůli tomu, že okradli a vysvlékli mrtvolu bělocha. O několik set metrů dál na trati našli Liovi muži dýmku a malý německý kapesní nůž. Hledali opravdu důkladně a nůž se mohl mladému hraběti ještě hodit, když teď házel nožem skoro tak dobře jako ten cikán od cirkusu. Hak Li ty věci předal svému mladému ruskému společníkovi a spolu s nimi i velkou šedou kobylu, kterou jeho lidé objevili u jednoho rolníka.

„Vítejte v Salle d'Armes," přivítal Alexander úklonou nejprve Mej-lan a poté i Pána hory.

Mej-lan se usmála a pustila Alexanderovu ruku. Čekala, až ji Hak Li předejde, a když ji míjel, pokorně sklonila hlavu. Teprve potom se drobnými krůčky, s tělem mírně nakloněným dopředu, odebrala na své místo, kývajíc se ze strany na stranu jako vrbový proutek ve větru.

„Panebože," uklouzlo Billiemu Hudsonovi, když uviděl přicházející Číňany. Rozdíl ve velikosti nohou mu nemohl uniknout. V duchu srovnával titěrné Mej-laniny červené brokátové pantoflíčky a černé boty vysokého Číňana. Natáčí se tady nějaký gangsterský film? Hudson do sebe obrátil obsah sklenice a snažil se upoutat Gregorijovu pozornost.

„Madam Wongová," oslovil ji hlasitě Alexander, „dovolíte, abych vám představil slečnu Jessiku Jamesovou?" Potěšilo ho, že si vzala šaty a že jí to tak sluší. Poprvé za tu dobu, co ji znal, se oblékla elegantně jako dáma.

Posléze došlo na představení ostatních přítomných a zdvořile přidržel Mej-lan křesílko. Napětí mezi Hakem Li a Japoncem mu neuniklo. Nejspíš za to může stávající čínský bojkot japonského zboží, pomyslel si. To ráno připluly do přístavu japonské válečné lodě. V Malém Tokiu v Šanghaji už bylo skoro víc Japonců než Rusů ve Francouzské čtvrti.

„Tanaka," představil se Hideo Haku Li. Malý Japonec se uklonil. Jeho štíhlé tělo se ohnulo v pase jako ocelový pásek, ruce podél těla, obličej bez jakéhokoli výrazu. Ani jeden z Asiatů si nepřál dotknout se toho druhého.

Pokud šlo o Alexandera, projevoval Hideo Tanaka až přehnanou úctu a choval se k němu víc než jenom zdvořile. Den poté, co musel na derby utratit Tajgu, poslal Hideo Alexanderovi vzkaz po konzulárním poslovi.

„Odpusťte mi prosím tu smutnou a nešťastnou nehodu," stálo na listu papíru s hlavičkou říše Vycházejícího slunce. „Prosím zavolejte mi

kdykoli později do úřadu.“

„Rýže vařená,“ oznámil Li s úklonou Alexanderovi.

Tak různorodá společnost je snad k vidění jen na dostizích, pomyslel si Hudson. No, alespoň že tu dneska nejsou žádní Frantíci. Popuzovalo ho, že ten kozák, co seděl naproti němu, spolehlivě vypil víc, než odpovídalo průměru. A ty nábojové pásy ke slavnostnímu obědu? Při pohledu do Semjonovovy zarudlé tváře se mu vybavila zakrvácená šavle a splašení, osedlaní koně ženoucí se spálenou zemí.

Gregorij mu konečně dolil a postupně všem nabídl ze stříbrného podnosu lesknoucí se černý kaviár a štůsek tenkých blinů, lehce potřených máslem. Jakmile hosté dopili šampaňské, začal nalévat vodku. „Prosím o prominutí,“ ozval se Alexander v čele stolu a vstal. Dřív než pokračoval v proslovu, otočil láhev tak, aby ji měl vinětou s loďkou plující po Garroně k sobě.

Vyhledal Jessiku očima a usmál se na ni. V tom úsměvu byl skrytý příslib. Všiml si drobného nefritového medvěda, který se jí houpal na krku na tenkém zlatém řetízku. V duchu se modlil, aby se alespoň jednou nepouštěla do politických debat. Uvědomoval si, že ji nejspíš zaskočilo, že má sedět u jednoho stolu se ženou, jako je madam Wongová. Pozornému oku Mej-lan neunikl nefritový medvěd a ihned pochopila, jaký je jeho vztah k té, na jejímž krku se třpytí. A právě teď, když je Lilie konečně volná, pomyslela si, a její mecenáš odjel i s manželkou zpátky do Edinburghu. Tenhle ruský mladík, kterému se začalo dařit, určitě nebude jediný úspěšný mladý muž v Šanghaji, který usíná ve víc než jedné posteli. Jenom nesmí ztrácet čas. Lilie už měla schůzku s filmovým producentem, jehož filmy financuje Hak Li. Už brzy se stane jednou z nových *vedettes* šanghajského stříbrného plátna.

„Rád bych vás přivítal na prvním ruském banketu v Salle d’Armes,“ začal Alexander a pozvedl sklenku. Zvedl se mírný větřík a přivál syrový pach koní, který mu připomněl Voskresené.

„Je mi ctí přivítat vás všechny v Šanghaji,“ zasípal Hak Li v krátkém tichu, které se rozhostilo po Alexanderových slovech, „a v Číně,“ dodal tišeji, kdyby snad náhodou někdo zapomněl, kde je. Pohledem pomalu klouzal až k malému Japonci, jehož tvář stále zůstávala bez výrazu. Přemýšlel o tom, jak dlouho ještě Šanghaj se všemi těmi přistěhovalci zůstane stejná. Velké ucho upřímně pochyboval, že jeho svět přežije invazi všech těch cizích světů. Možná by měl uvažovat o Hongkongu.

Hudson cinkl kaviárovou lžičkou o prázdnou skleničku.

„Připijme na zdraví našeho hostitele, Alexandera Karlova.“ Mladý Angličan se usmál na svého přítele. Šampaňské už dávno dopil, a proto pozvedl sklenku s vodkou. „Na hraběte Karlova.“

„Slyšelas?“ Jessica zářící pýchou mrkla na malou Lu, která si hrála pod Alexanderovým křesílkem.

„Děkuji,“ Alexander vzal poctu na vědomí úklonou hlavy. Zadíval se na kozáka a ten přikývl. Oči měl zarudlé. Aniž by o tom museli mluvit, oba Rusové vyprázdnili skleničky na počest dvou různých hrabat z rodu Karlovů.

„Na Šanghaj!“ pronesl přípitek Alexander Karlov.

Poznámka k *Šanghajskému nádraží*

Zlatá éra staré Šanghaje pravděpodobně trvala od pádu mandžuské dynastie v roce 1911 až do prvního japonského útoku na město v roce 1932. V oněch dvaceti letech byla Šanghaj nejkosmopolitnějším, nejromantičtějším a nejdobrodružnějším městem na světě. Poprvé mě okouzlila, když jsem v Hongkongu v 60. letech 20. století pracoval pro jednu britskou obchodní společnost. Od té doby se Šanghaji věnuji.

Moji rodiče navštívili Šanghaj během své roční líbánkové cesty kolem světa v roce 1932. Tehdy pobývali ve slavném hotelu Cathay Victora Sassoona, ve vyhlášeném apartmá s výhledem na přístav, s vlastní jídelnou a dřevem obloženou knihovnou. Právě tam Noel Coward později napsal *Soukromé životy*. Díky velkorysosti Anthonyho a Susan Hardyových jsem v tomtéž apartmá mohl trávit čas i já v roce 2002, když jsem v Šanghaji prováděl svůj soukromý výzkum. Stříbrné kohoutky už sice patří minulosti, ale výhled na Chuang-pchu z mramorové vany zůstal. Kdysi nejvelkolepější hotel v Asii se nyní jmenuje Peace. Hardyovi přijeli z Hongkongu, aby se mnou oslavili mé narozeniny stejně jako William a Caroline Courtauldovi, rovněž věrní obdivovatelé Číny, dlouhodobě pobývající v Hongkongu a Singapuru. Caroline Courtauldová je autorkou úžasných knih věnovaných Barmě a Zakázanému městu v Pekingu. Velkoryse se se mnou podělila o své znalosti ohledně Šanghaje a dalších míst a poctila mě svým přátelstvím.

Skrze přítelkyni Diane T. Woo z New Yorku mne představila Michaelu Kanovi, jehož otec Robert byl prvním Číňanem, který navštěvoval Eton. Právě na této soukromé anglické škole se Robert Kan seznámil s mým otcem a jeho třemi mladšími bratry. Prostředního z nich, Michaela Bulla, jednoho léta postihla obrna, po které mu zůstala zcela paralyzovaná pravá noha, uvězněná v kovové ortéze. Ředitel telegrafoval mému dědečkovi, že Michael po nemoci nejspíš už nebude moci nastoupit zpátky do školy, protože se tam na sporty a fyzickou kondici žáků klade velký důraz. Dědeček mu ale obratem odpověděl, že všichni čtyři jeho synové budou chodit do stejné školy, lhostejno do jaké. V té době byl můj otec kapitánem tří sportovních družstev a prezidentem Etonské společnosti. Všichni čtyři bratři dál navštěvovali Eton. Jednoho podzimního dne roku 1919 dorazil

Robert Kan a uviděl, jak můj otec nosí postiženého mladšího bratra na zádech kolem školy. Bobby Kan se stal jejich přítelem a na ten pohled nikdy nezapomněl. Svého syna pojmenoval Michael po mém strýci, jemuž jsem věnoval tuto knihu.

Ve škole strýc Michael vystřídal mého otce v čele motocyklistů, a i přes chromou nohu si vybral tehdy nesmírně oblíbený šerm. Pravou nohu neovládal, a proto musel šermovat levačkou a pravou nohu posouvat za sebou. Stejně jako Alexander Karlov, ani můj strýc nemohl při šermu ustupovat. V letech 1923, 1924 a 1925 vyhrál etonský šampionát ve fleretu, kord v roce 1925 a v roce 1924 byl kapitánem mužstva v meziškolním turnaji v šavli. Na Magdalen College v Oxfordu šermoval všemi výše zmíněnými zbraněmi a v roce 1928 vyhrál univerzitní turnaj ve fleretu. Tehdy byl kapitánem oxfordského Univerzitního šermířského klubu. O mnoho let později, během mé návštěvy v Londýně, mi coby mladému muži strýc Michael ukázal město a zasvětil mě do jeho tajů. Stále byl neuvěřitelně přitažlivý, skromný a s nezvykle silným kouzlem osobnosti, kulhal a nezbavil se těžké kovové konstrukce. Alexander Karlov šermuje jako on.

Jméno Karlovova mistra šermu Achille Angela se skládá ze jmen dvou slavných šermířských mistrů, Achille Marozza, který žil v 16. století, a Domenica Angela ze století osmnáctého. Většina rčení a mouder připisovaných Alexanderovu maestrovi jsem převzal z děl a životopisů patrně nejslavnějšího šermíře všech dob, Alda Nadiho, „lidské čepele“. S šesti stopami na výšku a 135 librami váhy měl skutečně švih a rychlost kordu. On a jeho bratr, Nedo Nadi, na olympijských hrách v Antverpách v roce 1920 získali osm zlatých medailí. Alda Nadiho nikdo neporazil a nesesadil z trůnu světové jedničky. Jeho ruka byla vskutku rychlejší než pohled. Dokázal skloubit bystrý úsudek s fyzickou zdatností a zdvořilost se zuřivostí. Nadi přísahal na italský fleret se dvěma prstenci a prodlouženou rukojetí. Ve své knize *O šermu* Nadi napsal, že s italským fleretem odzbrojí kohokoli, kdo se mu postaví s francouzským. Na tomto místě musím poděkovat mému učiteli šermu Idovi Marionovi, který mne učil v době mých studií na Harvardu, a St. Clair Clementovi, nadanému šermířskému mistru ze Školy svatého Bernarda v New York City, která získala jméno po malé uličce v Bruselu. Svatobernardská ulice, kam jsem zasadil Karlovovu Salle d’Armes, se jmenuje právě tak na jeho počest. Jsem rovněž velmi zavázán Marku Hardymu, nadanému šermíři a znalci

Číny, za jeho rady a redakční opravy.

V Rusku samotném nový režim po roce 1917 nechal povraždit mnoho šermířských mistrů. V pozdějších letech, alespoň podle významného znalce této problematiky, Nicka Evagelisty, došlo ke „znovuvynalezení“ šermu, aby v něm mohli Sověti vítězit na olympijských hrách. Nicméně sovětská škola kladla důraz na sílu a fyzickou kondici spíš než na techniku stylu a etiku jako Aldo Nadi.

Při psaní *Šanghajského nádraží* jsem si v několika případech dovolil odchylku od reality, ale doufám, že nikdy ne svévolně a necitlivě. Většinou jsem uměleckou licenci využil, abych podtrhl a zdůraznil kouzlo staré Šanghaje v krátkém časovém rámci tohoto románu. V roce 1919 měla stará Šanghaj dvě nádraží, Severní a Jižní. Severní nádraží bylo tím hlavním, které spojovalo město se Su-čou, Nankingem a Pekingem. Právě to je Šanghajské nádraží tohoto fiktivního příběhu. V roce 2002 jsem přešel na druhý břeh Sučouského potoka do míst, kde bývala Ča-pej a Severní nádráží, abych zjistil, že většina starého města je dosti necitlivě stržena a nahrazena neosobními novostavbami. Tento proces dál obludným tempem nezadržitelně pokračuje. Nejen Čínské město s jeho elegantními rezidencemi s glazovanými taškami na střechách, ale i stromy lemované bulváry Francouzské čtvrti mizí a jsou nahrazovány sterilními výškovými budovami. Zůstal jen Bund a několik bloků starého města kolem.

První celočínský sjezd Komunistické strany Číny se konal ve Francouzské čtvrti v Šanghaji v roce 1921, ne v roce 1919. Zúčastnil se ho Mao Cetung a dva delegáti Komunistické internacionály. Michail Borodin ve skutečnosti dorazil do Číny až v roce 1923. Jeden z jeho dvou sovětských vojenských poradců v Číně se jmenoval Vladimír Poljak. Kozácký hejtman jménem Semenov skutečně bojoval na Sibiři. Cercle Sportif Français nebyl dokončen před rokem 1926. Hlavní budova a krásný taneční sál přežily až do dnešních dnů a staly se součástí moderního hotelového komplexu Okura Garden. Kromě Cathaye v Šanghaji stále funguje další slavný grandhotel jménem Tin ťiang, jehož úžasně pohostinné pohodlí jsem měl možnost poznat na vlastní kůži. Kapitán R. E. Sassoon skutečně jezdil na Zlatu pouště nejen na dostizích, ale i při papírových honech v roce 1924. Závodiště pro psí dostihy ovšem nebylo dokončeno před rokem 1928. Čajovna U Zeleného draka, kterou jsem umístil do Lafayettovy ulice, je spíš čajovna Poklad v Konzulátní ulici, o níž se píše v nesmírně zajímavé knize Lynn Pana *Stará Šanghaj – ráj*

gangsterů. Můj popis Velkého paláce světové zábavy vychází z *Povyražení v čínské prádelně*, kde totéž místo představuje Josef von Sternberg. Sternberg sám v roce 1932 režíroval film *Šanghajský expres.* Píseň Harryho Warrena *Nagasaki* posluchači poprvé slyšeli nejdříve až v roce 1928. Můj Hak Li je poctou legendárním vůdcům triád, Poďobanému Chuangovi a Tu Jue-šengovi, kteří ožívají na stránkách skvěle napsané knihy Martina Bootha *Světový fenomén: triády* a ve významné historické práci Harriet Sargeantové *Šanghaj*. Čínská „noc dlouhých nožů", za níž triády s podporou Kuomintangu a francouzské policie zmasakrovaly komunisty v Šanghaji, nenastala dřív než v dubnu 1927. Vyžádala si pět až deset tisíc obětí. Později se toto vražedné šílenství začalo nazývat šanghajský masakr a v roce 1934 je nedostižně zachytil André Malraux v brilantním *La Condition Humaine* (Osud člověka). Tato kniha je tak skvěle napsaná, že neztrácí nic ze svého kouzla ani v překladu.

Jako vždy, pokud se jedná o dílo, které vychází ze studia a výzkumu jiných, za mnohé vděčím především starší generaci novinářů působících na čínském pobřeží, a to zejména těm ze šanghajského *The North-China Daily News*, které jsem pročítal na mikrofilmech. Prostudoval jsem vydání z let 1918 až 1925. Mé znalosti rovněž značně rozšířili a obohatili Barbara Bakerová, Fox Butterfield, Stella Dongová, Chris Elder, John King Fairbank, Orlando Figes, Tess Johnstonová, Bruce Lincoln, Evan Mawdsley, Pan Ling, Priscilla Rooseveltová, Harrison Salisbury, Edgar Snow, Theodore H. White, Frances Woodová a mnozí další. *Cesty Mongolskem* (1902) C. W. Campbella, *Rusko 1919* Arthura Ransomea, *Příručka pro Čínu* (1921) Carla Crowa a *Toulky severní Čínou* (1923) Harryho Francka se staly východiskem pro cesty mého Alexandera Karlova. *Podvazování nohou v Číně* Howarda S. Levyho je nepostradatelným zdrojem informací pro všechny, kteří se této problematice věnují na stránkách svých knih. Velmi vzácný a nedocenitelný pramen informací *Dějiny Šanghajského klubu papírového honu* 1863-1930 jsem dostal darem od úžasné a výjimečné osoby, která na mne čekala s láhví šampaňského a narozeninovým dortem s čokoládovým býkem nahoře ve starobylém grandhotelu Cathay v Šanghaji 15. května 2002.

Pokud jde o zasvěcený vhled do ruské problematiky, o své vědomosti se se mnou velkoryse podělili: Tanya Chebotarevová, kurátorka Bakhmeteff Archive of Russian History and Culture Kolumbijské

univerzity; Steve de Angelis, který v současné době pracuje na překladech deníků cara Mikuláše II.; profesor Michail Gochberg z Ruské akademie věd; Victoria Wohlsenová z Tolstého nadace; baronka Garnett Stackelbergová, která ve staré Šanghaji prožila deset let, učená Marilyn Swezeyová a hlavně neobyčejný vzdělanec a milovník starého Ruska Marvin Lyons. Velmi často jsem rovněž vzpomněl na oddaného ctitele mé babičky, zesnulého Sergeje Šeremetjeva, obdivuhodně vzdělaného muže, který sám ztělesňoval to nejlepší z carského Ruska. Jeho rodině patřily velkostatky s celkovou rozlohou přes dva miliony akrů, a to včetně Kuskova, kam přijížděly tisíce hostů v kolonách vozů, které se táhly míle daleko. Umělci, hudebníci, angličtí zahradníci a divadelní soubory neodmyslitelně patřili k jeho domácnosti. Přes 50 000 hostů sledovalo námořní bitvy odehrávající se na umělém jezeře v Kuskovu.

Jakožto mladík, kterému se mělo dostat patřičného vzdělání, jsem měl to štěstí, že mě Sergej Šeremetjev, jazykovědec a znalec umění, seznámil s poklady newyorských muzeí. Jeho úžasný přehled a všeobecný kulturní rozhled nejspíš dnes nemá obdoby.

Díky Caroline Courtauldové a mému zesnulému strýci Michaelovi se mi při sbírání podkladů pro tuto knihu a ve snaze zjistit, jaká Šanghaj skutečně bývala, dostalo té cti, že jsem mohl osobně poznat hrstku výjimečných lidí a pamětníků staré Číny. Většinou to byly velice vzdělané starší dámy, které dokázaly přežít revoluci i válku, ztrátu domova a majetku, ale i přesto si zachovaly důstojnost a humor a staly se ochránkyněmi odkazu životního stylu, který přestal existovat. Neutápěly se ve smutku, nepropadaly cynismu a sebelítostivému pocitu ztráty, ale zůstaly optimistické a plné života.

Lily Jen, která zemřela v letošním roce poté, co oslavila sté narozeniny, patřila k oněm zmíněným výjimečným dámám. Dlouho před tím, než se komunisté v roce 1949 zmocnili Číny, vystudovala chemii na univerzitě a snažila se přinést osvětu do venkovských oblastí sužovaných nepředstaviditelnou chudobou. Napsala: „Když se narodila holčička, často ji prostě pohodili na cestě.“ V průběhu vražedného šílenství a barbarství takzvané kulturní revoluce v letech 1966-1976 do jejího nádherného domu nastěhovali deset rodin a ona sama musela po čtyři roky žít na záchodku pod schodištěm. U oběda, který se podával v jejím apartmá v Šanghaji v roce 2002, mi Lily Jen vyprávěla o tom, jak velmi jí přirostly k srdci děti těch nezvaných podnájemníků i jak se naučila přežít takřka z ničeho. K

umění přežít patřilo i šití šatů z malých kousků hadříků. V době, kdy se odehrává děj tohoto románu, byla Lily Jen mladou dívkou výjimečného postavení. Jsem jí velice zavázán, že se se mnou velkoryse podělila o své postřehy a zkušenosti ze Šanghaje té doby.

Za mnohé podrobnosti z říše čínských a šanghajských reálií vděčím pomoci Michaela Kana, paní Wellingtonové-Koo, Diane T. Woo, Genevieve Youngové a dalším. Nevlastní otec Gene Youngové, dr. V. K. Wellington Koo, jeden z velkých mužů minulého století, zastával ve dvacátých letech 20. století úřad čínského ministerského předsedy a rovněž působil jako velvyslanec Číny ve Francii, Velké Británii a Spojených státech. Dr. Koo byl také jediným představitelem svého národa, který jej zastupoval nejen ve Versailles, kde podpisem mírové smlouvy skončila první světová válka, ale i na zakládajícím zasedání OSN v roce 1945 v San Francisku, kde za Čínu připojil svůj podpis k zakládající chartě OSN. Dr. Koo odmítl podepsat Versailleskou mírovou smlouvu, protože zakotvovala předání německého „smluvního přístavu“ v Šantungu Japoncům. V šedesátých letech 20. století působil jako viceprezident Mezinárodního soudního dvora v Haagu. Jeho paní laskavě přehlédla rukopis a díky hlubokým znalostem této problematiky mi doporučila celou řadu změn. Paní Woo je sestra Lily Jen. Paní Koo nedávno oslavila 98. narozeniny tancem v hotelu Waldorf Astoria v New Yorku. Na slavnostní narozeninové večeři se podávalo čtyřiadvacet jejích oblíbených jídel, a to včetně nudlí nesmrtelnosti se sušenou šunkou a srdíčky šanghajského zelí.

Pokud jde o koně a jezdecké umění, potkalo mě velké štěstí, že jsem ve svém příteli Prestonu Maddenovi z kentuckého Lexingtonu našel vynikajícího rádce a redaktora. Přítel Preston stojí v čele Hamburg Place, chovné farmy, z níž vzešlo několik vítězů Kentuckého derby. Právě on mi vysvětlil nejsmutnější povinnost chovatele koní, a to jak ukončit utrpení zraněného zvířete. Arthur Kreizel mi dovolil využít jeho skvostnou knihovnu, když jsem ho navštívil v mexických horách, kde jsem také přežil ošklivý pád z jeho nejlepšího koně.

Podrobnosti ohledně Mongolska a mongolského způsobu jízdy jsem získal především z *Kolem Posvátného moře,* úžasné knihy z pera mého syna, která vypráví o dva tisíce mil dlouhé expedici Mongolskem a Sibiří v koňském sedle, již podnikl v roce 1993. Christopher B. Ross, distingovaný sběratel a znalec vojenské historie, mi osvětlil nejrůznější detaily z jeho oboru. Bobby Short, který Šanghaj poznal na vlastní kůži a kouzlo starého

města ho uchvátilo, mi laskavě radil, pokud šlo o dobovou hudbu. Dimitrij Sevastopoulo a Donald E. Zilkha mi pomohli uchopit neuchopitelné. Po dobu psaní tohoto románu mi zejména dvě restaurace trpělivě poskytovaly vlídné útočiště, a to Morning Star Café na Manhattanu a Café 1931 v Šanghaji.

Můj dřívější literární agent, Carl Brandt, i ten stávající, Eric Simonoff z Janklow & Nesbit mají rovněž na této knize nemalý podíl. Jednou z mých největších radostí při dokončování *Šanghajského nádraží* byla spolupráce s neobyčejným mladým čínským malířem, Pan Xing Leiem, jenž je autorem mapy na předsádce a ilustrací na začátcích kapitol, který vytvořil na základě podkladů, jež jsem mu poskytl. Pana Leie mi představil Ethan Cohen, který jeho díla vystavuje v prestižní galerii na Walker Street v centru New Yorku. Musím rovněž poděkovat trpělivým čtenářům manuskriptu, i když si až příliš často pletli přátelství s kritikou: Paule Carletonové, Anthony J. Hardymu, Winfield P. Jonesovi, Constance Rooseveltové, Dimitriji Sevastopoulovi, baronce Stackelburgové, Genevieve Youngové a nejpřísnějšímu kritikovi ze všech, mému synovi Bartlemu.

Bartle Bull
listopad 2003